

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_206033

UNIVERSAL
LIBRARY

JP-730-28-4-31-10, 00.

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

all No. 181

Accession No. 724241

author

Title

This book should be returned on or before the date last marked below

(హి) ర స్తు.

విజయాశ్వచరిత్రము

ప ద్య కా వ్య ము.

౨౫.

బ్రహ్మశ్రీ, పురాణం - పిచ్చయ్యగారిచే

మీరిది విరివిగా ఉంది

మద్రాస్ చాకలపేట

వీరభారతీ అండు కంపెనీవారిచే

బ్రా క టి త ము.

రిజిస్టర్డ్ గాస్కెట్.

1928.

ప్రతి 1-8-0.

ప్రకటన.

ఈ ప్రంథము గిన్నె మెంటువారిచట్టప్రకారము రిజిస్టరు చేయబడినది
కావున దీని నితరులు అచ్చువేయరాదు.

మామొద్ద యింకను టెక్కు సంస్కృతాంధ్రప్రంథములు కొరకును ఇతరులు
వాని శీఘ్రమున విజ్ఞానమునకు వ్రాసి తెప్పించుకొనగలరు. కోరుచున్నారము.

వీరభారతీ అందు కంపెనీ,

చాకలపేట, మదరాసు.

ప్రకటన.

ఈ గ్రంథమును ముద్రించుటకై అసలుప్రతిఁ జూచి యెత్తి వ్రాసి
యిచ్చినవారలోపములనను, అచ్చువేయునపుడు పరిష్కరించినవారి
పొగబాటులనను గొన్ని వ్యాకరణలోపములు కలిగినవి. వానిని
పునర్ముద్రణమున సవరించి ముద్రింపించుచున్నాఁడను, కావున పాఠక
మహాశయులు మన్నింపవలయు నని ప్రార్థించెద.

ఇట్లు గ్రంథకర్త.

పురాణం - పిచ్చయ్య.

విజ్ఞప్తి.

మహాశయాలాగా !

విజయవాడలో ప్రముఖ నేతలు, యాప్రభులందరూ, గ్రామీణ జాతి, కాలము గ్రోవకునే వ్రాసినది. ఇది మద్యమండ్లిశృంగారమును నివారించుటకు వ్రాయబడినది కాదు. భక్తివలననే వ్రాసినాడ. మానంశమును నిండుకుండా భార్యము కవులుండునది కాని, కావ్యములురచించినది కాని లేదు. ఈ భాగ్య మొక్కంత నాయం దంకురించినది. శ్రీమద్వేంకటేశ్వరునియనుగ్రహమునం గలిగిన కవితాధారనడంపజాలక ప్రబంధ రచనకుం దగిన సామర్థ్యము నాకు లేకపోయినను, దేవునికరుణచే గలిగిన యాహాయే యూతగా గొని సాహసించి విచిత్ర మైన యా ప్రబంధమును రచించి శ్రీయశతి ధైవ వేంకటేశ్వరుని కర్పణము జేసితి. ఇది పూర్వకవులమార్గము ననుసరించి వ్రాయబడిన ప్రబంధము. ఇందు జదువుటకింపుగా చుండు నూతనవిషయములు పెక్కులు కల్పించి క్రొత్తదారిం ద్రొక్కియున్నాడ. ఇందలి గుణావగుణంబులు చక్కగా విమర్శించు భారమును భారకులమీది నే యుంచితి. నయయుంచి తప్పుల నెఱింగించినవారికి గృతజ్ఞుడనై భక్తితో గైకొని పునర్ముద్రణమున నసరించి యచ్చొత్తించెద. కొంత కాలము క్రిందట వ్రాయబడినను ముద్రించుటకు ద్రవ్యోపపత్తి లేమిచే నిలిచియున్న యీ గ్రంథమును, నిటీవల జెన్నపురి వీర భారతీ అండు కంపెనీవారికి నామనఃపూర్తిగా ముద్రించుటకు నిచ్చితిని. ఇంతియగాక రిజిస్టర్డ్ కాఫీరైట్ హక్కునుగూడా వీరి కొనంగొని. వీరు నాయాశీర్వాదమునకును శ్రీమద్వేంకటేశ్వరుని యనుగ్రహమునకును బ్రాత్రులైరి. వీరికి దేవుడ డాయురారోగ్యభాగ్యముల నొసంగుగాత ! నే నీ గ్రంథమును బండితాభిప్రాయము నభిలషించి చూపగా దయతో గడవఱకును జదివించి నిని యిందలి నెఱుఁగును దిద్ది నన్ను గృతార్థునిగాజేసిన మహోపాధ్యాయ బ్రహ్మశ్రీ, వేదము వేంకటరాయశాస్త్రిగారికిని గ్రంథమును బఠించి యచ్చటచ్చట దగిన మాగులును సూచించి మహోపకారము నొనర్చిన, నెల్లుంగు నివాసు లగు బ్ర. శ్రీ. దుర్భా సుబ్రహ్మణ్యశర్మగారికిని సదా కృతజ్ఞుడనై హృదయపూర్వక వంకనములును సమర్పించుచున్నాడను.

ఇట్లు విన్నవించు గ్రంథకర్త.

విజ్ఞప్తి.

బుధజనశతాబ్ద !

తమచే బండితపామరుల పితనమునకెంతయు ననుగుణముగ నుండునట్లు లేట తెనుగున మృదుమధురశైలిని వ్రాయబడిన “విజయశ్యచరిత్ర” మనెడి గ్రంథము నా మూలాగ్రముగాఁ జదివి యందలి సాహిత్యముంగ్రోలి యానందాభిని జేలినాడ. కథాంతము మిక్కిలి వినోదకరమై చగువఁ జదువఁ జవులూరు చుండెడిని. మఱియు నయ్యది, కవి దిగ్గజములని కీర్తిగడించిన కవులలో నొక్కరుడగు నల్లసాని, పెద్ద నామాత్యులచే రచింపబడిన “స్వారోచిషమనుసంధి” మను మహాప్రబంధమునకుఁ జాటియగు నని తలంచెద. తమకుఁ గల లోక జ్ఞానమును, భాషవై గుప్యమును, గల్పనా చాతుర్యమును నే తద్దగ్ధింపమే తెలియజేయుచున్నది. కావున భాషాలోకము నుద్దరింపటకై తమరెట్ల కొన్ని కృష్ణముల రచించి గల గని ప్రార్థింతుడను.

విన్నవించు.

బుధజనవిధేయుఁడు.

జక్కల. స్వామినాథుఁడు.

మత్తాలపేట హైస్కూల్, ఆంధ్రోపాధ్యాయుఁడు, మద్రాసు.

ఆర్యా !

నేను దమ విజయశ్యచరిత్రమును బోలంగాంచి యానందలహరించేలితి. నొమ్మి దాశ్వాసముల ప్రబంధమును గేలకల్పనాధిగా రచించిన నిరాఘాటముగు నీయూహను నిర్మించువలెనని యెంచిన నొకవేళ సమాప్తమై యుండగు శేషునకును నేమో తిక్కిన వారికిఁ దరంబుకానేరదు. పూర్వభాగ మెంతయు నవరసాలంకారభూయిష్టమై యుష్పదఁ జదువరుల డెందముల కెంతయు నానందమును గలిగించెడిని. ఉత్తర భాగము భక్తిరసాలవాలమై పామరుల మనంబున భక్తిలతనంపురింపఁ జేయుచున్నది. రచన మృదుమధురముగా నుండుటయేగాక పూర్వకపులదారి ననుసరించియున్నది “ప్రమాదోద్ధిమతామపి” అనునట్లచ్చటఁ గొన్ని లక్ష్యావిరుద్ధములు తిలకించెడిని. ఐనను నే తత్ప్రబంధము మహాకవులు రచించిన లక్ష్యగ్రంథములలో నొకటి యగునని, పండితమండలిచే బాగదొంద గలదని యూహించెద.

ఇట్లు తమమిత్రుఁడు,

చం - మల్లయ్య.

క్రీరస్తు

విజయాశ్వ చరిత్రము.

పూర్వ భాగము.

ప్రథమాశ్వాసము.

- శా. శ్రీకల్యాణ గుణావళీకలితుడై - శేషాద్రివైడేరి ప
ద్యాకాంతానుణి సంతతంబునలమే - ల్మంగాఖ్యతోగోల్వ న
స్తోకానంద మెల్పంగా నుజనసం - దోహంబుఁ బాలించు నా
శీకాత్తుండగు వేంకటేశ్వరుఁడు మే - లేవూర్పు మాకుంగుపకొ. 1
- సీ. షీరసాగరముయే - చెలువకులుట్టిని - ల్లంబుజంబేరామ - కాటపట్టు
కలువలరాయడే - కాంతమ సోదరుం - డభిలంపదలకే - యతివనోటు
పుష్పన్మ్రుదేమించు - బోణికినూనుండు - భక్తులకేకొమ్మ - పట్టుగొమ్మ
యుర్వరారమణియే - యువతిసపత్నియా - దైత్యారియే యువి - దకువిభుండు
- గీ. అట్టిపద్మాపరాకృతి - యైనయంబు | బాక్షి యలమేలు మంగడ - యాంతరంగ
పుణ్యగుణ నికరోపేత - భువనమాత | సిద్ధవిఖ్యాత మమ్ముర - షీంచుఁగాత. 2
- ఉ. తోయరుహాక్షియైన తన - తొయ్యలిభారతి పల్కుతోడుగా
శ్రేయమెల్వలొకములు - సృష్టియొనర్చుచు నేర్పుమీఱినా
మ్నాయ చతుష్టయంబుఁ దన - నాలుగుమోములఁ దాల్చుధాత దీ
ర్ఘాయరభీష్ట సౌఖ్యముల - నాదుమాకు ఘటించుఁగావ్రతకొ. 3
- చ. చెలువలరారఁగావిభుని - చెంగటండేరి శుభానుకాంగుశీ
కలనవిపంచి మీటుచుఁ బ్ర - గాఢమనోహర లీలగానముకొ
సలిపిని జేకుమెప్పుగొను - సన్నతబంధరవేణి వాణితా
వెలయ నొసంగుమాకు సుక - విత్వమహత్త్వము వాక్పటుత్వముకొ. 4
- ఉ. పాయని కూర్మిపెంపున స - పత్నికి మేనసంబంధుగుటకొ
మాయెడ నీమనింగలుగు - మక్కువనేటికిఁ గాననయ్యె మే
లాయెనటంచు నీర్వ్యతోలు - కాడఁగఁబల్కెడు గంగనాదలం
గాముపు మీఱఁ జేర్చిన జ - గత్పతి శర్వండు ప్రోచునుమ్మొగికొ. 5

- చ. పతి నెవఁబాయలేమి సగ - పాలు శరీరమునకొ ననించె యం
చితగతి లోకరక్షణము - నేయంగఁ దోడ్పడి తానిజేతు స
మృతిభజించు భూగగను - మారిబలారి ముఖాదితేయ వం
దిత దయనేయుమాకు సము - దీర్లుచుతికొ సతతంబభీష్టముల్. 6
- మ. గిరిజాంశులీలజేరి బాల్యమున రా - గిల్లంగఁ దాదొండముకొ
నునవంద్యుండగు చంద్రశేఖరు జటా - జూటంబువైజాఁచి య
బుద్ధరమాభంగిని నీరుఁ బీల్చికొని తా - ఘాత్యారముండేసి తుం
పరమత్తైంబులురాల్చు విన్నపతివే - వారింబు విన్నంబులకొ. 7
- క. అనయంబును నదృక్కికొ / వినుతిం చెద నేలటూరి - వేంకటరామా
ద్యుని మధురపద్యుని షా! వసునికొ విద్యావిశాలు - వరగుణజాలుకొ. 8
- చ. వెలయంగ నామసిందొలుత - వేంకటనాథుని మంత్రబ్రహ్మముకొ
మెలకువ నాటిభక్తియను - నీరివబోధయొనర్చి ప్రేల్పిడికొ
మెలకజనింపఁజేసి ఫల - ముంగొను లాగెటింగించినట్టి స
ద్విలసితలోక సన్నత వి - వేకను మజ్జనకొ స్మరించెదకొ. 9
- నీ. ప్రాకటవిలసద్వి - వేకివాల్మీకిని - సఖిలశాస్త్రాధిపి - న్యామవ్యాసు
విరచితశబ్దప్ర - వీణానిబాణాని - కాకవివ్యాళి - ఖండిదండి
సజ్జనస్తోమవ - శంకరుశంకరు - కామ్యరసోల్లాసుఁ - గాలిదాసుఁ
బ్రతిపక్షపండిత - వనహేతిధనభూతి - లలితప్రసంగావ - లంబుసాంబు
- గీ. మతీయు భారవిమల్లాణ - మాఘముఖ్యు / లైన సంస్కృతకవులన - త్యంతఘనుల
నతులితంబైన భక్తిమై-నభినుతింతు! మత్కవిత్వంబు నిరతంబు-మహినివెలయ. 10
- క. వినుతింతు నిలఁగవివ్రతయ! మరీక్తిర్ని వహించినట్టి - యమలనుతుల నో
లిని నన్నయయెఱ్ఱనది క్కనలకొ సరిలేని గరిమ - నందినఘనులకొ. 11
- ఉ. సన్నతిఁ జే నెదకొనుకవి - చంద్రులనకొ భువిఁబేరుకొన్నపె
ద్దన్నమదిమ్మనార్యునిన - నంతునిమూర్తిని రామధర్మ సూ
రన్నను సోముభాస్కరుని - నయ్యన మృతిని రామకృష్ణ జ
క్కన్నను భట్టభూర్జటిమ - హాత్ములకే తనమల్లయాద్యులకొ. 12
- చ. తమకు కడిందియైనయది - తప్పనిచెప్పదు రుర్విఁగాకపురో
నుమతులు సద్గుణోజ్వల వి - శుద్ధవనో మధురార్థభావము
ల్క్రిమముగఁ గాంచి చాలమది - రక్తివహింతురు కుమ్మటంబు ర
త్నముగని గింజగాదయచు - తాఁచినదాని ఘనుల్లిరింపరే. 13

- ఉ. తీరము నీరముంగలిపి - చెంగటనుంచిన నందుహంసము
 తీరములం గ్రహించు బరి - కించు బకంబులు నీచున త్రలా
 తీరునఁ గావ్యముల్లని ను - ధీమణిలొప్పులు గొండుకాకపు
 లేరిముగల్గమిక్ బరిగ - ణింతురు తప్పల నెల్లవేళలక్. 14
- గీ. పరగండగ్గ సముచిత - భావరసగు / జాదు లెఱిగి సంతోషింతు-రలఘుమతులు
 కాకవులుగానఁగాఁజాల-రాకుమీఁదఁతేనెయనివ్రాసి రుచిచూచి-తెలియనశమె. 15

ప్రబంధ ప్రశంస

- ఉ. ఉత్తమ కావ్యకల్పనకు - యోగ్యత చాలదటంచు నిష్పహా
 యత్తమతిం దలంకఁ దగు - నాయది బాగదియొగటంచు దాఁ
 జిత్తమునం దలంపక ర - చింపదగుం గృతియెట్టిదైన నా
 నిత్తడిసంటకుండుదురె - హేమముగల్గిన వారలిద్దాక్. 16
- ఉ. ఎక్కుడు తత్సమోక్తులైన - యింపక దీర్ఘసమాస కల్పనల్
 దక్కివిశేష వర్ణనల - దివ్యోనరించి నిగూఢశబ్దము
 ల్విక్ర-టిలంగసియ కన - వీనముగాఁగను పట్టుభంగి నే
 నిక్రొతినల్పి వేంకట గి - రీశ్వరునిం దచిక్షుఁడేనచక్. 17
- ఉ. నీచుల నల్పులక్ శిలుల - నిచ్చులుదీనత నాశ్రయించియొక్
 యాచనచేసియుం బొగడి - యర్థిమముం బడయంగలేక వాం
 ఛాచలితాత్ముడై మదివి - షాదము నొందుట కన్న నచ్యుతుక్
 దోచిన భంగి నెంచి పరి - తోషము గాంచుట యెప్పుడేభుఁక. 18
- పీ. పరులకావ్యములశ-బ్దంబులుదొంగిలి - నేర్పుఁజూపఁగవానిఁగూర్చలేదు
 ప్రజలకునాప్రాధి-బ్రకటించికీర్తిన - హింపఁగామదిని భా-వింపలేదు
 కవిమండలంబునఁగడుపేటియనుఖ్యాతి - గొనటకునేఁగోర్చె-గొనఁగలేదు
 ప్రతిఫలాపేక్షచే-బ్రబలులొవిత్తనం - తులకంకితమునేయఁదలపలేదు
- గీ. సత్యమిది పూనివేంకటే - శ్వరనాప్ర / సాదలబ్ధినిరాఘాట-సహజశక్తిఁ
 దనర రచియించి యాకృతి-ఘనతమిఱి | న్నృణం బొనరింతున-య్యుద్యుతునకు. 19
- చ. కలవు మహాకవీంద్రకృత - కావ్యములెన్నియొయైన నన్నియుఁ
 సలలితభంగి మున్నుగల - సంస్కృతమాతృకలం గ్రహించి యిం
 పలరఁ దెలుంగు చేయఁబడి - నట్టివికావున నిష్ఠపూన్కిమై
 సలుపుదునే స్వతంత్రమగు - సన్నత హృద్యనప్రబంధముక్. 20

చ. ఇలను మహాప్రవీణుల న - నెన్నిక కెక్కినకాలిదాసము
ఖ్యులు సయితంబు దాము జన - కోటికి నెల్లమనఃప్రియంబుగాఁ
బలుకఁగ లేకపోయి రట - పండిత సంతతి తృప్తిజెందఁగాఁ
బలుకుట కింక నాతరమె ? - పామరుడెక రహితావధానుడెక. 21

ఉ. ఐనను వేంకటేశ్వర ద - యాపరి లబ్ధకవిత్వధార నా
లోననుడంపలేక కవి - లోకము మెచ్చిన మెచ్చకున్న నే
మైనను నయ్యెనంచుట మ - హాకవియుంబలె యీ ప్రబంధముకొ
పూని రచించినాడను న - పూర్వ మనోగతచాపలంబునకొ. 22

గీ. నూతుఁడిదిశాసకాది ఋ-హలకుఁజెప్పె | ననియు నెందోపురాణంబు-నందుఁగలుగు
ననియుఁగొందఱీ కథఁజెప్ప-నిననకుఁ | బూనిరదియయాధారంబు-దీనికరయ.

చ. ఇదిగని యీకవిత్వమన - నెంతని చుల్క-నందేసి నాపయికొ
బదిరి నిరాకరింపకుఁడు - పండితులార ! కవీంద్రులార ! న
మృదమున నిందుమీరు గుణ - మల్గొని రెప్పులు దిద్దిచాలనిం
పాదవగఁ జేయుఁడయ్య దయ - యుంచి మిమకొ వినుతించి మ్రొక్క దకొ. 23

క. ఇదిచదివిన మఱియొక కథ | మదికింపుగఁ దోఁపదట్టి - మనుజునకై నకొ
మదమున రేలుంబునకులు | నదలక యిదెరలఁచుచుండ - నలయుంజుండీ. 24

వ. అని యిట్టదేనతాప్రార్థనంబును సుకవిజన సమస్కారంబును కుకవినికర తిరస్కా-
రంబునుంగావించి నహంచిత నవీనకావ్య కల్పనానూన కుతూహలాయత్తచిత్తుం
డనై, యలమేలుమంగాధినాథకరుణాకటాక్షపీఠాసమాసాదిత కవిత్వమనాత్మ్యంబు
విలసిల్లి నల్లలితపల్లవారుణ చరిణాగవిందుండగుసమ్మకుందున కభినందనముగావించి
మించిన భక్తిపిష్టంతంబులువివరించెద.

షష్ఠాంతములు.

క. అబ్బారి ధరునకుకొ ద్రహి | జాబ్బారి నుతాంఘ్రి నిర్మ - లాంభోజునకుకొ
కుబ్బాలం పటునకునుగ | కుబ్బాల వరాశ్రయునకుఁ గుబ్బాకృతికికొ. 26

క. పరునకు మురహారునకు శుభ | కరునకు ధరధరున కభయ - కరునకుభక్త
దరునకు సూధరునకును | స్థిరనకు సుందరునకప్ర - తిప్రవరునకుకొ. 27

క. రక్షోవర శిక్షాపర | దీక్షానిరతునకు సత్కృ-తిశేమమునకుకొ
సాక్షాన్ముద మోక్షప్రద | సాక్షిపర్వలన కార్ధ-జనపాలునకుకొ 28

క. పరిశుద్ధ చరిత్రునకుకొ | గిరిశిఖరాగ్ర ప్రదేశ - గేహునకుదయా
శరధి కపవర్ణమార్గ | స్ఫుఃఖోదయ సత్త్వభావ - శోభాకృతికికొ. 29

- క. సమరాహతామరాహితః | సమరహిత మహాప్రసిద్ధ - శౌర్యనకులస
ద్రమణీయ వేషునకు భూ | రమణునకు పావనునకు - రాజ ముఖునకు. 30
- క. భీరునకు భీకరకుం | భీరహరునకు జలధిగ - భీరునకఖిలా
ధారునకు సజ్జనమం | దారునకు నన్నరమ్య - తరహారునకు. 31
- క. మతిమంతునకు శాంతున | కతులితునకు దాంతునకు - శాంతతునకు
చ్యుతదోషునకు సమంచిత | యతిదోషునకు స్మణీమ - యవిభూషునకు. 32
- క. అంగజితాంగజునకు మా | తంగాధిప చంద్యునకు బ - తంగ నిభునకు
సంగవిదూరున కలమే | ల్మంగాపతి కఖిలలోక - మాన్యోన్నతికి. 33
- క. ప్రతిరహిత మహితనుతికి | సతతాహితక్య కర్తృ - జనధిక్కుతికి
శ్రితనుత భవ్యాకృతికి | హతకిక్కిగతికివేంక - టా చలపతికి. 34
- ఐ. అంకితంబుగానా యొనర్పంబూనిన విజయాశ్వ చరిత్రంబును నవీన విచిత్రకావ్య
కల్పనంబునకు ప్రారంభంబును మనీయవంశక్రమం బెఱింగించెద నెట్లనిన. 35
- కవివంశ క్రమము
- క. అజముఖ సంభవులై భువి | ద్విజులున్నతిఁ గాంచితవి - వేకస్మరణ
యజనాదిక పట్కర్మల | సుజనిం బ్రాపించి నిత్య - శుభవర్తనులై. 36
- క. వారలు తమలోన సదా | చారంబుల ధర్మములను - సలబంధముల
వేరై నానాటికి వి | స్సారంబుల భేదములను - దనరిధాత్రి. 37
- ఆ. అటుల భిన్నజాతు - లైనట్టి విప్రుల | యందు వైదిక క్రి - యాభిరతిని
మించి వన్నెకెక్కి - గంచిత సుజ్ఞాన | విభవ మమరఁగాద్ర - విడులుమహిని. 38
- క. వెలయం ద్రావిడులగు వి | శ్రులునుం దమలోన భేద - ములఁజెందిరి వా
రలోనఁ గండ్రమాణి | క్యులను బృహచ్చరణ వంశ - మున్నతిఁజెందెన్. 39
- గీ. కండ్రమాణిక్యలం దొక్క-కాలమందు | ఘనతనొందిన పదియు నొక్కండుగోత్ర
మల కుటుంబులు తమదేశ-ముఁద్యజించి | సిరికి నెలవగు నెల్లూరు-నీమఁజేరి. 40
- క. అప్పటి కాలపు సృపులకు | విప్పగు శాస్త్రప్రసంగ - విద్యామహిమకు
మెప్పించి యొక్క-గ్రామము | నొప్పగఁ గొనియందు నిలిచి-రున్నతిదనఁజే. 41
- క. అదినూతనముగఁ గొనుటకు | విదితముగఁ బాదూరటంచు - పేరిడిరి జనుల్
పుదుశబ్దము నూతనమును | పదమై ద్రావిడుల పల్కు - బడినర్థిలుటకు. 42
- క. ఆవిద్యాధికులు పుదూ | ర్త్రావిడులను పేరునొంది - తగనది మొదలెం
తేనైభవంబు మీఱుం | గా విఖ్యాతిని గడించి - కనిరూర్జితముకు. 43

- సీ. అసమానవేదశాస్త్రాభ్యసనానంద - భారేయమతులు పు-దూరువారు
రమ్యేతిహాసపు-రాణసుసాహిత్య - పారగులుర్విబు-దూరువారు
వేదవేదాంగస-ద్విషయ ప్రసంగాది - యోగ్యతాధనులుపు-దూరువారు
సంతతభూవరా-స్థానసమ్మానమ - హోత్యవాస్తవదులుపు-దూరువారు
- గీ. స్నానసంధ్యాద్యనుష్ఠాన-సత్త్రియాంచి | తోత్రమోద్యోగ రతులుపు-దూరువారు
సహజ సత్యాభిమాన ప్ర-శాంతధర్మ | గౌరవోదార గృతులు పు-దూరువారు. 44
- క. భావింపఁగ నసమాన | శ్రీవైభవ కలితులగుమఁ - జెన్నొంది బుదూ
ర్ద్రావిడులు వృద్ధిజెందిరి | వావిరి సమ్మాద మెసఁగ - వాఁలలోనె. 45
- సీ. శ్రీవత్సగోత్రవ-ర్ధిష్టాదాప స్తంబ - సూత్రుడంచితకీర్తి-నుగుణమూర్తి
ధాత్రినురాన్వయో-త్తముఁడు సుస్థిర కరు - జాకరుండు చిత-గుణాశ్రయుండు
ప్రకట సదాచార-వర్తనానూన ప్ర - తిష్ఠాపరుండును-ధగురుండు
సన్నత శాస్త్రప్రసంగ నిరాఘాట - చాతుర్యయుతుఁడు-జ్ఞనవినుతుఁడు
- గీ. అభినవ వరేణ్యుడనమృ-త్తాగ్రగణ్యుడెడధిక ధన్యుఁడయుండు పు-ణ్యాశ్రయుండు
సంతతో దారుడనఘుండు-సద్విచారుఁ | డధి జనహాషకుండు కృష్ణ-యార్ద్రఘనుండు.
- క. రాణి రాజులకడఁ జౌ | రాణిమండైయుండి యాధ - రానుమణియ
క్షీణోన్నత దశనొంది బు | రాణము కృష్ణయనంగఁ - బ్రస్తుతివహనె. 47
- ఉ. ప్రాకటభోగశాలి మృదు - భాషి పురాణము కృష్ణయాఖ్యుడ
స్తోకవివేక శీల పరి - శుద్ధగుణాదులఁ జాలమించిని
ఘోరరై న విప్రులని - రంతరముం దనయింటనిల్చి తా
వీకున నాదరించు నయ - వేదులకార్యము లిట్టివేకదా. 48
- క. దానంబు నిదానంబభి | మానంబ సమానబుద్ధి - మహిమయుఁ దనరం
గా నిఖిలజనులు వొగడం | గా నతఁడుర్వీనురాగ్ర - గణ్యాండయ్యె. 49
- శా. నిర్జించెక్ దనపాండితీ మహిమరా - ణింపఁక విపశ్చిత్తతిక్
వర్జించెక్ మదినిందిత క్రియలపై - వాంఛక్; జనులైచ్చగా
నార్జించెన్ విలంబిగంతగతవి - ఖ్యాతిన్ ముదంబొప్పగాఁ
బర్జన్యాభుని కృష్ణయార్ద్రుని నుతిం - పం జెల్లదేనిచ్చలున్. 50
- శా. ఆదోషజ్ఞపరుండు దాబరిణయం - బయ్యెక్ వివేకించి సౌ
మ్యాదిశ్రేష్ఠ గుణప్రయుక్తయగు మం - గాంబన్ దయాలంబ స
మ్మాదాలంబను భానురాసనజితాం - భో జారిబింబన్ మహా
వైదగ్యాన్నితఁ బోషితార్థినికురం - బన్ సత్కుటుంబోద్భవక్. 51

- ఉ. ఆలుడియున్ వివేకమును - సంచితకార్యచ యాభిలాషయుం
దాల్చి సత్యముం బ్రియము - దైవతభక్తియు విప్రపూజనం
జేదీద మొందనట్టి మతి - యిష్టజనాదరణంబుఁ దృప్తియున్
జాలియు లక్షణంబులు ని - జంబుగ మంగమకుండలంపఁగన్. 52
- క. పతిభక్తి గలిగి తనసరి | సతు “శౌరా” యనుచు మెచ్చి - సంస్తుతినేయన్
ప్రతిలేని సౌఖ్యముల స | మృతి నున్నతిఁ జెందిమించె - మంగాంబభువిన్. 53
- క. ఆజంపతులకు ముగహార | పూజాఫల నిధికతన - పూర్ణేందు సమ
భ్రాజిత యశుడై చాలఁబ్ర | యోజకుఁ డగుకేశవాఖ్యుఁ - డుద్భవమయ్యెన్. 54
- క. ఆకేశవార్యుఁ డభినవ | లోకేశుఁడటంచు నుజన - లోకము పొగడన్
క్రీడినై విఖ్యాతిం | జేకొనియెన్ బ్రాకటముగఁ - జితరత్నలన్. 55
- ఉ. రాజితీర్తిశాలి గుణ - రాశి పురాణము కేశవార్యుఁ డ
వ్యాజ కటాక్షదృష్టుల ని - గంతగముంగని యాశ్రయించు కృ
ష్ణజన ధారులౌద్విజుల - హటక సస్త్రిలజేయునాగ పం
కేజదళాక్షుడై వెలయు - కేశపుఁత్కృప కడ్డుగల్గునే ? 56
- సీ. తనధాటికేనాటి-కినిసాటిగాలేక - విప్రులబుద్ధమందివినుతజేయ
తనతీర్పు నుడినేర్పు-దయయోర్పుఁ - జచ్చించి సజ్జనులొచ్చులఁగా-సంతసించ
తనదౌర్భాగ్యమాదాగ్య-మురుకాగ్యనైపుణి - వింతగాఁ గనియును-ల్గుంతసించఁ
దనభక్తి సుగభక్తి-యనుగక్తి - యనుజూచి-శిష్టులుసంతృప్తిఁ-జెందిమెచ్చు.
- గీ. ధాత్రినెంతయు నున్నతిఁ-దావహించె | సతతధర్మాను వర్తియ-క్షయనుకీర్తి
పుణ్యలక్షణ వనమాలి-భోగశాలి | యర్థి జనజీవనుడు కేశ - వార్యునుడు. 57
- మ. వనజాతాక్షుడు దీనపోషకుడు స - స్వజ్ఞుండుఁ బీతాంబరం
డును లక్ష్మీనిలయుండు నుత్తమగుణా - ధ్యుండుడొ దయాశాలియున్
వినుతుండున్ నరమిత్రుండున్ ఘనుడును - ర్విదేవతారాధ్యుడొ
టనుదాఁ కేశపుభంగిఁ కేశపుడు వే - డ్గన్ రాజిలెన్ సుశీతిన్. 58
- క. ఆక్తిర్తిమంతుఁ డతివిధ | వాకరుడై వన్నె కెక్కి - యార్యానుమతిం
జేకొనెఁ దనకీల్లలుగ | నాకాంక్షన్ గుణకదంబ - యగు లక్ష్మింబన్. 59
- చ. పలుకదుకల్ల నెన్నడును - బంధువులన్ నిరసించదవ్యులన్
జులకగఁజూడ దధులను - జోకదుకోపముఁ బూనదెప్పుడున్
సలుపదు దుష్ప్రియలైతలు - సంధిలినన్ మదిలోనొకింతయున్
గలఁగదు కేశవార్యుల - కాంతకులక్ష్రమ కన్యులద్దియే ? 60

- మ. వితతానూన పరోపకార మతిసా - ద్వీముఖ్య లక్ష్యంబకుం
బ్రతిలేరెందుచు నన్న దానమున సం - భావించియభ్యాగత
ప్రతతిక్ మన్నన జేసి పల్లభునకుం - బ్రఖ్యాతి జేమాన్యుటే
వ్రతమాన్యుణ పూర్ణకుక్ సతులమా - గ్గం బిట్టిదానేకదా. 61
- క. అతులితు లాదంపతులకు | సుతులున్మనమైరి సకల - శుభలక్షణ శో
భితులై మున్నరు మూర్తి | త్రితయంబును వోలె నధిక - తేజముమీఱక. 62
- ఉ. ఆనయశాలులౌ ముగరి - యందును సగ్రజుడైనయట్టి ల
క్ష్మీనగసింహ నాముడు ప్ర - సిద్ధిపొంది సమంచితస్థితిన్
బూనియనూన భావ హిత - భోగ సమర్పితుడై దయాపరి
జ్ఞానము లుల్లసిల్ల నువి - చాగమతిన్ ప్రతిలేకవర్ధిల్లెన్. 63
- శా. సర్వజ్ఞుండు పరోపకార మతిదు - ప్రదేవీ యవ్యాపాతా
పూర్వానేక విభూషణుండు గుణం - పూర్ణుండునై సంతతా
ఖర్వానంద సముద్రుడేతడెడల - ఖ్యాతిన్ గొనెన్ ధాగణీ
గీర్వాణాశ్రయుడైన కేశవుని ల - క్ష్మీనాగసింహుడిలన్. 64
- క. అతనికి సముడతడే యని | మతిమంతులు విమతినేయ - మన్నించి యభీ
ప్సితముల నొసంగున్ యాచక | తతులకు నిరంబు నరడుఁ-ధారాశముఁగాన్. 65
- సీ. విద్యాసమృద్ధివి-వేకవిస్ఫూర్తుల-నజపుత్తు-నజపుత్తు- నపహసించు
సదమలక్షణ-సౌందర్యమహిమల-మాధవుమాధవు - మఘగులుపు
చాతుర్యకలనదే-జంబు పెంపునల - భాస్కరుభాస్కరుఁ-బ్రతిఘటించు
తులలేనిశుభభోగ-ములఁగల్గి చెలువున - రాజరాజునురాజ - రాజుఁడెగడు
- గీ. దౌర్ఘనుడంచు జనులన-యంబుఁబొగడ | వాసికెక్రెను మిగుల వి-లాస లీల
సత్త్రియా వర్తిభూసుగ-నక్రనర్తి | స్థిగవినుతకీర్తి లక్ష్మీన్య - సింహమూర్తి. 66
- సీ. అతడు భూసుగభర్త-యితడు భూసుగభర్త - యగుట నిర్వరుసముల-నఁగవచ్చు
నతడుమానయుక్తుఁ-డితడుమానయుక్తుఁ - డగుటనిర్వరు సము-లనఁగవచ్చు
నతడుభాషాప్రియుం-డితడుభాషాప్రియుం - డగుటనిర్వరుసము-లనఁగవచ్చు
నతడభ్రవాహనుం-డితడభ్రవాహనుం-డగుట నిర్వరుసము - లనఁగవచ్చు
- గీ. ననుచు తనలక్షణంబుల-నగసిలోను | లబ్ధజాబ్జగరాబ్జగ-రాద్రిరిపుల
సాటిగాఁబోల్చి వర్ధింపఁ-జాలనొప్పె | శ్రేతజనోద్ధారి లక్ష్మీన్య - సింహమూర్తి. 67
- సీ. ఆశ్రేతజనచకో-రానీకసమ్మోద - కరపూర్ణిమానుధా-కరుడెనంగ
నధిజనప్రక-రాభీష్టదాయక - క్షౌతలమందార-శాఖియనఁగ

ప్రాకటవిద్యా వివేకవాక్చారుర్య - సంశ్లనిర్జరా-చాత్యుదనగ
నిత్యాన్న దానాది-కృత్యానుమోదవి - స్ఫూర్తితకుంతీను-పుత్రుదనగ

గీ. సర్వవిధములఁ జేరించె - సార్థకముగ | భవ్యగుణపారి బాంధవా - బ్రవనపేరి
సమయసముచిత నుతనేసి-సత్యభాషి | యంగజ నిభండు లక్ష్మీస్వ-కారిఘనుండు. 68

క. ఆవిమలాత్మఁడు ముదమునఁ దావరియించెను జగన్న-తంబుగ సతిగా
సావిత్రి సన్నిభయగు సావిత్రిక బుణ్యవతిని - సుదమలగాత్రిక. 69

సీ. పతిమేనిలోనగ - బాల్మగైకొనిగారి - నలుగురినోళ్లలో-నానివాణి
నిలిచినవోటఁదా-నిలువనేరకలక్ష్మి - యస్థిరభోగంబు-లమరిచియు
భర్తృపంచకముఁజేఁబట్టిపాంచాలియు - నన్యంగతిఁబ్రియఁబందితార
కాయలావణుదిని-కరఁగియరుంధతి - ప్రియుఁబాసివెతనొంది-భీమపుత్రి

గీ. తనకుసరిగాక యుండఁజె-తయును మించి యభిలశుభలక్షణాన్విత - యై చెలంగ
నుభయ వంశప్రకృతి-యంచితచరిత | యైనసావిత్రి నుబ్బరా-యార్యపుత్రి. 70

క. సత్యంబు వీడఁచెన్నఁడు | వ్యత్యస్తంబైనమాట - నలుకదు పతితోఁ
బ్రత్యహమును మజవదు స | తృప్త్యంబుల మీఁదిపూనిఁ-గినియదుపరులక. 71

క. పేదలకుఁ గాంక్షితార్థము | నాదరమున నొసఁగితుప్పి - నందఁగఁజేయు
నోద్రమన నన్న దానము. | లేదనకొనరించు నర్మి-లికనిరతంబుక. 72

మ. విమలానూన గుణావళీకరిత సా - విత్త్యంబునద్భక్తిఁ జి
త్తమునకొనించి నిజేశునట్ల నయముక - దానుకభుజంగాచలా
గ్రమనోజ్ఞాలయ వాసుచేవకడు ము - శ్చింబంచు భావించి ని
త్యముఁబూజించు నుతించు సమ్మదము నిం - డారంగ నిచ్చావిధిక. 73

క. ఆసాధ్యి వేంకటాచల | వాసుని భజియింపకున్న - పత్స్వరమునొగిక
మాసమ్మును బక్షమ్మును | వాసరమును జాముగడియ - వాటిలదరయక. 74

క. ఆమిధునమునకు ఫణిగిరి | ధాముని విలత్ప్రపాసు - ధాపరిపూర్ణ
శ్రీమహిమను జన్మించితిఁ | దామర స దళాతుంభక్తి - దనననాదక. 75

చ. కలిమిఘటిల్లియుక సుతులు - గల్గిమిఁ దల్లియుఁదండ్రియుక ప్రతం
బుల నొనరించి తత్ఫలముఁ - బొంది ననుంగని లేకలేకనే
గలుగుటఁజేసి యొండభి ధ - గాదని పిచ్చయయంచుఁ గూరిమిక
బిలువఁ దొడంగిరయ్యది య - పేరుగ నేర్పడె నాకునిత్యమై. 76

క. తలిదండ్రులు కూరిమినిడి | పిలిచినదే ముఖ్యమైన - పేరనిమదిలోఁ
దలపోసి నాదుకృతులను | నలువొప్పుఁగనదియనిలిపి - నాడనుచెలయక. 77

- ఉ. అదఁదలంగిన జనన - మైనది యాదిగ నాలుగేంద్రకుఁ
గాదిలిమధురండిహ ను - ఖంబులవైదమి నుజ్జగించి న
మోద మెలర్పఁగాదివికి - బోయిన నర్భకుఁడైననన్ను నెం
తో దయమీఱ మజ్జనని - దుఃఖములొందఁగ నీకపెంచెరాక. 78
- మ. కరుణక నాదగుపంచమాబ్జమునయో - గ్యంబైన శ్రీవేంకటే
శ్వర మంత్రంబును జెప్పివత్స! యదిక - ప్తంబు ల్లోలంచున్ యశ
స్కరమానీకు జపంబుఁ జేయుమని యాజ్ఞాపించె నాసాధ్వి; ను
స్థిరబుద్ధిఁ జపియించితొక్క మదము సు - ధిల్లంగ నాకంతటక. 79
- చ. పరువడి వేంకటేశ్వరు కృ - పామహిమక జనియించె నాత్మలో
విరివిగ నదృశ్యతంబగు గ - విత్వపుధోఁగి యంతగత్తు
త్సరములు నిండనున్నతటి - జయ్యననఁబ ననుం బ్రియంబుతో
గురువులయొద్దకుం జరువు - కొమ్ముని పంచెవివేకి నాటకుక. 80
- క. అదియే ప్రభావమోఁ దోఁ | పదు నామదిమిగులవంత - పనికింపంగాఁ
గొడుకక బడికింజేరిన | తదనంతర మెదవెప్పెక్కు - తలఁపులు నూహల్. 81
- నీ. ఒకదినంబున సెత-పృథ్వీశినిసంక-యములేక యాంధ్రభా - మాక్షరములు
రెన్నాళ్లలోనెగు-ర్తించిలిఖించితో - గొదలేకచెప్పిన - గుణితమెల్ల
వైదారుప్రాద్దులకభ్యసించితినల్ప - వాక్యముల్కుక్క-గా - వ్రాయఁజరువ
వారంబునకునల-వాటుఁగావించితీ - నెక్కముల్బులకఁగా-లెక్కవేయ
- గీ. చూచువారబుద్ధిరమున-సంస్తతి యొనర్చు | బరనఁజేసితి నెలలోన - భాగతమును
పిదపనొకవత్సరమునకిం-పొదవనొక్క | నాటకంబును రచియించి-నాడఁదొలుత.
- క. అది మెదలుగ నానేర్చిన | పదములు గదియించి పెక్కు - పద్యంబులు నిం
పొదవఁగఁ బాటలు హితులుం | జదువరు లొనన రచించి-సం స్తుతిఁ గొంటిక. 82
- చ. అనయము వేంకటేశ్వరు ప - దాంబుజ ముల్మదిలోన నమ్మినే
దినదినముక మదంబయుప - దేశముచే గడుభక్తిమీఱఁగా
వినుతియొనర్చుచుంటినిగ - విత్వవిరోధ చనాచమత్కృతిక
వినిన గుణజ్ఞులందఱు వి - వేకివిగాఁగల వింకవైనక. 84
- క. ఎత్తిన వేడుకచే నా | చిత్తము నిలువమి నినేర - చించుచునుంటిక
గ్రొత్తలగు చాటువులఁ బలు | వృత్తంబులు చదివెవాని - విధమున నెఱుఁడుక. 85
- ఉ. అంతటఁ గొంతకాలమున - కార్యులు కొందఱు మత్స-విత్వముక
వంతగ నాలకించి విన - వేడుక నీరచనంబుకాని యె

క్రింతయు శాస్త్రఫక్కిరచితయిం-పపు ఛందములం బరించివి

ప్రాంతలు ప్రాసలుండెనిసి - సల్పుట మేలని పల్కిరేర్పడక. 86

క. అదిమొదలుగ ఛందంబులఁ జదువుటకును వ్యాకరణముఁ - జదువుటకును నా
మదివాంఛ గలిగి గురువుక | వెదకితిఁ గొన్నాళ్లుపూని - వేసటఁగొనకక. 87

క. తుదకెవ్వరును “రా” తె | లెప్పదమని యనకుండి రెంత - వేడిన నదయల్
తదనంతర కర్తవ్యం | బెడదోపక నేనువగచి-యెవ్విధిసేతుక. 88

చ. కడఁకఫలింపదయ్యె నిఁకఁ - గావ్యము లెట్లురచింప నేర్తునే
నడువుననింక నాకెఱుంగ - వచ్చు దదీయ విశేషముల్ కనం
బడఁడొకఁడేని ఛందమును - బల్కెడి యోగ్యుడటంచు బుద్ధిఁ
క్కుడువగఁ జెందియుండు తఱిఁ - గొన్నిదిసంబులు చెల్లినంతటక. 89

వ. ఒక్కనాడే తద్విచారంబు మనంబున ఘనఁబుగాఁ బెనంగ నాత్మీయ గేహబహి
ర్ద్యారపార్శ్వనిర్మిత వితర్ది కోపరినేకతంబయుపవిష్టండవై నిరంతరమున స్మన్మాన
సాంభోజ పీఠంబున నిలిపి సంస్కరించు వేంకటాచల నివాసుండగు వాసుదేవుని
మదీయవాంఛావాప్తిగావించువుమని వేడుచుంటి నప్పుడు. 90

క. పగలది మూడవయా మం | బగుఁ గావున నపుడు తరణి - యపరాంబుధికిక
దిగుచుండె మెల్ల మెల్లన | నొగిఁ దనకిరణములవేడి - యపవడి మాయక. 91

ఉ. అత్తఱిఁ గర్ణరంగ్రముల - యందున “హో”యని యొక్కనాదము
ద్వృత్తిజనించె బాహ్యరవ - వేగములెల్ల నడంగెనంతలోఁ
జిత్తము నిశ్చలత్వమును - జెందెను వేముకుళించె గన్నులు
వృత్తుగ నింద్రియంబుల జ - యించిన యోగివిధంబువాటిలెక. 92

క. అదిబాగర్ప యొకలయో | నిదురయొ మఱియెద్ది యొక్కొ - నేనెఱుంగనులో
నొదవెక విభ్రమమంతనె | పొదలెన కారణమమేనఁ - బులకాంకురముల్. 93

వ. ఆ సమయంబున. 94

సీ. నీలమేఘచ్ఛాయ-నెగడుదేహపుమిన - మిసలఁగన్నులు-మిఱుమిట్లుగొనఁగ
బూర్జేందుబింబంబుఁ-బోలు నెమ్మామునఁ - జిఱునవ్వువెన్నెల-లెచ్చంగలింప
చెలువంబు మీఱరా-జిలునట్టి గాంగేయ - వసనంబఱితవలె-వాటుఁగాఁగ
పంకేజదళసన్ని-భంబులై మెఱయునే - త్రంబులఁగరుజార-సంబుదొలుక

గీ. విమల నవరత్న భూషణ-వితతిచెలుఁగ | కరములందొగి శంఖచ - క్రములుతనరి
నఖిలగుభలక్షణాన్వితుఁ-డైనయొక్క-పుణ్యపూరుషుఁ డపుడునా-ముందుదోఁచె. 95

- గీ. అటులబ్రత్యక్తుమైన మ-హానుభావుఁ | డెవ్వఁడోయని కడుసంత-యంబు భయము
హర్ష మాశ్చర్యమును భక్తి - యాత్మఁడైనఁగ | మ్రొక్కినిల్పితఁజేసోయి - మో
[ద్విత్యంత. 96
- క. గడగడమై వడఁగఁగనే | వెడగురు పడినోటమాట - వెడలకధృతిఁబో
విడిచి పరికించుటంగని | కడుదయ నయ్యనఘుఁడింపు - గానిట్లనియెన్. 97
- చ. వలదు భయంబు శేషగిరి - వానుడ నేనుకుమార ! నీకుమే
ల్లలఁచి వరంబొసంగఁగ ము - దంబునవచ్చితి; నన్ను నెవ్వడుం
డలఁచు మదీయ భక్తులకుఁ - దార్జ్ఞును చింతలు మాన్పివాంభితం
బులు సమకూర్చుచుండుదును - భూరికటాక్ష నిరీక్షణంబులన్. 98
- క. నీవును మద్భక్తుండవు | కావున నీకును శుభంబుఁ - గావించును నీ
భావంబున సమ్మాదము | తావుకొనున్ సంకటములు - తలఁగును వత్సా. 99
- చ. అనువమ దివ్యసౌరభ స - మన్విత వస్తువిశాసమేళనం
బున నిలనవ్యవస్తువులు - పొల్పువిధంబున మత్కృపార్ద్ర
ప్రీతిజనియించినట్టి పటు - చిత్రకవిత్వ మహత్త్వసిద్ధిచే
ఘనతపసించి మించెదవు - కావుతమీవనిపల్కియర్పిల్చి. 100
- గీ. ప్రమదమెసఁగించి యతఁడు నా-భయముమాన్చి | భవ్యశేఖాకలిత పల్ల-వసమ రవ్య
మృదులముగు హస్తమున నాడు - మేను నిమిరి | హితపురట్టింప వెండియు - నిట్లు
[లనియె. 101
- క. ఛందో వ్యాకరణంబుల | యందును గావ్యములఁ బరిచ - యము లేదనిలో
సందియ మొందకు; నీకృతి | ఛందోబద్ధంబుగాఁగ - జరుపుదు నెపుడున్. 102
- ఆ. శబ్దసంధు లెఱుఁగ-సాహిత్యమొదవదు | శాస్త్రమరయ ననుచు - జడియవలదు ;
నీవు చల్కుక విత-నిర్మలమై యుండు | నటులుచేయుచుండు - ననయమేను. 103
- క. అకలంకుడ వైతివి బా | లకనిను రక్షింతుననుచు - లలితములగు వా
క్రృకరంబులఁదనియఁగ వే | దుకనానయిచ్చుటయుఁగ-దున్ ముద మొదవన్. 104
- క. మతివపుడు నాకుఁదోచిన | గతిసన్నతిఁ జేసి నీవ - గతియనుచు నను
స్కృతి సర్వతిజల్లని మా | రుత మెలసె జనార్దనుఁడుతి-శోహితుడయ్యెన్. 105
- ఉ. వీడెను కన్నుదోయి వెన - వీనులకున్ విసవచ్చెవారు వా
రాడెడి మాటలంతయుల - కాంకుర కోటియడంగె నంతఁగ
గూడిన మైవడంకుడిగె - గొబ్బున దైర్ఘ్యము సంఘటిల్లెదో
త్తోడవఁ బల్కులెప్పటి ప - బుత్వముఁ గాంచెను దిండ్రభ్రాంతియున్. 106

- ఉ. చిత్రముగాఁగ నేనపుడు - చేతునట్టి న వీనమైన చా
రిత్రమునెంచి లోఁగనిక - రించి జగత్పతియైన భోగిరా
ద్గోత్ర పవిత్రధామయ్య ము - కుండుఁడె పోపాడనూపినక గృహ
పాత్రునిఁజేసె నానిదికు - భంబని భక్తియు మోదముప్పుఁగఁ. 107
- క. సారెకు నుతిఁజేసిన మ | స్కారంబు లానర్పి గతవి - చారుడైవై నే
ధారాశంబుగ సత్కవి | తారచనకుఁబూనియ గణి - తంబగు కడఁకఁ. 108
- ఉ. ఈమహిలోన మత్కవిత - నెవ్వరు మెచ్చిన మెచ్చకున్న నా
శేమి కొఱంత లోకముల - కెల్ల విభుండగు వేంక టేశ్వర
స్వామికి భక్తిసంకిత ము - సం గెద నంతియ చాలులోపమిం
శేమిటఁ గల్గఁమేలుగడి - యించి వహించితి నుత్తమత్తమఁ. 109
- క. అని నిశ్చయించి హృదయంబునఁ దత్కాలమున మించు - పూన్నిని వాతా
శన వరగిరివానునిపా | వనచరణద్వయము నెంచి - భక్తిదలిర్పఁ. 110
- ఉ. సంతస మొప్పుఁగా కృతులు - చాలరచించియుఁ దృప్తిగల్గిమి
న్వీంతల కాస్పదంబయిన - వీనముగాఁ గనుపట్టుగాధనే
నెంతయు భక్తిమీఱఁ గృతి-నేర్పడఁజేసి వృషాద్రివాసి క
ర్పింతు నటంచునెంచి వివ - రింపఁగఁ బూనితి నీప్రబంధముఁ. 111
- వ. ఇంక నేతత్కథావిధానంబు నెఱింగించెద నది యెట్లని న. 112

కథాసారంభము.

- క. పుణ్యముకుసుమఫలవ్రజ | పుణ్యము సకలావనీజ - భానురము మరు
 ధ్యుణ్యము తాపసలోక శ| రణ్యము భువివైమి శంబ - రణ్యంబులలోక. 113
- క. ఆవనము సకల ఖగమృగ | జీవనమన వరతసాధు - నేవనము మహా
 పావనము దేవతాసం| భావనము సదానుఖప్ర - వర్ధన మరయక. 114
- ఉ. అచ్చటి సత్రయాగ సమ - యాగతమాని వరప్రతానమిం
 పెచ్చగ నూతునిండటిసి - హృద్యముగా నొకపుణ్యగాధ మా
 కచ్చుపడంగఁ దెల్పుమన - ఘాత్య విసంగఁ దలంపుగల్గెడిక
 సచ్చరితంబులం బలుకఁ - జాలరునీవలె నన్యులెవ్వరుక. 115
- క. అనియడిగిన మునివరులం| గని సంతోషమున రమ్య - గాథాతటి నీ
 వనధియగు నూతుడెపు డి | ట్లనియె వచోరచన వెలయనందఱు వినఁగక. 116
- క. అడుగఁడగు విషయమును మీ | రడిగితిరాఁగాకఁ దెలిసి - నట్టిది మీకుక
 నుడివెద నొకచిత్రంబును | కడుఁబుణ్యకరంబునైన - కథవినుఁడుతగక 117
- వ. అని పలికి పుణ్యచరిత్ర శ్రవణ కుతూహలాయ త్తచిత్తులై తనవైఁజూడ్కులు నిలిపి
 శ్రద్ధావధానంబు లెసంగనిరీక్షించు నిరుపమాగణ్య పుణ్యక్రియాశరణ్యులగు తాపస
 వరేణ్యులకు సన్నతవిచిత్ర గాథాశతాంగనూతుండగు నూతుండిట్లనియె. 118

పురవర్ధనము.

- ఉ. సారవిచిత్ర రత్నమయ - సౌధశిరోగృహ భర్తహర్మ్యశృం
 గార తరాంబరాంత పరి - కల్పిత గోపురకేత నాంచిత
 శ్రీరమణీయమై కడుఁబ్ర - సిద్ధిని మాళవదేశమందుఁ జె
 న్నారుచునుండు శ్రీపురము - హర్షకరంబుగ రాజధానియై. 119.
- క. ఆపురము రమారమణికఁ | గాపురము తిరస్కృతాల - కాపురముధరా
 నూపురము పుణ్యములకుం | దాపురము సురేంద్రపురముఁ-దాఁబురణించుక. 120
- మ. తతనిష్ఠాపరు లుత్తమవతసము - తాపహా నియతాత్మల్లనూ
 ర్జిత పుణ్యల్నిరతాహితాగ్నులును వి - చేచేదాఘులధ్యాపకుల్
 నుతయాగ ప్రవయార్చితామరుల గ - ణ్యులుపాజ్య లార్జానుల్
 చతురాస్థోపములప్పరిక శ్రుతియుతుల్ - ఔమిదేవతాసత్తమల్. 121

- మ. అసమోద్దండ భుజాబలా నిర్మతులు డై - ధృక్పాదరత్నావ్యసా
హసగాంభీర్య వివేకమూర్తులు బ్రహ్మ - దాత్మబృహదాన్యబృహ
జనమానాంగులు సత్యవంతు లరిశి - ఔదత్తులాపన్న సా
ధ్వసదూరీ కరణప్రవీణుల నఘుల్ - ధాత్రీశ్వరుల్ తత్పరిక్. 122
- చ. తమ కులధర్మవర్తనము - దప్పకగోపరి పోషణంబు బే
రము కృషిజేసి నేర్పునఁ గ - రంబు ధనంబును నేకరించి మో
దమునఁగు బేరునిండ మకు - దమ్మవ వాడనిపించు నుస్థితిం
దమసరితామయై జనహి - తంబుగ నొప్పుదురప్పరిక్ ద్విజుల్. 123
- క. గురుదేవతా ధర్మితీ | నుగభక్తి సమర్చులందు - నుస్థిరబుద్ధిక్
బరఁగుదు రాపట్టణమునఁ | జరణజు లనవరత విభవ - సన్నత మహిమన్. 124
- మ. పురినుత్తుంగ మతంగ జావళులు సం - భోగంబులం జాచియం
బరగంగా జలవీచి కాంతరచల - త్పంకేజి సందోహముం
గరముల్సాహ మెలర్పఁ ద్రుంచి తనరం - గా మావటీలైచ్చనా
దరలీలంబయివై చుఁ ద్రోవనలిలా - ర్థంబేగున్ నిచ్చలున్. 125
- చ. జవమున వాయువుం గెలువఁ - జాలిమహా సుగుణాన్వితంబలై
ప్రవిమల అక్షణంబులను - భాసిలి మేల్గతులెల్ల నేర్చుటక్
భువనజయావహంబులు న - పూర్వములంచురిపుట్టలంక నైం
ధవములు వేనవేలు వివి - ధంబులు సంతత మొప్పునప్పరిక్. 126
- చ. నగర బహిఃప్రదేశమున - నాలుగుదిక్కుల గోగణంబులిం
పుగఁ గనుపట్టు మేపునకు - బోవక మున్న దయంపువేళలక్
బగతురు చేరకుండుగతి - బాల్కండలింజలదుర్గమైతగక్
మగఁటిమిఁ జేసె భూపుండన - మందలుమందలుగాన సంఖ్యముల్. 127
- చ. విరహీణులప్పరిక్ నిశల - వేఁగుచు వెన్నెలతేనిఁజూచియు
ప్పరిగల మీఁద నిల్చి చల - పట్టుకు కాపుమటుందు వేడిప
ల్మరునతనిక్ స్పృశించి కను - లందమచేతుల నద్దొకొంట నా
తరుణుల కజ్జిలంబు మయి - దాఁకిన నయ్యది చిన్నమండ్రులక్. 128
- చ. చెలువము మించు తత్పురికి - జేరువనింపగు జొన్నచేఁ గం
కులు దినవచ్చు పక్షులను - గూతలు పెట్టాచుఁ జోపిపోనిన్
బెలు పటరాల నేటికొని - వ్రేయుటచేఁ దడవొనటంచు రం
ణిలు మణిభూషణుంచి యెడి - సెళ్లను వైతురు కాలిపాలిక్. 129

- ఉ. మెండగు నెండలంబనుల - మేమిబాంతు లుద్దియద్దిగాఁ
గొండొక నేపు పల్లలపుఁ - గూలములంగల చెట్టిసేదలం
దుండి మహావినోదముగ - నూదెడి పిల్లనగ్రోవినాదము
ల్పండితగానమై సెవుల - పండుపునేయును బాంధకోటికిఁ. 130
- ఉ. మేలగునట్టి యాపురిని - మేడలనైఁగల పాలభంజ కా
జాలముఁగాంచి నిర్లరభు - జంగ వరుల్లమయపురోవి నీ
లాలక లల్కడమ్మువిడి - యయ్యెడఁజేరి రటుంచు భ్రాంతిచేఁ
బాలికిఁబోయి బొమ్మల ని - పాయుదురెంతయు విస్మితాత్ములై. 131
- ఉ. పోటికిమించు వీటివెల - బోటులు ధాటిగ నాట పాటలక
బాటవముం గడించి యల - వాటు లొలంగు నటుంచు వీణియల్
మీటుచు నాడుచుకొ శ్రుతికి - మేళనమై రహిమించరాగముల్
సూటిగఁ బాడుచుండ విని - సొక్కుదు రబ్బుద మొప్పఁగాఁ బ్రియల్. 132
- చ. అలరలపై పయిన్మెలఁగి - యంబురుహాకరశీతవారిచేఁ
జలువలుతేరి పారజన - సంతతి కింపుగ నెల్ల వేళలక
జీలుజీలుమంచువీచు రమ - ణీయ మణిసగిలోరుసాధ ని
ర్మలిన గవాక్షసంతతుల - మార్గమునంబురిఁబిల్ల తెమ్మెరల్. 133
- కా. ఆకుందోటలు పుష్పవాటికలు ను - ద్యానంబు లారామముల్
లేకల్లాడగు నారికేళములు మే - ల్మితమించు చావల్లున
స్తోకాబ్ధాకరపంజ్జి గొప్పకృతకా - ద్రుల్ రమ్యమైనట్టికే
భామారు ల్లడభీవనంబులును జ - ల్పల్లార్పుఁ జాలకొబురిక. 134
- చ. అమరభుజంగసంగమ ను - ఖార్ధినులౌ సురవారకామినుల్
మదరతి క్రియావిధులు - సల్పఁగనేగుపు చాలలేమిసే
స్తమున శిరోగృహంబుల స - దావిట సంగతినుండువేళ్ళలక
గ్రమముగఁగాంచి నేరుతురు - రాత్రులు పొంచుచునుండి యప్పురిక. 135
- చ. పరుణపురంబు తన్నగర - వైభవముం గనవచ్చిలోకసుం
దరమగునంచుఁ గన్గొనుచు - నాలుగుదిక్కులఁ జుట్టినిల్చె నా
నరుదుగఁ దోచుచుండనట - వార్మన్వివితాన మవట్టిసాధగో
పురవరణాది బింబముల - భూరిరుచుల్పరి ఖాజలంబులక. 136
- చ. జలజనమూహ మధ్యమున - సంతతముకొ విహరించుచుండు హం
లనఁ బెనుతమ్ములంచుఁ గర - కాళిచేఁ జిదుమంగఁబోయి య

వ్వలఁ జనువానిఁగాంచి తమ - వారునగంగనిలజ్జివొందుతే

లలఁగడుగేలిఁ గొందురు గొ - లంఘన దంప మెలంగుచేడియల్.

187

నీ. కై దండయొసఁగెదేకంబాతదశనేత్ర - కై దండఁగొనఁగ రొక్కంబుగలదె?

మరువము వెలఁదెల్పు-మత్తేభగామి నీ - మరువయ్యుమాటనుమానుమింక

తావులున్న వెపజ్జఁ - దరుణీశోమణి! - తలపుగల్గినలేనె-తావులిచట

నీయెత్తువైకంబు-నిచ్చెదఁగొనుమింక - నీయెత్తునయ్యనే-నేలయాస

గీ. యనుమఁ దముఁగాంచి విటజను-లాడునర్మమర్మగర్భోత్థులకుఁదగు-మాడ్కివేడ్క

సరసముగ మారువయ్యు-మ-సంతతంబు | విరులు విలుతురు పుష్పలా-వికలావీట. 188

ఉ. నుండరమై మహావిభవ - శోభ నెసంగెడి తత్పుంబువా

రందలు విష్ణుభక్తియుతు - లందఱు సద్గుణపూర్ణులందఱుకొ

వందితశీలురందఱును - వర్జితదుర్జన సంగులందఱా

నంద సమగ్రులందఱు న - నారతభక్తపథప్రపన్నమల్.

139

ఉ. అనగరంబునేలు రుచి - రాస్య సమాఖ్యవహించినట్టి భూ

జానియనూనధీవి భవ - సత్త్వనిరాకృత పద్మయోని స

ర్వానతవీరవైరి మను - జాధిపు వర్గనిరంతరార్హ స

మ్యానికొఱంతలేని గరి - మందగ నాత్మజ నాభిమానియై.

140

క. అతఁడాదృతి నాశ్రితులుకొ | హితులుఁ బురోహితులు ధారుణీశ్వరతతులుకొ

యతులుకొ ఘనమతులు జన ప్రతతియు సంతోష మొందు - భంగి మెలంగుకొ. 141

చ. పలుకులు తేనియల్చిలుకు - భావము చందన శీతలంబు చూ

పులుకురుణా సమగ్రములు - మూర్తి మనోజ్ఞతలలోకమోహనం

బలఘగుణంబు విశ్వజన-తాదృతమా రుచిరాన్యు నుద్దియా

బలియొ నలుండొ ధగ్మజుండొ - వ్రజియొగావలె సాటిగావొరుల్.

142

గీ. స్వర్గమునఁ గల్పకంబువాం-ఫలనొంగు | నంద్రుజనులవియెంత సుత్యంబొతెలియ

దవనిబ్రత్యక్షముగఁగోర్కు-లందఁజేయఁ | బొడమివిలసిల్లుమందార-భూజమతఁడు.

క. అతని నుతింపని వారును | నతని దయాపాత్రు లగుట - కాపింపని వా

రతనిం గొలువనివారును | ఊతినొకరునులేరు వేయుఁ - జెప్పగఁసేలా.

144

నీ. కరుణించెనాయాప-కారి నైననుశంక - నర్జించితనయంత-వానిఁజేయుఁ

గోపించెనాదైరి-కోటినిభీకర - శైలగవ్వారముల-పాలానయ్య

వదియించెనామాట-పట్టుదప్పకకార్య - మెట్టిదైననునిర్వ-హించుఁబూని

తిలకించెనాయాచ-కులమానసంబులు - సంతృప్తినొందెవాం - ఫలనొంగు

- గీ. సద్గుణగణాభి రాముడు-సత్యధామఁ | డధిక కారుణ్యమూర్తికి - ప్రానువర్తి
కీర్తిపూర్ణుండు ధర్మప్ర - వర్తనుండు | రాజమాత్రుం డెరుచిరాస్య - రాజమాళి. 145
- సీ. తనుకొలెమ్ముగో-త్రధ్వనిమేలెంచి - కాదనకొసఁగి-యాదధీవి
యభిలంపదలుమా-యావటువునకిచ్చి - ఘనతఁ జెందినవిరో-చనసుతుండు
కపటాండజమునకా-కలిదీర్చమేని మాం - సంబుఁ బెట్టినకివి-చక్రవర్తి
కీడెఱింగియుహరి-కింగవచంబుఁ గుం - డలములిచ్చిననూత-నందనుండు
- గీ. ఇతనిఁ బోలఁటంచుర్వి-నెల్లవారుఁ | బొగడఁగొఱలేని సంపద - ల్బొసఁగిమించి
విజయలక్ష్మి నివానుఁడై-వేడ్క-మీఱఁ | నతఁడు రాజ్యంబుఁ బాలించు-నధికశక్తి 146
- క. అతనికిఁగల డొకపుత్తుఁడు | మతిమంతుఁడు నీతిశాలి - మానితవిద్యా
చతురుండు ధైర్యనిధిమత | వితరణ దత్తుండు ఘనుఁడు-విజయుఁడుశక్తి 147
- వ. అతఁడు జననమైనకాలంబున సుభ్రవాణి రుచిరాస్యనుద్దేశించి యోనృపాలా ! నీకు
జన్మించిన కుమారుని సామాన్యనింగాఁ దలఁపకుము. మహాశేఖోవంతుఁడగు నొక్క
మహాత్ముండు కారణవంశంబున నీకుం బుత్తుఁడై పుట్టినవాఁడు. ఇతఁ డశ్వం
బారోహించిన నెట్టివారికిని నభేద్యుండు యుండఁగలవాఁడు. కావున విజయాశ్వుం
డని నామకరణం బొనర్చుమని యానతిచ్చుటయు, సంతసించి యాధరావరుండట్ల
కావించె నాబాలకుండంత దినదినప్రవర్ధమానుడై. 148
- చ. అతులిత ధైర్యమూర్తి విజ - యాశ్వుడు యావనశోభియై నిజో
ద్ధతియును శౌర్యసంపదయు - ధాత్రిజనంబులు మెచ్చవై రిభూ
పతుల జయించిమించి లల - వంతుడనక నుతిఁగాంచి తండ్రియా
నతి యువరాజ సత్పదవి - సర్మిలిఁ దావహియించెఁ జేరిమిక్. 149
- ఆ. అతని సాబగుమెచ్చ - నట్టికోమలియును | నతని యీవిఁబొగడ - నట్టియర్థి
యతని నాశ్రయింప-నట్టిభూభర్తయు | నతనిచేతఁ జెదని - యరియులేడు. 150
- సీ. సత్యవాగ్దీపహరి-శ్చంద్రుండు చంద్రుండు - తదేశాంతవ్యాప్త-ధవళకీర్తి
మహితోగ్రశౌర్యకు-మారుండు మారుండు - సన్నతలలితాంగ-సౌష్ఠవమున
ఖిలశుక్రతరువనా-నలుండు నలుండు - ధర్మప్రవర్తనో-త్సాహగరిమఁ
బృథువివేకవిశేష-భీష్ముండుభీష్ముండు - నరజనప్రియకరుణాసమ్పత్తి
- గీ. గతవిచారుండు చతురుండు-సతతభోగి | ప్రణతవేషుడు మృదుతర-భాషణుండు
విసయశీలుండు వితరణి-జనహితుండు | హితమదారిచయుండురుచి-రాస్యసుతుండు. 151
- సీ. తనకుమావల్లభుం-డెనయంచు జనులెన్న - నిరతమాశ్రితులను-న్నించుఁబ్రోచుఁ
ధనకుమారప్రాధి-ధాత్రినివిలసిల్ల - వెతఁబెట్టువై రుల-హతముఁడేయుఁ

దనకార్యరంజక-త్వమునువ్రతంబుగా బుధులబోషించుకెం-పునుపహించు
దనకుమిత్రాసక్తి-దలగించుటగునంచు - దగినపనుల్లేయు-దలపుచీర్పు

గీ. సర్వసర్వం సహచక్ర-చటులభూరి | భారభారేయ పరిశేయ - బాహుయుగళుఁ
డనగనుతికక్కిరుచిరాన్యు-ననుగుపట్టియచితలక్షణములకెల్ల-నునిశీయద్య. 152

క. రూపమున వానిమించిన | చూపరి మఱియొకడు లేడు - చూచినవారల్
శ్రీపుత్రాదులకైనను | నీపాంకము గలుగదనుచు - నెన్నుదురవనికె. 153

ఆ. వానిసాబగుజూచి - వనితలు కామింతు | రనుట వింతగాదు - తనివితక
యట్టేమాచి పురుషులైననునతనివై - గలుగు చూపుమరల-కలయుచుండు. 154

ఎ. అమృతహీకాంతాత్మజుం డొక్కనాటికేయి సాంద్రతరచంద్రికావిలాస భానురం
బగువినిర్మలభగ్గనిర్మితకన్యహర్యోపరిభాగంబుననతులితవిచిత్రకల్పకల్పనా నల్పం
బగుమృదులతల్పంబుపై శయించినమంచితనై భవంబుననితాంతశాంతిసంకలితస్వాం
తుండై పరిపూర్ణ శశాంకబింబంబు డంబువిడంబించు విమలాన్య రుచిప్రసరణంబున
నోయననంబుజ దళసన్నిభంబులైన నయనంబులు ముకుళింప తనులిప్తస్థులలితాంగ
రాగ పరిమళమిళితంబులగు నూర్పువాయువులంగలిసి యలనతంబ్రసరించు చిలు
గాలి సోకునంజలించు తరళంబులగు కురుళంబుల చెలువంబు ముఖంబునకుండ్రొత్త
యగు సాంపు నెనయింప నింపుమీఱ నిద్దురగూరియున్న సమయంబున. 155

చ. వెనసపు డిచ్చమైగగన - వీధినిఁ బోవుచునుండియొక్క రా
క్షసుడు భయంకరుండ లఘు - కాయుడు దావిజయాశ్వుమైరుచు
లైసలనలంకరింపఁగని - దిగ్గమమొంది బళీ! యటంచుగం
తనమున మేడవైడిగి మ - నంబున నబ్బురపాటుండలెక. 156

వ. విజయాశ్వుని డాయంజని యప్పడు. 157

గీ. అట్టైనిశ్చలుండై నిల్చి-యతనిఁగాంచి | కాంచి తలయూచి మెచ్చిను-తించి జగతి
నసముడితడంచుఁ దలపోసి - యచోటువాసి | మరలిపోవంగఁ దొడఁగెనం -
బరపథమున. 158

క. పోవఁగఁ బోవఁగఁ దనకెడు | రైవచ్చు నిశాటునొకని - నలఘునిఁగని “యో
హా! వక్రదేహ కుశలమె ? | యీవెచ్చటనుండి యెచటి-కేఁగెద” వసుడొక. 159

క. “వినవోయి వ్రజనఖ ! నే | ననుదిన మొకచోటి కేగి-యందొకవింతక
గనివచ్చుచుండుదుం దగ | వినుపించెదదాని నీకు-వినఁదగు నీవుకె.” 160

క. అనిన, “నదియంత వింతయే ? | వినినది కనినదియుఁగాదో-వివరింపుము నే.
వినవలతు” ననుడు; రెండవ | దనుజుం “డదిపిదపఁదెల్ప - దనుగాని సఖా ! 161

- క. ఎందుండి వచ్చెదవు ? యిపు | డెందరిగెద ? నేమి వింత-తీక్షించితివో
మందెఱిగింపుము; వినియా | నందించెద' సనియెవ్రజ - సఖుడంతటతాక. 162
- ఖ. ప్రకడేహంజూచి తొలత నాకు నీవు చెప్పవలసిన వాడేవయ్యనను జెప్పమును
తున్నవాడే విదియక్రిమంబు నుమి యైనను నేషీక్షించితివి గావున నాయెఱిగిన
యది నేనవచియించెద. ముందుగ నెవ్వరుచెప్పిన నేమి లోటువాటిల్లె ? మదీయ
విలోకితంబగు విశేషంబొకటి కలదు దానిని వినుమని యిట్లనియె. 163
- క. పినొక్క జగన్మోహనుఁ | డైన నృపాత్మజునిఁ గంటి - నతనికి నదృశుం
డొనిమ్మహిసనఁ గాఁదగు | వానినిఁ గనివినియు నేటి - వఱకెఱుంగఁజూమి. 164
- జ. కాంచిత మున్న నేకులను - గామజయంతుల సోయగంబునకే
మించిన వారివారి నిక - మెచ్చుటదోసముధాతయెట్లుని
ర్మించెనొకాని నేనిపుడు - మెచ్చిన రాజకుమారు నెంతవ
ర్ణించినఁ జెల్లనింతయును - నిక్కమువాడే సమానుఁడైద్దరక. 165
- క. శ్రీకటక నాథుండగు | భూపతికిం దనయుడతడ - పూర్వయశోల
క్షీపరీణేతనుని సఁ | ప్రాపిత శుభలక్షణాభి - రాముడు చూడక. 166
- కా. ఆలావణ్యము సోదమార్గ విధవం - బాయంగ శోభావిశే
షాలంకారము జన్మనంబుగనన - త్యాశ్చర్యమా నికవే
యేలావల్గంగనంచుఁ జెప్పవిని యె - డైట్టా ? యిదావంతమే
త్రేతమోనని యుంటినంచునగి ప - ల్కెక ప్రకడేహండుతాక. 167
- ఆ. వ్రజనగుడపుడు - ప్రకడేహుడతన | మాట మెచ్చుకున్న - మతమెఱింగి
యింత కంటెమించు-వంతగావలయునే ? | యనుడు నతనిఁజూచి-యపహసించి.
- క. నగియా రెండవ వాడనుఁ | దగుఁ దగదనకిటుల నీవు - ధారాశ్రమగా
జగతీ వరనందనునిం | బొగడుటయే చాలవంత - బుద్ధిచలంపక. 169
- చ. వినుమొకమాట నీమదికి - వింతగఁ దోచినఁ దోచుఁగాని నే
నిని నిజమంచు మెచ్చుటకు - నట్టినిగానిటుబట్టువోలెవ
ర్లన మొగరించె దేమిటికి - రాజకుమారునిఁ బోలువాడులే
దని; భువిసెందఱో గలర - నల్పుశుభాకృతు లొప్పుచూపరుల్. 170
- గీ. ఆరయ నీవల్లంఠోషి - వగుటజేసి | యిట్లుపల్కెద వెఱుంగక - యింకనేను
దీని విసఁజాల నేబల్కు - దానివిన్న | నెంచినిమాట నీవనించించు కొనవ ?
- క. అనినకొ బ్రథముడు వానిం | గనుఁగొని రెలయూచినవ్విశనూననపుడి
ట్లనియె బో ! నిరసించెద | వసుపనుశుభగాత్రుఁడా నృ - పాత్మజుడెన్నెక. 172

- గీ. ఉరకసుతియింతు ననుశంక-యొడచెనేని | రమ్మనాచెంటఁజూతువు - రాజసుతునిఁ
గాంచి నీవేమిచెప్పినఁ - గానివిందు | నిజమొ గల్గెయొ యప్పడు - నీకుఁదెలియు.
- క. దేవతలకు సయితంబా | భూవరనందనుని సాబగు - పాసఁగదు సుమిదై
లా వేయిమాట లిచ్చట | నీవటకరుదెంచి కనుము - నిజమొకాదో. 174
- గీ. ముఖము నద్దంబునుండగా-ముదముదేల? | చూడఁగారాదె వచ్చి-యిచ్చటనుండి
యానుకాదనరాదు గ - వృత్తటికనిన | వక్రదేహుఁ డిట్లనియెను వానితోడ. 175
- ప. వజ్రనఖా! నీవును నేను నొక్క కులంబువార మంతియకాక యెండొరులము మైత్రిఁ
బాటించు వార మగుటంజేసి తాలిమివహించి యింతవట్టు భవద్వికటాలాపంబు
లాలించితం గాని యన్యు లివ్విధంబునంబలికిన నైరించువాడఁగాను జిమి! యది
యట్లుండె. మఱియొక్క విశేషంబెఱింగించెద సానధానమానసుండవై యాకర్షిం
పుము. దానివలన యుష్మత్సన్మనోవైకిల్వంబు తొలంగు. నది యెయ్యదియంటివేని
సకలసంపత్తిరీపూర్ణంబగుపాండ్వ్యదేశంబునందదీయరాజధానియొకనకపురంబను పట్ట
ణంబు విరాజిల్లుచుండు. నా నగరంబునందు. 176
- క. ఘనుడగు శశివిందుండను | మనుజేంద్రుఁడు ధర్మమెఱిగి - మమతఁబ్రకారం
జనుండై శాత్రవకులభం | జనుండై పాలించుచుండు-సమృద్ధమొప్పకొ. 177
- గీ. అతని సుకుమారి సుకుమారి - యాత్మభవుని | చిగురుటాకు కటారివి - చిత్రహారి
భూరిలావణ్య సత్కళా-పూర్ణయావ | నంబు నిండారియున్న దెన్నగనోయారి. 178
- గీ. అటులయ్యాడెఱియున్నయా - యజలనిపుడు | జనకుడొకరవ్యమణిగణ-స్థితమైన
హర్మ్యముననుంచిపెండ్లిసే-యంగనెంచికన్నియకుడగువరుఁగానకున్నవాడు. 179
- క. మానక యచ్చోటికిఁజని | యానారీమణి మనోహ - రాకృతిఁగనిలా
నానందమొంది మఱియెం | దేనియు నటుమీఁదఁగాని - యేజనసునుమి. 180
- క. ఇదిసంతత వ్రతముగా | మదిసెంచియ నారతంబు - మగువనుగనిన
మ్ముదమొంది పోవుచుండుదు | నదివనిగా నరిగియంటి - నచ్చటికిపుడుకొ. 181
- ఆ. కనకపురమునుండి - చనుదెంచుచున్నాడె | నుండరాగిసాబగుఁ - జూచిమాచి
నేనచింతుననిన - యావంతయిదియను | వృత్తిగికనుము సంక - యంబుతొలంగు.
- క. ఇంతకు మిక్కిలి మఱియొక | వింతభువింగలదె ? నీదు - వజ్రీతలంపుకొ
కాంతను గనఁగనె విడిచి | ర్లింతువు సంతసము మీఱ - నీవునువింటె. 183
- క. రాసుతుని చక్కఁదనమును | వేసరకగ్గించితివి యు - విదనోయగముకొ
వానియుఁజూడుము దానికి | దాసుం డగుటకును వాడు - తగఁడనిపింతుకొ. 184
- ప. ఇపు డా నారీమణి హర్మ్యధిపిని వెన్నెలబైట పుష్పతల్పంబుపై శయనించి

సుఖంబుగా నిడురించుచున్నయది నాయుపదేశంబువినిచని దానిం గనుగొంటివేని
నృపాత్మజుని లావణ్యం బధికంబను తలంపుదొలంగు నొక్కచిత్రంబు సెప్పెద
నాకర్ణింపుము. 185

బ. వెలయగ నుందరాంగి యట - వెన్నెలలో శయనించియుండ యీ
చెలువపుకాముదీప్రభలు - చేడియమోముననుండిక లైన్
కలువల తేనినుండి మఱి - గల్గెనోయంచు దలంచుచుండఁగా
జలదము మాటుఁజేసె నల చంద్రుని నామదిశంకి వీడగ౯. 186

క. ఆచెలువ చెలువమెన్నఁగ | వాచస్పతి కైనదుర్ల - భమ్మటమనమా
చూచియింకఁ బొగడనేర్తుము | నీచుండగు రాచకొమరు - నిం బొగడకుమీ. 187

ఆ. పెక్కుమాటలేల - బృన్హిబూర్వమునిపు | డింక మీఁదదాని - కెనయనంగ
వనితలెందుఁ గలుగఁరనినఁజాలును; మెచ్చుకొందువేని మెచ్చుకొనుము దాని. 188

సీ. రంభయూరువులసౌ - రభ్యంబుఁగనిమెచ్చు - దనువెల్ల వర్ణింపఁ - దరముగాక
యలతిలో త్తమనాన - యందంబుఁగనిమెచ్చు - దనువెల్లవర్ణింపఁ - దరముగాక
కుందవల్లరునబా - గును కోరికినిమెచ్చు - దనువెల్లవర్ణింపఁ - దరముగాక
హరిణికందోయినాం - పమరఁగాఁగనిమెచ్చు - దనువెల్లవర్ణింపఁ - దరముగాక.

గీ. ఇటుల నచ్చరలయ్యంతి - పటువిలాస | లలితలావణ్య సంపదకలరికొంత
కొంతఁదిలకించి వర్ణించి-సంతసించి | యరుగుదురు కాంతనిద్రించు-నపుడులేలు. 189

వ. నేనా పొలంతి యందంతంబంతయు నెఱింగియుండియు, నది యొక మాటగాఁ
బాటించి నీలోడ నింతకుమున్నె పుడునుం జెప్పినవాడంగాను నుమీ ! ఇప్పుడు
ప్రస్తావంబుగలుగుటంచేసి యింతదూరంబు బలుకవలసివచ్చినది. సీమాటలకడ్డంబుగా
విరోధవాదంబుగావించితినని యెఱుగఁగనెచ్చక మైత్రినడపుట శ్రేయంబు. ఇంక
నీదురభిప్రాయంబు విడిచి రాజపుత్తునిఁ బొగడుటం బాలింపుము. 190

ఆ. రమణి సొగసులాడి - రాజపుత్తునకంటె | వలదువాదమనిన - వ్రజనఖుడు
వినియనాదరమున - నెడనవ్వనవ్వయి | ట్లనియె వ్రకదేహుఁ - గనలిచూచి. 191

ఉ. అంగజ శక్రనందన - లావనినాధన సంతసోమురె
న్నంగనతుల్య లామనుజ - నాయక పుత్తునకేమిలాభమీ
వెంగలి మాటలాడిన వి - వేకము గల్గినవారు మెత్తుకే
బంగరువీడి యిత్తడినిఁ - బట్టి పెసంగెదవేల ? మానుమీ. 192

ఉ. ఎన్నఁడుఁగాని చూపరుల - నెందును జూడని వాడవొటచే
గన్నయ రూపమింత యధి - కంబుగ నెంచెద వంతెకానినీ

కన్నులఁగన్న నిట్లనపు - గట్టిగ నింకొకమారు జెప్పెదన్

మన్నియ మేటిపుత్తుని స - మానముగాదు లతాంగినుంతయున్. 198

క. ఆనుడున్ ద్వితీయపలలా | శనుడాద్య నిటాటజూచి - చాలుంజాలున్

మనుజేంద్ర నందనుడు నే | వినిపించిన లేమకనయె? - విడువమాటన్. 194

క. కోరిక గలిగినవో నో | రారంగానీకు నీవ - యగ్గించుకొనం

గారాదె రాజసుతునకు | ధారణి సరిలేదనంగ - దగునే నీకున్. 195

వ. అని తిరస్కారంబుగాఁ బలికి యొక్కింత యోచించి వజ్రనఖం జూచి. 196

ఆ. నీవు చెప్పినట్టి - నృపపుత్తు పేరేమి? | తెలుపు మనుచు నాద్వి - తీయుడడిగె
వినుమువాని పేరు-విజయాశ్వం డండ్రని | పలిక మొదటివాడు-ప్రమదమొప్పు. 197

క. ఆలించి వక్రదేహుడు | హేళనఁ గావించినవ్వి - యిట్లు తెలిన్

జాలఁగఁ బొగడితి పతఁడొక | మేలగువాడనుచు తగునె-మెచ్చఁగవానిన్. 198

ఆ. అనిన వజ్రనఖుడు - కినిసివానినదల్చి | నీవుచెప్పినట్టి - నెలతపేరుఁ

దెలుపుమనియెనాద్వి-తీయా సురుడుయో? | పతియటందుఁగిన-వజ్రనఖుడు. 199

క. అదివిని పకపకగి నె | మృదిఁ బొమ్మిఁకఁ జాలుజాలు - మచ్చరమీపే

ొదవిన వారు కురూపలు | ముదితను వర్ణించివాద - ముంజేయకుమీ. 200

గీ. తారతమ్యం బెఱుంగక - తలచినట్టి | మాటగెలువఁగ నెంచిపో - రాటమునకుఁ
బూనితివి రిత్తచనువాడఁ - గానునేను | విడుపు మిఁకనోరి నీకోఁతి - పిడికిలింత.

వ. అని యుగ్రుండై పలికిన వజ్రనఖునకు నెఱవక వక్రదేహుం డిట్లనియె. 202

క. మదపతి లావణ్యంబునఁ | బదియవ పాలై నఁగాని - చలుకుటకుంగ

ల్లదు నేర్పునన్ను బోంట్లకుఁ | బదరి వచించెదపు నేను - భయమొందుదునే? 203

వ. అని యివ్వధంబున రాజపుత్రిక లావణ్యంబెక్కుడని యొకఁడును రాజపుత్తుని
సౌందర్యంబెక్కుడని యొకఁడునుఁ బలికి వివాదంబునకుం జొచ్చి మచ్చరించి
పోరునకుం దొడరి యంబరతలంబునం బెనంగుచుండి రాసమయంబున 204

క. భీకర దంష్ట్రలు నుగ్రా | లోకనములు పల్లమీస - లున్ వికృతంబా

నాకారముఁగల రాక్షసుఁ | డాకస్మికముగ నొకండ - హంయువువచ్చెన్. 205

గీ. వచ్చిహారంబుగాఁ బోరఁజొచ్చియున్న | రాక్షసుల జేరి నిల్చికా - రణమెఱుంగ
నెంచివారల నపుడువా - రించి తగవి | దేలయని, వారు చెప్పఁగా-నెల్లఁదెలిసి. 206

ఉ. మిక్కిలి నవ్వివాడనియె - మీవలె బుద్ధివిహీనులెందులే

రెక్కడఁజూచి నేనెఱుఁగ - నింతకుమున్నది చాలవంతసౌ

- పెక్కువయంచు నొండ్రనుతి - యొచటయున్ జగడించుటొప్పునే ?
పక్కున నవ్వరే కనిన - వారలు మీకిదిదోచు దాయెనే ? 207
- క. ఒకఁడొక్కటిఁ జెప్పినమఱి | యొకఁడదివిని యచ్చరక - యుండినమారా
డకబోవుట యుక్తముకో | రికపడి చెప్పిన యెఱింగి భృతిఁజెప్పడగున్. 208
- క. పరులనుతిఁ జేసిమీరి | ర్యరుమైత్రిని వీడియిట్లు-రోషించి భయం
కరముగఁ గలహించుట మీ | పరువునకున్ హానియెఱుంగఁబల్కితినుండీ 209
- క. ఈరీతి నైకమత్యవి | దూరులమై యుంటఁగాద - దుగ్ధతులమరు
ల్లోరిన మనవారికి నుగ | గోరంఠేనియును నిశక - గ్రోలిరిరుఁడన్. 210
- క. మనకనురాఘ్య సాసంగుట | మనము సురావలచేత - మందాత్ములమై
దినదినము నోటువడుటయు | ననుకూలత లేమిచేర - నైనది కాదే ? 211
- గీ. ఎల్లదైత్యుల పూనిక - యేకమైన | నైకమత్యంబు మనలోన - నమరియున్న
మిమ్మువలెబుద్ధిగోల్పోయి-మెలఁగకున్న | విబుధులను గెల్వఁజాలమేనెఱపుడక్కి.
- ఉ. ఆకులలంబులుందిని మ - హాట్రలన్ నసియించుమానులం
దేకువమైనలంచుట ప - తివ్రతలం జెఱుబట్టుటంలేకా
కేకమతంబుగాఁ బనుల - నెన్నఁడొనర్చి సుఖింపఁగంటిమీ
పోకలు మీకుఁజెల్లవిడఁ - బొందు వివాదముమాని యిర్వరున్. 213
- క. వైరము మీలోమీకుం | గారాదు వివేకయుతులు - గారామీర
లోహొనరింపఁగ నంతటి | నేరుపుగలదేని నుల - నిర్లింపుడనిన్. 214
- ప. అనిచెప్పి వాఁలకాంతచిత్తులంజేసి ఘటోదరుండనుపేరుగల యాత్మతీయదనుజుం
డిట్లనియె. నేనొక యుపాయంబుఁ జెప్పెద నాకర్ణించి యవ్విధంబునఁ గావిం
పుఁడు. మీకిప్పుడు పాసంగిన వివాదంబు నివారణంబు గాఁగలదు. ఎట్లంటిరేని
యింతటి తగవునకుం గారణంబయిన యాయువతీ యువకుల నాకుంజూపుఁడు.
ఆలాగొనరించితిరేని. 215
- క. మీలో నెవ్వండనినది | మేలోపరికించి వేటి - మినివిడితగనే
నాలోచించి వచించెద | నాలభ్యముఁ జేయనలవ - దది యెట్లన్నన్. 216
- ఆ. రాజతనయు నిపుడు-రయమునఁ గొనిచని | పల్లవోష్ఠియున్న-పాన్వమీఁదఁ
జేర్చిమాయనిద్రఁ - జెందింత మొకరికి | యొకరి మేలుకొలుపు - టొప్పుదొలత.
- క. తెలిసిన వారికి దేహముఁ | దెలియని లాగునొనర్చి - తెలియని వారిం
దెలివిని బొందింతము మును | వలె; నందున భేదమెఱుంగ-వచ్చున్ మనుకున్. 218
- ప. వారియం దెవ్వరెక్కువగా వలచి వర్ణించెదరోవారు సౌందర్యమునం దక్కువయని
యెఱుంగవలసినది. నాశివ్యటికిది ఘంచీయుపాయంబుగాఁ దోచెం గావున. 219

క. తడయకచని కొనితెండి | ప్పడ రాజమహారుననుడు - మూడవదనుజుం
గడుమెచ్చి వారలిరువురు | నడుగులఁ బడిలేచిరంత - నవ్వునుదులలోక. 220

గీ. వజ్రనఖుండేగి యాధరా - చరుని నుతుని | మాయనిద్దురచే మేను - మావవడేసి
తేగిరంబున సంబర-వీధిఁదెచ్చె | గదలిరంతట మువ్వరు - గనకపురికి. 221

క. చనిమేడ మీదిభాగం | బున భూవంపుత్తియున్న - పూచాన్ముపయి
తనుదాసేఱుగని నృపనం | దనుడించి విలాసనంప - దను గనిగంక. 222

ఆ. వారిలో ద్విత్రియుం - డౌ గక్కనుండప్పు | డాత్మతీయదనుజు-నాజ్ఞవడసి
మాయనిదురబూన్సె-మగునకుఁ దొలుతరాకొమరు నిపుడు మేలు-కొలుపుడనుచు.

వ. వజ్రనఖాహ్వయుండునునట్ల యగుంగాక యనివచియించియందుకనేపు మేల్కొలు
పందగు నుపాయంబుఁజింతించి తత్ప్రకారంబు నిశ్చయించి నిజాకారంబుచనుపా
రించి మత్కుణరూపంబుధరించి. 224

క. త్వరితముగఁ గుఱచకాళులు | గురువిందపుఁ జాయమేను - గొంచెపు నోరుక
బరగఁ గడునేర్పు మీఱగ | గురగురఁజనిరాజ పుత్తి-కునిమై గఱచెక. 225

చ. కఱచిన మాయవీడిపెను - గగ్గురుపాటు జరింపలేచి యా
యొఱవరి మించుమేని ను - కోర్వంగ లేక నఖాగ్రసంహతిక
బఱటుచు నావులించి నిజ - భర్తమయొన్నత రమ్యహృద్యమం
దఱమఱలేని శయ్యపయి - నప్పుడు నుండుటఁ గాఢలంచుచుక. 226

క. కనువిచ్చి నాల్గువైపుల | గని తనయున్నట్టివోటు - కడునూతనమై
కనుపట్టిన నబ్బురపడి | యనుమానము గదురలేచి - యటునిటు నచటక. 227

వ. నలువంకలంబరికించు తలంపున వెడలి యప్పటి విభ్రమంబువలనఁ జెంగటశయ్యవైఁ
బరుండి యుండెడు సుందరాంగింజూపక యగ్నేటి విశేషంబుల వీక్షించుచున్న
యతనికిఁదత్సాధారంతరాళంబున యనునతరచుగ్రోహనికరనిర్మితానల్పశిల్పికల్పనా
భాసురంబులగు కక్ష్మాంతరంబులును, నచ్చటచ్చట నిలిచి మచ్చరంబునమ్రుచ్చులం
గనిపట్టి ప్రచ్ఛతమకంబునవిచ్చుకత్తులంబూనికాచికాచిహెచ్చినబడలికనచ్చలంబు
డిగి బడిబడింబరుండి యొడలెఱుంగక గుఱకలిడుచునిదురించు ప్పగ్గధగ్రశృఙ్ఖ
లును, లలితంపుఁ బలుకులుడిగి నయనంబులు ముమళించి చలింపకఁదలలువేలవైచి
తులలేనిచెలువంపుమణి పంజరంబులయంతరంబుననిలిచి తూఁగాడుకలకంఠకిర
ళారికానికరంబును, నురుచిరమణిభూషణాలంకృతశరీరలై మురజమర్దళడమరుడిండి
మవిపంచీప్రశుఖులహుతరవాద్యనికరంబులు కరంబులనహించి పాటంబుననాట
పాటలంబ్రాద్దగడపి పొలుచునలనట పెంపునవివకాంతరంగలై యందండుఁ బవలించి

కూరుకుఁ జెందియున్న సభీజనంబులును, నానావిధచిత్ర విచిత్రవర్ణంబులుగలిగియుండు పండువుగావించుచు వ్యాజ్వల్కమానంబుగాఁ బ్రకాశించుచున్న దీపకలికా సముదయంబును, నలువంకల వాసనలఁ బ్రకటించుచు రమణీయస్ఫటికశిలాకీర్తితంబులుగ గవాక్షమార్గంబులం బహిర్గతంబులై యెగసి యంబరంబున నలుగడలం బ్రసరించు గుగ్గిలాగరు చందనాది ధూపంబులును, ప్రవిమలమణిగణపరికల్పితంబులై యచ్చరల కేసయని మెచ్చదగు సజీవంబుల కరణిఁ జెలువొందు సాలభంజికా జాలంబును, నగమంబులగుమిసిమిగలపసిఁడివట్టంబులపై మునుగువైచి నవసంబులమీఁది పస మించు జలతారుమిసమిస కాంతులు పార్శ్వంబులందాపిన నిద్దంపుటద్దంబులకు సోఁకి ప్రాకటంబుగాఁ బ్రతిఫలించి వింతసౌరుగు నాపాదించుదంతంపు కోశ్య దోమతెర కీలుమంచంబులును, నుగంధవస్తుసముదయకరండంబులును, కుసుమతాంబూలభరితంబులగు రత్నపుట్టణ్ణంబులును, నిత్యాదివిశేషంబులు దృగ్గోచరంబైన నాశ్చర్యంబుఁజెంది తన మనంబున.

228

క. ఇదియేమి మాయ మెక్కో | గదమలమణి సౌధమంచు - శయనించితినే నిదురించి లేచికాంచిన | నదియంతనె చంద్రకాంత - హర్మ్యంబయ్యెన్.

229

క. కలఁగాంచెదనో నిక్కమె | తిలకించెద నొక్కొనిదుర - తెలిసెనారేదో యలవిజ యాశ్వుడఁగానో | వలతికడుం గ్రొత్తయెందు - వసియించెదనో.

230

క. శ్రీపురమో కాదోయిది | యేపగిదిని భేద మొందె - నింతటిలోనేఁ డేపాటి గాలిసోఁకెనో | రూపింపఁ దరంబుగాదు - రూఢముగాఁగెన్.

231

నీ. శారికాకీరపం - జరయు క్తమగుటచే - హర్మ్యంబునాదిగా - దనుచుదోఁచె ప్రపంచంబులను మీఁడఁ - బఱచియుండుటఁజేసి-యాపాన్యునాదిగా - దనుచుదోఁచె నెలఁతలు పెక్కండ్రు - గలుగుటఁదలపోయ-యంతఃపురంబిది - యనుచుదోఁచె నివియెల్ల నామది - కెఱుఁగవచ్చుటనెంచ - మనుపటివాడనె-యనుచుదోఁచె

గీ. నిదురకాదిది కలగాదు - నిక్కువంబు | చూచుచున్నాడె నింతయు-సురలమాయ యొక్కొగానున్న జాలమో - యొకముహూర్త | మాత్రమున నన్నియును నెట్లు-
[మాతొనిట్లు. 232

ఉ. తహయొకింతలేదు కని - యెన్నఁ డెఱుంగను మున్న చెట్లునే నీహరులైన హర్మ్యమున - నింతటిలో మృదుపుష్పకయ్యపై లాహిరి గ్రమ్మిచేరితిద - లంపగ నెట్లునుదోఁపదయ్యెనా హా ! హరుఁడే యెఱుంగవలె - నన్యు లెఱుంగఁగఁ జాలరీవిధిన్.

233

క. అనిపెక్కువగలనపుడా | మనసురియోజించుకొనుచు - మరలనటిగో య్యనుజేరి యచటఁజెంగటఁ | గనియెన్ వరపాలపు త్రిఁగాంచనగాత్రిన్.

234

- ఆ. వనజముఖియొక ర్త - తనయున్న శయ్యవైఁ | బవ్వలించియున్న - భంగిఁగాంచి
నంతవంతమించి - యతఁడు నిర్విణ్ణుడై | కొంతవడికిబుద్ధి - గుదురుకొలిపి. 235
- ఆ. ధైర్యశాలిగాన - తలఁకయిట్లని | తలఁచెనెవ్వరీను - తన్నియినటి
కెవ్విధమున వచ్చె - నింతలోవంతవై | వంతయొకటి యుద్ధ - వించెనిపుడు. 236
- చ. అనితలయూచియట్టై చల - లాశన కల్పితమైన నిద్రపెం
పునఁ బవలించియున్ననన - బోణి విలాసము మాటిమాటికిం
గనుఁగొని మెచ్చిబుద్ధిఁడను - కంబు జనింపనపూర్వమోహన
ర్థనమతినంగసంభవత - రప్రకరానలతాపతప్తుడై. 237
- క. ఇదియేమి యెన్నఁడును నా | మదిఁ గలిగి యెఱుంగనట్టి - మక్కువ నేఁడీ
మదిరాక్షివైనఁ బాడమెడు | నెదియొక ర్తన్యమింక - నెట్లించుఁగడుక. 238
- క. తహతహపడి యతఁడంతనె | సహజంబగు ధృతియునోర్పు - సమసిననపుడా
యహివేణి కభిముఖుండై | యహహా! యనియిట్లుదలఁచె-నాశ్చర్యముతోక. 239
- క. వనజారికరస్పర్శన | మున పద్మములట్లు కనులు - ముకుళించియు నీ
కనకాంగి యొప్పెడుకొనాబ | గున నొక్కింతయును నెందుఁ - గొఱలేకబరీ! 240
- మ. తలమేవర్లనఁజేయదీని ? రతియో - దైత్యారి రాట్లాంతయో
యలకానాధకుమారు నెచ్చెలియె ? స - త్యంబట్టివారేమె-గా
వలయుక; మానవకామినీ మణలకీ - భవ్యాంగసౌందర్య మీ
విలసత్తేజము నీవిలాసమును నీ - విన్నాణముంగల్గినే ? 241
- కా. ఈవారుంగనుదోయి సొంపు బటువౌ - నీగుబ్బనదోయి సౌ
రీవిప్పానును మేనికాంతి చెలువం - నీరేతచెక్కిల్లబా
గీవ్రకాలక పంజ్జీయందమును నీ - యింపైన కమ్మొవిగో
మీవేణీరుచి యీముఖంబుకళినే - నెందుకొగనకధారణిక. 242
- ఉ. కారుమెఱుంగునిగ్గుఁగొని - కంజదళంబుల మూసనుంచిచె
ల్వారఁగ మన్మథాగ్నినిడి - యట్టై బ్రవాళపుల్గ్రోవిబట్టి తాఁ
గోరికరంగనూది యది - గొబ్బునఁ బుట్టడికర్పనందునక
తీరుగఁబోసి యీమదన - తిక్క సృజియించె విధాతనేర్పునక. 243
- క. ఇదిమూర్తము శృంగారమొ | జడలక భువిలోఁగొనియెడు - సమ్మోహనమో
మృదుజంగమ నల్లరియో | గడలని రుచిమించుమించు - కాంతియెంతలవక. 244
- చ. హరిధణి తారకేశ కమ - లాబ్జ శుభాకృతు లొందుఁటెంతమా
కరయఁగనంచు నీచెలువ - యల్పు మగ్ధము వేణిమోము నుం

- దరమగు కన్నులుం గళముఁ - దత్తమలక్ష్మ వహించెనోయనక
హరి ఘటి తారకేశ కమ - లాబ్జ శుభాకృతు లాప్పభాసిలుక. 245
- క. అందంబులైన లగదర | విందంబులు పదములీయు - విదయూరువులిం
పొందఁగఁగదకులఁగేరుక | కుండనవుం బొమ్మ మేని - కుదిరికఁగన్నక. 248
- గీ. ఆరుచీమలబారు వి - య్యంబుగోరు | గోరులలతాగంబుల - సారుగేరు
చారుముఖిమోము - జందురుఁ జేరఁజీరు | సారసాక్షికి సరిబోలు - వారులేరు. 247
- చ. జలరుహగంధి నెమ్మొగము - సారును, దుమ్మెదగుంపు వోలుకుం
తలముల యందముంగనిన - తాపనుడైనను జంచలాత్ముడైన
వలపునుజెంది కుంసి తుద - వారిజ బాణానిబారి గొట్టెగా
కెలమిఁ జరింపనేర్చునె ? మ - పీఠానిటి లతాంగిగల్గునె ? 248
- నీ. తరుణిబాహువులతో - సరిగాకకాఁబోలుఁ - జిక్కులబడిలత - లెట్లఁబ్రాక
తరుణిపిలుదులతో - సరిగాకకాఁబోలు - వడిఁజక్రములుతిరు - గుడులవడియె
తరుణిపెంజడతోడ - సరిగాకకాఁబోలు - పన్నగంబులుసేలఁబ్రాకఁదోడఁగె
తరుణిజంఘలతోడ - సరిగాకకాఁబోలు - వెఱపునఁగలమంబు - వెన్నుఁజూపె
- గీ. చానపదముల సాటిగా - లేనికతన | పంకజంబులు కుత్తుక - బంటిసిట
నిలిచి తపనునిఁగూర్చిరా-త్తులుఁబువల్లి | వినుగుఁజెందక తపముఁగా-వింపఁదోడఁగె.
- చ. పవలుచరింపనోడె విష - పానముఁజేసె శిరంబువాంచెఁబెక
గవులనుదూతై కూలఁబడెఁ - గాకలఁజిక్కితపించెనోలీనీ
యువిదముఖాక్షి నానలకు - నొప్పగు మగ్ధకుచాంగశోభకుక
సవతుగలేకసోమ ర్కుష - చంపక సింహమహీధ్రహేమముల్. 250
- గీ. వాయుభక్షణంబుఁ - గావించి నీటిలో | మునిగి తపముఁజేసి - కనకగాత్ర
జడకుఁగుత్తుకను - సరియయ్యె నొక్కింత | యురగమును దరంబు-నుర్విలోన. 251
- క. వాహక్తికములు రదములు | సరసీరుహ కాండయుగము - చానభుజంబుల్
తెరలువల్లిలోవి సుధా | పరిపూర్ణము పక్షిబింబ - ఫలమంబోలుక. 252
- క. కిలయముల కనపాణల | పు; కరకాఖిలదగుకృత్ర - వాళములనఁగా
కునుమనిభంబు శరీరము | మిసిమిం దగఁదలములను - మించుం జెక్కుల్. 253
- కా. ఈకాంతామణి యిమ్మగాంకముఖి యీ - హేమాంగి నాచెంతన
స్తోకాలంకృత రత్నవిగ్రహము నా - జోధ్యంబుగాయెట్లక్షో
జోకందాఁ బవళించి గాఢతరమా - సుప్తిక్ వహించెంబలా !
యేకైలాటములోనఁ జిక్కునడి నే - నెచ్చటనున్నాడనో. 254

వ. దీనింగనినది మొదలు నామనమున నపూర్వంబగు మోహంబుజనించి నన్నులయందు
చున్న యది. ఇదిదై వతంత్రంబుగావలయుననియయ్యిండుముఖి సౌందర్యంబభివర్ణిం
చుముఁ గందర్వశరసందోహగంజనితామయదీక్షిలాదందహ్యమానమానమందై యొ
క్కింత విచారించి మించిన తమకంబున యానీలవేణిని మేలుకొలిపి తదీయవృ
త్తాంతంబు సాంతంబుగా నెఱింగి యనంతరంబునఁగర్తవ్యంబుయోజింతుంగాక
యని నిశ్చయించి కోరికలూరం బలుమాఱయ్యఁగనం దట్టితట్టి యట్టిట్టింగదలిం
చియు, నట సమీపంబునం బవలించి నిదురించుచున్న వన్నెలాదులు మేల్కొన
కుండునటులఁ దిన్నని యెలుంగునందీరియు, మక్కువపెంపునఁ జెప్పలఁగిటియు,
గాఢనిద్రాపరవశయై మేల్కొనకున్న విన్నంబోయి చిత్తంబు తలపడ మెల్ల
మెల్లగా నిట్లనియె. 255

ఉ. ఎక్కడినిద్ర నీకొదవె - నివ్వధిఁగాంతరొ! చాలులెమ్ము; నా
దిక్కిటుచూడు మింక; పర - దేనిని పూర్వమెఱుంగనట్టి నే
నిక్కడికి నీధమున - నెవ్వధినోచనుడెంచినాడ; నీ
చక్కదనంబుఁగాంచి మది - జాలవిరాళినిఁగొంటినిత్తటికె. 256

క. నీతల్పముపైఁ జెంగటఁ | జేతోజాతప్రసూన - సాయకనికరో
దూతానల పరితప్తుడ | నైతల్లన మెందుననుద - యంగనవేలా? 257

ఆ. కనులువిచ్చినన్నగనుఁగొని నీకథ | నెఱుకఁజేసి యిచ్చటి - కెటులనేను
జేరినాడ నొక్కొ-యారీతిఁ దెలిపినా | మమత దీర్పునబల! - మానఁజాల. 258

క. నిక్కంపు నిదురయోయిది | విక్కుననాచర్య లెల్ల - వీక్షించుటకై
టక్కుంజే నెదవో మది | నొక్కటియును నాకుఁదోచ - కన్నది నుమ్మి! 259

ఉ. చేదెరా! నోటిముత్తైములు - చిందునె కన్నులువిచ్చిచూచిమా
టాడిన? వేగమోహపరి - హరముగా నధరామృతంబునే
జేడుకఁ గ్రోలతున్న మది - వీడదు తాపము; పైఁపఁజాల; నీ
తోడిది నిశ్చయంబు; పరి - తోషముఁ జెందఁగజేయుమంగనా! 260

క. అలుకానీక్షిది మరునపు | మొలకా! కపురంపుఁబలుక! - ముద్దుల చిలుకా!
నెలకాక కోర్వకేనిటఁ | బలుకాటియ పడఁగ జాలి - పడవకటకటా! 261

క. కలికి! వలరాఁజునిపూ | ములికి! పైరింపజాల - మోహము; నిలచా
నలకి తకుకిఁబెకుకి | చెలువంబును గలదె? వినుతిఁ - జేయందగదే? 262

చ. చెలువము మీఱఁగానిను సృ - జించిన పద్మభవుండునీకుఁ
న్నులనిడి చూపొంగడటె? - నోరిడి పల్కెడిశక్తిఁ గూర్చుడో?

- తెలియదుకానినో నిటుల - తేటికనుంగొని వేడ్కమీఱఁగాఁ
బలుకకయుండెదల ? పగ - వాడెనె ? యీతడవేల ? కామినీ ! 263
- క. నినుమున్నెన్నఁడు గానియుఁ | గనియెఱుంగని వాడనయ్యఁగడువలచితిఁజూ
చినయంతనె ; యిదియే నీ | ధనమైతివనంగఁ దగుని - దర్శన మబలా ! 264
- మ. అకటా ! నైఁషదు నామనంబు నిమిషం - యైనం ; దలంపంగదు
ర్బటమీమోహము ; సత్కృపన్మనదపాం - గ శ్రీవిలాసేక్షణ
ప్రకరంబుం బ్రసరింపఁజేసి ననునం - భావించి పంచాస్త్రహ
ల్లకబాణానల కీలార్ప మిఁకరో - లంబాలకా ! వేఁడెదఁక. 265
- క. నీరూపుఁ గనిన నెంతటి | ధీరుండైనను గలంగి - ధృతిచెడిబాళిం
దారున కైరవబాణాని | బారింబడు; నీకుసాటి - పడఁతులు గలరే ? 266
- ఉ. చెంగటనీవు గల్గుతటిఁ - జిత్రజాఁడు తలపెట్టఁబూని యి
భృంగినురంబునం బ్రసవ - బాణచయంబును నాటుచుండ నా
యంగద మాన్మకివ్విధిని - హాయిగ గాఢమఘ్నైఁజెంది యుం
డంగనదేమి ధర్మమక - టా ! యిఁక మేల్కొనరాదె ? జన్మనీ ! 267
- క. వాదా దయలేదా నను | నోదార్పఁగరాద యోప - యోదాభకచా !
నాదాహము మానఁగఁగన | రాదా కినువిచ్చి యోర్వ - రాదాయెఁగదే. 268
- ఉ. చెంతకుఁ జేర్చరాదో ? నను - జెక్కులముద్దు లొంగరాదో ? వి
శ్రాంతునిఁ జేయరాదో ? సర - సంబుగఁ బల్కఁగరాదో ? మోహవి
భ్రాంతిని మాన్పరాదో ? యల - పంచశలీముఖకేళిఁదేల్పినా
చింతనడంపరాదో ? నను - జేకొన నీతడవేల ? నుండరీ ! 269
- నీ. కనువిచ్చిచూడవే - కాంతాశిరోమణీ ! - తలఁగిపోవునుమోహ - తాపమెల్ల
పలుకవేనోరారఁ - బంకేజదళినేత్ర ! - సమసిపోవునునావి - చారమెల్ల
కాఁగిలింపవేఁకఁ - గనకసన్నిభగాత్ర ! - విడిచిపోవునునను - నిడుమరెల్ల
మన్నింపవేదయ - మధులిటన్మలక ! - యడఁగిపోవునుమనో - వ్యాధురెల్ల
- గీ. మాయురే ! యిట్టినిద్రయే-మాడ్కి-బొసఁగె! నేర్పడఁగనామనంబునీ-బెఱుంగఁదలఁచి
మాటలాడకమాడక - మాఁడఁజేయు | చున్నదాన పటంచుసే-నెన్నుకొందు. 270
- చ. అనియిటు పెక్కురీతులఁ బ్రి - యంబునఁ బల్కుచుమేలుకొల్పన
ల్పిన తనచర్యలెల్లన వి - వేకిఁజేసిన బోధరీతినా
టనుఁగని రాజపుత్రుఁడక - టా ! యిఁక తాళఁగఁజాల నంచుదాఁ
గనక నిభాంగినింబొదివి - కాఁగిటఁజేర్చి విరాళిమించఁగఁక. 271

- ఉ. మోమున మోముఁజేర్చు, నుచు - మోవినుగల్పవిజూచిమెచ్చు, గా
రాముననెందుఁ బోయెదిటు - రమ్మని యెత్తునురంబురంబునకే
జీమచిలుక్కు మన్ననటు - జేడెలు మేల్కొనిరంచునుల్కు, నే
మే మొవచించు, ముద్దఁగొను, - నింపుగఁ జెక్కులగీటుమాటికికే. 272
- చ. అసమునఁ బైకొనందలఁచు; - సంతట నేమిన్సంగునాయెడం
బొసఁగనొ కాదటంచుడుగుఁ ; - గాముని దీమమునన్నబోంట్లకి
బిసరుహగంధి నిక్కమని - పెక్కువిధంబుల మెచ్చునాత్మలో
గుసగుసమాటలాడుఁజెవి - గోరికలీరికలె త్తనత్తటికే. 273
- మ. ఉడురాజాన్యను కాఁగిటంబొదివి వై - నొత్తిల్లిచేరంగమో
మిడిముద్దాడుచు కోర్కిదీఱ కతఁడెం - తేవేడ్కనిం కొక్కము
ద్దిడు మింకొక్కటి యింకొక్కఁడొకమా - టిం కొక్కమాటినినొ
విడనింకొక్కటి యొక్కమాఱుచుఁ జుం - చించుందమిక్ జెక్కులకే. 274
- చ. అతనివిరాళి యెట్టిదియె - హాళియఁదెట్టిదొయంతలోనయా
ధృతిగలవానినంతటికి - చెచ్చినమారునినేర్పఁదెట్టిదో
గతిమఱి యెట్లొకాని యటు - గాటపు నిద్దురజెందియున్న రా
నుతతనతోడఁబల్కుమికి - జూడమికికే మదిశంక జెందకకే. 275
- క. రమ్మను గదియంగార జను | విమ్మను నాతమికినీవ - యిమ్మనునికే నా
సామైత్రితివి కరుణంజే | కొమ్మను సమయమ్మటనును - కొమ్మనుగనితాకే. 276
- క. ఈవిధమున కేవలమో | హావిష్టుండై శుభాంగుఁ - డావిజయాశ్వుం
డావెలదిపై విరాళికే | భావజతాపముననుదిల - పడుచున్నతటికే. 277
- క. అతులిత పలహాశనక | ల్పితగాఢ సుషుప్తి తన్ను-వెసఁపైకొనఁగా
నతఁడటఁ దల్పముననిమి | లితనయనుండగుచుఁ బవ్వ - లించెను బిదపకే. 278
- ఉ. వారలలోన లేమదెస - వాఁడొక మత్కుణరూపమొందియా
సారఁగలోచనంగఱచి - చయ్యనమాయపు నిద్రమాన్వేదా
నోరుపలేకయయ్యవిద - యుల్కుచు దిగ్గునలేచికాంచెఁజె
ల్వారఁగఁ జెంతఁబొన్నపయి - నంగజగాత్రుని రాజపుత్రినికే. 279
- వ. అనిచెప్పిన నవ్వల వృత్తాంతంబెట్లని యడుగుటయు. 280
- కా. స్వప్నాక్షుద్విప పంచవక్త్ర! భృతవి - శ్వప్రామ! నీలాంబుము
గ్వర్ణబ్రాజితదేహ! మోహహర! భోక స్తుత్య! సత్యప్రియా!

పూర్ణాశ్వా! విముక్తకల్పిష! మయ - ద్భువైరిగంధర్వ! దు

ర్వర్ణశ్మగరవాసమిత్ర! బలిగ - ర్వభవంస! కంసాంతకా!

281

క. నురనేవ్య! సర్వ! సర్వే! శ్వర! మురహర! భక్తహాష! - తైలనిలయ! ను
స్థిర! సద్గుణశీల! హరీ! హరనుత! లీలావిశేష! - హరినువేష!

282

మాలిని. ద్విజనిచయవిహారా! - దివ్యమాణిక్యహారా!

ద్విజవరనుకుమారా! - దీనమందార! శూరా!

విజయకరకృపాణా! - వేదవాక్యప్రమాణా!

విజయసఖ! ధురీణా! - వేణుగానప్రవీణా!

283

గద్య

ఇది. శ్రీమద్వేంకటేశ్వర వరప్రసాద లభ్యానగ్దశచతుర్విధ కవిత్వముహత్వాభి

రామ, భూసురకుల ఊరపారావారపర్వశర్వరీసామ, శ్రీవత్సగోత్ర

పవిత్రాపస్తంబసూత్ర, సావిత్రి లక్ష్మీనృసింహార్చపుత్తరి,

నుకవిజనవిధేయ పిచ్చయనామధేయ ప్రణీతంబగు

విజయాశ్వచరిత్రంబను ప్రబంధంబునందుఁ

బూర్వభౌగంబానఁ బ్రథమాశ్వాసము

సంపూర్ణము.

శ్రీమద్వేంకటేశ్వరార్చన మస్తు.

శ్రీరస్తు.

విజయశక్తి చరిత్రము

పూర్వభాగము

ద్వితీయాశ్వాసము.

- క. శ్రీమదల మేలుమంగా | కోమలకుచకుంభలిప్త - కుంకుమ భాసనా
రామోదాన్విత శుభవ | డా! మదనవిలాస - శేషశైలనివాసా! 1
- వ. దేవా! అవధరింపుము. సద్గుణగణవికారదులగు శాసనకాదులకు నిరుపమానసన్నతసత్క-
థాశతాంగసూతుండగు సూతుండిట్లనియె. నవ్విధంబునఁ దల్పంబువై గాఢనిద్రా
పరవశుండై శయించియున్న మన్ను తేనికమారనిగన్నులారంగని యాసన్నతాంగి
స్వాంతంబునసంతోషాశ్చర్యసాధ్వసంబులుపెనంగఁ గర్తవ్యంబుదోఁచుకొంతపడి
నిర్విణ్ణయైయుండి యనంతరంబునఁ బ్రయత్నమున హృదయంబుఁ బడిలపఱచి
కొని మరల నతని నీక్షించి తనమనంబున. 2
- క. ఇదనిజమో విభ్రమమో | నిదురయొ మెలకువయొ దేవ - నిర్మితమాయా
భ్యుదయ మొ కలయో యెన్నఁడు | నొదవనిదగు శ్రోత్రవింతయొక్కటిగలిగెన్. 3
- క. తరమా నామేడకునిసి | నొరుడెన్యుల కెఱుకపడక - యుండఁగ జొరఁగా
నిరతంబును మజ్జనకుఁడు | పరగభటులఁ గాపుఁబెట్టి - పాలింపగన్. 4
- మ. అనిసం దేహమునొంది కోమలిమనో - జ్ఞాకారునారాజనం
దనునింగన్గొని యాత్మనిట్లుతలఁచెన్ - దానెవ్వఁడో యీతఁడెం
దనుమానింపకభీతిలేకనడుఁక-యంతఃపురింజొచ్చె, నా
చ్చిన యామాత్రమె కాకచెంత శయనించెన్ నాడుపూఁబాస్సువై. 5
- క. కౌమలివారల నింతుల | నేనగఁ గిమరించెనొక్కొ - యిది చిత్రంబిం
జేవారునితఁడు నచ్చుట | నీవేళయెఱుంగకుంట - కేమననచ్చున్. 6
- మ. అకలంకాంగ విలాససంపదల మే - లై యున్నవాడెన్న నీఁ
డొకరాజాత్మజు నట్లుతొఁచె మనినా-నోకాదో యేపోతుటి
గకున్దై సం జొరరానినోటిదివమ - త్కారంబుగామేడమీఁ
దికిఁ దానెవ్వఁడెవచ్చెనో యిచట ని - ద్రితపంగతంబెద్దియో. 7

- ఉ. వచ్చియెటుంగనట్టి నను - వంటి నృపాత్మజ చెంతఁగొంతులే
క చెప్పువేది శయ్యపయి - హాయిగఁ దాటవలించుటెట్లు ? వీఁ
డెచ్చటివాఁడో ? నేడిచటి - కేమికతంబున నేగుచెంచెనో ?
మెచ్చఁగవచ్చు నీతెగువ; - మిక్కిలి శేర్పటితోతలంపఁగఁక. 8
- చ. అదియటలుండ వీనిఁగని - సంతనె నామదిలో నపూర్వస్
మృదమును మోహముం గృపయు - భక్తువయుం జనియించె; నేమిసే
యుదునిక; నెచ్చెలుల్లనిన - నొప్పుమిచ్చుట్టు నిక్కువంబు; యీ
పదమన నేయుపాయమును - బన్నుటమేలగునో తలంపఁగఁక. 9
- ఆ. నిదురమేల్చుకొల్పి - నేవీనివృత్తాంత | మడిగి తెలిసికొనుట - యగునోలేక
చెలలఁజేరఁజేరి - తులలెని యీవంత | నెఱుక నేయుటగునో - యేదిల్లగ్గో ? 10
- చ. గొనబున మార్చునైన నట - కూబరునైన జయంతునైన మిం
చిననుభవమారుఁడితనిశీఁ - జేటొడఁగూర్చుట కొల్లఁకాత్మ; నేఁ
గొనకొని నిద్రమాన్చి యీట - కుంజనుదెంచిన కారణంబుఁబే
రునకుల నుచ్చివాసమును - తూఁగిఁగ దొడ్డనెటుంగు టొప్పునఁక. 11
- క. బిటునిద్రుల గాఁగలఁకది | యెటులైనను నగునాకా - యిప్పుటికిదియే
దిటవగుయోజనయని యా | కుటిలాబ్ధి యెంచియతనిఁగొనియాడిమిదిక. 12
- ఉ. ఎక్కడిదేహసౌధవమి - దెక్కడిచెల్లమయారె చూడఁగా
నెక్కడిసౌమనూర్ణమును - హీస్థునిసందరిలోనమీనిసే
యెక్కడున్ననెఱుఁగెనెంచి స్పృశి - యించిన కాంచనగర్భశేర్పన
మృక్కమృతీపఁగాఁ దరమె - యందమునక సరిలేరునీనిశిక. 13
- నీ. పరిపూర్ణచంద్రబింబ - బంబుమహాసియింతు - మూరుప్రమించినవీని - ముట్టువెనాము
ప్రాకటాభింకార - భరితమై యెప్పుని - కాళమావీనివ - శివభుంబు
హాస్తితుండమాన - మైచెలువొంతును - పరికింపుఁగావీని - కాళమామునము
కిలయచ్చనిశినం - కిలియెఁజ్జఁగాఁబాటు - తీరుమించినవీని - వీయవొవి 14
- గీ. బలిబలి! యిట్టిసౌందర్య - భాగ్యలేఖ | పొంగునలనె యున్నదై - యెట్లెనెని
వీనిఁగాండ్రిన యేచాళ - చిదుకనెర్చు | భావినిజమూర్ధయాభిరామఁడతఁడు, 15
- చ. అమరఁగవీనిఁగూడి పుట్టి - ముంజకయిండ్రిన జన్మమేల ? రూ
పమును నుట్టులలేల ? యెల - ప్రాణకులేల ? నిర్ధక్కుంబువో !
ప్రమదమెసలె ప్రూర్వకృత - భక్తులేవలె ప్రాణపిత్తు
త్వమున నితండు న్నక్కె - ముట్టెంతంబు వృథాజనదుట్టు శిశిక, 16

- గీ. అనుచుదలచోని సర్వప్ర - యత్నములను / మేలుకొల్పి యెఱిఁగెను - మెలకువఁజేసె
చెలఁపఁజేసె కామని - చిన్నబోయె / విసిరికడపట సాహస - వృత్తిరాని 17
- క. తత్తరము సందియలబును / నుత్తలపాటును విరాళి - యుక్తమదిఁబెనఁగ
జత్తజాఁడు చేసితూపుల / మొత్తమ్ములు పలుకతాప - ముననావేళక. 18
- ఆ. ఎపుడుఁ గనియు వినియు-నెఱుంగని పురుషునిఁ / తగునుగూడ దనడి-తలఁపుమాని
కాఁగిలించె సార! - కామా ద్దలగుకాంత / లదనుకులము గోత్ర-మరయకొక్క! 19
- చ. కరమనురాగ మొప్పుమిగి - కాఁగిటఁజేర్చు పెఱుంగఁగాని, యా
గురసిజగంధిమై పరవ - శత్రుము శౌందుటఁజేసి యెంతసే
పడుదుగనుండెనో యటల - సాత్రు నెఱుంగదు; మోహమెంతని
బ్బరఁజెకొ! ముక్తధన్యుడు - పాలగు కామిని పైఁబెఁగల్గునే? 20
- ఆ. తరుణి యవిద్విధమునఁ - దనుఁదానెఱుంగక / కాఁగిలిచి యుండి - కడకుఁదెలిసి
యకుట విడువఁజాల - నరనిమిషంబైన / నెట్టిచెట్టుపాసఁగి - యేమియైన. 21
- క. అనినిశ్చయించి కామిని / తనచిత్తము సతనికంకి - తంబొనరించె
మనసిజాడది దెలిసి “శబా” / సనినగి నెఱవాడి పూవు - టిమ్ములఁబఱపె. 22
- క. అనిగుమారుండెనన / వాలుందూపులకుమై వి - వశమైబాళిక
సోలిధృతిదూలి యానర / పాలాత్మజునట్టై పొదివి - పట్టిపలుమరుక. 23
- ఉ. ముద్దిడి మోవినొక్క, తన - మోమును మోమునఁజేర్చి గుట్టలం
దద్దయు వానిపేరురముఁ - దాఁకఁగనొత్తుచు, లేతచెక్కులక
బద్ధునగోటగిటునుఁ బె - నంగి పెనంగి, యతండు లేకముక
నిష్ఠురవీడుకున్న రమ - ణీమణి యబ్బరమంది యిట్లనుక. 24
- జ. ఔరా! యెక్కడి గాఢనిద్ర యిదిబా - గాయెంజు మీలెమ్ము; శృం
గారాకాఠాడపాట నిన్వలనితిక; - నానైచలంచేల? నా
యారాటంబు నడంపఁగాఁ దగదె నె - య్యంబొప్పఁగాఁ బల్కి? యీ
క్రూరత్వంబునుమాని నన్నిపుడుచే - కొమ్మార్తి నొందింజుక. 25
- ఉ. ఇమ్మట్టితత్వమేల? నీను - నెన్నివిధంబుల వేడుకొన్ననీ
చక్కనికన్నులం దెఱచి - సంతసమొప్పుఁగ నమ్మఁగాంచినా
మక్కువదీటు భంగినోక - మాటయుఁబల్కిపు నిర్దయాత్మ్య; నక
బ్రక్క-కుఁజేర్పరాదో? తమ - బాయఁగ నెఱుకొనంగరాదో? 26
- క. నురసిద్ధ సాధ్యవీద్యా / గరగంధర్వాహి యక్ష - దాసవళిగ
న్నరనరులలోన నీవె / వ్పరిపాడవో యదియెఱుంగ - పఠకుమునామక. 27

- క. ఘనుడగు మజ్జనమునిశా | సనమున నన్యులకుఁ జొరన - సాగ్యంబగునా
ఘనహర్ష్యంతరమునకే | యనువునఁ జనుచెంచి నాడ - విదియుం జెపుమా. 28
- క. భూచరులఁ కొదవునేతగ | యొచించిన యిట్టిశక్తి - యనునైర్భంబుకొ,
భూచరుడవో భవరుడవో | లేచికున్విచ్చి కనితె - లిలుబుల్కు మొగిలె. 29
- ఉ. వచ్చినవాడ వెగ్గనక - వాసిడలంపక సాహసించినీ
యిచ్చమదీయ శయ్యపయి - నెక్కి, యెఱుంగని కన్యనైననకొ
ముచ్చటదీరనంటి, భయ - మున్విడిచేరికఁ బవ్వలించగా
వచ్చునె? యెట్టికిడు పయి - వచ్చునో యందుడలంపవేమదికొ. 30
- క. మున్నెన్నడు నెఱుంగను నిను | నన్నును నీనెఱుంగనెపుడు - నాకచరుడవై
యున్నమఱి భూచరుడవై | యున్నను నంతఃపురంబు - నొప్పునె చొరగాకొ. 31
- క. ఇలజనులకుఁ బొసంగుపజా | ఫలములఁ దెలియంగరావు - మునెడిదనుకొ;
తెలిసికొని యనుభవించగ | నలనినతఱి వానికవియ - బ్రాప్తించునొగిలె. 32
- క. కానతలంపని తలఁపుగ | నేనినుంగను భాగ్యమెదవె - నేడిట; పూర్వం
చేనోములు నోచితి నో | వానిధలం బిపుడుకూడి - వచ్చెనునాకొ. 33
- గీ. వలపుఁజెందినదాని నా - వంటిదాని | మేలుకొనిచూచి మాటాడి - మేనులేని
వానివారినిఁ బడినట్టి - పడఁతిగనక | గాఢనిద్రనుండుట మేలు-కార్యమగునె? 34
- ప. అని యనేకప్రకారంబులం బలుకుదు తనవలననైంతవట్టు నతనిమేలుకొలుపంబ్రయ
త్నించి విఫలమనోగధర్మైక ర్తవ్యం బెఱుంగనేరక యిది వైమరాయగావలయుం,
గాదేని యర్థరాత్రంబున నిట్టివిచిత్రకార్యంబు తటస్తంబగుటయు నితని కింతటి
గాఢనుషుత్తి గలిగి యెన్నివిధంబుల మేల్కొల్పినను మేలుకొనుండుటయుం
గలుగునే? యిది స్వప్నంబని తలంతు నేని యిర్దియవ్యాపారంబుకొఱతె వడకుం
డుటంజేసి యటుల నెంచుట పొసంగదు. సత్యంబుగ నేజూచుచున్నదాన. నిందు
కుంగల నిమిత్తంబు మాత్రమెఱుంగరాక యున్నయది. యేమిసేయుదునని చింతా
క్రాంతయై కొంతవడియోజించి మంతనంబున నొకయుక్తిదోచుటయు నావంత
నెఱుంగుట కదియొక యాధారంబుగానుండుంగాకయని నిశ్చయించి యాసమ
యంబున. 35
- ఉ. ఆననబోజి వానిమెడ - నందముగా విలసిల్లుహారముకొ
దానుధరించి యర్పమునఁ - దత్సమమానిజ కంఠహారముకొ
వానిగళంబునం బొసంగ - వైచి ముదంబున లేతచెక్కులకొ
నూననికూర్మముద్దుఁగొని - మారునివారికిఁ జిక్కివేదనకొ. 36

- ఆ. నైఋతేకకలన - శయనించిమిక్కిలి | తల్లడిల్లుచున్న - తక్షణంబు
కాంచనాంగి కనుర-కల్పితంబగుమాయ | బాసగుటయును-నిదురబొడమెనంత. 37
- న. యశోవతీవిజయాశ్వలునిద్రాపరవశులై తల్పంబునశయనించియున్నగాంచి రాక్షస
శ్రయంబువారింజేర జనుడెంచివిలోకించి తారతమ్యంబు విమర్శింపదోడంగి రప్ప
డందుఁ దృతీయదనుజుండు తక్కుంగల నిశాచరద్వయముంజూచి తలయూచి
యట్లనియె. 38
- క. కంటిరె మీకొకినికివా | ల్లంటియు నొక్కనికి మనుజు - కాంతాత్మజుడొం
గంటికి నింపుగదోచెడ | రంటిరిగద యిపుడు తెలియ - నయ్యెనె? మీకున్. 39
- క. పోలగగని యిరువురిలో | మేలెవరో బలుకుడెనిన, మేమది తెలుపం
జాలము, మమ్మడుగగనీ | కేలా? యుతుకుట కొకండు - నీలకొకడునే? 40
- ఆ. నీవుచక్కజూచి - నిజమునూహించిమో | మోటలేక జెప్ప - మున్నమాట
నొక్కకంట సున్న - మొకకంట నెన్నయ | నలదునీకు; పక్ష - పాతమేల? 41
- న. అనిన విని ఘటోదరుండు వారింజూచి. 42
- చ. వినుఁడెఱిగింతు మీకిపుడు; - వీరలలోపలఁ దారతమ్యమున్
గనవలెన్ననించుకయుఁ - గానగరాదు; శుభాంగులిర్వడున్ ;
గొనబునమాటలందమిని - గూర్చిని నీటున హెచ్చుతక్కునల్
గనబడకున్న వెవ్విధిని - గాంచిన; మీరును జూడఁడేఱ్ఱుడన్. 43
- క. తగుమగునయితనికన్నిటఁ | దగుమగునకిరెండుతార - తమ్యములేదీ
జగడమితమాని చనుఁడెం | చగఁడుగువీరొకరికొకరు - సరియగువారల్. 44
- ఆ. అనిన సంతసించి - యానని యిరువురు | నతనిజాలమెచ్చి - నుతియొనర్చి
యచటనుండి కదలిరపుడు వజ్రనఖుండు | స్వపురమునకుఁజేర్చి - నృపతినుతుని;
- క. తఱితిని నడురేయి | న్నారలుకడువెంతయైన - వాదాడినిజం
చారసియంతటఁ దమతమ | దారింజనిరంబగమున - ధారాశగతిన్. 45
- న. అంత వేగుజామగుటయు. 46
- గీ. ప్రణయకలహంబు కతమునఁ - బతులరతులఁ | దేల్చుకున్నట్టిచెలుల సంధింపుడింక
వేగుతఱియయ్యె ననిచాటు - విధముఁగాఁగ | గుమ్మటంబులు పెల్లుగాఁ - గూ
[యదోడఁగె. 48
- ఆ. ఇనుడువచ్చునింక - జనులార! మీరుమీ | పనులమిగుల మెలకు-వనువహించి
మెలగుడనుమమున్ను-దెలుపవచ్చినమాత | ఫక్కినపుడువేగుఁజొక్కదోచె. 49

- చ. కలయిక పెంపునబడలి - కాంతరీ ! నీయుపకాంతుచెంతమై
దెలియక గూర్చిదార ! మదిఁదేకువ యేమనవచ్చు ! లెమ్మ ర
చ్చులుబడెదంచుదూతి యభి - సారికయావెలిచిల్వ, దానికి
స్వేలవెలఁబోయె మోమనఁగ - వెల్వలనయ్యెను తూర్పుచాలఁగఁక. 50
- క. తరుణీమణులును తరుణులు ! సురత్రమనొందియున్న - సాలయికదోలఁగఁక
విరివీనలను విసరెడి ! పరిచరులను వోలెశిత - పవనములాలనెక. 51
- గీ. ఇరులదంగెను రవియుద - యించుననిద ! లంచివేగంకేత స్థలములునెడలి
చేలులవిడిపోవు తఱినివిటులముఖముల ! కరణిగృహదీపసంతతికాంతిదోలఁగె.
- చ. కువలయనేతనై మనుజు - కోటికి మెచ్చగురాజనయ్యునే
నవమతినొందఁ గానలసె - నయ్యునుఁడేపున నాదు తేజముకొ
జవమునఁ గైకొనఁగలఁడు - సాగుటమేలెట కేనినంచుని
మృచవిడిపోయిదాఁగె ననఁ - గ్రుంకె విధుండపరార్థపంబునక. 53
- క. అలమారవృత్తి ధృతిఁబాం ! ఘటపేటి శత్రుకోటి - తోఁబోరిజయం
దెలిమిఁగొని రాఁగనేనల ! గలకలమున విహగతతుల - కలకలమెసఁగెక. 54
- ఉ. సాహసమొప్పు భాస్కరుఁడు - చయ్యనరాఁగల మింకనంచు మం
దేహముఖానురుల్లడఁగి - ధీరతనోలిని దారిఁగట్టియు
తాసామ మొఱనిల్చిననె - సంగెనువారలర క్తమాల్యము
ఖ్యాపవవేషకాంతి యన - నత్తటిశోణిమమొప్పైబ్రాగ్దిశక. 55
- క. పతింశువు దేశమునకుక ! జితనంబునఁ బోవుటయువి - సాదాత్మికయై
యతఁడరుదెంచిన నలరెడు ! సతివలె వికసించె పంక - జాతలతదృతిక. 56
- క. పరభూతు రాజ్యంబును ! హరియించిన భీతిఁగొనిని - జాత్రేకుఁడొ తా
బరుదివిపోయినఁ గుండెడి ! తరుణీయువలెకైరవ ప్ర - తతియదీక్షలఁగెక. 57
- చ. [పట్టుది]:—తరణీనలుండు సాంధ్యకలి - తంత్రమునందగులొంది సోమపు
ష్కరునకు రాజ్యమొటువడి - గాటపుచీకటి కానబుద్ధిని
తరుణిని నిద్రలోవిడిచి - తారజనీ ఘటిదప్టఁడైయొగి
పరిమిత యామకాల బూతు - పద్మనిగొల్పుచుఁ బ్రాగ్విదగ్ధలో
నిలియునిజాకృతింబడసి - చేరెనువేయుద యాద్రిదేశముక. 58
- ఉ. తోచెదరాజు వచ్చెవిధి - డిచ్చటలేడిపుడన్యపూరుషుకొ
జూతుట దోసమందు తన - సొంపగు కన్నులు మూసిభర్తదా

వేచనుదేగఁగాఁగములు - విచ్చికమంగొను దప్పినీ ప్రస

న్నెచితదృష్టులట్లు కమ - లోదగముల్యెడలెత్ ద్విలేఖకుల్. 59

వ. ఇట్లు సూత్రోదయంబగుటయు యశోవతిసముచితప్రకారంబునమేల్కొనిలేచి పరి
కించి రాత్రిచందనంతఃబరహండియుండిన సుందరాంగుడగుయావనపుత్రునింగానక
వెఱుంగంది కుంది సందియంబుగదుగనందున్న మందగమనలనందఱుండేరఁజేరి తమకంబు
మీటి వారితో నిట్లనియె. 80

క. ఓతరుణులార! నాశ | య్యాతలమున రాత్రియుండి-నట్టికుభాంగం
డీతటి నెటకేగెను? వాఁ | డేతత్సాధంబులోన - నెవ్విధిజొచ్చెన్? 61

ఉ. వానిమనోహరాకృతియు - వానివిలాసము నేమిచెప్పనా
మానసమున్ హరించెద్రుటి - మాత్రములోన నతండు; నేను పె
ల్లనిన నిద్రమైమఱచి - యుండుతఱిం గరుణావిమారుడై
తానెటకేగెనో యిప్పుడు - తద్విధమెయ్యనఁ దెల్పుచేర్పడెన్. 62

క. మీకెల్ల నెఱుంగవచ్చుం | గాకుండిన నెవఁడుచేర - గాఁగలఁడిటకున్
భీకరులగు వన్నధరుల్ | కైకొనిరక్షించుచుండ - గానదిచెప్పుడా. 63

ఆ. అగ్రరాత్రివేళ - నతఁడునామేడలో | నెటులఁజొచ్చెనొక్కొ - యెఱుంగరాదు
వచ్చియంతఃజోక - వాంఛించియంటినా | పజ్జళయ్యమీఁదఁ - బవ్వళించె. 64

ఆ. చెలియలార! యేమి - నెప్పుడు మేల్కొని | వానిఁజూచినపుడు - మానసమునఁ
బట్టరానివలపు - బుట్టినఁగొఁగిట | నట్టేచేర్చిముద్దుఁ - బెట్టుకొంటి. 65

క. చయ్యన నత్తఱిలగ్నం | బయ్యెను నామనమువాని - యందుననికమా
యయ్యవరునరయనేలా? | వయ్యము, తగునితఁడెనాకు - బలియనుకొంటిన్. 66

ఆ. అట్టివానిచెట్టఁ - బట్టలేకున్నచో | పుట్టువేల? పూర్వ - పుణ్యఫలము
కతననాకుదక్కె;-గాంతకుపుణ్యంబు | కొలఁదిఁబురుషుడనుచుఁ-బలుకవినమె. 67

క. తలఁపఁగ మీగలునాపైఁ | గలకూరిమి కతనమేలు - గావింపంగాఁ
దలఁచితగునంచు పరులకుఁ | దెలియంగానీకయతనిఁ - దెచ్చితివొక్కొ. 68

ఉ. అనపుడు గుండియల్ పదర - నంగన లొండొరులొననంబులన్
గనుకనిఁజూచుకొంచు వెఱు - గాంచవ గాత్రినిఁగాంచిపల్కిరే
మనియెదవమ్మ? నీమధువు - లద్భుతముల్లలపోసిమాడ మా
నినిరొ | యిదేమి నీవనుట - నీవయెఱుంగని చాడ్చుతోచెడిన్. 69

ఉ. ఎక్కడిమోహనాంగుఁ డతఁ - డెవ్విధివచ్చెను రాత్రి? యెవ్వఁడా
చక్కనివాడు? నాఁడెటుల - శయ్యసయిం బవళించె? నెట్టిదా

- మక్కువ ? నీవువల్కునది - మాకెఱుగఁబడనట్టి వింత; య
మృక్కమతిభ్రమంబొయిది- మాయమొ వెట్టితనంబో కోమలీ ! 70
- ఉ. పూరువమాత్రుఁ డీస్థలము - బూని చొరందరమా ? సదాభటుల్
ద్వారముఁగాచియుండ సత - తంబును మేమును న్నరమత్తతక
జేరువనుండ నెవ్వఁడొని - సిక బరుడొక్కఁడు వచ్చెనన్న నె
వ్వారలుగాని నమ్ముదురే? - వంచన మాటలు గాక నుందరీ! 71
- వ. అని పలికి వారొక్కొంత సంకోచంబడర యొచ్చించి మఱల నిట్లనిరి 72
- చ. సరిసరి! యింకనీవనెడి - చందము మాకెఱుగఁగవచ్చె; రా
తిరికలఁగంటి వాఙ్భమము - దీరకయున్న దినీకు; నిక్కమి
ద్దరఁగలవారికెల్లరకు - దార్కొనుచుండు నిజంబువోలె; ని
ద్దరగొడయైన దోచునవి; - తోయజపత్ర విశాలలోచనా ! 73
- క. అనయము నృపనందనులం | గని లిఖించిన పటములఁ - గనుచుండమువం
దుననొక రూపము కలలో ! నొనరంగా నీకుఁదోచె - నోభింబోష్ఠీ! 74
- క. ఈవఱకు నొకఁడు వచ్చుట | పోవుట మేమెఱుగఁమిటకు - పాలతిరో! మమ్ము
న్బాపరుఁడు నమ్మినీకుం | గావలిగా నుని చెనిచటఁ - గలుగునెతవ్వల్. 75
- క. మమ్మడుగులే? యననా ! కొమ్మమనంబుననుమించు - కోబంబునమై
జెమ్మటలూరఁగవారల | నమ్మక నదలించినెఱుద - నరనిట్లనియెక. 76
- కా. బొనానే యింక నేమనందగును మి - మ్మరితిరేయెల్లనా
తోనున్నట్టి శుభాంగు డాచి యిపుడెం - దుకొనమ్మళంకంబుగా
మీనేర్చేర్చడ మాటలాడెదరు మే - లేలాయెఱాల్పాలునెం
లైసంజేయరే? యింతకుందెగిన వా - రొరాఘవీర్రె? 77
- ఉ. ఖ్యాతిగ నేకొఱంతయును - గానకచాలసుఖించు మత్త్రమో
దాతిశయంబుగాంచి హృద - యంబుల నోర్వఁగలేకయేపఁగా
నీతెఱుఁగొప్పనంచు నను - నివ్వధిఁజింతవహింపఁజేయఁగా
నైతపముకొ రచించితిరి - కానము మేమని సంతబోవునే? 78
- క. కలతెఱుఁగును దెలుపకయిది | కలయని సాధింపదగునె? - కటకట ! మిమ్ముకొ
జెలులుగదాయని నమ్మితిఁ | పాలుపొందిన మేకవన్నె - పులులని యెఱుఁగక. 79
- ఉ. నాకొగిఁగూర్చువారలని - నామదినెంచితిఁ గానలేకమీ
లేకముఖంబుగా నెఱుఁగ - మీవిషయంబని పల్కినేడున
న్నేకడవెట్టిజేయుటకు - నెంచితిరేమనవచ్చునింక మం
ఘోకరెనాథులార ! యెవఁ - డుంజనుదేరఁగలేదె పల్కుఁదా. 80

- ఆ. అనియదల్పఁజెలుల - కందటికినిఁబెద్దఁ | యైనచంద్రికాఖ్య - యనియెన్నిఁలు :
వెలది, నీవువల్లు - వృత్తాంతమిందెవ్వ | రెఱుంగగమ్మ, కోప - మేలనమ్మ? 81
- క. కలగంటి వనినఁగాదని | యలిగిముముక్ దూలనాడి - యదలింఁచెదవే
వలనికిఁ జనియెయ్యదియుం | దెలియనిమే మెవనినింక - దెత్తుముచెపుమా? 82
- గీ. పడతిరో! విసవమ్మ, నీ - పాదమాస | మాకుఁదెలియదు, నిక్క-మీ - మాటనిజము;
గాలిసోఁకెనో లేకున్న - గలయొకాని | యెండుగాదిని వింతగా-యున్నదొర! 83
- క. ఆనవుఁడునుడురాజానన | కనలును వెఱ వగపు శంక - గదురఁగదనలోఁ
దనఁగఁయోజించినిజం | బునుదెలియఁలేక మిగుల - బొలువఁజేయంతె. 84
- ఆ. నిజగళస్థమైన - నేవళంబుదలంచి | మరలగృతి వహించి - మగువఁఖుల
దాయఁజీరిపలిక - మాయకత్తెలుమీరు | నన్ను మోసగింప - నాయమగునె? 85
- చ. కలయని గాలియంచుఁ బలు - కందగునే? యిదె, రాత్రిపాడునా
కలశశయించియున్నపుడు - గెంటనికూరిమి వానిహారముక్
గళముననేగరించితిని - గంటిరె? నాదగురత్నహారముక్
వెలయఁగవాని కంఠమున - వేసితిఁ; గూరుకువచ్చెనంతలో. 86
- మ ఇనియుక్స్వప్నములో లభించెనో నిజం - బేయకానో యోజింపఁగా
మదికిందోఁపదె? మీరెఱుంగకతఁడే - మాడ్కిన్న నుంజేరనో
నిదురం జెందినవేళ నెందుజనెనో - నిక్కంబుగాఁదెల్పండి
నుదతీరత్నములార! యిట్లదయత - స్రుక్కింపఁగానేటికి. 87
- చ. సరగుననేవరించినర-సాగగపుత్త్ర సమాంగుఁడెచ్చినా
సరసనుజేర్పరమ్మ, మిము - సన్నుతిఁజేసి బహుకరించెదొక్;
బరవశబుద్ధినైతిని గృ - పారహితుండగు మిసకేతనం
డరమరమానినన్నుఁగును - మాంబకసంహతిచేనలంచెడిక. 88
- క. అనియిట్లు నైఁచఁజాలక | వనటమెయిక్ వేడుచున్న - వనితవైతఁగ
న్గొనివెల్ల బోయి చంద్రిక | యయమానము మనినిగదద - నపుడిట్లనియెక్. 89
- చ. చిలుకలక్కిల్కి! నీవిపుడు - చెప్పినచొప్పు దలంచిమాడఁగాఁ
గలయనిచెప్పఁగా తగదు; - కంటిమిసీ మెడనుండుహారముక్
గలవిగ మెట్టిదోఁ దెలియఁ-గాఁబడదీశ్వరుఁడే యెఱుంగుఁబో
తెలియఁగలేదు దక్కొరులు; - దీనిని మేము వచింపనేర్తుమే? 90
- క. కలయైనగాలిసోఁకినఁ | దలఁపున విభ్రమమెఱంగ - దగుఁగానిమహో
జ్వలరత్నహారమెవ్విధిఁ | గలుగుక? గలగాదు నిజమె - కామయఁజుమీ. 91

- క. ఎన్నడును విననివింతను | విన్నారము నేడుమేము - వెలదిరో! నీచే ;
గన్నారమొక నిదర్శన | మిన్నియు నెట్టొదవెనొక్కొ - యేమామంబో. 92
- క. ఇంతటిలో నబ్బరముగ | నింతటి చిత్రంబుపొసఁగె - నేమనవచ్చుకొ
నుంఁతైన నమ్మరీపు | త్తాంతమ్మును నెవరువిన్న - నంబుజపదనా. 93
- క. ఎన్నడునుగల్గలాడక | యున్నది యున్నట్లుపలుకు - చుండుదు, మిఁకనీ
కన్ననుగలరే యాత్తులు | కన్నెరో! మేమెఱిగిదాఁచు - గాఁగలమటవే. 94
- ఆ. అనినవారిమాట - లాదరింపకఁదన | వలపుకానిమీఁద - వాంఛమీఱ
భోగరక్తిమాని - పాలఁతితానదిమొదల్ | పెంపుఁదక్కిపరిత - పింపదొడఁగె. 95
- చ. పలుకదు కామినీమణులు - పల్కఁజెంగటఁజేరి వేఁడినకొ
నిలిచినవోట నిల్వదు గు - జింపదు నూతనశీత, మెవ్వరి
న్నిలువదు చేదదమ్మలను - బెంచినముద్దుల చిన్నిచిల్లకుం
జెలువచెలంగిపద్యమును - జెప్పదు త్రిప్పదులోనిభావముకొ. 96
- చ. కుడువదు పెడసోదనముఁ - గోమలివేణి ఘటించు, దింపుగా
ముడువదు పూవుతెత్తులను - భూషణముల్లిరియింపదెప్పదున్
విడువదుయోజనకొ జెలుల - వేడదురమ్మనియటలాడగా ;
నడువదుకోరికకొ వగఁగ - నుంగొను నూఱుటఁజెందదాత్మలోన్. 97
- క. జలకంబాడదు మేలగు | వలువను ధరియింప దట్ట - విదనముఖమునం
దిలకముదిద్దదు ముకురము | దిలకింపదు కజ్జలమును - దీర్చదుకనులకొ. 98
- క. మగునలఁగనినగు నలుగుకొ | దిగులొందును వెగటుఁజెందు - దెగడుహసించుకొ
వగచును సోలుకొవెలవెల | నగువిభ్రాంతిన్వహించి - యలయుఁగలంగుకొ. 99
- నీ. శ్రుతిఁగూర్చివీణీయ - నతివయందిచ్చిన - నదియేలనిపుడంచు - నవలయుంచుఁ
పరిహాసముగఁజెలు - ల్పలుకరించినఁజాలు - నేమిమాటలటంచు - నీనడించు
వెలదిపెంచినముద్దు - చిలుకవైవ్రాలిన - వినుకునదప్పుగా - విసరివేయు
వేళకుభుజియింప - వేగరమ్మనిబిల్వ - వెగటుగాఁగనిమాఱు - మొగమువెట్టు
- ఆ. తలఁపులోననేమి - తలపోసితలయూఁచుఁ | కనులనీరునించుఁగలతనొందు
దిక్కులరయునట్టె - చెక్కిటఁజెలువేర్పు | మదివిరాళిమించి - మందగమన. 100
- నీ. చేడయొక్కతెనెరుల్ - చిక్కడలించికి - ల్లడసంఘటింపనొ - చ్చుంబువలుకు
బోటియొక్కతెమంచి - పూవులుదెచ్చిన - నిపుడొల్లనవియని - యెడసిపోవుఁ
జానయొక్కతెమేనఁ - జందనంబునలంద - పచ్చినకోపించి - వాదులాడు
కాంతయొక్కతెరత్న - ఖనితభూషణనిడ - ముదుకసామ్యులుటంచు - మోముద్రిష్ట

- తే.గీ. కనదునదలించు బెడరింబు - గామినులను | దిట్టుపెనురట్టు బెట్టుగ్రో-ధించుమోహ
భరమునై రింపగాడన - తరముగాక | పంచశరశరపంచక - ప్రహతిఁదూలు. 101
- వ. ఇవ్విధంబుననవ్విరిబోజిపువ్వువిలుతునినునిశితంబులగునలరు టమ్ములకుఁగురియై యారా
టంబుఁజేంది పరితపింపుచుండ నయ్యవసరంబున. 102
- క. కనిచంద్రికాది యువతులు | కనుఁగొలఁకుల శోకభాష్ప - కణములు తొరఁగజ్
బనిదోఁపక కడుదత్తర | ముననింకెట్లును భీతి - బొందికడువడిక. 103
- క. నెమ్మనముననీకివ్విధి | నుమ్మలికంజేల ? జేల ! - యోజింపఁగనే
దెమ్మయినోదువ్విశా | చమ్మనినుక సోకియుండు - చందముతోఁచెక. 104
- ఉ. దానికతంబునందొడరె - దాపము, చిత్తవికారమేర్పడెక
బూనికనద్దియే యటల - బూరుషునిబలె దోఁచెనికు గాం
తా ! నిజమింతయుక వయసు - దానపుగావున నిన్నుసోకెనే
మోనడురేయి; నిట్లువిన-మో కనమొక్క పిశాచచేష్టలక. 105
- క. వినుముదియే యొకహారం | బునుఁగైకొనినచ్చి కంఠ-మునఁదాడగిలిం
చెనుగాఁబోలును కాదన | మనమేడకు నెవఁడువచ్చు - మగువో చెపుమా ? 106
- చ. అదితెలియంగలేక మన - మందఱముక భ్రమమొందితోఁచిన
తైదియొడలంచి నారమిది-యేనిజమేటికికంక యింకనీ
మదిచెఱగందకమ్మ తగు - మార్గము యోజనఁజేసిదొన, నీ
య్యదిచనితేనికిం దెలిపి - యైనను మా న్నెదమివికారముక. 107
- వ. అనిపలికిన చెలులపలుకులు నెవులకుములుకులపగిదిదోఁచిన నాదరింపక యాచెలువ
వారిమాటలఁ బెడచెవినిడి తనమనోహరునిపయిందగిలినమనంబు మరల్పజాలక మించిన
విరాళినతనిండలంచి యిట్లనియె. 108
- ఉ. ఏవగఁదాళియుండు నిక - నెవ్వరునావెతమాన్యువాడు నే
నేవిధిఁగాంతు నాప్రియుని - నెన్నఁడునామదికాంతిఁబొందు హా !
బైవమ ! దిక్కునీవ పరి-తాపముఁబాపి సముద్ధరింపు మె
ట్టివిరహాభిసీదఁగల - నెట్లుతరింతును తోచ దక్కటా ! 109
- క. ఇరువురము నేకశయ్యక | బరుండియున్న పుడదేమి - పాపమొచెడు నీ
ద్వరబాసఁగిమేను మఱచితి | వెరఁగది; గాకున్నబోవ - విడుతునె వానిక. 110
- వ. అని తనకుఁదాన మాటలాడుకొనుచు, కలంగినతలఁపు నిలుపుకొనజాలక యావరా
రోహమోహనేతంబునఁజిత్తప్రియునిస్మరణంబుదక్కఁదక్కినవిషయంబులఁ బ్రియంబు
విడిచి విరక్తిపఱించి యప్పుడు. 111

- సీ. జలతారుపేటంచు - చలువచేలమువిచ్చి - చినిగినమలినంపుఁజీరఁగట్టి
సారుగల్గినకుతి - నీరైకవిడదీసి - వికృతంపుముడుకకం - చుకముదొడిగి
దిద్దినమృగమద - తిలకంబుడుడిచివే - పచ్చకప్పురమును - బట్టువెట్టి
తలధరించినపుష్ప - ములనూడ్చినెదవల్లి - నిడుకురులెవ్వగుటుగా - ముడిసుటించి
- గీ. తొడవులొకకొన్ని విడదీసి - విడమునుమిసి | పజ్జఁగలయాటవస్తువు-ల్పొగవైచి
కలపమునునీటఁగడిగి య-గ్గలపుడమిని | బట్టుజిలుగంచు తెరచాటు - పాన్పుజేరి. 112
- ఆ. తరుణిచిత్త హరుని - డలచితలంచయో | ర్వఁగఁడంగబుగాని - బాళినలయు
టగసియచటికాంత - లత్తతిత్తైత్యోప | చారముల నొనర్ప - సాగిరపుడు. 113
- సీ. కడుజల్లనైయుండు - గండంబుఁబూసిన - పెటిలిపెళ్లలుగాఁగఁ - జేటులెత్తె
పల్లవంబులుదెచ్చి - పాన్పుగావించిన - తోవనేవేడిచే - నాడిపోయె
పన్నీరుఁగొనిమేని - పైఁజిల్కరించిన - భుగభుగమనినెగ - లెగయదొడఁగ
విరులవీనలచే - విగరినముండటి - యంతకన్నునతాప - మతిశయించె
- గీ. మున్నెఘాక్తికహారంబు - సున్నపయ్యె | సాంపుడించెఁగనుంగనఁ - గెంపుదోషెఁ
జిడిముడియెఁసంగవేనఁదె - న్నెమటవొడమె | గమణికావేళ మదనబ్బ-రంబుకతన. 114
- క. అనిగనిచెలులు భయంబున | నిదియేమి విచిత్రమనుచు - నెంచఁగనపుడా
మదనతియూర్పులు నిగుడఁగ్గ | మనినింబ్రియుఁ డలచివిభ్ర-మంబుగదురఁగె. 115
- ఉ. రా! యనుఁజ్జేమి పగ-రా! యను, నోనుకుమారి! నైచపలే
రా! యను, నెందుడాఁగితివి-రా! యను, నీహృదయంబు నెన్నఁగా
రా యను, నన్నునేలకొన-రా! యను, నానెతఁబావకుంటమే
రా! యను, నమ్మియుంటిఁగద-రా! యను, నార! మనోహరా! యనుక. 116
- ఉ. హా! యను, నేమివింతయహ-హా! యను, నన్నలయిండులేలే! మే
లా! యను, మోసపోయితిబ-లా! యను, మారునిబారిఁద్రోయనా
నా! యను, నన్నలంచనద-నా! యను, నోర్వఁగఁజాలరామరా
మా! యను, నీకుదక్కి-తి ను-మా! యను, నక్కట! దైవమా యనుక. 117
- ప. ఇల్లక్కాంతామణి విభ్రమంపునలుకులువలకుచు విరహవేదనంబరాయత్తచిత్తయై
యుత్తలపడుచున్నఁగనితే త్తైజపాటుగదుర చెలులొప్పుత్తంతంబు సత్వరంజని భూపాలున
కుండెలుపుట కర్తవ్యంబనిలఁచియు, నది యన్యపురుషసంబంధజనితంబగు వసు
క్షేత్రంబగుటఁ జ్ఛియట్టిదివినినపుడది తమయజుగ్రత్తవలనబుట్టిననీరమనియెంచి యతండు
కోపంబువహించెనేని యొప్పుమిగలుగుట తప్పదనుకొనక దమలోముప్పిరిగొనఁజెప్పు
నోడియింకి నదనువలననైసవట్టుఁ బరితాపనివాణోపాయంబునఁజుండుట శ్రేయంబనియు,

సప్పటికినిఁ దెప్పిరిలకున్న రాజునకుం జెప్పదమనియు, నటుమీఁదదై వసంకల్పప్రకారం
బుగా యెట్లుజరుగవలసియుండినట్లుజరుగఁగలదనియు నిశ్చయించివారావిషయంబు
బయల్పడినీయక పలువిధంబులనుపచారంబులుగావించుచుండఁ కొలఁదిదివసంబులు గడ
చుటయును.

118

వంతులుతువర్ణన.

ఉ. అంతదినాంతకాంతికలి-తాంతవనాంతరకాంతసంతతి

ప్రాంతనితాంత సౌరభల-తాంతజః పటలీనిరంతరా

క్రాంతదిశాంత, మక్షయజ-గత్ప్రియశాంతము, పాంథవర్గవి

భ్రాంత, మనంగవైస్యల-వంతము పొల్చెవసంతమింపుగఁ.

119

క. కొమ్మలకుఁ బల్లవరా | గమ్మదవెఁ ద్విజవితితికి - గౌతుక మెఁగఁ

తుమ్మెదలయుంకృతికిఁడల | దిమ్మఁదెనుపాంథలకుఁ గ-దిఁవిరితావుల్.

120

ఎ. మఱియు నవ్వసంతసమయంబు, నులయ నుమారపరంపరాసమాగమ నిమిత్తసముద్ధాత
కదళీకర్పూరపరాగపటలపరిచ్ఛాదితవ్యోమభాగంబును, భానుగవిలాసావాసితకేసరకు
నుమధూళీధూసరితదగంతంబును, బాలసాలారూఢిసాలయభూదనకాతూహలకలితకల
కంఠజాలకొలహలంబును, ననంగరాజాంగీకృతధృంగీగణసంగీతనాదశ్రవణవివశాంత
రంగ భుజంగపుంగవసముదయంబును, కీశారికానఖముఖక్షుతపరిపక్వఫలవిగళితమధుర
రసబిందుసందోహచితసపంకిలరంగణపరిసరప్రదేశంబునునైవిలసిల్లెనాసమయంబున.

121

ఉ. ఓరిమితేకచాలవెత-నొందు నృపాత్మజఁజూచినెచ్చెలల్

కూరిమిజాలియున్మిగుల - గోమలితాపముఁ బాయులాగునొ

ప్పారఁగనెంచివేపవ-హారము సేయుట లగ్గటంచులోఁ

గోరికలూర సేగిరిని - గూఢపథంబున వారలంపఱుఁ.

122

క. తామరసయనలతనుని | దీమంబుల పగిదిఁగామ - దేవతలగతిఁ

భూమిశుశుతనుదోడ్కొని | సోమరినడలెనయనముఁ -జొచ్చెడివేళఁ.

123

ఉ. వారలగారవించికొని - వద్దుటకామనిపేరిరత్నగ

ర్భావమణిండు మున్నెదురఁబంపినయట్టి భటుండువోలెళ్ళం

గారవనాంతరప్రసవ - గంధఘమంఘమితానుకూలవి

స్సార్థమనోజ్ఞమాయతము - చానలవైవొలసెఁ బ్రియంబుగఁ.

124

క. అనుతపరిమళయంతశీ | తానిలమంద ప్రచార-హరితఁబొగడం

గాసేరకఁ బొగడుదువా | రానందము మీఱఁజనిన - నాంతరసీమకఁ.

125

క. విహరింపదొడంగి రామని | మహిమకొగని మెచ్చినిరుపమానప్రమదా
మహామివ్వనమనితమకుట | సహజంబగు కుటుకునడల - సారోదవంగక. 126

వ. అప్పుడావనంబునవీనవిలాసభానురంభై, నూతనకాంతాసమాగంబునుంబోలె, సరాగ
స్థలితపల్లవోల్లాసభరితంబును, సరోవరంబునుంబోలె, కలకంఠప్లవంగసారంగ జీవ
నాధారంబును, కైలాసంబునుంబోలె, మమారీసీలకంఠవిनाయకశుకభరద్వాజనారదాది
సంయుతంబును, నింద్రదనంబునుంబోలె, రంభానుమంజరీ కుందహేమాభిరామం
బును ; నుజనవచనంబునుంబోలె, సతులీతమధుర సరసఫలప్రదార్పణంబును, వేశ్యా
గృహంబునుంబోలె, బహుతరకుసుమనుగంధ బంధురమనోజ్ఞాంకార సహితంబును,
సుకవికౌవ్యంబునుంబోలె, ప్రవిమలశబ్దలక్షణప్రసిద్ధంబును, నైయోప్పమన్నంగనివనితా
మణులు స్వేచ్ఛావిహారంబునకుంగడంగి రట్టియెడ. 127

సీ. బోటియొక్కతెవేక్క - బూవులుకొనిన - సతియొక్కతెవాని - సహరించె
భామయొక్కతెకోరి - బంతులుగూర్చిన - నింతియొక్కతెకొని - యెగరివైచె
కాంతయొక్కతెలీల - గానంబొనర్చిన - గరితయొక్కతెదాసి-బరివాసించె
చానయొక్కతెయంద - జలరారజీరిన - మగువయొక్కతెవాని - నెగిచిలొలగె

గీ. మందయాన యొక్కరుపండ్లందికొయు | టెటిగియొక్కలేమ గిలిగింత - నిడినగించె
బూవుటిరంబులొ నొక్కపాలతిడాగ|వెదకికనివట్టెనందొక్క-విల్లుమోష్టి. 128

సీ. ఈనత్తనూనంబు - లేకదావాడియా - శంబరాంతకునిఘన - రాంబకంబు
లీపల్లనంబుల - నేకదాభక్షించి - గర్వంబునొందుపి - కప్రజంబు
లీనుగంధానిల - మేకదాకామిసి - తతికిసంతాపంబు - దనరజేయు
నీసరోజాతంబు - లేకదామత్తభృం - గావళులకుగెలి - కలయములు

గీ. ఇనటిపూదేనెవాకల - కిరుగెలకుల | పాదపచ్చాయలేకదా - బర్హితతికి
కాతుకప్రదనాట్యరంగస్థలములు | వర్ణనాతీతమీవన - వైభవంబు. 129

సీ. రమణీయనుమనోవి - రాజితంబీలత - యామోదసంపద - నలరుటరుదె
మధురఫలాపాప్తి - మడగెనీశాఖలు - వేడ్కజిల్కలువిట్టి - వీలగుటరుదె
విరిలేనెవ్వంబు - కురియునీపొదరింట - ముదముమీలగనళులీ - మూలగుటరుదె
కర్పూరపరిమళా - కరములీకదళులు - పొలివోనివిఖ్యాతి - బాదలుటరుదె

గీ. ప్రవిమలాంభోజ నికరవి-రాజమాన | మీసరోవరమింపెన-యించుటరుదె
యీవనక్రిమనోజ్ఞత్వ మెటిగివలుక|మాధవుండొక్కరుడనేర్పు-మనకుడరమె? 130

౩. అశుచుఁ బలుకుకొనుచు - పనితలవ్వనమున | విరుల పొదల వాక-దరులతరుల
నీడలందుఁజాల - వేడుకజరియించు | చున్నయవసరమున - వన్నెదలంగి. 181

- క. రాజాత్మజ తానొక్కఁడు | హీజముకడనిలిచి మనిని - మోచ్చినచింతకొ
దాజడతనుండగల్గొని | రాజాననయొకతె సామర్యంబొప్పుకొ. 182
- క. ఇందుండులేలరమ్మట | కుండరలుదమనుచుదోడు-కొనిచనినవను
దందందుఁగలవిశేషము | లండలుపుట కపుడుదాడ-లచియిట్లనియెకొ. 183
- సీ. అబ్బాకరముఁజేర - నరుగకేకోమలి ! - మోముదామరసగు - ల్మృగరునేమొ
క్కిలయంబులఁద్రుంపఁ - శేల్వాపకేలేమి ! - కోకిలయలరంచు - గొఱుకునేమొ
హృద్యబింబఫలంబు - లీక్షింపకేచెలీ ! - మొఱకుకీరముమోవి - గఱచునేమొ
చనుదోయిబుద్ధ్యెద - సవరింపవేజేల ! - కలికిజక్కలలట్టె - కదియునేమొ
- గీ. మెల్ల నడుగుల నిడగదే - మీననేత్ర ! | యందియల నప్పడైనరా-యంచపిండు
వెంటబడునేమొ ననుఁబాసి-మొంటినలుఁ | బోవకేబాల ! యేచెట్ట-పొసఁగునేమొ.
- ఉ. పువ్వులనెల్ల గోసిరని - బోటులపైఁ గనబొందకమ్మ ! నీ
క్లిప్తనమందుమంచి విరు - లింకలభింపవె ? వాంఛయున్నచో
నవ్వఁగరాదో గానమునొ-నర్పఁగరాదోకొ యంటరాదోయీ
మచ్చపుఁబొన్న మోగటియు - మావియు వేననలొత్తు నట్లుగక ? 185
- చ. పాలఁతిరొ ! చూడుమీలతల - పొంకము, నీమెనుకప్పరంపుది
నైలచెలువంబు, నీతరుల - నిగ్గును, నీపొదరిండ్లయంద, మీ
యలరులబాగు, నీచిగురు-టాకులరంగు పసందుఁ, దేనెవా
కలవడిఁ, జూడనెంతయును - గన్నులపండువు నేయునిచ్చటకొ. 186
- క. మునుచెలువపుఁ గొమ్మలతోఁ | బెనఁగిన మాధవవిలాస - విభవముఁగంటే ?
మునుచెలువపుఁ గొమ్మలతోఁ | బెనఁగిన మాధవవిలాస - విభవమునోఁచుకొ. 187
- చ. హరికమలాఖగేశ్వర శు-కార్జుననీలగళాబ్జచక్రభా
నుఁముని నాగరంభలను-జూచితె ? విష్ణుపుగంబునాడగుకొ.
హరికమలాఖగేశ్వర శు-కార్జున నీలగళాబ్జచక్రభా
నుఁముని నాగరంభలకు - జోటగుటకొ వన మబ్జలొచనా ! 188
- గీ. ప్రోదిబున్నీటి నెలయేటి - పొంతనుండు | కోరకాన్వితమగుపొన్న-గున్నఁగంటే ?
మెఱయు ననలక్షీమత్యాల-మేడయనఁగ | నంగజునికొల్పికుటంబ- నంగసొప్పు.
- గీ. కొమరుదీపించు పన్నీటి - కొలనుదరిని | వెలయుపొదరింటి చెంగట - నిలిచియున్న
యంచగమిదండువెడలెడి-పంచశరుని | వెలిగుడారపుమడుపుల-ట్లలరుఁగనుము. 140
- క. మనితరొ ! యదెవచ్చుభ్రాం | తినిశేదఁగియందుజొచ్చి - తేటిపరాగం
బునఁజూపుచెడియలయుటను | గనుమీ; మత్తులకు నుఖము-గలుగుటయున్నే ? 141

గీ. ఇందుముఖి! తిలకింపుమా-యిట ననంగ | విజయ సహకార సహకార - కుజమువైని
దేటిగములు, వసంతమాం-త్రిమండలమావి | యందునేకేర్లు పండించె-ననంగమూఁగి.

ఉ. ఈవిరజాజి పుష్పలత-లిచ్చటసంపెంగతీవెతోడనిం

పావహిలంబెనంగు టగ - యంగడు నబ్బర మింతిరో! ద్విరే

ఫావలిమూఁగి గర్వమున - నట్టైసుమంబుల నీరసత్వముకే

మోవంగజేయునంగులికి - పోయిమరుగునుజొచ్చెనే మొకో.

143

గీ. విరహిణులమారుడేచెడి - వేళఁగొనెడి | కఱకుటంచులకత్తుల - యెఱులనంగ

నుంత మొనవిచ్చిబంగారు - కాంతిమించి | వరుఁడనుపట్టుకేదంగి-విరులుగనుము.

144

నీ. సితపద్మనికరరా - జితసరోవరముల - విహరించుకలహంస - వితతిఁజూడు.

పూవుగుత్తులమూఁగి-పొదలు లేనియగ్రగోలి-వొడనేయుకొదమతు - మ్రోదలఁజూడు.

మటునిటుబోదలచెం - గటంగతులిడుచుండు-కొమ్మరై నమృగశాబ-కములఁజూడు.

పరిపక్వమధుగ స - త్ఫలవర్గములమెక్కి - వెలయఁబల్కెడిశుకం - బులనుజూడు.

గీ. సాంపుమీఱంగఁ జిటుగా లి- సోకింకాలి | నట్టిపుప్పొడిని నైల - వారుప్రజూడు.

మల్లచెంగల్వ కొలనికి - నవలిదనిం | దనఁబూచిన పున్నాగ-తరుప్రజూడు.

145

మ. కొమరాంగ రసాలమండపమున-స్థోల్భున్న వాసంతభూ

రమణుకొల్పెడి గాయకాదిపరివారంబోయనకొ దుమ్మెదలో

రమణుకొగాన మొనర్చె, నాడెళిభి, కీ-లంబుల్పొసానులా

పములంబల్కె, బరాబరుల సలిపెరే-వక శారికల్ జూచితే?

146

కా. ఎంతేవేడుకమీఱ రాజసుతనే - డేతెంచె మర్యాదగా

వింతున్న క్షిణుంచునెంచి వెన - న్నేసింపినీకైనికుం

జాంతరాగ్భమునకొ వసేందిగలతాం - తాలంకృతింజేసితా

వంతాపుప్పొడి గద్దెవెట్టె; గనుమా-విన్నాణముకొభామిని!

147

అ. అనియనేకగతుల - నతులనాంతర | వైభవంబుఁగాంచి - వర్ణనంబు

సలిపితెలిపి కొంత - నైగణబోసఁగించి | లలనరాజసుతను - చెలులజేచ్చె.

148

క. అట్టియెడవారు తమలోఁ | దొట్టిన మోదమున ముఁదు - తుమ్మెదగమిఁబో

దట్టుచుమిట్టుచునెట్టుచు | తెట్టువగాఁగూడి యచట - దిగిగడువేళకొ.

149

రగడ

కొమ్మకొమ్మను వంపకేలక - కూనకూనము మీఁదికల్లెను

నిమ్మనిమ్మది రాక్షసీదెడు - నీడనీడనె యునిచెమల్లెను

తావితావిది నిల్లమిటకాం - తా! వితావితదియగనేటికి

మావిమావిడి గున్నలెక్కకు - మానుమా ! నుడివితినిమాటికి
 బొగడబొగడగ వచ్చినీవటు - పోకపోకలలోననుంటివి
 పగటుపగటుచు వచ్చెళిఖియదె-పట్టు పట్టుము వేడ్కొంగొంటివి
 పొదలుపొదలురువడినిజొచ్చుక - పోతపోతము సొంపుజూడుము
 కదియకదియచ్చెలువ కిగము - గానంగానవదేమొ వీడుము
 కప్పుగప్పుర పుండుమారుము - కదిలుకదిలలంజేరినిలువకు
 గుప్పుగుప్పున పుప్పుఁజమా - గోగోట నెక్కెఱిలువకు
 దాఁగెదాగెడ వీడియాచెలి - దానిదానిమ్మలనునంచకు
 వీఁగవీగరు వంపునెమ్ములు - వీటివీటికిఁ దెమ్మలంచకు
 తేఁకుఁజేకువనెక్క మదిభీ - తిలకతిలకము వీడియంగన
 మాఁకుమాఁకునుఁ జట్టితమినే - మఁలమఁలను మోటుంగన
 కదుపుకదుపుగఁగలుగునకులిట - గలికి ! కలికిమ్మగంబఁజూతము
 పదనుపదదర్శకునిపాటలు - పాడి పాడిగఁబూజనేతము.

150

క. రావేలోమలి నీవిటు | రావేకలహంగమన - రావేతరుణి !

రావేయని వారొండోరు | లావనమునఁ జీరికొనుచు - నందరుగుమియై.

151

నీ. ఒకచోటనుగురమా - పికమాజితంబును, నొకచోటనింపైన - శుకరవంబు
 నొకచోటశారికా - నికగనిస్వనమును, నొకచోట నెమరుల - యొక్కనినద
 మొకచోటకోలంబ - నికురంబరుంకృతి, యొకచోటసారస - ప్రకరశబ్ద
 మొకచోటరాజహం - సికల్కేంకారంబు, నొకచోటచక్రవా - కికలయులిపు

గీ. లలగనలరులతావులు - గలయఁబుగ్గఁ | బర్వమైకన్నులకుఁదోచుప్రవిమలస్థ
 లములజొంపగుపూవుటోరములగుములఁ | జేరిచెలరేగి కోరిన - తీరుగాఁగ.

152

క. ఆడుచుఁబాడుచునుద్దిని | వీడుచు వెనఁగూడుకొనుచు - వేములుమరుఁగొం
 డాడుచుఁ బోడిమిఁదమలలో | వేడుకనిండాఁదిరిగి - వేసరియంతఁ.

153

గీ. కోరినవమల్లికాకుండ - పారిజాత | జాతిపున్నాగ చంపక - సరళనకుళ
 పాటలములంది యొకక్రొత్త - నీటుదనర | విరులుగోసిరిచెలుపుగా-నరులఁగూర్చు.

154

క. వారవలనవలఁగలచె | ల్వారసరోవరముఁజేర - సరిగిమహాత్మా
 హారూఢులగుచునచ్చట | వారిక్రీడానుకూల - వసనాన్వితలై.

155

ప. ప్రాదంబుఁబ్రవేశించిరానమయంబునఁదత్సరోవరంబుకరంబువినోదాకరంబై, నిరంతరా
 నిమిషసంతానవాసంబగుటంజేసిసాక పురంబును, ననంతశంఖచక్రపద్మాన్వితంబగుట
 పుననైకుంతంబును, కల్కఁగిల్లనంగసారంగ జీవనంబగుటఁజట్టి కాననంబును, విలసిత

కువలయానందంబగు కతంబున సుత్రమకాన్యంబును, బాలతరంగవిభ్రాజితంబగుటచేత
కృష్ణలీలాకథనంబును, బురణించుచున్నఁగని సంతసముమీఱ యొక్కననతోటి రాజ
పుత్రి)కంజూచి యిట్లనియె. 156

సీ. శ్రైవాలకేశయు - శకులలోచనయును - హల్లకపాణియు - నట్టముఖియుఁ
గంబుకంధరయును - కలహంసగమనయుఁ - జుక్రస్తనియునుగిం - జల్మరదయు
బిసబాహుయుగళయు - వీచికావళిసమ - స్వీతయుమధుకర - నికరదృశయు
గంభీరనాథయు - ఘనపులిస్రోణి - యనుశాంతరసపూర్ణ - యనువిమలయు

గీ. నైనయావనవతివోలె - ప్రాదముపొల్పు | చున్నయదిగనుఁగొంటివే - వన్నెలాడి!
యన్నిలక్షణములునిందు - నమరుకతన | వర్ణనాతీతమగుదీని - వైభవంబు. 157

క. ఒకచక్రవాకియదెనా | యకుఁగానక వెడకుతటిజ - లాంతరవిదిత
స్వకబింబముపతియనిచెం | తకుఁజనఁగానెగిసిసిటఁ - చాఁబడిలేచెక. 158

గీ. పరగవికసించియున్నట్టి - పంకజాత | మందుఁదేటులుమాఁగియు - న్నట్టివిధము
నరయ జలదేవతా విమ - లాస్యవిలసి | తాలకప్రకరమువూలె - నమరుఁగంటె. 159

చ. ఉడుగక నేకచక్రవిభ - వోన్నతి మాన్యుచుదావనస్థలిక
విడువక వేచియుండి తన - వీరుఁగనుఁగొని యంతనంతనే
యడలు వహించి వేయనిమి - సావలిపర్విడజంతుకోటిజ
క్కడఁచిభుజించుచుండెడు బ-కానురవర్తన మార! జూచితే? 160

మ. ఒకఁదాత్రుక దనధర్మపత్నిరతియం - దుల్సాహముకవీడిబా
యకఁదావేలొకపద్మినీ మహితసౌ - ఖ్యానందుడైనట్టిసా
యకునిఁగానకఁ జాలలోసికుముద - వ్యాసంగయైయున్న యిం
తికిసాన్యంబుగ నొక్కతేటియదె చ-ర్తించుకవిలోకించితే? 161

క. అనివర్ణించుచు మెచ్చుచు | వనజాకరమందుఁ జొచ్చి - వారందఱునో
లినినొండొరులు కరంబుల | ననువొందఁగఁగూర్చి మునుఁగు - లాడెడివేళక. 162

ఉ. చేడెయొక ర్థవేడ్క సర - సీరుహముఁగొని యొక్కలేమపైఁ
గోడిగనూడుచుక విసరి - కొట్టినదప్పఁగ ముగ్ధిలేచియా
ప్రోడతటాలునక సలిల - ముం బయిజల్లెను తక్కుకామిను
వీడకువీడకింతినని - వేమరుకేకిఁగొట్టినవ్యఁగక. 163

గ. చెలువుగ జుములలోనొక | కలకంధర చెలఁగియీఁడఁగనిదానిసఖుల్
చెల్లువా! కుంభద్యయముం | గలవారీదుటయదేమి - కష్టంబనఁగక. 164

గీ. వారిలోనొక్క చంద్రాస్య - వారిలోన | మునిగినంతల చెంగటి - వనితదాని
నిడుదకురులందు శైవల - మొడిసితిగిచె | సంతలోలేచి యాకాంత - యపహసింపె. 165

చ. నెలతలు రెండుబంతులుగ - నిల్చి తొలంగకొకట్లోకట్లపై
సలీలములట్టై చల్లుకొన - సారసపత్రములందుతజ్జలం
బులుపడి పొల్చెభూవిభుని - పుత్త్రీకి బచ్చనిపట్లెరంబులకొ
వెలయగ వారిదేవతలు - వెట్టినముత్యపుకాన్మయోనక. 166

వ. ఇవిధంబున జలక్రీడగావించి తృప్తిపొంది సరోవరంబుచెలువడి ప్రవిమలవస్త్రీభర
ణంబులుధరియించి స్రక్పందనాదులనలంకరించుకొని యాసమయంబున. 167

క. పిరితివైనరాజకు | మారికి గలచింత తొలగి - మది నెమ్మదిగా
మారుని దగఁబూజింతము | మారామనుగావుమనుచు - మనమిటభక్తి. 168

మ. అనియాబోటులు నీటుమీఱఁజనిర - మృందైన పూదోటయం
దునిరూఢిందగు తేనెవాకదఱిజా - దుల్బ్రాకిలేమర్వపుం
గొనలకొసోకినతావి తెమ్మెరలుఘం - ఘుమ్మంచు వీతెంచుచ
ల్లనిదట్టంపు నికుంజమధ్యముననుల్లాసంబు నిండారగ. 169

క. వావిరిఁబుప్పొడివేదిక | గావించి సరోజశరుని - గడుభక్తినిదా
మావేదికవైనిల్పియ | ధావిధిబూజావి శేష - తత్పలగుచు. 170

గీ. ధ్యానమొనరించి గంధపు - స్పృశతాంబ | రాధరణములచే దగు-నట్టిరీతి
గానలంకృతుఁడేసి సం - కల్పసిద్ధి | మాకుసమకూర్చుమనుచున - మృదపెల్ల. 171

క. సమ్మతిగఁగొనేళీకును | మమ్ములఁ గెందమ్ములనుగ్ర - మంబొప్పగఁగం
ఁబమ్ముల మల్లెలబలుచం | దమ్ములఁ బూజించి రపుడు - తరుణులువేడ్క. 172

వ. తదనంతరంబున ధూపదీపవైవేద్యతాంబూలాదులుసమర్పించి నీరాజనంబునివాళించిదండ
ప్రణామంబులూపరించికించిన్నివీరితలోచనలైయభీష్టవరావేషవి శేషసంకలితస్వాంతు
లగుచు కరకమలంబులు ముకుళించి. 173

సీ. శ్రీధరపుత్రాయ - శృంగారగాత్రాయ - యరవిందలోచనా - యాంగజాయ
ఇత్యుకోదండాంహిమధామమిత్రాయ - హరివిభూషణా - యాంగజాయ
సురుచిరవేషాయ - శుకరాజవాహాయ-భృంగమార్వీయుతా - యాంగజాయ
ప్రవిమలతేజాయ - పంచేషహస్తాయ - యధికమోహప్రదా - యాంగజాయ

ఆ. శంఖరాంతకాయ - సన్నతజ్జితాయ | మత్స్యకేతనాయ - మన్మథాయ
తేనమోస్త్యటంచు - చానలాయ్యనరాజ | పుత్రిగూడ్డిమొక్కి-పొగడిరపుడు. 174

- ఆ. అటుల మొక్కి - వార-లందఱుఁ జేతులు | మోడ్చి వరుసగాఁగ - ముందునిలిచి
మరల సంస్కరించి - శరణాశరణమూర | శరణాశరణసంగ - శరణాశరణా. 175
- క. మాకుఁబ్రసన్నుడ వగుమిక | లోకస్తుత రాజతనయ - లోఁదొడరినయా
వ్యాకులముఁ దొలఁచికావుము | నీకుందాసీలమనుచు - నిశ్చలమతులై. 176
- క. శిరములును నురోజంబులు | ధరసోఁక నమస్కరించి-తగనఁదఱు న
త్తరుణాలు మంగళగీతము | లరుసమునఁ బఠించిరోలి - నగణితఫణితక. 177
- ప. ఇట్లెప్పుద్దుగంధులు తమతమమనోవృత్తుల కనుగుణంబులైన నరంబులఁ బ్రసాదించుమని
ప్రార్థించి, యథావిధింబునప్రూజనంబు నిర్వర్తించి రాసమయంబున యశోవతితత్కా
ర్యంబులవలన సుంతయేనిశాంతివహింపక మేరలేనివిరాళింజిక్కి మిక్కిలియడలునబడలు
వడి పడతులిరువంకలఁ దమవైదండయెసంగియు నడుగిడలేక తడఁబాటుగదుర, తమ్మి
యని విభ్రమమ్మున జుమ్మని నెమ్మోమునముసరుతు మౌద్రతుటుమును గనటుననటు
నిటుఁజోవుచు, వికీర్ణంబులైనకుంతలంబులనఖాంతంబులచే దొలంగఁద్రొసికొనుచుఁ,
గలకంప్రముఖవిహంగంబులుకలకలం జెలఁగిపలుకుపలుకులు చెవులకుములుకులక్రియఁదో
చిన నులికిపడిరోసంబున నీసడించుచు, న్నైఁవరానితాపంబున వెలవెలంబోయి, సామ్మ
సిల్లి మెల్లనం దెలివినొంది, మందగమనంబునవనంబునెలనడి పొలతులుపరివేష్టించి చను
దేర నిజహాస్యంబునకుంబోవుచుండు సమయంబున. 178
- నీ. వెలయఁబూచినయట్టి - విరులనుగనుఁగొని - మరునితూపులటంచు - మదిఁదలంకుఁ
గలకంఠశుక కారి - కాగ్వసులాలించి - స్మరభటార్థటులంచు - సంవలించుఁ
బూవుటిరంబులు - పొంతఁదోచినయవి - యతనునివేశ్యంబు - లనుచుతోలఁగుఁ
జెలువైనలేమావి - చిగురుటాపులుదూచి - యలరులిల్లినిబాకు - లంచుచెడరు
- గీ. నిలుచుఁగూర్చుండుఁదలయూచు-నలుగునవ్వునున్ననిలేచియటునిటు-నుకంజూచు
నీశ్వరాయను సోలునే-మే మె తలంచునడువఁజాలకఁ దడఁబడుఁ-బడఁతివడఁకు. 179
- ప. ఇవివిధంబునఁ బ్రయాసమించి సఖులసహాయంబున మెల్లగాఁజనుచు నతిశయించినబాళి
కతంబున నప్పడు. 180
- గీ. ఆశులరుంకారమునువిని - యలికియలికి | చిలుకలగవంబు వాలించి - యులికియులికి
లలితపికూజితమునకుఁ - దలఁకేతలఁకి | కలికివలరాజు విరిములు-కులకుజలికి. 181
- ప. శుకపికాదులపై నలుకవహించి వానినుద్దేశించి యిట్లనియె. 182
- మ. ఒనరంగా నవరత్న పంజరములంచున్నించి కేలుంబవ
శ్లనువొసత్ఫలశర్కరాదు లిడినె - య్యంబొప్పమిజాతివా
రినిమన్నించెడి నన్నులంచెడరు - ధాత్రిక మెత్తురేమిమ్ము గ్ర
ద్దనవెన్నంగొని నై చువారలు రా-తక్షణమై తురే ? కిరామా!

- క. ఓరువఁజాలక వెతపడు | నారిగదా, యనకకలని - నాదంబులచే
గారించుట గారమెనహ | కారములఁ జిగుళ్లుదినిన - గర్వమే? పికమా! 184
- క. నుగుణంబులుదుర్గుణములు | జగతిని సహవాసమునఁబొ - సఁగునఁడిపుడె
చ్చగు శుకపికముల చెలిమిం | దగిలెనె చెడుబుద్ధిసీకుఁ - దప్పకబహ్వి! 185
- మ. విరహోగ్రాగ్ని శిఖాపరంపరలనా - విరూపతమైసట్టి దు
స్తరసంతాపము మించికుందుతఱిఁ జెం - తంజేరినీవారిసె
ల్లరినింగూడి మదంబుమీఱఁగడును - ల్లాసంబుతోనిల్లు ని
ర్భర్యుంకార వికారగానమొనరిం - పంబాడియే? పట్నదా! 186
- వ. అనితూలనాడి యాయెమ్మెలాడి మెల్లమెల్లఁగాఁజను నవసరంబున. 187
- చ. ఒకవకుళద్రుమాలమున - కొయ్యనఁబోయి తదీయశాఖనూ
నికఁగొనియట్టై కొంతవడి - నిప్పుహవోచిన నిల్చె; నంతలో
నికటనికుంజపుష్పచయ - నిర్గతగంధయుతానిలంబటక
సకిపయివీఁచె మోహశిఖిఁ - జక్కరగుల్కూలిపెక మరుండనక. 188
- ఉ. హల్లకపాణిమీఁద నపు - డాపవనాహతిచేతనింపుగా
జలునరాలె నవ్వకుళ - సత్రస్పవ్రజమక్కుటా! మరుం
డెల్లదెవచ్చె నే సెకును - మాంబకముల్ పయినంచువిభ్రమక
దల్లడమంది మూర్ఛిలెని - తంబిని చయ్యనఁబట్టిరంగనల్. 189
- గీ. పట్టియొకెట్టులమ్మ యీ - చెట్టుచెంత | కేలవచ్చితి మెట్టిదు - మ్మొలమొక్కొ
న్యనమొలుగని దెవుడనీ - పరుమెగ్గ | కెంతకష్టంబు వాటిల్లె-నింతలోన. 190
- క. అనిదై న్దంబును నెఱయుక | గనికరమును చింతయడర - గాఁబలుకుచునే
ర్చిన యుపచారంబులజ | య్యనఁజేయఁగఁ గొంతవడికి - నంగనతేఱెక. 191
- ఉ. అవడియయ్యె నీవనవి - హర సుఖింబిఁక జాలుఁజాలునా
రా! విరహానలంబునఁగ - రంబుఁ గఱంగెనుబోలతాంగియి
చ్చోనలవంతమించుఁ జెడు - చోటిదియుండఁగరాదు పోదమం
చావిరిబోలులప్పడు ర - యంబున రానుతఁగూడిపోవఁగక. 192
- క. ఇరువంకల నెచ్చెలులా | దరమునఁ జేయుఁతయొసఁగఁ - దరభాషీమద
ద్విఁదగతి నున్నతములగు | మురుప్రపిఱుందులు చలింప - మోముచమర్చక. 193
- క. తాలిమిచెడివగ మీఱఁగఁ | బాలార్చకఁగూర్చిచెలులు - పలుకుహితోక్తుల్
చాలవెగలైన వినకొక | లీలందనమేడకరిగె - లేమవిరక్తిక. 194
- వ. ఇల్లుప్పల్లవాధరయుల్లంబుతల్లడిల్ల మెల్లననిజమందెరుబుజేరుటయు. 195

సూర్యాస్తమాన వర్ణనము.

ఆ. వనితపద్మవదన - వారిజాత్మఁడుతాను | గానతోడునుకొంత - గలుగుకతన
నడులుజూడలేక - యరిగేమాటునకన | నవరవాద్ధిగ్రంథ - నపుడుతరణి. 196

సీ. అంతసంధ్యారాగ - కాంతులుసమకూరె - నమగఁబడులుకులా - యములఁజేరె
గలువలకధికవి - కాసంబునిండాఁనీరజాతంబుల - సౌరుమాతెఁ
జుక్రవాకములకుఁ - జాలఁగానగగూఁరె-గృహదీపకలికల - కాంతిమీతెఁ
దార్కొన్నజంతుసం - తతులతాపముతీతె-వెఁజీకటులుగుహ - లెడలఁబాతె

గీ. జారవోరుల వెఱయువి - చారమాతె | సులుకుచాతకవితతులు - కలఁకఁదేతెఁ
గాముకులమానసంబులఁ - గాంక్షలూరె | బంధబాణండు పాంథులఁ-గాంచికేరె. 197

గీ. అంధకారాంబు పరిపూర్ణ - మైనయట్టి | వ్యోమకాసారమునఁబూచి-యొప్పుతెల్ల
గలువలననంబరమున న-త్తత్రసమితి | పాలిచెనంతట నెంతయు-పాలుపుమీఱ. 198

గీ. విరహిణీస్త్రీలు రాతిరి - వేళమరుని | మ్రొక్కుఁదీర్చుటకై వన - మునకుఁదరలి
పరగఁగొనిపోవు పిండిపీ-పములనంగ|మిదుగురులు మంజరులమీఁద-మెఱయఁదొడఁగ.

చ. బలిమిబురాంగనామణులవై - బడిదుప్పులుమోవి తేనియల్
దొలఁగకఁగ్రోలి నారనెడు - దోషముఁబూనిచి రాజశిక్షగా
శిలుగుపడంగనొక్క నిశి - చీకటియింట వసంపఁజేసెనా
నలితతిచ్చిఁజేరిమధు - వాసుచుబంకరుహోదరంబులకె. 200

ఉ. రాజిటు రాగలండనుచు - రాతిరిపేటి నేస్తకాఁడుదా
రాజిలఁజాల నెత్తయిన - రమ్యపుబందిరవెట్టిదానికీక
బాజుగనంగకారమాను - నల్లనియుల్లడఁగట్టివెండిపూ
లోజడగిల్చికుట్టెనన - నుప్పుర మొప్పెనుడుప్రయుక్తమై. 201

వ. శ్రింత. 202

చంద్రోదయ వర్ణనము.

గీ. చంద్రుడందయించు సమయమా-సన్నమైన | తూర్పుదిక్కునఁ బాండురఁజ్యుతిజనించి
ఁజుంతకంతకునది యపు-డతిశయించె | గర్భవశియగుయవతి ము-ఖంబువోలె. 203

మ. నీరవోద్బుట్టువు కైరవపియుడు రా-జీవారి శీతాంశుడే
శ్వేతసూరిశిఖిలవొందుపుష్పము నుప - ర్వశీకీకింగూడు సా
గరసంజాతుడు తారకానిభుడు లో - కస్తుత్యుడట్లుండు భా
నురలీలంబొడిచెకె స్వకీయనితలో - చుల్దిక్కులకె బర్వగకె. 204

- గీ. అటుల చంద్రోదయంబైన - యబ్బురంబు | పొసంగనంతటఁ బిండారంబోసినటుల
నప్పుటప్పటికిని గాంతు - లతిశయించి | వెల్లనై కనుపట్టెను - విశ్వమెల్ల. 205
- క. వెలమించె జాగరూరుల | కటిముతీఁ బడఁజొచ్చిరపుడు - హర్షంబటినీ
వెలపడివిరహిణులు కడుం | జాటులై వెన్నెలలుమీఁద - సోతుటకతనక. 206
- క. ఆసమయమున యశోవతి | వేసటమించిన కతమున - వెలవెలనైయొ
ల్లాసంబుడింది యుష్టో | చ్ఛాస్వసంబులుపొడలఁ గడు వి-హదాత్మకయై. 207
- క. విరిశరములు హృదయంబున | నిరతంబును నాటుచుండ - నివ్వెఱపడియా
సరసీరుహాక్షియతనుని | దురుసునకుంగలఁగియిట్లు-దూషించెఁగడుక. 208
- క. అదనాగని పదనానిన | తుదనావిరి పొగలువెడలు - తోయజశరముల్
యెదనాటెడవెర! మదా! స్పద! నాయమెనీకు దోష-సదనా! మదనా! 209
- మ. కరుణాదూరుడ వీపుగానవెపుడుక - గాంతాజనశ్రేణిన
ద్దిర! మోహవృధనొండఁజేయుటకు సం-దేహింపవట్టాస్త్ర! దు
ష్కరకార్యంబిది; చచ్చిపుట్టితివిముక - జర్పింపుమీసారియె
వ్వరిచే నెట్టిదొసంగు చేకులునొ గ - ర్వంచేలరా దుర్మతి! 210
- కా. ఘోరప్రక్రియఁగాముకీ హృదయసం - తోభావహోపాయసం
చారానర్గళబుద్ధివీడవెపుడుక - చాలాల్పుల బోనాడుని
న్నారుద్రుండుదహింప నీతరుణి తు - ల్యస్వాంత ప్రార్థించియో
మారా! నికబడ నెక సుమీ! మరల భ - స్మంబౌదువిట్టెచినక. 211
- ఉ. ఆర్తజనావనాది సుగు - తాశ్రయఁ డెన్నభవన్యయందు సం
కీర్తితమంగళప్రదగ - ణింపఁగ నీదగుమాత సత్కళా
కర్తదలంప మాతులుడు - గౌరవహాని ఘటిల్లినీడు దు
ర్వర్తనచేత వారలక-వశ్యము దొవ్వైము మానుమంగళా! 212
- ఉ. మోహలతా నిబద్ధలగు - ముద్గియలక ముదమేదఁబూనిసం
దేహముమాని యొక్క-మొగిఁచీవ్రతర ప్రసవాంబకాపాతీక
దాహమునొండఁ జేసెదవు - దుర్వక! దుర్బలులందెకాని నీ
సాహసమంధకారి కడ - సాగునె? నీవటు బోవనేర్తువే? 213
- మ. ప్రమథాధీశ్వరు ఘాలలోచన మహా - గ్రణ్వలకీలా సమా
హమునకడింది పునర్భవుండవగుటక - హా! తద్గుణంబిట్లునీ
కమరెక గావుననిర్దయక సతులఁబు - హ్మస్త్రోర్పులక ముంచెద
క్రమమికార్యము పంచబాణ! చెడుసం - కల్పంబు నీకేటికిక. 214

- ఉ. అంచునైన దంపతుల - కాత్మభ్రష్టండువటంచు లోకుల
గ్గించెదరంతె కాని పరి - కింపగ వారలకీర్తి దప్పవ
ర్తించు ఖలుండవీవు భువి - దేవర పీఠముపై బిశాచివా
సింఛిన భంగినీవిధ మి-నీ! నినుమెచ్చగరాదు మన్మథా! 215
- ఉ. ముత్తైపువంట విల్లు నళి - మూఁకలనారయుఁ బూవుటమ్ములుకే
మెత్తగఁబల్కు బంటుగల - మేనటిపోయినయట్టి యోధుడే
చిత్తజుడేమి నేయునని - చెప్పగరాదధికంబునుమ్ము నీ
యొత్తడిపైఁచరాదు వివ - మూరక బోవునె సుంతయైనదో? 216
- క. వుదన్న నబలనగున | వ్వులమటఁ బెట్టెదవుతగునె? - యకటా! నాపైఁ
జుమేల విరహిణీజన | ములనేచినఁ గిల్పిషంబు-పొంగదే! కామా! 217
- వ. అని దూరనాడి యామించుఁబోడి మిగులవేడియైతొలఁచు సాంద్రచంద్రికలఁగలయ
వెదజల్లుచుంగుముదంబులకుఁ బ్రవదంబోదవనుదయించివను దెంచుతుహాకీరణినింగాంచి
సంచరించి మించినతాపంబునఁ గోపంబువహించి యిట్లనియె. 218
- ఉ. ఓరి! శశాంక! సంకటము - నొందు మహావిరహోర్తతైనవం
కేరుహపత్రలోచనలు - ఖేదమునం దసియింపఁగొముదీ
ఘోరతరాగ్నికీలను - గొబ్బునఁబైఁ బ్రసరింపఁజేసెదా
కార! యిదేమి గొప్పతన - మంచుడలంచితి వక్కటక్కటా! 219
- ఆ. చందమామనీడు - చందమామరునిపెం | పెఱుగనట్టివార - లెందుగలరు?
గోని పూదనులకు - గులవేల్పువగుదీవు | కామినిజనాన - కారియతఁగు. 220
- శా. నీవభిజ్ఞనియించువేళ బడబా - గ్నిబ్బాలికామాలికో
స్లావాస్తిక్ జెడఁగాలవైతివనియే - యాశ్చర్యమెన్నఁగ; రా
జీవామిత్ర! యటంజనించిన నుధా - సిద్ధప్రభావంబదే
మో! వమ్రాజుమిమంచికాలమునబా - ముల్వేయి వాల్చిల్లినక. 221
- గీ. ఆడువారు విరహమహాభీనోల | లాడువారలఁ గ్రాగింపఁ - గూడదవక
వేడివెన్నెలనుగాసి - వెతలుగుడుపు | వాడవాలింతువేసొత - వాడసోమ! 222
- ఉ. ఈహజనించి మ్రొంగుటకు - నేర్తెఱవచ్చినవేళఁ దాగురు
ద్రోహియితండు వీనిదిన - దోసమటంచుఁ దలంగిపోవువా
రాహువుఘోరదంతనిక - రక్షతదేహునిజేసి పెంపును
త్సాహము మాన్పుచుండినను - దొడ్చ్యము మానవుగానుధాకదా! 223
- వ. ఇని చందమామను నొందించి మందానిలునుద్దేశించి యిట్లనియె. 224

మ. ప్రసవామోద పరంపరానహుడవై - వ్యాపించు నీవిష్వదీ
యసమాస్త్రాంబక సంభవానలమహా - స్థాపాదనోద్యోగివై
ప్రకరింపందలకొంటి వోగ! నిమగ్న - భావించగారాదునా
దెగకుక వీనుమింక జూలుగ గడుగం - దెక మేను మందానినా! 225

ఉ. రూపవిహీనునింగొలున - రూపవిహీనుడ నేర్పుగాని యె
ట్లోపురుగన్యూ? లామరుని - యోగ్యతకుం దగువాడెవ్వని
వ్యాపనచాలుమాను ముగ - గాశన శేషముగానవు నం
తాపము నొంటి నెదవు - తన్విషమధూనిధినామగా! 226

మ. అనిమారాట్ల సమీరులం దెగడి దై-న్యంబొప్పనంతంతకు
దనలోమించు మనోన్యధానలము నం - తాపయజ్ఞేకూర్పవే
దనకుక నై యెగలేక దానపుడుక - ర్తన్యంబు యోజించి యి
ట్లని నిర్ధానసేయనేర క కటా! - యం చార్తి నధిల్లగెక. 227

నీ. మెప్పుగాయనలలో - మెలగెడియుడిగంపు - టింతులనందఱు - నిండ్లకనిచి
సేవాక మెప్పగా - హితవాక్యములువల్కు - లనలతోడన - ల్లాపముడిగి
వీణియోల్ మీటుచు - వేడ్కగానమునేయు - పాలతులమన్నించు - బుద్ధిమాని
కడుభక్తీదనమాట - గాచిచెంగటచుండు - పనితలనికజనుం - డనుచువలికి

గీ. మన్ననకు నర్హులై న కో-మలులుచెలుపు | కొనెడి మనవులజెవియొగ్గి-వినుటమాని
యన్న పానాదులప్రియంబగుటవాని | విడిచికై నేయుటుడిగి ని-ర్వృతిని మఱచి. 228

చ. జిగిగడుమించు బంగరపుం - జిల్కలుచెక్కిన జీవదంతపుం
బిగువగు కోళ్లపై మణులు - విప్పగదాడిన సాలభంజికో
దగపగడాల పట్టెలకుం - దార్చిన పూస మెఱుంగుకుచ్చులక
మిగులగహించు శయ్యపయి - మేనటువైచి లతాంగివేదనక. 229

క. పాగముగానక దొలగని | ఘోరవికారంబు మించి - కుందుచు నిజహృ
చ్చోరుని దలంచుచు మారుని | క్రూరత్వంబునకు వెఱపుం - గొని పోరుతటిక. 230

మ. ప్రమదంబేదయు నిర్మి మిత్తముగ సం - ప్రాప్తించి యున్నట్టిహా
రముగంఠంబుననుండిచేతగొనిగా - రా మెప్పజిత్తేకుం
గమభాగ్యంబు గుటిల్లిపట్టపుడు సం - కల్పించి వర్ణించి వి
భ్రమమాటంత నె యాత్మలో నెటిగి యా-రా! యందు దైన్యంబునక. 231

క. ఆహారము గనియిట్లను | నాహా! రమణీయగత్తు హారమ! నేని
ట్లాహానిద్రలుడిగి మ | నోహారని గానకలయ - నుడువగరాదే ? 232

ఉ. గ్రీవమునందునకొ నినుగ - రించి పొంగును స్థలవలె
పావరత్నప్రకృతాద విభ - వాతిశయస్థితి నాదరించు
భావజతుల్యుడైన పతి - బాసియిటకొ ననుజేరుకొప్పనే?
నేపళమా! పచింపుమిక - నిక్కముగా నతడెప్పుడొటయుకొ. 233

క. అనియామణి హాన మచే ! తనవస్తునటంచు మదిని - దలచకయెంతో
వినయమున వేసుచుండంగ - మనసిజుడై దమ్ములేసి - మాన్పడజేసెకొ. 234

ప. ఈప్రకారంబున నాచిలుకలగొలికి యలగువిల్లుని యలగులకులుకుచు, నిలుపోపకస్రనుసి
కలవరించుచు, నిమిషంబొకయుగంబుగాఁ గడపుచుండెనని చెప్పటయును. 235

శా. శ్రీరాంభోనిధి పుత్రికాహృదయ రా - జీవాగ్ని! శీవాగ్నిమా
రారిత్యేతగరు త్తురంగసుత ! మా - యాయోగసంయోగ ! వి
స్సాగస్వాంత ! యనంత ! హానినరా - ట్నంతాన సంతాన ! సం
సారశ్లేశ వినాశ ! కల్పితమ - స్సాంగ ! సారాంగదా ! 236

క. ధరణీధరధర ! ధరణీ ! భగణ ! గుణాభగణ ! నిర్మల ! - పావనగుణా
చరణ ! భవాంబుధితాణా ! ! శుణాగతపాల ! విభూత - సంకటహరణా ! 237

మత్తకోకిలార్చిత్రము.

పుండరీకవి శుద్ధమానస - పుండరీకని వాకరా !
పుండరీకహరా ! ద్విషస్త్వై - పుండరీక ! గదాధరా !
కాండవాహవి నీలవిగ్రహ ! కాండసంభవ ! పావనా !
కాండదూర ! నిగంజనా ! సు - కాండనేష్య ! నరావనా ! 238

గద్య.

ఇది. శ్రీమద్వేంకటేశ్వర హస్తప్రసాద లభానర్థశచతుర్విధ కవిర్వమహత్త్వైభి
రామ, భూసుగుల శ్రీగపారావాక్పూర్వశర్వరీసోమ, శ్రీవత్సగోత్ర
పవిత్రాపస్తంబనూత్ర, సావిత్రిలక్ష్మీనృసింహకృపాత్మ,
సుకవిజనవిధేయ, పిచ్చయనామధేయ ప్రణీతంబగు
విజయాశ్వచరిత్రంబను ప్రబంధంబునందుఁ
బూర్వభాగంబున ద్వితీయాశ్వాసము
సంపూర్ణము.
శ్రీమద్వేంకటేశ్వరార్చనము.

శ్రీరస్తు.

విజయాశ్వ చరిత్రము

పూర్వభాగము

తృతీయాశ్వాసము.

- క. ప్రకట! గద్దణగణ! త్నకగ! కరుణాపితల! - యభ్రాఠిగరా!
భీకరిపుహర! భక్తన! శికగ! శేషాద్రివాస! - సిద్ధవిలాసా! 1
- ప. దేవా! అనగరంపుము. గద్దణగణవిశారదులగు శౌనకాదులకు సన్నతపుణ్యకథాశతాం
గసూతుండగు సూతుండేట్లనియె. నట్లు యశోవతినిశాపతిముఖ్యులనించుచుఁ బరితపిం
చుచు మహాప్రయాగంబున నారేయిగడపి మృనాటాయదయంబున నరుసంబుడిగిబర
నగుంబులేనితలంపులకుఁజొచ్చి వచ్చునూర్పుచుహోత్ర్యపరిభాగంబునకుఁజనియెంటరిగా
నటునిటుందరుగుచుండె నానమయంగున. 2
- క. అణిమాదసిద్ధులొప్పుగ | మణిమంత్రతాపము లేఱిగి - మలయుమహాత్ముం
డెసఘుండొక సిద్ధుడునై | జనువాఁడా వేలమీఁద - బయ్యనడిగియెత్. 3
- ప. అటుడిగి ముందునిల్పుటయు-నట్టానంది లతాంగివెచ్చెత్
నిటవుగ్రమేక్కి- పీఠమిడి - పృష్ఠపైయెండగఁ బూజఁజేసియం
తటనొక తాళవృంతమును - దానుముడింబునఁగోలఁబూనిచెం
గటనొకయోఁనిల్చి కి-కింకఁగములొక్కయంగవీరగత్. 4
- క. ఆనన్నగాలిదేహము | నైసోఁకిన శాంతినొంది - పరిహృతమార్గ
యానుండై సంతసమున | నాసిద్ధుడను మెచ్చి యిట్టు - లనియెత్బ్రీతిత్. 5
- క. ఓరాజవదన నీదగు | యోరిమియును భక్తిక్లిక్తి - యోగ్యతయును నిం
కేరికిని నెందుఁగలుగదు | కోరినకోరికలు నీకుఁ-గొనసాగుఁజుమీ! 6
- మ. ఇదివాంఛాఫలదాయకంబనఁబడెత్ - హృష్టిప్రదంబంచుఁజె
ష్టదురాధిక్యముగాఁగ దీనినొగిబా - ముల్కాన్తస్పృహద్భిం
పదమింపొందఁగఁజేయు సౌఖ్యమొసఁగుత్ - భాగ్యంబుఁగల్గించునే
కొదవలోజేతుఁజేయున్నఁ దీర్పుఁగొనుమో-కుంభేంద్రమంభస్తనీ. 7

- క. ఇదె యనియొకమణి సతివతుఁ | బదిలంబుగఁ జేసొంగి - హనుమంతుల
నదలకుము దీనిననుటయు | ననిగొని కడుభక్తినింతి - యపుడెట్లనియెత్. 8
- మ. ఓసిద్ధేశ్వర మీరు సన్నతగణా - ధ్యుల్ యోగవిద్యమహో
ల్లాసాధారమనీషు లుత్తములు పో - లంజాలరెవ్వారు మి
మృత్యుక్తిమిమువంటి పాననులపా - దాంభోజమల్లాల్పిని
శ్వాసంబొప్పుగఁ గైక్తిమెనుటయే - సౌఖ్యంబు మాబోంట్లకుత్. 9
- క. తొలిబామున నేడేసెన | పోవోనియ నూనమైన - పుణ్యముకతనక్
దలఁచనితలఁపుగ మిముఁగని | నెలయఁగఁ బూజింపఁగలిగె - విరిసెననుబూత్. 10
- చ. అనువుగ మిమ్ముబోటుల మహత్త్వము నేవినియుందుఁ జెప్పఁగా
ఘనులటసిద్ధులెంతయును - నైచు మానటవారికీజగం
బసఁగు ! దలంచుచుంటిమనె - యందపుడైనను నట్టివారె
ర్భునము లభించునోయనుచు; - సన్ధ్యము నేటికివాంఛనీకుఁజెత్. 11
- వ. అనిపలికియతనినలనఁ దనపరితాపాపనోదనోపాయంబెఱుంగఁదలంచి యోజించి యట్టి
మాటఁబ్రస్తావించుటకుం దెంపునాలక యానీలాలకప్రసంగనఁబఱునఁ దేటపరచుట
యుక్తఁబని నిశ్చయించి మాటలకుందార్చి సిద్ధునితో నిట్లనియె. 12
- క. విసవలతును మీచరితలఁ | గనవలతును మిమ్మువంటి - గునులనుభక్తి
మనవలతు మామమీసే | వనమే ముఖ్యంబటంచు-భావించుమదిక్. 13
- క. ఏయేభూములు జూచితి | రేయేపురములనుగంటి - రేయేగిరులెం
దేయే కానలు మెట్టితి | రేయెడనేమేమివింత - లెఱిగింపఁగదే ! 14
- మ. అనిప్రార్థించిన సిద్ధుడెట్లనియె: బే-లా! మేముహాకిచ్చగ
ర్జినయచ్చటికిఁబోయి రాఁగలము సం - క్షేపించి యిట్లంచుఁగాం
చినవింతలో విహరించినట్టి యడపు - ల్లీమల్లిరుల్వాహినుల్
వినుపింపందరమాణే? యొక్కటియె ? యా-పుత్తాంతముక జెప్పఁగజ్. 15
- క. నిమిషమున సంబరింతుము | క్రమముగజగ మెల్లఁగలియఁగలమెల్లవిశే
షము లున్నవోటనుండియ | మముఁబోట్ల కెఱుంగరాని - మగ్నముగలదే ? 16
- చ. అనపుడె నోమహాత్మ! యిది - యద్భుత మెంతయు మీప్రభావముక
దనర నెఱుంగ నాతరమే? - ధన్యులు మీరు కృపకృపహించినా
మనమునఁ గల్గు దుఃఖమును - మానఁగఁజేసి సుఖించురీతియో
జనయొనరించులన్నిడవ - చారముఁగా మది నెంచకీ త్తటిక్. 17
- క. కడుఘనులు మీరుమిమ్ము | ట్లడుగఁగఁ దగదై నఁగొంక - కడిగితివెఱుబో
విడిచి; కినుకనుపహింపకుఁ | డిడుమతఱిం దెలుపకున్న - నెట్లగుఁజెప్పుడొ 18

- క. మీవంటివారి నూరక | భావంబున వినుకుండెందఁ - బలికింపఁగరా
దీవిధి నెటువెగటగునో | యావలసని పొడముచున్న - దరమగనాలోక. 19
- ఉ. తా మెదనాదు విన్నపముఁ - దప్పగ నెంచకయున్న యున్నమా
తేమదిదాచకంకవచి-యించెదనన్న, నతండునవ్వినీ
వేమియుఁ గొంకులేకడుగు - మేర్పడఁ జెప్పెదనెగ్గులేదు ను
మిత్త! మమువంటివారలకు - మేదినిఁగోపము నీర్వగల్గునే? 20
- క. నేడుభవత్సద్గుణములు | పోడిమి నెఱుంగుటనె మిఁటఁ - బోయెడినాఁడె
వేడుకయే నచ్చితివగ | లాడినొ నిరుజూచిపోన - నగుననివేప్పె-క. 21
- ఉ. ఇంతకుమున్నె నీచరిత - వెల్ల నెఱుంగుదు; నొక్క-చూపరిక
గంతునిఁబోలు వానిఁగని - కాంతనహించి, యతండుగానరా
కంతటిలోనె పోవుటయు - నగ్గలపుండుమి పైఁబలేక నీ
వెంతయు నార్పఁజింతిలెద - వీనుడినిక్క-మొ కాదొ తెల్పుమా? 22
- క. ఇనియేకద నన్నడుగఁగ | మనినిఁ బలంచినదియింక - మృతజేలూ?
బెహకవనియింపుము నేఁ | బొడలిన నీచింతమాన్వి - పోయె దెబలూ! 23
- గీ. అనినఁ దనలోనఁగలమాట - నతఁడెఱింగి | నలుకుటకు ప్రియంబంద - పలుకుల ఁడి
యానంబునఁ జిఱునగ - నంకురింప | నపుడుసిగ్గునఁడలవాంచి - యదియ, యనియె. 24
- క. ఆ త్తతీ నతఁడెఱింగి! విను | చిత్తంబునఁ గలుగుమాటఁ - జెప్పట యనఁగిం
చిత్తుమహత్త్వముగాదది | యుత్తములగు సిద్ధులెఱుఁగ - నోపుగురెపుడె-క. 25
- న. అనిన సంతసించి యాచంచలక్షియది యట్లయగు. మీగనమానయోగవిద్యాప్రభావ
సంపన్నులగు. మఱియు మణిమంత్రోపగ్రంబులఁగలమహాత్ములగు. త్రికాలవేదలరు.
మీకుగోచరింపనివృత్తం బెద్దియుంగలుగదు. కాన, కరుణించియస్మన్మనోహరం డెవ్వఁడు
గుటయు, నెవ్వోటనుండఁటయు ముహూర్తకాలంబున నతండిచ్చటకెరుదెంచి నాచి
త్తంబుహరించికొని కానరాకపోవుటకు నిమిత్తంబెయ్యదియైనదియుఁ దెలిపి నాయడ
రువారించి గక్షింపుడనిప్రార్థించి యభినవమారుండైన యాసుకుమారుని రూపయావన
గుణలక్షణవిశేషంబుల శేషంబుగానర్జించి నెప్పిననాఁగించి శిశుకంపంబొనర్చుచుండియంత
నాబోటిమాటలువారించి మోమునఁ జిఱునగనంకురింప నించుక నేపుయోజించి తదనంత
రంబున. 26
- క. తనదుకకపాలలోనో | యగ్రహస్తంబునిచి వింత - యొనకరాటం
బునుఁగొని యందలికాటుక | దనకనులకురాచికొని య - తఁడుకనియనియె-క. 27
- మ. వింటే! యొకనకాంగి! నేనిపుడు మ - ద్విద్యాప్రభావంబుచే
గంటికొనర్చుము; వాఁడెదిదగు మనః-కాంతుండు నీపైఁదమి-క

గొంట్ మారునిబారిజిక్కి - యకటా! - ఘోరసితిక్ వాంఛల

న్నింటికమాని, విరక్తిబూని యెపుడుక్ - నిన్నెంచుచున్నాడెక్. 28

గీ. అనుచుడలయూచి, కడుజాలి-నభీనయించి, చూడుమదయ దె, యనిశ్రేల-జూపియతడు
మరలనిట్లు బహుమకు-మారుడతని | కంతకప్తుంబు వాటిల్లె - నిపుడుగంటె. 29

క. నీమీచి నలపుకతమునఁ | గోమలమగు మేనువాడి - కుందుటఁజూపెం
గామనిని జాలిగలిగెడు | నేమనినవియింతు ననని - యిప్పటిరీతిక్. 30

క. అనపుడువిని యామాటకు | ననజాయత నేత్రమిగుల-నగగదుగనో
యనసూ! యుతఁడెవ్వఁడో | విననలతుం చెలియఁబెల్ల - వే కృపననుడుక్. 31

క. మంచిది చెప్పెననియతఁ | డించుకనే పట్టెమాచి - యింత రిద్దమనా!
కొంచుక నిక్కముగావీ | క్షించి యెఱింగినదతె లియఁజెప్పెననుమీ! 32

మ. అమాత్రశ్రీపురమేలుచుండు రుచిరా-స్యాఖ్యాపనీజానిన
కృముతోడ్పాటుగ; నానృపాలునుతుఁడ - నమ్యాంగుఁడొక్కొక్క
ధముపైనిద్రుపించియున్నతఱిసౌం - హ్యంబునం దన్వరు
త్తములోచూడమటంచు గుర్చిరవివా - పంబొందె ధైత్యులొనుముక్. 33

వ. నీకుద్యోచిప్రసాదంబుఁ దేటనఁబెలికడు నాకర్ణింపుము. నీవతనిలగాంచిన నాటిరయి
నింధి మయంబున నిరువురుకక్కునులు పియన్యార్థంబునఁబోవుచుండి శ్రీపురంబు
నకు సమీపంబునఁగించి మాటలాడుచుఁ బ్రసంగనశంబున నొకఁడొప్పణపురాజ
పుత్తుండు మిక్కిలి చక్కనివాఁడనియు మఱియుకండునీవెక్కు డుచక్కనిదాననియు
వర్ణించి వాడించుకొనివివాదపడుచున్ననమయంబున నెచ్చటికినచ్చిన తృతీయదైత్య
నిచ్చే బ్రభోధితులై వారు నిజంబెఱుంగఁడలంచి యపుడు దాపుననుండుటండేని రాజ
కుమారుని నంబరపథంబుననతివేగంబునఁగొనివచ్చి నిద్రించుచున్న నీప్రక్కఁబ్రాంతం
బుపైడించి పిలోకించి మీఱిలరువురును నయోరూపలావణ్య విలాసంబులఁడుల్యలనినిర్ద
రించి మల సృపాత్మజుని సతనిమండింబునకుండేర్చి నిజేచ్ఛంబోయిరినుమీ! పితృవృ
త్తాంతంబంతయు మఱియకజ్జలప్రభావంబునఁడేసియు, యోగవిద్యామహత్త్వంబు
నుజేసియుఁ, డెల్లంబుఁగానెఱింగితి. నారాజపుత్తుని నామంబు విజయాశ్వండు.
మఱియు నిపుడుగోచరించు వి శేషంబులంబెలిపెడవినుమని యాదిక్కునకు దృష్టిసారించి
యిట్లనియె. 34

తే. గీ. వానిమరిబాధి యెట్టిదో - కానిమాడ | రాదు సుమి తల్లడంబున - రామరామ!
హరిహరీ! యంచుబలుకుఁ దా-నారటించుఁ | జాలచింతించునీమూర్తి-సంస్మరించు. 35

వ. ఇది యతని యిప్పటిప్రసవర్తనంబనిచెప్పి నెండియు నిట్లనియె. 36

- క. తిలకింతు గంజనముచేఁ | బలుకులు మీకెటులవిసఁగఁ - బడెననెదేమో
చెలువనో! యిదియెస్వరిక | స్పృలకుక రాచినను నుడివి-నుకొనానిప్పందుక. 37
- స. ఆవియటులుండనిమ్మతని - యద్భుతహా కథవిన్నయట్టి వా
దదికలయంచు వల్కి-పరి - హాసముఁజేసిరికాని వాఁలా
యెడవివలూగుఁ దామెఱుంగ - నొక్కగుఱుం గని సంతఁజెప్పితిం
కెనెతెలియంగ నన్నడుగ - నెంచితివో వినింపు మెయ్యనక. 38
- గీ. తడవునేయకు పోవలె - నుడువుమన్నఁ | బఁతిసిగ్గుండు వల్కి-న - పలుకులూర్పు
నెంచియడుగఁగాఁ దగినరూ-హించిమించి | పైసవచియింపుఁ దోకవిష-యముమహాత్మ!
- క. ఇపుడారాక్షుమారుడు | స్వప్నముననుంటఁగాంచి - నశితిరిగదా!
విపరీతమైన యాహె | హపువెతఁగొని యెటవనించు - ననియుంజెప్పుఁదా! 40
- క. పలుమారు మిమ్మునడుగుట | నలనమదిన్విసుకుఁజెంద - నలనసమాతృ!
తెలిసినవారలు గావునఁ | గలతెఱఁగెఱిగింతునెడి - కాంక్షనడిగితిక. 41
- క. నాయంగుఁగరుణనొక్కిం | తాయాసంపై ననోర్చి - యాగాములు
రద్రాయముగఁ దోపినుచికా | ప్రియముఁగలిగింపుఁడింక-నగునటనినక. 42
- క. వినుమెన్నిమారులడిగినఁ | గనలొందక సంపమునఁ - గనుఁగొనినీకుక
వినుకింతు సంతయింపకు | మనిసిద్ధుడు మలఁగాంచి - యపుశిల్లనిరెక. 43
- క. ఎనలేనివిహతాపం | బునకుక బాలై విచిత్ర - ముగ నల్లనిగో!
మనశ్శ్రవణ సంపఁడుప | వనమునఁ గడునలయుచున్న - వాడులతాఁగీ! 44
- నీ. విరిశయ్యవైఁబండి - వేదనమించినఁ - జిగురాకుపాన్పువై - జేర్చువేనుఁ
జిగురాకుపానుపు - నెగఁజెందివాడిన - మనినైఁపలేకపూఁ - నొడలదూఱుఁ
బొదబయందునవెట్టి - పొడమినవెగటొంగి - పన్నీటికొలఁకుల - పజ్జికేఁగుఁ
బన్నీటికొలఁకుల - పైగాలికిడువేంప - మైనతరుచ్ఛాయ - లాశ్రయించు
- గీ. చెలఁగిచెంగటఁ బలుకుప-క్షులసములు | పరుషముగఁగోచి దవ్వగాఁ - బాఁగోలు
నతడుపడుచున్న వెతఁగని - నట్టులైనఁ | గతివచ్చిత్తునిమదియును - గరఁగుఁజుమ్ము. 45
- క. మాడఁగరాదావెతనో | రాడదు నీవోడవలక - నతడవోట్లం
జేడెరా! నీవివోట్లను | వీడనికష్టంగననుభ-వించెద రకటా! 46
- క. శ్రీపురమను నదియెచ్చట | నీపట్టెవోట్లయిపుడు - నీకునతనికిక
బాపపువిధి యీవిధిసం | తాపముఁ గలిగించెనమ్మ - తామరసాక్షి! 47
- క. అనిచెప్పిసిద్ధిఁదాదెనఁ | గనుటను జాలించితేచి - కాంతామణి! నేఁ
జనియెదనికనిటఁదదవా | యెను సుమ్మనుచరులజేర - నేగఁగవలయుక. 48

- న. ఈ ప్రపంచమునను జాలప్రాధువోయెనని ప్రమాణంబై నవారింబి యశోవతి దీనాన
నయై యిట్లనియె. 49
- క. ఓపాపనాత్మ! నాదగు | పాపపువెతచేప్పకేగ - నచ్చునెమిరల్
ప్రాపించుముఖమున న | స్నేహగిరిబొమ్మటంద - కేమగుదానక. 50
- క. భేదమునుడిపెదగనిమరి | నేనోయె కలగాను గృతిని - హించితి, నిడి నే
బోదుననియడటిరిప్పడు | మిదయయింపేదిగతియె - మిరేచెప్పఁగా. 51
- క. మీపాదంబులునన్నిటించి | బ్రాహ్మ్యులు లేరునాకు - బావనచరితా!
లోపముఁబూనకమర్సం | తాపంబునుమాన్పి చనుట - గృహమునుండి! 52
- క. కరుణించి నామనోహరు | సగునఁగాన్పింపుడతని - ఇందమునేనుక
ఓకించి తనివినఁడెదఁ | ద్వయేఁ? ప్రాధులేదా - తామేగుటకక. 53
- ఆ. తలచినంతలోన - దలచిననోటున | కరుగనేర్పఁగలిగి - నట్టిమీరు
గడియనేపునిలువ - గారాచెయిన్పట | నింతలోనఁజెడిన - దేమిగలదు. 54
- గీ. అనినసిద్ధుండు మోజున - నభినయించి | మరలఁగూర్చుండి మునుపటి-బరిణాసి
కాటుకొక్కింత యాకాంత-కనులరాచి | చూడుమాదిశ నిపుడందుఁజూపుటయును. 55
- క. వారిజముఖి కనెరాజకు | మారుక సౌందర్యవిజిత - మారుకనుగుణా
ధారుకనుకుమారుక మణి | హరుక సంతోషదూరు - నధికవిచారుక. 56
- గీ. కాంచితమిమించి గృతిడించి-కాంచనాంగి | పాలుపువర్ణించి నెమ్మేను-పులకరించి
చాలఁగాబాళిఁగొనిమరి - సంచరించి | పలుకఁగారాని హహహ - పాటునొంగె. 57
- ఉ. రానుతునిం గనంగనె వి-రాళికడుకగృహమయ్యెఁ బల్లవి
గ్రాసనిమిత్ర మత్తకల - కంకల వినవాణికద్దురం
బాసయుఁగొంతుఁగల్గెఁ బుల - కాంకురము ల్పొసఁపనాపెమించెనా
యాసము నీవిజాతెను త - నంతనె మారుడు నవ్వెఱ్ఱకునక. 58
- మ. తనవైమోహముఁజెరిసి తాపమునకు - దాశంక లేకంతయుక
దనలో దైన్యము బెద్దలొలువగపుక - దొక్కొన్నసాంపేది ని
ల్చినవో నిల్వఁగఁజాలకారటముతో - శివేశురూపంబుఁజే
ర్చిననర్జించుచు మూర్ఖునొందె గని తే - ర్చెకొసిద్ధుఁడాతొయ్యలిక. 59
- గీ. అటులఁచెలివొందెయును నృపా - లాత్మజాతు | నందు నిజమానసములగ్న - మైనకతన
నతనిదెంగట నిలిచియు - న్నటులఁదలచి | వలికెనిట్లని మిండు పిత్రాంతికతన. 60
- క. ఏకాంతకునై యింతటి | యాకులమున కగ్గమైతి - వాకాంతనునే
నీకెనికివచ్చితి ననుఁ | జేకొని మన్నింపుమిటుల - భింతిలనేలా? 61

- క. వేదసమించెను సైచగఁ | రాదిచడడవేలజేర - రమ్యనికడును
స్వాదమునఁ గొంగలింపగఁ | జీవోయింజాచెజాన - సిద్ధుడునగియెన్. 62
- గీ. నగినవెంటె తెలివొంది - నానమసిని | గదురనవ్వుచు సిద్ధుని-వదనమరసి
యససు! తెలియక నేవల్కి - నట్టివిప్రు | మోక్ష లివిమికువింతయై-యుండుననిన. 63
- క. జొనామించినవిప్రులు | మేనినువలికించె నిటుల - నెఱుంగుదుఁ; గంటే!
మానవపతి పుత్రునివిధ | మేనువచించినది నిక్క - మేనోకాదో. 64
- చ. అనవుడు మీరువల్కినది - యంతయు నిక్కము కంటిఁగాదనే
నును; మిముబోటి పెద్దలు వి-నోదముగానగునేనిఁ గల్లమా
టనువచియించుటన్నె? యక - టా! నుకుమారుడు మత్రియుండుమిం
చిన వెతనొంది నాకొఱకుఁ - జింతిలుచుండెడు నేమి నేయుదున్. 65
- క. ఎన్నడు నాహృదయేకుని | మన్ననఁగని వేడ్క-మోఱ - మనియె దనొక్కొ
యన్నన్నయోద్యతేని | క్లేన్నాల్లి నెహపావార్థి - నీదగవలెనో. 66
- వి. ప్రవర్తిల్లిన యీవృత్తాంతంబిట్టిదని గొఱుంగనేక నెతపడుచున్న సమయంబున, దైవ
గుటనందేసి మీరింగొప్పటికివచ్చుటయు నిక్క-మగునృత్తంబుఁ దెలుపుటయుఁ దటస్థించె.
మహాత్మా! మీకరుజావిశేషంబునఁగా మామీయమనోహరునింగాంచితి; మీరునన్నజ్ఞులరు.
- క. దైవమన నింక నెవ్వరు? | భావింపగ మీరనాదు - పాలిటిదేవుం
డివేశనన్నుఁ గావం | గావచ్చితిరెది నిజంబు - కలుష విదూరా! 68
- క. కాంచితిమిము ధన్యుతనువ | హించితి గక్షించుభాగ - మిఁకమిది కటా
క్షించి నను పాలలోనన్ | ముంచిన నటుగాకనీట - ముంచిననొప్పన్. 69
- క. భావింపని నాపాలికి | దేవునివలె ఎచ్చినేడు - తెలియకమిము నే
నేవిషయ మడిగినను మది | నేనపహక జెప్పినార - లేర్పడననినన్. 70
- క. అలలన మాటలన్నియు | నాలించుచునుండి సిద్ధుఁ - డంతటిలోనే
మోలాతియైనవిషయము | నాలోననఁదేసిలేచి - యపుష్టినియెన్. 71
- క. అడిగిన దెల్లనుజెప్పితి | విడువకఁ బరికించిసీకు - విరిబోకిరొ! నేఁ
దడవాయెవచ్చి యిచ్చటికిఁ | గడువడిఁ బోవలయుఁగలరు - కర్మమునాకున్. 72
- గీ. కరమునీయందు నాకనుగ్రహముగలదు | కాననిచ్చెదఁ గొనుమయీ - కగవటంబు
నిందుఁగలకాటుకొక్కింత-నెత్తికనుల | రాచికిని సీక్రియునిరీతిఁజూచుకొనుము. 73
- క. చెలువరో! విను కానలసిన | కొలదింగావించి యునుచు - కొననేర్థముసి
ద్ధులమగుటవలన నీక | జల; మన్యులు నేయలేరు - సత్యమునుమ్రో! 74

- ఆ. దీనినెంతయిష్టు - లైసవారికిగాని | యొసగఁమెప్పుడు నేమొ - కింతయైన
నేడుమదినినాకు - నీయందుగలదయ | వలసనిచ్చిపోవఁ - దలఁచినాడ. 75
- ఉ. నావుడుగుండె జల్లనఁగ - నాతికడుంగడుభీతినిొందియొ
పావనమూర్తి! నన్నిపుడు - పాయనిచింతల పాలుజేసి మీ
త్రోవకు మీరుబోయెదరే? - రూఢిగఁగ్గ మెరింగినట్టి వా
రీవిధిబుల్కిలేని యన - నేమిఁకనున్నది యడ్డశక్యమే. 76
- గీ. తగళరీర మాద్యంఖలు - ధన్యసాధ | నమ్మ నెడు మాటదలఁచియె - స్తుంగపరుల
కుపకృతినినేయఁ గాంక్షించు-చుండువారు | మీరువిడిచిన రక్షించు - వారలెవరు? 77
- క. ఆశగొనియుంటిహృదయ | క్లేశంబునుమాన్చి ననును - ఖింపఁగఁజేయం
గాశక్తులు దొరికితిరని; | యాశంసిత మొందఁజేసి - యరుంగదగడే. 78
- క. మిమునడిగి సంతపట్టును | గ్రమముగ నెఱిగించినారు - గదా యిఁకనాలో
సమరిసకోరికఁ చెలిపెద | విమలాత్మా! దానిఁదీర్చి - వెడలిచనుండా! 79
- క. మణిమంత్రోషగసిద్ధులు | గణాతింపఁగ మీరలెంత - కాన్యంబై నక
క్షణమున నేయఁగనేర్తురు | ప్రణాతించెద మిమ్ముఁజింతఁ - బాపుడ! కూర్మిక. 80
- క. మునుపడఁగాఁ జక్కెరనిడి | తినిపించిన నోటఁజేదుఁ - దనిపించుటయె
ప్పునె? కొంతమేలుగలిగిం | చినవారలు మరలకీడుఁ - జేయకుడనఘా! 81
- క. ననునాప్రియుఁ డుండెపుర | మునకుం గొంపోయి విడిచి - పొండివేళక
కినియకుడు మీదయకనుఖ | మునమనియెద మీకుఁజాలఁ - పుణ్యంబొదవుక. 82
- క. ఆలోచింపకుఁ డాతడ | వేలా? మత్సఖులునత్తు - రిఁకనటుపై నే
మేలాయటరిదియగు ; నను | కూలంబగు లాగువేగఁ - గొనిచనుడనినక. 83
- గీ. ఉలికిసిద్ధుండునగి తల-యూఁచియట్టి | శక్తిమాబోంట్ల కొదవునే-చంద్రుడన !
యనియె; మీరెఱుంగని విద్య-యవనిగలదే? | పుణ్యమిదికాపుడని పదం-బులనుబట్టె.
- క. విడువిడు పడములననియా | పడఁతికరద్వయమకండు - పాయఁద్రోసెక
విడిచిననామది తాపం | బుడిపెడి వారవ్వకనుమ - నుగ్మలివలికెక. 85
- గీ. అంతనామర్థ్యముంగల - యట్టివాడఁ | గానటంచెంతచెప్పినఁ - గానిమీప్ర
భావమెఱుంగుదు నీమాయ - పలుకురేల | సనియెనాకొమ్మ యామాట-కతఁడునగియె.
- క. నగికొంత దడవుతలలోఁ | దగువిధియొజించియట్టె - తరభాక్షి నెగా
దిఁజూచి యిచ్చయింపని | వగనూరక యుండిజాలి - పడినవిధమునక. 87
- క. ఆకాయ సిద్ధుడతిమా! | నీకోరిక నెటులనైన - నెరవేర్చెదనే
శోకింపరుదు నినుఁగన | నాకుంగడు జాలివొడమె - నమ్మితివగుటక. 88

- ఆ. ఎక్కినట్టివాని - లేనుగు కుఱవయ ! పట్టులయ్యెనిప్పు - డబల ! చనువు
గాఁగమాటలాడు - కతమునసిద్ధుండ ! నై ననేనులోతు - నై తినీకు. 89
- క. మేమిట్టి పనికిబూనుట ! నేమమునకు భంగమైన - నీవెతఁగనలే
కేమైన నయ్యెడునునై ! నీమేలూనరించి పోవ - నెంచితిబుద్ధిక్. 90
- ఇ. అనిచెప్పిన నతని కయ్యిందువదన యిట్లనియె. 91
- క. చేకొని యుపకృతిఁజేసిన ! మీకిందున లోపమేల-మేకొనునీమం
దేకరిఁగిం జెడు నయ్య ! వి ! వేకేపఁగ ; బావినరు - వెల్లవఁజనునే ? 92
- గీ. అడ్డిమాటలు వలకకుఁ - డానఁజెంది ! యడిగినపు డిప్తమునుదీర్చ - కరుగరాద
టన్న వినిసిద్ధుండగునగు - నదియధర్మ ! మగుటనే గద యొనరింతు - సంఠినేను. 93
- గీ. తొలుతనీకొక్క పద్ధతిఁ - దెలుపవలయు ! నందునకు నిచ్చయించిన - సంధియంబు
లేకనీప్రియుఁ జేర్చెదఁ - గాకయున్న ! నావలనఁగాదు నుమిమత్త - నాగయాన ! 94
- ఇ. అనిపలికి తత్కణంబులేచిపోయి తానటకరుదెంచునపు డెడఁగుగనునిచివచ్చిన యోగాశ్వ
మునుగొనివచ్చిచూపి, లతాంగీ ! నేనుదీనిప్రభావంబుననెప్పు డెప్పు డెచ్చటెచ్చటికిం
బోవఁదలంపుగల్గునో యాయాస్థలంబులకుండ్రుటికాలంబున ననాయాసంబుగా వియత్న
ధంబునంజని వచ్చుచుండుదు. నిదిమనోవేగగమనశక్తిగలయది. ప్రపంచంబంతయు
నొకముహూర్తకాలంబునఁ జాట్టి తిరిగిరానోపు. నీకభీష్టంజేని నాపిఱుండన దీనివైనా
రోపించి చనుచెమ్ము. నివిషంబులోన నీప్రియునిచెంతదిగవిడిచిపోయెద. మావంటిసిద్ధు
లకు యువతుల తను స్వర్ణంబుగారాదు సుమీ ! యైనను నీవైఁగలప్రియంబువలన తార
తప్యంబులు విమర్శించుటకు సమయంబుగాదని యట్టినియమంబు సయితము లేక్క
నేయక నీకుపకారంబుఁజేయ నిశ్చయించితి. నిదియ నీకుం దెలుపవలసిన విషయంబు.
బాగుగాయోజించి యాగాములను నిర్ణయించుకొని నీప్రసంబుగాఁ నీయభీప్రాయంబుఁ
దెలుపుము. స్వర్ధంబుగ కాలయాపనంబుఁజేయుట ప్రయోజనంబుకాదనుటయు, నతని
కభీందనంబుఁగావించి యామించుబోణి వానంబున ముదంబొదవ నిట్లనియె. 95
- మ. ననుమీ రిట్లడుగంగనేల ?-పసిదా-నక్ మీకుమారాడనే
ర్తునె ? మేలైనను కీడుగల్గినను సం - తోషంబు ; మీరెట్లుచే
ప్పినసభ్యంగినొనర్తు ; నమ్మితిమిమక్ - విజ్ఞాన సంపూర్ణ ! యొ
య్యనఁగొంపోవుడ తోచురీతినిఁక మీ-యాజ్ఞాక్షత్రబ్రహ్మచరచెడక్. 96
- క. పుడఁదన వేగిరపడకిపు ! డెద బాగుగనెంచిని హభీష్టముగలవోఁ
గదలము లేకుండిన రాఁ ! బదకమిది సాహసంపుఁబనిశుకవాణీ ! 97
- క. పసిదానపు యోజించక ! దెనదోచని వలపుకతనఁ - దెనువకుఁబోరఁగాఁ
బసగాదఁమంజసమనఁ ! గునుముఁమానాంగి భీతిఁగొనకట్లనియెక్. 98

చ. వలనదు సంశయింపఁగన-వర్ణముగల్గదు మీకుదీన న

న్వలఁపెలులైన నయ్యెడు నృ-పాలకుమారునిఁ జేర్చుఁదామనిక

నిలుపఁగఁ జాలఁ జాలఁ గరుణించి సభితతిరాకమున్నెవేల

తలఁపున మీహకాత్వపుట-లంబున వేగొనిపొందునావుడొక.

99

గీ. అటుల నీకిచ్చయన్న గ-మృనుచుఁడెప్పి | తొలుతఁదానైంధనమునెక్కి-కులుకులాడి!

యటుపిఱుండనఁ గూర్చుండు-మంటపదుత్తపై నేయకుమనవుడొ-దరుణియపుడు. 100

క. సంతసముం ద్వరయునుదన | మంతనమునఁ గదురళంకి - మానిమహాత్మా!

స్వాంతంబున నావైమి | కింతటి కృపగలిగెఁజాల - నిదివేలనుచుక.

101

సీ. కనివెంచిదయమిఱ - గారవించుచునుండు - తల్లిదండ్రులమీది - తలపువిడిచి

యాపులైతనచెంత - ననయంబు మెలఁగెడి - చెలలపైఁగలకూర్కి - దొలఁగఁజేసి

యేవేళఁగనులారఁ - గాఁలోకించిమ - న్నించుబంధులబాయ - కించయుడిగి

ధియధత్తులెఁగఁగా - బలుకుఁగాచిచరించు - పరిచారికలయందు - భ్రాంతిమాని

గీ. శారితాక్షిఁ పంక్తిపై-జాలివీడి | భోగభాగ్యాను భవఁక్తి - బుద్ధిసవచి

గమనిసిద్ధునివెంటఁ గు - రంగమెక్కి - గలుగునే స్వజనప్రీతి - కాముకులకు. 102

చ. అపుడమృదవతిని హెచ్చరించి సిద్ధుండు.

103

క. పదిలము పదిలము మగువా! | వదలకు చేపట్టునైంధ-నం దెగయువడిక

జదలఁజనునపుడుభీతిలి | కదలకుమీయొక్కనిమిష - కాలంబనినక.

104

గీ. కదలకుం డెడఁ బదిలంబు-గామహాత్మ ! | వేగనెగయింపుడనియెనా-వెలది ; యతఁడు

శ్రీఘ్రముగ నీప్రియునిచెంతఁ-జేర్తునిన్నుఁ | గనుమునానేర్పునిత్తటి - ననినచించి. 105

క. అశ్వగ్రీవముఁ దట్టుచు | విశ్వంధర పాహివేద - వేద్యనమస్తే

శాశ్వతమునిమత 'జా-పర | మేశ్వర' యని పలికెఁదరఁగ - మెగనెడిదివికె. 106

చ. సరగుననట్లువైకగని - చాగినచెంతటి దవ్వొకానిమే

ల్పరములు బొమ్మరిండ్లుగను - భూధరముల్పిఱునల్లరాల్లగ

శరధులుపిల్లకాలువల - చాడ్చునఁగానలు కూరమట్లగా.

గరితకునబ్బురంబొదవ - గాఁగనుపట్టె ధర్మిఁజూడఁగ.

107

ఉ. అంబరగామి సిద్ధునిహ-యంబు రయంబునఁబోయిపోయి గో

త్రంబులుఁ గాననంబులు పు-రంబులుఁ బల్లెనిర్గమించి వే

గంబునుమాని భీకరము-గాఁగనుపట్టు మహాటప్రదే

శంబున నొక్కచోట నిమ - సంబాస దిగ్గనడిగినిల్పినక.

108

క. ఇదియేమి యప్పుడేభువి | కిదిడిగినిల్పినది హేతు-నెయ్యదియెకా? నా

హృదయేశుడున్నచోటికిఁ | గదపొడలఁదితిమి తడియఁ-గాదగునెయటక. 109

- క. అనుచు యశోనతి యడగిన | వినిసిద్ధుం డిట్టాలనియె - వేగోపడె
చుచునె ? ఇచ్చినవారముమఱి | చనకిటఁగాపురముఁజేయఁ - జనుఁడెంచితిమే ? 110
- కా. ఈకాంతారములో సమీపమున సుశ్చేష్టార్థముల్లార్పుమే
తొకాళినిలయంబు రాజులనొకం - డాయంబపాదాబ్జముల్
మాకుంబూజ్యములొట నెప్పుడును నీ - మార్గంబునంబోవునో
జోకంబూజ యొసర్చిగాని చననో - శుభ్రాంశుబింబాననా ! 111
- క. అరుదుగ నిచ్చటికిందా | నరుఁడంచిన పిదపఁబూజ - యగుదనుకఁ బడం
బరుగదు మాయోగాశ్వము | త్వరచెడి యీకానమునఁ - ధనమైవ్రాలుకొ. 112
- క. కావుననిలిచెను పూజం | గావించెడు వేగఁడపయఁ - గానేమిటికికొ
బోవుటమటువై ననిమును | తావార్వము డిగ్గనతిఁడు - తరుణియునునిగెకొ. 113
- క. ఇటనుండు మేనుపూజిం | చుటకుం బూవులనుచెత్తు - నుచితిరా ! యని తా
నటునుండి గనియెసిద్ధుఁడు | కుటిలాలక యచ్చటనుండె - గొంతుచునొంటికొ. 114
- న. అటుల గొంతరడ నటునిటుకలొకించుచుంగ్రుమ్మరుచుండి యాలతాంగి యట్టి సమ
యంబున. 115
- క. అటనికటకొణిచ్చ | త్రటజొత్కట గుభగుభత్వ-తనజలరాన
స్ఫుటమోద ప్రదనిగ్మల | తటినితట నీమఁగాలి - ధామముఁజూచెకొ. 116
- గీ. మాచిముంచెన్వరికఁ దగుచోటులేక | నీమహాటవి నీగుడి - నేమిగొప్ప
సుకృతమనికట్టిరో యంచుఁ - జోడ్చుమంది | దానిఁజూడంగవలెనను-తలపుగలిగి. 117
- క. అలకాళికాలయంబునఁ | గలుగు విశేషంబులైనఁ - గనుఁగొనియెడ నీ
స్థలమున నూరకయుండిన | ఫలమేమని గుడికిఁబోయి - ప్రమదంబెసఁగెకొ. 118
- ఉ. మానినిగాంచె ధిగ్గమణి - మండిత సుందరగోపురాంత నో
పానము వజ్రకల్పితక-వాటసమన్విత రమ్యమార్గం
తానము వంద్యమాన మఃకాహసమున్నత మంటపస్వజ
స్థానము కాలికాలయమ-న్నిధి శిల్పకళా ప్రధానముకొ. 119
- ఉ. వింతగుడత్రవ్వులునకు - వేడుకఁజెంది నుతించియొచ్చి యా
కాంతస్పృహీకుఁ గూర్పుమని - కాలికిభక్తినమస్కరించి తా
సంతటనుంగనఁడలంచి - యట్టిట్రుమ్మరుచుండ గోపుర
ప్రాంతమునకొ శిలాప్రతిమ - ఫక్కున నత్తేనవ్వె నవ్వినకొ. 120
- మ. అపుడాశ్వర్యముఁజెందినిల్చి యిదియే-మారావిచిత్రంబు తా
నిపుడెసిద్ధుఁడు పూలుదెత్తునని పో-యెకొయెంటరిన్నేనుఘో

రపుకాంతాగ మగవ్యమీధలము ని-ర్రానుష్ఠమైనట్టి సెం
దువరుల్ నవ్వుటవింటినా కనులకెం-దుంగానారావెప్పురక.

121

క. నేనెటులవింటినో భ్రమ | చేసంతియకాని యెవరు - చేరంగలరి

చోసంచుఁ దలంచుచుండఁ | గానగియెను బొమ్మమరలఁ - గామినిగనఁగక.

122

క. ఈరీతి మాటిమాటికి | నూరక నగుచున్నమదిని - యులికియిదేహె

కారణమగు నెఱిగఁదనని | చేరంగాఁబోయి నవ్వు - చిత్రపుబొమ్మక.

123

స. పరీక్షించి యదియొక స్త్రీవిగ్రహంబుగానుండినఁ గొంతవడినిలిచి విలోకించి యపుడు
నవ్వుటమాని యారకున్నభియాశ్వుమగ్నమానసయై యెట్టకేలకు హైద్యంబునలంబించి
దానిని సంబోధించి యట్లనియె.

124

క. క్షీతిలీనెన్నఁడును శిలా | ప్రతిమలునగుటెఱుఁగ; నెవరు - బలుకఁగవినలే

దతులొద్దువుమికారణ | మతిశయమై యుండుబలుకు - మమ్మా! బొమ్మా!

125

క. నురసిద్ధ సాధ్యవిద్యా | ధగకిన్నర గరుడయక్ష - దానభుజిగో

స్వరసాదులందు నీనె | వ్యర్థమైనను నగుచువేమి - నవియింపుతగక.

126

క. నగ నేర్పిమాటలాడం | దగుసామర్థ్యంబుగలుగ-దా? కతమేనా

మిగులనవీనంబగు నీ | దగుచరిత్రముఁ దెలుపుమి ద - యంద్యురితముగక.

127

గీ. సత్యమైనట్టి కతిసపా-పాణవిగ్ర | హంబు కావనినామది - యందుఁదోచె

సేమికారణమెక్కి నీ - కట్టిమారు | పాటుసంధిలుటకు; తేట-పరుపునుపుడు.

128

గీ. అనుచుఁబెక్కి విధంబుల-ననివిభుని | పుత్త్రీయడుగుటయును రాతి-బొమ్మయపుడు
మరల నగిమానిసియుఁబోలే - మాటలాడఁదొడఁగి యట్లనువనుము! - పడఁతినిపు.

క. భావింపఁగ నుఖదుఃఖము | లానహేలుక బ్రాణికోటి - కపుడపుడుభుజి

నై వికముగ; నెదియైనను | వావిరినది యనుభవింప - బలయుంజమ్మా!

130

అ. మేలుగలిగినపుడు - మిగులనఁతోషించి | చెట్టబొసఁగునేళఁ - జింతనొందఁ

జనదు విజ్ఞాలెఱిగి - సమముగాభావించు | రెపుడుఁగప్పనుఖము-లిందునదన!

131

స. సమస్తఫలాఫలంబులును, భగవత్సంకల్పసిద్ధంబులై ప్రాపించుంగాని తదన్యంబెద్దియుఁ
గలుగనేరదని పెద్దలు నెప్పుడరు. కావున.

132

క. నై వికముగ నివ్వధినా | కీవిపరీతస్వరూప-మేర్పడె నీకుక

నావిధముననే దుర్దశ | యావహికలెకగద యటంచు - నడలొందిమదిక.

133

గీ. ఎంతవారలకైన మహీస్థలమున | ధాతలిఖితంబుఁ గడఁచగాఁ - దరముగాదు

గద, యనుటనెంచి నీకట్ట - గతిదలంచి | యట్టై నినుజూచినవ్విధి-నమ్మ! నేను, 134

- క. ఎచ్చటనొపుట్టితివిపు | డిచ్చటఁజానంగవలసె - నిదినీతలవా
ల్యచ్చెడి కప్తసుఖంబుల | నిచ్చనెఱుంగంగ శక్య-మేకుకవాణీ ! 185
- క. అనవుడుఁ గడునాశ్చర్యం | బును భీతియుఁబెగ్గలింపఁ - బొలఁతుకతనలో
సనుమాన మెసఁగిబొమ్మక | గనిదైన్యము వగయుమీఱఁ-గానిట్లనియెక. 186
- మ. నినుసామాన్యపు విగ్రహంబనుచు ని-ర్ణీతంబుఁజేయంగ రా
దనుగ క్రిక ననుఁగావఁగాడలఁచి మా-యారూపముందాల్చివ
చ్చిన నాపాలిటి వేల్పువొదువు సుమీ ! - సిద్ధాపదేశంబునక
జనరాహిత్యభయంకరాటవిడి వి - స్రంభాత్మవైవచ్చితక. 187
- ఉ. నీవిటవిగ్రహకృతినీ - నిల్చుటకేమికతంబు ? చావునా
కేవిధిఁగల్గు ? నవ్విధము - నిత్యతీ నెట్లులెఱింగితివు ? నా
కావివంబునంతయును - నాదగమొప్పుఁగఁజెప్పికాపుమిం
కివిపినంబులోన నను - నెవ్వరు ప్రోవఁగలారుతెల్పుమా ! 188
- క. అనివేడ, బొమ్మయిట్లను | వనితరొ ! తద్విధముఁదెలియఁ - బలికెద వినుమీ
నినుఁగొనివచ్చిన యాసి | ధ్ధనిచే నీకిట్టికిడు - దొరకొనునమ్మా ! 189
- నీ. వాఁడుమాయాద్వై - భావుఁడికాలికా - దేవనిఁగూర్చిను - స్థగమనస్సుఁ
డై పెక్కు నాళ్లుచు - హాఘోరతప మొన - రించినసాక్షాత్క - రించిదేవి
వేడుమువదలుచు - వినుతించినే నెద్దిఁ - దలఁచినఁజేకూఱ-నలఘుశక్తి
గలిగింపుమనుఁడుదా - డాయణియోజించి - యాకోర్కెనిద్దింప - దడుగకిపుడు
- గీ. ప్రాయ మొదవిన యనియునుఁ - బరిణయంబు | గానిదియుఁ జక్కనిదియునా-మానవేంద్ర
పుత్రినొక దానిఁదెచ్చి యే-ప్రార్థనాకుఁబలియొనర్తువొయానాఁడుపడయఁగలవు. 140
- ప. పాప్యుని యాదేశించి యాదేవి తిరోహితయగుటయుఁ దత్ప్రయత్నంబునేయ సమకట్టి
పట్టువీడక. 141
- క. అని మొదల వివాహితయును | సదమలలావణ్యవతియు - జవ్వనియునునై
పొదలునవపుత్రిఁగొనిరా | వెదకుమఁ దిరుగంగఁదొడఁగ - విశ్వంబెల్లక. 142
- గీ. నేఁడువాఁడెట్టిమాయలు - నెఱపెనొక్కొ - నిన్నుఁగొనివచ్చె బలిపెట్టె - నిశ్చయించి
కొమ్మ ! నీస్థితిఁగని కల - గుట్టెఱింగి | పగితివిధిఁదప్ప శివునికై - ననుదరంబె? 143
- క. మాయలుమందులు మంత్రో | పాయంబులుఁ బెక్కునేర్పు - బాపాత్ముఁడు వాఁ
డాయాసమయమునకుడగ | నేయేక్రియలైనఁజేయు - నిభరాధమనా ! 144
- ప. మన మొకరికొకరుపకృతిఁజేసికొనుటకు సమయంబులేటస్థంబయ్యె నేతద్వైతైంతంబు
నే నెఱింగిపలుకుటకాశ్చర్యంబుఁజెందవలదు. మదియచరిత్రంబు సావధానముగా నాక

ర్జించిన నిట్టివిషయంబులునాకుందెలియవచ్చుటకుఁ దగుకారణంబును, శిలయైయుండి యుమాటలాడనేర్చియుండటకునిమిత్తంబును, మఱియుంగొన్ని విచిత్రంబులగు విశేషంబులును, నీకువిశదంబులుగాఁగలవు. నీకును నిట్టివృత్తాంతంబుఁదెలిసికొనుట యావశ్యకంబై యుండు; ద్భ్రష్టయోజనంబుఁ గడపటఁదలియవచ్చుఁగావునఁ దొలతనస్మత్కథావిధానంబుఁదేటవడంబులికి పిమ్మట సిద్ధంకల్ప సంప్రాప్తవిపద్యశానికోధనప్రకారంబు వివరించెద. ధగ్మస్వరూపుఁడగు పరమేశ్వరుని కృపావిశేషంబున నీకుమేలువాటిల్లఁగలదు. వెఱవక వినుమని శాంతచిత్తంజేసిరాజపుత్రికి శిలాప్రతిమయిట్లనియె. 145

జటిల్ పాఖ్యానము.

- నీ. వినుము మున్నొకకాల - మునజటిలుండను-మునివింధ్యపర్వత - మునకుఁగెలన
నొకఁగోటకానలో - నురునిష్ఠఁగూర్చుండి - వినుచకడపముఁగా - వించుచుండ
నెఱిఁగిగీర్వాణకు-లేశ్వరుండతని మ-హత్త్వంబునకు వెఱ-గందిచాల
యోజించియన్చు - యువశీమణాలలోన - సౌందర్యచాతుర్య - శక్తిమించు
గీ. హేమయనుదాని జీరిమ - హీస్థలమున | కేఁగిజటిలుని తపమునీ-వెద్దిగమున
నై నభంగంబుఁజేసి గ-మ్మరుగుమనిన | నతివయదివిని గుండెజ-ల్లనఁగనులికి. 146
- చ. జడిసిచనంగలేననిన - శక్రుఁడు నిట్టునుపోదునేని నేఁ
జెడటనిజంబు తాపనుని - చే, నిపుడిందునకేమి నేయుదుక
గొడవజనించెబో 'వెనుక - కుంజనదమ్మును ముందుకేఁగఁగాఁ
బాడుచు'నటన్చు చందమిని - పోయినఁ బోవక యున్నఁగీడగుక. 147
- చ. చలమునమానిదిట్టినను - శక్రుఁడుదిట్టిన నెట్టులైనఁద
త్ఫలమునుఁ జెందఁగాఁడగిన - దాననునే నయితిందలంపఁగా
ములునరటాకులొగొదవె - మోసమునచ్చెను దోచుదేమియుక
గొలఁదులె నిర్దయామతులఁ గొల్పెడివారికిఁ గల్గకప్రముఖ. 148
- క. అనిహేమవగచి నురవ | ర్యునితోఁ దగమనవిఁజేసి - యెరులను పనుపం
జనుననియెద, నతఁడటు గా | దనెనా యటమీఁదఁజూత - మని తలఁచెమదిక. 149
- ప. అనిచెప్పిన నవ్వలివృత్తాంతంబుఁ దెలుపుమని యడుగుటయు. 150

అశ్వాసాంతము.

- ఉ. పాలితనాగ! నాగధర! భక్తనుపర్యవనాగ! నాగరాట్
కూలినరాజరాజనుత! - నూరిజనావన! రాజరాజని
రూలన యోగ! యోగ! భవ - మోచన! సద్వినియోగయోగసం
కీర్తిరూప రూప! ఖగ - కేతన! నిగ్మలరూప! రూపటా! 151

క. వినిభవోభాభానుర ! యవిగళభస్మభావ ! - యనుభావగుణీ
భవభవన ! భవననుతవై ! భవ ! భవభా ! సుభవ ! భావ - భవభావభవా !

152

ఉత్సాహస్థము.

హరిహరిహరి ! సాగ - సాక్ష ! రాక్షసక్షణా !

ధీర ! నీలజారిహస్త ! దేవదేవ ! పాననా !

నీల ! సాగభూరిచేల ! - వేదవాదమోద ! ని

ప్రభావ ! సూరితాగణా ! ము-కుంద ! నందనందనా !

153

గద్య.

ఇది. శ్రీమద్వేంకటేశ్వరగ వాప్రసాద లభానర్థశతతుర్విధ కవిత్వమహత్త్వాభి

రామ, భూసుకుల శ్రీగపరానాళవ్యవస్థరీసోమ, శ్రీవత్సగోత్ర

పవిత్రాపస్తంబసూత్ర, సావిత్రిలక్ష్మీనృసింహాద్వైతై,

సుకవిజనవిధేయ, విచ్ఛయనామధేయ ప్రణీతంబగు

విజయాశ్వచరిత్రంబను ప్రబంధగ్రాంథంబు

బూర్వభాగగ్రాంథ దృశీయాశ్వాసము

సంపూర్ణము.

శ్రీమద్వేంకటేశ్వరార్చనము.

శ్రీరస్తు.

విజయాశ్వ చరిత్రము

పూర్వభాగము

చతుర్థాశ్వాసము.

- క. శ్రీవర్ధన! విబుధార్చిత! పానసంకల్ప! సుప్ర - భాపూర్ణ! విలా
సావాస! జనార్దన! యు | త్వహ! సంకట నిరోధ! - వేంకటాచార్య! 1
- స. దేవా! అవధరింపుము. సద్గుణగణవిశారదులగు శౌనకాదులకు సన్నతపుష్పకథాశ్రాంగ
సూతుండగు సూతుండిట్లనియె. నట్లు యశోవతితోడ శిలావిగ్రహంబు హేమవరిత్రం
బుఁజెప్పట కుపక్రమించి సిద్ధుండువచ్చునంతకు మున్న వివరింపఁదలంచి, లతాంగీ!
వినుముని చెప్పందొడంగె, నవ్విధంబున హేమమనంబున నిశ్చయించి. 2
- క. శతమఖునకు భక్తి నమ | స్మృతిఁజేసి నయంబుమీఱ - నిట్లనుమీరా
నతియొసఁగిన పనికెగుట | హితమగు మాకై నఁజాల - నెగ్గిందొపపుక. 3
- క. మానుల వంచించుటయనఁ | గా నెంతయుఁ గష్టసాధ్య - కార్యమువారల్
చానలయెడ విమఖిత్వము | మానసదార్ధ్యంబుఁ గలుగు - మానుసులగుటక. 4
- గీ. అచ్చరలమిన్నలైవ రం - భాదియువతు | లెట్టిచెట్టలుగనిరిము - నిట్టిపనుల
కరిగి; తెలియమె జేవ! యం-తంతలేసి | వాగునలేని పనికిఁబో-పంగఁగలనె? 5
- గీ. అతులసుజ్ఞాన పూర్ణమ - హత్త్వసిద్ధి | నెనఁగుమునులను వంచించ - నెఱిగెదము?
వారికోపాగ్నినోర్చెడి - వారుఁగలుగ | తెఱిగిగాముగలోచేయి - నిడుగురయ్య! 6
- ఐ. కావుననేసిమహత్కార్యంబు దేవరచిత్తెనుసారంబుగా నిర్వర్తింపఁగలుగుదునోలేదో
యనుసందియంబు మనంబునం బెనంగుచున్నది. మునీంద్రుల మనోనిశ్చయంబును,
నలన్పక్షోధసంకల్పప్రకారంబును, నింతకుమున్ను కొంతకొంత యప్పుడప్పుడు నెఱిం
గియుండుదుఁగానఁ దమపన్నిధానంబున నిన్నిమాటలు విన్నవింపవలసె నింతకంటె
మిన్నలననువుట యుచితంబని దోచుచున్నయది; యనియుక్తియుక్తంబుగా నిజాభిమ
తంబునూచించిననగి దేవేంద్రుం డిట్లనియె. 7
- క. హేమా! వింతలునుమ్మా! | నీమాటలు వినఁగ; సంత - నేగనిబిడవే?
కామింపఁ జేసి నేర్పన | యామానిని లోఁగొనంగ - నన్యలవశమే? 8

- క. తరుణీ ! యీకార్యముల | చ్చగలగు మీవలనగాని - సరిపడెడికమీ
గగమగనొందిన మఱియె | స్వర మాపనిఁజేయఁదగిన - వారలుచెప్పుమా. 9
- క. కన్నాకు భంగినప్పర | పన్నగవేణులకు నీవు - వైచేయివియ
ట్లన్ననిపుడిచటననుపఁగ | నున్నారా నిన్నుఁబోలు - యువతులుగనుమీ. 10
- న. నీకు సమయోచితంబగుబుద్ధియుఁ, జాతుర్వంబును, లావణ్యంబును, ధైర్యసాహసంబు
లును, గలుగునటుల వరంబొసంగితి. నింకమార డక వేగంబునంజని కార్యంబుసాధించి
రమ్ము పొమ్మనవుడను పురుహూతునకడ్డు వలకనోడి యావగలాఁడియింక బోకున్నదేర
దని నిశ్చయించి నమస్కరించి శలవులైకొని నిజపదంబునకరిగి మజ్జనంబొనరించి సముజ్జ్వ
లవిభూషణగంధమాల్యాంబరాదులుగై నేసి, నెచ్చెలులు వెంటరాబయనంబై శ్రీఘృగమనం
బున వింధ్యధరాగరపరిసరకాంతారంబుజొచ్చి యందలి జటిలాశ్రమంబుఁబరికించి
ప్రవేశించి తగునమీఁఁ దత్సమయంబున. 11
- ఆ. నిర్వికల్పభావ - నిష్ఠాగర్హః | యోగముద్రబూని - యుండునట్టి
జటిలుఁగాంచిచోఁ - జనలేక వెఱుగఁది | తత్తఱమునఁగొంత - తలఁగినిలిచి. 12
- ఉ. హేమమదింగలంగి యిట - కేటికివచ్చితి నేదబుద్ధిలే
కేమరి ; కప్తమీ టెఱుఁగ - నే ? యపుడెగెడ నంటి నెంచకిం
దిమునియున్న లాగరయ - నెంతయు భీతిజనించుచున్నదిం
కేమియొనర్తు నెవ్విధను-రేశ్వరు వాంఛను దీర్తుడైవమా! 13
- క. సంభాదులైన మదగజకుంభ స్తను లరుగమనిన - ఘోరపుపనికి
జంభారి నన్నుఁబనుచుట | సంభావితమగునె ? - మిగుల సంకటమొదలెక. 14
- క. వాదించి నన్నెయనుపం | గాదివిజేంద్రునకు యింకఁ - గలుగరెయునతుల
లేదో యూర్వశి మేనక | లేదో యలమంజుఘోష - లేదో యచటక. 15
- క. ఊరకఁబోయిన నాసరి | వారలు నప్పుదురు తిట్లు - వడుదుకహరిదే
నేరీతివైన నయ్యెడు | వీరడిజనరాదు నేర్పు - విధనీనరింతుక. 16
- గీ. అనుచుఁజింతించి పలుయుక్తు - లాత్మ నెంచి | పడఁతితుదకెడ హైర్వంబుఁ-బాదుకొల్పి
సఖులతోఁగూడి చనివేడ్క-సంయమిండ్లుకెలన విహరించుచుండెఁ దాఁ-జెలువుదనర.
- ఉ. ఆయునతీమణిలైవులగి - యచ్చట నత్తఱిదావిపూవులం
గోయుఁచుఁ, గోకిలధ్వనులఁ - గూయుచు మత్తమరాళ పంజులక
దాయఁగఁబోవుచుం బొదల - దాఁగుచు నింపుసటిల్లగాన ముం
దేయుచుఁ గీరశారికలఁ - జరుచుపంతములాడికేరుచుక. 18
- క. ఆడుచు జతవీడుచు వెనఁ | గూడుచు వేడుకచెలంగఁ-గునుమాంబకుఁగొం
దాడుచు నా గహనంబునఁ - జేడెలు విహరించుతివి - చిత్రముగాఁక. 19

ఎ. మఱియునయ్యవతీమఱుచెలరే గ్రీక్స్ క్కాఱుమెఱుంగు తీగలంబురుడించుతను నల్ల
రులు మెఱయ మండగమనంబుల నండుండుదెరుగుచు, నండుంబులగుతుండంబులకడకు
గుచు, పొదిరిండ్లహారుచు, మదహంఁ లంఁదీరుచు, కొమ్మలపై నెక్కుచుం దమ్మెరలకుం
జొత్తుచు, గూతలంఁదెట్టుచు, జేతులండ్లట్టుచు, ఘలములంగోయుచు, గొలఁతులం డా
యుచు, బతిమాల్సినాగుచు, లతిలమీఁదనాగుచు, నలరుతులమీటుచు, నేలయేరాలం
దాటుచు, చిలుకలవలె బలుకుచు, జెలువుదనఁగులుకుచు, సొగసినీడలనిల్పుచు,
చొగడపూవులురల్పుచు, దాగిలిమూతలాడుచు, జాగుఁజేసినవేడుచునిట్లనేక విధంబులం
బ్రహ్మసభాసూత్రధాకినాస్తలాఘప్రభానంబలన్బ్రహ్మపుత్రికాసముదయంబుడంబున
నయ్యచ్చగమచ్చకంటలు సంచరించుచుండే గానమయంబున.

20

ఉ. వాల్లలోన హేమముని - నర్మనిదేరువ సంగరించెన
య్యారముమీఁద బైటచెఱఁగంచొకయించుక జాఱింతయో
సారోసగూడ హారములు - చిన్తనైఁదగఁజిందులాడవృం
గాగము తొంగలింప రహిఁగొనుఁబిరుదులు సంగలింపఁగన్.

21

శ. ఈరీతింజరించువేళి మునియా - హేమానహేమాఁగలి
పారంజెంగట సందడించుటను దా-నాలించి యిన్పట్టెకె
వ్వారో వచ్చెదలంచునెంచి తపమున్ - నర్జించి వీక్షించె శృం
గారోల్లానలసచ్చభాంగనవర - ఖాసారలక్ష్మవాలక్.

22

చ. అటుకని హేమరూపమున - కచ్చెరువొంది తదీయమోహం
కటము మదింజరింప బర-కాంతను జూడఁగఁ గొంకికన్నులన్
దటుకున మూయుమాసి గృతి - తప్పిన వైఁపఁగలేక జూలనా
గటపడునించుకించుక జరన్ముని రెప్పలువిచ్చి కన్గొనున్.

23

చ. శిరమునువాంచు నింకఁ గనఁ - జెల్లిదటంచు దలంచుంతలో
మలఁగనున్ దహోనియతి - మానితిఁగాయని సంస్కరించుదా
హంహరియంచు నామహిమ - యాఱిడివోయె నటంచుఁగొంతు దు
స్తరమిది బుద్ధినిల్వదని - తాలిమి దూలిపెర శిపాలగున్.

24

ఉ. అంగనమీఁదభావమిడి - యన్యవినారముమాను సంతలో
వెంగలివైతి నేననుచు - వెండియు నిష్పవహించు బాల్సో
ర్వంగతరంబుగాక చెలు-వందలపోసి నుతించు దాడపో
భంగము సంపాటిల్లు జెడు-వాంఁజనించె నటంచుఁజింతిలన్.

25

ఆ. మనును తపమునందు - మగువవై దనజూడ్చి | తనదగృతి వహించు - దత్తతీంచు
నత్తతలనుచేతు - లంగడిలోబుద్ధి | యనుట తక్కుమయ్యె - నతనియెడల.

26

సీ. ఏమైననయ్యనే - నిత్యనైవేద్యనేని - కలహంసయానతో - బలకఁగెవ్వరు
బరులుసూచిననగు - బాటగుననియెంచి - నిక్కి-పల్లరునలు - నిష్క-లరయు
నెందుఁజువ్వడువిన్న - నెవరొనచ్చెడలించు - గడునిష్ఠనున్నట్లు - కనులమూయుఁ
గ్రీఢావశంబున - గలనికి నచ్చిన - గామనీమణినిక్ర - గంటఁజూచు

గీ. తహాశునుఁజెంది యోజించు-తాపమొందుఁ | దనపనులయందుఁ గడుపి - క్షినినసీంచు
దైన్యమున నలనలఁబోవు-తాపమందు | వలపునకు లోఁగుఁబోయెంత-నాఁడుగాని. 27

న. ఇట్లాజటిలుండు వియచ్చుకుటిలాలకనై దిటనగు విరాళినిహించి యటుపిచ్చుట. 28

సీ. ఈ నిరంబంగరమున - కుపమానమైయొప్పు - మిసిమిఁగల్గిననును - మేనుఁజూచి
కలికిరాయంచల - గళిహీనమనిపించు - బెడఁగై నకులుపనె - ప్పిడిలుజూచి
గుత్తంపురైకక - కుండుగామిటారించు - చెడ్లునాఁదగినపా - రిడ్లునూచి
రాజ్ఞిశృంగార - నరూపమైవట్టి - మగునయ్యెయ్యారంబు - నలలుఁజూచి

గీ. చెలువుమించిన పెనుపిరు - చులనుఁజూచి | లనరు బిత్తరిమాపుల - గొనలుఁజూచి
లలిరుమోవియుఁ దళుకుఁజె-మ్మలునుఁజూచి | మోహపరనకుఁజెయ్యె-మ్మునినరుండు.

ఉ. అత్తటిమన్మథుండు సమ-యంబని హోయని యార్చిత్యయ్యవి
లైత్తిబిరాన బాహుబల - మేర్పడె చుమ్రెదనారఁబోసి యా
యత్తనిశాత భీకర - తాంతర రావళీనేనెఁ జాతురిక
ఏత్తఱమంది మానికడుఁ-దాపముమించి చలించికుండఁగె 30

గీ. భాగధవ బాణకీలీక - లావిశేష | పూగతగతాప-జనిలవి-కాహృదయుఁ
దగునుజటిలుండు నిజనిష్ఠ - నపుడుమఱచె | దైవగుటనము మునియైన-దప్పఁగలఁడె ?

క. ఈశ్రితఁ గడువిరాళి | గూరిమునీంద్రుండు హేమ - గొనయంగనియా
కారా ! యీనక్కడనం | చే నిమణిమణులకైన - నిద్దరగలఁడే ? 32

క. ఇనియప్పుర గజనీచర | నదనయొ గంధర్వనసజ - పుత్రాక్షియొ యా
మదనుని రాణియొ మానస | నుదతియొ తలపోయమిగుల - సుందరికనఁగాక. 33

క. ఈనెలఁ సోయగము నా | మానసము హరించెనేమి - మాయయొహనుల్
దనింగని చేనియును | జ్ఞానంబటి పోకయుండె - జాలుదురెప్పతిక. 34

క. కమలభవుఁ బరిహసించఁగ | కమలాభవుఁడేమొ సృష్టి - గావించెను యీ
కమలారివదన, నితలు | కమలాంగ విలాసమిట్టి - దైయుండవలెక. 35

గీ. భామనెమ్మాము సోమని - గోముమించు | వాలుమీనులఁ గోఁగా - జాలకనులు
నదము పొక్కిలి రహి శోక - నదములడుగు | లఱటికంబము లూరుపు-లకలకులు. 36

- క. కోదండంబులు దర్శకు | కోదండంబులు - నువర్ణ-కుంభములుచనుల్
సౌదామిని తనులతయిది | సౌదామిని యనెడివేల్పు - చానయదేమో. 37
- క. దరకంధర కామినినుం | దరకంధర సద్భుతకచను - తన్విబలారే !
పరితోషము గలిగెనుయా | పరితోషమవాణిసాగను - వగలునుగన్నక. 38
- సీ. జలజాతములసౌరు - జౌకఁగావించునీ - వనితపాణులుగన్ను - బునుగళంబుఁ
జక్రవిఖ్యాతిని - సమయంపజాలునీ - చెలువనాభియుఁబిలుం - దులునుజనులు
తారావిలాసంబు - కేరంగనేర్పునీ - చెలిదంతములునఖం - బులునురూపు
హరిగర్భధంగధ-ర్యాస్త్రదంబెంచునీ - వెలఁదిమధ్యముమోము - వేనలియును
- గీ. ఇదిజగన్మోహిని యనంగ - నెసఁగునహహా | యుద్విలో నందమనిన నిట్లుండనలదే
దీనిఁగౌఁగిటఁజేర్చుఁగా - లేనివాని | జన్మమును నొకజన్మమే - చూసేయ. 39
- ఉ. బేలయువోలనేఁ దపము - బెద్దగనెంచితిఁ గానలేక నా
పాలిటివేల్పు మత్కలుష - భావము మాన్పుఁగనెంచి నేటికి
బాలకురంగనేత్రబరు - వంపుమిటారినిఁ దెచ్చెనిందుమ
చ్చీలము నిష్ఫలంబనుటఁ - జిత్తము నందలఁపించెని త్తజ్జి. 40
- క. కోరికఁ దీరఁగానా | రీరత్నము నెటులఁబ్బు - రెంతునో నేనే
కారణమున భాషింతునో | యారాటము మానఁదగిన - యనునెట్టిదియో. 41
- క. మున్నెపుడునుఁ గనియుండని | పన్నగవేణినివి తా నె-పములేకయయే
తెన్నునఁజీరుదుఁ జీరిన | నన్నెవ్విధిఁదలఁచునో మ-నంబుననంతక. 42
- క. అనుమానమేలనేమై | ననుదీగదుపల్కరించి - నంగానిభయం
బునులజ్జయుఁగాముకునకు | మొనయునె సౌఖ్యంబుఁదైర్ద్ర - మునవాటిల్లుక. 43
- సీ. మునుముట్టమున్ను చే - నిననాతపఃఫలంబుతోలంగిపోయినఁ - బోవనిమ్ము
తపసికీకార్థంబు - తగవు గాదనిజనుల్ - తెగువమైఁదిట్టినఁ - దిట్టనిమ్ము
హీనమైనాశిల - మిందుచేనశియించి - ధర్మంబుఁదప్పినఁ - దప్పనిమ్ము
మానివయ్యలుబుద్ధి - లేనివాడితఁడెన్న - డెడుగంచుఁజెప్పినఁ - జెప్పనిమ్ము
- గీ. దీనికతమున నేపాప-మైనగాని | నూటిగాఁ బొడనూపిన - నూపనిమ్ము
సంకటము లెన్నియొదవిన - సరకునేయఁగొమ్ము నెట్లైన లోఁగొందుఁ - గూడియుండు. 44
- క. అనినిశ్చయించి యపుడ | మృతి జంతునుమానిలేచి - ముదమున నయ్యం
గన తిరుగుచున్నచోటికిఁ | జనితమినిట్లనియెనిర్వి - చారునిభంగి. 45
- క. తరుణీలలామ నీవె | వ్యరిదానపు? వెఱపులేక - వనితలతోనిం
దరుడెంచిన కారణమును | బరిణామము నూరుఁబేరు - బలుకుము తెలియక. 46

- క. ఇదిహోరాగణ్యంబును | నదిదెలియవో? మమ్మునంటి - యభిమానంబుల్
వదలిన వారికి నెలవిది | సుదతీ! మీపంటివారు - చొరగోరునరే? 47
- ప. అనియడిగిన మునివల్లభునినప్పల్లవాధర, క్రేగంటంజూచి మెల్లనిరనంబుదననిట్లనియె. 48
- క. అమరాంగనలమువాచం | యమివగ! మేమివనంబు - నందిపుడు విహా
రముఁజేయవచ్చితిమి నా | మము హేమయటందురమచు - మారుటలికినక. 49
- స. వినిముని మేలుమేలు మును - విందుననేకులు నిన్ను మెచ్చఁగాఁ
గనుఁగొనిమాటలాడుటకుఁ - గాంక్షమనంబునఁ బెక్కునాళ్లుగాఁ
దెనఁగొనియుండుఁగాని కడు - భీతిలుచుండుదు నిష్ఠభంగవహ
నని తఱి నేఁడునెకుఁతెఱఁద - సంతనె నై వికమిట్టిదేజుమీ! 50
- క. తలఁపని తలఁపుగ జనులకుఁ | గలిమియు లేమిడి ముసుఖముఁగఁజ్ఞంబును సం
ధిలు వానిరాకపోకలు | తెలియఁగాలేరు మదన - తీనిజముగదా! 51
- క. నీకుగరివారలిఁక ను | ల్లోకంబులఁ గలుగరని ప-లుకవిని నిజమే
నోకాదోయని యెంచితి | మాకుంగల సరళయంబు - చూసెకొగనఁగాక. 52
- క. వేరకఁ బెక్కునాళ్లుగఁ | జేసిననాయోగఫలము - సిద్ధించెను నే
నీస్థలపోల్లాసము | హాసాఖ్యము నొందఁగంటి - హాసీలకచా! 53
- ఆ. అనినవారుపలుక - కాననంబునఁజిఱు | నగపుమొలకలెత్త - నానగగురఁ
గాలిబొటనవ్రేలు - నేలవ్రాయుచుండల | వాంచి నిలిచియున్నఁ - వనితఁజూచి. 54
- ఆ. తపసిమదినిజాల - తమిమించిశంకవ | ర్జించి కోర్కెదలుప - నెంచియపుడు
మంచిమాటలాడి - మగువమిన్నకయున్నఁ | జంచలాత్మఁడగుచు - సరసకరిగి. 55
- గీ. కాంత! యొకమాటఁజెప్పెదఁగాని తప్ప! గాగణింపకు మదిని - నిక్కంబువినముః
సముఖమునరాయభారంబు-జరుపనేల | నెటులనెఱువోనిన్ను మో - హించినాడ. 56
- క. నినుఁగనిన మొదలునేమది | నెనలేనివిరాళిఁజెంది - హెచ్చగుతాపం
బుననలయుచున్నవాడక | గనికరమునఁగోర్కిఁదీర్చఁ-గాఁబ్రార్థింతుక. 57
- క. అనినమునివలపుపకులు | వినియెల్లనిభంగివెగటు - వెలుచూపులఁగ
న్గొనిచాలమంచిమాటయ | వినిపించితిరింకఁజాలు - వేడబమనుమక. 58
- స. అన్పొటువాసి పోవునదియుంబోలె నటు మొగంతైచనగమకించినంగనిత త్తఱంబునజటి
లుండప్పడు. 59
- క. మనసిజాడువేగిరింపఁగ | బొనరినతమికతనమేనఁ - బులకాంకురముల్
మొనయఁగఁగామినిపైచెఱఁ | గునునురవడిబుట్టెబట్టు-కొనుటయుఁగినుకక. 60

- ఉ. బోగ! యిదేమి పెద్దరిక - మవ్వలికాంతలనైనజూడకా
చారముదప్పిమిరిటుల - సల్పుటయోగ్యమే! మంచిదామోమా
నారదేదేవచ్చెదరు - వారిరిగాంచినదెప్పుగల్గు మీ
దారినిబొండుచీవిడి - తాళుడతామ మయ్యెవోయెడక. 61
- ఉ. న్యాయమునెంచకొంటురిలు - రాంగననివ్విధిమిమ్మునంటిప్ర
జ్ఞాయుతుల్నిచ్చలేనికటి - సాహసమొప్పుగబట్టుకొంతయుకొ
సేయము; పెద్దలొటమిము - నేమియుబల్కురాగుమంచిమే
లాయెనుగాని, పయ్యెదగ - యంబునబట్టెదరేలఁ గల్గుడరా! 62
- క. ఆని హేమసానిబట్టిన | తనవైలుచెజంగుదిగిది - తాళుండుపిడుగు
డనియతని యురమునంబన | ననుగనదాకంగఁ గనఁగెఁ - జాతుర్మునక. 63
- గీ. అదిగనుంగొని యాగజ - యాన చెలులు | చిక్కఁజిక్కను మునిహేమ - చేతనింక
నాయెబో వచ్చినట్టికా - స్వంబటంచు | నంతటంతట దప్పుగా - నరిగిపుడు. 64
- ఉ. హేమమునీంద్రుఁజూచి నను-నేటికి చిక్కులువెట్టగా ఋషుల
గామములంద్యజించిన ను-ఖంబుఘటిల్లునుగాని యివ్విధి
నేమిమువీడి దోషముగఁజింపక నిబ్బగ మైనబాళిచే
భామలఁగూడ నెంచుట శుభంబగునే యన, నాతఁడిట్లుక. 65
- క. పిరితివైన నయ్యెడుఁ | గోరికజనియించెనిన్ను - గూడకయున్న
దీరునె యూరకవిడిచిన | మారాడక నావిరాళి - మాన్పుమువేగక. 66
- మ. తపముంబోకడఁబెట్టి నిష్ఠచెడి చి - త్తస్వస్థతకన్మానియే
జపముకదోచక నీపయస్వలపులో - సంధిల్లియున్నట్టి న
న్నిపుడేలాగున వీడిపొమ్మనెదు? నో-రెట్లాడెనోనీకు నీ
కృపకుంబాత్రుడనెను నుంతపనికిం - గింకేలవింబాధగా. 67
- గీ. వినుము కై వసమైతివి - విడువనిన్ను | విడిచియలయంగ నేనవి - వేకిఁగాను
చేతఁగలపండుఁ బడవైచి-చెట్టు నెక్కి | ప్రాతూదెడి బడుడున్నె-లోకమునను. 68
- గీ. అనిన దనకిచ్చగల్గుకున్నట్లుహేమ | యభినయించుచుఁ దలయుఁచి - యతనికినియె
నార! మీరెన్ని నేర్పితి-రయ్య యింకఁ | బృధివిధగృంబనఁగ నెద్ది? - పెద్దలెవరు? 69
- క. సకలము నెఱిగిన మీరిం | తమఁ దెగువయొనర్పరాదు - తగదేమరమా
రకఁబెనఁగుచున్నఁగనివే | తొకభంగిఁ దలంచుకొందు - లొరులేనొల్లక. 70
- ఉ. త్యాగముకీర్తిమూల మన్య-తంబుఁ దలంపఁగ దోషమూలమా
యోగము ముక్తిమూలము తు-యుక్తులు హానికిమూలముక మనో

రోగమసౌఖ్యమాలము వి-రోగముంకటమాలముంగనా
రాగము దుఃఖమాలమును-గట్టును జెందగమాలమండ్రైక.

71

స. ఫలముల గండమాలముల - బ్రతజలాదుల నాహరించిన
శ్వలమతి నెండవానలకు - జల్వకునోర్చి తపంబుజేయగా
గలిగినపుణ్యమల్పమగు - కాన్యముచే జెడిపోవనెంతచే?
వలవదు ; తెడ్డునాకియుప - వాసముంగోల్పడినట్లగుంజువీ'

72

క. మీకుండలియనిగర్వము | లోకంబునగలదే ? మిగుల - లోపమువిడువు
డికోరిక కోకారిగ | రాకారులుమీరు దుష్పు - యత్నముతగునే?

73

సీ. తనతపోగన్మొంగు - దప్పెనీమునియని - పనుగురిలోనగు - బాటుగాగ
జపహోనుసద్రవతా - సక్తినివర్జించి- తలపునబగచింత - దవ్వగాగ
మునుగడించినపుణ్య - మునుమహాత్మ్యంబును - తలగిపాపంబులు- దాపుగాగ
సమయజేసినయరి - షడ్వర్గమొయ్యన - చలసూపుటకుడగు - దారిగాగ

గీ. కామినీసంగ మాపేక్ష - గడువహించి | శీలమును వీటబుచ్చి హెచ్చినవిరాళి
నెన్నఁడెఱుంగని ననుబట్టి- నెనయంగోరుటచితమగునే వచింపుఁడొయోమహాత్మ!

74

ప. అనిపలికి యాచిలుకలకొలికి చయ్యనపయ్యెదకుండనకరంబులచెనచి యటునిటులాగు
లాడి వేగంబుగాడప్పించుకొనిపోవునదియుంబోలెనటించినం జటిలుండుదిటవు నెడిపట్టు
వీడక, గట్టిదానవులెమ్ము నిన్నెట్లకేనియుంబట్టిరమింపకనేనిట్టితటివిడతునే? యని
మట్టుమీరిపట్టినఁగొంటింబొదువ సమకట్టినఁ జిక్కక నక్కునంబైటఁ జక్క నొత్తుకొను
చుండ త్రొంటింబుగదిరినలాగునగలగెని యిందుకతోలగెనిలిచి నగు మొగంబు చమరించి
తిలకంబుకగెని జాతి దీప్తోచ్చాస్పదంపరలు వెడలుచుండ నతనికెట్లనియె.

75

క. తగదీపనియనినేనెం | తగఁజెప్పిన వివరు మొప్పె - తనమిది, విడుఁడా
జగమున మీవలెయేముని యగడన కిట్లలచుటట్టి యతివలను; బలీ!

76

ప. అనిపలికిన చిటునగవు మొగంబున మొలకలెత్త నత్తపసి యిట్లనియె.

77

గీ. ఎంతబ్రతిమాలుకొనిన నీ-వేలవినవు? | గమ్మునాచెంత కింకముష్క - రంబువలదు
కటకటా! నీకుమదియెంత-కఠినమొక్కో | కరఁగదాయెను రాద్వైసఁగరఁగుఁగాని.

78

ఉ. సమ్మతినిమ్ము కొంగిలి ని - జమ్ముగఁబ్రెక్కదనొక్కమాట, చి
త్తమ్మున నమ్మనన్మనివి-ధమ్మున నెంచక నేలుకొన్ననే
బిమ్ముట మత్తపఁఫలముఁబిమ్ముట నొందకొంగి నిన్నులో
కమ్మున సాటిఁగల్గిన ను-ఖమ్మున నుండెడిలాగుఁ జేయుదుక.

79

- గీ. అనుచు దెనుబాళిచేగుండు - టగసి, మఁచి | దై నమిరిపుడనుటేమి - యనియెసేమ
మరలవలకంగ వలె నెయూ-మాటనకు | మునుపు నేచెలిపితిగడ; - యని యెనతఁడు. 80
- క. వగలాడి వహనినుడివిని | మొగమించుకవాంచియిట్టి - మునివరులింక నీ
జగమునఁ గలుగరుబో యిది | యగడుపడందగిన కార్య-మదియట్లుండెక. 81
- క. నాచెలులు దుగ్మతులువా | రీచరత మెఱింగిపోయి - యెవ్వరితోఁదా
మేచందముగాఁ జెప్పఁగ | యోచింతుకొపిదపనేమి - యెదవునొయిడుమల్. 82
- క. వలదన్న విసరుమిరి | ట్లయింతురటంచుఁ దోఁప - దయ్యెనుమున్న
స్థలమునకుం జనుదెంతునె | తెలిసిన; నేహాసపోయి - లింబాగాయెక. 83
- క. మీరు తపోధనులగుటక | మారాడఁగరాదు మీకు - మంచిదిగానీ,
నేగముగానీ, మీమది | నాగని వర్తింపకొప్పు - ననఁగానశవే ? 84
- గీ. ఇంకమీఁదట మీయివ్వ - మెవ్విధమునఁ | జెప్పినను విసవలయు, మీ - చేతఁజిక్కి
మఁలదప్పించుకొని పోవఁదగ మెయనఁను ! | యబలనగుదును గదయని-యల్లనగియె. 85
- క. ముసిముసివచ్చు లెసఁగముని | బిసరుహలోచననుఁ దిగిచి - బిగికాఁగిటికిం
గసిమనిఁ దారిచివేడ్కొ | వెసఁజెక్కులు ముద్దులాడి - నిబ్బకపుడమిక. 86
- ఆ. లలన ! నాతహాఫలంబు నీవింక | మాటిమాటి కడ్డు-మాటలాడ
వలదురమ్మటంచుఁ - గెలఁకులఁదిలకించి | ముదితనొకని కుంజ-మునకుఁదార్చె. 87
- గీ. ఇంపురెట్టింప నాపాద - రింటిలోన | నాలితె మ్రొరిపోయె న-రాలినట్టి
దట్టమైయున్న పుప్పొడి - పట్టుతమకు | శయ్యఁగాఁజేరి మిగులనా - శక్తిమీటి. 88
- ఉ. వ్రాలనికూర్మిగాఢ పరి - గంధ మొనర్చి పెనంగుచుండునా
స్థాలనలీలల నెల్లఁగి - పల్కొనకాటులొనర్చిమైమయిం
మాలకఁదార్చిచుంబనవి - ధుల్పచరించి నఖిక్షతక్రియల్
జాలఁగజేసి నీవివిడ - జార్చిరమించె మునీంద్రుడంగఁక. 89
- క. చనుపోటులు జడవేటులుఁ | గనుగీటులు పంటి మొనల - కాటులులుమ్మ
మ్మనిపాట లలకమాటలు | మునికూటమి వేళదనర - ముద్దియ వెలఁగెక. 90
- చ. పాలయలుకల్ రతిశ్రమల - పూర్వపుజేష్టలుమై జెమర్చులుక
నలపులునూర్చులుక వగలు - వాదులు మెచ్చులు గెల్పులోటమల్
కలయిక నేర్పు ముద్దులును - కంటియదల్పులు వింతపావురా
పలుకులునొప్పుగా మునికి - భామినిపొందె నయిం చెమోదముక. 91
- గీ. పలుతపంబు లొనర్చియుఁబడయరాని | యమరలోకసుఖంబు సం-యమికిఁబొసఁగె
దలఁపనితలంపుగా ముహూ-ర్తంబులోనఁ | బ్రాప్తియుండినఁ గలుగునే-పదవిగాని. 92

వ. ఇవిధిగంబున నప్పరసాంగనాసంగమానందభరితహృదయారవిందుడై కృతార్థుండును
బోలె తృప్తిపొందియున్న యమ్మునిపుంగవునిగాంచి యతనితపంబు భంగంబగుట
కంతరంగంబుననుప్పొంగి తద్విధంబెఱుంగనీయక యా కురంగేక్షణతొలంగిపోవడలంచి
మధురవపనంబుల నతని కీట్లనియె. 93

క. మునివర నెచ్చెలులనువిడి | చనుదెంచితి నిటకుఁదామ - సంబయ్యెను వా
రినిఁజేర నఱుగవలెనికె | ననుపుడ నెలవొసఁగి కరుణ - నల్లననన్ముక్. 94

క. ననుఁగానకవారీ కా | ననమున వెదకుదురువచ్చి - నన్నునుమిమ్ముక్
గనిరేని మనయందంతం | బును దప్పుకనెఱుఁగుదురు ని-పుణలగుకలనెక్. 95

క. ఒకటిపదిఁజేసి సరివా | రికిఁజెప్పదురేఁగి యాగ - రితలంబఱుఁదా
మొకటైహేళనగావ | బ్రకిఁదగనీకథను దెలియఁజేయుదురుతుదక్. 96

క. కావునఁ దడయకవేగమ | పోవలయును చెలఁలఁజేర - బోవలెనట్లువై
దేవేంద్రుని కొలువునకుక్ | బావననుతనరితనన్ను - బనుపుడువేగక్. 97

చ. తెలియనివారుగారు గద; - దేవసభం గొలుపుండువార మీ
స్థలమున నివ్వధిందడవు - సల్పిననోర్వఁడు జంభభేదియా
నలనెటువోయి యెట్లగునో - వచ్చెద నింకొకమాఱునేఁడువే
సెలవునొసంగుఁ డెగెదను - చిత్తమునందున భీతిదోఁచెడిక్. 98

ఉ. ఇంతకుమున్నె దేవసభ - కేగి తిలొత్తమరంభయాదియా
కాంతలుపాకవైరి సము - ఖంబున నాట్యముఁదేయుచుందుర
య్యింటల హేమరానికత - మెయ్యదితా నిపుడుఁడెందుబోయనం
చెంతయుఁగోపముంది యమ - రేంద్రుఁడు నిక్కముఁదెల్పుడెన్నచోక్. 99

అ. వాగలదనటంచు - నేరములనుమోపి | యతనితోడనాచ - రితముఁజెప్పి
మఱియుఁగోపగించు - మాడ్కిఁగావించుపుడు | రందువలనఁజాల - హానిగలగు. 100

క. నాకమున కేగినంతట | మికడకుక్ రానటంచు - మిడుకకుఁడా యా
లోకించుచుందు నపుడపు | శీకానకునచ్చి మిమ్ము - నికేనేదికునక్. 101

క. మిముఁబాసి యురుగుటకుఁజి | త్తమురా డిటులైనఁ బోక - తప్పదునాకుక్
దమిదిర్చితిగద మదిశాం | తముఁ బూనిచియనుపుడిపుడు - తడవేమిటికిక్. 102

క. అనపుడు జటిలుఁడుహేమక్ | దనకొగిట బిగియబట్టి - తహతహమిజక్
గనుఁగవ న్రకుపులాలకఁగ | ననరునుభయ పెదనుగదుర - నపుడిట్లనియెక్. 103

శా. ఏమేమీ ? కడువంతమాటలివి న-న్నీహారకాంతారమం
దీమోహంబుధిలోన ముందికృపలే - కేనేగెదక్ వేగను

- త్రాముకొగొల్వఁగనంచుఁ బల్కెదపునీ - తాత్పర్యమిట్లున్న నే
నేమాటాడిన నేమిమేలు? గతులెంతేనింగఱోరాత్మికత్. 104
- క. ఇంకొక్క నాఁడువచ్చెద | శంకింపకుఁ డంటివెంత - శాంతమొనీక్ష
గొంకకన్నెద్యుడఁ రోగిని | లంకణముల నుండుమనిన - లాగిదితలఁపక. 105
- క. ఎక్కడి నాకపురంబది | యెక్కడిశతమఖునికొలుపు - హితబుద్ధిని నీ
నక్కడి చేగుటనచ్చుట | నిక్కమె? మతిహీనుడైన - నిమనుకొనునే? 106
- ఉ. మేలగులెమ్ముచాలునిత; - మించిన సౌఖ్యమహంబురాశిలోఁ
దేలఁగనక నామమత - తీటియఁ దీక్షమున్నె తాపసం
కిలితుఁ జేసిపోవఁ బరి - కించెడ నేమనవచ్చునిన్ను నీ
శీలమెఱుంగ వచ్చెనిటు - నేయుదురే పగవారలేనియుక. 107
- మ. వ్రతనివృత్తి ధగ్గుమయ్యఁ దపమీ - వ్యాసంగమూలంబునక
మతిదార్థ్యంబు తొలంగఁగొంకనఁగె నా-మ్నయాధ్యచింతానుసం
గతభావంబును వీడితికమునుల సాంగత్యంబు వర్జించితిక
మతిసర్పించి నుఖంపనెంచితిని ధర్మంబొనెయిట్లాడఁగక. 108
- చ. ఊహమెడఁబాసియున్న మది - చాపలమొండక నిల్వనేర్చునే?
యలువలు కాఁగిలిన్విడిచి - నంతనె మారుడుభేరిఁదాధఁగం
ధణమొరయింపఁడే? యపుడు - తాలిమి గల్గునె? తప్పకీట్టి
క్షణము లనేకముల్పాసఁగు - నైఁపదు బుద్ధినితంబినిమఱి! 109
- ఆ. అతివ! నిన్నుననుప - మతియొప్పుదనిముని | దేయిఁజేరెమల్చి - చెఱఁగుటయై
నితమికొడైత్య - మేల? బౌరుషవృత్తి | కిదియలోప, మనుచు - ముదితవలిక. 110
- చ. పలికిన, నేమియైన నినుఁ - బాయఁగఁజాలను జుమ్ముటన్నజం
చలుఁడితడంచులోన సగి - సంయమినాథ! యభిజ్ఞులైనమీ
గలెధృతివీడి నానుడిని - రాకృతీచేసిన నెట్లుసాగుఁగా
వలసిన కార్యమింతతలఁ - పకవలదే మది హానివృద్ధులక. 111
- చ. అరుగక సావధానముగ - నాత్మఁడలంపుడు నేనృతేచ్ఛమై
మెలఁగిడిదాననేయిచట - మిమ్మనయంబునుఁగూడియంటుకుక
వలనగునే? హరికొగొలుచు - వారము వేళకుఁబోవఁగావలెక
గొలుపున నాపనుల్ గడపి - గొబ్బునవచ్చెద నిందురానిచోక. 112
- క. ఈవేళనె కాకున్నను | నేవంచేదేనిబలికి - నేరేపోమా
పోవచ్చెద నిక్కముగాఁ | గావలసిన పనులకేగి - గదరావలయుక. 113

క. మునివర ! సమయమునీకొ | య్యననోదపునె ? యెట్లువత్తు - వనియెడరేమో
వినుచా ! నెవములులేవా ? | సనుదెంచెద నిటకుఁబుష్ప - సంగ్రహమునకుఁ. 114

మ. తఱిలేదామఱి శక్రుఁడెత్తి చనియై - త్యక్తేశితోఁబోరు న
త్తఱిఁగానీ, తనయజ్ఞ భాగములఁ జెం-దంబోయియున్నట్టియ
త్తఱిఁగానీ, శచిమీఁది మోహనశతక - దాఁగొల్పుసాలించున
త్తఱిఁగానీ, చనుదెంచిమీమదిని మో-దంబొప్పన ద్రించెదక. 115

క. లలనకుఁ బురుషునకుఁ మది | గలిసివై నెటులనేయఁ - గారాదు? మహా
జలధులనుదాటఁ జెల్లెద | కలముంగరువలియునొక్క - గతినమరినదొక. 116

క. సద్గుణిడుడరిగినచ్చెడఁ | బ్రొద్దయ్యను చాలమిమ్ముఁ - బొందెదమలక
నిద్రపుఁజెక్కుల నింకొక | మద్దంగొని యనుపుఁడిత్రుడు - మునికలనల్దా ! 117

న. అని యతనిందనకాఁగిటంజేర్చి మేటివగలముఠిపెంపుమాటలఁగు స్తరించి సంతాపంబువీడి
మంతనంబునశాంతముఁబాదుకొల్పిస్తెరించియందుండుపోయి శ్రీఘంబుగామలివచ్చెద
నని ప్రయాణంబై, వలదని జటిలుం డెంతఁచెప్పిననువిననొల్లక పెడచెవినిడిపోకున్నంగాదని
వాదించిపట్టువీడకున్న యావన్నెలాఁడిపన్నుగడఁనెన్నిసందియంబునొందినిజయోగవిద్యా
మహాత్వంబునయందంతయు నెఱింగి తడియక పట్టచున్న ర్తనంబునకు మనంబునకునం
బగుకోపంబు దీపింపనూయలఁడియగు హేమంజూచి కనుతెల్లఁజేసికటంబులదర బొమ
లుముడిపడ వండ్లుపటపటంగొలుకుచు కనికరంబువిడిచి కరంబుభేకరంబుగా నిట్లనియె.

ఉ. ఇంగములేక నిన్నిచటి - కింద్రుఁడునంచినవచ్చి నాతపో
భింగముఁజేసి మోదమునఁ - బాసి చనందలకొంటివౌటనీ
చెంగటనుండుదుర్గగుడి - చేరువమానిసి వఁటిపరాయివై
యంగన! యుండుపొమ్మనుచు - నమ్మునిఘోరముగా శపించినక. 119

గీ. నోటతడియాఱి పలుకఁగా - మాటరాక | యెడలుజల్లనఁ బదములు - వడకుచుండ
శోకిమునఁ జాలఁగనుల న-శ్రువులురాలఁ | జేయునదిలేక వెలవెలఁ-బోయిహేమ. 120

చ. కరముభయంబునొంది ముని - కాంతుని పాదయుగంబుఁబట్టిసే
సురపతివంపఁగా నిచటఁ - జొచ్చితి నన్నుశపించినార లె
వ్వరుమఱి దీనిదేర్పఁగల - వారలు మీరలుదక్క; నాకు సా
దరమున శాపమోక్షుని విధానము వేగననుగ్రహింపుచా ! 121

క. ఒడయఁడు నెప్పినపనులం | దడయక కావించుచుండు - తరుణినినన్నుక
జెడఁదిట్టిన మాద్యకులే | వధువున వెలఁగుదురు నెపుడఁ - వరగుణసాంద్రా ! 122

- క. మీరునిరం కుశలసములు | గౌరవముం గలుగు వారు - గడుసుజ్ఞానుల్
నేరకచేసిన నేరము | నోరువఁగారాదె ? శాప - మొసఁగవలయునే ? 123
- ఆ. ఎన్నితప్పలున్న - నిఁకవానినెన్నక | కరుణఁజూచి శాప - కాలమెంత
దనుకనోతోలంగు - తఱియెపుడోయది | వినికిసేయుఁడనుచు - వేడుకొనిన, 124
- మ. కరుణకొమారి నచించెదానిఁ గనియో - కాంతామణీ ! యెన్న దు
స్తరమీశాపమమోక్షమహాః; బటుశిలా - త్వంబొందియుంబల్లుఁగాఁ
దరమైయుండును నీకు; నీవుగుడిలో - దాష్ట్రతఱింపబ్బింబులె
వ్వరితో నెద్దియు మాటలాడ కట్టువై - వర్జింతువారూపముకొ. 125
- వ. తత్త్వకారణంబు విచరంబుగానెఱింగించెద నాకర్ణింపుము. నాచేతనాదేశింపఁ బడిన
క్షుప్తకాలంబుగడచునమయంబున నొకసిద్ధునిమాయోపాయంబునఁజిక్కువశి యశావన
వతియు, నవివాహితయనగు రాజపుత్రియొక్కర్తు నీయున్నదుర్గాలయంబునకురాఁగ
లదు. తత్త్వమయంబున నయ్యంబుజాక్షికినీయుదంబుసాంతంబుగాఁదెలియఁబడికి జీవ
హానిఁజెందసుండు నావేదంబయానకీడుతోలంగుభంగి సమయోచితసదుపాయంబు యో
జించికలుపి రక్షించితివేని యాత్మణంబున నీకుశాప విమోచనంబగునుపామ్మని యమ్మని
నిజేచ్ఛంజనియె. నంత హేమతామసింపక సఖిజనంబులఁజేరఁజేరి నడచినన్యత్రాంతం
బంతయుఁ దేటుపఱిచి మీరలరిగి నునరుదకు మదీయవిపద్ధకనెఱింగింపుడని వారలది
వంబునకనిచి తనయున్నవోటికిఁ జేరునయ్యెతోచుచున్న కాళికాలయమునకువచ్చి
యచ్చటనిలిచి తన మనంబున. 126
- మ. ఆకటా ! నేనిపుడేమిసేయుదు ను జం - భారాతితో, హానినా
యకులకొ నమ్మగరాదు వారిమదినా - యాసంబుగల్పించువా
రికిఁదామెంతయుఁ జెట్టఁజేసికడునా - ర్తింజెందఁగాఁజేతురూ
రకబోరీపనికేగఁ జాలనననే ? ప్రార్థింపనే ? మొక్కనే ? 127
- గీ. నేర్పుఁగలవారిఁ బంపుడు - నేరనట్టి | దాననగునన్నుఁ బనుచుట - తగదటంచు
నెంతజెప్పిన విన్నెనెతా - నిపుడు కరుణ | నెవరునాకప్రమునుసీర్తు - రిచ్చటనరయ. 128
- గీ. అరుగలేనన్న శపయించు - నమరభర్త | యనిభయంబడివచ్చితి - నట్టియోగ
మిచటనిద్ధించె నేమందు - నీశ్వరాజ్ఞ | నెవరుదప్పింపఁగలరు మహీధ్వలమున. 129
- గీ. చెటుపుగలుగుటెఱిగి - చెప్పినవివకన | న్నునుపఁదగునె శక్రుఁ - డతనికేమి ?
నెమ్మికంటిలోన - నీరుగారినవేటె | కానిమదిని జాలి - గలుగుటున్నె ? 130
- వ. పరాధీనలగువారికి సౌఖ్యంబుగలుగునె ? యని యనేకవిధంబులందలపోయుచు శాపా
పాదనసమయంబు నిరీక్షించుచుండు సమయంబున. 131

- గీ. తపసివాక్కుద్ది యెట్టిదో - తపముబలిమి | యెట్టిదోకాని యచటను - న్నట్లులుండి
యపుడుమనుజాకృతిని శిల - యైలతాంగి | నిలిచెనొకయోగం గాళికా - నిలయమునను. 183
- క. కాంతాలలామ ! వినఁగా | వింతకదా చాలహేమ - వృత్తాంతము, నీ
వింతకు మున్నిటువంటియు | దంతము నెందైనవినిన - దానవ ? చెప్పుమా ! 184
- క. తల్లవ్రాతఁ గడచిమెలఁగం | గల వారెందైనఁగలఁరే ? - కాంతరొ ! యాఖం
డలని పని కరుగుదెంచిన | మెలఁతుకదుర్దశకు నమము - మేదినిఁగలదే ? 185
- క. నుగ్రై నను నరుగై నను | కరమరుదుగఁ జేసినట్టి - కర్మఫల మొగిం
బొగసిన తఱిఁజింతించిన | తెగలునె ? యదియనుభవించి-తీఱఁగవలయున్. 186
- క. కావుననె యటులకప్పద | కావశగావలసె హేమ - కాపాప్తినను
మృచెలది యెట్టిదోయని | నీవుదలంచెదవ దేమొ - నేనేహేమక. 187
- గీ. ఇదియ యాకాళికాలయం - బిటకుఁజటిలు | నాశ్రమంబు సమాపంబు - నందుగలదు
కాననముగాన నిందున్నఁ - గానరాదు | వింజమాతోయైతైలంబు - ముఁగివాణి !
- క. బలభేద పనుచుటయు ని | శృలుండగు మునివరునిఁబాలఁ - బాతుగృమతో
వలపించుట, కాపముచే | శిలనగుటయు నీకుఁదెలియఁ - జెప్పితినిగదా ! 188
- క. అప్పటినుండియు నియమముఁ | దప్పకఁగడపితిని మాని - తాఁజెప్పినయూ
ముప్పది రెండబ్బములును | నిప్పుడు నిన్నిచటఁగంటి - నిదిమేలయ్యెన్. 140
- ప. నీవలన నాకుకాపవిమోచనంబుగలుగవలయుంగావున నిన్నుగక్షించుట నాకు ముఖ్య
కార్యంబు నీకింకకర్తవ్యంబెఱిఁగించెద వినుమందువలన మనకిరస్సగును మేలువాటిల్లు
ననినభయాశ్చర్యంబులు మనంబునఁబెనంగ శిలావ్రతిమకు నమ్మగించి యశోవతి
యిట్లనియె. 141
- స. పాలతిల ! యిట్టిచిత్రమున - పూర్వమునైన చరిత్రవిన్నని
శృలమతులేనియున్ మదిని - బాలివసాంపుడుగమ్మ ! యిట్లుబా
ములుతలనూపిసప్పుడు ను - బుద్ధియుతుల్పిముబోంట్లుతామెదన్
గలఁగకనైచియుండుదురు - కాలమువేచిశుభంబగున్ తుదిన్. 142
- చ. పరిమితిలేనియట్టి పెను - బాలినిఁజెంది సహింపలేకయే
పరునునైన నావెతను - బాపఁగనేర్చునటంచునమ్మినే
తెరలియనర్హుఁగూడిచను - దెంచితి వేల్పునుఁగొల్పఁబోవ య
ద్దీర ! గుడివీఁదఁగూలె, నను - తీరుననేర్పడె మోసపోయితిన్, 143

- క. కడచిన పనినిపుడూరకఁ | దడవినఫలమేమి గలదు ? - తడయకనీకీ
చెడుమాపు తొలఁగులాగును | నుడివినయం గావుమిక - నూరేమిటికిఁ. 144
- క. పలుమాయలునేర్చిన యా | ఖలుండగు సిద్ధుండువచ్చు - కాలబయ్యెక్
దెలుపుమిపు డేమిసేయఁగ | వలయునొ, కావించునీవు - వలికినభంగిఁ. 145
- క. తరువులు తమఫలజాలము | నొరులకుఁ దామొసఁగులాగు - నూహించుముయో
తరుణీ ! పరోపకారము | కరము విశేషంబుండు - గదలోకమునఁ. 146
- క. తెలియని మోసపుమాటల | నలఁగఁబలికి నిర్ద - యంబంపుటకుఁ
దలఁచినను నిటకుసిద్ధుండు | మెలపునఁగొని వచ్చుటయును - మేలయ్యెఁజుమీ! 147
- క. నానిలన నీదుశాపము | నీవలనన్నేఁటినాదు - నెవ్వయుఁదేఱు
గావలసి యున్నకతమున | దైవముసంధింపఁజేసె - దరుణీ మనలఁ. 148
- గీ. అనిన నానానునిజము నీ - వనినమాట | వినుమునేయఁగ వలసిన - విధమునింక
సిద్ధుండగుదెంచి శక్తీన - ర్పించినిన్ను | మ్రొక్కుమీదేవి కనిపల్కు - ముందునిలిపి.
- క. మ్రొక్కితివా నినువెంటనె | యక్కడనున్నట్టివాఁడి - యగుఖడ్గముచేఁ
జక్కఁడయ నాతడంతట | నిక్కముగాఁ జెడుదుమమ్మ - నేఁడిరువురమున్. 150
- చ. వెరచెటిఁగించితిఁ భయము - వీడివచ్చించినలాగునేయు మె
ల్లగకును దేవుఁడొక్కఁడ త - లంపభువిన్ పరికొక్కవాన యూ
దరకొకవానయుంగలదె ? - తక్కరికిన్ వశమిచ్చువేల్పుదు
గృహముఁగూర్చు నేనిగవ - రాధని కమ్మ ! దలంక కాత్మలోఁ. 151
- గీ. గగ్గ కర్తకుఁ గలవేల్పు - తంబలికిని | గలుగు, దురవేత్తమైవాఁడు - తలఁచికిలుచు
కాళికాదేవి మనపాలఁ - గలుగకున్నె | భక్తిసేవింతు మగుటచే - భయములేదు. 152
- ప. నాయుపదేశంబు మఱవక నడుపుదువేని మేలువాటిల్లు ఖలుండగుసిద్ధుండు నిన్నునను
స్కరింపుమనిన తటిదైర్ఘ్యంబువిడువక నేనెన్నఁడును సమస్కరించియెఱుంగఁ దొలుత
నీవునమస్కారమొనర్చుము కనుఁగొని యాలాగునఁ గావించెదననుము. తానుద్దేశించిన
కార్యమును సంపూర్ణమొనరించుటకు వేగిరపడుచున్నవాఁడుకావున ముందువెనుకయో
జింపక యాదువ్వుండు ప్రణామవిధిని నీకుంఁజపువఁడై నమస్కరింపఁగలఁడు. నీవా
క్షణంబున నటనికటనిక్షీప్తసితకరవాలంబుఁగొని సంశయింపక వానికంఠంబుఁదెగ
వ్రేయుము. పిమ్మట నీకెట్టిహానియుంబొసంగదు. మదియశాపవిమోచనప్రకారంబుఁ
దెలుపునమయంబున మునిపతివాక్యంజెప్పియున్నకతంబున కర్తవ్యంబు నీకివ్విధంబుని
తెలియఁబలికితి. నీవీకార్యంబు నేరవేర్చునంతవరకును, నేనీరూపంబుననేయుండవల
యుఁగావున నీవిచ్చట నింకనిలువకపోయి కార్యంబుసాధింపుమని యాదేశించి శిలా

- విగ్రహంబు మానమువహించిన తనయవివేకంబుకతన సంభవించిన మహోష్ఠద్రవంబును
దలంచిచింతించుచు ననౌటువానియావలంజనిధయభ్రాంతయై యోజించుసమయంబున.
- సీ. సిద్ధుడంబికనుబూ - జించుటకుందగు - కునుచుంబులంతలో - గోపితెచ్చి
ముందుగానాలయం - బునకుముమ్మర్లుప్ర - దక్షణంబులొనర్చి - తక్షణంబు
యరళపక్షంబుల - సరగపాయంద్రోసి - దేవిసన్నిధిజేరి - భావమలర
నర్పించిఘాపదీ - పామ్యపచారము - ల్పల్పిచేతులుమోడ్చి - సంస్తుతించి
- ఆ. యోజగ త్త్రియాంబ - యోధ క్తరక్షణీ! యోదయామయీ! ప్ర - మోదదాయి !
మ్రొక్కుచేర్చునీకు - మును నేనువాంఛించి । నట్టివర మొసంగు - మనుచువేడె. 154
- ఉ. చెంగటనుండి రాజసుత - సిద్ధనరా! తడవయ్యెబూజరిం
కంగడముట్టలేదో? యనఁగానతఁడాయెను రమ్మవేగనీ
కుంగలకొర్కిచేర్చుమని - కొంకకదేవిని సంస్మరించి సా
ప్రాంగముగాఁ బ్రణామముర - యయినఁ జేయుము పోదమింకనె. 155
- వ. యశోవతి శిలావ్రతిమ యుపదేశంబుమఱవక దలంకుమాని యవ్విధంబున నడుపు
నదియై యతనికట్లనియె. 156
- గీ. మ్రొక్కులాగెన్నఁడెటుఁగను-మొదటమీరు! మ్రొక్కుఁడా చూచియవ్విధ-ముననొనర్చు
ననియె; వాడవుడవ్వైసంగనుముయిటులఁజేయఁగాదగుననుదాఁజెప్పి మొక్కి. 157
- గీ. అంతనచ్చట నునిచియు - న్నట్టివారుఁ । గలఁగైకొనిచయ్యన - నాలతాంగి
యతనికంబు ఖండించె - నాక్షణమున । నచ్చియటనిల్చె నవ్వచు-పనితయొకతె. 158
- క. భుజియొకపురుషుఁడు మిక్కిలి । యొఱపరి యెచ్చటనుండి - యోదనచేతం
జిలువారుఁ బూనిదిగ్గనఁ । గుఱఁగటికరుడెంచినిలిచె - కుతుకముమీఱక. 159
- గీ. వారినిరువురఁగాంచి భూ-వరకుమారి । వరకుమాతీపుడేలాగు - వరఁగునొక్కొ
వీరలెవ్వారొచనుడెంచి - నాగటంచు । భీతినొందుటయునుగాంచి ప్రియమెలగ్గు. 160
- చ. జయజయ కామినీమిగుల - సౌఖ్యము నొందఁగఁగంటినీడు స
త్ప్రియనని మెచ్చివచ్చిన స - తీమణిసంస్తుతిజేసెరాసుతక
జయజయకామినీ మిగుల - సౌఖ్యము నొందఁగఁగంటినీడు స
త్ప్రియనని మెచ్చివచ్చిన వరీయుఁడు సంస్తుతిజేసెరాసుతక. 161
- వ. అనిచెప్పిన నసంతరవృత్తాంతంబు నెఱింగింపుమని యడుగుటయు. 162
- చ. నరగుళి! దేహకాంతిజిత - నారద! నారదభావభావనా!
శరధిశయాన! భక్తజన - శంకర । శంకర మిత్ర! మిత్రభా

నుర ! జగదీశ్వరా ! దరిత - సోమక ! సోమకశ్యా ! లాస్యకా
మ ! రహితపాప ! దీనతరు - మాధవ ! మాధవ ! నందనందనా !

163

క. భువనాధిక. నుఖభవనా ! భవనాశక ! కిల్బిషాగ్ర - పటలీపవనా !

పవనాశ్రయబల ! యవనా ! యవనారీ ! దుష్టదైత్య - హర ! ధృతభువనా !

164

పంచచామరము.

క్షరాక్షరస్వరూప ! గోప - జాలపాల ! నీలసుం
దరాంగ ! పక్షిరాట్టరంగ ! ధైర్యవీర్యశౌర్యపూ
ర్ణ ! రాజతుల్యరాజితాన - నా ! యజా ! గమాహ్వానీ
శ్వరా ! పరాత్పరా ! సురేశ ! భక్తిముక్తిశక్తిదా !

165

గద్య.

ఇది. శ్రీమద్వేంకటేశ్వర వరప్రసాద లభానర్తకచతుర్విధ కవిత్వమహత్వాభి

రామ, భూనురకుల క్షీరపారావారపర్వశర్వరీసోమ, శ్రీవత్సగోత్ర

పవిత్రాపస్తంబసూత్ర, సావిత్రిలక్ష్మీనృసింహార్యపుత్ర,

సుకవిజనవిధేయ, పిచ్చయనామధేయ ప్రణీతంబగు

విజయాశ్వుచరిత్రంబను ప్రబంధంబునందుఁ

బూర్వభాగంబునఁ జతుర్థాశ్వాసము

సంపూర్ణము.

శ్రీమద్వేంకటేశ్వరార్చనము.

శ్రీరస్తు.

విజయాశ్వ చరిత్రము

పూర్వభాగము

పంచమాశ్వాసము.

- క. శ్రీరమణీయమణీమయ | హరకిరీటాదిశోభి - తాంగా ! విలస
శ్రేష్ఠరాసన ! నుజనావన | భూరిగుణస్తోమ ! శేష - భూధరధామా ! 1
- వ. దేవా ! అవధరింపుము. నద్గుణగణవిశారదులగు శౌనకాదులకు సన్నతపుణ్యకథాశతాంగ
సూతుండగు సూతుండిట్లనియె. నవ్విధంబున కాలికాలయంబుననుండు యశోవతి యా
శస్మికంబుగాఁదోచిన తరుణితరుణద్వయముతన్నగ్నించుటయు, నటదనచేఖండింపఁబడిన
సిద్ధునిక శీబరఁబంతర్నితంబగుటయుంజూచి భయాశ్చర్యమగ్నమానసయై యెట్లకేలకు
నించుకఁదైర్యంబవలంబించి వారికినమస్కరించి సవినయంబున. 2
- సీ. ఇంతకుమున్నుమీ - రిచ్చోటఁగానరా - రెండుండివచ్చితి - రింతలోన
దివ్య తేజంబున - దివ్యరూపములతో - మిగులనొప్పచునుండు - మీరలెవ్వ
రేమికార్యంబున - నేగుదెంచితిహొక్కొ - మనికియెచ్చటనా - మంబులెవ్వ
మీకునామననే - మేలుచేకూఁతెమి - మ్రొపుడునునేజూచి - యెఱుఁగమున్ను
- ఆ. దిక్కులేక పెక్కు - లిక్కట్టులొందితిఁ | గరముకరుణయుంచి - కలతెఱంగుఁ
జెప్పుడనిన నవ్వి - యప్పడంతినిఁగాంచి | వచ్చినట్టివనజ - వధనయనియె. 3
- క. ననునింతలోన మఱచితె ? | వినిపింపనే మచ్చరితము - వివరముగాని
ట్లనుమాన మొందనగునే ? | యెనరఁగవిను మెవ్వరగుట - యునువనియింతుక. 4
- క. సొంతముగా సిద్ధునికప | టాంతర్మ్య క్రమముఁదెలిపి - యనిచినదానక
వింతయగు బొమ్మగానే | నింతకు మున్నచటనుంటి - నిపుడెట్లెతిక. 5
- క. నీవలనఁ దీతైకావం | నీవేళ లతాంగి ! నేను - హేమసుమమ్మ !
నావిని యాచెలదుకనే | నీవలనఁగాదె బ్రదుక - నేర్పితినియెక. 6
- క. ఈవిధమున ననివింతల | వై వింతలు సంభవించె - బరువడినిపుడిం
దీవచ్చియున్న పురుషుని | నీవెఱుఁగుదె ? యనిన హేమ - నేనెఱుఁగననెక. 7

- ఆ. అంతనతనిజూచి - యబలయశోవతి | యనఘ ! యెచటనుండి - యరుగుచెంచి
నారలొక్కొమీర - లూరునుచేరును | వినికీజేయుడనుచు - వేడుకొనియె. 8
- గీ. అటులఁ దనుగూర్చియడిగిన - నతఁడునవ్వి | సాహసంజొప్పుగా నీవు - చంపినట్టి
సిద్ధుడనునేను శాపంబుఁ - జెందియిచటఁ | దిరుగుచుంటిని మర్త్యాకృతినివహించి. 9
- వ. మదీయచ్చిత్రంబగుచరిత్రంబు సావధానంబుగానాలకించితివేని నేనుశాపంబునొందినకార
ణంబును, తదితరంబులగు సమస్తవిషయంబులును, నీకుబోధపడుంగావున వివరించెద
వినుమని యిట్లనియె. 10

పుష్కరోపాఖ్యానము.

- క. కలకాలము పై భవమున | నలకాపుర మేలుచుండు - యక్షేశునకుఁ
గలఁడొక్క తనయుఁడొఱపరి | నలకూబరుఁ డతనిపేరు - నర్జునభాక్షి ! 11
- ఉ. వానిశుభాంగ సౌప్తవము - వర్ణననేయనివారు వానిసౌ
ఖ్యానుభవంబుఁగాంచి యహ-హా ! యని మెచ్చనివారువాని ను
జ్ఞానగుణాదులెంచి యని - శంబునుతింపని యట్టివారట
వానికిసాటిగాఁదగిన - వారును గల్గరువిష్టప్రత్యయి. 12
- ఆ. బాల్యమాదిమేము - పాయనిసఖ్యంబుఁ | గలిగి మెలఁగుచుండు - మలరుబోణి
కనకవర్ణుడనెడు - గంధర్వనకుడన | యుండఁచేరు పుష్క-రుండటండ్రు. 13
- క. నలకూబరుఁ గనుటకునై | యలకకుఁజని వచ్చుచుండు - నమ్రదమ్రదతఁడుం
బలుమా ర్లరుచెంచుటయుం | గలదుననుంజూచి పోవఁగా బింబోష్ఠి ! 14
- క. నానాటికి మామైత్రియ | నూనంబై యొప్పుటయు దనువులనృములే
గాని హృదయంబు లొక్కటి | గానుండెను యిటులగొంత - కాలముగడచెక. 15
- వ. నేనొక్కనాఁడునలకూబరుంజూచి రాఁదలంచి యలకకుంబోవుచుండి యప్పుడు. 16
- ఆ. ఇలనుగలుగు వింత - లీక్షించుచుంబోవ | వేడ్కవోడమిడిగితి - విన్నునుండి
చాలనట్టివేళఁ - జననిచ్చునేవిధి | యురకఁబోదునన్న ; - యువిద ! చెపును. 17
- క. అలాగు భువికిడిగినే | నాలోచనలేక విధిబ - లాధీనమతిక
భూలోకవిశేషంబుల | నాలోకించుచుఁ జనంగ - నటనొకచోటక. 18
- శా. ఘోరంబైన యరణ్యమధ్యమున నా - తోటామ్రమందారజం
బీరాశ్వత్థతమాల సాలవటకుం - భీకుంభమాలూరవా
నీరేత్యాది మహాజములైలయఁగా - నీదోడ్డువారానవి
స్ఫారంబైన వసంబొకండుఁగని నే - సంతోషమెప్పారఁగక. 19

వ. తద్వనంబుఁ బ్రవేశించి విలోకించి యందలివిశేషంబు లశేషంబుగావర్ణించుచుఁ
దరుబృందంబులచందంబును, విరిపాదలయందంబును, మనంబునకనూనంబగు ప్రమాదం
బైనయింప నింపుఁబెంపఁదగువాఁడీనికరంబులకలరవంబులాలించి పేలించు వినుతించుచుఁ,
గరంబువిలాసాకరంబులగు కమలాకరంబులవైసుండివెడలి కునుమవిసరామోదంబునలు
దెసలం బ్రసరింపవిసరునాలిగాలిసోకునకుంజొక్కి యొక్కింతతడవక్కడక్కడనీలిచి
యలసటంబాయుచు, సోగసగుమృగాశాబకంబులుకుప్పించి దుముకునప్పుడు గుప్పుగుప్పున
నెగయుపుప్పొడి దుమారంబువైగప్పినఁ దప్పించుకొని యావలంబోవుచుపావనంబగు
నావనంబుననటునిటుఁదిరుగుచుంటి నయ్యవనరంబున నటనొకకొలంకునకుఁ గెలంతునఁ
దనరుడట్లంపుఁ బూవుటిరంబుచెంగట.

20

సీ. లలిమించుమించుచం - చలతనునిరసించు - తనులతకాంతులం - తటనుబగ్గు
మారేడుబండ్లబం - గారుగిండ్లనుబూల - చెండ్లనుఁగేరుపా - లిండ్లుదనర
నకలంకమగుపాంక - మమరియేణాంకుని - ముదలనేయనిముద్దు - మోమువెలయఁ
గొలుఁకులఁగెంజాయఁ - గలిగినీరేజంబు - లనుమీఱఁజాలిన - కనులుపొసఁగ

గీ. సాటిలేనట్టి లావణ్య - పేటియనఁగ | సానబట్టిన మకరాంకు - శస్త్రమనఁగ
నెమ్మిగలిగిన రతనంపు-బొమ్మయనఁగఁ | గొమ్మయొక్కతె పూవులఁగోయుచుం దె21

కా. ఆలావణ్యసముజ్జ్వలాంగినటఁ గ - న్నారంగఁ గన్నంతలో
నాలోనెన్నఁడుఁ గల్గనట్టితమి యా - నాడుద్భవంబుయ్యెనే
నాలోజింపక భీతివీడియటుడా - యంబోయి నీవెవ్వరిం
దేలాయొంటరినై చరించెదవునీ - దేయూరు పేరేమగుక.

22

ఆ. అనుచు నెన్నిమాటు - లడిగినఁ గన్నెత్తి | చూడదయ్యెమాట - లాడదయ్యె
వనితసాబగునట్టె - కనికనిమదిబాళి | మించిమిగుల సంచ - లించినేను.

23

గీ. మరలనిట్లంటినో మద - ద్విరదగమన ! | మారుమాటాడుటనునీవు - మానుకొనిన
మానుకొంటివిగాని నా-మనవివినుము | మెచ్చిమోహించి చెంతకు - వచ్చినాడ.

24

క. ఇదియేమి మాటయని నీ | మదిసెంచెదనేమొ నిరుప - మానంబగునం
గదగాదె వలపుతలఁపున | నొదవినమునినైనఁగలఁచు - నొకనిముసమునక.

25

ఆ. వనధులీఁదిదాటు - వచ్చువజ్రాహతి | వైననోర్వవచ్చు - గానినైఁప
రాదుగాఢమగువి - రాళికి నెంతటి | ధైర్యవంతుఁడైనఁ - దల్లిదిల్లు.

26

క. కనికరము మీఱఁగాననుఁ | గనికరము ముదంబుదనరఁ - గానేలుముచ
య్యవఁదాళఁగఁ జాలఁజామి | యనఁదానున్నట్టెయుం దె - నదిహానమునక.

27

- చ. ఇదిగననేడమాఁక యగు - నేమొకొ పల్కుదటంచుదొల్తనే
నెడదలపోసి యంతనది - యేనిజమేని యనునరూపం
పడబొసఁగించియు న్వివరఁగ - బల్కుఁగక శ్రీ నొసంగకున్నయా
యదయుఁడు వేధచాలఁగలు - హెత్తుఁడటంచు దలంచిదూటితిక. 28
- క. ఈరితిఁ దలచుచుండఁగ | నారీమణి కరుణఁగనక - ననుమోహమహం
భోరాశి లోనముంచివి | చారింపక నచొటువాసి - చనఁగాదొడఁగెక. 29
- క. పోవుటఁ గనుఁగొనియిఁకనే | నేవెఱవున వైఁపనేర్తు - నీయెలనాగక
బోవిడిచి; యనుచునాలో | భావించి తెగించి మించు - బాలినివేగక. 30
- గీ. ఇంతికడ్డంబునని చన - నీకనిలిపి | నన్ను విడినాడి నాదుమ - నంబుఁగొనుచు
నెందుబోయెడు నిలునిలు-మిందుచదన ! | వినుము నామాట నినుఁజాల-వేడుకొనెద. 31
- క. ననుఁగూడినేడు నావల | పునుమాన్పితివేని నీవు - పొందెడిమేలిం
తనరాదు వశుఁడనైనీ | కనునన్నల నెఱిఁగిమెలఁగ - గాఁగలవాడెక. 32
- క. కూరిమి నెయ్యదికోరినఁ | గోరియుఁగోర కలుమున్నె - కొనివత్తుననుక
వారిధిలోఁ బడుమనినను | మారాడకఁ బడుదుపెక్కు - మాటలెఁకేలా ? 33
- క. అనిమేను పులకరింపఁగ | ననుమానముమాని మోహ-మనెడిపిశాచం
బెనసి ననువేగిరించినఁ | ననుపుననుప గూహనంబుబో - నర్చితినతిక. 34
- గీ. కాఁగలించిన యపుడైనఁ - గానితగును | తగవుకాదని పలుకక - తక్షణమున
దిచ్చుమొగమయ్యెనామది-దిగులుపొడమె | నంతలోనొక్క సంయమి-యటకువచ్చె. 35
- క. చానపయిందగిలిననా | మానసము మరల్చలేక - మ్రాన్పడివగతో
నేనతనిఁగ గన్గొనిన | మ్రానింపక యుంటి నెంత - మత్తుడనొక్కొ. 36
- క. వచ్చినమునివర్యుఁడునను | హెచ్చినకోపోగ్రదృష్టి - నీక్షించిమదిక
మచ్చరముఁ బూనియెంతయు | నచ్చెరువుగ నప్పడిట్టు - లనియొక బెలుచక. 37
- ఉ. ఓరిదురాత్మ ! యోగ్యమని - యోగ్యముగాదని తారతమ్యని
ర్ధారణనేయనేరక . వి-రాళివహించి మదించి ముత్రియక
గోరికలేనిదాని నుప - గూహనముక పొనరింపనానె ? యా
రా ! రహిగానియిట్టి యప - రాధమొనర్చిన వైఁపవచ్చునే ? 38
- ఉ. నీతిపథంబువీడి పెను - నేరమొనర్పితివెట, నోరి ! నీ
వీతనువుండ్యజించి తగ - నింకనరాకృతిఁదాల్చి నిర్దయక
భూతలమందుఁ ద్రిమృదుము - పొమ్మని యమ్మునియొర్పలేకని
ర్భూతమునంటి శాపమును - గ్రమ్మననిచ్చిన నొచ్చినేమదిక. 39

- ఉ. చాలభయంబుఁజెంది ముని - చంద్రుని పాదములందటాలునకొ
వ్రాలినుతించి యోవిమల - భావ! మహాయపరాధి నైతి నా
శీలముదప్పె నేడుకృపఁ - జేసి వివేకినిగానియట్టి న
స్బాలననేయుడింక గరు - వంబడఁగెక దొలఁగెక దురాశయుకొ. 40
- క. కనుగానక దుర్మదమున | వనితావ్యామోహపాత - వశ్యమతింజే
సిన తప్పనకుందగుఫల | మనుభవముయ్యెను మహాత్మ్య! - యజ్ఞాడఁజాలకొ. 41
- క. నుదతీమణి మీప్రియయను | నది తెలియమి వలచిగవియ - నాశించితి నే
నిదియెఱిగి యొనర్చినత | ప్పిదముగఁ దలపోయవలదు - పెద్దలుమీరలొ. 42
- క. కోపముచేఁ ద్వరపడిన | న్ని పగిదిండ్రినార - లిపుడకటా! త
చ్చాపాపసానమెపుడో | రూపింపుడు కరుణయుంచి - రూఢిగననుచుకొ. 43
- క. మునిమనసుఁ గరుగఁబ్రార్థిం | చిన సుముఖుండై యతండు - చిత్తములోయో
జనఁజేసి కనికరంబున | ననుగని యిట్లనియెనపుడు - నయవాక్యములకొ. 44
- గీ. వినుమమోఘంబు నాశాప - మనుభవించి | తీఱవలెఁగాని యూరక - తెరలదరయ
నాశచే శాపమొందితి - వగుటఁజేసి | యాశవలన నె శాపాంత - మగునునీకు. 45
- ప. అదియెట్లనిన, మద్వచనప్రకారంబుగా మనుష్యరూపంబుఁదాల్చి, యాయరణ్యంబునం
గలకాళికాలయంబునఁజేరి, పూర్వజ్ఞాన శూన్యండవై యుండి యాదేవినారాధించి, ప్రస
న్నయైనతఱి, దుర్లభంబగువరంబునర్థించి, యుపహారహితంబుగాఁవేడిన కారణంబున
వాంఛితంబు లభింపదనుటదేవీవలనఁదెలిసికొని తత్ఫలసిద్ధికై దుర్గయాదేశించినలాగున బలి
పెట్టుటకుండంగి, యందునకుందగినరాజపుత్రిక నుమాయోపాయంబులవంచించి, కొని
తెచ్చి, కొలనేయఁగమకించునమయంబున, తద్విధంబెఱింగి, యాకురంగసేత్రచాతుర్యం
బేర్పడ నీకంఠంబుఁదానఖండింపఁగలదు. నీవవ్వధంబున నిహతుండవై, శాపవిముక్తుండ
వయ్యెదవు. నేటికిమూడవనాఁడు నీశాపంబుప్రాప్తించుంబొమ్మని నిర్దేశించి యతండు
నిజేచ్ఛంజనియెంత నేనధికంబు సంతాపంబుఁజెందిమదీయదుర్వర్తనంబుఁదలంచి పశ్చా
త్తాపమునొంది యాత్మగతంబున. 46
- క. కడుయోగ్యుడ ననికీర్తిని | వడసినుతింగన్నయట్టి-వాడనునాకీ
చెడుబుద్ధి నేడుగలగుట | కడగండ్లిట్లొందమని - గాదేతలపకొ. 47
- సీ. నలకూబరునిఁజూడ - నలకకేగడునేను - వనుభాతలమునకు - వచ్చుటేల?
వచ్చితిఁబోదారిఁ - బట్టిపోవకయిందు - చోద్యంబులరయఁగాఁ - జొచ్చుటేల?
చొచ్చితిఁబోవేడ్క - నూనంబులనుగోయు - మెలఁతను మోహించి - మెచ్చనేల?
మెచ్చితిఁబోచూడ - నిచ్చలేకుండిన - యింతిగూడఁగశాంధ - మెచ్చనేల?

- గీ. యాత్మ నెంచినదొక్కటి - యైనదొక్కటి | దైవతంత్రంబునకు నిరో - ధంబు గలదె? |
బుద్ధికర్మానుగంబుగా - బొనుగుచుండు | వెనుకఁజింతించు పెంతయు-వెట్టితనము. 48
- ఉ. ఇప్పటి నాచరిత్రమును - నేర్పడనేను కుచేరనూతితోఁ
జెప్పిననాలకించి మది - జింతపహించునో? లేక, నాయెడం
దప్పపొసంగు పెంచి కడు - తామస మొందునో జాలిఁజెందునో? |
యొప్పరికించి నీచుడవ - యోగ్యుడవౌదు నటంచుదూఱునో? 49
- క. మొగ మెఱుకలేని యొల్లని! మగువను మోహించిదాని - మతికెక్కినవాఁ
డగుమాని శపించినయీ | వగఁజెడితినటంచు నెటుల - బలుకుదునకటా! 50
- ఆ. ధృతివహించినేను - తెలివినఁచెలుపుదుఁ | గాని, యతఁడు చెలిమి - కతనవిన
వినునుగాని, యెరులు - వీనికినుంఁజైన | నానలేటంచు - నప్పుకొనరె? 51
- చ. అనికడుఁగొంకు, లజ్జయుభ - యంబును నాత్మఁదెనంగఁజేయఁగ
ల్గినదిపుడేమటంచుఁ గడ - లేనివిషాదముఁజెంది యటైయో
జనలకుఁజొచ్చి యుక్తమగు - చందముదోపమి నేమియైననాఁ
జనినలకూబరుంగనుట - చాలఁగ మేలని యెంచితిఁకుదక. 52
- ఆ. అటులనిశ్చయించి - యటనుండికదలినే | నలక కేగింకటి - యక్షరాజ
సుతుని నాదుహితుని - సురుచిరభర్మహ | ర్మ్యాంతరోపవిష్టః - దైనవాని. 53
- మ. ననుజూడంగనె గడ్డియండిగియ నూనంబైన మైత్రితామెదు
ర్కొనిరారమ్మని చేయిబట్టుకొనివే - గొంపోయి యర్హాసనం
బున నాసీనునిఁజేసి మేలడిగి స-మోదంబునిండారని
ట్లనె నచ్చొగలవాని యాపులు హితు - ల్పొందియాల్పఁగక. 54
- ఉ. ఇందులకేల రావయితి - విన్నిదిసంబులదే మొయంచునే
వందురుచుంటిఁ జాలమది - వచ్చితి విప్పటికైనమేలునా
యందుదొసంగు గల్గిటనొ - యన్యులమైత్రి శుభంబటంచునీ
కుండలపుద్గళించుటనొ - కొంకక దేమికతంబొవల్కుమా. 55
- ఉ. నిక్కమునీకుఁ జెప్పెదను - నేడును రేపునునీపురానివో
నక్కడికేను రావలయు - నంచుదృఢంబుగ నెంచియుంటిఁజా
మ్రొక్కడికేగియుంటివొకొ - హెచ్చగుకార్యము రెవ్విచేతుఁతె
యొక్కదిసంబునచ్చి చన - నుండచె తీటికనీకుఁబుష్కరా! 56
- క. అనియడిగిన నప్పుడునా | కనుఁగొలకుల శోకభాష - కణములుతొఱఁగె
దనువున దొర్బల్కమునా | ననమున దైన్యంబువొడమె - నడుకొనెపదముల్. 57

గీ. అట్టిదశనొందిపలుకకు - న్నట్టిసన్నుఁ | గాంచి నలకూబరుఁడు సంత-యించి చాల
వెలుపు నాశ్చర్యమునుఁజెంది - వేగఁదెలుపు | మేమివాటిల్లె నీచింత-కేమికతము. 58

ఉ. ఇంతటిదుఃఖమెన్నఁడు వహించిన వాడవుకావు నీవును
స్వాంతుఁడవెన్నఁగాఁ బరమ - శాంతుఁడవారత నీతిశాలివ
శ్రాంతదయాపరుండవు ని-రస్తకు?లుడవిట్టిసీకుఁగీ
డెంతటివాఁడొనర్చినది - యెయ్యదివల్గుము వేగఁబుచ్చురా ! 59

గీ. ఎప్పుడుననుజూడవచ్చిన - నెంతయేని | వేడ్కనుండుదు వరయని - వ్విధమెఱుంగ
నిట్టిపంతుక గాఁగఁ - డెట్టిదొక్కొ | యొర్చివివరింపుమనిన ని-ట్టూర్చినేను. 60

స. అలకకుఁడై నసూట మెద - లచ్చటఁజేరిన యంతగాఁతనుం
గలిగిన మచ్చుర్రెను నొ - కండునువీడక లజ్జనోచియుం
బలికితి, నాలకించి యొక - భంగినిఁ గొండొకనేపతండుని
శ్చలతవహించియుండి సవి - సాధముఁగాఁ దలయుఁచియిట్లునెఁ. 61

క. భావింపక కూడినిపనిఁ | గావింపఁగఁ దగునె? చేదుఁ - గఱచితివినుమీ!
దైవోపహతుఁడు మతిచెడి | హావడిఁగలిగించు పనుల - కాసక్తిఁగొనుక. 62

స. ఒజపునుజవ్వనంబు హోయ - లొప్పగు జాతియుఁగల్గకామినిం
ద్రటిసిననీవకాదు భువి - దాపనులై నను చంచలాత్ములై
తెఱకువలేక వెంటఁబడి - ద్రిమ్మరుమండుదురట్టై; కానినీ
కీటుదగు దుర్దశానుభవ - భేదమునెంచి తలంకెదకమదిక. 63

మ. అకటా! యెంతటిమాట వింటినివయ-స్యా! శాపమింకెన్ని నా
శ్లకుఁడీఱంగలదొక్కొ? నీవెటులనా-లాగన్యరూపంబుతో
సకలంబుక విడిభీకరాటవుల సం - చారంబుఁగావించువో?
యొకనాఁడోయొక పక్షమోనెలయు బా-యుక నాటికంచెన్నఁగఁ. 64

స. దైవకృతంబిట్టిదయ్యె. వగచినబ్రయోజనంబుగలుగదు. యాయడరుననుభవింపకతప్ప
దని యట్లుండె. నీవర్రెతంబునకు సంబంధించినదియు నేనెఱింగినదియు నగువిశేషం
బొకటిఁజెప్పెద. నందువలన నీకుశాపంబుగలుగుటకు నిమిత్తంబైన యానుచురాంగి
యొక్కయు నమ్మునియొక్కయు వృత్తాంతంబు బోధపడఁగల దాకర్ణింపుము. 65

ఆ. జటిలుడనెడి తపసి - యటవిలోవింధ్యాద్రి | చెంతనిష్ఠఁ దపముఁ - జేయుచుండు
సతఁడెనిన్నుఁదిట్టి - నట్టిమునీశ్వరుం | డావనంబై వాని - యాశ్రమంబు. 66

చ. అతనితపోగ్నిధూమ శిఖ - లంతటదిక్కులునిండి మింటికు
త్పతిములై నఁ గన్గొనిను - పర్వవిభుండు నిజాధిపత్యమా

ప్రతిగొనునేమొ మీఁదటత - పోషిపూర్తి యొనర్చియంచుటా
మతివెఱగంది మానినియ - మంబును భంగమొనర్చుయోజనక.

67

క. అంగులదేవతావే | శ్యాంగనయును సేర్పటియును - సగుహేమాశ్శుక
భంగంబుఁ జేయుమమ్ముని | పుంగవుని తపంబువేగఁ - బొమ్మనిపనిచెక.

68

చ. అదిచని మానివల్లభున - కంగజతాపమెసంగజేసిను
మ్ముదమునఁగూడి శీలపరి - ముక్తునొనర్చిచనందలంపఁగా
సదమలమాననుండతఁడు - సంతయమంది లతాంగినర్మలక
గదలిక యోగదృష్టిఁగని - కన్నెఱనేసి శపించెతాయిఁగాక.

69

వ. ఆజటిలునియాశ్రమంబునకు సమీపంబునఁ బురాతనంబగుగుర్లాలయంబుగలదని మున్ను
మాయావియనుదనుజునికుమారండును లోకకంటకుఁడునునగు కంటకుండునురాక్షసుండు
నిలింపులజయింపఁ దలంపుఁగొని కలహాశనునియుపదేశంబున దేవినారాధించి వరంబుఁ
గైకొననిశ్చయించి యవ్వోటనాలయంబునిర్మించి యందుకాళికనుబ్రతిష్ఠించి పూ
జించును కల్యాప్తికవిధిందప్పివర్తించినకతంబున యామహాశక్తివలన నిహతుండయ్యె.
నేది మొదలుగా నవ్వోటునకుంబోవుటకందఱునుభీతిల్లుచుండుదురు. నీకుమునివరుండునిర్దే
శించినకాళికాలయంబదియ యతనిచేశపింపఁబడిన హేమయాగుడియందు శిలావిగ్ర
హంబైయున్నది. పుష్కరా ! యింక నటుమీఁది జటిలునివృత్తాంతంబునుఁ దెలి
పెదవినుము.

70

గీ. అటులజటిలునిచే శాప - మందిహేమ | యుపలమగుటయుఁజెలులేగి - యపుడుదివిజ
భర్తకటిఁగించి గదివని - పాకవైరి | వగచివిధిక్రృతమనుచు భావమునదలచె.

71

క. అంతటవెండియు జటిలుఁడు | వింతగఁ గడునిష్ఠఁబూని - విప్లవములకుక
సంతాపము వాటిల్లఁగ | నెంతయుఁడప మాచరింప - నెఱిఁగిభయమునక.

72

క. రంభనుబనిచిన నదిముని | ఇంభారిపరంగాఁ జెఱుపఁ - జాలునటనియా
జంభారిదానికాయా | గంభంబెఱిఁగింపఁదలచి - రావించుటయుక.

73

గీ. గురుకుచద్యయ నిర్జిత - కుంభికుంభ | దంభపిండంభ యతులఁ-ద్వాగ్విజృంభ
బంభరాలకమాని భా - వప్రలంభ | గంభననుచెంచె మిగులఁ - గంభమొప్పు.

74

క. ఆరంభను నిరతాభిమ | తారంభనుగాంచి జిహ్వా - డవతిం ! వేదిం
ధ్యారణ్యంబునకుంజని | నేరిమిజటిలుని తపంబు - నెఱిఁజెఱుపుమనక.

75

క. అంగీకరించివేగ య | సంగుని సమ్మాహనాస్త్ర - మగుననఁదగియా
యంగనని జటిలునిడన | కుంగడు వశ్యునిగఁజేసి - కొనియొకఁడఁకక.

76

వ. అవిధంబు వివరంబుగాఁజెప్పెద నాకర్ణింపుము.

77

- క. ప్రకటవ్యాపాహప్రద | సకటాక్ష నిరీక్షణముల - సారిండుచుమా
నికినికటంబున నటునిటు | పకియమెలగుచున్నఁగాంచి - సంశయమెదవన్. 78
- ఆ. జ్ఞానదృష్టిఁగాంచి - తానుసర్వమెఱింగి | కోమలాంగిఁజేరి - కోపగింప
కతఁడుతమియునిస్పృహయునాత్మఁబెనఁగొన | తపముమొనర్చునట్టితలఁపువిడిచి. 79
- క. అపుడేర్పడఁగా రంభకు | విపులముగా హేమకథను - వివరించియనున్
చపలాక్షి ! నీవునటువలె | కృపగలుగని దానవేని - కీడగుఁజుమ్మా ! 80
- చ. వనరుహఁగంధి ! నీవిటకు - వచ్చిన కార్యమెఱుంగుదైననే
గనలువహింప నీపయిని - గల్గినమాట నెఱుంగఁజెప్పెదన్
విను, మిఁక నీవుచుంగడును - వేశ్యపు హేమనుబోలె; నమ్ముఁగాఁ
జనదుమిముం, దలంపగుణ - సంపదమియెడఁ గల్గెదెవ్వడున్. 81
- కి. ఏజాతికై నఁగానియు | నాజాతిగుణంబులేక - దాయుదపుభవన్
రాజిల్ల రాగిజల్లిన | రాజనములు పండునటవె - రంభా ! చెపుమా. 82
- ఉ. జంతలుగారెమీరు నిము - సంబున నెంతటివానినైన న
త్యంతము నంకెయై మెలగు - నట్లోనరించుకొనంగనేర్తురా
నంతియకాని ఘోరియిను - మంతయుఁ గల్గుదుమికు, హేమము
న్నింతటికంటెఁజెప్ప తుచు-నెల్లనుఁ గల్గుననేనెదఁజెడెన్. 83
- గీ. కానమిము నమ్మరాదన్న - గాంతనవ్వి | యటులనెంచంగనలదు మీ - యాజ్ఞరీతి
మెలఁగఁగలదాన ననుచునమ్మించెనతని | నతఁడుమెచ్చి లతాంగి-ట్లనియెనపుడు. 84
- ఎ. ఇంద్రుండు నాతపోభంగంబుఁజేయుటకై నిన్నుఁబుత్తెంచట నేనెఱింగియు నీవైఁగల
ప్రేమకతంబున భవద్వచనంబులునమ్మికినియక నిన్నుఁగూడినుభింపనెంచితిఁగాన మదీ
యశీలంబువిడిచెద నింక నీవునర్తింపవలసిన విధంబుఁ జెప్పెదవినుము. 85
- సీ. అశ్వమేధాదిమ - హోయాగములుచేసి - పరమపుణ్యాత్ములై - పరగువారు
సస్తోకదానగ - రాష్ట్రవిస్త్రియలుగా - వించితశ్శలమొంది - వెలయువారు
నిష్కాగరిష్ఠులై - నిశ్చలమతిఁదపం - బొనరించియన్ములై - యున్నవారు
సురగరాసురభక్తి - పరులైవ్రతంబులఁ - జేసినిర్మలమతిఁ - జెలగువారు
- గీ. నంటఁదగుఁగాని నినునింక - నమ్మలెపుడు | నంటఁగారాదు ననువీడి - యరుగరాదు
పరులఁగునలెత్తి కనరాదు - పలుకరాదు | చెలువ ! యిదిసీతుఁగట్టడ - చెప్పినాడ 86
- క. ఈరీతి నుండినన్నున్ | గూరిమి మీఱంగనేలు - కొనగల్గినన్
గారవమున నీమాటకు | మారాడక మెలగుచుందు - మానుదుఁడవమున్. 87

- క. తమవాంఛా సిద్ధికిన్దై | సమయోచితముగ వదించు - చానలనుడువుల్
 భ్రమపడినమ్మిన మనుజుఁడు | తమిగాలము మ్రింగుమీను - దళదాఁజెందుకొ. 88
- ఉ. ఏడుచునప్పుకోపము వ-హించు నగల్గుచరించుభీతిలుకొ
 వేడుకనొందుసోలుఁగడు - వేదనఁజెందుఁ జేలంబుఁగైకొనుకొ
 వీడనినంతఁదిట్టుదరు - టీమణి నేర్పునవాంఛితా ప్తికై
 యోడకలాంగఁజేయు సమ - యోచితభంగి మెలంగిపూరుపుకొ. 89
- ఆ. కాంత ! మిమ్మునమ్మఁ - గాఁజనదైనను | నొకట రెంటునెఱిగి - యుడుగుటొప్పుఁ
 జెడితిమున్నొక్కర్తు - చెప్పినమాటల | నాలకించి నీవు - నలులైనెన. 90
- క. శాపంబు నొసఁగుదునుని | వీవద్ధతులెంచి యిచ్చ - యించి నిలునఁగా
 నోపిననుండుము నీకిది | యాపదగాఁ దోచెనేని - యరుగుముదివికొ. 91
- న. అనిచెప్పిన. 92
- గీ. పడతి యామాటలకు నొడంబడకయున్నఁ | గార్వభంగంబు వాటిల్లుఁగదయటంచుఁ
 జిత్తముననెంచి యుండెదఁ - జెప్పినటుల | ననియె, విడిచెదబోనిష్ఠ-మునినరుండు. 93
- క. అది మొదలు మోనినాధుఁడు | వదలని కాళము నలన - వనజాక్షీననుకొ
 గదియంగరాక మసలిన | నిదియేమని సంశయించి - నేనెఱుంగమిచేకొ. 94
- మ. చిరకాలంబుననుండి నాయెడల నక్షీణానురాగంబు ని
 బ్బరమాబాలియు గల్గియుండునదియే - భంగినితోగంబా తా
 స్థిరచిత్తంబున రాకయున్నది, మహా - చిత్రంబు మున్నిన్నినా
 శ్లీరయంగాఁ జనుదేరకుండు టెఱుంగకొ - హళికొ విఁర్చించెనే. 95
- క. నానైని వలపుతోలఁగెనొ | కోపించి విడొజుడరుగఁ - గూడదనుచునా
 జ్ఞాపించెనొ పుణ్యాత్ముల | దాపుననున్నదియె వీడి - తాఁజనరామికొ. 96
- గీ. అనివిచారించి తగువారి - ననిచియునికొ | జలిసికొనిపోయి పశానిని - ద్రించువేళ
 నతిసనెడగల్గఁ బిలిచిన - యరుగుదెంచి | యలమి ననుఁగొనిటండేర్చి - యానదీ. 97
- వ. సమీపంబునంగల పూవుబీరంబునకుంగొనిపోయి యసమశరునికేళిఁజేలించి, యనురా
 గంబు తేటపడఁ బూవిధసంభాషణంబులు నెఱపిన తదనంతరంబున, నీవిచ్చటకేలవచ్చితి
 వని యడిగిన. 98
- క. అసారస ముఖినాతో | నీసందేశంబుఁదెలిపి - యిది నిర్గరరా
 ట్నాననముగాన కినియకు | మిసగణిని వచ్చుచుండు - మిటకనుదినముకొ. 99
- ఉ. స్నానమునేయఁ జన్నపుడు - సంగమయైవర్పడివేళ దేవపూ
 జానియలికొ మెలంగుతఱి - సత్ఫలము ల్లానివత్తునంచుదాఁ

గాననమందుఁ గ్రుమ్మరెడు - కాలమునకొ నిదురించుజామునం

గాని విడండుమానినను - కావున రమ్మపుడిందువేడుకకొ.

100

ప. మునివరుండు నన్ను పరలంగాంచి భాషింపఁగూడదని యజ్ఞాపించియున్నవాఁడు. కావున నతఁడిప్పుటిమనయుదంతంబెఱింగిన మిన్నకుండువాఁడుకాఁడు. మనమిచ్చటఁ దడవునేయఁదగదు. నేనింక నతనిచెంతకుంబోయెదనని పునరాల్లింగనంబుఁగావించి మఱియుం గొన్నిరహస్యంబులెఱింగించి యాశ్రమంబునకుంబోవుటయు, సంతసేనటనుండి చనుదెంచి నాఁడు మొదలారముఱిమఱికఁజిపినచందలబునఁబ్రతిదివసంబుననునచటికింబోయి నచ్చువున్నవాఁడ నేతద్వైతాంతంబునీకుం జెప్పువలయునను కుతూహలంబుతో నెపుడు వత్తువోయని నీరాకంఠబ్రతీక్షించుచుంటిఁ బుష్కరా ! యిపుడునచ్చితివని సంతసించి తిఁగాని నానంతోషంబువితయగులాగునభయంక రోదంతంబుఁజెప్పితివి. నామనంబునఁ గర్తవ్యంబుతోఁపకున్నయదియని విశేషంబులన్నియుం జెప్పి కొంతదడవు మిన్నకుండి పిమ్ముట.

101

చ. కిడచినదానికై వగచి - కాగ్యము లేదికఁగాన నీవిటకొ

దడవుగమండకేగి గహ - సంబున మానివచ్చించినట్టి యా

గుడినివసించికాళికన - కుంతితథక్షి భజించుచుండు మి

య్యిడుమలదీటునంచు వచి - యించి మదింగడుజాలిఁజెందినకొ.

102

ప. నేను సురపురివానుండనై యుండియు తత్పూర్వంబెపుడును రంభనుజూచియుండిని కతంబునఁ దెలియక నేనలచికవియనెంచినది నాప్రియమిత్రుండగు నలకూబరునినేస్త కత్తెయగురంభయేయని యతఁడుచెప్పినయుదంతంబువలన నెఱింగినవాడనై యట్టి సఖునివిషయంబున నేనుకావించిన యవజ్ఞతందలంచి లజ్జయుఁబ్రాప్తైషంబును మనంబునఁబొడమి, యంతటియపకృతిఁ దనపట్లఁగావించిన నాయందుకినుకవహింపక మదీయ దుర్దశకువగుచుచున్నయతనిసద్భావంబునకుమెచ్చి యింనుకదైర్ఘ్యంబుఁబూని యప్పుడు.

చ. విధిక్యతమాకైరింగియు వి - వేకివినీవు ననుకొగురించి యి

వ్విధిఁబరితాప మొందుటన - వెట్టితనంబు గుజాఘ్య ! నీమనో

వృధవిడుమించు శాంతమగు - వాక్యములకొ ధృతిఁబూనఁజేసి నే

నధికరయంబుతో నెతని - యానతిఁగైకొని యెట్లకేలకుకొ.

104

క. అటనుండికదలి విధినా ! కిటువంటిది పోయటంచు - నెంతయువగతో

నిటకరుగుదెంచి యీగుడి ! నటునిటుఁ జరియించుచుండ - నాసమయమునకొ.

105

క. అశరీరవలికై బుష్కర ! | కుశలంబగు మాటవినుము - గొబ్బునగుడి ప్రా

గ్గిశనీకన్నులకుందోఁ | మశమీమూలమునఁద్రవిష్టి - చూడుమ, యచటకొ.

106

- గీ. అద్భుతంబగునట్టి యో-గాశ్వమొకటి | కజ్జలకరండ మొకటియు - గానుపించు
సిద్ధుడొక్కండమునుసిద్ధి-జెందువేళ | నచటఁబూడిచియుంచెదా-నదియునదియు. 107
- చ. తలఁచిన చోటికింగొనుచు - దక్షిణమేగఁగ నేర్చువాజిక
జ్వలమునుఁ గంటరాచికొని - చక్కఁగఁజూచిన నెంతదవ్వునం
గలుగు విశేషమైనఁ దగఁ - గానఁగవచ్చుఁ జూమియదంతె కా
దిల నెట నెవ్వ రేమి వచి - యించినవే వినవచ్చువంతగఁ. 108
- క. కై కొనుము పోయివానిని | నీకుశుభంబగును దైవ - నిర్ణయమునకుఁ
వాక్కులపడఁగారాదెద | లోకము సుఖదుఃఖమయ మ - లుకుదురెధిదుల్. 109
- క. అనితెలిపిన నచ్చోటికిఁ | జనిపుడమినిఁద్రవ్వి వినిన - చందంబుననుం
డినఁగని యారెంటినిమె | ల్లనఁగొని నేమలదేవ - శముఁజేరుటయుఁ. 110
- క. తనువు వివర్ణంబయ్యెఁ | ననునేనెఱుఁగమి ఘటిల్లె - నయనంబులకుం
దనరెను సనిమేషతయం | తనెమనుజాకాగ మెదవ - తత్త్వముమాతెఁ. 111
- క. శ్రమవోఁడె నేదెనంబగ | గమనప్రజ్ఞయును బలము - గడునాకలి ద
ప్పి మొన నెసాగిపూర్వజ్ఞా | నమునెడె దేనత్వ మెదలి - నరుడనగుటచేఁ. 112
- ఉ. అంతటనేమిసేయుదు న-టంచువివేచన సేయుచుండి నా
స్వాంతము శాంతినొందమి వి - చారసముద్రములోమునింగి నే
గొంతగృతికవహించి యిటు - గుండగ నెవ్వరుమాన్యువారు ని
శ్చింతనిటకొవసించి నుతి-సేయుచునుండెద దుర్గ నెప్పడుఁ. 113
- క. భాగ్యము సాగముగ భువి | భోగ్యములగు మేలుకీర్ణ - పాదము తలంపుల్
భాగ్యము మూలంబెంతటి | యోగ్యులకేనియును దొలఁగ - దొనగూడుతఱిఁ. 114
- మ. జనకుండంబుజ నాభుండంబసిరి య-స్త్రంబుల్బురోజాదులై
దనిరుద్ధుండు సుతుండుమామశశి దు - ధ్ధాంభోధిమాతామహుం
డనివార్యా సమశక్తియుక్తుడగుదా - నయ్యుకొమరుండుగ్రులో
దనవహ్నికొ సమనెకొవృథా చనవప-శ్యంజేర్పుఁ బూర్వాసుమల్. 115
- ఉ. వర్జితవోఁడుఁ డెంతయును - నై భవశాలి మహాగ్ధరాశ్చితుం
దూర్జితశక్తి సంకలితుఁ - డుగ్రతరాశనిధారినిత్య వి
సూహ్యతతేజః డింద్రుడను - బూర్వ మొకప్పుడు కోలుపోయెదా
నిర్లరరాజ్య భోగమును - నేరయపోవిధిదాట నెవ్వరుఁ. 116
- ఉ. అంతటివారలే యెదవి - నట్టి విపద్దశలందొలంపలే
కెంతయు వంతనొందిరను - టెంచిన నేనననెంత ? దీనికై

చింతలనేమి గట్టభువిఁజేసినవారికిఁ జేసినంతయా

సంతియకాని మిక్కిలిను-భానుభవంబనియేల చేకుఱుకొ.

117

ఆ. అనుచునిశ్చయించి - యదిమొదలొన్నాళ్లు | దుర్గసధిక భక్తి - తోడనమ్మి

పూజనేయుచుండఁబొడనూపి యాదేవి | తెలుపుమేమి వరము - వలయుననియె. 118

వ. కాలికాదేవి నన్నట్లుడుగుటయు.

119

క. ఎదియెట్లు కావలయునని | మదిదలఁచినఁ దలఁచుకొన్న - మాడ్కినపుడెనా

కదియెట్లుదవెడు వరమీ | గదవమ్మా ! జనని యనిన - కాలికనగుచుకొ. 120

క. ఈవరమును నీవంతటి | తీవరమునఁ బడయలేవు - తెగియొకయువిదక

గావిడిన నొడఁగుదును నీ | కావిధమెఱింగింతు వినుమ - యదియెట్లున్నకొ. 121

క. అవివాహితయుంజన్మని | యువివేకియు రూపవతియు - సుర్వీశ్వర సం

భవయునఁహోదరియనా | యువిదనుగైకొందుఁగాని - యెల్లనితరులకొ. 122

వ. అనితిరోధానయగుటయు, నాటఁగోలెదేవియానతిచ్చిన లక్షణంబులుగల జవరాతెచ్చటఁ

గలుగునోయని యంజనప్రభావంబున నప్పుడప్పుడచ్చటచ్చటవిలోకించుచుండి నేటిది

నంబు మదియెప్పట్టిమీపురంబువంకఁబ్రవరించిన నీయంబంతంబంతయుం దెలిసికొని దుర్గ

కుంబ్రియంబగు సర్వలక్షణంబులును నీయందమరియుండుటఁగని సంతసించి కపటవేషం

బునమాయావైంధంబాలోహించి నీయొద్దకుఁజనుదెంచి భవదిచ్చామగుణ్యంబుగాఁ

బ్రసక్తినడిపి నమ్మికఁబుట్టించి బలిఁదెట్టుతలంపున నిలింపమార్గంబున నిన్నిటంకుంగొన

వచ్చితి నటుమీఁద జరిగినవృత్తాంతము నీవెఱింగినదియ యనిపలికి మఱల నిట్లనియె. 123

శా. ఓకాతోదరి ! నీపునస్సుటులనేఁడుగ్రానిచేద్రుంపఁగా

నాశాపంబు తొలంగిపోయెఁగలిగెకొ - నాస్వస్వరూపంబును

శ్రేష్ఠశంబేదఁగఁ గంటినిప్పటికి; నికొ-గీర్తించియీచిత్రసం

దేశంబేప్పడఁ బల్కిపోవుటకునై - నేవచ్చినాడంజుమీ! 124

ఆ. ఇదిమదియ చరిత - మిపుడు పూర్వజ్ఞాన | మొదవెగాన నెఱిగి - కొదువలేక

చెప్పినాడెనీకుఁ - జెలువ ! యింకేమైన | నడుగవలసియున్న - నడుగుమనిన. 125

గీ. ఊచిపుట్టువులేకుల - కుపమలైన | కనులనానంద బాష్పంపు - కణములూలుక

వంతయగుపుష్కరుని కథ - వినివెలంది | యబ్బురంబంది యతనికిఁ-ట్లనియెనపుడు. 126

క. అటులనిరువుర శపించిన | జటిలంఁడెటువోయెనొక్కొ - చర్చింపఁగ నిం

తటిదనుక బ్రతికియుండునె? | దిటముగ నీకతనిపోక - దెలియునె చెపుమా. 127

ఆ. నాపుడతఁడుదెక్కు - నాళ్లకుముందున్న | వాడుగాననిపుడు - పలుకఁజాల

నెటులనయ్యెనొక్కొ - యటుమీఁదదైవంబె | యుండుఁగానినే నె - యుండునబల! 128

గీ. అనుచువదియించె గంధర్వ - డంతలోన । నడటికొకమాని సనుడెంచి - యల్లనగుచు
నేమియునుఁగాక యున్నాడ - నింతడచుక । జటిలుడనునేన; మీశేల-సంశయంబు.

వ. ఇపుడొకయోషధికొఱకరుడెంచి యీగుడికిసమీపంబునగ్రుమ్మరుమండి ప్రస్తాపవశం
బున మీరునన్నుఁజేర్కొని మాటలాడుచుండుటనాలించి మీసందియంబునారించి
పోవఁదలంచి వచ్చితింజామీ! యనినఁ బగమాశ్చర్యసంభరితాంతరంగులై తత్పూర్వం
బతని నెఱింగియున్న హేమయుంబుష్కరుండును సాష్టాంగదండప్రణామంబులాచరిం
చిరి. రాజపుత్రియీనమమ్మరించిభక్తివిషయంబులెఁంగ నమ్మనిపతికీట్లనియె. 180

మ. ఇపుడీహేమయుఁ బుష్కరాఖ్యుఁడును దా-మెన్నాళ్లకో పూర్వము
గ్రపుశాపంబుల నొందినారమని పల్కన్వించిమీరీమహా
విప్లవతోడిని నాటనుండియును నిర్విఘ్నంబుగా నెవ్విధిం
దపముండేయుచు మంటిగొక్కమునినా-ధా! చిత్రమైతోఁచెడిక. 181

క. హేమను శపించినంతట । నామఖపుడు మీరహం-హత్త్వముఁజేటుపం
గామరల రంభననుచుట । నీమాన్యుడనుసెప్పె గంభ - యిపుడెటకేగెక? 182

ఉ. నాపుడునవ్వి నీకిదిమ-నంబున వింతగఁదోఁచెనే? లతాం
గీ! వినుపల్కెదండరయఁ - గేశముదున్నల త్సత్త్విపాసలుం
బోవఁగఁజేయఁజాలు గుణ - ముల్లలయోషగులక భుజించిమే
మావడిలేక యోగమహి - మాతిశయంబున నుండుమిథ్యక. 183

గీ. బ్రదుకదలఁచిన యన్నాళ్లు - బ్రదుకుటకును । నెపుడుమదిలోవిగత్తి వ-హింతుమపుడు
తనువువిడుచుటకును శక్తి-తనరుమాకుఁడరుణి! కనలేదు మామహ-త్త్వంబుఁబరుట. 184

ఉ. ఎంతటిశైవజాలరె ము-నీంద్రులుకాంచి యెఱుంగవౌటచే
వింతగఁదోఁచెనీకు విను-వింగడమేమియు లేదునుమ్మియ
త్యంతగుణ ప్రపంబులగు - నట్టిమహాపథులక భుజించియ
క్రాంతము నిచ్చమైదపము - నల్పుచునుండుదు జీవధారినై. 185

వ. మాబోంట్లుపెక్కున్నాళ్లుజీవించుటకుం దగినకారణంబెఱింగించితి నొక నీవడిగినరెండవది
యగు రంభవృత్తాంతంబుఁజెప్పెదవిను మవ్విధంబునహేమశాపంబునొందినవిషిమ్ముట
సంక్రందనుండు మరల నాచెంతకు రంభనుబనుచుటయు, నది మొదలు తనశాపంబుతీ
ఱువరకును సమస్తవిషయంబులునుఁ బుష్కరునివలనవినియున్నదానపు, కాపున దాని
మరలఁడవంబనిలేదు. నావలనఁబుష్కరుండవివిధంబునఁదిట్లువడిపోయినంతట. 186

క. నాకుండెలియఁగనీయక । నాకేవలనించుభంగి - నలకూబరునిం
జేకొనియుండుటయునునతఁ । డీశాకువచ్చిననుట - నెఱింగితలఁపునక. 187

వ. రంభదుశ్శీలంబునకుంగినిసి, యోసీ! నీవైమక్కువంజేసి తపంబుజాలించి నీతోడి
దియలోకంబనితలంచినమ్మియున్న నన్నుగితురించి ప్రియంబున మఱియొకనింగలిసి
వత్తించుచు నిరవరాధినియుంబోలెనటించుచున్నదానవు. నీప్రవర్తనంబు సర్వంబును
గోచరంబయ్యె. నింతటియకార్యంబొనరించితివి గావునభూలోకంబునమానవయోనిం
బుట్టుమనిశపించితి నయ్యవనరంబున రంభాసంగమవాంఛంజనుడెంచిచెంగటికుడుం
గంబునఁడాఁగియున్న నలకూబరుండునుద్యగ్ధోచరుండగుటయువానిజేగంజని యాగ్ర
హంబున.

188

గీ. నన్నుగితురించి నేఁగోర-కొన్నదానిఁ | గవయఁదలకొంటి వగుటచే - భువినిరంభ
మాడ్కిబుట్టుము నీవును - మనుజుయోని | ననుచుఁదిట్టినవారు భ-యంబుఁజెంది. 189

క. కామోదేకంబుననా | గాములు యోచింపలేక - కడుమియెడలక
మేమవచార మొనర్చితి | మోమానివరేణ్య యింత - యునువిధిక్రమహా. 140

వ. కరుణించి కాపాపసానసమయంబు ననుగ్రహింపుఁడాయని ప్రార్థించిన వారియందు
జాలిఁజెందినవాడైన మిరిరుపురును బాహుజకులంగంధపులరై యనూనరూపలావణ్యాది
కుభలక్షణంబులఁ బ్రసిద్ధివడసి సమస్తభోగంబులనుభవించుచుం బెద్దకాలంబుండి యనం
తరంబునవృద్ధరూపంబులనొంది మీరీషాసంబులకుఁజేరఁగలరు. మఱియొక విశే
షంబువినుండు.

141

గీ. మీరలాండోరులనయంబు - మిగులవలచి | యుండువారలు గావున - నుర్విమీరు
సతియుఁబెరియును నై లోక-సమ్మతముగఁసిరియురాజ్యభోగంబులుఁ జెందఁగలరు. 142

క. సత్యమున నొకరుబాతి | వ్రత్యంబున నొకరుమించి - వత్తింతురు మీ
కత్యంతకరుణ విష్ణుడు | ప్రత్యక్షంబగును పిదప - భావుక మొదవుక. 143

వ. మీరుమనుజులైజన్మించుటకునిమి త్తంబై నయీవృత్తాంతంబుత్రిమూర్తులకుఁదక్కఁతక్కిన
వారికెఱుఁగఁబడకయుండఁగలదు. చయ్యన నికఁబనివినుండనివారలననిచి, యప్పటికిఁ
దప్పుని తోచిన మదనుచితప్రవర్తనమునకువగచియంతనట్టిదుర్వ్యవసాయంబునకుఁజిత్తం
బునాయిత్యవదనీయక యోగ్యంబగురీతినికాలంబుఁగడపుమఁదపంబొనర్చుచున్నవాడ
నీయడిగినప్రశ్నంబులకు సదుత్తరంబులిచ్చితి ననిపలికి యాచిలకలకొలికి కతఁడుమరల
నిట్లనియె. నాప్రకారంబున నావలసకపింపఁబడిన రంభాసలకూబరులమారాడనోరురాక
కటకటంబడిపోయియురుపురునునిరుదేశంబులభూభర్తలకుఁబుత్తుగిండునుబుత్తికయునై
జన్మించి దినదినాభివృద్ధిఁ జెందుచుండ వారికియకావనంబుకురించెనప్పడు.

144

సీ. దైవికంబుగనొక్క - తఱివారలిరుపురు - నొకవోటఁజేరితా - మొకరినొకరు
వీక్షించుకొనుటకు - వేళచేకూరుట - యునుదమలోనమాననివిరాధి

- నొందిరంతటిలోవి - యోగంబువాటిల్లె - నదిమొదలొండొరుల్బుదముతోలంగి
 రేలుంబనట్లునా - ర్నినిజేందిచెతవడు - చున్నవారింక మే - లొందగలరు
- ఆ. వన్నెలాడి! వింటే - కొన్ని నాళ్లకులోన | నామనుష్యజనిత - కాముకులకు
 జరుగగలదునుమ్ము - పరిణయంబటుమీదఁ | బొసఁగు నెల్లగతుల- భోగములును. 145
- గీ. చానరో! మఱియొక రహస్యంబుగలదు | గానియదిచెప్పురాదింక - పైనిఁగొంత
 కాలమరిగినఁ దెలియఁగాఁగలవునీవు | పోయెదతపంబునకు నేను-ప్రాద్దువోయె. 146
- చ. అనవుడు నబ్బురంబొదన - సంగన యిట్లు నోమునొంద్ర! మీ
 కనమఱి గల్గిరెడఁగి - నింతటిసన్నత యోగసత్త్వసా
 గనులగుటే నెఱుంగకమ - దంబున నిన్నిటిఁజెప్పుపంటిలోఁ
 గినియక తప్పగాఁదలఁచి - కేక మన్ననఁజేయుఁదాదయక. 147
- ప. అనిపలికిన యాకలికి చలుకులకు జటిలుండునగి, చాలుఁజాలుమావంటివారికిఁగోప మెక్కు
 డిది; సందియంబుగల యర్థంబునెఱిఁగినవారిసడిగి తెలిసికొనుటనేరంబేయగు దీనికింగిని
 యుదునే; నావలన నీకుఁగెక్కుసంకటంబులు తట స్తించెఁగదా! యని నేనుమనంబున
 వగచుచున్నవాడపుష్కరునిశపింపకుంటి నేని నీకీకష్టంబులు సఁప్రాప్తింపనేరవు. దానం
 జేసి యుచుడిన్నిచిత్రంబులుపుట్టె. కడచినపనికివిచారింతుట బ్రయోజనంబుకాదు. నీచరి
 త్రంతంతయు నేనెఱుంగుదును. 148
- శా. ఓబింబాగర! దైవచిత్రమిదిని - నోల్కాకునొందించెని
 ట్లాబన్నంబు తొలంగె సౌఖ్యసమయఁ-బాసన్నమానింకగా
 రాబంబొప్పగ నీప్రియుఁగలిసి యా-రా! యంచుధాత్రీజనుల్
 నీబంధుల్ నుతియింపవర్ధిలుము రా-జించుకొభవనోగముల్. 149
- చ. అలఘుకర ప్రవీణలర - యన్నన హేమయులుబుష్కరుండు నే
 యలజడినొంద నీకనిమి - పార్థములో నినునీదురమ్యుని
 ర్ములమణి హర్మ్యనీమనిడి - రాఁగలరంతట మేలువాటిలం
 గలను నిజంబునీకుఁ దల-కంబనిలేదిక నేనువోయెదక. 150
- క. అనిచెప్పి పుష్కరునిహే | మనుగని మీరీక్షణమున - మదవతినిరయం
 బునఁగొనిచని హర్మ్యమువై | ననువొందఁగఁజేర్చి యరుగుఁడనిశాసించెక. 151
- గీ. మంచిదాలాగుగావెంతు - మంచువారు | మ్రొక్కిరతనికిఁ దానును - మ్రొక్క-రాజ
 తనయందఱిదివింది-చనియెజటిలఁ | డాశ్రమమునకుఁ గడుఁడడ-వయ్యెననుచు. 152
- క. అంతట హేమపుష్కరు | లెంతయు సంతోషమును వ-హించిధర్మి
 శాంతాత్మజ నిలునేర్పఁగ | మంతనమొనరించి యపుడు - మహిమదర్శిక. 153

- బ. జలరహగంధి ! నీవు నిమ - సంబుకనుగవమోడ్చియుండుమా
మలగనవచ్చునన్న నర - పాలకపుత్రిక యట్లనేసె; యా
వెలదుకహేమ పుష్కరుడు - వెంబడిరాగొని పోయివే యథా
స్థలమునడించి చూడుమిక - జక్కగగన్నులు విచ్చినావుడుక. 154
- క. కనకనిభాంగి యశోవతి | తనమేడం జేరుటెరిగి - తగవారికివం
దనములొనరించె నంతట | వనితను దీవించినని - వారుముదముతోక. 155
- ఉ. అంతటదాను వీడిచని - నప్పటినుండియు వర్తమానమొ
క్కింతయుఁ దామెఱుంగక యి - దేమియశోవతి కానరాదునే
డింతటిలోన నెందరిగె - నేర్పడదంచు దలంచునెచ్చెలుల
సంతసమొండజేరఁ జని - సర్వము వారికిజెప్పెదప్పకక. 156
- క. వనివారలు నివ్వెఱపడి | మునువినియుం గనియు నెఱుంగ - ముబళి! యీవిం
తనుమించిన వింతను, యే | మనఁగాదగు విననగుండె - లడరెడుమాకుక. 157
- క. తలఁపగఁ బసిదానపు నెఱఁ | దలఁగిమముక విడిచియెటుల - ధైర్యమున న
ప్పులుగాకి మాయసిద్ధుని | పలుకులువిని పోయితమ్మ - భ్రమపడితరుణి! 158
- క. కమ్మనిమాటలు నెప్పిన | నమ్మంగాఁజనునె? పరజ-సంబులనుడువుల
మమ్మెమరించి యెవ్విధిఁ | గిమ్మనకరిగితివి చెపుమ-కృత్యముగాదే? 159
- వ. అనిపలుకుచుండ నందుమఱిగొండలు కప్పరగంధు లాపుష్పంధయఁజేసిఁజూచియిట్ల. 160
- నీ. ఎంతసాహసమేమా - కిదియిట్టిదని తెల్పు - కరుగంగఁదగునెని - వనియెనొకతె
భూకాంతుఁడేమను - నోకదాతెలిసియం - చుటచుఁటిమిగదే - యనియెనొకతె
క్షణములోనందటి - కనులుమాసితివెంత - కై నఁజూలుదువుని - వనియెనొకతె
మాయసిద్ధునికల్ల - మాటలునమ్మగా - నగునెయలోచింప - కనియెనొకతె
- గీ. యారనీకెంత ధైర్యమే-యనియె నొకతె | యబల! యింకెన్నఁడిటునేయ-కనియెనొకతె
వనటఁగొంటిమిగదవమే-మనియెనొకతె | నినుగనుటచేత బ్రతికితి-మనియెనొకతె. 161
- క. ఈరీతి సఖులుతోచిన | తీరునవచ్చియంచుండఁ - దిన్ననుడువుల
న్వారల వైరస్థంబును | వారించి ముదంబుబూన్చి - వనితామణితాక. 162
- ఉ. మంచిగ వారిమూలమున - మాతకుదన్నరితంబునాత్మలో
మించినకొర్కియు న్వలపు - మీఁదటి కార్యవిధానరక్తిజె
ప్పించిన నాలకించికడు - భీతియు నచ్చెరుపాటునొంది తె
ల్పించెను భర్తకుందగు వి-వేకులనయ్యడఁ బంచినర్వముక. 163
- కా. అన్పత్తంతము భూవిభుండువిని య - త్యాశ్చర్యముగ్నాత్ముడై
కావింపందగు నట్టికార్యమును సం - కల్పించి శీఘ్రంబుగా

- దైవజ్ఞోత్తములకొ నుధీవరుల నా - త్తవారముకొ బంధులకొ
దావేబిల్వగఁబంచి తెల్వెగడుచి - త్రంబైన యావృత్తముకొ. 164
- క. ఆదివిని వారందఱు మే । మిదివఱకును వినియెఱుంగ - మిట్టివిశేషం
బిది నూతనమనిరి విభుం । డెదికర్తవ్యంబు తెలుపుఁడీ! యనియడిగెకొ. 165
- చ. అడిగినవారిలోన ఘను - లైననుధీమణులలో నరేంద్ర! మ
మ్మడుగఁగేలీ! నింకభవ - దాత్మజగోరిన రాజపుత్త్రిని
వృథా దడవంగనేమిటిక - భూరియకుండవు గావెనీవుయా
పడఁతుక వాంఛదీర్చుట కుపాయము లెవ్వియులేవెమాడఁగకొ. 166
- చ. తరుణికిఁ బెండ్లిసేయుటచి - తంబగుకౌశ్యముగాఁబూని స
త్పరముగ దేశదేశముల - దప్పకసభ్యులకొటిచేస్వయం
వరమునుజాటబంపు మేగి - ఎత్తుభూవరులెల్లఁగను నుం
దరివరియించుదావలచు - భాత్రిపునిర్వమదంబు మీఁగకొ. 167
- క. వారలలోఁ దనమానస । వోరుడు లేకున్నదగిన - శుభమూర్తినిదా
మోకని వరించుకొమది । వారిజముఖి నతనికొసఁగి - మాయముకీర్తికొ. 168
- క. ఇదితగుయోచన యటుపై । మదిదోచిన లాగొనర్చుమా ! యనుటయు రా
జిదియేమేలని చారుల । ముదమునఁ జాటంగ దేశములకుంబనిచెకొ. 169
- ఆ. సకలదేశములకు - జనిరాజసేవకు । లచటనచటదత్స్వ - యంవరంబు
జగుఁబోవునట్టి - సమయంబుఁదెలియంగఁ । జాటివచ్చిరపుడు - సంతసమున. 170
- వ. అంత. 171
- చ. సారదినిలోకులెల్లను య - శోవతిరూపవిలాస సద్గుణో
త్కరములు సన్నుతించవిని - కన్గొనఁగాదటివేచియున్నభూ
వరులుచెలంగి యచ్చటికి - విచ్చిరనేములు కాంతనారయకొ
బొరనెను పుణ్యమిప్పుడని - భోరనగా విభవప్రయుక్తులై. 172
- సీ. ఎచ్చటఁగనినమ - త్రేభదానోదకా - ద్విష్ణుప్రసరాగక - ద్దమతలంబు
లెచ్చటఁగనినబా - స్థికదేశజాతాశ్వ - సంబద్ధరమ్యకాం - చనరథంబు
లెచ్చటఁగనినంద్ర - యాతనుద్యుతినిరో - భశ్వేతశేతుభ - త్రవజంబు
లెచ్చటఁగనినన - రేంద్రసందోహాభి - రామవిభూషణ - రత్నరుచులు
- గీ. సతియించెను తత్పురి - నాస్వయంవ । రావలొకనకుతుకయు - తాగతావ
నీవఁస్తోమ విభవప్రభావసిద్ధి । బరఁగుటనుజేసి కన్నుల - పండువుగను. 173
- వ. ఆసమయంబున, 174

ఉ. పిలితాంగి రాజసుత - నింటికిజేర్చెనో యాలతాంగితా
మేలూనరింపనెంచి తఱి-మేకొనెనేడని పుష్కరాఖ్యుడొ
వేలుపుగాణకా విధము - వేదనితెల్పె నతండుడ్రుక్కియా
లాలనుడై యశోవతిత - లంపాడగూర్తును పొమ్మునీవనెకొ. 175

వ. అనిచెప్పిన ననంతర వృత్తాంతంబునుఁ జెప్పమని యగుటయును. 176

కా. జ్ఞానానంద మయ్యరూ ప ! ఛణిరా - జహ్మగరోత్తుంగ శృం
గానూనో పరిభాగనిర్మితమనో - జ్ఞాగారమధ్యోన్నత
స్థానస్థాపిత రత్నపీఠ ! పరిశు - ధస్యాంత ! శాంతిప్రదా!
మాసింద్రార్చిత ! పద్మవాధ ! యలమే - ల్మంగామనోవల్లభా ! 177

క. పనజ పనజావతారా ! | ఘనరస ఘనరస సుపర్య - గజరుచిరయశా !
ధనద ! ధనదంభువందిత ! యనఘా ! యనఘాంగ ! శార్దూ - హస్త ! సమస్తా ! 178

సుగంధివృత్తము.

కేసరీంద్రవిక్రమా ! నృ - కేసరీస్వరూప ! గో
త్రాసుపర్యవేష్య ! భవ్య ! - దాసవాంఛితప్రదో
ల్లాస ! సుస్మితాస్య ! రాస - లాసకప్రధాన ! మం
గాసమేత ! పావనా ! సు - గాత్ర ! లోకజీవనా ! 179

గద్య.

ఇది. శ్రీమద్వేంకటేశ్వర వరప్రసాద లభ్యానర్గళచతుర్విధ కవిత్యమహత్త్వాభి
రామ, భూసురకుల ఊరహారావారవ్యవస్థరీసోమ, శ్రీవత్సగోత్ర
పవిత్రాపస్తంబనూత్ర, సావిత్రిలక్ష్మీనృసింహగృహత్రై,
సుకవిజనవిధేయ, పిచ్చయనామధేయ ప్రణీతంబగు
విజయాశ్వచరిత్రంబను ప్రబంధంబునందుఁ
బూర్వభాగంబునఁ బంచమాశ్వాసము
సంపూర్ణము.
శ్రీమద్వేంకటేశ్వరార్పణమస్తు.

శ్రీరస్తు.

విజయాశ్వ చరిత్రము

పూర్వభాగము

సప్తాశ్వాసము.

- క. శ్రీ లోకత్రయపూజిత ! పాలస్త్యుమాశ్రితాంఘ్రి - పంకిజయుగళా !
లీలానతాగ ! వేంకట ! వైలోపరివాస ! భక్త - జాలోల్లాసా ! 1
- ప. దేవాయవధరింపుము—గద్దూరిగణవిశారదులగు శౌనకాదులకున్నతపుణ్యకథాశతాంగ
నూతుండగు నూతుండిట్లనియె. నవ్విధంబునఁ గనకపురాధీశ్వరుండు నిజాత్మజా
స్వయంవరంబుఁబ్రకటించి, తదుత్సవవిలోకనాగతరాజులోకింబునకుఁబ్రయం బెసఁగఁ
దగినవిడుదులుమాపి, విడియించునర్హులగువారినినియోగించిన, వారల తైశంగనఁగావించు
చుండి రట్టిసమయంబున నట్లపురంబున. 2
- క. తలుకున నాఁడొకసంయమి ! నిటలాత్మదేవంగదగిన - నిర్మలతరవి
స్ఫుటతేజో మయదేహం । డెటనుండియొ పిలిచినటులనే తెంచిపురిక. 3
- మ. రమణీయోపవ నాంతరంబునఁగడుక - రాజిల్లుకాసారతీ
రమునఁబ్రోదిగనొప్పు రమ్యహాకా - రత్నజపార్శ్వంబునక
గ్రముకస్తోమముచెంత మేలగుకుడుం - గశ్రేణికికమగ్ధభా
గమునఁజొంపపుఁ బొన్ననీడఁజలువల్ - గావించు పూఁబాన్పునక. 4
- క. నిరశనుడై పంచశర । జ్వరతాప వ్లాసనదన - జలరుహుడగుచుం
బొరలుమఁ బలుమరును మనో । హరియగు ముద్దియనుదలఁచియతిదై న్యమునక. 5
- ఉ. ప్రక్కనుపుష్పతల్పమునఁ - బండినవీన మనోహరాకృతిం
జక్కనికన్నులక మొగిచి - శాంతముగా నిదురించువేళనే
నక్కనఁజేర్చి మద్దుగొన - నైతిని మేల్కొనఁజేయనైతిఁజేఁ
జిక్కినచక్కనే ప్రియముఁ - జెందికొనంగ ననర్హుఁడెంచినక. 6
- క. అనివగచి మాటిమాటికిఁ । దనవలచిన సుందరాంగి - తగఁగన్నులఁదోఁ
చిన భంగినై న కలవర । మునుఁజెందుచు బాలిమించి - ముదమేదిమదిక. 7
- సీ. తననర్కసఖుఁడుమం - దటఁజేరితాల్మికి - మూలహావిషయము - ల్బ్రుచ్చటింపఁ
గడుఁగూర్చుచెలికాఁడొ - కండుమెల్లగఁదాళ - వృంతంబుఁజేకొని - విసరుచుండ

విడువక నిరతంబు - వెంటనుండుహితుండు - తాపోపశమనకృ - త్యములొనర్పఁ
బ్రేమరేట్టింపను - ర్తించుమిత్రుడువేండ్ - మెక్కివాడినపాన్పు - జక్కనేయ

గీ. యట్టికార్యంబులెల్ల నిక్కట్లుగాఁగ | బుద్ధిదోచిననొల్లక - పూర్వవిరహ
వేదనార్ణవ భీకర - వీచికాప | రంపలనరియుచునుండు - రాజనుతుని. 8

క. స్థితిఁగల్గొని యమ్మునిమది | నతనిశుభాకృతిని మెచ్చి - యంగజుమహిమ
నుతియించుచు నటకుంజని | చతురత నాశీర్వదించి - చక్కిని నిలిపెన్. 9

చ. నిలుచుటెఱుంగ కతులను-నిబ్బరపుండమిమోడ్చియుండియా
వలగనువిచ్చిచూచి ముని - వచ్చినయప్పుడ మీరలందఱుగ
దెలుపకయుంటిరేల? యని - దిగ్గునలేచి నమస్కరించిమి
త్రులయవరాధ మిప్పుడిది - దూరకుఁడాతడనయ్యెనంచనన్. 10

క. కోపంబులేదుమాకున్ | నీపయిబంచాస్త్రిబాణ - నికరానలక్తి
లాపరితప్తుడవగుటన్ | బ్రాపింపదు బుద్ధియెండు - పనుల కెఱుంగుదున్. 11

క. ఆనినగుచుం బలికినముని | తనలాగుం దెలిసెనని వి-తర్కించుచిరయం
బున నుపవిష్టనిజేసి స | పినయొత్తుల నిట్టులనియె - విజయాశ్వుఁడొగిన్. 12

శా. ఓయయా! యెటయెడివచ్చెదయో యె - దోయాశ్రమంబిత్తటిన్
మాయోగంబున దర్శనంబొదవె బ్ర - హ్మప్రాయులొమిమన
జేయంగాఁగల కార్యమెయ్యదియొకో - శీఘ్రంబుగాఁబల్కుఁడా
హేయంబై న నసాగ్యమైన నగునీ - యిట్టంబుదేర్తుకనడిన్. 13

క. నావుండువిని యానయమి | నీవెంతటి కై నజాలు - నేర్పటివైనన్
లేవడినే నడిగిడివియుం | గావింపఁగ వలసివియుం - గలుగదొకండున్. 14

క. నాయాశ్రమస్థలంబును | నాయోగ్యతయుం బ్రతిష్ఠ - నడవడినీకే
లా? యడుగ; జెప్పినంతనె | చేయంగలదేమికలదు - చెప్తుమి? మహారా! 15

వ. ఆనినవిజయాశ్వుండతనింగనియనమా! సత్యంబదియట్టిదియ, యనిపలికెడుగుటఁజాలించి
సముచితంబులగు నితరవిషయంబులఁగొంతవడిసంభాషించుచుండి, ప్రస్తావనలంబునఁ
దనచరిత్రంబునుసాంతంబుగావిసరించి, నేనిట్టిదుర్గతననుభవించుచున్నవాడనేమిసేయు
దుననిదై న్నంబుగాఁబలికిననతనిమునివరండిట్లనియె. 16

క. నేనాత్మదృష్టిచే ము | న్నేనీచరితంబుఁజక్క - నెఱిగితిఁజెప్పం
గానేల నీదుదైన్యము | మానివిపోవచ్చితింగు - మారా! వినుమా! 17

వ. మదీయతపోమహత్త్వంబుచే నంబరమార్గంబున హిమవంతంబుఁజూచుకోరికంజనుచుండి
నీయుపపనోపరిభాగంబునకరుడెంచి నీవిచ్చొటపల్లవతల్పంబునశయనించి యలయుచుం

డుటయుఁ బెక్కుఁగ్రుపెక్కు-విధంబుల నీకుచుచుండుటయుఁ
గాంచి, నిమిత్తంబెయ్యదియోయనియోచించి యోగదృష్టిప్రభావంబునవృత్తాంతంబున
టింగికొని, నామనంబునఁగనికరంబుజనించుటంజేసి నీయడరుమాన్విపోవడలంచి నేని
పుశీటకుంజనుదెంచితి. రాజపుత్రీకా! నీవింక శుభంబునొందఁగలవు. వగవువీడ్చివృంబ
వలంబింపుము. 18

చ. అనికపాలనుండి యొక - యద్భుత సౌరభపుష్పమాలికా
గొని, యిదిదేవమానతతిఁ - గూర్చినదామము కంఠమందుఁదా
ల్పిన శుభముల్బాగంగు మనిఁ - జింతలడంగు మహాత్ముఁడొక్కరుం
డనువమమంచుఁజెప్పి ప్రియ - మారఁగనిచ్చెను సుమ్ముదీనినిక. 19

గీ. దీనినమృల కొనఁగరా - దైన నిపుడు | కనికరముమించె నీయెడఁ - గాననిచ్చి
పోవడలంచితి నాకిట్లు - బుద్ధిహింస | నిదిగో! కైకొను మెదవునీ - కష్టసిద్ధి. 20

చ. దీనిందొలుతధరించునపుడొకనియమంబుగలదు. ఎట్లనిన, శుభియైకానితాల్పరాదు.
కావున శీఘ్రంబుగా నీవిచ్చటఁగలకమలకరంబునశరస్వానంబుఁగావించి ధాత
వస్త్రంబుఁగట్టి భక్తియుక్తుండవై సూర్యునకునమ్మరించి యటుపిమ్మటనీదండను
కరంబునలంకరించుకొనుము. దీనిప్రభావవిశేషంబువలనయభీష్టంబుసిద్ధించునిదిసత్యం
బని యాశీర్వాదపూర్వకంబుగా కుసుమహారమునతనికొంగి చాలఁడడవయ్యె నేనింకఁ
బోయెదననిచెప్పి దిగ్గునమిటికుద్దమించి నిశేచ్ఛంజనియెనంత. 21

చ. సరగుననుండువోటున నె - సంగడికాండ్రను నిల్పియొక్కఁడే
యరిగి ముదంబుమీఱ ముని - యానతిలాగునఁజేసిదండఁగం
ధరమునఁదాల్చినెంచి యటఁ - దామరసాకరమందుఁ జొచ్చి భా
స్కరునిమనిక స్మరించియుద - కంబులలో మునిఁగెందటానునక. 22

మ. అతడెట్లభంగిమునింగిలేచి కనఁగా - నాశ్చర్యమాశ్చర్యమా
తతదివ్యాభరణాంబర ప్రసవసంధామాంగ రాగాద్యలం
కృతుండై నవ్యనుగంధబంధురమనః - క్లేశాపనోదానిలా
ద్భుతమా నొక్క-మహామనోజ్ఞమగు శ్రొం-బూదోటుయందుండెతాక. 23

గీ. అంతలోనవ్విధమున న - బ్జాకరంబు | తనయెఱుంగని యొకపురం - బునకుఁగెలిని
పుష్పవాటికయగుటయు-భూషణాదు | లపుడు తనకొదవుటయును-నతఁడుకాంచి. 24

క. ఇదియేమిమామో తెలి | యదు నాడంగననుగూర్చి - యలంఘించినలా
గొడవెనిపుడునాకీమా | రెదిసేయునొదైవగతికి - నేమనవచ్చుక. 25

క. పిలువని పేరంటమునకు | వలెమునియరుదెంచె నతఁడు - వచ్చినదారిం
దొలఁగిచనకనాకొకపూ | పులదండక జేసొంగి - పోవఁగనేలా? 26

ఉ.. మాయతపస్విమాట నిజ - మాయతఁడెంపుగబల్కినట్టియా

పూయన భాషణంబులకు - హర్షముఁజెందితి నమ్మి నేమిచె

మాయరె ! యెంతఁజేసిననె - మార్గమునం బయిబోవువాఁడు తా

నీయెడ కేగుచెంచి ; యింక - నెట్టి విచిత్రములావహిల్లునో ?

27

క. మునిరూపంబుననాదగు | మనుపటి దురదృష్టదైవ - ముకటా ! ననుచా

క్రిందిమరల నలంపఁగఁబూ | నెనుగాఁబోలుం దలంప - నేఁడిభృంగిన్.

28

క. అతఁడే కాఁగనింతటి | వెతకును; జేయంగఁదగిన - విధిలోఁబరుయా

ప్రతిలేని భూషణాంబు | తతులొదవుట మాయగాక - తథ్యంబగునే ?

29

క. అనినివ్వెఱయును సంతయ | మును దనమానసములలోన - ముప్పిరిగొనఁగా

మనుజేంద్రదండనుఁడునిలి | చినచోటనె నిలిచియేమి - నేయుడుననితాన్.

30

క. అటునిటు దిక్కులుగనుతటి | నటలుబుష్పంబులను గోయ - నరుఁడెంచిన యు

త్కటగజయానలు కొంచెం | దుటఁదోచినఁ సరిగివారి - తోనెట్లనియెన్.

31

అ. ఇంతులార ! మీర - లెవ్వరెవ్వరినియీ | పూవుఁదోట ? యిచటి - పురికినామ

మెద్ది ? దీనికిధివు - డెవ్వఁడు ? పేరేమి ? | తెలియఁబలుకుఁడెల్లఁ - జేటపడగ.

32

చ. అనవుడువారు వింతపడి - యార ! యిదేమి విచిత్రమమ్మ ! యీ

తనివచనంబు; లిట్లుకల - దా ! యిపుడీపురికేగుచెంచి తా

మనలబురంబు పేగడుగ - మారిక నేమనవచ్చు నిట్టి వా

రునుఁగలరే ? ధర్మిఁడత - రుండితఁడెన్నఁగ నెల్లధంగలన్.

33

వ. ఇవిచాతుర్వంపుమాటలుగాక మఱియేమగు ? మనలబలుకరించుటకిదియొక సాకుఁగల్గిం

చుకొనియెం గాఁబోలుననియెండొరులు మొగంబులుజూచుకొని ముసిముసినగవులునగుచు

న్నవారియందొక్క టెక్కులాఁడితక్కుపూఁబోఁడలంగని యితండుకడుసౌందర్యంబుఁ

గలవాఁడు. మిక్కిలియోగ్యుండై కనుపట్టుచున్నవాఁడు. ఇతనిశుభలక్షణంబులుచూడ

రాజపుత్రుండుగాఁదోచుచున్నది. యెట్లైననయ్యెదానై మనలంబులకరించియడిగినపుడు

చెప్పకుండుటపాడిగాదని, యతనింజూచియిట్లనియె.

34

క. వినుడిపట్టణమునకుం | గనకపురాహ్వయముదనరు - ఘనుఁడగు శశిం

దునరేంద్రుఁ డేలుదీనిన్ | జనవందితుఁ డతఁడురాజ - చంద్రులలోఁకన్.

35

క. అతనికిఁగల దొకపుత్రిక | శతప్రతాంబకుని సతికి - సరియగులోక

స్తుతరావ భవ్యలక్షణ | యంతయది లేరెందునట్టి - యుపతులుజగతిన్.

36

మ. ఇదియాజన్మని పూవుఁదోటనుమి ! తా-నిచ్చోటికికవచ్చి స

మృదలీలన్ విహరించుచుండుఁ జెలిమి - స్మృష్టందలంగూడి యా

మదిరాక్షీమణి సుస్వయంవరమసా - మృగై ప్రపరిల్లినేఁ

డిది మీకుండెలియంగరాదే? నృపులిం - దేతెంచుచున్నారొగిన్.

87

ఆ. ఆమహాత్మనమున - కేమేమునరములు | గూర్చబూలంగోసి - కొనుటకిచటి

కరుగుడెంచి నార-మెరులిందుజొరరాదు | తెలియరే మొమిరు-తొలగించునుడు. 38

వ. ఇదిభూపాలునిశాసనంబనిచెప్పి, యశోవతిలావణ్యవిలాసవిశేషంబులును, విచిత్రంబైన యాకుసుమగాత్రిచరిత్రంబునువివరించియాయె మైలాడియతనితోమతీయునిట్లనియె. 39

గీ. ఉవిదకోరినపురుషుండెందుండుటయును | నెఱుంగఁజాలక శశివిందు - నృపతిదాస్వ
యంవరముఁ జాటఁబంచెత-దగ్గమిటకు|రాగలఁడు చూచినరియించు-రమణియనుచు. 40

క. జాగర్యైను మాకిచ్చుట | వేగమపోవలయు మేము - విరులంగొనియిం

దోగితము కాదుమెలఁగుట | బాగగువిచ్చేయుండటకు - పరువడిమిరున్.

41

వ. అనిపటికి వాతనిదే ననుజ్ఞంగొని పురంబుజొచ్చి యరుగునమయంబున నొండొరులు తమలోన.

42

ఉ. ఈనవమస్మధాంగుని మ - హీశ్వరిలో సృజించియొక్కొట

జ్ఞానిధియంచు నెంతయును - నన్నుతఁగాంచె విధాతృఁడెంతి

వీనివరింపఁగాఁ దగదే? -వీనినిమించిన సుందరాంగుండె

దైననుగల్గునే? యితఁడె - యానొకొయంగనగన్న దానిసిన్.

43

గీ. దైవమాతని నేదయఁ - దలఁచియిప్పుడు | మన సరేశ్వరుపుత్రికి - మగనిఁజేయ

వలయు, నట్లయ్యెనేని సు - వర్ణమునకుఁ | బరిమళంబు ఘటిల్లిన - భంగినొప్ప.

44

వ. అనిప్రశంసాలాపంబులు బలుకుకొనుచుంజనియ్యవసరంబున విజయాశ్వండాయువ తులవలనఁ దానువినినవృత్తాంతంబంతయుఁదనకుసంబంధంబగుయుదంతంబుగాఁదోచిన, యోజించి, తలఁపనితలంపుగా మునియొకండరుచెంచి పుష్పమాలికనిచ్చుటయు, జలాశయంబునిమిషకాలంబునకుసుమవాటికయగుటయు, దానుకనకపురంబనుపట్టణముచెంత సుండుటయునిత్యాదివిశేషంబులుతలంపి, దైవమాయకుమిగులనాశ్చర్య మొందుచు నింక నెట్టివిశేషంబులువొడమునోచూచెదంగాకయనినిశ్చయించినదర్శంబులంబట్టి తానువలచిన యెమ్మైలాడియమృహీకాంతాత్మజయెయ్యెయందునొకొ, యనిసంశయించి, తదియస్వయంవరమహాత్మ వాలోకనాభిలాషయతిశయింపనచ్చటవిడిచినగరంబునఁ బ్రవేశించియప్పుడు.

45

మ. కనియెన్ వాసవ నీలకల్పితగవా - త్కస్తంభ మాణిక్యకు

డ్య సభోమండలచుంబితాగ్రమణి హ-ర్ష్యగ్నోశిలాగోపు రా

భినుతానూననువర్ణమంటప లస - ద్విఖ్యాతనానానుర

త్తునికాయస్థగితాభిరామ గృహయు - క్తంబై నయామేల్పురికా.

46

గీ. కాంచివిజయాశ్వుడానంద - కలితుడగుచు | నచ్చెరువునొందిదైవమా - యాప్రభావ
మనవలయుఁగానియొండుగా - దన్మమైన | నింతలోనిచ్చటికిఁజేర - నెవ్వఁడోవు. 47

ఉ. హెచ్చినమోహవేదన స - హింపఁగలేక తపించుచుండన

జ్జెచ్చెరఁగావఁగాడలంచి - నేడిటుదైవము మానివోలెదా

నచ్చి నిమేషమాత్రమున - వాంఛనుదీర్చుఁగనేమొతెచ్చె న

న్నిచ్చటికిఁ ఫలాఫలము - లెప్పటికెట్టివో కానవచ్చునే?

48

ప. అని తనలోదాసుతలపోయుచు, నవోట్టంగల విశేషంబులఁబరికింపుచుఁ గొంతవడి
యటునిలుంబరిక్రమింపుచుండి, పిమ్మట స్వయంవరోత్సవాలోకనకాతుకాయత్తచి
త్తులై, ముహూర్తసమయంబు సమీపించెనని బహువిధాలంకృతిదేహులై కడఁవడిం
జనుచున్న రాజసమూహంబుతోడంగలిసియరిగి, యనల్పశిల్పిక్లృపనాభిరామంబును, మణి
గణస్థగితకాతకుంభకుంభసంభృత స్తంభశోభితంబును, రమణీయగారుత్పతమణికిలితమక
రతోరణాలంకృతంబును, నురుచిరహరినీలనికరనిర్మితరాతరవాతాయనసమదయవిరాజి
తంబును, మనోహ్లాదకరపరిమళమిళిత మందమారుతప్రసాదకలితంబును, నరేశ్వరసమూ
దయోపవేశార్హ వివిధరూపప్రకల్పితరత్నపీఠవితానభానుగంబును, రాజన్యసందోహ
లంకృతవిభూషణజాలజాతనిరుపమానప్రభౌ పరిపూర్ణంబును, పితాలంబుననగు కల్యా
ణమహాకూటంబుంబ్రవేశించి, యటవేచియున్న సచివపుంగవుండురాజానుమతింబూని
భయభక్తివిసయవిధేయతలెసంగనొనరించిన సత్తారంబులఁబరితృప్తినొంది తోడనుండు
వారలందానును నుచితాసనంబులనలంకరించియున్నంత భేరిమృదంగాదినానావిధవాద్య
ఘోషంబులుమిన్ను మట్టుచుండె. సాసమయంబునఁ గనకపురాక్ష్యరండుసంతసం
తెసంగఁ దనపుత్రికందోడితేరఁడువారలబుఁతైన.

49

చ. సులలితమందగామిని యశోనతియైత్రేతి జిత్రమందు నే

వలచిన రాజనందనుడె - వల్లభుఁడొననిపల్కెమానిము

న్నలఘుతర ప్రభావయుతుఁ - డమ్మహానీయుఁడు నెప్పినట్టియా

పలుకుఁడలంపఁ బొల్లగునె ? - భానువిధుల్లతిఁ దప్పిపోయినకా.

50

ఆ. సకలదేశవరులుఁ - జనుదెంచియున్నవా | రివటికంచువెంటి - నిపుడురాజు

లెల్లరుగుఁడేర - హృద్ధయేశ్వరుండేల | రాకయుండు | దెలియ - రాదునజము. 51

అ. వచ్చియుండెనేని - వఱియింతుఁగనుఁగొని | మనుజుతలయందు - వత్తియందు

గానరాకయున్నఁ - గామాగ్నికర్పింతుఁ | దనువు, నొరులనొల్ల - ననుచుఁడలంచి. 52

ప. మనోజ్ఞానాంబరత్నాభరణంబులుధరించి పరిమళకలితాంగరాగప్రమానమాలికాదు
లంగై చేసికొని, మేఘంబులనుండిచెలువడు క్రొక్కాటు మెటుగూడేగెయుంబోలె నిజ
హర్మ్యంబుననుండిచెలువడియలంకృతాంగులై నసఖీజనంబులుపరివేష్టించిచనుదేరన్వ పాల
సందోహంబున్నరమణీయకూటంబునకుంజనుడెంచుచున్న సమయంబున. 53

నీ. తెలితొక్కతుదనాటి - నెలనుమించగజాలు - గోముగల్గినమ్మద్దు - మోముతోడ
దేనెచేతులగుంపు - తోనెనయ్యెయొప్పు - కొమరై నయట్టిముం - గురులుదనర
నై దుకన్నులవాని - యాలినిఁబోలిన - సుందరాకారంబు - శోభిలంగ
నిరుపండ్లనిరసించి - పరిచానిపంగజాలు - బెడఁగుగల్గినచిలు-నడలుపొంగ

గీ. నొక్కవిరిబోణి యెటనుండి - యొక్కొయపుడు | ననితముండుట దిగ్గన - వచ్చినిలిచె
మేదినికడిగినచ్చిన - మించుభౌతిఁ | గరమురాజిల్లు మణిశలా - కయునువోలె. 54

చ. అటుచనుడెంచి వింతపడి - యట్టైకనుంగొనుచున్నయట్టియా
కుటిలవినీలకుంతలను - గొబ్బనఁగొఁగిటఁజేర్చి కాంత ! నీ
విటులనెఱుంగనట్లుకనె - డేల ? ననుకొమఱవంగనానె ? ప్రా
కటవిభవప్రమత్తులకుఁ - గల్గవొ పూర్వవివేకసఖ్యముల్. 55

క. దుర్గనుడినుండి యంబర | మార్గంబునఁదెచ్చి నిముస - మాత్రములో నీ
దుర్గతిఁదొలఁచి యీయం | తల్లెహముఁజేర్చినట్టి - దాననుపేమక. 56

క. అదియాలముఁ జెప్పితిఁగద | పడతి ! యిపుడైనగుఱుకుఁ - బట్టితివెననుకొ
నుడువునుసులయు యశోవతి | కడుసంతస మొంది యపుడు-గారవ మొప్పుక. 57

క. వందనముఁజేసి తొల్లిటి | చందముగా కిపుడునీదు - సౌందర్యము మిం
చెంచెలియలేక నాలో | సందేహము గదిరిపలుకఁ - జాలకయుంటికి. 58

క. నేరముగ నెంచకనవుడు | నారా ! నీమీఁదగోప - మడరునె ? మదిఁబూ
జారిపయిఁ గినియుడేవత | కేరీతింజరుగుఁబూజ - లిల ? ననినగియెక. 59

మ. నగినందానును నవ్వి రాజనుత, పుణ్యంబెట్టిదోకానినఁ
దగువేళంగనుఁగొంటినిన్ను నినుసంచరించుభాగ్యంబుయే
వగఁజేతురునొ యింకనంచుమదిలో - భావించుచుంటింజమీ !
భగవంతుండిపుడిందుఁదెచ్చెను తగం - బ్రాప్తించె నాశోకికల్. 60

క. కృపవీడుకు మునిపలికిన | నిపుడెఱికిఁ బయనమైతి - వెఱిఁగింపబెయో
చులూడి ! యనియచ్చర | విపులాధరకుచయడిగెను - వేడుకమొఱక. 61

ప. ఇట్లుడిగిన యచ్చరమచ్చకంటింజూచి విలాసవతియగుయశోవతి తానుకాళికాలయంబున
నుండి గృహంబునకుండేరిన పిమ్మటంజరిగినవృత్తాంతంబంతయుండలిపి, మదీయజన

కుండు నేడుస్వయంవరముహూర్తంబు నిర్ణయించియున్న కతంబున సకలదేశాధీశ్వరులును సనుదెంచి తదర్థంబునిర్మింపఁబడిన రమణీయంబగుకూటంబున సమావేశమై యున్నవారు. తండ్రియానతినిపుడన్పటికిఁబోవుచున్న దానను. ప్రయాణంబై ననమయంబునం దొలత నీసందర్శనంబుగలుగుటజేసి యింక నాయభీష్టసిద్ధికాఁగలదు. 62

క. అనిపలికిన హేమతగజ్జ | వినిమోదముఁజెందియనియె - నెలదిరి ! యిది నేనును నెఱుఁగుదునై నను నే | మనియెదవో చూతమునుచు - నడిగితినిన్ను. 63

ప. నేడు నీస్వయంవరముహూర్తంబునిశ్చయింపఁబడియుండట నెఱిగి నేనుత్వరితంబుగాఁబుష్కరనిపాలికింజని, యతనికివృత్తాంతంబుఁదేటపఱచి, భవత్ప్రియుండగురాజకుమారునిదొప్పటంజేర్చుమనియు, నాలస్యంబొనరించిన మిక్కిలిదవ్వుననుండువాడగుటంజేసి యింతటిసమీపకాలంబుననిర్ణయింపఁబడియున్న లగ్నమునకురాజాలక యతండ్రిక వేళబ్రయాణంబుగాకుండునేమోయనియునటులనయ్యెనేనియతనికై నానాకష్టంబులుంజెందిన యశోవతియభీష్టసిద్ధిగాకపోవుననియు, శోరిక సమకూటకున్న బ్రాణంబులఁబాయుంగాని యాచానయన్యులవరింపదనియు, నుగుణవతియైన యాశోవతికింబ్రయంబొనర్చుట మనకుగర్తవ్యంబనియుఁ బ్రబోధించిన, నతండునామాటలాలించి, యేతత్కార్యంబునొనర్చుటనీకుంబోలె నాకునునావశ్యకంబగుంగావున, నదుహాయంబుఁజింతించి రాజపుత్రునిఁదప్పకలగ్నకాలంబునకుం గనక పురంబుఁజేర్చెద మదీయ ప్రభావంబును నీవెఱుంగనిదానపుకావుగదా ! నామాటనమ్ముమనిపలికినని, విచిత్రంబగు నొకతంత్రంబున నీమనోహరునిచటికింజేర్చి, యావంత యుదంతంబంతయు నాలోడవనియించిననియె. నీకివషయంబుఁదేటపఱచిపోవఁడలంచి నేనిపుడన్పటికింజనుదెంచితి నిపుడురాజపుత్రుండు స్వయంవరకూటంబునన్నువాడు. నీయందుమాకుం గలప్రియంబుకతంబున నీకుంబ్రత్యుపకారంబుగా మేమిరువురమును నిట్టికార్యంబుఁజేయనమకట్టితిమి. నీకింక శుభంబుగలుగుగాక. 64

క. ద్విరదనిభయానచనికని | వరియింపుము వలచియున్న - వానింబ్రీతికై
బరిణయమై నీవతనినిఁ | గరమై ప్పగఁ గూడిసఖము - గనుమనయంబుకై. 65

క. అనిచెప్పి మోదమున దీ | వనలోసఁగి వియచ్చరప్ర - వాశాధరత
క్షణమతిరోహితయయ్యెం | జనియెయశోవతియురాజ - సభకుకై వేడ్కకై. 66

సీ. హంసయానలతాంగి - యనిచూచువారలే - కరిరాజగామిని - గాఢలంప
వనజాతముఖికారత - యనిచూచువారలే - పూర్ణచంద్రాస్యంగా - బుద్ధినెంచ
నజ్జలోచనలేమ - యనిచూచువారలే - సారంగసేత్రంగా - సంకయింప
నలిపలాలకభామ - యనిచూచువారలే - హరినీలకురుళంగా - బరిగణింప

- గీ. వినుతఘక్కినిమూర్తీ భ-వించినచ్చు | రమ్యతరమైన శృంగార - రసమంగ
సఖులునేవింప నెఱసిటు - సౌరుమీఱ | నొనరఁగావచ్చె భూపతు-లున్నయెడకు. 67
- క. ఆయువిద చక్కిడనమం | బ్రాయమ్మను హోయలుఁగాంచి - భ్రమఁగొనియారా
రాయని మెచ్చుచుఁ గడుమో | హోయ త్తస్వంతలైరి - యటఁగలరాజుల్. 68
- నీ. మెలతయోగ్రొక్కాటు-మెఱుఁగొక్కొనిక్కంబుఁ-దెలియంగరాదని-పలుకువారు
నతివయోసమోహ - నాస్త్రమోనిక్కంబుఁ - దెలియంగరాదని - పలుకువారు
ముదితయోహృరశిలీ - ముఖమొక్కొనిక్కంబుఁ - దెలియంగరాదని - పలుకువారు
గాంతయోద్విజరాజ - కళయొక్కొనిక్కంబుఁ - దెలియంగరాదని - పలుకువారు
- గీ. నట్టెకనువారు నిర్విణ్ణ - లైనవారు | సంపలించెడివారు వ - ర్ణించువారు
సుస్సరనువారలునుఁడల - లాఁచువారు | నగుచుఁగలవఁమంపిర - య్యవనిపతులు. 69
- ఉ. చంచలవీక్షణంబులును - జక్కనిముద్దు మొగంబువిద్యుతి
న్ద్రించు శరీరకాంతియును - మెల్లనియానము మీఁదికిన్ద్రిటా
రించినచన్నదోయి యతి - లేకములైన పిఱుందులుకొనిరి
క్షించి శుభాంగిపైవలపుఁ - దెందనివాఁడొక్కడైనలేడటక. 70
- గీ. అపుడువిజయాశ్వఁ డాయంతి - నట్టెచూచి | యానిసినినేగనుంగొన్న-యదియునాడు
మదినిహరియించి కొనిపోయి-నదియునిదియ | సందియములేదుకలపుల - క్షణములెల్ల. 71
- గీ. మాయముని నన్నునిటఁజేర్చె - మంచిదయ్యె | నంచుఁబొంగితి నీమంద - యాననన్ను
దాసరించునో యొండ్లపైఁ-డలఁపుగొనునో | దైవతంఁత్రమెట్టిదో యని-తలఁచుచుండె. 72
- క. అత్తటిజనకుని యానతి | నత్తలిరుంబోటి సకియ - యపుడిచ్చినయ
త్యుత్తమ సుమదామముఁగొని - చిత్తజుసామ్రాజ్యలక్ష్మి చెలువునవేడ్కక. 73
- క. కైదండయొసఁగి యొక్కత | లోదరిపార్వమున వచ్చు - చుండఁగనుల స
మౌదంబును నానయునా | పాదిల్లంగులుకునడలు - పరఁగహోయలుగాక. 74
- వ. రాజసమాహమధ్యంబునఁబ్రవేశించి, నిజమనోహరావలలోకనకాతూహలాయ త్తచిత్తయై
క్రమక్రమంబుగా నందఱంగనుంగొనుచు మెల్లమెల్లగాఁజనుచున్న సమయంబున. 75
- ఉ. ఎవ్వనిఁగోరునో చెలువ - యెవ్వనిపైఁ దనచూడ్చినిల్పునో
యెవ్వనిమీఁద నిచ్చయొకో - యెవ్వనికిం బ్రియపత్నియానోయిం
దెవ్వనిపూర్వపుణ్య ఫల - మిత్తటిఁజేకుఱునోయటంచుదా
నవ్వజయాశ్వఁడెట్లు మది - యందున సంతయ మొందిచూడఁగక. 76
- నీ. అదెనన్నుఁగాంచుచు - న్నుదివరించునటంచు - లేనిగాంభీర్యంబుఁ - బూనెనొక్కఁ
డెదెనన్నుఁదాయుచు - న్నుదివరించునటంచు - తొడవులనవరింపఁ - దొడఁగెనొక్కఁ

- డదెనన్నజూపుచు - న్నదివరించునటంచు - నీటుగామీసలు - దీటెనొక్కఁ
డదెనన్నమెచ్చుచు - న్నదివరించునటంచు - హోయలుగాఁగనుచుఁగూర్చుండెనొక్కఁ
- ఆ. డిటులనచటఁగలము - హీపతులందఱు | ననువరించునట - ననువరించు
ననువరించుననుచు - నమ్మివీక్షింపఁగా | వారి నెల్లఁగడచి - వారిజాతీ. 77
- ఉ. కేరళకూడనేన కురు - కేకయ మత్స్యవరాటలూటగాం
ధారమరాష్ట్రబర్బర వి - దగ్ధకిరాత కలింగవంకా
శ్రీగపులిందపాగనిక - సింహశబ్దాస్థికముఖ్యదేశపు
ధ్వీగమణావలిందనను - దింగణాతింపకపోయియొక్కెడఁ.
- 78
- క. తానంతటఁగనియె సతీ | మానసమానసభవుక్ సుమంజసవిభవుక్
ధీనిర్మిత సుగరువుక్ | భూనాథతనూభవుక్ సుముఖుహృత్ప్రభువుక్.
- 79
- మ. కనిసంతోషములజ్జయుం బ్రియమునం - గభ్రంశ మొప్పార్దమో
హసపుంజూడ్కులు సొంపుఁబెంప మునివా - క్యంబాత్మలోనెంచి యొ
య్యనడాయంజనఁగాఁ దలంచుమదిదై - ర్థ్యంచేది శంకించుఁగ్గిఁ
గనులక్ మాటికిఁజూచుఁ దత్తటపడుక్ - గాఢానురాగంబునక్.
- 80
- ఉ. కాంచనగాత్రి చూడ్కిత్రుటి - తాలములోఁ బ్రసరించెవింతగా
నెంపఁగవేయిమాటులు హృదీశునికంఠముపైఁగరద్ధఁ
మృంచితసోగభప్రసవహరముపైనటఁగాంచువారికిం
జంచలనేత్రయాటపుడు - సత్యముగాఁ గనుపట్టుచుండఁగక్.
- 81
- నీ. తారకానికరమ - ధ్యంబునఁజెలువొందు - పూర్ణచంద్రనిభంగిఁ - బాలుపుమించి
విబుధబృందములోన - విప్రరశ్రవుపోల్గి - నిరుపమానోత్సాహ - గరిమదనరి
గ్రహములయందుభా - స్కరునిచందంబున - వినుతతేజస్సూరి - విస్తరిల్లి
మృగసమూహంబున - మేటిసింగముమాడ్కి - గాంభీర్యదైర్యుల - క్షణములెసఁగి
- గీ. యచటిసరపతులకు నెల్ల-నధికుడగుచు | మిగులఁజెలువొందు విజయాశ్వు-మీఁదిదృష్టి
మరలిరాకున్నఁ ద్రిప్పఁగ-మనసువోయి | తానునటచుండి రాలేకఁ-దగులువడియె. 82
- వ. అప్పుడాకప్పురగంధి యెట్టి కేలకునొక్కింతదైర్యంబు నవలంబించి తక్షణంబున. 83
- క. డాయఁగజనుటయు మరుఁడొహా | హోయనిపెల్లార్చిపేర్చి - యుగ్మలిపెనుచం
దోయికి నడుముక్ మాటిగ | నేయఁగాఁదొడఁగెఁగడిమి - నిహపంచకముక్.
- 84
- క. ఆయులిపివానిశితనుమ | సాయకహతికిందలంకి - సఖియంసముపైఁ
జేయుఁదియొరగెనపుడా | హా! యని నిముసంబునోలి - యంగన; యంతక్.
- 85

- ఆ. మనసుదృఢముఁజేసి - తనలాగునవోచ్చితి | వారెఱుంగకుండు - వగనటించి
ముండగమన మొప్పు - మదహంసిచాడ్చునఁ | జిత్తవోరు మెచ్చి - చేఁబోయి. 86
- సీ. వీఁడెకదా! లోక - వినుతనుండగమూర్తి - యైననాహృదయాప - హాగకుండు
వీఁడెకదా! నిసి - వేశనాశయ్యపై - బసలించియుండిన - ప్రముదకరుండు
వీఁడెకదా! మోహ - వివశాత్మనగునన్ను - విడిచిపోయినయట్టి - విధుముఖుండు
వీఁడెకదా! పెక్కు - విధములవేడినఁ - గనువిచ్చికనకున్న - వినుతయశుండు
- గీ. వీఁడెకద! నేనువలచిన - విభవశాలి | వీఁడెకద! మానిచెప్పిన - విమలగుణాంధు
వీఁడెకద! సర్వలక్షణాన్వితుఁడుఁబ్రయుండు | కలఁటినివృద్ధు కన్నుల-కఱుపుదీక్ష. 87
- క. అనితనకుం చెన్నిధియ | బిసగతిఁగోల్పడినమణిల - భించినధంగిఁ
మనమున నుబ్బొంగుచుమో | మునమందాక్షంబువలపు - ముడిపడిపెనఁగఁ. 88
- చ. ప్రియమెనఁగఁగఁజైలు సన - రించుచుసాధ్యసమొప్పులోకవి
స్మయకరమంగళాంగవిల - సత్ప్రభలుల్లసిలంగలోచన
ద్యయిబరితోపవారి కణ - వర్గముజాఱినోయారిచేతులక
రయమునఁజూచి యచ్చటిగ - రావరులందఱుఁ జూచుచుండఁగఁ. 89
- క. చరణములువడఁక బులకాం | కురములు మైమొనయఁజెనుట - గుబ్బుతిలఁగని
బ్బరపుడమి నతనిగళమునఁ | దరుణీమణి వేష్కఁబుప్ప - దామయనైచెఁ. 90
- సీ. వైచిసిగ్ధనరఁగఁడల - వాంచిచెంత | నిలిచెనపుడొక నూత్నమా - చెలువుదోచెఁ
జెలువముఖమున విజయాశ్వుఁడలరెఱాలఁ | జిత్తజానిరాజ్య రమనుదాఁజెందినట్లు.
- స. ఆవిరోజీయందమును - నారుచిరాస్య కుమారురూపముఁ
భూవరులఁజైచూచి తగుఁ - బోజితవీరకుంగడానికిం
దావిపొసంగినట్లుగు వి-ధాతృనికూర్చిదియంచు మెచ్చిసం
భావనఁజేసి రీర్వుతమ - భావములందు వహింపక త్తఱిఁ. 92
5. అంతఁ గనకపురాధీశ్వరుండు విజయాశ్వుని మిక్కిలిగౌరవించి, యతనివలన వలయు
విషయంబులెఱిగికొని, విద్యుక్తంబుగావినాహంబుఁగావింపనెంచి యక్కార్థంబు
నెఱవేరునంతదనుక రాజులనెల్లనిలుపుండనిప్రార్థించి యొప్పించుకొని, తద్వృత్తాంతం
బురుచిరాస్యమహీపతికిం చెలిపి, బంధుమిత్రపరివారసమేతంబుగానతనిదోడ్కొనివచ్చు
టకుండగినవారింబు త్రైచిన, వారును శీఘ్రగమనంబునక్రీతరంబునకుంబోయి, తనపు
త్తుండువోయినజాడ నెఱుంగఁజాలక జూలభిన్నుండై వనరుచున్నయన్నరపతిని యుచిత
భంగిఁగందర్శించి నడచినయుదంతంబును సాంతంబుగానివేదించి ముహూర్తంబు సమీ
పముగానుండుటంజేసిత్వరితంబవయనంబుసాగించుటయు క్తంబనిచెప్పిన; నతండు తద్విష

యంబునాలించి సంభ్రమాశ్చర్యానందమగ్నమానసుండై దైవగుటనంబట్టిదయ్యెనని నిశ్చయించి, ప్రయాణసన్నాహంబుం గావించి యప్పుడు. 98

చ. బ్రయసుతు పెండ్లికిందగిన - పెద్దలనాపుల బంధుమిత్రం
చయమును బిల్వబుంబి తగు - చందముగాఁ బయనంబుఁజేసి ని
ర్ణయమగులగ్నవాసరము - నాటికిఁదప్పకఁజేరులాగునఁ
రయమున నేగుదెంచె ధన - రత్నచతుర్బల సంయుతంబుగఁ. 94

చ. కనకపురీశ్వరుండతని - గౌరవమొప్పఁగఁ దోడితెచ్చితా
విషయమెలర్చుపేలడిగి - వేడుకతోఁ దగువోటఁదక్షిణం
బునవిడియించె సంతగుణ - భూషణుఁ డావిజయాశ్వుఁడుబున్వఁ
జనమనకుం బ్రణామములు - సల్పివచ్చించె నుదంతమంతయుఁ. 95

ఆ. అతఁడు సుతుఁడుసెప్పి - నట్టివృత్తాంతంబు | వినిమనంబులోన - వింతపడుచు
నిదివిధాతచెయిద-మెవరేమిచేయుదు | రనుచుపలికి పెండ్లి - కనుమతించె. 96

క. ఆనాఁడె పెండ్లిలగ్నము | గాన నొనర్పంగఁదగిన - కార్యములెల్లఁ
బూనినువల్ల పురీశుని | యానతిఁగావించి తెలిపి - గల్గుదునియుక్తుఁ. 97

ఉ. పిమ్మటఁగార్గ వేడులగు - పెద్దలయానతి నింపుమీఱవే
గమ్మున నుష్ణవారినిడఁ - గాజలకంబొనరించి మంచియో
గ్యమృగు వస్త్రభూషణ సు - గంధవిలేపనమాలికాదులఁ
సమ్మతిమైగరించి హరి - చందముగా విజయాశ్వుఁడొప్పుఁగఁ. 98

వ. అప్పుడు కొండజుమందయానలు నృపనందనంబెండ్లికూతురినింజేయఁబూనిసంతంబున
నయ్యంబుజాక్షిందోడ్కొనివచ్చి పసిండిగద్దియవైఁగూర్చుండఁజేసిరట్టియెడ. 99

గీ. తరుణికొలేమ సంపంగి - లైలమంటి | మేనపరిమళయుక్తమైన - మెఱుంగురాచి
ముకుతెడపిననునిబిండి - నలుగుఁడెట్టి | కలియనటికలిసిడితోమి - జలకమార్చె. 100

క. చడఁతుకకొక్కతె నెరులం | దశిమొత్తెనుచిక్కెడల్పె - దగనొక్కతెయే
ర్చుడధూపమిడియొక్కతె | కడుసాంపుగ నొకతె కీలు - గంటుగముడిచెఁ. 101

మ. చెలువొబంగరు వన్నెచీర నొకగా - జీవాక్షికట్టెఁగనము
జ్వలదల్పెభగంబు లొక్కతెయిడెఁ - సొంపుఁగాఁగాటుకం
దిలకంబునృతీయోర్తునెడఁదొడిగఁ - వేటంచువైరాణికం
చెలనొక్కర్తుక యోర్తుపూవులనుగై - నేసెఁముడిఁగాంతుఁ. 102

గీ. పునుగు నత్తరుంగుంకుమ - పూజవాజి | మేళనముఁజేసిపన్నీట - మెదిపిపచ్చ
కప్పురముఁగూర్చి నూరిన-గంధమలఁదె | భావకొకలేమ ఘనఘన-ఫరిఘళింపు. 103

- వ. ఇట్లు సర్వాలంకారభోభితుడై, యశోవతీవిజయాశ్వము రతీమన్మథులాయని చూపరు
అకుసంతోయముపొడమం దగులాగుననొప్పచున్న యయ్యవసరంబున. 104
- చ. తడవోనరింపఁగాఁదగదు - బాకోనెలగ్న మటంచు పెద్దల
వ్వుడు విజయాశ్వనికొన్నవర - పుత్త్రిని రమ్యవివాహవేదిక
బడిబడిరుక్కపీఠముల-వై సుపవిష్టలఁజేసి తొల్ల నే
ర్పడఁగ గణేశ్వరార్చనము - భక్తివోనర్చిరిభావుకా ప్తికిక. 105
- చ. వెలయఁబురోహితార్థ పృథి - వీనుగవ్యులుకూడియంతఁడ
త్తుల మరియాదలందఱవి - గొబ్బిన శాస్త్రవిధికిబాసప్పఁగా
వలసిన కార్యముల్పడసి - నావరినందఱు మంగళాప్తకం
బులఁబడియించిరైదువులు - పూవులునల్లిరి సంతసంబునక. 106
- క. మంగళతూర్వ రసంబులు / నింగిఁబ్రతిగ్నమలసిన - నిలువక మొఱకె
సంగీత నినదములుగణి / కాంగనల విలాసనర్త - నాదులుమించెక. 107
- క. ప్రాకట వస్త్రాభరణా / స్తోకాలంకారదుములు - తొలఁకంగఁబిక
భీకల నాదంబులగౌ / రికల్యాణంబుఁబాడిరి సరోజాస్యల్. 108
- వ. తడనంతరంబునవిప్రజనానుమతింగొని సుముహూర్తంబునఁబురోహితుండు గృహ
దేవతార్చనంబునిర్వర్తించి పెద్దలాశీర్వాదించియొసంగినమాంగల్యంబును, తండులఫలశుష్ప
హరిద్రాకుంకుమసహితంబైనపసిడిపల్లెరంబుననిడిపూజించి, యోగ్యులగు పెద్దలచేస్పృశిం
పఁజేసి, తడవోనరింపకవిజయాశ్వనిచేసొసంగిన. 109
- క. పొంగుచు శుభలగ్నంబున / సంగజనామ్రజ్యులక్ష్మి - నలమెనఁగన
స్మంగళ సూత్రముఁగట్టెను / భృంగాలక గళమునందు - విజయాశ్వఁడుతాక. 110
- గీ. అట్లుల మాంగల్యమునుగట్టు - నట్టివేళ / భూపతుల జయ్యవలయు - బుగజనముల
దీపనల యారవంబును - దిశలుముట్టె / జాలఁగావాద్యనిచయఘోషంబులెనఁగె. 111
- క. చెలువుండును జెలువయు శిర / ములపై నొండొరులుమంచి - ముత్తెంబులుదో
యిళులఁగొని యాసలూరఁగ / దలఁబాలం బోసికొనిరి- తద్దయువేడ్కక. 112
- గీ. పంచరసీపటిమయింక - భగ్గుమగును / పొమ్మటని భూళిదూర్చానఁ బోసెనఁగ
గండవడివోయిటంగొని - సుందరాంగినగుచుఁబ్రతిమీద నొయ్యన - నెగయఁజల్లె. 113
- క. నటగవిజయాశ్వఁడును దా / నటువలెఁగావించెఁజూచి - యటఁగలజవరాం
ఁడిటు తగునని గురుకుచములు / కిటకిటనొరయంగ నొరిగి - కిలకిలనవ్వుక. 114
- గీ. విప్రసాధ్విమణులు చాల - వేడ్కమీఱ / భానురంబైన ముత్యాల - పల్లెరములఁ
బూర్ణ మంగళములుబాడి - పొసఁగవార / తులముబట్టిరి వేడ్కవ - భూవరులకు. 115

- గీ. పొగడిరండలు నృపులును - భూమినురులు | చెలఁగియాశీర్వదించిరి - కులజులిప్తు
లెంతయును సమృద్ధమునొంది-రెల్లెజనులుఁ | దృష్టిఁగొని హర్షవార్ధిలోఁ-దేలిరంత. 116
- ప. శశిబిందునరేంద్రుండమందానందకందలితహృదయారవిందుడై, భూసురబృందంబులకును
సర్థిజనసందోహంబులకును, జాంబూనదాంబరాభరణంబులును, ధనధాన్యమణిగణచ్చత్ర
సుందరమందిరసముదయంబులునురధగజతురంగగోనిచయ్యాగ్రహారంబులును, యధేష్టంబుగా
నొసంగి, మృష్టాన్నపరితుష్టలంగావించి మించినప్రియంబున దేశాంతరాగతమహీవర
నికరంబులఁగరంబాగౌరవించి, సముచితసత్కారంబులొనరించియందఱుఁడగువిధంబున
వీడ్కొలిపె, నయ్యవనగంబునరుచిరాన్యండుతానునుస్వపురంబునకుంబ్రయాణంబగు
టయఁగనక పురికుండతనివారిచి కొన్నిదినంబులందునిలువబ్రాధించిన నతఁడెయ్య
కొని యచ్చటనిలిచె, నిట్లువివాహమహోత్సవంబు నిర్విఘ్నంబుగా నెరవేరుటయు
నటుపిమ్మట. 117
- కా. నేఁడేమంచముహూర్తమంచు చెలులె - ణీనేత్రనారామతుక్
నాఁడేకూర్పదలంచి యాపలువి - న్నాణంపు భావోక్తులక్
తేఁడెచ్చెక్కుమనమేలనింకఁ బనితీ - తెక్కుబల్కఁగాఁబోదుతాఁ
దేఁడుకబోప్రియుఁగూడినేటినిని సఁ - తృప్తికగడునేలగుక్. 118
- గీ. పోదమింకేమిమాటలీ-పాలఁతితోడ | పరులతోఁబల్కుదని సఖుల్ - బరిహసింపఁ
బులుకుపులుకునఁ గనుమఁ గ-న్నులనునీరు | నిందుటేఁతొంచినకికొఁగ - లించివారు. 119
- క. కాంచనగాత్రికి మదిలోఁ | గించఁదొలంగుగ బుట్టి - గించిముదముఁగ
ల్గించి నినుఁబరిహసింపమ | టంచు వినోదించుచుండ - నారిగుంకుటయుక్. 120
- క. వారతగఁబడకటిలు సిం | గారింపఁగఁ బూనినేయఁ - గాఁదగినపనుల్
నేరిమిన్సరించి యలం | కారము కడునొప్పుచుండఁ - గానచ్చటక్. 121
- గీ. పటములను గట్టిసాగనైన - వైడికోళ్ల | పట్టెమంచమువైమెత్తఁ-బఱచినాల్గు
ప్రక్కలనుగొప్పురత్న దీ-పములువెలుగు | పగడపుంబెద్దదివ్వెగం - బములునిలిపి. 122
- గీ. తీరుఁగాఁజుట్టునాణి ము - తైపునరములు | వ్రేలఁగాఁగట్టిశయ్యవై - విరులునెగపి
దెఁలనిలుపుటద్దంబులఁ - దెచ్చియుంచి | పరిమళోదకములుసల్లి - పద్మముఖులు. 123
- ప. అమరఁగమంచిపోక పొడి - యాకులుమెత్తనిముత్తయంపును
న్నముమణిగల్గివీడియపు - నాలుగువస్తువులక్కుగంధలే
పములునుబాలుఁ జక్కరయుఁ - బక్వఫలంబులుఁబిండివంటలక్
గ్రమముగఁదెచ్చియుంచెటఁ - గన్నులకింపగువైడితట్టలక్. 124
- గీ. అపుడచటఁగలవస్త్రపు - లట్టెచూచి | యన్నియును జేర్చితిమిగద - యనుచునొక్క
మగువపెరవారిసడిగిన - మఱచినార | మనుచుఁగొనివచ్చియునిచేపే-జనమునొకతె. 125

స. ఇట్లుపడకటిల్లుసింగారిండుచున్నతటిఁ దద్విధంబంతయుంగాంచిలోననుబ్బుచుఁ దన
సంతసంబుఁబయలుపడనీయక నిగ్గునందలవాంచివిన్న కున్నయశోవతింజూచి మునీమునీ
నగవులునగుచు సఖీజనంబులుబింబోష్టింజేరంజని. 126

సీ. ఇవిసీకుఁగావును - మ్రేలమాచెదవుమా - రాజపుత్రునికనె - రామయొకతె
రాజపుత్రునిసొమ్ము - రమణిదిగాకున్నె - యదియేమిమాటనె - నతివయొకతె
మాటయెట్టిదోచూడ - మాయొంకగడియలో - నిపుడేమిసొమ్మునె - నింతియొకతె
నెఱపించెదేలనె - విరిబోణియంతనె - రనికూనగాడనె - రమణియొకతె

గీ. మగనిలోఁ గొనఁగాగల - తెగువదారి | గానిమాచానమనికంఁబూనదనియెఁ
గాంతయొక్కతెసఖులిట్లు - సంతసమునఁబలువిధంబులవచియింపఁ - దలనువాంచి. 127

క. మారాడకున్న నృపమత | తీరుంగనియొక్కతెను - ధృతివీడుమో
నారీలలామరాజకు | మారుడనిన్నెమినేయు? - మానుముకొంకుక. 128

ప. అనిపలికియాకలికిందనకాఁగిటంబొదివిపట్టియిట్లనియె. 129

చ. సురతసుఖానుభోగములఁ - జొక్కినిజేతునినిండుగొఁగిలిక
మరిగియలక్ష్యభావమున - మమ్ముదలంపకయుండకమ్మ ! నీ
స్ఫురదరవిందపత్రనిభ - సుందరలోచనసత్కటాక్షను
స్థిరబిల్వోషితాత్ములను - జేయుచువేడ్కభరింపుమీచెలి ! 130

మ. కలికీ ! మంచిమగండుగల్గెనని త - తొత్తుహలోద్రేకసం
కలితోద్వృత్తినిజేసి మాయెడల స - క్తంబైననీబుద్ధియా
వలనెట్లైననునయ్యెఁగానిప్రియమొ - ప్పంబెంచుచున్నట్టియా
చెలువొముద్దులకీరకారికలపైఁ - జింతకమదికొనిల్పమా. 131

క. అనియొకసక్కెపుమాటలు | వనితలువచియింపమాటు - వలకకయున్నక
గినియఁగనవ్వుచునందలు | వనరుహగంధినిఁగలంచ - వలెననువాంఛక. 132

సీ. అదెవచ్చెనీవిభం - డనిపల్కి-బెడదియా - గజయానయాదెసఁ - గన్ననవ్వి
నేఁడుమున్నటికన్న - నీమోముచెలువొందె - ననఁగనిసఁజాల-ననునయింది
మావంకఁగనుటనీ - వీవేళనేకదే - యన్ననవ్విలిమొగం - బగుడఁజేరి
మించిదికానిమ్ము - మాన్పింతునీమిగు - వనఁజిన్నబోవఁబ్రది - యంబువలికి

గీ. గలిసేయుచుమజ్జినఁ - కాలజేర్చి | జలకమార్చియర్థాంబరొ - జ్వలవిభూష
జ్ఞానిగరాగాద్య లంకృతు - లపుడొనర్చి | షడ్రసోదనమిడిచాల - సంతసమున. 133

క. బతిమాలి మంచిమాటలఁ | జతుర్వృత్తమెలవ్పఁబలికి - జవ్వనినానక
గొతుకఁగఁగడు యత్నంబున | వెతఁబడి పడికింటఁబెచ్చి - విడిచిరచానల్. 134

- ఉ. అంతటవేడమీఱవిజ - యాశ్వుడు మజ్జినభోజనాదుల
త్యంతరయంబునందగిన - యట్లోనరించి యలంకృతాంగుడై
కాంతలుదారివెట్టమణి - కల్పితభూషణ సద్రుచుల్ గృహం
భృంతరసీమఁ బర్వనపు - డచ్చటికింజను దెంచి సమ్మతిక. 135
- క. ఆసంస్కృతమృదులప్రస | వాసేచననిబిడసార - భాసాదకర
మ్యసమతల్పమువైదా | వాసీనుండయ్యెడనర - నానమయమునక. 136
- శా. శ్రేగంటకబలిజూచి సంభ్రమమును - ద్రేకంబుమందాక్షముక
రాగంబుంబొరయక శరీరముగగు - ర్వుకరాజనంభూతసం
భోగోత్సాహమువేగిరింపఁగముఖం - బుకవాంచియత్యంతహ
ప్రాగల్భ్యంబునుసొంపుమీఱనొకయో - రక నిల్చియున్నంతటక. 137
- క. చెలులూనుందరితీరుం | దిలకించియిదేమియులుకొ - తెలియించనియ
వ్వలిమోమైనగుమసతీ | తిలకంబునుజేరవచ్చి - దిగులుడుపుటకై. 138
- క. అటులోడ్కొనిదని యందఱుఁ | దటవటమాటలను పలువిఁధంబులమరిగిం
చుటకుంబలుకఁగఁదనగౌఁ | గిటఁగాంతమఁజేర్చి యొకస - కియియిట్లనియెక. 139
- నీ. అబ్బెఁదెన్నిదివంటి - యాత్మప్రియుడు నీకు - మనముడిఁగగూడి - పెనఁగవేల ?
నీచెంతమునుశయ - నిం దియించినవాని - వీక్షింపఁగానిట్లు - వెఱచెదేల ?
సరసకుఁబోయి ము - చ్చటదీరవతనిలో - సరసనల్లాపము-ల్లరుపవేల ?
వీనికై కడపెక్కు - వెతలొందితివికై వ - శంబయ్యెనింకసం - శయమదేల ?
- గీ. నుండరాంగునిఁ గన్నెత్తి-చూడవేల ? | మాకుఁజెప్పినమాటలు - మరచితేల ?
తలఁగియొక యోరగాఁబోయి-నిలువనేల ? | ముద్దుగుమ్మరొ ! నీకింత-మోడియేల ? 140
- క. అనిపలికిన పలుకులుదా | వినియునువిననట్లు బెడచె-వినిబెట్టి మొగం
బునుద్రిప్పి మిన్నకుండినఁ | గనితక్కుంగలుగుచెలులు - కదిసివినుగునక. 141
- క. కడుగడుసుదానవే నీ | పడుగడుగున కింతమూర్ఖ - మటవే ? యిట్లై
క్కుడనైనఁగలదె ? నాధుని | కడకుంజననొల్లవేమి - గాఁదలఁచితివో. 142
- క. మనమెంత తెలియఁజెప్పిన | వినదికవిరిబోణి నిచట - విడిచివోలఁగిక
న్గొనకేగుదమతఁడే చ | కన్నననేయునుగాక మనకు - గవ్వంబేలా ? 143
- వ. అనిపలికి యంతఁబోక మరలయశోవతింజూచి యిట్లనిరి. 144
- నీ. ఇటుమోడినేయుదు - రెట్టపతిచెంతకుఁ - జనకనీపలెనియ - లనియొకనొక తె
వలచినిద్రాహార - ములుమాని యీతని-కై కాదవెతఁగొంటి - పనియెనొక తె
మనమిట్టివారల - మది నెఱుంగుట కష్ట - మాసలేకుండునే ? యనియెనొక తె
వడఁతుక కడునెఱు - పడియున్నదూరక - యదలించిపలుకకుఁ - డనియెనొక తె

- గీ. చాలుజాలును బాగాయె - మేలుమేలు | కలరుబోయట్టి బూమెక-తైలుజగమున
నోరెటుంగని కూనయె ?-యారమంచి | మాటలను వినదిదియేమి-మతమొకాని, 145
- ఆ. ఇంతసిగ్గునెఱపు - నింతలో నెటువచ్చె | మున్నుతానెటుంగ కున్నవాడె
యతడెట్లంచు బలిక - నందొకభామిని | నెగటునొందెనొక్క - విద్రుమొప్పి, 146
- ఉ. సారెకువార లీట్లుపలు - చందములకొ వచియించుచుండగా
వారినదల్చియొక్కరిత - వాయపుబల్కులు మానుడింక మీ
కోరిమితేదు సిగ్గుపడి - యున్నదిచిన్నది తాళుడంచుడాఁ
డేరగఁదీసి యిట్లచుచు - జెప్పెహృద్యముగాఁ బ్రియొత్తలకొ. 147
- చ. ఒకనినినొక్క జామగత - నుండెనితండలనాఁడు ముగ్ధవై
యొకటియునెన్నఁడుండెలిసి - యుండని నీవవియనిగాగనో
పికమదిమాని యొక్కమొగి - జెన్వలపుంగొని నెట్టిదాని పో
లికఁడపియించుచుంటిపి ఘ - లించెను గోరికనేఁడుకోమలీ ! 148
- వ. మదిలోనశంక విడిసె | మృదమునవల్లభునిగూఁడి - మోహమునీలకొ
గదియించి యుగమురమ్మునఁ | బడకభోగింపవమ్మ - బంగరుబొమ్మా ! 149
- క. పతిచెంగట పెలఁగఁగఁడగు | వితమునుదెలిపెదను నీకు - వినుముగ్ధపునీ
వతివరా! యచితంబునునను | చితమును బాగుగనెటుంగు - చెలువనుభించుకొ. 150
- నీ. పతిమోహముననిన్నుఁ - బజ్జకుండేర్చినఁ - దొలఁగకఁగొఁగలీ - వలయునమ్మ
విభుఁడుతాఁగొఱికిన - వీడెంబొసంగిన - వలతివైకైకొన - వలయునమ్మ
యాత్యేశ్వరుండల్క - నందిపల్కయన్ను - వలపించియదిమాన్వ - వలయునమ్మ
ప్రియుండరతిశ్రమ - బెరసిసోలినవేళఁ - దొలఁగించివైకొన - వలయునమ్మ
- గీ. చెలఁగిమరిపెంబు సూపంగ - వలయునమ్మ | తలఁపులొక్కటి నేయంగ-వలర
వగులుపచరించిమెప్పింప - వలయునమ్మ | వల్లభునికూర్చి గడియింప - వలర 152
- క. పొమ్మాయటుచెంగటికని | కొమ్మకుబోధించి పట్టు - కొనియుండినచ్చే
లమ్ముచెఱంగును సదుపా | యమ్మునవిడిపించికొనియె - నంగనయ్యుంచి
- నీ. చిలుకలకెరఁదెల్ల - వలయుంజ మీనేఁడు - తడవారెననియొక్కరి
నవోచ్చటనిడికంట - హారంబుగైకొన - మచిలిసనియొక్క - ముబువలికి
మృగకాబకముచాల - దగదొట్టియుండునీ - రిడవైతిసనియొక్కలవిభూష
నిదొవత్తుమలన - నైవ్వరోపిలుచుచు - న్నారీపుడనియొక్క - సంతసమున, 158
- గీ. పూవుపెత్తులు గొనివత్తు - బాలతులార | వేగముననయండి
నందలునుమాయమై రిడే-మనుచుఁడలుపు | దిగ్గునను గొల్లెమిడిరెచ్చానల్. 164

- క. ఈలాగున సఖులరిగిన | నీలాలకమదినిసిగ్గు - నిండాగవిలా
సాలోకనమాలానిక | రాలంకృతుడేసి విభుని - నటువీక్షించెక. 154
- గీ. అటులగ్రేగంబు నొక్కమా - రాత్మపత్నిని | జూచినంత నెసమయంబు - వేచియున్న
శంబరద్వేషియట్టహా - సంబోధిన్ | వరుసనై దమ్మలేనియి - య్వరగలంచె. 155
- చ. కలచినపై చెకలేకతమ - కంబున నవ్విజయాశ్వుడేలనే
చిలుకలకొల్కి ! యీతడవు - చెంతకు రమ్మనిచిరి యట్టైతా
నిలిచినవోటనేనిలిచి - నేలంగనుగొను కాంతకెట్లనుక
విలిచినబల్కవేల ! వెత - బెట్టంగనానెనుకమనోహరీ ! 156
- క. బోరా ! యనితల్పముడిగి | చేరంగాబోయియెంత - చెప్పినవిసవీ
తీరేమి ? నన్నెలుంగవె | నారీమణి ! నీకువెతిపు-నానయునేలా ? 157
- క. ఇటుమోడిచేసి ననునే | చుటనాయమె ? నైచజాల-నుమశరతాపా
త్కటనంకటమత్తినైనే | కటకటపడుచున్న గరు - గల్గిదెసీకుక. 158
- క. ఒవ్వనివాడెనెచెప్పుమా ! | పువ్విలుతునికేళినుఖము - పొసంగెననుమలో
నువ్విట్లూరుచుచుండంగ | జివ్వనిపించెద్రుమనను - జెలువా ! చెలువా ! 159
- క. శుకవాణీ ! నినునికనూ | రకవిడుతునె ? కోర్కెదీట - రతికేళినిగూ
డక ; నోడకురారమ్మే | చకననివయ్యెదమబట్టి - శయ్యకుడార్చెక. 160
- ఉ. తారించికొగిటంబొదివి - తామసాక్షినిగుస్తరించితా
గోరికదీటముద్దంగొని - కొంకునులజ్జయువీడి వేడ్కచే
కూరెడిలాగునందగిన - కోడిగపుంబనులొక్కొన్ని యెం
తేరహిమిఱజేసి యెల - యింపంగబూనినదక్షిణంబునక. 161
- బుష్కుకుచంబులింతికన - నీవనందనుమీదె యగ్గమా
- క. కడుగడగడజేసి కంచుకము - మాకిటనొక్కనికోధమాయటం
క్కుడనై నరగ్గశత్వమును - నొప్పుదటాలునజించిమించి ; యా
- క. మనమెంత తెత్తుసంపద మ - హిక్దొడరంగనె పుట్టగర్వమున్. 162
- నొనకేగుదమతంక్కు - వీక్షింపకుండిన | మరునిసాయకముల - చురుకువేటు
- చ. అనివలికి యంతఃకీటునటునైమది | యుయ్యెలయునువోలె - నూగడొడగె. 163
- నీ. ఇటుమోడినేయుదనామణి | గజిబిజిపాటపుడుకుక్క - గాంగనుగొనియో
వలచినిద్రాహర - ఎకనం | గజతాపమునైచతరము - గాదనుచుడమిక. 164
- మనమిట్టివారల - గా - గాజేయిసాచిన - జేగరాకట్టుద్రోసి-యొరగిల్లి
పడతుక కడుకై - ల్కుద్దాడబూనిన - బిగువుమిఱగమాలు - మొగమువెట్టి

ననమోవి నోక్కినో - య్యన మెడయొగ్గిన - నళిహిస్తంబుల - నడ్డగించి

తమిమించివివ - దల్బుగాఁదొడరిన - బెనుసిగ్గునహించి - బిగియబట్టి

గీ. కోరిచనులంటువచ్చిన - గొంగుఁదాల్చి | యడరివైకొనఁ గడఁగిన - యవలకరిగి
చెలఁగివేడినఁదాఁబెడ - చెవినిబెట్టి | కాంతయలయించెఁ గాంతునిఁ-గొంతనేపు. 165

గీ. అటులనలయింపదమిమించి - యనునయించి | కదిసివెఱనడఁగించివ - య్యెడఁదొలించి
కొంచకింపైన చమలపు - లించిమరునిపొగరుడుప నెంచియురముగం-బునఁగదించె. 166

ఆ. ముదితకపుడుపోక - ముడిబాటెదనయంతఁ | గొంతుతోడిసిగ్గు - కొంతబాటె
నక్షలందుఁమ్మ - దాశ్రువులేదిగబాటె | నతనుచేతిబాణ - మపుడుబాటె. 167

ఉ. ఇందివిముగ్ధచేష్టితము - లెంతయునింపుజనింపఁజేయఁదా
సంతసమందియు క్తమగు - చందమునకొ పరసంపుమాటలం
గొంతఁబలంకుమాన్చి యను - కూలఁతిం బొనరించెవల్లభుం
డంతనితాంతమోహకలి - తాత్త్విగమైన్యవపుత్త్రియుండగక. 168

చ. జతపడవల్కిల్లోబడఁగఁ - బాతరిమైఁబతిసేయుచేట్టులకొ
మతిఁగడుమెచ్చియుంకనిటు - మల్లశిఁగొల్పఁగరాదు మానకీ
గతివెరఁబెట్టుమన్నఁగిను - కన్నను నెట్లుదలంచునోయనం
గతమునుసంగతంబెఱిఁగి - కార్యములంబొనరింపఁగావలెక. 169

గీ. కొలఁదిగానట్టిపెనువెతల్ - గుడిచికుడిచి | వలచివరియించినట్టి నా - వల్లభునకుఁ
బ్రియమురట్టింపఁగాఁగూడి - పెనఁగకున్న | సేమిఫలమనితలపోసి-కోమబాంగి. 170

క. స్మితముఖయైనిజపతి యభి | మరముర కనుసూముగాఁగ - ముఁకొనుటయు స
మృతినలరియతఁడుదనక | ప్రతిమానశ్రిహసఁగెన - భంగిఁదలంచుమక. 171

కా. చాతుర్వంబునదేశకాలములుని - చ్ఛాశాతభేదంబులుకొ
ధాతుస్సత్త్వకళా విశేషములుద - త్తత్తానతవ్యంబులుకొ
రీతుల్లంతసఖత్తత్రీయలు సం - శ్లేషంబులుకొబంధచా
శీతికొబాంబనధర్మముందెలిసిరా - జిల్లంగఁగూడెకసతిక. 172

క. అప్పటివారలభోగముఁ | తెప్పంగాదరముగాదు - చెలవయునతఁడుకొ
ముప్పిరిగొనుమోహంబున | నొప్పుగఁబెనఁగిరి యధేచ్ఛ-నుల్నేకమునక. 173

చ. ఒనరఁగనొండ్లొరుల్వలచి - యుండినవారట బాలూపయా
వనముల నిర్వదుండగిన - వారట భోగములకొగుణంబులం
దునుగొదలేనివారట - నూతనసంగమమయ్యెనంటము
ట్లనియిఁగవారి సౌఖ్యమహా-హా! విధికైన గణింపశక్యమే? 174

- క. ఈతీని విజయాశ్వుడు | నారీమణితోడఁగూడి - నానాగతులం
గూరిమిభోగించుచు నొగి | వారత్రయమప్పురమున - వసియించిపయిక్. 175
- ఆ. నిజపురమునకరుగ - నిశ్చయంబొనరించి | తండ్రికెఱుంగఁజేసె - దనకడంక
సంతసమున నతఁడు - చయ్యనశశిబిందు | ధగణిపతికిఁదలిపె - దక్షణమున, 176
- మ. అనుమానింపకతండుసంతసిలి మే - శౌఁగాక యంగప్పడొ
య్యనవియ్యంకునిచి త్రమం దెలిసియో - గ్యంబైనలన్నంబునం
దనుపొందక బయనంబుఁజేయుటకునై - యత్నంబుగావించెనొ
చ్చినసంప్రీతిని బంధువుల్లగుపనుల్ - శీఘ్రంబుగాఁదీర్చుగఁక. 177
- వ. ఇట్లున్నహంబుఁగావించి వియ్యంకునిందగువిధంబునంబుజించిచీనాంబరమణివిభూ
షణాదులగుకానుకలొసంగి, యల్లునింగూతుం బిలిపించియప్పడు. 178
- చ. వినుతయశోధనుండు శశి-బిందుమహీపతి మోదమొప్పఁగా
ననుపమభూషణాంబరగ - జాశ్వచయంబులఁ జాలనిచ్చియ
ల్లనిదగఁగారవించిమ్మగ - లోచనయాతనపుత్రికఁ బ్రియం
బునబయనంబు సేయుతటి - ముఖ్యులుబంధులుఁజాలమెచ్చుగఁక. 179
- చ. హరులొకలక్షయన్నియహ - యంబులునన్నియ తేర్లకాల్పం
బగయతద్ధర్మమూడిగపు - టంగనలందఱునింక భూషణాం
బరములు శయ్యలుకొ శిబిర - వర్గమునొక్కొకవేయివేయితా
నరణమొసంగఁగూతునకు - హర్ష మెల్వగ, వేషున త్తటిక. 180
- చ. అలరినిజాంగ నాసహితుఁడైవిజయాశ్వుడుభక్తి నత్తమా
మలకు నమస్కరించి హిత - మర్పిపురోహిత బంధువర్గముక
సలలితభూషణంబులఁ బ్ర - సన్నులఁజేసి యనుజ్ఞ నొందివే
విలసితభర్మహర్మ్యమును - వెల్పడివచ్చెడి వేళనాదటక. 181
- శా. వైనంబై పతివెంటఁబోవఁగనిచె - వృంగల్లసద్బుధులం
దానోయ్యరికుమారికిం దెలుపఁగాఁ - దర్శించితన్మాతయెం
తేనింగూరిమిమీఱఁగాఁబిలిచి, పు-త్రి! నాహితోస్తు ల్ శుభం
జానీకుండగ నాలకింపుమనియా - ప్రియంబుగానిట్లయిక్. 182
- గీ. అత్తవారియింటి - కరిగిననొచ్చట | మెలఁగదగినరీతి - దెలియవలయు
నిచ్చవచ్చినటుల - నితరస్థలంబుల | యందువోలెనడచు - టచటఁదగదు. 183
- క. నన్నెడఁబాసియెఱుంగపు | మున్నెన్నఁడుఁగానినిక్క - ముగవేసిమే
రెన్నెడి దాననుగావునఁ | గొన్నివిధుల్ నీకుఁదెలుపఁ - గొరితినబలా ! 184

- క. హానియువృద్ధియుఁదెలియని | దానప్రపసిదానవే వి-ధంబునబతిభా
వానుగుణవిహితరీతులఁ | బూనిమెలంగుదువొకానఁ - బోలదునాకుకొ. 185
- క. పతిమాటలకెదురాడకు | మతనిని నీపాలిదైవ - మనితలఁపుము స
మృతినేవఁ జేయుమనిస | ద్ధతిమార్గము పతియయేడు - గడయగుపతికికొ. 186
- ఉ. వేరక త్రమామలను - వేల్పులభంగిఁదలంచివారికా
యాసముఁగల్గినీక విన-యంబుననేవయొనర్పు మెప్పుడుకొ.
పూసలలోని దారమును - బోలెమెలంగుము బంధుకోటిలో
నీసరివారుమేలని గ-ణింపఁగఁ గీర్తిగడింపుమేప్పుడకొ. 187
- చ. పతిమతికెక్కనట్టియతి - నంగనిబంధువులీసడింతురీ
క్షీతిజనులెల్లదూఱుదురు - చెంతకుగమ్ముని పిల్వరెవ్వరుం
గొతుకుదురిచ్చలేకతిగఁ - గొల్వరునుమ్ముడిగంపుటింతులుం
బ్రతిహతిగాఁగఁగైకొనక - వల్కుదు గల్పులునోడరెంతయుకొ. 188
- గీ. వల్లభఁడుచాల మన్నించు - వారితోడ | నైననేకాంతమనమాట - లాడరాదు
దాననుమాన మొదపుభేదంబునగడు | సంతభవించుచు నిజమిని - జలజనయన ! 189
- సీ. వ్రాణేశ్వరుండునీ - భవనంబునకువచ్చె - నేనిచయ్యననెదు - రేగుమమ్ము
వినుమెదురేగితో - డొనినిచ్చి పీఠంబు - బెట్టించిపూజగా - వింపవమ్ము
పూజించియతనికిం - పుగవినయోక్తులు - వలకుచుఁదగునేవ - సలుపవమ్ము
నేవించిమనుసరం - జల్లఁగామెలఁగియిం - పడరించి కరుణను - మోయుమమ్ము
- గీ. యెరులఁదిట్టకు మమ్మువా - యోడకమ్ము | దీనజనములపైఁగిన్క - బూనకమ్ము
యాప్తులను నిరసించియె-గ్గాడకమ్ము | దయయుసత్వంబువిడువఁగా-దలఁపకమ్ము. 190
- క. చెడుభామలమైతి కడుం | జెడుగుంగావించుఁ దెలియఁ-జెప్పితి నెపుడుకొ
గొడవయదినీకు నిప్పుక | లొడిఁగట్టినఁజేలఁగాల్ప - కుండునెచెపుమా? 191
- క. నామాటలు మఱువకతగ | నీమదిలోనిలిపిచాల - నేర్పునబంధు
స్తోమంబు మెచ్చిమేలనఁ | గామెలంగుము మాకుఁగీర్తి - గలిగింపు మొగికొ. 192
- క. అనిమతీయును దెల్పఁగఁగల్గిన సద్బుద్ధులను దెలిపి - కృపమీఱఁగనో
య్యనఁగూతునలమికొఁగిట | ననువొందఁగఁజేర్చికనుల - నశ్రువులొలుకకొ. 193
- ప. కూరిమిపెంపుననెడఁబాయఁజాలక కొంతవడి పరితాపంబునొంది యెట్టికేలకు దైర్యం
బలంబించియించుకతోలఁగినిలిచియున్నయల్లునింజేరబిలిచిరాజమహిషియట్లనియె. 194
- చ. ఒనఁగఁగీడుమేల్దెలిసి - యున్నదిగాదు లతాంగిమున్ను, గో
మునఁబెట్టిగెకొ గడుంబసరు - మొగ్గయగున్నను బాసియెంటినీ

దనకను నన్యభూములకుఁ - దాజనివచ్చు తెలుంగదిట్లనూ

తనమిదిగాన మేలగువిధంబునఁగూరిమి నేలుకొమ్మిగిక్.

195

ప. అనిపలికి పుత్తికకరం బతనికరంబునఁజెట్టి యప్పుగించిన, జననింబాయలేక యశోవతి
కనులగ్రమ్మి తొలుం గూ బాష్పంబులపైఁ టుచెఱుంగున నొత్తుకొనుచుఁదలవాంచి నిలిచి
యుండెనయ్యవనరంబున.

196

క. అత్తకు విజయాశ్వుఁడుకడు | బత్తినివందనమొనర్చి - ప్రమదముమదిరే

కత్తఁగ బత్తిఁదోడ్చొని | క్రొత్తవిలాసంబుదనరఁ - గొంచకవెడలెక్.

197

మ. సుతుఁడుంగోడలు వెంటఁరాఁగరుచిరా - స్వంఁడెంతయుఁకొనమృదా

న్నితుఁడై వైభవమొప్పుఁగాటయనమై - వియ్యంకుఁడుకొబాంధవ

ప్రతతులెప్పద్దులసాగనంపజనుదే - రకవాళలక్ జాలస

మృతమానెయ్యపు మాటలందనిపిభ - ర్మస్యందనారూఢుడై.

198

ప. కనకపురంబువిడిచికొంతదవ్వరిగియంతదనుక వెంటనంటివచ్చుచున్న సప్రముఖులంజూచి
బ్రియంబుమీఱ, నింకమీరందఱును నిలువుండు చాలదూరంబు చనుదెంచితిరి.
చాలునురావలదుమరలమనకు శీఘ్రంబునఁ బునర్గనంబయ్యెడుమేముపోయివచ్చెదమనినము
చింతంబుగావలికి నిలువరించిచనుచున్న సమయంబున.

199

ఉ. పిన్నటనాటనుండియును - వీడకకూడిమెలంగు నెచ్చెలుల్

విన్ననిమోములొప్పుపుణి - వీవనిపుత్తినిఁగూడిపోవుయా

పన్నగవేణి రానుతను - బాయఁగఁజాలకచింతచేఁగడుక్

గన్నుల స్రువుల్దారఁగ - గద్గదకంఠరవంబులొప్పుగక్.

200

క. పీపంకజాతలోచన ! | మాపైఁగలకూర్మిమఱచి - మమునిటవిడిసేఁ

డేపగిదిసేఁగెదమాట ! | యోపుదుమే నిన్ను బాసి - యుండఁగఁదలఁపక్.

201

కా. నీతోఁగూడి మెలంగుచున్న విధముక్ - నీయాటలుంబాటలుక్

నీతియ్యంబును నెయ్యముక్ గుణములుక్ - నీమాటలుక్ జేస్తలే

రీతిక్ మేమిఁకమిదటక్ మఱచి ఎఱ్ఱింపంగ నొనమ్మ ! మా

కేతద్యౌకులమెవ్విధిందోలఁగుమే - మెట్లుంగిసైరింతుమో ?

202

క. నీవెంటంగొనిచనుమ | మ్మా ! వచ్చెదమిందఱమును - మాపైఁబ్రేమక్

బోవిడిచిచనిన నిలువం | గానక మేమాకు బాయఁ - గాతేమనినక్.

203

ప. హరిదీసాలాపంబులువిని యాకనకాంగిదఃఖాంబువులకన్నలనుండిజారినన్నలవర్షం
బడుచుండఁగొంతచింతించి ధైర్యంబవలంబించి యిట్లనియె.

204

- క. చెలులార ! మిమ్ము మఱువం | గలనే ? కలలోననె నె - గానియునాపై
నలగకుఁ డెడఁబాసితిని | నిలుపుడు నాపైనిమీరు - నెయ్యమనెపుడుకొ. 205
- మ. పతివెంటంజనకుంటగర్మమగునే ? - భావింపఁగాఁగంతకుకొ
క్షితిలోభర్తయెదై వమాటనతనికొ - నేవింపకున్నట్టియా
నతికికొగల్గవు సద్దతుల్ దురితముల్ - సంధిల్లునంద్రార్యులీ
వితమాతృకొ డలపోయఁగావలయు సా-ధ్యత్వంబిడేస్త్రీలకుకొ. 206
- వ. కావున నేనిపుడునల్లభునిఁగూడివనుట పరమగర్వంబు. 207
- గీ. వగవకుఁడు మీరుమరలనే - వత్తునిటకు | శీఘ్రముగనింకచనుఁడెడఁ - జింతమాని
మఱువ నెపుడును నేమి-మంచిచెలిమి | ననుచునోదార్చివెండియు-నబలయనియె. 208
- నీ. ప్రేమతోనెరఁబెట్టి - పెంచినమనముద్దు - చిలుకలవిడకర - క్షింపరమ్మ
యడుగుల వెంటఁబా - యకసంఘరించురా - యంచల్చియమున - నరయుఁడమ్మ
తడియారినీకనీ - రిడిప్పిద్దినొండఁజే - నినయట్టిలతలఁబో - పింపరమ్మ
చిగురుబచ్చిక మేతఁ - డగయుఁచిమ్మగళాబ - కంబులఁగరుణతో - గావరమ్మ
- గీ. రంగురంగులపువ్వుకు - డుంగజాల | బాలకర్పూరకదళీర-సాలనిర్ద
లారవిందుడలందన - యంబులఁన్నుఁ | గలిగివర్తింపరమ్మయో - కాంతలార ! 209
- గీ. మరువనలచువానినిమీరు - మరలుఁడింకఁ | బోయివచ్చెదననుడునా - బోటులెల్ల
రెట్టకేలకుశాంతిన - హించిమంచి | దరిగిరావమ్మనుఖమున - నంబుజాక్షి ! 210
- చ. మరువకుమమ్మ ! మమ్ము - మనిమాపయిఁగల్గిన కూర్మి నేనియొక
సరగునరాగదమ్మయొక - సారిభవత్పతితోడనీడకుకొ
దరుణిరా ! నీదురాకడము - దంబునఁగోరుచు నుండుమమ్మ ! నీ
స్మరణను వీడమమ్మ ! యిక - సమ్మతి నేగెదమమ్మ ! తాలిమికొ. 211
- ఆ. అనియనుజ్ఞ నహి - యండులునుండరు | లరుగమనసురాక - యడుగులిడుచు
మరలవెనుకఁదిరిగి - మాటిమాటికినిన్చి | కనుచునెట్టకేలి - జనిరిపురికి. 212
- ప. అంత. 213
- ఉ. బంధులఁగూడి వెంటచగు - భంగిజనినతు లేగునేఁగా
సింధురయోధవాజీరధ - నేవకబృంధ సమన్వితంబుగా
సింధువుపొంగివేపారలి - నీమలమీఁదికివచ్చినట్లుగ
ర్వాంధరిపుప్రభేనరుచి - రాస్యమహీపతి పోవుచుండఁగొ. 214
- అ. అచటనచట మార్గ - మందునఁగలదేశ | పతులుకాన్య-లాసగి - నుతులొనర్ప
వారి నెల్లఁగుశల - వార్తలమన్నించి | యతఁడొకొన్ని నాల్గ - కరిగెఁబురికి. 215

- ఆ. అటులనేగియమర - బటకుటేరములలో - బురబహిష్కృతదేశ-మునవసించి
విభవమొప్పు నొక్క - శుభముహూర్తంబున | నగరసాచ్చెపరిజనములతోడ. 216
- క. అంతటగొన్ని దినంబులు | సంతోషము మీఱఁబార - జనులునుతపింప
వంతగవిందులువేడుక | లెంతయుఁగావించిచాల - హృష్టుండైతాళ. 217
- ఉ. వచ్చినవారికెల్లనున - వారిగమేలగు భూషణంబులుకొ
బచ్చడముల్ సువర్ణమును - వాహనముల్ మణులిష్టవస్తువుల్
మచ్చికమీఱనిచ్చితగు - మాడ్చిని మన్ననజేసి పంచెనిం
పెచ్చఁగనిట్లుమున్నునపు - డెవ్వఁడొసంగెనటంచు పెచ్చఁగక. 218
- మ. అటువై గొన్ని దినంబులెంతయును సా-శ్చింబొప్పుదారాజ్యమె
ప్పటిభంగికో సరివారలబుద్ధరపడం - బాలించితద్వాంధనీ
రుటయుకొ సర్వవిధంబు లం దనకుమా-రుండొప్పటంగాంచి యా
డటమీఱకొదగవీనికిచ్చెదఁ బ్రభుత్వంబుద్ధుడైయుం డెడిక. 219
- క. వీనికిబట్టముఁగట్టెద | వానప్రస్థాశ్రమంబు - వడిగొని యిఁక సే
కానలలోమునివృత్తికొ | బూనివసించెదను రాజ్య-భోగముచాలుకొ. 220
- క. అనినొచ్చయించి తగువా | రినిఁబిల్వఁగఁబంచి సత్క-రించియభీష్టం
బునుదెలిపి వారియనుమతి | ననువగునొక లగ్నమునఁ బ్ర-యత్న మొనర్చెకొ. 221
- ప. అపుడురాజ శాసనానువర్తులై సేవకులునియమితకార్యంబులొనర్గు దొడంగిఁగ్రుంబున.
- శా. మానిన్యం బెడలించివీధులను స - మృద్ధించి గంధాంబువుల్
ధూళింబాయఁగఁజల్లి ముత్రైముల మేల్ - మ్రుగ్ధుల్ రహించిర్చియు
త్తాలస్తంభ చయంబునిల్పియనువొం - దంబందగుల్ నెట్టిహృ
ద్యాలంకార మెలర్పఁదోరణములం - దందుంబురిం గట్టియుకొ. 222
- క. కావలసిన కార్యంబులు | గావించిరెఱింగి మనుజు - కాంతుండంతకొ
సేవకులఁబనిచియత్తఱి - దేవలసిన వస్తువయము - దెప్పించియొగికొ. 224
- ప. బుధజననోదితంబగు శుభలగ్నంబున బంధుమిత్రపురోహిత సామంతపారజానపదాదుల
మందానందపరవశులై విలోకింప, విజయాశ్వుండగు విజయాశ్వుని నవరత్నఖచితసిం
హాసనాధిష్ఠితునించేసి యధావిధింబుఁజూడకంబులచే నభిషిక్తుఁగావించిపట్టంబుఁగట్టి
రుచిరాస్యండు నిజకర్తవ్యమైన రాజముద్రకవతని కరాంకుళింగిలింపెనయ్యవనరంబున
మంగళతూర్పునినాదంబులును, విలోకనవాఁడగుమాగత జననముదయతోలాహలగ్ధును
లును, మహీనాయకనికరజయజయధ్వానంబులును, భూనురసందోహశీర్వాదరంబు
లునునింగిముట్టెడదనఁతరచును.

- గీ. అటులనుతునకు వేడ్కరా - జ్యుంబొసంగి | యచటివారెల్లవినరుచి - రాస్యవృతతి
మీకితండోడయండీక - మీదఁగాన | భక్తిసేవింపుడనుచునే - రృడఁగఁబలికి. 226
- క. ధనకనకవస్త్రచయవా | హసగోభూదానములన - సంతంబుగఁగో
రినభంగినిచ్చె విప్రుల | కునుఁజేదకర్ణిజనుల - కుంబ్రియమెసఁగె. 227
- శా. శ్రీనిండాఁగ రాజకోటిపరివే - ప్రింపంగసింహాసనా
సీనుండైగ్రహబృంద మధ్యమనరా - జీవాప్తుఁడుంబోలెతే
జోనిష్టుదితమూర్తిన్ పు విజయా - శ్వేతరాజరాజంచు
న్మానంబేర్పడఁబుల్కిమొక్కిరిగిసా - మంతప్రభుల్ మంత్రిలున్. 228
- ఉ. అందఱగౌరవించి, విజ-యాశ్వేందు శాంతరస్రపూర్ణసా
నందకటాక్షదృష్టులజ - నంబులఁగన్గొని మంజులోత్తుల
ముందటిభంగిమీకు సుఖమున్ ముదమున్ గలిగింతునింకనై
సందియ మొందఁబోకుడని - సమ్మదచిత్తులఁజేసెంతయున్. 229
- క. క్రమముగరుచిరాస్యండును | సముచితసమ్మానవిధుల - సరవిస్తృపాలా
త్తములాదియైనయందటి | విమలోత్తులనాదరించి - వీడ్కొలిపెతగె. 1 230
- ఉ. ఇట్లు నిజాధిపత్యము వ-హించినపుత్త్రునిజేరఁబిల్వినీ
వెట్లునుబిన్నవాడపు మ-హీజనపాలన లాగెఁబంపి
కట్లగునేనిమేల్ పొంగ - దొటవచింపెద నాలకింపుమే
పట్లనురాజువైబ్రజల - భావముచిట్లగరాదు పుత్త్రీకా ! 231
- క. అనియానీతులరీతులు | ననువుగఁదెలుపంగనెంచి - యపుడిట్లనియెన్
జనములును జనవిభుండును | దనువుంబ్రాణంబునుమ్ము - దర్శింపంగె. 232
- క. చెడునుశరీరముజీవం | దెడఁబాసిన, జీవమునుర-హితదేహంబై
పుడమిజరింపఁగఁజాలదు | కడునివియొండొంటిఁగూడి - కనుసౌఖ్యంబున్. 233
- చ. కరుణాయు శీలమున్ ధృతియుఁ - గౌతుకమున్ క్షమయున్ వివేకమున్
పరహితబుద్ధిసత్త్వమును - పాయమునీవియు సాహసంబుభూ
సురసురసేవనప్రియముఁ - జొప్పడునే నృపునందువాడును
స్థిరతరసౌఖ్యవంతుడగుఁ - దేజముమీఁగఁగి ర్తిగైకొనున్. 234
- క. న్యాయంబెలింగిదతురో | పాయంబులుఁ దెలిసివలయు - భంగిందత్త
ద్యాయామంబులమెలగుట | శ్రేయముభూవిభునకును - జెప్పదురాధ్యుల్. 235
- క. అపరాధమునకుమిక్కిలి | కృపవిడిదండింపరాదు - కించులనెపుడుం
గృపఁజూడరాదు నుజనుల | కపకారమొనర్పరాద - హంకృతిఁబుత్త్రీ 236

- మ. ప్రజలంగ్రూరముగా వధించుటమహా - పాపంబునుంగీడుభూ
భుజుడెట్లంగి నొసర్చుగూడదనయం - బుకొవృత్తమాంశంబునే
నిజకులంబుగఁగైకొనంగనలయుకొ - నిర్దోషులందుష్కిరియా
వృజినాయత్తులజేయుటొప్పదనివి - ద్వేషంబుఁబట్టించెడిక. 237
- క. ఎదిరిబలంబును నిజబల | మదనునుయోజించి యెఱిగి - యనువగుతఱిగా
నెదిరింపదగును రిపులం | గొడువైనకొ సందిజేసి - కొనుటొప్పనుతా ! 238
- ఆ. దేశకాలములను - చెలిసియేకార్యంబు | నైనజేయుటచిత - మవనివిభుడు
శక్తిగలదటంచు - సంరంభమునఁబూని | నేయుపనులునెడను - జెడునతడును. 239
- క. లొంగినయపుడభియాతికొ | భంగింపఁగఁ దగదు - కడునపాయమువానిం
బొంగార్చు మపేక్షించుట | యుంఁగావునఁ దగిననీతి-నొసరింపనకుకొ. 240
- క. అమగనరేంద్రులకెల్లను | గ్రమముగఁ గలుగంగవలయుం - బ్రభుమంత్రోత్సా
హములనియెడిశక్తిత్రయ | మమగనిభుడు వానిఁగలుగు - నతఁడుకుమారా ! 241
- క. దుండగమున నన్యులచే | దండగఁగొనఁబూనినట్టి - ధగణీశుండా
ఖండలునంతటివాఁడై | యుండిననుంబ్రాణహాని - నొందుందనయా ! 242
- క. నువ్వుండగు వానికిఁగడు | నివ్వుండనియాధిపత్య - మిచ్చినపతికిం
గవ్వంబులుచేకూర్చును | నువ్వుంటిమాటమరునఁ - జనదేవేశకొ. 243
- గీ. క్రూరుడగువానిహితునిఁగాఁ - గొనుటహాని | కావ్యదంబదియెన్నని - యట్టివృపతి
కడకుఁజెడువానిచేఁగిటు - కక్షతాప | నీజముంబోలఁ దెవులొంది - నిశ్చయంబు. 244
- క. దానమునదనకులోకమ | క్షింబగుదానిచేఁ బ్రతిష్ఠసుటిల్లుకొ
గానదగులాగుభూపతి | దానమునేయంగనొప్పు - తగుకాలములకొ. 245
- చ. ధనపతియైననుం జెడువృథాకలయర్థము దుర్వ్రయంబు స
త్విన, నతనికొ హసించగల - వృద్ధియెసంగు నిజాయతికొ మనం
బునదగఁనెంచివెచ్చమును - బూనియొనర్చినఁ, గాననేర్పుతో
నొనరఁగజేయుటొప్పవిని - యోగము నెంతటి కల్పిగల్గినకొ. 246
- క. తగువిధమున ధనమార్జిం | పగఁబూనుట శుభముకాని - భంగిదురాశా
నుగతమతియై యకార్యము | లొగిదాఁగావించి కూర్చుటొప్పదుపతికికొ. 247
- ఆ. ప్రజలనేమరించి - నిజనుఖంబునకునై | చెడుగుకార్యములను - జేయరాదు
కంచెచేసుమేయఁ - గాఁగాంచివారింప | నెవ్వఁడోవు ? ధర్మ - మెన్నవలయు. 248
- సీ. క్రమముగాధర్మార్థ - కామములొక్కంబు - ననుచతుర్విధపురు - సార్థములకు
నాస్పదంబగుటఁదగ్ధమైయర్థంబుఁ - దాసంగ్రహించిత - త్తద్విధముల

- వినియోగ మొనరించి - విజ్ఞానాధూపతి - కాంచుత్తీర్తిలో - కంబునందు
విపరీతముగఁగల్గు - విత్తంబువెచ్చించు - నట్టివాడనయ - కగ్గమగును.
- గీ. ఇట్టిసీతినెఱింగి మహావిభుండు | మెలఁగవలయునులేకున్న - మేలుగలుగు.
టరిదియంతయికాను దుర్యశమునొందు | నిన్నుమఱువకుమీదని - నెఱుఁడుడనయ ! 249
- క. నిందింపఁదగదుభూనుక | బృదంబును సురులగురుల - బేదలనెఱలక
నొందించుట దోషంబీ | చందంబును భూవిభుండు - చర్చింపాలెక. 250
- క. శరణాగతులను నార్తుల | దరిశులనరి బే జనుల - చాలిమిమైదా
నిరసింపక కామటయది | ధరణీనాథులకుఁ బరమ-ధర్మంబరయక. 251
- క. మన్నింపఁదగినవారల | మన్నింపక శగనివారి - మన్నించుటదా
వెన్నుఁదినుటుడిగి మేలని | సున్నంబును దినుటఁబోలు - సుహృత్సృభవా! 252
- క. హితమతియగు మర్రిత్తినీ | మృతిఁజేకొను టొప్పఁగనుమతి - మనుజేశుఁడ
చ్యుతుఁడేయు నిజమభిజ్ఞుల | మతమియోజింపవలయు - మంచియుఁ జెడుగుక. 253
- క. మతకరితోఁజెలిమికడుక | వెతఁగూర్చుంబ్రాణహాని - వేఁగలిగించుక
వ్రతమని విషముంగ్రోలిన | మృతునింగావింపకెట్లు - మేలుగఁగించుక? 254
- ఉ. వీరులుసత్యవంతులు వి-వేకులు నాభటులెల్లభంగులక
బేరిమిఁగూర్తురెన్నఁ బృథి - వీపతికిందమనేర్పుపెంపునక
భీరులుదుర్బలుల్ జడులు - వృద్ధులునైన జయంబునున్నదు
ర్వారతతోఁగ్రవైరిపరి - వామహోద్ధతి నోటుచేకులుక. 255
- క. శుభలక్షణాన్వితములై | ప్రభవించిన యట్టిగజతు - రంగోష్ఠ్రిములుక
సుభటులురథములు నృపతుల | కథయప్రదపత్వదంబు-లండుమనీషుల్. 256
- ఉ. లావరియైననుక విషయ - లంపటుండైపతిరాజ్యతంత్రముల్
భావనఁజేయకుండిన న-పాయముగల్గుట నిక్క-మెన్నఁగా
యావిధముగ్రశాత్రవజ - నాభిమతాప్తికిఁ గారణంబగుం
జూపె, వివేకికెట్టి నెగ - నుల్ నిరంతంబును నర్థనీయముల్. 257
- ప. అనిచెప్పి, మఱియు దండయాత్రానుకూల సమయంబులును, నైన్యనిర్ణయప్రకారం
బును, పూర్వానిర్యాణభేదంబులును, వైరిభేదనోపాయంబులును, విత్తసంపాదననియ
మంబులును, ధర్మాధర్మఫలంబులును, పాత్రాపాత్రస్వరూపవిమర్శన విధానంబును,
క్రియాయోగకాస్త్రవిషయాది విశేషంబులును జనవశీకరణతంత్రంబులును నాదియగు
రాజనీతులన్నియుంబ్రభోధించి నెండియు నిట్లనియె. 258

ఉ. ఇట్టలమైనశక్తి నిపు - డేనువచించినరాజగర్భము
 బుట్టగఁబూనియేమరక - బాగుగయోజనఁజేసిసాటివా
 రిట్టిఁడులేడు లోకమున - నింకనందగుభంగినిపుచే
 బట్టినరాజ్యముంబ్రజల - బాలననీయుమువై భవంబునక. 259

మ. అనిశాసించి కృతార్థుఁడైనగతిఁదా - హర్షించివిప్రావళిక్
 ఘనుల బెద్దల బంధులక సచివన - ర్గంబుంబురీవాసులక
 జనులొప్పుదిలకించి వారికి నిజే - చ్చుండెల్నిసంప్రీతిఁబు
 త్పొనిరాజ్యంబును నప్పగించి కడుసం - తుష్టాత్ముఁడై యంతటక. 260

క. వారలయనుమతిఁగైకొని | పారజనుల్ తేటిమాడ - పత్నీయుతుండై
 కూరిమినుతుదీవించిను | హాఁజ్యంబునకుఁదపసి - యగుటకుఁజనియెక. 261

ఉ. అంతనంతవై భవస - మన్వితుఁడావిజయాశ్వుఁడెల్లభూ
 కాంతులుమెచ్చగారిపుల - గర్వమడంచినజాధిపత్యమ
 త్యంతమైనప్పి నేర్పునని - గంతుకుండై ధరనేలుచుండెనా
 శాంతకతాతి నిర్మలత - రాక్షయక్తిరిగడించియున్నతిక. 262

గీ. అమరసాధ్యమతల్లియై - నట్టిపత్ని | మిగులననుకూల పతిగాఁగ - మెలఁగుచుండ
 నతఁడునత్యవ్రతముఁబూని - యాచరించె | సజ్జనులు మెచ్చగా హరి-శ్చంద్రుడవగిది. 263

ప. అనిచెప్పినటుమీది వృత్తాంతంబు నెఱింగింపుమనియడుగుటయు. 264

పుష్పమాలికాబంధము

చ. శరచర ! మారఁజైరింపు ! - సర్వసమాన ! యమేయగాయకా !
 ధరధర ! ధీర ! సంతతను - తస్మితవత్త్రి ! మహామతీ ! మఖో
 ధ్ర ! నరసారథీ ! - నదయ ! - దప్పుదళక్షయ ! శ్రేయదాయకా !
 ముగహర ! నీరజాత్ ! ముని - ముఖ్యముద్రపద ! నందనందనా ! 265

హంసగమనవృత్తి, కోకరుతవృత్తి, మేఘరంజనీవృత్తిసంఘీకృత

శార్దూలవిక్రీడతవృత్తము.

శా. గోపాలప్రముఖా ! దయాజలనిధీ ! - గోవర్ధనోద్ధారకా !
 పాపద్వంద ! యజా ! జయానుజనుతా ! - భావస్వరూపా ! హరీ !
 యాపన్నాభయదా ! స్మయాదిరహితా ! - జ్యావల్లభా ! పాపనా !
 చాపాభారిధరా ! పయోధిశయనా ! - జైవాత్మకార్కాంబకా ! 266

చ. ప్రజరమణీ మనోహర ! ప - రాత్మర ! సర్వపరాచరాత్మకా !
 ద్విజకులపాల ! శైలసమ - ధీర ! చతుర్భుజ ! దేవదేవ ! నీ

రజదళసన్నిభాత్ ! కరి - రక్షక ! కాతుకభావ ! సజ్జన
వజపరిపాషణా ! పరమ - భాగవతాశ్రయ ! రమ్యభూషణా !

267

క. భూభవహరణ ! శుభప్రద ! ! భూభుజసందోహనాశ ! - భుజగేంద్రదాగ
శ్రీభవనవాస ! శారీ ! ! వైభవజితవిర్జరేంద్ర ! - వర్జుణసాంద్రా !

268

తోచకవృత్తము.

చగమ ! సుఖప్రద ! - పావననామా !

గరుడతుగంగ ! జ - గన్తుతథామా !

శరణిభీర ! ని - కాచరశోషా !

నిరుపమతేజ ! ము - నిర్మతవేషా !

269

గద్య.

ఇని. శ్రీమద్వేంకటేశ్వర వగ్రప్రసాద లబ్ధానర్గళచతుర్విధ కవిత్వమహత్త్వాభి
రామ, భూసురకుల శీరపారావారవర్ణశగ్వరీసోమ, శ్రీవత్సగోత్ర

పవిత్రాపస్తంబసూత్ర, సావిత్రిలక్ష్మీనృసింహాగ్రుత్తర,

మకవిజనవిధేయ, పిచ్చయనామగేయ ప్రణీతంబగు

విజయాశ్వచరిత్రంబను ప్రబంధంబునఁ బూర్వ

భాగంబునందు సర్వంబును స్థాపాశ్వాసము

సంపూర్ణము.

శ్రీమద్వేంకటేశ్వరార్పణమస్తు.

శ్రీరస్తు.

విజయాశ్వ చరిత్రము

ఉత్తరభాగము

సభమాశ్వాసము.

క. శ్రీభవన ! భువనవందిత ! వైభవ ! పరిపూర్ణ ! రుక్మ - వసన ! మహార
మ్యాభరణ ! వజ్రకవచ ధరా ! భుజగేంద్రాద్రిధామ ! - రమణీకామా ! 1

ఎ. దేవా ! అవధరింపుము. సద్గుణగణవికారదులగు శౌనకాదులకుసన్నతపుణ్యకథాశ
తాంగ సూతుండగు సూతుండిట్లనియె. పూర్వోక్తప్రకారంబునవిజయాశ్వమహీశ్వ
రుండునిజ తేజంబున నెల్లరాజులనుజయించి మించినవైభవంబున సత్యంబును ధర్మంబు
నుందోడుగానకలజనరంజకుండై, యనేకజన్మంబులొనరించికీర్తిగాంచిపతివ్రతాశిరోమ
ణియు సర్ధాంగలక్ష్మీయునగుయోవతింగూడిసమస్తసుఖంబులుననుభవించుచు, రాజ్య
పాలనంబొనర్చుచుండెనప్పుడు. 2

క. కలనైనబలికిబొంకం ! దలఁపనివిజయాశ్వసూన్య - తప్రతగరీమం
బలివేణియోవతి ని ! శృలమగు సాధ్వీశ్వమహీమ - జాలగవెలకె. 3

క. సత్యంబునందుబాతి ! వ్రత్యంబునవీరి బోలు - వారలుగలరే ?
యత్యుత్తమదంపతులని ! ప్రత్యహముంజనులువొగడఁ - బరగెడువేళకె. 4

క. ఒకనాడంబుజనాభుడు ! సకలచరాచువితాన - సంయుక్త జగ
త్త్రికసంరక్షణకార్యో ! తుస్కుడైతైకుంతమందు - శుభకరలీలకె. 5

నీ. శ్రీదేవియొకవంక - భూదేవియొకవంక - జేలగినింజామరం - బలనునీవ
యజుడుముందటనిల్చి - నిజకృత్తంద్రైవ - సృష్టిక్రమంబెల్లఁ - జెప్పుచుండ
ప్రమెక్కికరంబులు - మునుఁగించి శక్రండు - దనకట్టనుఖములు - మనవిజేయ
నెప్పుడెయ్యదియాన - తిచ్చునోయనిభక్త - గదిసిమాయాకాంత - గాచియుండ

గీ. సన్నిధినిసడ్డమైయూగి - యున్నసురుల ! సన్నగావించిదిక్పరు - ల్పూటూదొలఁచ
నపుడపుడును విప్వక్సేనుఁ - డవటమించు ! సందడిసడంపటునిటు - సంఘరించు. 6

నీ. ఓంనరుస్తే పురు - షోత్తమకాంచనాం - బరపాపియనిమునురో - ప్రస్తుతింప
వందేచిదానంద - వాసుదేవమకుంద - రక్షింపువసుచు ని - క్షరలపాగడ

జయజయపద్మాక్ష - సర్వలోకాధార - దయఁజూడుచునిభక్త - తతులువేడ
సాక్షింగములుశంఖ - చక్రధరాచ్యుత - పాలింపుమని పుణ్య - పరులుమ్రొక్క

గీ. ప్రవిమలానర్హ భూషణ - ప్రకరరత్న ! కాంతులెంతయుమించిన - ల్లిడలబర్హ
శేషతల్పంబుమీఁదనా - నీనుడగుచు | నొనరఁదేలోగంబున - నుండువేళ. 7

నీ. తనకుఁదానై హస్త - ముననుండుమహతీయిం - పలరస హర్షరం - బులునువలక
నీరహితమేర - తారాధ్రములమించు - దేహకాంతులనలు - దిశలబర్హ
దెనఁచిజాఁగనీక - బిగియజుట్టినయట్టి - జడముడిశిరమునఁ - జాలనొప్ప
పాలుపుగాఁదులసిపూ - సలపేరులరమున - నోలివిజ్ఞోడులై - వ్రేలుచుండ

గీ. తగముఖంబునగోపించు - దనముమెఱయ | మదినిహరిచింతనానక్తి - పొదలుచుండ
వేగజనుదెంచెభక్తి నే - విపందలఁచి | నయగుణవిశారదుండగు - నారదుండు. 8

చ. ముదముననట్లు వచ్చుచుని - పుంగవునింగని పౌరులెల్లన
ల్లదెగనుఁడెగుఁడెఁగల - హాశనుఁడెంతటి వింతమాటలిం
పొదవఁగనింకఁ దెల్పెడినో - యూరకరాఁడటె నువ్వుగింజనా
సదుతగనోటనీతనికి - నాదుశక్తి నెఱుంగశక్యమే ? 9

ఆ. ఎవటైననెవరి - తేనియువాడుగ | ల్పించుటొండెయెట్టి - విషయమైన
మదినినిల్పుకొనక - పదుగురికిందెల్పు | టొండెవృత్తిమిన్న - కుండఁడితఁడు. 10

చ. అని తనుఁజూచిపల్కుకొను - చంతలనింతలనిల్చి భక్తివం
దన మె నరించువారలము - దింబునఁగన్గొని చేయిసాఁచిదీ
వనలొనరించుచుంజనిను - వల్లమణిమయమైన యబ్జనా
భుని మోగసాలఁజేరికర - ముల్ముకులించి నమ్మురించిరాక. 11

ప. ద్వారంబుఁ బ్రవేశించి చనునప్పుడచ్చట మధునూదన సందర్శనాసక్తచిత్తులై యరుదెంచి
యున్న దేవ్వి సముదయంబులు సమృద్ధిబాహుళ్యంబు కతంబునఁదెఱపిఁగని యావలం
జనవలనుగాక యుపాయంబు నరయుచుండ్రోద్రోపులాడియలసటపెంపునంజిక్కిసాక్కి
ప్రక్కలకొదిగిత్రిక్కులంబడిన్కిక్కికడచివననుక్కు లేకగ్రుక్కిఁగ్గుఁమ్రుంగుచునిక్కినిక్కి
యట్టులై త్రిచూచువారును, చూచువారికింగోచరింపకపుడేనంబంబునవైననుండ్రోచిగొని
పోవలయునని యోజించిపీచుగోచులబిగిఁచుఁగట్టియొండోరులురాచిగొనుచుమైచమటలు
దిగజాఁజాలఁచిలొచిసందారసేయరుగుచు వెంటరాకనిలిచినవారింజేపిచిపిలుచువారును,
పిలుచువారలయెలుంగుసాలించియొక్క డెక్కడని నలుకెలంతులందిలికించుచు నిఱకటం
బులందవిలియు సరకునేయకబిరుదుదనంబున మంగలంగలవారలందల కడచియరుగుబల
వంతులపిరుందంబవిలిపదపదండనికదిపికదిపియడలింపుచుమెల్ల మెల్లగానడుగులిడువారును,
కదినినవారింగదలనీకవెనుబడంగదిమిరోహంబులుపడనిదియేమి మొప్పెతనంబని కోపించి

కటంబులదరదనంబులగీటుచు దారివిడక మోచేతులంబొడిచిపోరాడువారును, పోరాడు వారిందూఱుచు వారింపరాజులక దూరంబుననుండి కారణంబడిగి నేరంబులెంచు తరుణంబుగా దూరకుండుండని సారెసారెకుంజీరిపలుకువారును, పలుకువారలకూకలువిని మూకగడచి వీకమీఱనే కరణినైనం బోకున్న కాదనిడికొనిముందుండువారల చికాకుపఱచి తలతలండుని యటునిటుండ్రోసివాకిలిదాటి పోవనుంకించువారున్ననై, వారు వారు తాము ముందఱనరుగ గమకించుచుగజిబిజింబడిగడదించుచుండంబుఁదిలకించుచుఁ గొంతతడవునిలిచియుండుతఱిఁ దనరాకయెఱింగి దౌవారికులు మహాప్రయాసంబున నచటిగుంపు నెడపియొక్కింతపాయవపంజేసి దారిగలిగించినమించినసంతసంబున నటు నుండికదలివలగుడులంబడితప్పించుకొని ద్వారంబుదాటిలోపలజొచ్చిక్రమక్రమంబుగా ననేకకక్ష్యాంతరంబులగడచి పోయిపోయిముందటప్రజగన్నాధుండును, త్రిగుణప్రధానుండును, ప్రముదిత చంద్రబింబవదనుండును, పగమపురేషుండును, భక్తనీత్యులుండును, శాంతస్వరూపుండును, నీలవర్ణుండును, కరుణామయుండునునగునలిననాథుండున్ననగరుఁ బ్రవేశించి, యచటిమనోజ్ఞ తరానల్పచిత్రకల్పనంబులకును, నిరుపమానాలంకారసౌభాగ్యతోభావికేషంబులకును, నాశ్చర్యంబునొందివర్ణించుచుఁ జేరజనియప్పడు. 12

సీ. నిత్యయోగాభ్యాస - నిష్ఠాగరిష్ఠులై - యొప్పుమానులఁబ్రయఁ - బొనరమనిచి
యనయంబునేమర - కాశ్రయించినుతించు దేవతలనుఁగృపా - దృష్టిజూచి
యనుపమపుణ్యక్రి - యాఘనంసిద్ధి - నలరునత్తురుషుల - నాదరించి
గతియనినమ్మిస - మృతినిబ్రార్థనఁజేయు - భక్తసంతతులకా - పదలుమాన్వి

గీ. సకలలోకములకు - శాంతినిఁజేకూర్చి | నిర్వికారబుద్ధి - నెఱయ మెఱయు
భానుకొటి తేజఁ - బరమాత్మునీశ్వరు | సర్వసమునిఁగుళలుఁ - జక్రిఁగనియె. 13

మ. కనిసాహ్లాగ నమస్కృతులై మరుం - గావించి తామెడ్డుకే
లును ఫాలంబునఁగీలుకొల్పి యజును - శ్లోకుం జిదానందుపా
వనమూర్తికజగదీశ్వరుకొ వదను - గ్వవ్యాపకుకౌభక్తిని
ట్లనిభావించినుతించె సంయమివరుం - డామ్నయవాక్యంబులకొ. 14

చ. జయజయ! చక్రహస్త! నుర - సన్నతభవ్యపదాంబుజద్వయా!
జయజయ! విశ్వరూపధర - ! శాశ్వత! శాంతగుణప్రసర్ధనా!
జయజయ! నజ్జనాశ్రయ! ని - శాటవినాశ! ఖగేంద్రవాహనా!
జయజయ! ఘోరశిక్షిషతు - ఘోరవికర్తన! పుణ్యవర్తనా! 15

మ. జయ! లాక్షకశరణ్య! శార్దూభర! దు - ప్రస్థంస! గోపీజన
ప్రియ! సంపూజ్యచరిత్ర! సర్వసమ! యు - ర్విభృద్ధరా! సిద్ధిని

- శ్చయ! సర్వజ్ఞ! వికారదూర! కరుణా - సంపూర్ణ! తేజోనిధి!
భయవిధ్వంస! విపన్నపాల! ఘోరా - ట్పర్యంక! భద్రాత్మకా! 16
- క. మందరధర! నందకకర! | మందరవదనారవింద! - శుభకర! పరమా
నంద! శతానందనుతా! | నందనుతా! నీకునంద - సంబుముకుందా! 17
- క. సింధరసంరత్నక! దర | కంధర! కంధరనిభాంగ! - కలుషవిభంగా!
కంధిగభీర! హరీ! గ | ర్వాంధారివినాశకా! జ్ఞా - హరజజనకా! 18
- ఉ. వారిజనాభ! భక్తజన - వర్ధన! పాండవపాల! దీనమం
దార! పురాణపూరుష! గ - దాధర! వర్ణితరమ్యమేష! సం
సారమహర్ణవోత్తరణ - సాధన రూప! జగన్మయా! నమ
స్కారమునీకునన్నుగృహ - గాంచితృతార్థనిఃశ్చేయమిశ్వరా! 19
- సమ్మితనాగబంధకల్పిత పద్మద్వయము.
- క. నారాయణ! దేవేశ! | శారీ! మురముఖ్యరాక్ష - సక్షయ! సకలా
ధార! వరద! యజరా! శృం | గారాంగా! శుభనివేశ! - నాగారాధ్యా! 20
- క. ధీరా! పరమ! వినేకద | మారామాకాంత! భాస - మానాస్యా! శౌ
ర్యారంభప్రీతిన! య | జ్ఞారాధ్య! జలజధరణ! వి - మాయతరత్వా! 21
- క. అనిమతీయుఁ బెక్కుభంగుల | వినుతించి భయంబు భక్తి-వినయంబును నె
మ్మనమునఁ గడురంగఁబునఁ | పునరభివందనము లతఁడె-పుడుజేసితగ్గఁ. 22
- క. ఒకయోర నిలుచుటయు నా | సకలజ్ఞాండైన హరిప్రసన్నముఖుండై
సుకృతపాయుతపీఠమీమా | లికలలముకొనంగ నగ్గ-లికఁగనెనతనిఁ. 23
- క. కనియుప విప్లవండుపు క | మృనికనుసంజ్ఞక పానర్ప - నదతెలియటక
తనకొసఁగిన యర్హాసన | మున మునిగూర్చెండెమదిల్లు - మోదముమీఱక. 24
- క. అసురమునినిఁ గనుంగొని | యాసురహరుడెపుడు మంద-హాసము తనరం
గాసత్ప్రసంగోష్ఠీ | వ్యాసంగము మీఱనిట్లు - లనియెక మునితోక. 25
- ఉ. ఓమునివంశ భూషణ! స-ముజ్జ్వలతేజ! వివేకపూర్ణ! నీ
వేమరకల్లలోకములు - నిచ్చమెయింజని సంపరింతువే
మేమివి కేశముల్లిలుగు - నిత్రతీనెచ్చటనుండిరాక నా
తో ముగిలుల్కుమా వినఁగు-తూహలమయ్యెడునేడునామదిక. 26
- క. నీకుండలియని విషయము | లోకంబుల నెందునుంగ-లుగ దొకటియున
స్తోకాభిలాషమై ని | ర్వాక్యకులమతి సంపరింతు - వభిలజగములక. 27
- క. ఇంతకుమును వనియుండని | వింతగమదిదోచు నూత్న - వృత్తాంతమునా
లింతుంగలిగినఁ దెలుపుము | సంతసమెప్పుంగ వలదు-శంక మునీంద్రా! 28

వ. అనియడిగిన మధునూదనునిమధురభాషణంబులకలరితనయందాజగధీశ్వరునకుంగలకరుణా
విశేషంబునకు మంతనంబునసంతృప్తివహించి మించినభక్తిగరంబులుముకుళించినవినయం
దెనయ సద్గుణగణవిశారదుండగు నారదుండిట్లనియె. 29

మ. జగదోద్ధారక ! నీవెఱుంగని విశే - పంబుల్విశోదంబులుం
దగ నెందేనియుగల్గునే ? సకలవృత్తంబుల్ విచిత్రంబులూ
ష్టగఁగల్గించెడివాడ వీవ నినుఁడ్యుత్పండేయఁగానేర్తునే?
నిగమాధార! మరేశ్వరేశ్వర! హరీ ! - నేనెంత ? సామాన్యుడెక్క. 30

క. లోకంబులు పదునాల్గును । నీకుక్షింగలిగియుండ - నీరజనాభా !
నీకుండెలియనివంతల । నేకరణిం దెలుపనేర్తు - నివికలవనుచుక. 31

క. సకలమున నిండియుండువు । సకలము నీయందగలుగు - సర్వమునీవే
యకలంక భవ్యమూర్తి । యొకటైనను నీవెఱుంగ - కున్నది కలదే? 32

క. తెలియుదువన్నియు నెదియును । దెలియని యట్లుందువఱ్ఱ - తీరుననీకుం
దెలుపఁగఁగల నేర్పటియుం । గలదే ? ముల్లోకముల నొకండింకనజా ! 33

ఆ. అఖిలభూత సమద - యాశ్రయంబైనట్టి । విష్ణుప్రత్యయంబు - నెలయఁజేయ
నడఁచనీవ నేర్తు - వజహరారులైన । నీప్రభావమెఱుంగు - నేర్పుకలదే ? 34

నీ. అలయశోదకుకుక్షి - యందులోకములెల్ల - నిమిదియందుటనోట - నెవఁడునూపె
స్తంభంబులొంబుట్టి - దైత్యబాలునిపల్కు - నెఱవేర్చికృపమీఱ - నెవఁడుబ్రోచె
సభలోనబరులువ - శ్రుములూఁడుతఱినార్తి - నెదఁదలంచినకాంత - నెవఁడుగాచె
గ్రాహంబునకుజిక్కి - కడుభక్తివేడిన - నేగియాగజరాజు - నెవఁడువిడిచె

ఆ. నీవకాదే వద! నీమహత్త్వంబెన్న । మమ్మువంటి యల్ప - మతులతరమే ?
కురమపురుష! భక్త-పాల! మురాంతక । వందిత ప్రభావ! - వాసుదేవ! 35

ఉ. అజ్ఞాదు నీజగన్నుత మహత్త్వముగానఁగలేడు, శాంతుండై
విజ్ఞాదుయొగపద్ధతి వివేచనసేయు, భవత్రుసిద్ధమా
ప్రజ్ఞ నెఱుంగగామదిని - భావనఁజేసి కలంగుఁజాలశా
శ్రుజ్ఞాదు, సత్యముందెలియ - జాలరు తాొకరుం జనార్దనా ! 36

చ. ఘనగుణపూర్ణ ! నీవఖిల - కారణకర్త వెఱుంగనట్లుగా
ననునొకపెద్దఁజేసి తగ - నావలనంబ్రియమా విశేషముల్
వినఁగఁదలంపు నేయుటిది - వేడుకమాత్రమేకాని నీవెఱుం
గని కతన స్వచింపుమని - కాదిపుడివిధిఁగోరు టీశ్వరా । 37

చ. ఘనుడవునీవు నేనుడువఁగా విననెంచిన యట్టివేళఁగా
దనుటుచితంబుగాదెఱిగి - నంతవచ్చిచుటమేలుగానఁ గ

- శ్లోనినవి శేష మొక్కటి వి-నోదముగానవియించెదంబ్రియం
బున నదియాలకింపుము సు-భూషణ ! పేశలమంజూభాషణా ! 38
- గీ. అనిననవియెట్టివోఁ డెల్పు-మునుచు మోద ! మమకటద్యాత్మండమ్ముని - నడుగుటయును
వినయ మొప్పుగ నిట్లని-విన్న వింపఁదొడఁగెనతఁడు సంతోషంబు-గడలుకొనఁగ. 39
- చ. అవనిగలండు పార్థివకు - లార్జవ పూర్ణసుధాంశుఁడోయనం
గువలయ నాయకుండొకఁడ - కుంతిత శౌర్యధనుండు దుష్టశా
త్రోవమడకుంభిమస్తకవి - దాగణదారుణ ఖిన్దపాణి దు
శ్చ్యవనసమానవైభవ స-మన్వితుఁడెన్న నతండుమాధవా ! 40
- చ. అతులితలోకసన్నత గు-ణాకరుఁడెందు వసంతకంతులం
దతనికి రూపమందు సరి-యాటకొకండునుఁ జాలఁడెన్నఁగా
శ్రేతజనకల్పశాఖి బుధ-జీవనుఁడార్థ శరణ్యుఁడెంతయుం
జతురుఁడు దైర్యవంతుఁడ వి-చారుఁడుదారుఁడు శూరుఁడాజులక. 41
- గీ. ఆముస్యాయణఁ డుత్తముఁ ! డామానవ విభునకు విజ-యాఖ్యుండనఁగా
నామము కరుణాపూర్ణుఁడు ! సామాన్యుఁడుగాఁ డతండు - శాంతాకారా ! 42
- గీ. మృదులమాధుర్యభాషి స-మీత్యకాః । మరగరామరభక్తియు - నూనృతంబు
నతనికిం దోడఁబుట్టువు - లనినయెడల । నతిశయోక్తిగా నేరదో - యబ్జనాభ ! 43
- చ. అడిగిననెద్దియైనను బ్రి-యంబున లేదనికెచ్చఁగాని తా
జడియఁడు శోపముంగొనఁడు - సంకట మొందఁడు సత్యమార్గముక
విడువఁడు దైన్య మొందఁడెద - వేసటబూనఁడు వానిబుద్ధియుక
నడవడియుక వచించుటకు - నాదగునేరువు చాలదమ్మతా ! 44
- ఉ. ఇంద్రునకుక స్వకీకసము - నిచ్చినయెట్టిదధీచినాహరి
శ్చంద్రునిఁ గర్ణనింజయు ని-శాటపతిక శిమిఖ్యులైన యా
రుంద్రవిసర్జన ప్రియుల - రూఢిగమించఁగఁ జాలుదాతభో
గీంద్రశయానయానృపున - కెవ్వనినేసరిఁబోల్చి చెప్పవకుక ? 45
- నీ. తనివినొందఁగనిజ - దానధారావృష్టి - నధిసందోహస-స్థములదడపి
ప్రాకటకరుణావ - లోకనామృతమున - నార్తులసంకట - వ్యాధులదచి
యసమానబాహుబ - లాటోపగరిమచే - రిపులగర్వధనంబు - లవహరించి
సత్యవ్రతానూన - సంకల్పమహిమాప్తి - ననృతవాదులకుని - గ్గడరఁజేసి
- గీ. నిఖిలదిక్కులదనకీర్తి - నిండివెలయ । సంతతాక్షిణ సౌఖ్యభా-జననిరంకు
శాధికారాభివృద్ధి రా - జ్యంబునేలు । నతఁడు, వైకుంఠామ ! లో-కాధిరామ ! 46

- గీ. అతనిధర్మపత్నికి యశో-వతియనంగఁ | దనరు నాహ్వయమాయుతి - కెనయనుటకుఁ
దగినమానినిలేదు భూ-తలమునందు | నిక్కమీమాటనమ్మును - నీలవల్ల! 47
- గీ. అఖిలశుభలక్షణములు న-య్యతివయందు | మించికొన్నించు మూర్తీధ-వించినటుల
నామెలావణ్య మెన్ననా-యట్టివాని | కలవిగావించ వేయేల - కలుషదూర! 48
- క. రతియు సరుంధతియును బా | ర్యతియు సగస్వతియు నిర్ల - రప్రభుసతియున్
జతగారననగును యశో | వతికిం బతిభక్తి నోవి-భావను తేజా ! 49
- క. ఆమరుడు వారలదాంప | త్యము సగ్వవిధంబులన్ ము-దంబెనయఁగను
త్తమలీలవారు మెలఁగెడి | క్రమచుంతయుఁ జూచితీఱఁ - గావలయుహరీ! 50
- క. సతియుం బతిగావారల | జతగూర్చిన యట్టిపద్మ - సంభవునేర్పిం
కితరులకుఁ గలదె ? యహహ! | నుతియింపందగునువారి-నోరారంగన్. 51
- క. శ్రీపురమనియెడి యాధర | ణీపతి పట్టణమునుండి - నేనిపుడు భవ
ప్రీతిపాదాబ్జద్వయనే | వాపేక్షజనించినచ్చి - తల్లననిటకున్. 52
- చ. విలసితభంగినేడు పృథి - వీనురయాచకోటికోలిను
జ్వలమణిభూషణాంబర స - వత్సవీర్విపసైంధవాదులిం
పాలయ నొసంగెనొక్కొకని - కొక్కొక్క వేయిటినిట్లు నిత్యముం
దలఁకకతండునేయు వివి-ధంబులుదానము లిందిరాప్రియా! 53
- గీ. అతనిపరమార్థచింతయు - నతనియీవి | యతనిదృఢనిశ్చయంబును - నతని నియతి
యరసి ముదమందుచుండుచు-నప్పడపుడు | నిపుడునుంగాంచినచ్చితి-నింపుమీఱ. 54
- గీ. రాత్రియనరాదు పగలన - రాదుకనిన | గడియనేవైనఁగానియు - నెడముఁదెఱపి
యెడవదతనిహజారంబు-నొద్దమూఁగి | యుండు యాచకజనకోటి-యోముకుంద ! 55
- గీ. నిరతమునువాని మొగసాల - నిల్పియున్న | భూరిదానస్వభాగ్రహం - టారవంబు
లతఁడొనర్చదానముల సం-ఖ్యనునుహ్వినిరునకెఱిగించుచాడున్న-మె రయుచుండు. 56
- క. ఇది నేనెఱింగిచూచిన | యది నున్నే తెలుపవలయు - ననుకోరిక నా
మదిఁగలిగియు నీవెఱుఁగని | యదికలదా ! యని తలంచి - యననైతిహరీ ! 57
- ఉ. ఇంతకుమించు చిత్రమిఁక-నెందును గల్గదుజూచిచూచినే
సెంతయు సంతసెంపును మహీష్ఠులినంతటివానిఁగాంచి నే
నింతకుమున్నెఱుంగఁ గడు - నెక్కుడుమాకిసి, యంతెకానియో
దూతవ లేణ్యపాల ! శుభ-దాయక ! వింతగ నీకుఁదోచునే ? 58
- క. అడిగినఁ దెలిసిన విషయము | నుడువంగావలయుఁగాన - నుడివితినేఁ జొ
ప్పడినను జొప్పడకున్నను | గడకును నింటివిడయంద-గఁగ నదిచాలున్. 59

- చ. అనిసురసంయమిప్రవరు - డడ్డుతమా విజయాశ్వధారుణీ
శునిచరితంబువిన్ని హరి - నూత్తముభక్తిఁ బరించి మొక్కినన్
గనికనకాంబరుండతని - గారవమొప్పగ నాదరించి నె
మ్మనమున సమ్మదంబడర - మంజుమృదూత్తుల నిట్లనెన్ దగన్. 80
- చ. విను మొకమాటఁ జెప్పెదవి - వేకము మీఱగ నెవ్వఁడుర్విస
జ్జనహితమైన కృత్యములు - గల్గుచు గగ్గమునాచరించు న
య్యనఘుఁడు నాదయంబడ య-నర్హఁడునుమ్మనయంబునట్టివా
నినిఁ దగుభంగిఁగాతును ము-నీ ! యిది నామత మెల్లభంగులన్. 81
- మ. జలజాతోదరపుత్ర ! నేఁడు విజయాశ్వశ్రావరాగ్యతుపెం
పలఘుప్రజ్ఞయు గర్మబుద్ధియును స-త్యప్రీతియున్ శీలమున్
దెలియంగా వదియించి నాడవు కడుం-దృప్తుండనైతికమనిం
గలరే ? క్రొత్తవిశేషములైయిం బల్కున్నెచ్చనీబోంట్లీకన్. 82
- క. వినఁదగిన మంచివిషయము | వినపించితివయ్య ! నీప్ర-వీణతమటి యే
మునికింగలగదా తెలియని | వినుతంబగు చరిత మొకటి - వింటినిదనివిన్. 83
- సీ. కలఁగక పేదనా - దులుసంతసెంపఁగాఁ - జెలఁగిసత్కార్యము - జ్ఞేయువారు
సురులయందునుగరా - సురులయందునుభక్తి - గలిగిసత్పుణమున - మెలఁగువారు
పరమార్థబుద్ధిని-బాయకతగురీతి - శిష్టులవేడ్కఁబూ - జించువారు
విత్తశాస్త్రమువీడి - వెగటొందకతిగల - దృష్టినిొందఁగనాద-రించువారు
- ఆ. ప్రియులునాకు వారి - విడువకరక్షింతుఁ | గుజనతతిసలంతుఁ - గ్రూరఫణితిఁ
బలుకులేలనాడు - భక్తసంరతికిల | నందరాని నుఖము-లెందులేవు. 84
- కా. సుజ్ఞానంబునమించితత్త్వమును సం - శోధించువేదాంత కా
శ్రుజ్ఞులారి, తపః ప్రభావమునమో-క్షంబొందఁగా నర్హులౌ
ప్రాజ్ఞులారి, కనంగఁజాలరుననున్ - భక్తులౌమదీయాకృతిన్
ప్రజ్ఞాచాతురిచేనెఱింగితనివిన్ - వర్ణింతుర శ్రాంతమున్. 85
- క. సుజనులరక్షించుటకును | గుజనుల శిక్షించుటకును - గోరుదునగుటన్
వృజినంబులుడిపినేనా | విజయాశ్వనిఁ బ్రోతునెల్ల - విధములననఘా ! 86
- ఆ. వానిచిత్తశుద్ధి - వానియాదార్థ్యంబు | వానిధర్మవాంఛ - వానిసత్య
భాషణసతంబుఁ - బరిశీలనముఁజేయఁ | దలఁపుగలిగెనాకుఁ - దాపనొంద ! 87
- ఉ. నేనుధరాసురాకృతిని - నేడటకుంజని మాయమాటలన్
వీనులకింపుగాఁబలికి - వెడ్డునదానమువేడినేర్పుమై

వానినలంతునీవిపుడు - వల్కినభంగిని సత్యధర్మముల్
మానకయుండెనేనియన - మానశుభంబులొసంగుదుంగృహక.

68

క. నీవునురమ్మచ్చోటికి | నానెంటంబోయిచూచి - నంగానిమదీ
యావేగముదీటుదును | మ్రోవిధముననైనగలత - మిరువురమతనిక.

69

ప. అనిపలికినవనజనాభునిపలుకులువినినారదుండుతనమనంబుననయ్యిందిరాపతికినుజనులయె
డంగలయనురాగంబును, దనవైమించువాత్సల్యంబునుండలంచి, సంతసించి కరంబులు
ముకుళించినమస్కరించి, స్వామి ! మహాప్రసాదంబు దేవరచిత్రాను సారంబుగాబ్రవర్తిం
చుటకు సంసిద్ధుడైనెయున్నవాడనని విన్నవించియప్పడు.

70

ఉ. ఇట్టిపనుల్గదా ! సతత - మిచ్చుచలంపుదు రాజుశీలముక
గట్టితనంబువెంటఱని - కాంచెదనేనును, మాధవుండుదా
బట్టినకార్యముక విడఁడు - పారునియాకృతిఁ దాల్చునంతనే
జట్టినశిష్యురూపముఁ బొసంగవహించెద, నంచునెంచగక.

71

సీ. ఒనరమోమునఁదీర్చి - యుండినగీరునా-మంబుమేలగు గంగ - మట్టిగాఁగఁ
గటిసీమఁజెలువారఁ - గట్టినయట్టికా - శేయవస్త్రమునార - చీరగాఁగ
రాజిల్లరత్నహా - రంబులన్నియుదుల - నీదారువూల - చేర్చగాఁగ
నమరగానెమ్మీన - నలఁదినగందంబు - పాలుపుమించువిభూతి-పూతగాఁగ

గీ. హస్తములబట్టియుండెడి-యజ్ఞమరియు | నంబుకలితకుండియును దం - డంబుగాఁగ
సౌరుమించినముంగురు - ల్లటలుగాఁగఁ | దపసివేషంబుఁదాల్చెవం-దాధరండు.

72

క. ఆపుణ్యమూర్తివందిత | తాపసరూపంబుఁజూచి - తనలోనముదం
బాపాదిల్లఁగనెదితగ | దీపరవేశ్వరునకొప్పు - నేయాకృతియుక.

73

ఉ. తాపసభావవీధులన - దాప్రియమొప్పుమెలంగువానికీ
తాపసవేషమెంతపని - దానవవీరులఁగూల్చునెన్నియో
రూపములంగరింపఁడె ? ని - రూఢముగాఁద్రుటిలోననీప్రతి
జ్ఞాపరుడంచుమెచ్చి నుర - సంయమిశిష్యునిపోల్చినయ్యెదాక.

74

క. నారిరువురున త్తటిఁగా | ర్థ్యాంధ్ర మల్పినిలిచి - రిబ్బాత్తుండునా
పేరికవిశ్వంభరుడనె | నారదుడునునుగ్రశర్మ - నావేరనియెక.

75

గీ. అటులమునియును శిష్యుండు - నై మురాంత ! కాబ్జభవనఁదనులువేగ-నచోటుగదల
క్షీతికిఁజనుదెంచిరమ్మమా - శ్రీపురంబుఁ | జొచ్చిరాజమార్గంబున - పచ్చుచుండ.

76

క. వారలతేజముఁగనుఁగొని | పౌరజనుల్మిగులచెఱఁగు - పడియటునిటువే
దురముగఁదొలఁగినిలుచుచు | వీరవరోపెద్దలనుచు - వీక్షింపంగక.

77

వ. అప్పుడప్పుద్వాన్లభపద్మసంభవ సంభవులుతత్పురాలంకారంబుఁగాంచి మెచ్చుచు మెల్ల
మెల్లగానడిచి రాజద్వారంబుఁజేరఁజనుదెంచి యచ్చట. 78

కా. మాతంగంబులు గోవులశ్వతతులు - న్నాణిక్యమంజూపలు
స్నాతిక్ మించువిభూషణంబులు మణిలో - వస్త్రంబులుకొ విత్తముకొ
బ్రీతికొభూపుడొంగంగైకొని మహా - వేదకొధరాదేవసం
ఘాతంబులును దెంచుచున్న గనిజో - కకొ మెచ్చివల్లింపుచుకొ. 79

సీ. భారమైమోయంగ - నేరకయొకకొంత - పడసిన విత్తంబుఁ - బాణవైచి
మదన్ననిచ్చె నీ - వారునంబలనునా - కిన్నియేల ? నటంచుఁ - గొన్నివిడిచి
యొసఁగినమణులలో - నురవగుకొన్నిటి - నేటికైకొనిశేష - మెగయజ్జల్లి
తమకెదురైన పే - దలకునర్థులకుఁ దె - చ్చినధనంబున సగం - బునునొసంగి

ఆ. వచ్చువిప్రవరుల - వారలుగనమువైఁ | గలయలక్ష్మ్యబుద్ధి - కతనఁజేయు
కార్యములనుగాంచి - కడునబ్బరముఁజెంది | రివివిచిత్రమెందు - నెఱుంగమనుచు. 80

క. ఈసరిణిఁగనుచుగైతవ | భూసురయుగళంబుజనులు - పొడఁగనిపొగడం
గానుందరమగురాజ స | భౌదనద్యారమునకు - వచ్చినిలిచినకొ. 81

క. అటఁగాంచియుండు భూపతి | భటచులీక్షించియపుడు - వారలదగువి
స్ఫుట తేజోత్కటమహిమకు | విటతాటముఁజెందిసభకు - నేజనిభక్తికొ. 82

చ. అటఁగొలుపున్న భూవాకు - లాగ్రణికిట్లనిరోనరేంద్ర ! నేఁ
డిటకొకమానిశిష్యయుతుఁ - డెచ్చటనుండియొవచ్చెవచ్చి వాఁ
కిటనదెయ్యన్న వాడతని - కిక్ సరివారినిఁజూడ మెందుఁదె
ల్పుటకరుదెంచివారమరి - భూవంగర్వహారా ! మహాప్రభో ! 83

గీ. అనివాజారపు కాపరు - లైనయట్టి | భటులుదెల్పినవిని యావృ - పాలమాళి
దిగ్గనమ్మకేంద్ర పీఠంబు - డిగ్గిసభ్యు | లిరుగడలఁగొల్పిరానెడు - రేగివేగ. 84

క. ద్వారమునభటులు నెప్పిన | తీరుననమానవిమల - తేజోన్మతిఁజె
ల్వొంగనిలిచియుండెడి | వారలబొడఁగాంచిభక్తి - నిర్దిష్టంగకొ. 85

వ. సాష్టాంగదండప్రణామంబులుచెరించితోడితెచ్చియర్హసనాశీసులగావించియర్హపాద్యా
దివిధులంబూజించినవినయంబుగాఁ బ్రార్థించివేలడిగివారలయనుమంగొనిసమీపంబున
నొకపీఠంబుపైనుపవిష్టండైయున్న విజయాశ్వమహీపల్లభతల్లజానింజూచియేసాచిము
నీశ్వరుండెప్పుడు. 86

క. స్వప్తినీరప్రవిచార స | మస్తగుణధార ! నిరుప - మాన ! భరాభ్య
స్మస్తకముకుటధగితమ | జిస్తోమవిరాజతాంఘ్ర | నిష్ఠితపీతా ! 87

- క. అనిదీవింపియతండో ! యనఘా ! కుశలం బెనీకు - నాక్రితులకు
జ్జనులకుబంధువులకు నెం । దును మీకుంగొఱతగల్గదుగదా ! యనుడుకో. 88
- క. మీకరుణవలననెపుడును । మాకేకొఱతలునులేవు - మానీంద్రా ! ని
ర్యాకులహృదయులమై య । స్తోకప్రమదముననుండు - దుముసిరిమీఱకో. 89
- చ. ఘనులగుమిమ్ముబోంట్లుతగు - కారణమెద్దియులేకరారు ని
చ్చిననది మాదృశుల్లాడరి - చేసినపూర్వఫలానుభోగమే
యనఁదగునొండుగాదు భవ - దంక్రులుసోఁకిమదాలయంబుమే
ల్పివతిఁగనెం బొసంగెనభి - వృద్ధి తొలంగె నసుంబులన్నియుకో. 90
- క. పనిలేకురకపథిశ్రమ । మునకోరిచి యింతదూర - మున్యథామీరలో
సనుదేరయకద ! మీవ । చ్చినకార్యంబెద్ది యెక్కి - చెపుదా ! నాతోకో. 91
- ఉ. ఓవసుధామరాన్వయమ - హోదధిచంద్ర ! మునీంద్ర ! నేనుమీ
భావమునందుజేకుతీన - వాంఛనుదీర్చెదమిమ్ముబోంట్ల
మేవిధిని న సత్కృతుల - నేర్పడఁజేయుట యొప్పుమాకిల
దైవముల్లువాదృశులు - తావకదానుల మాదుమిందలుకో. 92
- క. మహనీయులై న మీకుకో । విహితములగు పనులొనర్చి - వెలయంగామే
మిహపరసౌఖ్యానందము । వహియించుట యొప్పునదికు - భంబగుమాకుకో. 93
- క. ఇదితగునిదితగదనిమీ । మదిలోశంకింపవలదు - మానీశ్వర ! న
మ్ముదమునఁ దెలుపుడ ! కోరికి । నదియెట్టినియైన దీర్తు - ననిచుట్టుటయుకో. 94
- ఉ. సంతసమంది యిట్లనియె - సంయమినాథుడురాజునంద్ర ! నీ
తాంతియుగైర్వముంబియము - శక్తియునన్యులకిఁకనెందులే
దంతయుఁదృష్టి గల్గెవచి - యిం చెదనాదగుకోర్కినై నయె
క్కింతతలంకునుంగొదుకు - ని త్తతీనామనిదోఁచెనెట్లనకో. 95
- గీ. వినుచుకట్టంబుయాచనా - వృత్తి యడిగి । సపుడులేదన్నయాదుఃఖి-మర్థియెఱుంగు
నన్యఁడెఱుంగునె ? చావుమే - లంతకంటె । గానదేహితివచనంబు-కష్టతరము. 96
- ఉ. ఉత్తలపాటుశంక వెఱి - యుకోమగైర్వ ముగైర్వముంబు
గ్గుత్తికదుర్బలంబు విను - గుండడవెల్లదనంబులజ్జయుం
దత్తజముంజనించు విక్య - తంబగునాగ్యము నీచయాచనా
వృత్తికిఁబూని యన్యులను - వేడఁగఁబోయిన వేళనర్థికో. 97
- క. కావునవేడుటకష్టము । నావాంఛకో బలికినంత - నలుగురువిననేఁ
గావింపనేరనీపని । నావలనంగాదటన్న - నగుబాటధిపా ! 98

- ఆ. ఆనఁజెందినచ్చి - యడిగితేదను పిండు | కొనుటవలననేమి - గొప్పగలుగు
నట్టియాజ్ఞ మిగుల - హాస్యాస్పదంబగు | నడుగకుంటయుక్త - మంతకంటె. 99
- క. ఈసం దేహమునామది | లోసంధిల్లినతనదె - లుప వెఱచెదఁ జు
మృసందీర్చదననితగు | బాసయొనర్చినవచింతుఁ - బార్థివముఖ్యా ! 100
- ఆ. మొదటననినమాటఁ - బిదపడప్పితివేనిఁ | గిల్చివంబుగలుగుఁ - గీర్తితొలఁగు
నొరులభంగిపైఁచి - యుండువాడనుగాను | నేనునినుకపింతు - నిశ్చయంబు. 101
- క. నామదిగోరికిఁదీర్చెడు | సామర్థ్యముగలిగియున్న - సమకూర్పుములే
దామానుసునిర్బంధం | బేమాత్రములేదు తెలుపు - మేమనియెదవో. 102
- క. సంశయముబొడమినపుడా | యంశముఁదాఁదొలుతఁదెలియ - నడుగుటమేలో
భ్రంశవిమారా! రాజను | ధాంతా! నేనిటులనంటి - ననికినియనుమా ! 103
- గీ. అనినదరహాసమొనరించి - యవనివిభుఁడు | మానికిట్లను, నయ్య! యే - మైనవయ్యఁ
గానిమదినను మానంబుఁ - బూనవలదు | తెలుపుఁడా! కోర్కివెఱపింప - వలదునన్ను
- క. ఖలునినలెవలికి బొంతుటఁ | గలనైననెఱుంగనేను - గైకొనుఁడాకా
వలసినరాజ్యమునైననుఁ | దలనైననొసంగుదుకొము - దంబునదలఁకొ. 105
- సీ. అపరది క్తటమున - నర్కుండువొడిచిన - దిగ్గజంబులమైగ - తిలగఁబడిన
భూమియునంబరం - బునునటునిటునైనఁ - గులకిలోచ్చయములు - గ్రుంగినన్నఁ
దడిలేకయట్టెనం - ద్రంబులువట్టినఁ - దలవాంచిఫణిరాజు - దద్దరిలిన
తారకానిహంబు - ధాత్రిపైడుల్లిన - బహుభయంకరముగా - ప్రళయమైన
- ఆ. నెట్టిసంకటంబు - లెన్నిసొసంగినఁ | బారికాంక్షీవర్మ! - పలికిజొంకఁ
జాలనేనునాదు - సత్యవ్రతంబును | విడువనునుఱులైన - విడుతుఁగాని. 106
- క. మీరెద్దిగోరిననుడే | కూరుతునని యఁటిమున్నె - కొంకేలా? నో
రారఁగఁబలికితిఁదిరుగ | న్నేరదునాజిహ్వయింక - నిర్మలభావా! 107
- గీ. స్థిరమునామాటమికోర్కిఁ - దీర్తునెట్టి | దైనఁగానియుమిపాడు-మాననిజము
తెలుపుఁడా! యన్నముడు మొంది-తొలఁగఁక! యధిప! వినుమింకననుచుని-ట్లనియెమాని.
- కా. దూరీభూతమనోవికారులును ని - ర్గోషుల్గునుల్వారు.
సారణేశమునొందనొల్లరదిమో - క్షప్రాప్తికిందవ్వగుకొ
దారల్గుత్తులుసంపదల్లినని - త్యంబుల్లదాయంచుదా
మారూఢిందలపోసివానిఁదుమలో - నాసింపరెక్కాలముకొ. 109
- క. మునులమతమట్టిదైనను | వినుతింపఁగ నొప్పుతపసి - వృత్తినివిడవం
డినవాడొనైననుజనిం | చెనుమదిసంసారవాంఛ - నృపవలనాకుకొ. 110

- సీ. వెలదికంఠధ్వని - వినవచ్చెనాకర్ణ - ములురెండుచేతుల - మాసికొనుచు
 గాంతలనెందైన - గంటినాకోపంబు - మించిసిగ్గునద్రు - వాంచుకొనుచు
 ముదితమన్ను - మొదవెనామొదది - రిల్లిమంత్రాంబువు - బ్జల్లికొనుచు
 బొలఱిరూపముదలం - పునదోచెనాదోష - మొదలఁగామదిహరి - నెన్నుకొనుచు
- ఆ. పడఁతులన్న నేన - పడుచుందునేముందు | పగమయోగిననుచు - బ్రస్తుతింతు
 గభిలమునులునన్ను - నట్టిశీలమవీడి | కామసుగుమునొంద - గల్గిగెల్గుది. 111
- స. కటకట! నాకిదేమిభ్రమ - గల్గెనొకాని చిందిపజాలని
 పుటికెఱుంగవచ్చెనిది - బాగనియోగనినావివేక మె
 చ్చటలయమయ్యెనొక్కొబలు - సంకృతివాంఛ జనించెవిం డెతో
 ల్లిటివగ మోక్షకాంతమని - లేదుగృహస్థుడ౯కాటకెంచితిక. 112
- ఉ. మేనుగృహింపఁగాసిరులు - మెచ్చకభోగములుజ్జగించె
 గ్గాసలలోనభీకగమృ - గంబులుదోడుగ యెండ వేడికిక
 వానకునోర్చిమానవుల - వాననయైనను లేనిదోటునక
 మానముఁబూనిపండ్లుదిని - మక్కుటయు క్తమె? మోక్షమబ్బునే? 113
- ఉ. ఎచ్చటనొక్కొమోక్షమిక - నెన్నటికొనమకూడునంచులో
 నచ్చిగమిఱఁగాదపమొ - నర్పఁగఁబూని గృహస్థధర్మమం
 దొచ్చుచులేనిసౌఖ్యముల - నొండకమాని నటంచువీడఁగా
 వచ్చునే? చేతిపండుఁబడ - వైచికుజంబునఁ బ్రాకులాగునక. 114
- స. వినుమునృపాలశేఖర ! వి - వేకవిహీనుడనై తపంబాస
 ర్చిననుఖమబ్బునంచునిర - సించితిసంకృతినిన్ని నాళ్లునా
 కనరుసుటిల్లెఁగానితప - మందొకమేలును గల్గదయ్యెజ
 వ్వనమువృథాచనెందుదకు - వార్ధికమిద్విధి నాకుఁజేకుటెక. 115
- క. ఈతీరుండలపోసియ | చీ! తగదీతపముగిపము - జెడినంజెడుదుం
 బోతివిరిగృహస్థుడనై | ఖ్యాతిగమమటొప్పనిటుల - నలయఁగనేలా? 116
- క. అనితలఁచివినుగుఁగొనినే | వనవాసముఘోరతపము - నయ్యంబనియొ
 య్యనవిడిచిగృహస్థాశ్రమ | ముననుండఁగవచ్చితింబ్ర - మోదముమిఱక. 117
- గీ. వయసువృధఁజేసి సతులవై - వాంఛమాని | కూడునీళ్ళకువాచిపె - స్థవాలనుండి
 తనుపుకృశియింపఁగాఘోర - తపమొనర్చు | వాడుసంసారిఁబోలఁగా - లేడునుమ్మ!
- ఉ. చేరువయాకొలంకువిడి - చెచ్చెరదవ్వుననుండువాహినీ
 వారినిఁగ్రోలఁగాజనెడి - వానివిధంబునఁ దృప్తిఁగూర్చునం

- సారసుఖంబు మెచ్చకయ - సాస్యము ముకుళలానురక్తిచే
వారనిసంకటంబులను - వాడుచు మేనునలంచుటొప్పునే?
- ఉ. బాగిదిపేలుగల్గునని - భస్మవిలిప్తశరీరుడైనయం
దేగితిగవ్వారంబుననా - యేగహనాంతర నీమనోమహా
యోగముఁబూని బక్కవడి - యుగ్రపిశాచము లోలెనెన్నినా
స్థేగతిఁగూరుచుండినను - నేమియులేగు ఘంటువానికికా. 120
- చ. మతినిడియాలకింపుము స - ముజుషమోయసమంజసంబుని
శ్చితమునునుకుఁజెప్పెదఁ బ్ర - సిద్ధిగనొప్పుగృహస్థధర్మమే
హితముగరించునిష్ఠనుఖ - హేతువునోయదియంచునేదలం
చితినికేవేయునేమిటికి - నీ ! మునివృత్తియనర్హ మెన్నఁగకా. 121
- ప. కావున నెరుదేనియొకనుదరాంగిబడసేకామసుఖంబులంబరితృప్తికొందఁడలంచి తద
ర్థంబుగానేతెంచితి. 122
- గీ. అనుచుబల్కిన సర్వంస - హావిభుండు | వింతపడివూని మాటలూ - క్రింతసేపు
తనమనంబునఁ జింతించి - ధర్మకాస్త్ర | హితనుతోక్తులనతనితో - నిట్టులనియె. 123
- క. ఇదియేమిమాటమనివర ! | యదనదయగు కోర్కెగలుగు - టరయఁగమాకుం
గొడువగదా ! ధర్మజ్ఞులు | గదియింతురెమనిని బాప - కార్యచయమునకా. 124
- క. బాగనుచు సర్వసంగ | త్యాగులునాగాము లెటిగి - నట్టియనఘులుకా
రాగరహితులునునగు మీ | రీగతినిదురాశమది - హింతురే ? చెప్పుదా ! 125
- క. నామతమెట్టిదోయని మీ | రీమాడ్కిఁబలికి తెలియ - నెంచితిరేమో
యోమునివర ! కాదనని | ఘోషానియ పేక్షనొందు - నిహసుఖమునకుకా. 126
- గీ. అనిననది యెట్టిదైనను - నయ్యెఁగాని | వినుమునా నిశ్చయంబిది - యనియెడపసి
యతనిదృఢవాంఛవినిజ - యాశ్వస్యపతి | మఱియునఘ్నరపడియిట్లు - మరలననియె.
- క. ప్రాపించుసంకటంబుల | నోపికమైఁగడచింత - లొడకధృతిగాం
శ్శాపరుడుగాక వర్తిలు | తాపసుఖ్యుండు మిగుల - ధన్యుడుగదా ! 128
- క. అనిశంబునీపరాక్రయ | మునకుందగులై వికార-ముంజెందితలం
పునఁ గామక్రోధాదుల | నెనయింతురెమిమ్ము బోంట్లహీనగుణాధ్యు ! 129
- క. స్మయరహితులనఘమతులిం | ద్రియనిగ్రహశక్తిమించు - దృఢచిత్తులన
క్షయసమ్మదయుతులు జగ | త్రియముననుకా మనులఁబోలు - ధన్యులుగలరే ? 130
- క. సకలశ్లోకాంకురవృ | ధ్ధికిఁగారణమగుటనెంచి - లెఱకువఁగలవా
రాకనాఁడునుమనములనై | హికవాంఛంజెందరేల - యీభ్రమగలిగెకా. 131

- అ. తెలియఁగల నెమిఁకుఁ - చెలియనిగర్మంబు | లెందుఁగలవు ? పలుక - నెంతవాఁడఁ ?
బుణ్ణుచరిత ! గ్రుడ్డు - పోయిమాననవెక్కి - రించినటులనగుడ - లంచినాఁడు. 132
- చ. అనినచియింపభూవరుని - యర్హపుమాటల కిచ్చ మెచ్చిమో
మునఁజెఱునవ్వుకోఁపఁదన - పూనికఁదీర్చుకొనంగ నెంచియి
ట్లనియెనుమాని నీనుడువు - లన్నియు సత్యములై నబుద్ధినా
కెనయదుకష్టతాటఁదప - మింకనొనర్పఁగఁ జాలమానితిక. 138
- గీ. ఇస్సీకో! సర్వభోగంబు - లీటువోవ | నెల్లకాలంబుఁగట్టించు - లేమిబ్రదుకు?
తపముచేఁ బడ నెడుమేలు-దైవ మెఱుంగుఁ | గానియామాటవదింక-మానవేంద్ర! 134
- చ. ఇడుములు నెందికుందిఫల - మిందునఁగల్గవటంచు నెంచినే
విడిచినకార్యమున్మరల- వెట్టివిధంబునఁ జేయనెంచుటె
క్కడినుడి; నిష్ఠయుండవముఁ - గానలలోననే పోయె, నీతులం
దనఁగనిందువచ్చితి నె ? - ధర్మవిచారమదేల నాకిటక ? 135
- ఉ. కోరిననెట్టిదై ననొడఁ - గూర్తువుయాచక కోటికింబ్రయం
బాఁగఁసత్తలీలుఁడవ - టంచుజనుల్ నినుఁజాల మెచ్చివి
స్సామునాత్ములై వినుతి - సల్పఁగనేవిని వేడ్కనీప్పితం
చేరహి నైననొండఁగల - నింకనటంచుఁడలంచి వచ్చితిక. 136
- ఉ. పుర్ణపుమాటలే! మరు - జాధిప! చాతపుగాననీవునా
ప్రార్థనమాలకించిమది - బాగనియోగనిశంకఁబూనకి
హైర మొసంగు మెంతయుఁ బ్రీ - యంబదినామదికింబరీపకా
రార్థ రుదంశరీరమను - నార్థజనోక్తిఁడలంపు నేయుమా. 137
- క. అనఁడువినికైతవ వి | ప్రసక్తిట్లు నృపతిదేవ ! - పూజ్యులుమీరె
ట్లుచుమిఁకులచెలియని డెం | దును నేగర్మమునులేదు - దురితంబనుచుక. 138
- క. మునివరులుఐలుకుచుండఁగ | వినియుండినకతనఁదపము - విడువందగదం
టినిగానియన్యభావం | బునఁజెప్పినవాడఁగాను - పుణ్యచరిత్రా ! 139
- క. మాతేలయ్య! చుసంగము | మీకోరికఁదెలుపుఁడిక స - మీచీనగుణా
ఘాత! కష్టసాగ్ధ్యమైనను | వ్యాకుల మొందక యొసంగి - యనిచెడమిమ్ముక. 140
- క. తడవొనరింపకుఁడెద్దియొ | యడుగుడ ! యననచటి సభ్యు - లాలోచనలే
కడుగుమనియెన్నపుడతఁడే | మడుగునొయనితలఁచుచుండ - నమ్మనివేడ్కక. 141
- ఉ. ఇచ్చెదనంటి వేదయిన - నింకమదీప్సితమబ్బినట్లను
- మ్రొచ్చెచులేను నేనుఖలు - నొందఁగఁగంటి నొసంగదేనినీ

- చెప్పటమైన సద్గుణము - లెల్లనుగల్గిననుండరాంగిని
 పెచ్చగఁదెచ్చియిమ్ముప్రియ - మేర్పడసంతయిచ్చాఁడు భూవరా ! 142
- ఆ. సకలలక్షణములు - సమకూరియుండెడు | తరుణిమైనఁగొందు - నొరులనొల్లఁ
 దొడరితగినదాని - తోడసంసారంబు | నేయుటొప్పుగడియ - నేపడైన. 143
- క. ఇదిదప్ప వేఱుకొరిక | మదిఁగలుగదుసాకురాజ - మార్తాండా! పెం
 పొదవఁగనిమ్మని యడిగిన | నదివిని యిట్లనియెభూవుఁ - డాశ్చర్యమునక. 144
- క. ఓయయ్య ! తగునె? మీరిపు | డీయల్పంబైనదాని - నేలావేసక
 నాయట్టివాఁడుమీకుం | జేయఁగాఁదగినమేలు - నేతయె? యిదియుక. 145
- చ. ధనకనకాంబరాభరణ - దంతితుంగంమ గోవితానముల్
 ఘనముగవేడకట్లలతి - గాంతనువేడిన నాదుగౌరవం
 బునకుఁగొంతగాచె? తగు - పోల్కినియోజన నేయరై తిరే
 మనగలసర్వముందెలిసి - నట్టిభవాద్యశు లిట్లుకొరినక. 146
- ఆ. వైడికొండకేసి - పలుకురాలేఁగాఁ | దొడఁగినట్లుమీరు - తుచ్చమైన
 కొర్కిఁగోరఁదగునె? - గొప్పగానడుగుండె | నిచ్చువాఁడనుడ - నేమికొంత? 147
- క. అనినకొని మునియిట్లను | వినుమొకధర్మంబునీకు - వివరించెదయా
 చననేయువేశనత్యా | శనుబూనుట యాచకునకు - జనదండ్రుబుధుల్. 148
- చ. అడిగినదాని నిమ్ముదయ - నంతయిచ్చాను మానసంబునం
 బొడమెడియాశకేటతుది - భూవర! సర్వమునిచ్చినట్లు నే
 నెడదదలంచుకొందునిది - మీనముగాదు వివేకివృధం
 దడిపచియింపనేటికిప్ప - థాతడవిట్లనరింప నేటికిక. 149
- ప. అనిపలికిన మానిమాటలకుమారాడనోడివిజయాశ్వమహీశ్వరుండతనికి భయభక్తివినయం
 బులెసంగ నమస్కరించిమహాత్మా! మీరు సర్వజ్ఞులరుమాద్యశులగువారు మీతోడనిట్టి
 ట్టని పచియించుటకర్లంబుగాదు. మీరిచ్చయించువచ్చకంటికిఁగలిగియుండఁదగినలక్ష
 ణంబులెఱింగింపుడు. విచారించికొనివచ్చింపుచిక్కతార్థంబునయ్యెదననినసంతసించి
 యామనస్వికేదపస్వి యిట్లనియె. 150
- మ. వినురాజేంద్ర దురాశయంగపటముక - ద్వేషంబుగోపంబువం
 చనయుంజింతయు గర్వముక విరసభా - పల్దుప్రియారక్తియుక
 ఘనమాభుక్తియు నిర్దయామతియుదుః - ఖక్రాశ్మములేనిదా
 వనితారత్నముఁదెమ్ము వేగమున మద్యాంఘానుసారంబుగక. 151
- క. ఆనయంబును దుర్బలమునఁ | దనయొడయనికప్రియంబుఁ - దగఁజేసినదా
 దునుకొదవించెడిదానిం | గొనుటకడుంగిడుతెలిసి - కొనిరావలయుక. 152

ప. అని నిరూపించిచెప్పిన సట్లయగుంగాకయని విజయాశ్వుండు శిష్యయంతంబుగాఘనీం
ద్రునిందగిన స్థలంబున విడియించి వారికుపవరింపఁడగువారలనియమించితాంతాస్వేషణ
కార్యంబునకుపక్రమించిసాముదికకాస్త్రజ్ఞులరావించియానద్యుత్తంతంబునెఱింగించి
సకలశుభలక్షణ సమన్వితయగు మగువను విచారించికొనిరండు పొండనికలసిన ధనంబు
నొసంగిపంచిన. 158

క. వారెల్లదోట్లకరిగి వి | చారించియనూనకాస్త్ర - సమృత్తరమ్య
కారశుభలక్షణాదుల | నారూఢిగ నొప్పుతరుణి - సధిపతికడకుక. 154

క. తెచ్చినఁగనిరాకెంతయు | మెచ్చిమునీంద్రుండదీని - మెచ్చకయున్నే ?
యొచ్చుంబులేదొకింతయు | నచ్చరవలెయున్నదనుచు - నగ్గించివడిక. 155

ఆ. కొలువుహుటమునకు - గొనివచ్చిఁగయమి | వరుసకెఱుంగఁజేసె - నరుగుదెంచి
దానినట్టెజూచి - తగినదిగాదిది | యనినిరాకరించి - కనలుమించి. 156

క. పటపటపండ్లంగీటుచు | కుటిలభ్రూకుటిభయంబు - గొలువఁగఁజాలం
గటములదరఁగా నృపుఁడెదఁ | గటకటపడనిట్టులనియె - గడుమైబదరక. 157

గీ. మంచలక్షణములుగల - మగువఁడెచ్చి | ప్రియమరెట్టింపఁగా సమ-ర్పింతుమీకు
ననుచువాదానమొనరించి - నట్టివాడ | వీచెడిపెఁడెచ్చికొనుమను - లేమిఘనత? 158

క. ముదివగ్గనకుక పేలగు | నుదతీరత్నంబుదేల - సుగుణములెల్లక
వెదుకఁగనేలా? వీనికి | నిదిచాలునటంచుబుద్ధి - నెంచితివే బిలి! 159

చ. తొలుతనెఱెల్పితక సతుల - దోషగుణంబులు సద్గుణంబులుక
బలుముఱు, నీవుతద్విధము - భావనఁజేయకనర్హలక్షణం
బులుగల యాహూనయగు - బోటినిఁడెచ్చి పరిగ్రహింపఁగాఁ
గలసనినమ్మి నాకొసఁగఁగాడలపందగునే? క్షీతిశ్చరా! 160

గీ. ఎంతసౌదవ్యవతియైన - నెట్టిదైనఁ | గానిదీనినినేనొల్ల - మానవేంద్ర!
యున్న వెడకించితెచ్చి వే - రొకతెనిమ్మ | లేకయొసఁగలేననుమెగ్గులేదుమాకు. 161

మ. అనిమానీంద్రుండనాదరించెదగది - యబ్బాక్షియంచంతదా
వినియంబొప్పగభూపుఁడిట్లనియెనో - విప్రాస్వయాగ్ధుత్తయీ
వనితాకత్తుమునొల్లకున్నుడిఁ బ - పుకవేగవేరొక్కతెం
గానితెప్పించెద నిష్ఠేనీధియగుం - కోచింపఁగానేటికిక. 162

చ. కనలువీడికాంతచిత్తులరై యుండఁడనియమ్మగువననిచివిజయాశ్వుండది మొదలుగానన్నట
చ్చటవెడకించియాపలావజ్ఞునుగుణశీలంబులఁబేరువడిసినకాంతామణులధిపెక్కండ్రదావిం
చిక్రమంబుగామునివరునకుం గానిపించినఁ జూచి యతండువారలలక్షణంబులువిమర్శించి
యొప్పుకనిరాకరించి విజయాశ్వునకీర్తినియె. 163

- సీ. మైచాయయేగాని - మర్షంబు హర్షంబుఁ - గలుగదుర్వీశ ! యీ - కాంతయందు
మోమందమేగాని - ప్రేమంబుఁగామంబుఁ - గలుగదుర్వీశ ! యీ - కాంతయందు
నడలబగ్గేగాని - యడకంబునొడికంబుఁ - గలుగదుర్వీశ ! యీ - కాంతయందు
వగలపెంపేగాని - పరుమంబుగరువంబుఁ - గలుగదుర్వీశ ! యీ - కాంతయందు
- గీ. సుందరాంగులయ్యు - శుభగుణంబులేపు | వీరిలోనదగిన - వెలదిగలుగ
దెఱిగినాడయోగ - దృష్టిచేసేనుయీ | లలనలందుగలుగు - లక్షణములు. 164
- క. అనిచెప్పిమఱియునెందఱి | గొనితెచ్చిన నొల్లకున్న - గొఱకుగదిరియా
బసపాలుఁడుక ర్తవ్యం | బునుఁగానకయన్నఁగాంచి - మునియిట్లనియెన్. 165
- క. కలిగినబొగడఁగఁదగుగుణ | ములుగలన్నయనుచెమ్ము - భూవరకొనిరా
గలవోలేవోపలుకుము | వెలవెలనైదీనికింత - వెఱచెదవేలా ? 166
- క. అప్పటిఘోర్యముఁదెంపును | నిప్పుడుగాన్వింపవయ్యె - నెటువోయెనొకొ
చెప్పినలగునఁజేయక | దప్పినదనియేమిగొప్ప - తనము ? సరేంద్రా ! 167
- క. అగునోకాదోచెప్పినఁ | దగువారలనాశ్రయించె - దంజనినీదా
తెగువనెఱింగితిఁగద; యని | నగియెంబుభీష్మశ్వరునకు - నానగదురఁగెన్. 168
- గీ. అపుడమానిశిష్యుఁ - డైనయగ్రాఖ్యుఁడి | ట్లనియెగురునకింక - నవనిలేదె ?
లేరదాతలెందు ? - లేలెందుపోదము | మనలఁగొనఁడితండు - మాయకాఁడు. 169
- క. మొన్నజనులనుకొనఁగనే | విన్నదితార్కాణమయ్యె - వృథయగుతుద మీ
రెన్నాల్గిటనుండినీతఁ | డన్నవిగలవెన్నియేని-యహితవచనమూ. 170
- ప. ఆవిచారంబిపుడేల ? ఇతనివలనమీకి భీష్మసిద్ధియగుటదుర్లభంబు. మఱియెంచేనియుంబోయి
తగినవారలనాశ్రయించుటలగ్గనిచెప్పిన, మనివరుండుశిష్యునిఁజూచి, యుగ్రా ! నీవువిన్న
మాటలు వివరింపుమవియెట్టివో యాలకించిపిమ్ముటక ర్తవ్యంబునుయోజించెదననిననుగ్రం
డిట్లనియె. మునీంద్రా! మొన్నమీరువిశ్రమించియున్న సమయంబునఁ బురాలంకారావ
లోకనకుతూహలాయ త్తచిత్తుండవైవెడలి సేనచటనచటంగలుగువి శేషంబులఁగనుచుఁ
గ్రుమ్మరుచుండి యటనొక్కచోటం గొందఱుగుమియైమాటలాడుచుంబ్రస్తాపకంబున
మీ నామంబునుచ్చరించిపలుకుచుండపనినిమి త్తంబెఱుంగ నెంచిచేరంజనివారలకెఱుకపడ
కయుండులాగ ననోకయోఁగఁగట్టంబు నకుంజేరిగిలి నిలిచివినుచుంటినపుడాగుంపునందో
కఁడుతక్కినవారింజూచియీనృపాలుండు మనపకోత్సలబునమంతనంబుఁగావించి నిశ్చ
యించియున్న పద్ధతిం దెలుపుచున్న వినివచ్చితినితనియందుండభిప్రాయంబుంగలియున్న
మీతోడనట్టిమాటలుచెప్పట యుక్తంబుగాదనితలంచియింతదనక నెఱిఁగింపవనైతి.
సమయంబులుతట స్తించినపుడు తెలుపకుండుటపేలుగాదు. కావునఁజెప్పెద నామాటలు
వినుండు.

ఉ. కాయలునాకులుందినుచు - గాననమందునదాతపంబుఁదాఁ

జేయఁగలేకనిష్ఠవిడి - చెల్లునటంచుగృహస్థగృహం

మాయుతబుద్ధినొక్కతెను - జవ్వనినిమ్మనివేడవచ్చినాఁ

డీయవివేకివిప్రుడఁట - యేలనాకోముది వానిక్రిభ్రమల్.

172

క. ఆశఁగొనియలయునంతయ | పో, శక్తివిహీనుఁడెట్లు - పొందునుఖముఁదా

నీశుంఠనతివలచునె? | కీశముదినఁగలదె? నారి - కేశఫలంబుక.

173

క. సిగ్గఱిమిక్కిలిముదినిన | వగ్గయ్యనుసురతవాంఛ - వదలఁడుమదిలో

లగ్గాయిదివీనికె? దప | పెగ్గఱు; యీతులువనింక - సేనువవచ్చుక.

174

ఆ. మంచిగాఁగనేన - టింబిదుర్గక్షణ | కలితలై నభామి - నలనుదెచ్చి

కానిపించికోరి - కైకొమ్మటినివీనిం | బరిహసిందివెడల - బనుతునింక.

175

క. అనితగువారలతోమం | తనమొనరఁజేసియిపుడుధరణీశ్వరుఁడా

మునిసేపదొడఁగెనదినిజ | మనియ్యతఁడున్నాఁడెఱుంగ - దాతంత్రంబుక.

176

స. అనిచెప్పినందక్కినవారుపకపకనగుచునృపాలునిచాతుర్యంబుంబలువిధంబులమెచ్చియిచ్చో

టువిడిచిపోయిరంతటనటనుండి కదిలివచ్చియది మొదలు సేనువినినమాటలందలంచిపెక్కు

విధంబులందలపోయుచునెట్లగునోమాతమనియింతదనుకమీకఁటింగింపకుఁటని.

177

క. అచ్చటవిన్నవిధంబున | నిచ్చటనీరాజుచర్య - లెల్లనుగంటిక

ముచ్చితఁడు నమ్మకుఁడుమీ | కిచ్చెడివారింకలేరే? - యింతినొకర్తుక.

178

క. పోదముపదఁడని తనకప | వాదముఁగల్పించి కల్ల - వలికిమునిమదిక

భేదిల్లఁజేయఁబూనిన | భూదేవకుమారునేరు - పుంగనిభీతిక.

179

ఆ. నృపతియిట్టులనియె - నిరపరాధినిసేను | వటుపుమాటనమ్మ - వలవదయ్య!

కల్లఁ జెప్పెనిజము - గాదుమీకపక్కతిం | జేయుఖలుడఁగాను - సిద్ధశీల!

180

వ. అనిపలికిన నతనిమాటలనాదరింపక యుగ్రునింజూచి.

181

క. పసుగానినగవునగియా | వసుధామరుడనియె నెట్టి - వననంబహహా!

యసమీక్ష్యకారిసగుటం | బొసఁగదుపోశుభమునాకు - బుద్ధితొలంగెక.

182

క. వేలయ్యెఁజాలుఁజాలును | లేలెమ్మిక, మున్నెయ్యెసఁగ - లేననరాదో

నేలేకినగుదననరా | దోలనందెచ్చుకత్తి - తొడరకయున్నక.

183

ఆ. ఇతనికపటతంత్ర - మిట్టిదోటెఱుంగఁగా | నేరమైతిమహాహ! - నీశ్వలాతు

మనుజునందుఁగలుగు - మర్మంబుఁదెలియరా | దండ్రుసత్వమైన - దావనము.

184

వ. అని విజయాశ్వనరేశ్వరుని కభిమాఖుండై కోపాతిలేకంబునమొగంబుజేగురింపతీర్చు

దృష్టింజూచియిట్లునియె.

185

- క. ననుబడిహాసింపఁబూనుట | ఘనతయగునె? నీకునోరి - కపటాత్మా! న -
మృతమా బోల్లెనలంచెడి | నినునెట్టిడవనఁగవచ్చు - నృపుడవెనెపుక. 186
- ఆ. నేనుముచ్చటపడి - నెలతనొక్కతెనిమ్మ | టనుచునిన్ను వేడు - కొనినవల్లె
యనియనద్దులై న - యతివలఁగాన్నించి | చిట్టకంపులును - నేయఁదగునె? 187
- క. పోలుంబోలదనుచుఁదగ | నాలోచింపకలతాంగి - నన్నింపకమ
మేలూగేలియెనర్పఁగ | నేలిదమైతిమె? దయావి - హీనా! నీకుక. 188
- గీ. ఇటులనోలాకుఁడెట్టువా - రెందుగలరు? | క్రూరుడవునీ మొగముఁగను - గొనఁగరాదు
చెప్పలేదనిబొంతు మీ - చేప్తలే? | ననినవెఱఁగొంది విజయాశ్వుఁ - డిట్టులనియె. 189
- క. ఈవటుకునిపలుకులువినఁ | గావలదోమునికులేంద్ర! - కల్లవచించెక
వైవముసాక్షిగనెపుడును | భావంబుననటులఁదలంచి - పటియెఱుంగక. 190
- క. మీపంటివారికెద్దం | గావింపఁగఁదలంచునట్టి - ఖలుఁడుంగలడే?
దేవా! తానెవడనఁగా | నేవిధిసీమాటలెల్ల - సేతఁడువిశెనో. 191
- ఆ. మీపదంబులన - మిముగేలిసేయంగఁ | దలఁపలేదుసేను - తలఁచియున్నఁ
డెడుదుఁగాక యనుచు - జేదోయిసాడిచి మ్రొక్క - మ్రొక్కుటయును మునియదల్చి. 192
- క. కలిమికొలందినివిభవము | బలిమికొలందినిచలంబు - భక్తికొలందిక
ఘలముఘటముకొలందినిజల | ములుకులముకొలందిశీల - మునుసంధిల్లక. 193
- క. వేయేలవలకనీకుక | మారెడలకలేదుభక్తి - మమునేయటకై
చేయఁగఁదలఁచినదంతయుఁ | జేయుముతత్ఫలమునీపు - నెండెదవుతుదిక. 194
- ఉ. వాదముభేదమేమిటికి - వాలకవెల్లనెఱుంగవచ్చె నీ
యాదరమింకఁజాలువిను - మంగననిచ్చెదనంచుబల్కుఁగా
లేదె? నచింపుమా! కొఱత - లేదటువల్కినమాకు, నీకు స
మ్రోదమెకాదె బొంకనిన? - మల్లెమునుంగునె కల్లలాడినక? 195
- ఉ. అడిసఁదప్పవంచువిని - యంగననొక్కతెనిమ్మటంచునే
వేడుకఁగోరినాడనవి - వేకినటంచుదలంపలేదు నీ
వేపవెల్లనిప్పుడు వి - వేచనసేయఁగఁదెల్లమయ్యనిం
కొడక చెప్పలేదనుము - యోజనజేసి యలంపనేటికిక. 196
- క. నీలావరితనము మద్దీ | యాలోడన మదఁపఁజాల - దడియాసలుమా
శేలా? చాలామేలగు | వైశమవివరింపుమేమి - వచియించెదవో. 197
- వ. అనిపలికి మునిశీనుత్తరంబునొసంగగమకించిన విజయాశ్వునివారిం - చియుగ్రుండుగురుని
జూచి నిర్దాక్షిణ్యంబగుమాటల నిట్లనియె. 198

- గీ. కపటమెఱుంగనివారలు - గానమీరు | మానరింకను నడియాస - మానసమున
 ౧. వీనినమృంగవలదురు - ర్విరుడు వీడు | కాంతనర్పించుననుమాట - కల్లకల్ల. 189
- క. తివిరితలదెఱుగవచ్చినఁ | జెవులకు మందడిగెనన్న - చెన్నిది, మిమువీఁ
 డవమానించుట నెంచక | యువిదకొనఁగుననుచు నమ్మి - యుండంజనునే ? 200
- ఉ. వేడుకఁగొల్వలోనునత - వీరభోవకయుండునట్లుతా
 నాడినమాటలందలఁచి - యన్యవిధంబుగఁ బల్కలేకమో
 మోడివితాకుఁజెందిచెడు - యుత్తలబున్నదొడంగెఁజాలకీ
 గ్గాడినరుండువీడిపుడు - కాంక్షితముకొ సమకూర్పనేర్చునే ? 201
- మ. జననాథుండిటులై ననింకఁబ్రజలే - చందానవర్తింతు, రీ
 తనినమాత్రనమెఱుంగనర్హునిటన - త్యంజేదిబొంకేది, యె
 వ్వనిదూఱందగు నెవ్వనింబొగడనా - బాగాయెనీపాటియ
 లున్నినర్థించుటయేయసంగతము మీ - బుద్ధికోవిచారింపుఁడా ! 202
- ఆ. పూనిత్రాగనీరు - లేనివోటుననీడఁ | బోయినట్లుమీకుఁ - బాలఁతికొనఁగ
 మనసుగలుగకున్న - మతకరినిద్విధి | వేడుచుండదగునె? - విడుపుఁడాన. 203
- ఆ. కనులుచెడినవానిఁ - గంటికిదైద్యంబు | నడుగుభంగిపత్య - మందుబుద్ధి
 లేనివానినడుగఁ - గానేమిఫలము మీ | కొదవు ? నదిదలంప - కున్నవారు. 204
- క. ఇతఁడేనారాజిద్దర | బ్రతిమాలుకొనంగ, సత్య-వింతులునుగుణా
 న్వితులెందఁజెందఁగల | రతివనుగొనఁదగదెవారి - నజిగి మునీంద్రా ! 205
- ప. అనిననతనిమాటలువిని కటకటంబడిమునివంజూచి విజయాత్ముండిట్లనియె. 206
- చ. సకలమెఱుంగువారుదొలి - జాతినిబుట్టినవారుఁబెద్దలో
 పికవిడి రునప్పుచెతఁ - పెట్టఁగనాత్మఁదలంచుట్లుమె
 చ్చకయొక నిందమోపి యప - చారమొనర్చితిండు నెంచి నీ
 నకలుషమాననుండనగు - టాత్మఁదలంపకదూఱుటొప్పునే ? 207
- క. ఏదుట్టఁడెచట నెందున | కో, దబ్బరలాడవినియె - గోలవటువుమీ
 కాదుర్వాక్యంబులనా | వేసిం చెను నిక్కమని వి - వేచింపకతాక. 208
- క. ఇందునరై నానైనలు | గండగదుమునీంద్రయెంత - కష్టమొదవినక
 నిందింతు నెమిము ? నావ్రత | ముందెలియఁగలేరె ? సర్వ - ముంగనుమీరల్. 209
- ఉ. ఈకొనరై తిరంగనల - నెందఱిదోడ్కొని వచ్చిచూపినకొ
 మీకురుచించుభామినులు - మేదిని నెచ్చటనున్నవారల్.

- మాకలుగంగరాదుకల - మాటవచించియోగదృష్టిమీ
 లేకనిపల్కుడయ్యయిపు - దేవనివోగొని వచ్చియిచ్చెదన్. 210
- ఆ. అనినకాంతినొంది - యామునియతనికి | ట్టనియె, మంచిదటుల - నైననీన
 దెలియఁజేతుయోగ - దృష్టిచేగనఁగొని | మెచ్చుకొనినబానిఁ - దెచ్చియిమ్ము. 211
- న. అనిపలికి యొక్కింతతడవు కన్నులుముకుళించియుండి మఱవిచ్చియానృపాలునింజూచి
 యిట్లనియె. 212
- మ. కనుగొంటిన్ నరనాగనేనిపుడు లో - కంబెల్లనాబుద్ధికే
 వనజాతాక్షియు నెక్కడయ్యెమవృథా - వాంఛించితిన్ నిష్ప్రయో
 జనమాపేక్షుడె గవ్వమొందితివినన్ - సంతృప్తినొందింపనెం
 చిననీవున్, మహిలోదరిద్రునకు సు - నిద్రించునేసంపదల్ ? 213
- ఆ. ధాతయొకనినుదుట - దౌర్భాగ్యుడగును మీఁ | డనిలిఖించియున్న - యట్టివానిఁ
 దివిరిమించిదశకు - దేనేర్చునట్టివాఁ - డెవఁడుగలఁడు? తప్ప - నెవనితరము? 214
- ఉ. కోరినకోర్కీచీర్చుటకుఁ - గోరికఁగల్గిన వాడవీవునే
 నూరకచన్ననీయతిశ - యొన్నతికింగడులోటునజ్జనుల్
 నేరమునాయదేయనిగ - ణింపుదురాటను దీనికొక్కని
 ధ్ధాగణఁజేసినాడను గ-రావ! దెల్పదనాలకింపుమా ! 215
- చ. అడిగితి నేనొసంగెదన - టంటివిసీవును నింతమాత్రముం
 బడయఁగలేమి యివ్వమియుఁ - బాపముగావున యున్నవారిలో
 యడఁకువఁగల్గి దానిఁబ్రియ - మారనొకర్థకనిమ్ము తెల్పదం
 జెడినను సౌఖ్యమొందినను - చిత్తమునంగొఱలేదు పిమ్ముటన్. 216
- ఆ. తామసంబోవన్మ - దగదుకల్గినమాటఁ | దెలుపుమిపుడుకోర్కీ - చీర్చగలవో
 కామపామృతెదవో - కానరాదయ్యెనీ | తలఁపటన్నవిభుఁడు - తపసించి. 217
- క. కాదనివలుకుదునే ? యో | భూదేవకులగ్రగఙ్గా ! - పాలఁతుకయునికిన్
 మోదముమీఁగఁగదెలుపుడ | యాదరకంఠరనుఁదెచ్చి - యయింతువడిన్. 218
- క. చెప్పినవివ్వడచనినే | నప్పడఁతినిఁబలువఁబనిచి - యాడినమాటం
 దప్పకమీకొప్పించెద | మెప్పించెదమిమ్మునిజము - మృడనిభమూర్తీ ! 219
- చ. అనివిజయాశ్వభూపతి మ-హావినయంబునఁ బల్కెమానియా
 జనపతిఁజూచిదామరల - శాశ్వమునందలయాఁచినవ్విశేష
 ల్గీనఫలమేమి ? కానిపని - క్రిందియమేటికి ? యెవ్వరై నన
 య్యెనువివరింపనొల్లఁడు - హేళనకుంగుదురాడుఁజెప్పినన్. 220

- క. వినిపించినసీపుమచిం | గనలొందుదువిదినిజంబు - కాపునసీకుక
వినిపించునేల! యదితా | దనిపించుకొనంగనేల! - యధమనిపోత్తిక. 221
- ఉ. ప్రాప్తముగల్గినేనిజన - రాలలభింపదె లోకమందు? నే
సత్తనముద్రముల్లిడచి - చన్న నునొప్పునివేళజెక్కునే!
వ్యాప్తీనిమించు మెచ్చుదగు - వాడెపుదాతపు నీవునిట్లుసం
తృప్తియొనర్పజాలక మ - దిస్వేతనొందెదవేమిసేయుదుక. 222
- క. నావినిభూపాలుండో! దేవా! నేనేకుభాంగి - దెత్త! దెలుపుడే
లావినగుండెందగానిపు | దావెలయకయెచటనుండు - నమగగజెప్పుడా. 223
- మ. అనియడిగిననిట్టూర్చిమునివరుండా జనవరునకిట్లనియె. 224
- ఉ. ఎవ్వ తెయంచునీపడిగ - దేమనిచెప్పదుమానవేంద్ర! యా
జవ్వనియిందెయిండుగడు - సౌఖ్యములూపుగనిర్విచారయై
పువ్విలుకానిపూములికి - పోయిదివాడగుదానిమించువా
రెవ్వరునింకలేరుమది - కింపగుచానలు కోరివేడగక. 225
- క. దానినొసంగినజాటుం | బో! నామదిజాలదృష్టి - బొందెదననన
మ్మానింగనిమానవపతి | యానెలకుకయెవ్వరెచట - నదియిండుబురిక. 226
- క. వదియింపుడనిన దాపను | డచలుండై పలుకచెటిచి - యటునిటుగనె, మీ
కిచటభయ మొందనేటికి | యుచితంబగుదెలుపుడనియె - నుగ్రుడువేడక. 227
- గీ. అంతర్దృఢుంబునొందిన - ట్లభినయించి | యతఁడురాజునుగనిపల్కి - నైననయ్యె
గాక యుండినగాకుండు - గానిదాని | నెఱుంగజెప్పెదవినుము మహీశచంద్ర! 228
- చ. పానరగనెందుఁ జల్లెగొనఁ - బోయినచోటున ముంతదాపఁగాఁ
జనదటచెప్పుఁగాదలచి - జాగదియేటికి? యోగదృష్టిచే
గనుఁగొని మెచ్చియిమ్మునిన - కంజదభాతతనేత్ర యెప్పువో
యనిమదినంశయింపకుమ - స్వర్గమొయర్హ మొకాని తెల్పకక. 229
- క. సర్వశుభలక్షణంబుల | నుద్విగఁడఁజేరుఁగొన్న - యువతులలోకక
సర్వోత్తమగుణయంతయగు | పర్యేందునిభాస్వనీదు - భార్యయనుమ్మా! 230
- క. ఆలలకకం టెభువిమఱి | మేలగువారెందులేరు - మెచ్చితిదానిం
జాలునని, లేనియవతుల | నేలాగుననెందుదెత్తు - వేనడిగినచోక. 231
- ఆ. తగినకొంతగాదు - మగువయటన్న, లే | రధికులంతకన్న - నగుటగ్రుడ్డి
యలదు మెల్లమేల - టంచుదలంచువే | మదిని-గోరినాడఁ - దుదకుదాని. 232

- ఉ. భూవరయెన్నఁడుంబలికి - బొంకనివాడవుగానయావ్రతం
 శేవిధినై నఁగాచుకొన - నిచ్చదలంపుము దీనికాత్మయం
 దేవముఁ జెందఁగావలద - భీష్టముదీర్చుమువేగనీయశ
 శ్రీవిలసిల్లులోకమునఁ - జేకుఱునీకు సమస్తసంపదల్.
- 233
- క. తగుదగదని యెంచకుమే | లగుఁగీడగుననుభవించు - నరమరసీలో
 దిగవిడిచియుమ్మునీసతి | నగడై ననునయ్యెఁగొందు - సంతియచాలుక.
- 234
- క. అనితెలిపి మానివరుఁడా | డినమాటలనాలకించి - డీడ్చిడిన్మృతఁడెం
 దునుఘన్నువిని యెఱుంగని | చనవితనికిఁ గలిగెననివి - హదాత్మకుఁడై.
- 235
- మ. తనలోఁదల్తఱపాటుభీతియును నం - తాపంబుపాచ్చంగయు
 ట్లనియోచింపఁదొడంగ నీద్విజుఁడన - ర్హంబంచుఁజింతింపకే
 మనిపత్నికొదనకిమ్మటంచుపుడుదా - న్ధింఁచెనోకానియె
 ట్టానరింపదగు నీయకార్యమును? న - న్నుర్వీజునల్ దూఱరే ?
- 236
- ఉ. అర్థులువస్త్రవాహన గృ - హార్థవిభూషణరత్నజాలరు
 కార్థము లిష్టవస్తువులు - నందఁగఁగోరుదునం తెకాని యీ
 ప్రార్థకునట్లయోగ్యమగు - భంగిఁగులాంగన నిమ్మటందురే ?
 వృథపువాంఛనొందె నితఁ - డైన ? యొసంగుటనాకుఁబాడియే ?
- 237
- క. కులకాంత నడుగుననినే | దలఁపఁగలే దీతఁడిది య-ధగృంబనితాఁ
 దెలిసియు వేడుటచిత్రము | కలరా యిటువంటియాచ - కజనులునుర్విక.
- 238
- చ. అడుగుము దేనినైననుఁ బ్రి - యంబున నిచ్చెదనంటిఁగానఁ దా
 నడిగనితండు, లేదితని - యందపరాధము సుంతయేనియుం
 గడిదిగ నెంచి నేనిపుడు - కాదనవచ్చునె ? మానికోరికకొ
 విడువఁడు వేడఁడన్యమును - భీతిఁడించుకయైన నిందకుకొ.
- 239
- మ. సతిసర్పించుట ధర్మమా ? మిగుల దూ - వ్యంబింకనేదేని స
 మృతినీకిచ్చెదవేడుమన్న నదిగ - ర్మంబొనె ? యట్లన్ననా
 వ్రతభంగంబగు నేమిసేయుదునవా - ర్యంబై నకష్టంపుదు
 స్థితికింబాబుడికుండఁగావల సెనే - జింతింపఁగా నేమగుకొ ?
- 240
- ఉ. ఏమివచింతునే తపసి - కీలువుఁడవునిదై నమత్సతికొ
 నేమమువీడకిచ్చుటయె - నేనుడిఁడప్పటొయెండుగాక నిం
 కేమొగిఁ దీఱునీయడరు - హీనుని భంగినిఁబల్కిబొంకఁగా
 గామవియల్లకున్న దవ - నాయపుకార్యము నెట్లుసేయుదుకొ ?
- 241

క. యాచకుఁడు తగునుతగదని | యాచిత్యము ననుచితంబు - నాత్మనెఱిగి దా
యాచించునె? మదమునను | కోచింపకవేడుఁగాని - కోరినభంగి. 242

ఆ. అనుచుపెక్కుగతుల - దనలోనఁ దలపోసి | తత్తఱించుచున్న - భరణిపతిని
గాంచినునివరుండు - కన్నులెఱ్ఱిగఁజేసి | బెట్టిదంబుగాగ - నిట్టులనియె. 243

కా. ఏరా ! యోరివివేకదూర ! మను నీ - చెద్దానిసంధించినక
ధారాశంబుగ నిచ్చువానివలె వా - గ్దానంబుఁగావించి నీ
దారక గోరితినిమ్మటన్నఁ గడుచిం - తక్షణాని మారాడవె
వ్వారై నక నినుమెత్తురే ? కపటదు - ర్వాచాట ! నీచాత్మకా ! 244

చ. గుడసరి ! యోజనలోవిడిచి - కోమలినిమ్మఱలేక సత్యమొక
విడువనివాడవైన విను - వెంగలివై సతిమీఁది యాసచే
నుడివిన మాటఁదప్పిన ని - నుక బహుభాషుమలంచు నీయశం
బడఁగును సంపదల్లాలగు - నాత్మఁదలంపుము హానివృద్ధులక. 245

మ. మరుమాటాడకయున్నఁ బోదునె ? వృధా - మాకేలనీలోడయీ
పరుమోక్షలోతగ వర్ధితంబొసఁగినీ - ప్రఖ్యాతిరక్షించుకొ
మ్మరవాఱుంగొను టొప్పుదింకనిముసం - బై నక బ్రతిక్షింపనో
గఁజీతా ! తడయంగనేమిటికి? కాంతకవేగనర్పింపుమా ! 246

క. లేకున్న నినుశపించెద | నాకుంగోపఁబుమించె - నా? యటుమైన
నేకీదొడవిననొదవుం | గాకవిచారించువాడఁ - గానుకతిమడక. 247

మ. అనిగద్దించిమహోగ్రుఁడై వలకయు - గ్రాఖ్యుండుదానొజ్జకి
ట్లను, నోహనివరేణ్య ! కూళుండును మా - యశీలుఁడుక వీడుసాం
త్వనయోక్తులగ నీఖలుండువినునే ? - తర్కింపుఁడా ! యెంతదె
ల్పిన భస్మంబున సేయమహోమమును వో - లెక వృధమానెంచగక. 248

కా. సందేహించిన నేమిమేలొదవు ? మీ - శాంతంబుపట్టయ్యె వీఁ
డిందాకక మునిమెచ్చులాడుటకు ము - న్నేగంటినీతత్త్వముక
విందోమిత్రుఁడొ వియ్యమందినతఁడొ - విశ్వాసపాత్రుండొ యీ
నిందావృంఁడెవఁడొ శపింపదగదే ? - నిస్త్రింశభావంబునక. 249

చ. ఘనతరదారుఖండపరి - కల్పితమూర్తపరంజమధ్యమం
దునిచి, తదీయమైన రస - మెల్లఁగ నొత్తడిగల్గుభంగిఁద్రది
ప్పినతఱిఁగాని, యోచెఱక ! - బెల్లముఁబెట్టుమటన్నఁబెట్టునే ?
మనసుడి వీనికింపగునె ? - మంచితనంబున నెంతఁజెప్పినక. 250

- క. నుడివిననుడువుం దప్పినం | చెడుగునుఁగని కరముమాని - చెడఁదిట్టినఁగ
తైడిదోష మేమి గలదీ | వడువున బై న్నమునవేడ - వలయునె ? వీనిక. 251
- మ. తరువా ! నాకొకపండుని మ్ముడుపమా ! - దాటింపుమి నాహీనిక
నురభీ ! ఊరములిమ్మటన్నయవియా - జోకంబ్రసాదించునే ?
ధరమిఁదంబడ రాల్చుకున్నను నరి - త్రద్వంద్వముకొ బూనితాక
జరుగకొద్రోయకయున్ననుం చిడుకకు - న్నుక మానివంకాగ్రణీ ! 252
- అ. కాంతనిచ్చుననుట - కల్లమిరడియాస | మానిచనుటమేలు - మార్గమింక
నుచితమైనవోట - నువిదనార్జింపఁగాఁ | దగునిదేటిగొడవ - ధన్యచరిత ! 253
- చ. అనవుడు నోరి ! మెచ్చితియ - ధార్థముబల్కితి వింతమంచి ?
మృనిఁగలనాకుఁ జేకుఁదె ? - నుండరియొక్కతె, యైనవీఁడుము
న్ననుమతిమాటలం బలికి - యంజకనిత్తటి మారుబల్కుకుం
డిన విడువంగనానె ? మన - నేర్పుకొఱంతయె ? వీనిక క్రికిక. 254
- క. వైదలి నర్పించుటయో | లేదనుటయొరెంటనొకటి - లెస్సవినకనే
బోదునె ? యూరక, యిఁకనా | వైదగ్యము నీకుఁదెలియ - వచ్చుంగనుమా ! 255
- క. అనిమోము జేవురింపఁగ | దనకభీముఖుడై వచింప - దలఁచినమానిక
గనుఁగొని విజయాశ్వుఁడుగడు | వినయంబున నిట్టాలనియె - వెఱుమదిఁగదురక. 256
- ఉ. పూజ్యవర్తిత్రనేఁ బలికి - బొంకెడువాడనుగాను మీకు నా
రాజ్యమునై ననిచ్చెదను - రజ్జులుగావు భవత్కృపాప్తినా
యుజ్జ ఘలప్రదాయకము - యోగ్యముగా దనియెంచ కివ్విధిక
త్యాజ్యము నేయఁగాఁదగిన - దానమువేడితిరాటఁ గొంకెడక. 257
- క. వరసతినిఁ గోరుటెంతయు | దురితంబని బుధులువల్కు - దురుసర్వజ్ఞ
ల్పరికింపఁగమిఁకరుని | తరుణిసపేక్షించుటేమి - ధన్యంబనమా ! 258
- క. ధనకనక విభూషణవా | హనచయములఁ గోరియడుగ - కన్యాంగనని
మృనివేడుదురే ? యెందై | నను, దారి నెఱింగిమడుపు - నంజొరఁదగునే ? 259
- క. కలుగవెపురములు భూములు | గలుగరె లావణ్య మొదపు - కామినులొకం
గలుగవేడఁగఁదగునవి | కులకాంతనొసంగుమనుమఁ - గోరుటుచితమే ? 260
- క. అనఘా ! కాత్రునిపిద్దం | బును కిల్పిషకరముననుట - బుద్ధినిదగయో
జనసేయకన్యసతియగు | వనితమనైకొనఁదలంప - వచ్చునె ? చెప్తుఁడా ! 261
- కా. అశ్వానేకపగో శతాంగమయగే - హరామసాధంబులో
విశ్వంజోపరివారమో పటములో - విత్తంబొరత్నంబులో

విశ్వేశాకృతి నోప్పమీకిపుడె య - ర్పితం గొనుండయ్య ! యి
త్తైళ్ళర్థంబును వేడలేకదగునే - యర్థింపఁగామత్సరిక.

262

ఆ. తారతమ్య మెఱిగి - దానంబునడుగఁగా | వలయునర్థియనుచు - బలుకవినమె ?

తగనినమ్మవై న - దత్తంబుఁజేయరా | దటవదాన్యుఁడెపుడు - యాచకునకు.

263

గీ. అవనిశేదానమున న్గుం - బవఘలితచు | నట్టిదానంబుఁజేయరా - దండ్రుబుధులు

కొడుకకొఁగినవాఁడునుఁ-గొనినవాఁడు | మేలుఁజెందరనెడు నుద్ది-మీరువినరె ?

264

క. కావునఁగూడని కార్యముఁ | గావింపఁగనేటి కెన్ని - గలుగవుకొనఁగా

దేవా ! యర్హంబగునది | గావేటొకటదుగుఁడనినఁ - గడుకోపమునక.

265

ఆ. ఉగ్రదృష్టిఁజూచి - యుర్విశునదలించి | మానియిట్టలనియె - మదిచలింపఁ

చెలిసెనోరి ! నీదు - తెగువరి తనమెల్లఁ | గల్లరీఁడవీవు - కలుషహృదయ !

266

క. అడుగు మదియెట్టిదై నం | గడువడినిచ్చెద నటంచు - ఘనులువినఁగా

నుడువఁగలేదే ? యిపుడీ | చెడుమతిమును బూననీకుఁ - జెల్లునెచ్చెమా !

267

క. పుడమిని మానధనుల్తా | మొడఁబడికంబలికి బొంక - నోడుదు రెపుడుక

జెడిననుఁ జెడుదురు యేకీ | డెడరిన పైఁపుదురువిడువ - రలసత్త్వంబుక.

268

క. కోరినయర్థంబొసఁగఁగ | నేరకయాలాగునీవు - నీతులునలుకం

గారాజధర్మమగునే ? యోరీ ! నీవంటికుటిలుఁ - డుర్వింకలఁడే ?

269

చ. వలసినదానిఁగైకొనక - వాంఛనుగొందునె యన్యవస్తువుల్

గలవనినీవు మాకొసఁగఁ - గాఁడలపోసిన, మున్నె చెప్పినే ?

పలుమటు, వేడినంతనిది - బాగదియొగనరాదు నీమదిఁ

దలఁచివచ్చిపుమీయనుచు; - దప్పిదమెప్పుని చెంచిమాడుమా !

270

క. కులకాంతనుఁ గోరుటకడుఁ | గలుషంబగునంటివెందుఁ - గలధర్మంబోఁ

దొలుత నెదియడుగునోయని | తలపోయనినేరమెవని - లెవైఁగలదో.

271

క. తెలివి చెడిహనివృద్ధులఁ | దలఁపకఁగావించుకొనిన-తప్పున్యులదా ?

జలచరముమిట్టిధాత్రి | స్థలమునఁబడియలయుతప్పు - సలిమడుగునే ?

272

క. సతినిర్పించుటకుకనీ | మతియొప్పమినెదవిట్టి - మర్మపుమాటల్

కితవుడవునీవుసత్య | వ్రతముంబాలించుకొనఁగ - వశమానీకుక.

273

క. వినువాగ్ధ త్తంబునుజే | నినదాదిగమాధనంబు - చెలువనుఁగలనీ

కులకాంతగాన తగువిధ | మునమాకొప్పించుమింక - మోమోలేలక.

274

క. ఒకనిమిష మైననితవై | సకియమమాకొసఁగకున్న - వైఁపమనిన్నుక

ముకుటట్టిలాగుదుంగని | పకపకనీపొటుఁజూచి - పదుగురునవ్వక.

275

- క. అనిలేచినిలిచి బిరబిరఁ | దనపైఁగలనారచేలఁ - దగఁగటిసీమక
బెనవెట్టిచుట్టిసభ్యులు | గనుఁగొని వెఱుగఁడఁగోప - కలితాననుఁడై. 276
- ఆ. రాజుచేయబట్టి - రమణినర్పింపుము | తడవునేయుచున్న - విడువనిన్ను
సంశయింతువేని - శపియింతునిపుడని | యార్చిపండ్లుగీఁటి - యట్టైతిగిచి. 277
- కా. రాజమ్మింతనిఁ బిల్వఁబొమ్మనుచుని - ధ్బంధింపరాజిట్లనుక
దారాదత్త మొనర్చినాడ నెమమా - తా! మీకు? మీరింతని
స్కంధఁబుగఁబల్కఁనొప్పునె? నమ - స్కంధఁబుగఁబింపెదక
నేరం బెద్దియులేదు నారెడవృథా - నిర్మింపఁగానేటికిక. 278
- క. కోరినయదియొసఁగెదనని | నేరూఢిగననినమాట - నేరంబగునే?
ధారుణి నెవరై ననుఁబని | దారంగోరుదురే? చెపుడ - ధర్మవిచారా! 279
- క. మీకుం దెలియనిధర్మము | లోకంబుననెందుఁగలుదు? - లోఁజూపుఁగలా
రీకీలు నెఱుఁగకుండురే? | సాకొక్కటిగలిగెఁగాని - సంకటపెట్టక. 280
- వ. అనినమఱియుం గినిసివెగటుగానగి తపసియిట్లనియె. 281
- క. అడిగినదిచ్చెదనంటివి | యడగినవన్నియునుదత్త - మైనట్లెగదా!
యెడఁబడకున్నుందీఱునె? | వెడఁగా! నీభార్యయైన - వేడందగదో. 282
- క. మటుమాయలచేగికురిం | చుటకుంజూచెదవునీదు - చొప్పెఱుఁగుదునేఁ
గుటిలుడనసత్త్వవాదివి. | కటకటనీమోముఁజూడఁ - గాదోనమగుక. 283
- క. లేదనుముపోయెదనుయీ | భేదమునీ కేలనోరి! - కృపఁబడవుధరి
శ్రీదేవులతరమెఱుఁగవు | ప్రాదేశనమిట్టిదగునె? - పాపస్వాంతా! 284
- ఉ. న్యాయములక వచించెదవు - నానయొకింతయులేక యొప్పదీ
ప్రాయఁడిచేప్తమానుముధ - రావర! యాడినమాటఁదప్పినక
శ్రేయముగాదు మాదృశులు - చేకొనరిట్టివి వేకహీనునిక
జ్యాయుడనాటఁగాంచియెక - సక్రముఁజేయఁదలంచి నాడవే? 285
- క. నీవలెనింతకుమున్నే | భూవల్లభులెనటఁబలికి - బొంకిరి? తామే
న్నో వెతలొందియు విడిచిరే? | పావనమగునట్టిసత్త్వ - భాషప్రతముక. 286
- సీ. చండాలునకుపారి - శృంగ్రుడఁమ్ముడువోడె - ధనమునకై యాడి - తప్పలేక
బుత్రునిఁగాననం - బునకుఁబంప డెయజా - త్మజుఁడుచెప్పినమాటఁ - దప్పలేక
సర్వస్వమునుబ్రహ్మ - చారికివ్వఁడెబలి - ముప్పెఱింగియునుడిఁ - దప్పలేక
రుక్మాంగదుఁడుకుమా - రునిఁజంపఁబూనడే - తరుణికిచ్చినవాసఁ - దప్పలేక. 287

- గీ. మఱియునిలనెందతోనత్య - మతులుమున్ను | పలికిబొంకఁగఁజాలక - పడఁగరాని
కష్టములునొందెనత్కి - త్తి - గాంచివారు | వారునీవంటివారలు - గావొనెపుమ! 288
- క. అనిరోషకసాయితలో | చనుఁడైముప్పుగముగాఁగ - సతినిమ్మునున
మ్మునియొద్దతిఁగనివగరిచి | మనుజేశ్వరుఁడిట్టులనియె - మర్షముమీఱక. 289
- క. ఇపుడేమిపలికిబొంకితి? | విపులానుగవంశభూష! - వివరింపుడ! యీ
వివరీతమైనయాచన | యపకృష్టమువేడరాన - టంటినినుండీ! 290
- క. ఆదిప్రదనపదా | రాదులుగొనరానివగుట - నవిగోరంగా
రాదందురభిజ్ఞులమీ | రాదున్నయమెంచకుండు - టబ్రమునాకుక. 291
- ఆ. ఇంతకంటెమించు - కాంతగల్గదెమీకు | వనుగ, మనసుగలుగ - నలయుఁగాని
యరసితగిననుండ - రాంగినిరావించి | యొప్పుగింతుమాట - దవ్వఁజాల. 292
- క. నావుండు పకపకనగిధా | త్రీవరునింగాంచియట్టె - తెక్కలిమునికొ
ధావిప్రుఁడుగుచునిట్లను | నీవలెనేనెఱుఁగనేర్తు - నే? ధర్మంబుక. 293
- చ. పలుకుకుమప్రయోజకపు - బల్కులునీకడగర్వశాస్త్రముక
దెలిసికొనంగవచ్చితినే? - నేరక, నీసతినిమ్ముటన్ననా
తలఁపునుదీర్చుటానక వృ - థాతడవిట్లొనరించినేడు మ
మ్ములఁచుటకొంచినాడవును - రాత్మక! నీవొక శ్రుతియుండవే? 294
- ఆ. దత్తమైననీదు - దారనుమాకిమ్ము | మనసుగలుగకున్న - మాటదప్పి
నాడననుమువిడుచు - వాడఁగానంతటి | దనుకవేయిమాట - లనఁగనేల. 295
- గీ. భ్రూణహత్యాదిపాతకంబులొనర్చు | వానికంటెనునన్యతంబు - నలుకువాఁడు
కరముభారంబుతనకిని - ధరణిమున్ను | విధినిఁగనిపల్కెననుగాధ - వినఁగలేద? 296
- చ. అసత్యదోషంబుబోరయకుండువిధంబునబోటిసొంగిమాటంగాచుకొనుము. నీకుసత్యవం
తుడవనుమిఖ్యాతియతిశయింపఁగలదు. కాదేనియపారంబగుపాపంబునునావలనశాపం
బునుననుభవింపఁబాతుండవగుదువనినయతనిమాటకుమరాడఁజాలక నిజసత్యవ్రతభగంబు
నకునెఱచి, యెట్టికేలకుమనఁబునదైర్వంబుఁబాదుకొలిపి, మాటదప్పుక యత్తపసియభీష్టం
బుఁ దీర్చుటయుత్తమపక్షంబని నిశ్చయించియతనినీక్షించి యిట్లనియె. 297
- క. ఓపుణ్యమూర్తి! నావైఁ | గోపింపఁగవలదుమీరు - కోరినభంగిక
నాపడఁతనిచ్చెదనుకృప! శేషట్టినుభింపుఁడాన - శెందితిరగుటక. 298
- చ. అనిపలికినమన్నురించినమునివరుండుసంతసించియతనిదీవించిపరమానందనిమగ్నుండయ్యె
ననిచెప్పిన, యవ్వలివృత్తాంతంబునెఱిగింపుడనియడుగుటయు. 299

అశ్వాసాంతము.

కా. శేషశ్శూధరగోపా ! కాంతహృదయా ! - సిద్ధాఘసంరక్ష ! సం
తోషాధార ! చిరా ! నురేశ్వర ! మహా - స్థూలాణాచిద్రూప ! వి
ద్యోషిధ్వంస ! యశేషదోషహరణా ! - విశ్వాత్మ ! రత్నోల్లస
ద్భూషా ! నిర్మల ! జేవదేవ ! వికచాం - భోజాతప్రతేక్షణా ! 300

క. వేదాంతవేద్య ! భయవి
చ్ఛేద ! జగత్త్రియవిరోధ ! - సింధురపతి స
మ్మాద ప్రద ! నృహరీ ! ప్ర
హ్లాదావన ! మునివిహార ! - యత్త్రిభీరా ! 301

తరభావృత్తము

భువనరక్షక ! తైటభాంతక ! - భోగితల్ప ! ధనంజయ
స్తవ ! శివంకర ! పంకజాసన - జప్రసన్న ! బుధాశ్రయా !
ప్రవిమలాంగ గుణత్రయాకర ! - భక్తవత్సల ! మాధవా !
పవనభుక్తయతైరివాహన ! - భామినీజనమోహనా ! 302

గద్య.

ఇది. శ్రీమద్వేంకటేశ్వర వగ్రప్రసాద లభానర్గళచతుర్విధ కవిత్వమహత్త్వాభి
రామ, భూనురకుల క్షీరపారావారపర్వశర్వరీసోమ, శ్రీవత్సగోత్ర
పవిత్రాపస్తంబనూత్ర, సావిత్రీలక్ష్మీసృసింహాద్భుతై,
సుకవిజనవిధేయ, పిచ్చయనామధేయ ప్రణీతంబగు
విజయాశ్వచరిత్రంబను ప్రబంధంబున నుత్తర
భాగంబునందు ప్రథమాశ్వాసము
సంపూర్ణము.
శ్రీమద్వేంకటేశ్వరార్చనము.

శ్రీరస్తు.

విజయాశ్వ చరిత్రము

ఉత్తరభాగము

ద్వితీయాశ్వాపము.

- క. శ్రీమత్పయఃపయోధిను | తామంజులశ్రవణాః - దగ్ధణవిలస
చ్ఛ్రీముఖినింబ ! వరాంబర ! | శామిత్రోద్ధాన ! శేష - శైలవిహారా ! 1
- ప. దేవా ! అవధరింపుము సద్గుణగణవిశారదులగు శౌనకాదులకు సన్నతపుణ్యకథాశతాంగ
సూతుండగు సూతుండిట్లనియె. నవ్విగ్రంబునవిజయాశ్వమహీశ్వరుండువిశ్వంధరాహ్వ
యతాపసోత్తమనకునిజదారస్వంపయత్నించుటయు నయ్యవసరంబుననించుకనేపుయో
జించి తత్పూర్వంబు నొందినసంతోషంబుమానియుపినర్మండలంతోనెట్లనియె. 2
- క. వినువిజయాశ్వనరేశ్వర ! | నినునడిగెదనొకటినిపు - నిస్మలబుద్ధి
వనితనొసంగెదనంటివొ | యనరునఁజెప్పితివొతెలియ - దన్యంజెపుమా. 3
- చ. అఱగొఱగాఁగనీవుయిపు - డాడినమాటనుచుప్పలేక, నే
నెఱగొనుటకై మదిందలంచి - యుచ్చదపశ్చినిఁగొండటంచుఁదె
న్వెఱపునఁబల్కినట్లుగ వివేచనఁజేయఁగనోఁచెబుద్ధి క
త్రైతఁగుననై ననేనుపరి - తృప్తినిఁజెందనునైకొనంజుమీ ! 4
- క. అప్రియదానపరిగ్రహ | ఇప్రియులముగామువేము - నలకుపరసక
విపునకెవఁడెదియొసంగిన ! నాప్రతిపాదనముచ్చుర్థ - మండ్రుమనీషుల్. 5
- ఆ. మనసుకలుగకున్న - మాకేమిటికికాంత | చనెదనేగ్రహింపఁ - జూలనని
సుంతయొనఁగొంతుఁజింతయునామనిఁ | గలుగదనను ! యనుచుఁ - బలికెచ్చుచును. 6
- ఉ. అంతటతాపనుండునగి - యట్లుగ నేనిపరిగ్రహించెద
సంతసమొప్ప, నింకొకవిచారము నామదిలోనఁగల్గె నీ
యంతటివారుగాక మఱి - యన్యులుదానినిదీర్చలేరెఱిం
గింతును, కోర్కీదీఱఁగను - భింపఁగనెంచిరలంకనేటికిక ? 7
- మ. వినుమాచింతసుసావధానమతివై - విశ్వంధరాక్ష ! యో
జనఁగావింపకనీసతింగొనుట యే - సౌఖ్యంబుగానే మది

జనివింజెనియొంగుమంటినినుమీ ! - తప్పయ్యెనాయాసయిం
దుననొక్కింతయుదృష్టిచేతుఱును - తోషించుగా దెంచగన్.

8

ఉ. సర్వవిధంబులకొమిగుల - సంతసమొప్పుగఁగంతతంబుదా
నిష్ఠుతిమీఁజేటికలు - నేర్పుననేవయొనర్చునొప్పున
స్వస్వసుధాకరానను - భాగ్యవిహీనుడనైననేమహా
గర్వమెల్వలైకొనిన - గల్లునె సౌఖ్యముమంతయేరియున్.

9

క. ఊరకఁబోవక నేనై ! నేరక వైదెట్టుకొనిన - నేరంబిదియో
భూమా ! విచారింపక ! కోరంగాడగనిశోర్కి - గోరితినకటా !

10

అ. కాపుంబు ఘోర - కాంతారమందున ! నుండునట్టిపెద్ద - కొండచెంత
పులులుసింగములును - మెలగుచుండెడినోట ! వెలదిగినినమరిని - వెఱవకున్నె ?

11

నీ. అనయంగండమూ - లాహరమేకాని - మద్రసోపేతభో - జనములేదు
పరసనాస్పృప్రత్న - పర్ణకాలయెకాని - సాధిష్ఠమృతే - శృంబులేదు
చటులఘోరమృగ - సందోహమేకాని - పరిచారికాజన - ప్రతతిలేదు
ప్రవిమలతఃపూర్ణ - పుత్రంబులేకాని - రాజిల్లుచీనాంబ - రంబులేదు

అ. కుడుచుగావెంప - గొలువంగధరియింప ! లేనిపేదతపసి - నైననేను
కాపురంబునెట్లు - కామింతుభోగంబు ! లనుభవించుచున్న - యతివఁగూడి.

12

నీ. వృషలతల్పంబునై - మేనునేర్చెడిలేమ - కటికినెలఁబరుండి - గాసిఁబడునె ?
పఞ్చాకలచేత - పనిఁగొనుకోమలి - యింటపనుల్ నిర్వ - హింపఁగలదె ?
యొక్కింతనడువంగ - నోచనినుకుమారి - ధృతిమీఱుముండ్లలో - దిరుగవశమె ?
వేళకుభుజియించి - విహరించునుందరి - యుపవాసనుల్నుక్కు - చుండఁదరమె ?

గీ. వజలువెన్నెలవేడికి - వాడిపోవు ! చానకీతాతపములకు - నైచియున్నె ?
చాలఁగాఁగలవిట్టిక - ప్తంబులచట ! నెతలుగుడవంగఁగోరనె ? - విద్రుమొప్పి.

13

గీ. తెల్లవాఱినదాదిగా - దినదినంబు ! నిలునెయ్యదితేకున్న - గంటిగింది
తెమ్ముపొమ్మనినన్నవే - ధించుఁగాని ! తరుణిపైరించునేపేద - తనముఁదెలిసి.

14

చ. అతులితమైనభోగముల - హర్మిశముల్ గొఱలేకఁగల్గివే
వితములఁగోరినట్లునుభ - వించులతాంగిననూనసంకట
స్థి నలయించిచూచుటకు - జిత్త మొడంబడదయ్యెఁగాననీ
సతియునునేను జక్కవడు - చందముగల్గినదెల్పుమేర్పుడన్.

15

క. మతిహీనునివలెమీఁటి ! గతి నెంచుకనీదుసతినె - గైచిచనిదు
స్థితికింబాల్పడఁజేసిన ! క్షితిలోప్రజలెల్లనింద - నేయర ? నన్నున్.

16

- క. కాననసీదానము మా | కేవిధమునగనినఁజాల - నెగ్గెతోఁచెక
భావంబున, నేనొల్లను | నీవేమఖమొందుమింతి - నింగూడినృపా. 17
- క. కడపటఁదాసేవలదను | జడిసితపసి, యనుచునెంచి - సమృత్తిపడినే
సడిగియునడుగకమున్నే | పడతుకనర్పింతుననుచు - బలికితివహాహా! 18
- శా. ఈకాపట్టుమెటుంగలేకయిపుడిం - దీనభ్యులాలింపఁగా
మీకుండాచనొసంగదన్ననదియే - మేలంచుభావించితిక
గైకొన్నుంజెడుఁబో? భరింపఁగలదే? - కాంతామణికోవిప్రుఁడా
లోకింతుకద్వరయేలనంచుమదినా - లోజించితే? దుర్మతి! 19
- క. కాడెఱుఁగనివారముయే | ట్లాడినసమ్మదుము సత్య - మని, మేమెచలో
కీడునుమేలునుదలఁచుము | బాడబులముగిక్కురింపఁ - బాడియెమమ్మక. 20
- క. తలఁపొకటియుఁబలుకొకటియుఁ | గలవారలనాశ్రయింపఁ - గారాడటయీ
వలవనిదానముదానమే? | పలుకంగాడగదె? కాని - పనియదియనుచుక. 21
- గీ. జాయనర్పించినంతట - సంభవిండు | చెట్టలన్నియు నెఱిగియుఁ - జెప్పవైతి
విందుకై ననునార! నీ - సంచుమాకుఁ | దెలిసెగరి! నీకాంత - వలదువలదు. 22
- గీ. పడరివాగ్దానమెనరించి - పిదపనాయ | భీష్మసంపూర్తిగావింప - కిట్లుకపట
తంత్రములుచేసితివిగాన - దానినలనఁ | బలికిబొంకినదోషంబు - గలుగునీకు. 23
- చ. అని పలికిన. 24
- ఉ. నిర్మలమానసుండు ధర - ణీవిభుఁడిట్లనియెక యిదేమయా!
ధర్మమిదెట్లగుక? వెలయ - దత్తముఁజేసినకాంత నొల్లక
ట్లర్పిలిసీవయేలుకొను - మంచువచింపఁబాడియే? భువిక
జేర్చితొలంగుకార్యమును - నేనొనరింపదలంతునే? మదిక. 25
- ఆ. కోరియొసఁగుమనిన - దారనర్పించెద | నంటిమరలవలన - దనుటకడువ
ధర్మమైనమాట - దత్తాపహారంబుఁ | జేయఁజాలనేను - శిష్టవతిత! 26
- మ. అమరబ్రాహ్మణవృత్తి సంగ్రహాణదు - ర్వాప్యపాఠులన్యాపకా
రమతుల్లోగణ జాలహంతకులు ధ - ర్మధ్వంసకుల్ సంతతా
క్రమకార్యప్రియు లాదిగాఁగలుగువా - రత్రేలుదత్తాపహా
రముఁగావించినవానికంటె ననికా - త్రుంబుబ్రుబోధింపవే? 27
- గీ. చాననుకుమారి కష్టసం - సారమెట్లు | జరుపుకొననేర్చ? ననియెడు - జడువువలన
దెద్దియైననునిచ్చెద - నిపుడుమీకు | వేఁడుఁడా! వాంఛగలవాని - విమలభావ! 28
- ఉ. నావుఁడుభూనురుండునగి - నల్లనొమెచ్చుకొసంగరాదె? ని
న్నానటమైననీనుడువు - లర్హములెంతయు రాజవంధ్ర! యీ

- భావము పూర్వపుణ్యపరి - పాకసముద్భవమాను కోరితాఁ
గావలెనన్నగల్గదుజ - గంబునఁజేకుట డెల్లవారికిఁ. 29
- ఉ. ఇంతినొసంగి, 'వాంఛితము - నిచ్చితివా' మ్మనకింకనుక సమ
ర్పింతునుమీకుఁగోరినది - తృప్తిగ నంటివిచాలమేలును
మ్రొంతయుఁ తపంబొదవె - నింకవచించెదఁగాని 'మానియ
' తృంతముగాఁగ వేఁడెనుదు - రాశఁగలాఁ' డనియెంచకాత్మలోక. 30
- చ. తీపుటనుఁదిర్పఁగాననుమ - తించితి నౌటమదీయవాక్యముల్
దెవడక వేళ్ళతోఁగనద - ధీనమునంగలవారణోప్పివైం
ధవంధ యనసౌధుగన - ధాన్యములాదిగఁ గల్లఁబ్బముక
బ్రవిమలబుద్ధినిమ్ముజన - పాలక! యంతియ చాలువేడితిక. 31
- మ. అటులై నక ధవదంగనక బహుసా - శ్రింగబొందుదుంజుమ్ము నే
నటవీవాసముమాని సర్వజనన - న్మానార్హమైసటి యీ
పుటభేదంబుననుం దెడకఁడనివిమై - భూయిష్ఠిభోగంబు లొం
దుటకీమాత్రము చాలుఁజాలునిదియెం - తోగొప్పనాబోటికిక. 32
- క. అత్యాశతగడుగానయ | గత్యముఁగలవఱకు మితము - గానడిగితిసో
సత్యవ్రత! యల్పంబన | కత్యర్థముగాఁగనెంచి - యవివాకిమాట! 33
- క. ఇచ్చెదనంటివివెఱచిన | మెచ్చరునినుసాటివారు - మేకొనునీకుక
పొచ్చుగుపాపమువినుమా! | రచ్చకుపాలగుదుమల - రాజస్యమణీ! 34
- క. కీర్తిగొననెంచుఘనఁడవ | కీర్తిమదివెఱపుఁగొనఁడు - కింజాఁడుధరణీ
ధర్మపుష్కరిపథంబున | వర్తించుటమేలునీకు - వగ్గుణశీలా! 35
- క. భక్తియువినయంబునునను | రక్తియుసౌజన్యమొరిమ - రాజులకు పరి
త్యక్తము నేయఁగదగనివ | యుక్తంబగునట్టి నడత - యొప్పదెవనికిక. 36
- ప. కావున సత్యంబుఁడప్పకప్రవర్తింపుమనినదరహాసితవదనుండై విజయాశ్వుండతనికెట్లనియె
కా. భూగీర్వాణవరేణ్య! మీరలుమహా - పూజ్యుల్లరిప్రాయు లా
భోగజ్ఞాన విరాజితుల్ సుగుణ రూ - పుల్గాన నన్నెంతయుం
ద్యాగింగా మదిఁనెంచివేడితిరి మే - లయ్యెంగఁడునీకునా
నైగారాబము సంఘటిల్లెనగుట - ప్రాకావ్యముల్ చేకుటక. 38
- గీ. ద్వాపరమునొంద కొనఁగితిఁ-దాపనేఁద్ర | యడిగినవియెల్ల, ననుఁడుమేలయ్యెమాకు
మెచ్చితిని నిన్నునీవలె - నిచ్చినట్టి | పార్థివుఁడురేఁడు భువినివ - పాల! నిజము. 39
- ఉ. కోరినవెల్ల నిచ్చితివి - కొంటి నసౌఖ్యతపః ప్రవృత్తికిం
దురుడవైతి నాత్మగల - దుఃఖమునేటికిఁ దీతెనింకను

సారమహా సుఖానుభవ - సక్తి మెలంగెదనంచుబల్కియా

గారడపుం దపన్నిత్రుటి - కాలముయోజనజేసి యంతటన్.

40

క. బెగడొందిమానంబున | వగగిరిన వానివలె వి - వర్ణ ముఖంబై

జగతీవరుగనియిట్లను | సెగయూర్పులునిగుడ, నోయి ! - చెడితింజెడితిన్.

41

క. నేజడమనైన బాగుగ | యోజనంగావింపనైతి - నోహా ! తెలిసెన్

వ్యాజము, వెతనొందుటకున్ | భాజనునిగజేయనీవు - పాల్పడితివయో !

42

క. అనివలికినదియె ట్లెం | దునగీడుపొంగునొక్కొ - తోచదునాకున్

వినిపించుటయ్య ! యనియడి | గిననృపతింగాంచిమాని - కినుకయొగంగన్.

43

క. అతనికినిట్లను, నోరీ ! | నుతిహీనుడో యెఱుగనట్లు - మమ్మడిగెదవీ

చతురతకేమందును ? నీ | సతిసల్లను సిరులునొల్ల - జాలుంజాలున్.

44

చ. మముఁజెఱుపంగ నెంచితిగు - మాటలచేగడుబేలుపుచ్చిన్

గృమునునగ్నమాతృవణ - మాత్రము నెంచక యిట్లుపుణ్యపా

పములవిచారిమున్ విడిచి - ప్రాసనిచేగగ వచ్చినంతన

క్రమమగుదుస్మియావిధుల - గారియపెట్టియలంచ బాడియే ?

45

ఉ. ఇచ్చెదనంటివన్నియును - నిందలునున్ విసగొప్పగాగనీ

విచ్చునువేఱుగాదలచు - టిప్పుడెఱింగితిసార ! నేవృథా

మెచ్చితిగానలేకనిను - మిక్కిలియొగ్గుడ వంచునమ్మి, యీ

తచ్చనమాటలంగ్రియలు - తాపవర్మలచెంత జెల్లనే ?

46

ఉ. వృద్ధుడనాట బాగుగవి - వేచనజేయగలేమిజేసినే

వృద్ధియహానియుంచెలిసి - వేచకపోయితి, నైన ? నోరీ ! య

శ్రద్ధననర్హదానము నొ - సంగుటయొప్పునెనకు మేలుమే

లిద్దలలోననీచెయద - మెప్పురుమెత్తురు ? పార్థివాగమా !

47

క. నేనడుగుటకున్ మోచిన | వానిని నీవైనచుబుప - వలదే ? మమునె

జ్ఞేనియుగికురించుటకుం | బూనిననీకెటులబుద్ధి - బుట్టువలుకగగన్

48

క. లేమమాటలు మృదుమధురము | లమితకకోరంబుహృదయ - మజాతులుని

క్కముగదృశాచ్చాదితకూ | పములునృపులనమ్మరాదు - వాలనెపుడున్.

49

క. భూవరులతీరువేటొక | భావంబునునొక్కమాట, - పలుకరునిజమిం

కేవిధమునగావింపగ | నీవెంచితివోయెఱుంగ - నేరంజమ్మి !

50

క. వలదుమదనీదానము | వలంబొలిలేదుమాకు - వసుధామరుణి

మృదులనెట్టిదగునో ? యివ్వగ | దలపాదనకయున్నజెప్ప - దగజేమాలోన్.

51

- క. అజమరతగదికగడన | కృణంగొని వేడితిన్సంగ - గలవని, నీకుం
గజదజనింపకయుండిన | మఱియొక్కనినాశ్రయింతు - మృముఁజెపుమా! 52
- క. ఒవ్వనియీవియునీవియె ? | నవ్వులపాలగుటెకాని - నలకువమాకీ
చివ్వనదింకననవిని | నివ్వెఱపడి యతనితోడ - నృపుఁడిట్లనియెన్. 53
- క. అయ్యా! నానేరంబిపు | డెయ్యని? యడిగినవివేడ్క - నిచ్చెదనంటేన్
నెయ్యంబుమానియివ్విధి | వయ్యముగానిండునేయ - వచ్చునె? నన్నున్. 54
- మ. అనుఁడుస్మానివశ్యాఁడోరి! వినున - రై వ్విశ్వగృ ముల్లెంచినే
ఘనతన్బొందుదు నన్ననన్నునుసిరిన్ - గానంగనెన్వంబుగ
ల్లినఁగాడే! సుఖముల్బాసంగునకటా! - లేకున్నవిప్రుండునీ
డనమాకెంతనికొల్లటాడె? దురా - హంకారుశౌద్రున్దనుల్. 55
- కా. ఏమోమాటలఁపడెన్ మఱచినే - నీకోరికంజెప్పలే
దామూలంబుగ నర్వసంపదబుఁదా - నర్పించెనింకింబట
స్తోమంబీతనికేమిసేయుటకు? యి - చ్చుంగాపుగానుంటకం
చామోదించితి, సేనమీదనకనీ - వానింపఁగాఁజెల్లునే? 56
- చ. “పదుగురిలోనొసంగనని - పల్కుటగొప్పతనంబుగాదుయి
చెప్పదనిచెప్పెన్ మునికి - జిత్తములోఁదమకించి యింతలోఁ
నెదవడరాదుకైకొనిన - నెల్లనుఁజైకొనుఁగాక వైస్వమున్
వదలెనితండుచాలుబల - వంతునకున్ సిరిగల్గకుండునే? 57
- చ. పదకర యుండిపిమ్మటనె - పంబులు కొన్నివచించియెట్లునీ
ముడుకనిఁపాఁడోలిసిరి - బొందుదుఁగాక బలంబులున్ననా
కిదియొకలెక్కగా” దనుచు - నెంచియెఱుంగనివానిభంగిస
మృదమునఁజెప్పవైతివిటు - మాయెడఁజేయఁ దలంచుటాప్పనే? 58
- క. కరిగొన్ననంతుకంచె | వ్యరివోరి! వచింపుమిపుడు - ప్రకటంబుగనీ
సిరిసంతయునిచ్చియుభట | వరులనొంగనలయుననుచు - భావింపవొకో? 59
- అ. అనుచుఁగనలిపలికె, - సతనిఁగన్తోని విజ | యాశ్వుఁడిచ్చినాడ - ననియెవైస్వ
ములన, మరలతపసి-తలయూచియోజించి | యాడుఁగఱచింక - యంబుఁజెంది. 60
- క. గజబిజిపడియిట్లనునో | యిజనాధిప! నామనమున - నింకనునొకయ
క్రజమగుశంకయొదవెనది | నిజముగఁగావించుననిన - నీకేఱింగింతున్. 61
- క. అలోపమపనయింపని | చోలేదుసుఖంబుమాకు - సుడివోపును నీ
చేలబ్బపైనదంతయుఁ | జాలఁగనంకటములాదపు - సత్యమునుమ్మీ! 62

వ. దీనికేమియుపాయంబుఁజెప్పెదనో యెఱింగింపుము. నేనడిగిన విధంబునఁ జేయఁజాలవేదన త్తంబొనరించిన సర్వంగానుంఁదెట్లుకొని నీవేమఖంబులనుభవించువు. నేనెందని యుంజనియోగ్యులగు వదాన్యులనాశ్రయించివేడి వాంఛితార్థంబుఁగొని సుఖంబునొందడ, ననినవతనిమాటలకుఁ దలంకకరాజిట్లనియె. 63

క. మునివరమీకెయ్యదియై | ననునిచ్చెదరంకమాని - నన్నడుగఁగనెం
చినదియునేజేయఁగవల | సినిదియునుం జెప్పుడు ! తామ - సింపకనింకక. 64

గీ. అనినవానందయమీశ్వరుం - దవనివిభునిఁ | జూచియిట్లునుయోజించి - లోనెయిపడి
పలుకుమడిగిన - పిమ్మట కలతఁబడఁగఁ | దగదునియిష్టమింక నా - రెవ్వరేదు. 65

క. అనిగట్టిఁ జెప్పిననగి | యనుమానంబేలనోమ - హత్మా ! యేమై
ననునయ్యెనడుగుడిచ్చెద | ననిచెప్పితినిన్నిమాట - లననేమిటికిక ? 66

క. అమీమఱిపడిమరిలోనే | మఱియొకవిధమెంచికొందు - మాటాడుదునే ?
వెఱవనుపలుకుడ ! యనవుడు | నెఱిఁగదనీమతమువినుమ - హీనగ ! కోర్కె. 67

వ. అనిపలికిమానీశ్వరుఁడొక్కొరతడవయోజనఁగావించి. 68

క. మాటికిమాటికినొక్కొక | టేటికివేడుటయుఁగొనుట - హీనంబుదినే
నోటిల్లకవలసినయవి | ధాటిగనొకమారె యడిగె - దక్షవినుమధిపా ! 69

మ. గృహదాం ధనవస్తువాహనభట - క్రీడావనాదులొక్కపక్ష
స్వహాదీతంగనొసంగినాడవికన - ఊహోన్నతింగొంటినే
మహావైశ్యముఁగల్గువాఁడఁగద ! నీ - మాడ్కి - మహీశత్రుముక
వసాయింపఁదిగునంచునెంచితిఁగడుం - బ్రభూతిశోభిల్లగక. 70

ఆ. రాజుగా యున్న - రక్షింయకొనుపెట్లు | బహుళమైనయట్టి - భాగ్యులక్ష్మి
నాధిపత్యమొనరి - యలరజేయుమునన్ను | ననిన, నిచ్చినాడ - నదియుమీకు. 71

క. మీరేనేడుమెదల్కొని | నారాజ్యంబంతటికిని - నాయకులనఘా !
కోరినవిన్నియునిచ్చితి | గారవముననెద్దిచేయ - గలవెకననుడుక. 72

క. సంతసమునన్వపుఁగని యె | క్రింతవిచారించివిప్రు - డిట్లనియెను నీ
యంతటివారిలఁగలరే ? | యంతయునొసఁగితివివేడి - సంతనభూపా. 73

క. కొంతకేసర్వమునుండే | మఱిగానియొకింత తలఁపు - గొని తలఁకకయి
త్తఱినీవునేయవలసిన | చిరుపనులొకొన్నిగలవు - చెప్పెదవినుమా. 74

సీ. సర్వసర్వంసహ - చక్రప్రభుత్వోప - యుక్తమాముద్రక - నొసఁగవలయు
నొసఁగుటేకాకన - నొడయనిఁగాఁబ్రజ - లేకొనులాగున - నేయవలయు

జేములేకాకయే - చెట్టయుముముజెంద - కుండులూగునఁగాచి - యుండవలయు

కుండులేకాకమా - యొద్దనేసేనకా - వృత్తినినీవు జే - వింపవలయు

ఆ. నినియనాయభీష్ట - మింతమాత్రముచూచు | నింకమీఁదనడుగ | నెదియునిన్నుఁ
బొసఁగునెల్లగతుల - భోగంబులఁజైన | నీమతంబదేమొ - నిజముఁజెపుము ! 75

క. అనినిగ్బంధముగానడి | గినమునికోరికలనాల - కించినరేంద్రుం

దనుమానముమదిఁగదుగఁగ | దనలోనిట్లునుచునపుడు - దలఁపఁగఁదొడఁగెన్. 76

క. ఇవ్వసుధామరవర్షుని | సవ్వడిఁగననిక్కమైన - సంయమియనరా

దోవ్వనికోర్కులఁగోరుట | కువ్వాడిమెగానియెందు - కొఱికివలనకున్. 77

మ. ఇతఁడాకైటభుడై శృమద్దనుహాభూ - తేకుండోసుంఠాంకువో

శతమన్యుండోధరాసురాకృతిని మ - త్సత్యంబునాద్యామున్

గృతియుంభక్తియుఁగన్గొనంగనిట - తెంచెన్ నిజంబింతయిం

కితరుండైననర్హునినకదా - నిభృంగివాఁగించునే? 78

ఉ. ఆకులుకాయలుండినివ - నాంతరభూములనుండి కోరిక

లోపకడఁజెట్టిసంతతము - బుద్ధిఁజలింపఁగనీకనివ్వియ

స్తోకతపఃక్రియానియతి - జోక్కుమునీంద్రుఁడు బాహ్యకాంక్షచే

వ్యాకులమొందఁబించియిటు - యుచనఁజేయఁగనిండునచ్చునే? 79

క. వితపనిముప్పురాజ్యం | బీతనిలెనేలుకొనెద - నివృత్తితానే

భూతలపతిసడిగే? నిదే | మోతంత్రముగాఁగఁదోయ - చున్ననినాకున్. 80

క. అడిగినవన్నియుచలఁకె | యొడఁబడియర్పింతువ్రాము - నుడుగఁగఁజాలెన్

జెడుగొదవినమేలాదవినఁ | గడపటనేరై నపైవి - కంబదినలఁకెన్. 81

మ. అనియోజించిగృతిన్ వహించితన - త్యాచారదాత్పత్యము

ల్లినముత్యెచ్చుఁగ సంశయింపకపుడా - సర్వంసహభర్తయ

మ్మునినాధుంగని, యోమహాత్మ! కొనుఁడా ! - మోదంబుతోమీకున

గృణముండేసినవాడ రాజ్యమును న - ద్వప్సంబునుందృప్తిగాన్. 82

క. వినుఁడా! మఱియునుమీరడి | గిననాలుగువిధములైన - క్రియలునుఁగావిం

తునుతప్పకమదిసంశయ | మునుఁజెందఁగవలదునత్య - మునువీడుదునే? 83

క. అనిపలికియించుకేనియు | దనలోలోశంకింపకతఁడు - తక్షణమునఁబూ

జనమొనరించెను మునిఁబరి | జననికరానీతవస్తు - సమితింగొనితాన్. 84

క. పూతాత్మతాంబువులఁగొని | త్రాతాదంమాంబుదీయ - దానేనహరి

ప్రీతోభవతనియమ్ముని | చేతులలోధారవోసె - స్థిరమగుభక్తిగాన్. 85

- క. ఈరీతినిజరాజ్య / శ్రీరూఢిగనర్పణంబు - జేసితప్పవ్విక
గౌరవముననిజపీఠస | మారూఢునొసర్చి మెక్కి - యపుడిట్లనియెక. ౬8
- క. జయలోకపుక్రనర్తీ! | జయతేనోకలితమూర్తి! - జయనుతక్తిర్తీ!
జయపుణ్యభావ! పావన! | జయ, గృణభవన! దోష - జలగదాపాన! 87
- క. దేవా! తోరినభంగిం | గావించితిమేలునొండ - గంటినినేమీ
నేవకుడనై మెలంగెద | నానినితయుమిమ్ముఁగొలుచు - నయవినయములక. 88
- ఆ. సాద్వియగుమదీయ - జాయబాయకజాలఁ | బ్రయమెసంగనుపచ - రింపుచుండ
నెందుఁగొఱతలేని - యిచ్చానుఖంబుల | ననుభవింపుడింక - మునివరేణ్య! 89
- క. మీరేయాజ్ఞయొసంగిన | గౌరముగడలధరించి - కావంపుదునా
తీరునననిమలనమ | స్కారంబొనరించి మిగుల - సంతోషమునక. 90
- క. ధరణీపాలకుడేముని | వరుడిదిమొదలితనిఁ గొలువ - వలయునుమీరల్
నిరతంబుననుచుసంతటఁ | బరువడిజాటంగబనిచె - బ్రజలకుఁదెలియక. 91
- ఉ. పౌరులనెల్లరాబునిచి - భక్తియురక్తియు నగ్గలింపఁగా
మేర నెఱింగిమానినుడి - మీరకనాయెడవోలె సంతతం
బారడమొప్పఁగొల్పివిన - యంబెసఁగంగ మెలంగఁగావలెక
మీరలుమీరుమీరనుచు - మేకొనఁజెప్పె నృపాలుఁడేవునక. 92
- క. వారపుడురాజుమాటకు | మారుంబలుకంగలేక - మర్యాదకునై
యూరకతలలూచినరే! | యారీతిగ మెలఁగువార - మనినప్రీతిక. 93
- గీ. ఇటులసంయమివరుఁడాచు - హేతునేచి | యతనిపత్నినిమఱియును - సతిశయించు
సకలసామ్రాజ్యపదవిని - సంగ్రహించి | యుగ్రనకుఁచివత్సంబు - నొసఁగివేడ్క. 94
- క. తనయిచ్చలగుదుకా | సనములఁగావింపఁగాంచి - జను, లెన్నఁడునె
క్కునివాడుగుట్టి మెక్కిన | వెనుకయ్యెనుముందటంచు - వికవికనవ్వక. 95
- క. వారలపరిహాసోక్తుల | తీరుకొబరికించియట్టె - తెక్కలిమునితా
పౌరులఁగనికలుగని గం | భీరతపహియించితిట్టి - వెఱపించుటయక. 96
- క. ఉఱవెఱుఁగదురాజనుటకు | గుఱుతా? యిదివీనికింత - కోపముదగునే?
యఱజాతియనుచుఁజెట్టిక | జిఱచిఱలాడుచుఁ గలంగి - చీరికిఁగొనకక. 97
- క. వీనిఁపెఱచెడివారి | వోచే నెవ్వరుగాని, రాజు - చూచినఁగినియక
బోనిండ్లనిమూరాడక | మానంబుననుండిరణటి - మాన్యులునుఘనల. 98
- క. ఆసమయంబునమాయా! భూసుకుడుల్లాసమెదను - బొడలఁగడనకుక
దానుండై నిజకల్పిత | కాననసంబద్ధుడైన - జనపతిఁగనితాక. 99

- వ. మందహాసనదనారవిందుడైయతనిజేరంజీరియిట్లనియె. 100
- ఉ. ఓవిజయాశ్వు ! నీవుమది - నోడకవేడినవాని నెల్లని
 చ్చావిధినిచ్చిలోకమున - శాశ్వతకీర్తికిఁగల్గెనైతివి
 ట్టినియొప్పు క్రియుంపుతియు - నెందుచుజూచియోలుంగ నెప్పుడుక
 నీవలెనిమ్ము పొంగలుగు - నేతయెనందొసఁగెంగుఁగనక. 101
- ఉ. సంతుమయ్యెనాకుమది - సర్వముజేతుటినట్లుగాఁగనూ
 హింతునుగాని, ధైర్యనిపు - డింకొకయోజనగల్గెవెంటె ? నీ
 కాంతయనన్యయావనవి - కల్గెననుదధరమూర్తియంతెగా
 దెంతయుఁగోమలాంగినిజ - మెన్నఁగ నేజుతుండఁజాలఁగక. 102
- గీ. వయసుఁగలదానికినిముది - నగునకును | నెటులపొత్తగునెద్దుతా - నెండలోని
 కీడుచునుదున్న నీడల - కీడ్చుననెడి | జాడసరిపడదంతరం - చేడకేడ. 103
- క. వినుమా ! నాచేహస్థితి | మునుపటిలాగనఁగరాదు - ముదినితిచాలక
 ననఁజివునుననుచులెక్కఁకుఁ | గొనరెవరును నీకుభక్తి - కుదరెనునావై. 104
- క. వయసుఁగలకాలమంతయు | వ్యయమెనరించితినినుమ్ము - వృద్ధంబుగనే
 బ్రయముననేటికినీదగు | దయనొకసంసారినయ్యుఁ - దలఁకెదజరకుక. 105
- నీ. బారెనునడిచినఁ - బాదముల్లవఁబడు - నడలెమైబిగినుంత - శక్తిలేదు
 గట్టిగామాటాడి - నట్టైరయలఁట - జనియించుమునువలె - వినవుచెవులు
 దూపుప్తివనించె - దొరకొనఁచెయకాస - వికృతిగాధములు - నెలికిదోచె
 దురులింపఁగసాగె - దవడలువ్రేలెను - దంతపటుత్వంబు - దప్పిపోయె. 106
- గీ. క్రమముగాయిట్లు ముదుకల-క్షణములెల్లనొక్కటాకటిగఁబాడమిన-న్నొంపదొడఁగె
 నింతజగుండుకాటఁదా - నేలిగొనక | నేయునేకాపురంబునీ - జాయచెవుమ! 107
- క. ఇంతటివృద్ధుడనయ్యెను | నింతులవైమమతమాత్ర - మెపుడునువిడద
 త్వుంతంబదియగుట నెయి | ట్టింతయునినువేడికొంటి - నిపుడాసక్తిక. 108
- గీ. కోరియొక్కర్థమంతయుఁ - గొనియునిష్ట | సిద్ధిగాఁజాలదనియెడు - చింతదోచె
 వనితనను మెచ్చదగుటనీ - వైభవంబు | లెల్లవదింకమరలనీ - కిచ్చిననెడు. 109
- గీ. అటులఁగైకొనఁగానొల్ల - నందువేని | యడఁపుమెట్లైన నామనో - వృధయుఁగొంతుఁ
 జెట్టునాటితివదవృద్ధి - జెందునటుల | నీరుబోయకమానుట - నీకుదగదు. 110
- ఉ. పంపినవేడ్కవేడితిశు - భంబునినీటహుశార్థ రాజ్యభో
 గంబులుగర్భముక, మిగుల - గౌరవమొప్పఁగనిచ్చినాడవై.

- నంబాలిలేదునుమ్ము! జన - నాయక! బోధనజేసిమేము మా
ర్జును జెందుభంగినివ - శంభాసరింపుము మాకునీసతిక. 110
- క. ఆరితీజేయకుండిన | నారీమణివలచుననుచు - నమ్ముగఁజాలక,
భూరముణ కొరినాతోఁ | జేరివిడక గాపురంబుఁ - జేయ దలంచుక. 111
- క. ఎంతటిసేర్పటిసైనను | నింతికిమదిగలుగకున్న - నెట్భంగినిఁగా
వింతునుసంసారమునొక | నుంతైననుఁ గలదెచెపుము - నుభుమట్టితతిక. 112
- గీ. ఒల్లకలయించుచుండెడి - యువిదతోడఁ | గాపురముఁజేయుటెంతయుఁ - గట్టతగము
కొఱవిఁగొనినడితలగోకుఁకొనినయట్లు | గాదే సంతృప్తియెవ్వధిఁగలుగుగృహికి. 113
- సీ. మాదితరో! నాకొక - మద్దుబెట్టుమటన్న - ముదుకకేమిటికంచు - మోముద్రదిష్టి
కాంతాశిరోమణి! - కాఁగలేవేయన్న - నదలించిదెదరించి - యవలికేగి
సకియనీమోవిపా - నకమాననిమ్మన్న - చుఱచుఱచుపులఁ - జూచితెగడి
చెలువనగబ్బిచ - న్నులనంటనిమ్మన్న - వెగటొందినెటికలు - విఱచిచ నవ్వి
- ఆ. పలుకవేయటన్న - నలిగిమానముబూని | సరసముగవచింప - విరసమొంది
" యలఁచుబోటిఁగూడియక్కటా! సంసార | మెవఁడొనర్పనేర్పు! - నేమిసుఖము! 114
- ఆ. సతికిబుర్రుపనకును - మతిమతిగలియక | యుండెనేనికష్ట - మెదవునిజము
చుట్టుకొనెడిచాప - కట్టడియాలైనై | యున్నదృష్టి నెటుల - నొందుమగఁడు. 115
- ప. కావున. 116
- ఉ. వంచనవీడినీవునని - వారిజగంధికిముత్తృభావము
గ్గించినచింతిక్తిమదిఁ - గీల్కానురీతినినీతులంబ్రబో
ధించికలంకుమాన్వితగు - తీరునఁదోడ్కొనిరమ్మనీనుడిక
మించిననేన వచ్చెదను - మీఁదట నెవ్వధి నై ననయ్యెడుక. 117
- క. ఏమనునో, నీవువిను | గామానినితోడనే ము - భాముఖిఁదెలియం
గామాటలాడవలయుక | మోమోటంచేల? యింక - మదమదయేలా? 118
- క. అధవభాల్లనయనమా | స్వాధీనఁదై మదాజ్ఞ - జపదాటకని
ప్రక్కఁ ఛమతివెలఁగుతత్వము | సాధించెడిదనుకనీవు - ననరాదెందుక. 119
- క. అనియాజ్ఞాపించినమీ | యనుమతిఁదలఁదాల్చిపోయి - హరిమధ్యమవే
గొనివచ్చెదమీచెంతకు! గనుడికననుకూలవతినిఁ - గానొరెంతుక. 120
- క. అనిపలికిపిలువబనిచెక | మనుజేంద్రుండవలనేగి - మంజులవాణిక
సనవేణికనుశ్రోణిక | వనరువాగంకాశమృ - పాణికరాణిక. 121

- చ. పతిపిలవంగబంచుటయు - భామినిచాలగఁగఁజొచ్చియించియీ
గతిదనరాణివాసమును - గాదనకొయ్యనదాసభాంతర
క్షీతికిపుడేలరమ్మనియె? - శీఘ్రముగా, నటనంతసంకట
స్థితియదియేమిచేతులు - దింగడుచిత్రముగాగఁదోచెడిక. 122
- క. కారణములేకసభకే! లారావించుక? విభుండ - లంఘ్యంబగును
రీర్వరమణనిశాసనముక? మిరిచరించంగదరమె? - మృదునకునైనక. 123
- క. తెలియనివాఁడాతానే! తలఁపునరమ్మనియెనొక్కొ - తగదీకార్యం
బలఁతియనర్హంబనినే! దలఁకినఫలమేమిగలదు? - తప్పుదచనక. 124
- ఆ. అనుచునిశ్చయించి - యంరఃపురమునుండి! నవలఁగొలుపుకరుగ - విద్రుమోష్ఠి
తనగమేఘమధ్య - ముననుండివలువడి! మోయునట్టికారు - మెఱుంగువోలె, 125
- మ. పతియాజ్ఞక శిరసాసహించిపరువు - బ్రహ్మదమొప్పుకయశో
వతియవ్చటికి వచ్చెమర్తకరికే - నకమందయానంబునక
సమర్థింకలఁగూడిరాగవిలస - త్సందర్శనసాభాగ్యసం
యుత సమ్మోహనవిగ్రహంబనఁగదా - నొయ్యార మొప్పుకగక. 126
- క. ఆరమణిమణిదివ్యా! కారంబునుజగ్గనిర్గుణ - గనుఁగొనినభ్యుల్
దారునతనుపులఱుంగఁగ! నేరకఁగూర్చుండిరట్టె - నిశ్చేష్టితులై. 127
- చ. అతివనఁగాంచిమానియహ - హా! యిదిజూడిగమేఘమధ్యని
గ్రతమగుచందలాలతయె - కైరవబాణనిసాయకంబాయా
రతియొకజీవముల్లలుగు - రత్నపుబొమ్మయొలేకయామిని
పతికళయోయటంచుమది - భావనజేయఁదొడంగమెచ్చితాక. 128
- మ. అపుడానుందరపూర్ణచంద్రముఖిదా - యక వచ్చిసందేహముక
ద్రవయుకభక్తియుగంధ్రమంబు వెఱయుక - దైవాఱతేజంబుచే
త్రిపురధ్వంసినిబోలుమానికినిబు - శ్విభర్తకుక మ్రొక్కిగా
ర్థపురీతికవిననెంచిచెంతనొక యో - రకనిల్చియున్నంతటక. 129
- ఉ. రాజటుమాచియోమదమ - రాశిమానవిలాసయాన! న
న్నీబటిరాజ్యముక సేరులు - నిమ్మనినిన్నున్నవేడవేడినక
భాజనమైనకార్యమని - భక్తినొసంగితి మాటదప్పక
భూజనులెల్లమెచ్చముని - పుంగవునింబరితృప్తజేయుమి! 180
- క. నియమంబువిడిచిసిరివై! బ్రయముననెట్లొసఁగకుండు - వేడిన భ్రాత్మా
జయతి! యనుమాటవిననే? భయమొందునెన్నెన్మగ్గు - పథవర్తిమదిక. 181

- ఉ. కాపునరాజ్యముక మతియుఁ - గాంచనవత్తుసమాహదాసదా
సేవనహస్త్యసాధచయ - చిత్రవిభూష రథద్విపాశ్వముల్
నీపునునేనునర్వమును - నేడు మొదల్లునుడైన మానికిక
నైచకమైనసాముదొలఁ - గజ్జనదీతని యాజ్ఞ నెప్పుడుక. 132
- క. నాయెడల నెటుల మెలఁగుదు | వోయెటుల నె మెలఁగితృప్తి - బొందింపుముసా
ధ్వీ ! యుక్తమునీకిదికడు | శ్రేయఁబనితలఁపు మెదను - చేమఱుభముల్. 133
- క. మునినాధునియాజ్ఞనుమీ | రిననాదగుదానఫలము - రిత్తయగుంగా
పుననీపాతివ్రత్యం | బునునంబిక్షించుకొనఁగ - బోలుండుబుజీ! 134
- క. ఎపుడెట్లెయ్యది నెప్పిన | నపుడట్లెయ్యదియెనర్పు - మరమరవిడిసి
వపరాధ మెదవెనా? భువి | నవక్తిర్రియు దూఱునపుము - నందుదుముబలా! 135
- క. అనివల్లభుఁడాజ్ఞ యొసం | గిననివ్వెఱపాటుగదిరి - గిరితుచుమారా
డిన నేమిలపుగలుగునొ | యని కొంతునుజింతమీఱ - నపుడెడలొనక. 136
- మ. అకటా! మఁ నివరుండువేడెననిప్రా - జ్యంబైన రాజ్యంబుతో
నకలంబర్పణఁజేసి చాలకనతిక - సాధ్యిస్తునుకొగర్మమెం
చక నెభ్యంగిన సంకయోగ్యమనితా - మృత్యుర్త ; యర్థాంగిని
ట్లొకఁడానించినచువారఁడుఁగలఁడే ? - యోజింపరాడే ! మనిక. 137
- క. సతినితరునకొనఁగుట స | మృతినయ్యఁడుగొనుటతగునె ? - మతిమంతులస
త్కృతియందురే ? దీనినియీ | క్షితి నెందునువిననియట్టి - చిత్రముపొనకెక 138
- క. పరపురుషులఁగనియెఱుఁగని | తరుణిబుర్రాధనఁగాఁగ - దలప్రాసిన పం
కరుహసమనవలెగా | కొరులనఁగాగ్యమేమి - యుక్తతదెన్నక. 139
- క. అనఘ ! యిదికడుఁబతివ్రత | యనఁగానుతికెక్కగోరు - టన్యాయంబా
ననరాదే ? నృపతి, దానం | బనఁగానిట్టిదియె ? యిట్టి - యాజ్ఞ యుఁగలదే ? 140
- చ. ఒడఁబడియెవ్విధింబరుని - యెద్దనొనర్చుదుఁగాపురంబునె
క్కొడివికటంపుధర్మమిది, - కష్టముచేసుకొనేమిసేయుదుక ?
చెడుపనియంచుభూవిభుఁడు - నెప్పినమాటనుమీఱసాధ్యమే ?
కడఁగిననుఁచయీమతిని - గావఁగలారెవరింకనిశ్చరా! 141
- క. అడిగినదానినొసంగుట | విడుచుగా రానివ్రతము - పృథివీపతికి
ట్లడిగిననేరంబిపుడీ | జడదారిదిగాకరాజ - చంద్రునిదగునే ? 142
- క. బాడబుఁడుతాయనిమ్మని | యొడకడగదనక నడిగె - యోగ్యంబనితా
తోడనెయ్యుఁగకమలుమా | టాడునెవతియతనినేర - మగునేయిదియక. 143

- క. సత్యాత్మఁడనఘఁడనదృకుఁ | డత్త్యర్థార్థప్రదుఁడుగు - జాధారుఁడుగు
మృత్యువిమారుఁడుదలఁవఁగ | నత్యంతీనుఁడనంగ - నగునే ? నృపతిక్. 144
- క. అతఁడేమిసేయు ? నాదులి | భితవిష్విధినుం డెతపసి - కిక్ ననుగోరక్
మతిగలిగిదైవగతియీ | క్షితి నెవ్వరుగడువగలరు ? - చింతించినచోక్. 145
- ఆ. ఇటుకుదినదినంబు - నెందఱులువచ్చి | కోరివలయువానిఁ - గొనుటలేదు
నేనెఱుంగనీమ - నింబోలుయాచకు | నెందునుండివచ్చె - నిందితండ్. 146
- క. వచ్చినవాఁడెదియడిగిన | నిచ్చుగదా ! యనుచుఁగోర - నిమ్మనినమ్మక్
మెచ్చి ; యనిచానమదిలో | హెచ్చుగఁజింతించిమఱల - నిట్లనితలఁచెక్. 147
- ఆ. అవనిలోనదాత - యథులఁబిలిపింప | వలెనె ? తమకుఁదామ - వత్తురేటిఁగి
ఫలయుతంపుఁడురుపు - పక్షులఁజీరునే ? | చెలఁగివానికవియ - చేరుఁగాని. 148
- క. పతియాజ్ఞామిఁతినడుదుట | గతికిఁగర్మంబుగాదు - చర్చింపఁగన
మృతమైననుగాకున్నను | ప్రతిపలుకక సెప్పినట్టి - పనినేయవలెక్. 149
- చ. పతికిహితంబుఁగోరునది - భార్యయనంబడుఁగాని పూనిదు
గ్గతులఁజరించుచుండునది - కాదుకులాంగన, యట్టికాంతదు
మృతృఫలమొందఁబాలగుఁగు - శీలయనంబడునంద్రు ; నేమదిక్
గృతినివహించిమద్విభుఁడు - దృప్తినిఁజెందువిధిక్ మెలంగెదక్. 150
- గీ. విభునకపక్షిర్తిఁగలిగింపు - వెలఁదియును వె | లందియే ? యదిహాలాహ - లంబుగాని
నేనునాపతియానతిఁ - బూనిచేసి | యతనిఁగీర్తిభాజనునిఁజే - యంగఁదగును. 151
- క. అనిపెక్కువిధులఁదనలోఁ | గొనకొనియోజించుచున్నఁ - గోమలిఁగనియా
మునికోపాటోపంబున | జననాధునివంకఁజూచి - సహనగమితుఁడై. 152
- కా. ఓహోహో ! తెలిసెక్ భవత్రపటనీ - చోద్యోగమోసజ్జన
ద్రోహీ ! యాననిసమృతింపకుమునీ-ద్రుంజేరఁగా, నంచునీ
వీహేమాంగికినన్నఁజేసితివియిం - కెట్లిచ్చగించుక్ ? ఘనం
వీహేవాకమునీకుఁగాకకలనే ? - యింకొండ్లకెందుక్ ధరక్. 153
- క. నిగ్గులమతివైక్రియమున | గర్మాగర్మములఁదెలిసి - తగఁజెప్పిన
స్మర్తిలఁజేకొనకుఁడునె ? | ద్ముతముననుండి యెఁగు - దునె ? నిదురతిక్. 154
- క. చీ ! నీకుంజెల్లదుయీ | దానప్రతమింకవిడివ - దాన్యఁడననుటక్
మానుముమేదియనికొడు | హీనంబుగఁబలుకుటయు మ - హీనతచింతెక్. 155
- క. కపటమెఱుంగనినాకుం | గపటకళంకంబునొకటిఁ - గలిగింపకుఁడా !
చపలాక్షిఁగనునన్నుల | నెపుడొగరించితి ? మునంద్ర ! - యిట్లనఁడుగునే ? 156

- గీ. దైవమెఱుంగును నాయెడఁ - దప్పులేదు | మిమ్మునేవింపకున్నె ? యీ-మించుబోణి
చేకొందుమీధనంబుయ్యెఁ-జెలవనింకఁ | గోపమొందంగమీకెందు-కొందువగలదు. 157
- వ. అనిననాగ్రహంబుమానిమొక్కింత దడవుయోజించియాచంచలాక్షినిక్షించి, మందహాసం
బోసరించివిజయాశ్వునకిట్లనియె. 158
- క. గుణవతిగాఁ దోఁపదురు | ద్విణములకుఁ నిలయమిది, య - గుంగాదననీ
మణిదననీపునేప్పిన | యణఁగిమణఁగి మెలఁగుమందు-నా? యిఁకమీఁదఁక. 159
- గీ. దంతితనదుశిగంబువై - దానమన్నుఁ | జల్లుకొనినట్టులయ్యెనీ - చందమిపుడు
గన్న, నాచేతఁగలత్రాట - నన్ను నేన | గట్టుకొంటినినిన్ను - గలదెఘలము? 160
- క. మాకుఁదగదవటఁదెలిసియు | నీకాంతకుమించువార - లిఁకలేమినినేఁ
జేకొనఁదలఁచితిఁ, గడపట | నేకరణింజేయునొక్కొ - యీచెడిపె, నృపా! 161
- ఉ. ఇంతటిదుస్వభావయగు - టేర్పడఁబల్కుకకోరినంతయొ
క్కింతయుఁ గొంకులేకనతి - నిచ్చెదనంటివి మంచిదై నయ
ర్పింతునె? సత్యభాషియను - పేరువహించుటక్కిట్లు చేసితా
సంతసమయ్యెనీకపట - జాలమెఱింగితిఁ జాలమెచ్చితిఁ. 162
- క. తొలుతనిది చెడిపెయగుటం | బలికినమారాడకపుడె - పరువుగఁజనియ
మృలనేఁడికొననే? ననునీ | వలయింపఁదలంచి తెలుప - చైతివికాడే? 163
- క. కొఱగానిదానమును నే | నెఱుఁగకగైకొంటినింక - నేమనిననుజే
కుఱుపేమిగలదు? నేఁ | యఱుగొనాయందెహసఁగె - నకటూ! చెడితిఁక. 164
- క. అనిమానివగచి పలుకుట | వినిశాంతునిజేయునట్టి - విగమెట్లనియా
జననాఘఁడెంచి మిక్కిలి | వినయంబుననిట్టులనియె - వెగటొందకతాక. 165
- చ. మిముఁగిమరింపలేదుకడు - మీయెడలంబ్రియ మొందియున్నదీ
గమణితలంకనేమిటికే? - రక్తినిఁగూడి యభీష్టయోగ్యభో
గములెఁగంగభూతనని - కాయముగొల్వఁగ రాజ్యపాలనం
బమఁగఁజేయుడయ్య! కృప - నారయుడయ్య! మముకబుధాగ్రణీ! 166
- క. ఈనుదతిసాధ్యమీదగు | కానమునుమీఱినదవఁ - జాలదహితమం
జేసిననావైగదా | దోసము, శిక్షింపుడటులఁ - దోచినవన్నుక. 167
- క. అనిచెప్పినమంచిదికనుఁ | గొనియెదనుగదా! యిదెంత - గుణవతియోయిం
తనవేగినపడియట్టి | ట్టనవలయునె? యెఱుఁగవచ్చు - నావినరంబుక. 168
- ఆ. అతివయెట్టిదై న - నయ్యనేఁజెప్పిన | మాడ్కిఁజేయుచున్న - మాకుఁజాలుఁ
గొయ్యిపిల్లియైన - కొదువేమి? యెలుకల | నలమిపట్టెనేని - యదియమేలు. 169

- చ. అనితలయూచి చూడ్కులున్న - పొంగనవైబ్రహ్మపరిపజేయఁగ
 స్తోనివిజయాశ్వుడత్తతీని - గొబ్బవనింతికిఁ గన్నునన్ను
 ల్పినవతిభావముండెలిసి - లేమతలంకును సర్వభ్రమంబునుకొ
 మొనయఁగానతోడముని - ముఖ్యునిఁగన్గోని మానసంబునకొ. 170
- సీ. గాంగేయమయచేల - గాంగేయపరిపాల - సర్వేశచక్రహ - స్థానోహార
 భూదేవనయపక్ష - భూదేవంక్ష - పావ్యన్నభస్మరూ - పావోహారు
 నాగేంద్రతయనిత్య - నాగేంద్రమతత్య - చారిత్రరమ్యవే - సాజోహారు
 పుష్కరహితభాస - పుష్కరనునివాస - సదమలాన్వభూ - సాజోహారు
- ఆ. దీనపోషనాప - త్రివతాత్వమునకు | భంగ మొదనకుండు - భంగిఁకరుణ
 గావుమునుచుభక్తి - తోవినుతించియా | యతివతలఁకుమాని - గృతివహించి. 171
- ఉ. చన్నులవేగునెన్నడుము - వైచఁగ లేకనియాడ భంగపం
 క్తిన్నగఁజూలుముంగురులఁ - దీరుగనట్టిటుఁబాయవీటుచు
 బన్నుగఁదాఁగరాంగురులఁ - బయ్యెదఁజక్కఁగనొత్తుకొంచుమై
 పన్నియుమీఱవచ్చియుని - వర్తనకొయ్యనమొక్కియిట్లునకొ. 172
- క. వీడుక నేఁదాదిగమి | మేడుగుడఁగనెంచిభక్తి - నెల్లప్పుడునే
 వేడుకతోమాటకుబదు | లాడక మెలఁగెదనుసంత - యమువలదనఘా ! 173
- క. మీఁగులకోపించినయె | వ్యారికమమ్మాదరించు - వాగులు ? మమ్మే
 తీరునఁజూచినఁజూడుండు | నేరంబినియనుచుబలుక - నేర్తుమె యసమా ! 174
- క. నావుఁడుమునియిట్లునకా | రా వింతలునీపలుకులు - రాజతఁడుండం
 గావగునునేనొడయడఁ | గావయునె ? యిట్టివెట్టి - కలికియునున్నే ? 175
- క. కిగ్గాడిముడుకఁడేతని | పగ్గియకుంగొడువరాజ్య - పాలనమా ? యం
 చెగ్గాడిపరిహాసించెద | వెగ్గాడఁగఁదగునె ? మురుల - నినియుంబొలియే ? 176
- చ. తగదిలువల్కఁగాననినఁ - దాపనశేఖర ! మారవైరినా
 క్షిగనకలంకబుద్ధిని వ-చించితినేమిముగేలికొందునే ?
 తగనికనన్నుఁగూడినుఖ - దంబగురాజ్యము నేలుడయ్య ! పెం
 పుగ, భవదాజ్ఞులందలను - బూని మెలంగెదఁదృప్తిచేకుటకొ. 177
- గీ. అనినవినిచాలఁగాముద - మందితపసి | మంచిదత్తైనసేనమ్మ - తించినాడ
 నీవునాదానవిద్దిమొదల - నీకు మొదటఁ | జెప్పవలెనొక విషయంబుఁజెలువ! వినుము. 178
- క. తిలలుండైలముపుష్పం | బులునుందావియునుదుగ్ధ - ములునీరంబుం
 బలెఁగలిసియభేదముగా | మెలఁగంగావలయునింక - మీదటమాతోకొ. 179

- క. చెప్పినపనిచేయుటకుం | దప్పంగరాదలతిగొప్ప - తగుదగదనరా
దప్పగిదిమెలగకుండిన | ముప్పనుగలిగింతునీవి - భునకుమనీకుక. 180
- క. చనుమంతఃపురమునకుం | జనుచెచెదనేనుననిన - చంద్రదానమే
లనియాజ్ఞగొనిగయంబున | పనివినియెదననియెనాత్మ - పతిగనిభక్తిక. 181
- గీ. అతఁడొకింతయుశంకింప - కరుగుమబల ! | పాపనాకారుడగుమాని - భావమెఱిగి
యాజ్ఞదలదాల్చివర్తింపు-మదియిక్తియనియె, వందన మొనరించి-యతివసనియె. 182
- చ. అటులగులాంగనకొబరున - కర్పూముక బొసరించిధీరతం
దటుకునరాజ్యముకొనిరులు - దత్తమొనర్చిదర్శిద్రువట్లుసం
కటములనొందఁబాల్పడియు - గన్నులజెందకయున్నరాజున
చ్చటఁగలసభ్యులవైఁగని - చాలఁగభీతిదుఃఖితాత్ములై. 183
- క. కులసతులునుసుతులును మి | త్రులుధనముబాణములకు - తుల్యములునుఖం
బులకుంబాదీనాల్గును | గలనై ననువీనివిడువ - గాదగదనరే ? 184
- క. ఇదియోగ్యమయోగ్యంబని | మది నెంచకశంకమాని - మక్కువపడియీ
ముదుకండడిగినవృపుండి | చెప్పదనఁగానగునె ? తాను - చెడుటనెఱిగియుక. 185
- ఆ. యాచకులకువాంఛి - తార్థంబులిచ్చిన | వారుఁగలరుగాని - వసుధలోన
నితనిధంగిసాలి - నిచ్చినవారులే | రెండఁగొనినవారు - నెందులేరు. 186
- నీ. అగ్ని సాక్షిగఁబెండ్లి - యాడిన భార్యనే - మనిరాజుమునికెచ్చ - ననెడివారు
నడుగఁగాఁదగువాని - నడుగకిల్లాలినె - ట్లర్థించెనీవిప్రు - డనెడివారు
వేడిననొసఁగెభూ - విభుడొల్లననలేక - యతనిసద్వ్రతమది - యనెడివారు
నిచ్చెదననినంత - నేకూడదనకదా - గొనుటయీమునినేర - మనెడివారు.
- గీ. వారెఱుంగనిధన్యు - ల్యనుగఁగలవే ? | మనముపలుకంగరాదిపు - డనెడివారు
నిలులఁగోరుటఁదెలియలే - కీన్యపాలుఁ | డక్కటా ! మోసపోయెదా-ననెడివారు 187
- క. ఇటువంటియావిమున్నె | చ్చటనేనియుఁ గలదటంచు - జనులాడఁగవీ
రెటనైనవింటిలే ? యని | కటకటపడువారు మిగుల - గలఁగెడువారుక. 188
- ఆ. నీచుడనుచుమనిని - నిందించువారును | తప్పవృతతిదనుచు - దలంచువారు
నగుచు పెక్కుగతుల - నావేశగుసగుస | లోవుపుచుండిరెగ్గు - బుట్టెననుచు. 189
- ఉ. అంతటతాపస్రచవరు - డారడ మొప్పఁగఁ జెంతనుండుభూ
కాతునిఁజూచి, యోయి ! చన - గావలె మేమిడ తామసింపరా
దింతటనుండివేతనము - నిచ్చెదఁగైకొనినీపు ధర్మమా
చెంతజగ్రద్రుముకొలుపు - నేయుము పొమ్మిదియాజ్ఞ, చెప్పితిక. 190

- వ. అప్రమత్తుడవై ప్రవర్తింపుమని యాజ్ఞాపించి, మతీయుంగలుగు నారలకుం దత్కాలోచి
తంబుగా నేయవలసిన పనులు నిర్ణయించి లుప్తసాలించినెడలి, మహారాష్ట్రంబైన మహాదా
డంబరంబు విలసిల్లి శిష్య సమేతంబుగా మెల్ల మెల్ల నంజని, నిరుపమానమణి నికరశోభావి
రాశితంబును బహుతరచిత్రవిచిత్రాలంకారకలితంబును, పుగంధరమందిన సదృశంబును
నగు రాజగృహంబుల బ్రవేశించి, పరిజనంబులు సముచితోపచారంబులొనరింపనివై నయ్యు
న్న తహారాత్మకతార్కాగంబున నొక్క మనోజ్ఞ ప్రవేశంబునందు తమ కైయును పట్టడిన
యచితాసనంబులపై తానును సుగుండును నాసీనులై, యిష్టాలాపంబులంబ్రసంగించుచు
న్న సమయంబున. 191
- క. ఎవ్వరివైగోపించునో | యెవ్వరిని శపించునో - హీనుడుడనితా
మన్వగ్గుచు గనిభీతిలి | దవ్వగఁజని నిలిచిరపుడు - చాసీజనముల్. 192
- ఉ. చంపకగంధియోర్తముని - చంద్రునిపన్నిధి కేగు దెంచిభా
పింపఁగ నోడిజిల్లవడి - చీమరవంబున మజ్జనంబుగా
వింపఁగ వేశయయ్యెనని - విన్నిసంతసమందిలేచిముక్
గుంపుడొలంబిపార్వముల - కుంబరిచారిక లేగినిల్వఁగన్. 193
- క. ఇదెయిదె యిట్టిప్రియొక | నుదతీమణిదారిఁజూప - సుందరమగుత
త్పదనాంతర శిల్పంబుల | మనిమెచ్చుచు వేగనేగి - మజ్జనశాలన్. 194
- ఉ. చేరినయంత నొక్కసర - నీదశపన్నిధి నేత్రమానికిం
గై రికరమ్య పీఠమిడి - కంకణంబుంకృతులుల్ల సిల్లగా
సారభతైలమంటె, నొక - చంద్రసమానన నల్లనెట్టెఁ జె
ల్వార నొక రైవేజలక - మార్చెనుభోష్ట సుగంధవారిచేన్. 195
- గీ. అబుల మజ్జన మొనరించి - యామునీంద్రుఁ | ఁపుడు పరిచారికానీత - మైనప్రవిమ
లాంబరంబులు ధరియించి-యచటవాసి | సంతసము మీరభోజన-శాలకరిగి. 196
- మ. అతివల్లెట్టిన కాంచనాసనముపై - నా సీనుడై భర్తని
ర్మితరంభాదశమందు ప్రడఁములున్ - మింపొందుదు చ్యంబు లౌ
ప్రతి లేనట్టి పదార్థముల్లరు సగాఁ - బద్మాక్షియొక్కర్తు స
మృతి వడ్డింపఁగ నారగించెఁ బ్రియమా - మాడ్కిన్ రుచులైచ్చుచున్. 197
- అ. అఖిలజీవులకును - నాచార మొసఁగు ప | రాత్మరుండులోక - రక్షకుండు
వేడ్కదన కొకర్తు - వట్టినయన్నంబుఁ | గుడిచి తృప్తిఁజెందె-దడయకపుడు. 198
- వ. ఇట్లుభుజించి లేచి, నుందరీకరారవింద సంభృతనువర్ణ కలశముఖ వర్ణమాన వారిధారా
క్షాతికరభరణయుగళుండై, యున్నయతనింగని యశోవతియను మతిప్రకారంబున. 199

క. పునుమనుగంధులు కొందఱు | గుసగులంబోయినవ్వు - కొనియిడెవారి
దెనుజను దెండనికొని చని | యగదృశమగు కేళికా గృ - హముఁజేర్చుటయుఁక. 200

ఉ. అందలిశిల్ప చిత్రమున - కచ్చెయవొంది నుతింఁచిచాలనా
నందముతోడ యోగ్యశయ - నంబునఁ దానుపవిష్టుడై నృపా
లేందుని సత్యమీవిభృతి - హెచ్చుగఁదోచిన మెచ్చియింకనే
సుందరిసాధ్వీమానిని య - శోవతి మానసకుద్ధిఁగాంచెదక.

201

ప. అనియోజించుచున్న సమయంబున. 202

చ. రయముననుగ్రుడుం దనతర - రంబునకుం దగినట్లుపోయి తాఁ
బ్రియమున మజ్జనంబు నొన - రించి భుజించి మునీంద్రుఁడున్నయా
శయనగృహంబు చెంగటికిఁ - బయ్యనవచ్చెగురు ప్రవోది త
క్రియలను నేర్పు మీఱగమ - కించియొనర్పఁగఁనెంచి నేడకక.

203

క. అటువచ్చిమందరముఁ జొ | చ్చుటకు మదికొ గంకయించి - చూచుచునట వా
కిటనిలిచియున్న శిష్యునిఁ | దటుకునఁ దలయెత్తికాంచి - దండనము నితాక.

204

చ. సరసకువచ్చి యున్నపరి - చారికలకొ దెదరించి తిట్టియా
చిరమనబుద్ధి మీకగునె ? - శిష్యుఁడు వచ్చినవచ్చెనంచుఁ దె
ప్పరుగద ! మంచిదయ్యెదగు - భంగినిఁ దత్ఫల మొందఁజేతునా
తరమునెఱుంగ రేమొకొక - దా ! యింకమీఁద నెఱుంగవచ్చెడిక.

205

క. అతఁడెల్లభంగులను నా | మతికెక్కి న వాడనియును - మఁత్రయనియు మీ
మతిఁదోచదె ? సామాన్యుని | గతిఁనెంచితి రింతలోన - గర్వమదగునె ?

206

క. మంచిదికా నిండితనె | మించినరెద్దియునులేదు - మీమఱమునడం
గించెదనింకను జేయఁగ | నెంచినపంతయును జేయు - డిపుడరలేకక.

207

క. ఆయంబోనాకడకుకొ | మీయేలికసాని రాక - మిముబురచెనుగ
ర్వాయత్తమతి, నీనీ ! మీ | రియెడనుండుంగవలన - దింకపొండువలక.

208

చ. అనిభయమొందనార్చి యతఁ - డంతట శిష్యునిఁజేరఁ జేరియి
ట్లనియెను, కంటె ? వీరలయ - నాదర దుర్మత మిట్టిచెడ్డవా
రినిఁదగునంచు నాకుపచ - రింపఁగఁ బంచెను యుక్తమే ? నృపాం
గనకిపుడెల్లి బంబయితఁ - గల్గునె భక్తి ? దురాత్ముపత్నికిక.

209

క. అట్టిదినాలోదావిధి | గట్టుగఁగాపురముజేయఁ - గోరుంజెపుమా !
తుట్టుదనబలతానే | కట్టడితనమునకుఁబూనఁ - గలదో యెఱుంగక.

210

- చ. అదికడు మాయలాడి జర - తాంగుడనే నటుగాననేమి యా
పడగలిగించునోకపట - పద్ధతినింటిరి పాటుజూచి యీ
నడనముకేళికా గృహము - చయ్యననిచ్చటి కన్యలెవ్వరుం
గొడకొని రారుచిక్కువడి - కూతలుపెట్టినగానియుం ధృతికే. 211
- క. ఏవేళకటులనగునో | భావింపగఁడరముగాదు - బాటయివో
నీవే ! కాపున నెందుం | బోవకు మీ ! కాచియుట - పోలును నీకుకే. 212
- వ. అని యందఱును విసరానికి యుగ్రునింబనిచి పిమ్మట. 213
- క. మునికనలునడనపలుకులు | వినిభీతిలియున్నయచటి - వెలదులనెల్లకే
గనితిట్టికొట్టిమీప్ర ! భీనినోడ్కొనిరండుపోయి - వేగమెయినకే. 214
- క. కొట్టువడితిట్టువడినా ! రిట్టలమగుచింతతోడ - నేతెంచినడిం
దొట్టినయలుకకే భూపతి | పట్టపుదేవికి నెరింగి - భక్తిదలిర్చకే. 215
- క. నటుడరుదెంచిన నేమటి | తటుకున నెఱిగింపమనెడి - తప్పునకై యా
దటమానితిట్టెగొట్టెకే | కటికమునీర్పరుండు మమ్ముఁ-గాతీయపెట్టెకే. 216
- క. నీపాలిటి పాపగ్రహ ! మోపడతిరా ! యతఁడు, తాపసోత్తముడనరా
దేవగిది వానితోనికెఁ | గాపురముండేయుదునొ ను - ఖంబనియకటా ! 217
- క. నినునిపుడేయటకుం దో | డొనిరమ్మనెనమ్మ | యతని - తోపంబింతిం
తనరారు మాకునెఁకె | యెగుగండము తప్పెనేటి - కిందునిభాస్యా ! 218
- గీ. తడవునేయకుమమ్మ ! పోఁ - దలఁచియున్నఁ | నేమికిఁడెంచునో క్రూరుఁ - డింతలోన
వేగఁబోవమ్మ ! పోయి నే - వింపవమ్మ | యచటికిఁక మేమురాజాల-మమ్మదేవి 219
- గీ. అతనివలన నుఖంబులే - దమ్మ ! నీకు | విమతుడేవేళ కెట్లుగా - వించునొక్క
యవిదరో ! యేటిగట్టున - నుండు వ్రూని | కెన్నటికిఁ జేటుదప్పబో-దినినిజంబు, 220
- క. అనినమునిచిత్తన్పత్తిని | మనుదాఁగనియాన్నదగుట - ముద్దియయతఁడే
మనునోజాగొనరించిన | ననుచుఁదలఁచివేగలేచి - యానమయమునకే. 221
- నీ. గొజ్జంగినీటను - వజ్రసంబోనరించి - రాడిల్లచినాఁబ - రంబుఁగట్టి
మణిగణ్ణగిత్తభూ - పణములుధరియించి - రాణిఁచుపేలైన - రైకదొడిగి
సౌరభకాక్రూర - చందనంబునలంప - కాటాకరేఖలు - గనలఁదిర్చి
పాలుపువ్విఁగముఖం - బునదిలకముదిద్ది - తులుమునఁబూవుటె - త్తులనుదుటిమి
- గీ. పడ్రసోపేతమైనభో - జనమొనర్చి | తరళిలోచనయొకతెకై - దండయిడఁగ
లలితమస్మగ్గసావ్రాజ్య - లక్ష్మీవోరె | తరుణివెడలెనుకేళికా - ధామమునకు. 222

- గీ. అటులచెడలెలతాంగి జా - గయ్యెననుచుఁ | గినిసియేమనునోగదా ! - మునివరుండు
నేరములబూన్పుఁగాని మ-న్నించఁడెంత | చెప్పిననువినడనిభీతిఁ-జెందియపుడు. 223
- క. తత్తపాటున సెంతయు | నుత్తలపడుచున్నయెఱిగి - యువిదలుదై న్యా
యత్తమతులగుచుగనియా ! బిత్తరికిట్లనిమిగుల - సేసటతోడక. 224
- కా. ఓబింబాధర ! మేమునీచెలల మ - న్యుల్గామును మ్రొద్దిగా
నీ, బాహుముగావచింతు మెపుడుక - నీబాగుమాబాగుగా
నాబాల్కంబుగ నెంచు వారలముమే - మాగాములూహించిగా
రాబంబొప్పఁగనర్హకార్యములు ని-ర్వర్తింతుమింపొడఁగక. 225
- ఆ. ఇట్టిమేమునీకు - హితమునుపలుకుదు | మెపుడుమాన్యమున - నేనపడక
మావచించుమంచి - మాటలనాలించి | నడుచుకొనుము మేలూ - నరులతాంగి ! 226
- చ. వెజవఁగ సేటికాముదుక - విప్రనకుంగొఱగానిదానమ
కృతపడికొన్నయంతనె ను - ఖంబడియంచుదలంచెఁగానిపై
తెఱఁగు నెఱుంగఁడయ్యెవిను - తెల్పెద మేర్పడనీకుయోగ్యమా
తెఱకువ, ధే ! నేననుమ - తింపనుపొమ్మని చెప్పిపంపుమి ! 227
- ఆ. అటులనై నవినికి - యతఁడుకై కొనిన స ; ర్వునునువిడిచిపోవు - వచ్చినట్లై
యుండెనేనిచనక - యుండెఁబోవునకేమి ! పిదపనైనఁనేగు - నిదినిజంబు. 228
- చ. అనియిటు నెచ్చెల్లలుక - నయ్యళికుంతలమందహాసమా
ననమునఁ జెన్ను మీఱనర - నాధునియాజ్ఞఁదలంచివారికి
ట్లనుఁ, గడుసాధ్వినాఁబరగి - నట్టివనుక బతిమాటకన్యధా
గొనకొని చేయుచుంచనఁగఁ - గూడునె ? ధర్మ మెఱుంగఁబాలకక. 229
- మ. మునికర్పించెనునన్ను భూపవరుఁడా - ముప్తాయణంఁడైనయా
ఘనునికదుర్వృత మొందజేయుటకు నం - కల్పింపరాదమ్మ ! చె
ప్పినమాడ్కింబొనరించి నేవిభునకుక - విఖ్యాతిఁజేకూర్తునె
ట్లును, మానీశ్వరుఁడెట్టిదైననునొకం - డుండెప్పురాదాతనిక. 230
- క. అతఁడేపతియతఁడే స | ద్రుతికాధారంబురాజు - దైవమునతఁడే !
యతఁడేబంధువుపోషకుఁ | డతఁడే ! నాదేహమతని - దగుఁజెలులారా ! 231
- ఆ. అనినయాశుభాంగి - యానమానదృఢబుద్ధి | కబ్బురంబునొంది - యతివయొకతె
మరలనిట్టలనియె, - మానిసంగతినీకుఁ | దగదుమానుమమ్మ ! - తరళనయన ! 232
- క. ఓచెల్ల ! కపటవ్యాధయుఁడు | వాచంయమిమమ్మునేప - వచ్చెనుతానిం
కేచకయూరకఁబోవం | డేచెట్టలనింకఁజేయ - నెంచునొనుమ్మా ! 233

- ఉ. ఎక్కడనుండియిజరకు - డిచ్చటికితటిదాపురించెనో
యక్కట ! పల్కిబొంకని ను - హాగుణవంతునిధర్మమూర్తిచెం
పెక్కినశాంతభావునవ - నీశ్వరశేఖరున ప్రసిద్ధమా
ఫక్కినివేడిరాజ్యమును - భాగ్యముగైకొనియంతబోవకా. 284
- కా. సేయంబై నదురాశఁజెందితనో - రెట్లాడెనోకాని, నీ
జాయకడ త్తము సేయుమంచడిగె, యా - సత్ప్రవతుండైనరా
జాయజ్ఞానునకిచ్చెకూడదని నుం - త్రెనక విచారింప కీ
న్యాయంబెచ్చటనై ననుంగలదె ? నీ - వాత్మక విచారింపుమా ! 285
- చ. సకియో ! పూనియోగ్యునికొ - సంగినదానముసార్థకం, బసా
ర్థకమగుజుమ్మపూతునకు - దాని మొసంగినవాననిష్ఠుత
పుకపడిమంచివీరగును - పల్లపుపై కతభూమిలోన నిం
కొకయెడనుప్పు నేలబడి - యొయ్యనఁడదుణమెందు నేకదా ! 286
- ఉ. భావజమర్మకర్మపరి - వర్జిత డెంతయుఞాఁడనుండతం
డేవిధినిన్ను గూడిమఖి - యింపఁగ నేర్చును ? నీవటన్నబృ
హ్మీవరపత్ని వందను భ - వించునదేమియులేదుచన్న, న
య్యో ! వివరీతకావ్యమిది - యొప్పునె ? నీమదిమానుమీభ్రమకా. 287
- ఉ. చిత్తరబొమ్మవంటినిను - జేకొనెనంతియకానివానికిక
హత్తునెత్తప్రీ ? కాంతరొ ! య - హర్షితముంగొఱలేనిభోగసం
పత్తి నెసంగుభూమరుని - పట్టపుదేవినినిన్ను సాధ్వని
శ్లైత్తివయాసఁగూడియతఁ - డేమిసుఖంబునునొందుఁజెప్పమా. 288
- క. అపాపపు విప్రఁడుని ! స్నేహాటిగనింపుమీఱ - నేలఁగఁగలఁడి
వ్యాపారముతగదమ్మా ! ! మాపలుకులువినగదమ్మ ! - మంజులవాణీ ! 289
- గీ. ప్రకటవైభవకలితుఁడొ-ప్రభునివిడిచి | తపసితో పొందుఁగోరుట-తగునె ? చెపును !
కల్పకంబునువిడవాడి - గచ్చపాదను | బట్టుకొనబోవువిధమిది - చద్యగంధి ! 240
- క. అతఁడొకరాజుఁటవిభుఁడెఱు | యతనింబ్రియ మొప్పుగలయ - నరిగెదవలుభూ
శతిపత్నివార ! వినిమీ | కతలెందునుఁదపసికెంత - ఘనతఘటిల్లెకా. 241
- క. వనితా ! యామనియెంతటి ! ఘనుడైనను నిట్టిపనికి - గడఁగుదురే ? మే
లనిపసిడిక త్రియగునని | కొనిపత్తుక నెవరుగోసి - కొందురు ? చెపుమా ! 242
- ఉ. కానలలోననాకులును - గాయలునుందిని యూటనీకులం
బానముజేసియుద్ధరత - పంబొసరించుధరామరుండుతా

నాననిరాజ్యముంగొనిన - యంత నెపాలనజేయ నేర్చునే ?

వీనుగనాటిసీరిడిన - వేగినవిత్తనమకురించునో ?

248

బ మతిచెడె నే మొవార్థికపు - మానిసిగావునఁ గాదటన్నదు

ర్గతిఁగలిగించునింద్యమగు - కార్యమటంచుఁ దలంకకంబతి

వ్రతనిటుభంగపెట్టుటకు - బాల్కుడునే యెటులై ననా నగు

మృతము నెఱుంగనేయుమను - మానముమాని మడేభగామినీ!

244

ఆ. ఇటులరాజ్యమతని - కిచ్చిమీరలుచెడు | తేమిగర్వముమ్మ - కోమలాంగి!

కన్నుబోవునట్టి - కాటుకఁబెట్టుకో | నంగనానె? పొమ్మ - నంగరాచె ?

245

క. పతియాజ్ఞ మీఱరాదని | కొతికినఫలమేమి? నెఱవ - కుమునీకుకొన

మృతిగానియకార్యమునే | గతిజేయుమటంచుఁ బలుకఁ - గలరెవరైనక.

246

చ. కొకిరికియైన దంతములు - గొంకిరివోయిన వాఁడిగోళ్లుజూ

డ్డికిఱెగఁతైనయెమ్ములును - గిల్లిననెత్తురు లేనిదేహముకొ

వికృతపురోమముల్వడఁకు - వేటయున్ముదికంపుకానలో

నిజిజనినట్టికన్నులును - నీమదికింబ్రయహానె ? సుందరీ !

247

సీ. కండయునల్లలే - కెండిదున్నేదంబు - మించుచిత్తడిమేన - మేనునేర్చి

నిడుమీసములుమీద - నెఱసినలొత్తలొ - ముడుకఁచెక్కులనట్టె - ముద్దులాడి

రసహీనమైవిన - రానినీచపుఛాండ - సోక్తులువినిముదం - బొందిమెచ్చి

వెరవెఱుంగకజేయు - వికటంపుఁజేప్తుల - కేవలెందకఁజాల - నిచ్చయించి

గీ. వీడకీవేళముదిముని - తోడఁగూడి | మదనకేళీవిలాసనా - వ్రాజ్యసఖము

ననుభవించుటకెవ్విధి - నాత్మలోనఁ | దలఁచిపోయెదవమ్మ! యో - తలెరుబోజి. 248

సీ. సరససల్లాపము - ల్లరుపఁగానేర్చునే? - సతతంబుమంత్రము - ల్లిదుపువాఁడు

చిన్నెలు శృంగార - చేష్టలు నెఱుంగునే? - వైదికక్రియలలో - వఱలువాఁడు

మొనసికాఁగిటఁజేర్చి - ముద్దాడనోపునే? - వినువకహోమముల్ - వ్రేల్చువాఁడు

సురతకేళిఁజెనంగి - సుఖమొందఁగల్గునే? - పరతత్త్వవాంఛలో - బరఁగువాఁడు

ఆ. పారుడతఁడునీపు - పార్థివకులజాత | వతఁడుతపసిసాధ్య - వగుమనీపు

జరతుడతఁడునీపు - జవ్వనివెవ్విధిఁ | బొనఁగునమ్మ! మీకు - బొంతమబల! 249

సీ. క్రూరహానఖముల - గులుకుగుబ్బలనట్టె - గ్రుచ్చఁగాయెట్లోర్పు - కొందువమ్మ

కఱవదంతంబులు - గాడఁగాకమ్మాలి - గొఱికినెటుతాళు - కొనెదవమ్మ

కఠినబాహువులనీ - కడుమెత్తనగుమేను - బొదివినెటుతాల్మి - బూనెదవమ్మ

ముదిపగ్గుకదిసిప్రే - నుడిఁగూడిపెనఁగునో - నెవ్విధినింపున - హింతువమ్మ

- గీ. హరిహరి! యాయహ్యకా - ర్యాభిలాష | వలనీ కేమిలాభంబు - గలుగునమ్ము
 పుణ్యమనియేటిలోబడ - బోవునట్లు | తోచుచున్న దినీలాగు - తోయజాక్షి! 250
- ఆ. వ్రతముచెడినఁగలుగ - వలదేనుఖమైన | నట్లునిట్లుగాని - యట్టికార్య
 మెగ్గుగాదో? కంటి - కింపైనమదికింపు | వానిపైనదెట్లు - వాంఛగలిగి? 251
- మ. సరసాలాపములూ, నఖిక్షతములూ - సుంక్లేషమాహావమా
 వరదం బాధరపానచుంబనములూ - బైదగ్యమాచేష్టలూ
 స్మరశాస్త్రోక్తములైన తక్కువములూ - చాళితిబంధంబులూ
 తరణీ! దేని నెఱుంగునమ్ముదుకడే - తద్వాంఛయుక్తవాంఛయే? 252
- ఉ. తిట్టినదిట్లుఁగాకకడు - దెప్పరమైనను నయ్యెఁగాకయీ
 పట్టుననుండకెందయినఁ - పద్దన బామ్మనినకొ గొఱంతయే?
 వట్టివికారిపో, యతని - వంటివికారపు వానిఁబోయిచే
 పట్టుటకంబెనూతఁబడి - ప్రాణములకొ విడిపించు టొప్పునకొ. 253
- క. తగదమ్మాయితము | వెగటొందక జెప్పినట్లు - వినవమ్మా! మా
 నగదమ్మసంశయమో | మగువనో! పోవలవడటకు - మరలుముగృతితోకొ. 254
- క. ఈయలతిపనితగునని | నేయఁగనీ కెట్లునేడు - చేతఃప్రియమై
 న్యాయమనితోచెనోనా | రాయణమాకిదితలంప - రాకున్నదమో! 255
- క. మావలనదప్పలేదిక | నేవడువుననుకునేయు - టిపుడుమీతపుగా
 భావములోదోచెడినో | యావిధమునఁజేయవమ్మ! - యనిపలుకుటయుకొ. 256
- క. వినివారలమాటలకుం | గినుకజనించిననుమీడి - కింనోచఁగనీ
 కనె, వెగటునగవునెమ్మొగ | మునదనరగ శాంతవనన - ములనిట్లనియొకొ. 257
- శా. యుక్తయుక్తములెంచ కివ్వధిమహా - యోగ్యుకొదపర్వీకొ ప్రథా
 యుక్తుకొసన్నతిఁజేయనొల్లకపవి - త్రోక్తుశృప్యభాబల్కినకొ
 ముక్తశ్రేయాల రాదురిందఱును - మౌదంబుమీఱంగన
 దృక్కికొమీరలు గొల్వఁదాయనఘని - దానకొగడున్మీలగుకొ. 258
- గీ. హనివృద్ధులనెంచక - యవనిభర్త | యతనికిర్పించెఁద్రయంబు - ననఁగదగునె?
 యాచకుఁడుజేడినపుడులే - దనగలండె | యనమఃత్యవ్రతముఁగల - యట్టిదాత. 259
- క. శేదనయియునువదాన్యుడు | లేదనఁగాఁజాలఁదొనఁగు - లేశంబైనకొ
 మేదినిలోనదివట్టియు | నీదో? తనయూటనిరొ - కింతజనులకుకొ. 260
- క. ఒకనాఁడుకుడువకుండినఁ | దిక్మకయగు రెండునాళ్లు - తినుతిండినిఁదా
 నొకనాఁడుతినఁగలఁబడు | సకలవిధంబులననునకు - సంకటముజాడీ! 261

- క. ఎక్కడికికప్తమంతం | బెక్కడికినుఖంబు, సమము - లెటింగినరెండుక
లెక్కింపదగదుధర్మము | దొక్కటియేతోడుజనుల - కుర్వకడలఁచుక. 262
- క. మీకెటులఁగోచిననుయిది | నాకుంబ్రియమగునుచాల - నాభునియాజ్ఞ
గైకొనిచేయుటయు క్తం | బాకర్ణింపుదునెయిట్టి-యహితపథసముల్. 263
- క. రయమునఁజనిమునికిమనః | ప్రియ మొనరించుటయమిగుల - పెంపగుమిరీ
క్రియఁబలుకుటనుచితమునా | నియమమువిడనాడనేర్తు-నేయేమైనక ? 264
- గీ. ఎన్నికప్తంబులొదవిన - నన్నియునుస | హించిహానిండ్రుఁగొలుతునే - నెల్లవిధుల
వలదువారింపఁగానన్ను - వనితలారా | యనుచువారలతోఁబల్కి-యచొటుఁగదలి. 265
- గీ. ఉరుతరద్విపకుంభయు - గోప్రపమాన | కర్కశస్త్రవయుగలిచ - నట్టులోనఁ
గులుకుచుండఁగఁ బెనుపిఱుం-దులుజలింప | మునినిఁజేరంగవచ్చెన-ముద్దుగుమ్మ. 266
- క. క్రూరవ్యాఘ్రముగలపాదఁ | జేరినలేడియునునోలె - చెలువయటకుఁజె
ల్వారఁగవచ్చిననదిమం | జీరగవలివలననెటింగి - శీఘ్రమమునితాక. 267
- క. మృదులంబగుపానుపువై | గడలకఁబవలించికన్ను - గవమోడ్చికడుక
నిదురించుచున్నమనుజుని | పదురునగుఱపెట్టుచున్న - బరికించివెఱక. 268
- గీ. చెలంగినారాకక్షేప్రతీ - త్తించుచుండి | తామసంబాటఁగినిసియీ - ధన్యచరితుఁ
డుడుకువనుమానినిద్రించు-చున్నవాడు | మేలుకొనుటంకనెఱుఁగొన-న్నెలుపెఱుఁగ ? 269
- ఉ. కూరుకుజెందియున్నపుడు - గొబ్బునమేల్కొనఁజేయుటెంతయు
న్నేరముకిల్పింపబొదవు - నీతి నెఱింగినవారునిద్రితుక
దారునమేలుకొల్పుటకు - దాముతలంపరు, మిన్నకుందునో
చేయవకేగితెపుడునా - చీరిననెవ్విధిఁగోపగించునో. 270
- చ. వలదనియున్నలేచికని - వచ్చినదానవువచ్చినప్పుడే
దెలియఁగమేలుకొల్పదగ - దే ? యనినాపయిఁదప్పఁబూన్పితా
నలుకనహించిచేకొనక - హావడిపెట్టినకాంతుఁజేసినా
యులుకునుమాన్పువారెవరు ? - యుక్తముగావిదియుండలంపఁగక. 271
- మ. అనిసంజేహముఁజెందికొంతదడవ - భృగస్థలికొనిల్పియా
ఘనసంకాశవివీలరమ్యకవతాఁ - గర్తవ్యమాహించి మె
ల్లనమేల్కొల్పుదునంచు డాయఁజనిత - ల్పంబంపెహస్తంబునం
దనలోభీతియుఁడత్తఱంబొదవియం-తక మేనుకంపింపఁగక. 272
- ఆ. అటులశయ్యనంటి - యటపార్శ్వమందఁ గూ | ర్పుడబోవనునీలి - యుడలువిఱిచి
గారడంపుదపసి - కాంతతనుస్పర్శ | మునకునెఱచిసాధ్య - యనుచుమెచ్చి. 273

- చ. తలుతునమేలుకొల్పినవి - గంబునమై సడలంగనీర్లితా
 నటునిటుశయ్యవైఁబొరలి - యల్లనఁగన్నులు విచ్చియంగురు
 త్లిబిదిటనెట్టి కల్పిఁజిచి - చేతులుఁగాళ్లు విదిర్చిలేచియం
 తలునతఁడాపులించికనె - దచ్చునాగ్రతలఘఁగోమలిక. 274
- క. కనికినిసిపండ్లుగీటుచుఁ | గనునోయిని నిప్పులొలుకఁ - గాభీతిలులా
 గుననార్చియఁగోవతివైఁ | దనయధికారంబునెఱపఁ - దలఁచియదయఁడై. 275
- ఆ. ఓసిదుష్టరాల! - యొప్పునొప్పదటంచు | కొంచెమైనమనిని - గొంకకిపుడు
 చేయరానివనిని - జేయంగఁజెల్లునె? | యాజ్ఞగొనకశయ్య - నంటదగునె? 276
- ఉ. అంటియునంతఁబోకనను - నల్పునిఁగాఁదలపోసి నిన్నుఁజే
 కొంటినటంచుగర్వమున - గొబ్బునఁదల్చుమునెక్కఁబాడియే?
 తుంటతనంబుగామనిని - దోచుడెనీకిది, మాయాలాఁడి? నీ
 వంటిదురాత్మురాలలదె? | పాపిని వీపుదలంచిమాడఁగక. 277
- క. ఈసాధంబుననిట్లలంకృతులు నీ - శృంగారముల్పిత్రముల్
 వీంబుంగొఱగానివాసనలుది - వృల్లివృల్లియందముక
 మాఁగంప త్తిలిలోటువచ్చుననియే - మాత్రంబుయోజింపవౌ
 రా! సంసారులకిట్టివైభవముగో - రంబాడియే? చెప్పుమా! 278
- క. ఈకార్యంబుల సేమిలాభమయ్యె - యిభృంగినావి త్త్రముక
 బోకార్పందల పెట్టుటేల? నిదియిం - పోపెంసాయేమానోకో
 నాకుందోచఁగలేదునీదుమతమ - న్నాయంపురాజెవ్విధిక
 నీకుక బోధనఁజేసిపంచెనొనముక - నిర్భాగ్యునింజేయఁగక. 279
- క. ఇచ్చకములేకనినుమా | కిచ్చినవాడగుటవలన - నెల్లధనంబుక
 వెచ్చింపుముజనుమమ్మని | వచ్చినగతిసనుచుఁజెప్పి - పనుపకయున్నే? 280
- క. ఈవిధమునమితిఁదెలియక | గావించినయెటులనెగ్గ - గాపురముగడుక
 లాపరియులొల్లెకాఁడై | పోవడె? తానిటులవెచ్చ - ముంజేసినవోక. 281
- ఆ. ఆయమునకువెచ్చ - మధికమైయుండిన | కూలిమిత్రుఁడైన - జోగియగును
 జగతిసదిలిలోమ - మగుసేనితప్పక | యగునుజోగియైన - యక్షరాజు. 282
- క. ఈరీతినియోజింపక | యారా! వ్యయమునకుమూల - మగుపనులుమహా
 గౌరవమనికావించితి | వే? రాజనటంచుఁగొట్టు - నెక్కినమనునే? 283
- చ. చెడుమనిసన్ననిర్దమని - జేసి, వివేకవిహీనుడైన యీ
 గడుఁగివిప్రఁడిఘ్నతమ - కంబునఁగైకొనెరాజ్యమేలుమే

నడిచెలియంగలేకతడ - బాటును జెందిదరిద్రుడయ్యెనిం

కుడుగఁగరాదెయామతము - యుక్తముగాదనితోచలేదోకో. 284

గీ. భూమిఁబాలించుటనఁగదా - బుద్ధిలోన | నులభమనియెంచెఁగాఁబోలుఁదెలివిహీనుఁ
దాయఁబోయింకఁ, బాదుని-యధిపతిత్వమింతకాకంత ? రాజానో-యిట్టిదేదె. 285

క. అనినలుగురుపరిహాసం | బునుఁజేయఁగఁజూచినీవి - భుండునునీవు
తనివిఁగొనిసంతసించుట | కొనరించినయత్నమిది, ప-యోరుహనయనా ! 286

గీ. వృద్ధముగనిట్టితగనికా - ధృములుసేయు | టంతెకాదింపుకైననా - యందునీకుఁ
బ్రయముగలుగదునిక్కము-పేదతపసి | ననుచుఁదలచితివే ? రాజు-నగుటమఱచి. 287

క. నీరాకనిరీక్షింపుచు | కోరికతోనినటనొంటిఁ - గొండలపడునా
వైరమణమానిచయ్యనఁ | జేరఁగరాకుంటనీకుఁ - జెల్లునె ? చెప్పుమా ! 288

చ. పగమదినుంచినపుచెడు - పామువిధంబునఁబూనికీడుఁజే
యగమకముకాపానర్పిసమ - యంబునువేచిపియంబుతోఁపమం
చిగనటియింపవచ్చితివి - నీ ! తెలిసెకకపటాశ్మరాల ! నీ
పొగరునడంచినమగని - పూరిని మేయఁగఁజేతుఁజూడుమీ ! 289

ఉ. ఆరివృద్ధఁడీఖలున - కంగనయాకొఱ ? పుట్టిముగ్ధైనా ?
నైశమబోవకున్న, పయి - వచ్చినదేమియులేదు; యింతలో
బాలిసహింపలేదో ? యని - భక్తియుఁక్తియునీడియుండియీ
వేళకుమెల్లగాపరిభ - వింపఁగవచ్చితివే. ననుం ? బబీ ! 290

ఉ. ఏలిడమైన నొల్లనన - కింపుగనేర్పుననేలి మాటలం
బ్రేలుటలేనిభక్తిఁ బచ - రించుటయొప్పునె ? యాటపాటలం
గాలముఁబుచ్చి నీకుమది - గల్గినవేళను వచ్చినంతనే
మేలని మెత్తునే ? కడుత - మింజనుఁదంచితి వెంచునెంతునే ? 291

క. సీపతిపైఁగల మక్కువ - నావైఁగలుగంగవలదె ? - నాధనమైనక
బ్రాపెవ్వఁడింకనీకుకా | భూపాలుఁడునేనోనీవి - భుండోచెప్పుమా ! 292

క. గౌరవమున నేఁజెప్పిన | తీరునవర్తింపుముచు - ధృఢముగపతివే
మారునచింపఁడె ? పలుకం | గారాదే ? యపుడె మనసు - గలుగకయున్నకా. 293

క. ఇనుమున వైలముపుట్టిన | ముసిడికిఁ దీపొదవినను స - ముద్రోదకముల్
వినుమానముగా వట్టినఁ | బొసఁగదు మీజాతికమల - బుద్ధితలంపకా. 294

క. నినునొల్లను నీతోపాం | దునునొల్లను చాలుఁజాలు - తొలఁగుమువేగం
బునననితోపంబున నిర | నన మొనరించుటయువెఱచి - సంరంభమునకా. 295

- క. కనకాంగి యపుడుమాయా । మునిపదములకెఱిగి హస్త-ములుమోడ్చి మహా
విషయంబు మీఱఁగాని । ట్లనియెనతండ్రై విముఖుఁ - డై వినుచుండెన్. 296
- క. ఓదురీతదూర ! నాయెడ । నేదియు నేరంబుగలుగ - దిదిసత్యముమీ
పాదంబులన యివ్విధి । నాదటవిడినిండనేయ - నగునే ? నన్నుక. 297
- క. గాటముగ నెన్నియిడుమలు । పాటిల్లిన నేనులేదు - బంతివచింపక
నేటినియమంబుగాదిది । పాటింపుదు నీవ్రతంబుఁ - బాయక నెపుడుక. 298
- ఉ. కోరిననుంగహించి మతి - గొల్పదు నీవయినన్నయెవ్వనిం
జేరఁగఁబోదు దిక్కనుచుఁ - జిత్తమునందలపోసి ? యక్కటా !
మీరలెవలకుఁడినుతము - మేలగునోమఱియెట్టిదానో యి
ట్లారక నేపఁగాఁదగునె ? - యెద్దకువచ్చినవేళ మానినిక. 299
- క. మీరుదయమాని చేకొనఁ । గోరకపామ్మనినపిదపఁ - గుఱఁగటికిననుక
రారమ్మను వారికను । న్నారా ? యీకోపమేల - నానైమికుక. 300
- ఉ. పామ్మనినంత నేమరలి - భూపతిచెంతకుఁ బోవుదానఁగా
నిమ్మగు నిమ్మగాకమఱి - యెవ్విధి నై నను నయ్యెమిపదా
బ్జములు గొల్పుచుండెదఁ గృ - పారసమెప్పటికేనిఁగల్గదే ?
యమ్మెయిఁ గల్గకున్న ఫల - మంతియాయంచు మనిందలంచెదన్. 301
- ఉ. నావుడు మానిపుంగవుడు - నాతిమ్మదూత్తులు ధర్మశీలముల్
భావములోన మెచ్చియిది - భవ్యచరిత్రయటంచు నెంచి తా
నావిధమాత్రయండఁచి - యంగనదిక్కు మొగంబుఁజేసి కో
పావిలదృష్టిలంగనిని - రాదఁజోత్తుల నప్పుడిట్లనెక. 302
- ఉ. నీజగజంత మాటలును - నీకవటప్రియమెట్లు నమ్ముదుక
రాజనిభాస్య ! నిన్ననఁగ - రాదది నాదగునేరమేయగుక
నేజరతుండనయ్యమది - నిన్నువరించుట తప్పగాదె ? యే
యోజననుంగొనంగలన - యోగ్యునిఁ దాజవరాలు మెచ్చునే ? 303
- కా. నామైమక్కువ గల్గియుండిననిక - నన్నొంటినిచ్చొటని
ట్టిపర్వంకముమీఁదఁజేర్చి వెనరా - కిందాకనీయచ్చనే
వ్యాపారంబున నొక్కొక్కయండికపట - వ్యామోహముంజూపిన
న్నేపంబూనియె కాదెవచ్చితివి ? నీ - వీచేళకుంగోమరి ! 304
- ఉ. నీవతురత్వముకన్యపుని - నేర్పునెఱుంగుదుమీరలెంతయుక
నీవగుణప్రయుక్తులరు - నిక్కము నన్నిపుడెమరింపఁగాఁ

- జూచెదవిట్టిమాంబలకు - జోటునొసంగెడివాడఁగానుచే
రాచినయంతమాత్రమున - రాలరుగంగలవే? కరంబఱుక. 305
- చ. హితమతి నెద్దివేడినను - నిచ్చెదనంచువచ్చించినేనునీ
సతినిఁగొనంగఁగోరితిన్ - సంగుమనంగనె కొంకెరాజునీ
పతనికిధర్మపత్నివట - యంతటికెక్కుఁడు బుద్ధిగల్గునే?
యతివూ! చెట్టినందొడిమ - నంటియయిండును కాఁబడికక. 306
- క. అనిమన్నింపకకోపం | బునబులికిన యబలమాని - పుంగవునిమదిం
గనలుడుపఁగఁదగునెఱపుక | దనలోయోచించియపుడు - తగనిట్లనియెక. 307
- శా. క్రోధింపందగునే మునీశ్వర! మిముం - గొండాడెదకధారణీ
నాధుం డెవ్వఁడు నాధుం డెవ్వఁడికపై - నాకుకొగనకమీరెకా
దే? ధారాశముగాననుంగలసి సుం - తృప్తికొనఁపొందగరా
దో? ధర్మించినయేమిసేయుదును సం-తోషంబుఁగావింపుఁడా. 308
- మ. కదియంగానటువచ్చి యాకుమడుపుల్ - గప్రంపుబాగాలొసం
గుదునో? గంధముమైనలందునో? నే - గూర్చుండిపాదంబులా
త్తుగునో? కాఁగిటఁజేర్తునో? యిపుడునా - తోబల్కుఁడా! యిట్టమె
య్యదియోచే? దనింతలోనననుమీ - నట్టిట్టనంబాడియే? 309
- క. పగదాననెదిగనాడఁగఁ | దగునా? నన్నుచుమరల - దగ్గఱఁజనఁగా
మగువా! నిలునిలుమంతటి | తెగువా, మగవారియను - తింగొనవలదే? 310
- క. త్వరపడకునియమ మొక్కటి | స్థిరపడినంగానినిన్ను - జేకొననదియె
వ్వరికినిఁజెప్పఁగరాదో | కరిగమనాయబ్బరంబు - గాఁదోచుఁగడుక. 311
- క. నానుడుపుమీరినడువని | దానపుఁగడుబ్రయముగలుగు - దానపునైనం
బూనియొనర్చుముతగుఁదగ | దొనిదికాదనకఁజెప్పి - నట్లుగఁబనులక. 312
- క. తెలియఁగఁజెప్పినపిమ్మటఁ | దలఁకినశపియింతునిన్ను - దప్పక, నాజ్ఞకొ
దొలఁగకఁజేసినబడయం | గలవుమహానుభుమునీవు - గట్టిక, ననుఁడుక. 313
- చ. అలిమలవేణియట్లనియె - నయ్య! తలంపునంతయింపఁగా
వలయునె? మాటిమాటికినిఁ, - బల్కుఁడా! యెవ్వధిఁనెద్దిసెప్పినం
గలఁగకఁజేయుదుకఁబెగుట - గల్గునె? నేవకురాలఁగాదో? నే
గలుగుదునే? యిదేమిపరి - హాసమొనిక్కిమొపల్కుఁడా! తగక. 314
- క. ఈజ్జరమాటలుమీ | కేజితపడుమిమ్ముమీర - లేమదినమ్మం
గాజంకెదరికనమ్ముదు | రాజడ్డనబరులఁ, బలుక - రాదేతలఁపుక. 315

- ప. అనిపలికినయ్యేట్లేని శుభంబగుం గాకయని సంతోషించిమునివరుండు. 816
- క. కనుమనియావర్ధంకం | బుననుండికృపాణ మొకటి - పాలతికనగది
గ్గనదీసిపట్టినవృషు | వినుమువెఱపుమానియొక్క - విషయంబబలా ! 817
- క. ఇదిసీవుగైకొనుము జె | పైదనటుపైజేయదగిన - విధమనియెంతం
డదిగనినివ్వెఱపడియా | వదవతియనుమానమపుడు - మదిగదురంగక. 818
- క. తాపనునిజాచిక్షిత్తం | బీపర్ధంకమునకెటుల - నేతెంచెనుముక
మిపాలగలుగదిదియే | పాపాత్మకులీచటనేమి - పనికిడిగొక్కో. 819
- చ. అరమరదోచెడెల్పడని - యచ్చెరువొందివిసంగగోరియా
గురుకుచవేగిరింపముని - కుంజరుడల్లననవ్విదీనినె
వ్వరుగొనివచ్చిరంచడుగ - వచ్చునె ? సత్యమెఱిగియుంబలీ !
యొరులననేల ? నీదగుని - యొగ మెకాదె ? నుధాకరాననా ! 820
- మ. అనుమానించియెఱుంగనట్లడిగెదే - లా ? యీకుత్రత్రంబునేఁ
గనుగొంటికమదిసీర్ష్యబూనియనురా - గంచెంతయుంగల్లలా
గుననర్తిపుచునన్ను నేమఱిచి - గొంతుకవీడిఖండింపదీ
నినిసీవేయునిపించియుందువిదియే - నిక్కంబుయోచింపగక. 821
- మ. అనినకొగుం డెలుర్పుల్లనంగనయయో ! - యన్యాయమన్యాయమే
మనినేబల్కుదునింకనార ! మునినా-ధా ! యింతపాపంపుయో
జనగావించుదురాత్మరాలనె ? యిదే - చందంబునకవచ్చెనో
యనిమిత్తంబుగనిందు, నేనెఱుంగన - త్యంబింతయొకనమ్ముడా ! 822
- క. వింతలుమీమాటలునే ! సంతటికిఁదెగించుదాన - సనితలఁపకుడా !
కాంతధృతిఁగొందుననిజం | కింతురదేమోయెఱుంగఁ - గిటుకునిజముగక. 823
- క. మీపదములుసాక్షిగయిం | దీపత్రైముచేరినట్టి - హేతువదేమో
రూపింపరాకయన్నది | తాపనరనిదమోపఁ - దగునే ? నావైక. 824
- ఆ. ఏమితలఁచియినట - నిదియెవ్వరునిచిరో ! గానిమత్కృతంబు - గాదుకాదు
సీళ్లలోతెఱుంగు - నిజముదేవుఁడెఱుంగు | నెవరుచెప్పనేర్తు - రిట్టిటంచు. 825
- క. అనినదలయూచియానా | ననువంచింపకుముకాన - నంబుననున్నం
తనతెలివిహీనుడగునే ? | ముని, చాలునుమానుమింక - మోసపుమాటల్. 826
- ప. నీవుమాకపకారంబుఁజేయదలంచినను తెక్కింపకనీయెడంగలప్రియంబునఁజేసియానేరం
బులన్నియుమన్నించితి. ఇంకనీట్టిదుస్సార్థంబులనొనరింపదలంపకు మాయందుభక్తి

గలిగి ప్రవర్తింపుచు మదీయశాసనంబుడప్పుకనడుపుచుండుమని చెప్పినయతనిపలుకులకు
సమ్యుత్తించియున్న యావస్థైలాడింజూచి మరలనకండ్రిల్లనియె.

327

ద. మదకలయానవంతయగు - మంచితహస్యపుమాటనీకుఁడె

పెద్దవినుమీకృపాణముల - భిందుటచేయుక మేలుగల్గెనిం

దిదియెవరుంచినం డెడిన - దేదియులేనిపుడించుకైన నా

యునిలతోలంగుఁబోమఱచి - యుండినదొక్కటితోఁచెనామదిక.

328

క. అదియేమిమాటయని యడి | గెదవేనియుఁడె పెద్దక సుఖించుటకదియా

స్పదమగునుగానతగదని | పదరకునీపలనొక్క - పనిగావలయుక.

329

శా. శ్రద్ధాభక్తులెంగనుగ్రమగుని - స్థంబూని నేమున్నుసం

తద్ధారాశనిపాతపద్వతర్కురీ - ధారాంతరాశస్థలిక

శుద్ధాంభకణముల్బుజించిగృహిమై - శోషిల్లకీశుకైత్రిలో

శోధర్తకమృదుఁగూర్చిచేసితిదపం - బొండొండమూడబ్బముల్.

330

గీ. అటులహూరనిష్ఠనుదప - మాచరించు | నన్నుఁజాలగ మెచ్చిపి - నాకపాణి

కరుణఁబొడమాపియడుగును-వరమటన్న | యపుడుశంకరుఁడౌపుఁడనియెఱింగి. 331

చ. మదిముదమందిభక్తిని న-మమృతించేసినుతించిదేవనే

ముదిమినిఁజెందకుండువర - మంగృహసేయవెయంచు వేడితిక

మదనవిరోధినన్నుఁగని - మంచిదిగాని, యఁజేనీకునే

డదినమకూఱిదింకపయి - నవ్విధిఁగల్గెడు నెట్టులన్ననోక.

332

ఐ. ఇంకఁగొంతకాలమునకు జరాభారంబుసంభవిల్లినపుడునీవుతత్త్వవిచారాసక్తి నుజ్జిగించి

సంసారమఖంబుల ననుభవింపఁ గోరకపడి చనియొకపుడమితేని సర్థించియతనిరాజ్యం

బును భార్యనుఁబరిగ్రహించిప్రభుత్వంబుఁజేయఁగలవాడవు. అసమయంబునభవదీచా

పర్తినియైన యారాజపత్నింబురికొలిపిభీతిల్లక యాపల్లవాధరచే నిశాకాలంబునశయనా

గారంబునందు ఖండింపఁబడితివేని, తక్షణంబున నవయావన సుందరాకారుఁడవై పునర్జీ

వితండవుగాఁగలవు. అటుమీఁదటనీకువార్ధిక్యంబు సప్రాప్తింపదు. పామునినిర్దేశించి

తిరోహితుండయ్యె. అంతసంతసించివరమేశ్వరుని సంస్తుతించియది మొదలు జరాసం

భవకాలంబుఁబ్రవీక్షించుచుండ, ప్రావృట్కూలవిద్యుల్లతా సంకాశంబై నవభక్తమయా

వస్థయా వేకించెనప్పడు.

333

మ. గిరిజాపల్లభుఁడానతిచ్చిన జరా - క్లేశాపనోదప్రకా

రరహస్యంబు మదిందలంచినుతపో - రక్తికవిసర్జించి స

త్వరనిచ్చోటికివచ్చినవిభునినే - ప్రార్థించికైకొంటినుం

ధరివొనిన్నునురాజ్యముకొనియిధా - ర్థంబోవిసీలాలకా!

334

క. అగజాపతివాక్యముపా | ల్లగునే? పుడమియునుమిన్ను - నట్టిట్టెనక

'మగువో! కోరికినఫలం | బగుటకుతటియొడవెనిచట - నన్నియంగూడెక'. 335

చ. ముదుకడనాటచేమఱచి - మాన్వైరహస్యపు వచ్చరిత్రముక

విదితమునేయనైతినిది - వెట్టితనంబగుఁబో, లతాంగిరో!

యదిమదిదోచెనిప్పుడు శి - తాసినినిన్నునుఁ జూచినంతనే

ముదిమిదొలంగిననుసుఖ - ముకబడయంగల నింకనెంతయుక. 336

క. వలిఫలితాంగుడనగునా | వలనకనుఖమొందనీవు - భావించినచోఁ

గలుగదుమే, లగజాపతి | దెలిపినపనిఁజేసినవ్య - దేహముఁగొందుక. 337

చ. అరమరమానియీనునిశి - తాసినిఁగైకొని పూనినీవుతీ

వరమునమద్దళంబుఁదెగు - పందెగ్రవేయుమునాకుఁగల్గునం

దరనవయావనాకృతిపి - నాకివరంబిదిభీతిలేదునా

సరసమరమ్మునమ్ముముని - జంబగునింతయుఁ గిరభాషిణీ! 338

క. ఈపనినొనరింపంగా | నోపననఁగరాదుసౌఖ్య - మొందెడుమార్గం

బోపద్యనయన! యిదియా | పాపపువార్ధిక్యబాధ - బాయున్నన్నుక. 339

క. నీపతిదానవ్రతముక | నీపాతివ్రత్యమహిమ - నేఁడుఫలించెక

నాపలుకులువినుము త్రమ | రూపముఁగైకొందునిపుడె - రూఢంబబలా! 340

ప. నామాటలనాలకించిచెప్పినభంగిఁజేయకమదీయాజ్ఞోల్లంఘనంబుఁగావించువేని, యనంతం

బగుపాపంబు సంఘటిల్లినంతియకాక నిన్నునునీభర్తనుంగడువరానియిడుమలనొందఁ

బాల్పడంజేయుదునుమీ! ఇన్నిసంకటంబులకులోనుగానేల ? నామేలుఁగోరుదానవైన,

మచ్చాసనం బతిక్రమింపకచెప్పినకార్యంబు నెఱవేర్చి నవయావనశోభాకారండవైన

నన్నుఁగూడి సమస్తభోగంబులుననుభవింపుము. మనకికమేలుకాలంబగుంగావున సంక

యభయంబులుమానుము. తరుణీమణీ! ఇదెకైకొనుమనియాశ్చర్యంబు నయ్యంబుజవదనచే

నొంగంగిన, నెంగంగినతల్లిఁబునమారాడనోడి శిష్టహస్తయైసపరాశక్తియుం బోలెనిలి

చియున్నయశోవతింజూచి వానంయమియిట్లనియె. 341

మ. అనుమానించెదవేలనే? విధుముఖి! - యాలస్యమండేయకొ

య్యనఖండింపుముమత్స్వరూపమిపుడె - ట్లెనోవిలాకింతువిం

తనెనేనేవదియింపనేమిటికి? సిద్ధ - న్తుత్యుండికుండొసం

గినమేలైనవరంబుదప్పుదుజరా - క్లేశంబువీడుకనకుక. 342

క. క్రుటిలోననీవునన్నిపు | డిటుగనుచుండఁగనెనేవ - హింపుదుఁడుము

చ్చటయగువినతాకృతినిం | కిటురా! నిస్త్రింశమెత్తు - మేయుమటన్నుక. 343

- క. నుడువులుతడబడబడములు | గడగడయనివడకుమండ - గాభయపడియా
జడదారివేగిరంబును | నుడుగనిపూనికయుఁగాంచి - యువిడవెఱువునక. 344
- క. ఓపుణ్యమూర్తి! కటకట! | కాపట్టు మొనిజమొయెందు - గలదీపాప
వ్యాపారమవనిదగునని | ప్రాపగుమిముసంహరింప - బాడియో? నాకుక. 345
- క. మైచలియించెడువిన్ననె | యోచెల్ల! యకాశ్యమనక - యోజింపకయి
ఘేచెలువనీయనేర్చుక? | యాచించినయెట్లొసంగె - హరుడేవరముక. 346
- ఉ. మున్నెవరైననిట్టివర - ముంగొనిరే? భువిలోననెన్నడుం
గన్నదిలేదులోకులన - గామతీవిన్నదిలేదుచాలజా
వన్నజనుల్లలంకుదుర - యారె! మిముంబలెఁజావఁగోరువా
రెన్నఁగెందులేకము - నీశ్వర! చిత్రముగాఁగఁదోచెడిక. 347
- క. నామానసమెఱుంగుటకొఱ | క్షిమాడ్కినిబలికినార - దేమోయారా
రా! మిమ్మునమ్మియుండెడి | భామినినగునన్నఁగలత - పఱుపందగునే? 348
- ఉ. చెచ్చెఱినింపుమిఱునను - జెంతకుఁజేర్చఁగరాదో? చేరఁగా
వచ్చినయంతలోనెయొక - వాడముఁగల్గునజేపినారు మీ
రిచ్చక మైనమాటయొక - లేనియుఁబల్కుకయంటనీకనే
డిచ్చ నెఱుంగనోమఱియ - జేలనొయివ్విధినుంటఁజెప్పఁడా! 349
- ఆ. కత్తియొకటినిచ్చి - కుత్తుకఁగోయుమం | చనెదరిదియుధర్మ - మగునె? మీకు?
మిమ్ముఁదునిమియేమి - మేలొండఁగలదాన | నెటులనేఁదెగింతు - నిట్టిపనికి. 350
- గీ. కోరిననురాజునడిగిల్లె - కొంటిరింత | లోననాయందువెగలేల - బూసవలసె ?
మీకుఁమ్రొక్కెదఁగాని, యీ-వ్యాకులంపుమాటలనుమానుఁడా! విన-మననురాదు. 351
- క. మీవిషయంబునలోపము - గావించినదానఁగాను - కలిగిననదియే
దోవినరింపుడ! కోమలి | నీవిగముననలఁచదగునె ? - యెడదఁగలంగక. 352
- వ. అనినశిరఃకంపంబొనరించియాచనలాక్షీనీక్షించిపారికాంక్షియిట్లనియె. 353
- క. లోపములెంచఁగఁబూనిన - జూపట్టకయున్నె ? ముగుడ! - నురులందైనక
నీపలుకులుచిత్రంబులు | లోపవిహీనుండుగలఁడె ? - లోకములోనక. 354
- క. 'వినిపింపుమునానేరం' | బనియంటివినేరమిట్టి - దనితెలిపినయే
మనియెదవో, నాకాసన | మునునడుపకయుంటనేర - మోమఱికాదో. 355
- క. ఇదిసీయెడఁగలనేరమె | గడ; యింతటికెక్కుడేమి - గావలయును? నీ
మదియొప్పుదేనియూరక | వదరకపామ్మింకపెక్కు - పచ్చియింపకుమీ! 356

క. కోరినపని నెరవేర్చుగ | నేరనరుచుమలకరాదు - నీవనిసేము

న్నేరూఢిగబలుకగలే | దే? రాజీవాప్య! చెపుము; - యిట్లనడగునే? 357

చ. అతులితపుణ్యలక్షణ శు - భాంగినొకర్తుబరిగ్రహింపఁగా

వ్రతమునుబూనిపల్లెలును - పట్టణముల్బలుమాఱుకోనినే

వెతలుసహించినుంతయును - వేటనొందకసంచరించి, యీ

సతితగునంచుతుట్టతుద - సమ్మతిమైనినుఁగొంటివెట్టివై.

358

క. నీవలననాయభీష్టం | బీవేశఫలించుననుచు - నెంచితినిదియే

మోచెగటుగనీవుమదిక | భావించియొనర్పననుచు - బల్కితివికదా! 359

క. ఈపనిజేయమిచేసగు | పాపంబట్లుండయింక - వైబొసఁగెడిమ

తోపానలోగ్రకిలా | తాపశ్లేశంబునీకు - దప్పు నెకుమతీ! 360

క. పొమ్మునుటయుభయమునఁబా | దమ్ములుగడగడవడంక - దత్తరముననే

నెమ్మొయినిమ్మునిమదిఁగో | పమ్మునుదొలగింతుననుచు - భామినియంతక.

361

క. కరమునఁగలకరవాలము | ధరనిడితనగుండెపుడు - దటతటబుదరక

చిరునదనంపుమునింగని | త్వరయున్వైఱమిఱిగోట - దడియాఱంగక.

362

క. కురుగముల నెగయఁబాపుచు | నరముడినదోచుచును - కటువైవైటక

సరినొత్తుకొనుచునించుక | సరసముజనిమొక్కిభక్తి - సంధిల్లంగక.

363

అ. నిరపరాధినినగు - నెలఁతనునామిఁద | గోపగింపఁదగునె - తాపనేంద్ర!

మిమ్ముబొంట్లకీడు - మేలునెంచకయున్న | జెడుదుమంతకంటె - జేయగలమే? 364

క. ధనకనకపద్మచయవా | హసరాజ్యయుతంబుగాఁబ్రది - యంబుననన్నుం

గొనియనుభవింపకెవ్విధి | ననురా! ఖండింపు'మనుట - నాయమే? చెపుఁదా! 365

క. ఈపనినిజేయుమనియా | జ్ఞాపింతురటంచుఁదెలియ - జాలకధృతినే

నేపద్ధతి నెది నెప్పిన | నాపద్ధతిజేయుదాన - సంటిమహాత్మా!

366

క. తెలిసినవారలుమిరీ | కొలనాయుడిఁగట్టఁదలఁపు - గొనుటరయంగా

తొలిబాముననేజేసిన | కలుషముగావలయునొండు - గాదుమునీర్ద్రా!

367

ఉ. ఒల్లనివారలొల్లకయె - యుండకనన్నును రాజ్యముకొనిరుదో

వెల్లివిరికధరావరుని - వేడికొనంగతమేమి? కోరియి

లైల్లబరిగ్రహించినపు - డిష్టముదీఱంగ సర్వభోగము

లైల్లకొనంగమీరనుభ - వింపకఁజాడలపోయటాహ్వానే?

368

చ. అనియుటులై నృవాక్యముల - నవ్వరగాత్రివచింతువున్నమిం

చినకిముకకమునీశ్వరుఁ 'ఢిసీ' యని మెచ్చక రూఢుద్వహులం

- గనియదలించియిట్లనియె - గారడమెల్ల సెఱుంగనయ్యెనీ
చనవులు జెల్లవింకనను - సంకటపెట్టికుపామ్యువల్కుకా. 869
- క. సత్యమువిడిచినసీసాం | గత్యముకొఱగాదుమాకు - కాడెఱుంగవునీ
వత్సంతథర్మ వేదివి | హత్యయొనర్చుదువే! పుణ్య - మారడిఁబోదే! 870
- క. న్యాయాన్యాయములెన్నికఁ | జేయంగలదానవైనఁ - జెప్పుమునాతో
నీయాజ్ఞ మిఱననలే | దా! యిపుడేమయ్యెమాటఁ - దప్పుటకాదో! 871
- క. కానిమ్ము సేఁడురేపటి | లోనీమదమడఁపకున్న - లోలాక్షిరో! నే
మానినిగానటుమీఁదట | హీనంబగుమారుపేరు - నిడుమీనాకుకా. 872
- చ. ముదుకడనాటచేఁగలిసి - ముచ్చటఁ దీర్చుకొనంగలేకయా
మదనవిరోధిమాటయును - మర్మముఁజెప్పి 'వధింపుమీననుకొ
ముదమునయాపనాకృతినిఁ - బొందుదునిత్తటి' నన్ననాకుమే
లొదవుటకెచ్చయించకదు - రుక్తులువల్కెదవోర! చెల్లునే? 873
- ఆ. వయానువాడవైన - వదలకనిమఁగూడి | యందుననితలంచి - యూఱడిలక
యొనరనన్నునొల్ల - కుండుదానపుగాన | యదియకృత్యమొప్పు - నంటివిపుడు. 874
- క. నాపలుకులొల్లకుండినఁ | బోపొమ్మిటనుండవలగు - భూపాలుండో
నీపతిచెంతకుఁజనిన | ల్లాపంబులనాడుమనిన - లలనచిడిముడికా. 875
- క. బెదరితననొల్కఁతుదితో | పెదవులఁదడుపుచునిడేమి - విపరీతమునేఁ
దొదవే! నికనేమిసేయుదు | మదిదోఁచదటంచునెంచి - మానింగనితాకా. 876
- ఉ. మీరలునాపయింగినిసి - మిక్కిలినిర్దయులై మనంబునకొ
వైరముఁబూనియింకనెటు - వంటివెతల్లలిగించి చెంతకుం
జేరఁగనీకవిడ్వరముఁ - జేసినఁజేతురుగాక బుద్ధియీ
క్రూరపుకార్యముకొనలుపఁ - గొల్చుదునిక్కిముగాఁగఁజెప్పెదకా. 877
- క. తిట్టిననిలువెదలంగా | నెట్టినఁగోపించియెంత - నిందించినకొ
గొట్టిననోర్చినసేనీ | కట్టడిపనిఁజేయఁజాలఁ - గటకట! వెఱుకుకా. 878
- చ. మీరు బరాయుతులై యుండినను నామదికింబ్రయంబు సర్వవిధంబులవెగటొందక మీ
యిచ్చానుసారంబుగా మెలంగుచుండఁగలదాన యాపనాకారంబుసంప్రాప్తించుననిచే
జేతమిమ్ముఖండించుటకెట్లాడంబుడు? నిదితప్పుగా నెంచకమన్నింపుడు. 879
- క. అనిఖండితముగఁ బల్కిగఁ | దనలో యోజించి మాని - తలయూఁచి దలం
చిన కాత్యమునెరవేరఁగ | ననువగుమార్గంబునెంచి - యపుడిట్లనియెకా. 880

- గీ. విలంబో, నిన్నుఁ బ్రార్థించు-టివ్విధమున | నేనెఱుంగనే ? యింక నల-యించులాగు
నింతదనుకను మీకుఁ గీ-డెంచరాద | టంచునా మదిలో నిశ్చ-యించియుంటి. 381
- క. మేలై సంగీడైనను | వాలాయందెట్టి బెడద - వచ్చినవచ్చుకొ
పోలపుమీమాటలు వినఁ | జాలనునే, నంటివదియ - చాలును నుమ్మీ ! 382
- క. నీవుగనుచుండఁగానిదె | చేవదనర నెవ్విధమునఁ - జేసెదనో యా
వైవేడుక లెట్టివియో | తీవరపడకుండు మిపుడె - తెలియఁగవచ్చుకొ. 383
- ప. అనిదెగ్గనఁతల్పంచుననుండిఁగియిదెభయంకరంఁదై న పాపంబునాపాదిల్లఁజే సెదనటుమీఁద
నీవు పడుపాటులుబై వం బెఱుంగుఁగాక, యనియుగ్రుండైయావిరబోణియంతకుపూర్వ
మునేలఁబడవై చియున్న వాలుఁగలగొని ఝళిపించి కోపంబున నిట్లనియె. 384
- క. నెతఁబడి కొన్నవరంబును | వితఁజేసితివోటనీకు - వేదనయును దు
ర్గతియుం బొరయించుటకుం | బ్రతిసంగావిందుకొంటి - బాపెదనేపుకొ. 385
- క. పతియాజ్ఞ యునామాటయు | మతి నెంచక నీవుధర్మ - మార్గమువిడి దు
ర్మతమును బూనితివిపతి | వ్రతవే ? నీవెన్నకపట - భాషిణివిగదా ! 386
- క. లలనా ! ననుఖండించుట | బలితంబగుదోషమనుచు - వలికితివిదె; నే
తలఁచుంచు కొనెదనిపుడీ | కొలనీకుంఁగాకయెరుల - కుం జెందెడినే ? 387
- క. చూడుమని మునికృపాణముఁ | దోడనే ఝళిపించిమెడను - దునుముకొనంగా
యోడక యెత్తెందటుకునఁ | జేడియతనచేతులడ్డు - జేసిభయమునకొ. 388
- ఆ. వలదువలదు వలదు - వాచంయమిశ్వర ! | త్వరపడంగఁదగునే ? - తాకుడయ్య !
సకలధర్మములును - జక్కగా నెఱింగియు ! నాత్మహత్యదోష - మనితలఁపరే ? 389
- క. అనిపలికి పట్టఁబోయిన | మునియాముద్దియనుఁ జూచి - పూనికచెడునో
ననబోణి ! చేరరాకుము | తమవెన్నటికై నఁబోవు - దలఁకేమిటికొ. 390
- క. పలుకఁగవలదికనీ నీ | తులువందునె ? యాత్మహత్య - దోషంబనుటం
దెలియనివాడెనే ? యన్యుల | నలయించుటకైన, పాప - మనియేలయగుకొ ? 391
- ఉ. నన్ని పుడెడిగింపకుము - నానుడిఁగైకొనకుండి మాన్పరఁ
జన్నె ? భవత్ప్రియోత్తులకు - నెంతయుండెడివాడఁగాను నే
నేన్ని సకార్యమిట్టి తఱి - నేలయొనర్చక మానుదుకొ ? మఱి
మన్నును నిష్ఫలంబనుచు - నవ్వలికిం జనినిల్చిగీరకొ. 392
- చ. మదవతి పెక్కులాసలిడి - మాయలమారి మునీంద్రు మార్గముకొ
మదినిడలఁచి మాన్పినను - మానఁడిలందు నిబ్రహ్మయత్నముకొ

బ్రదిలెడు దైర్యమేమివెతఁ - బెట్టదలంచిన వాడొయంచుఁ బె
ల్లాదవునునోవృధక వగచి - యోజనకేయదొడంగ నివ్వధిక.

393

క. ముని నెప్పినపనిదప్పక | యొనరింపుమటంచుబలిక - నున్నీళ్ళరుడే
తనిపనుపులదలపొసిన | వినఁగూడనివయ్యోనేమి - వెరచిపుడెంతుక.

394

క. తగునీపనియనినేతునో | తగదనిమానుదునో యెవ్వ - ధంబుకుభంబో
తెగువకుఁబూనెనునేడితఁ | డగచాట్లకుఁబాలువడితి - నకటా ! తుదకుక.

395

మ. తగదీదుర్వ్యవసాయమన్నదనకుం - దానైనిజగ్రీవమి
వ్యగఖండించుకొనంగఁబూనెనిదియుం - బాపంబ, దానెట్లునుం
బగతోఁజావఁగనిద్దుడయ్యెనికనా - వాక్యంబులాలించునే ?
తెగినేజంపినజంపకుండిననునొం - దించుంగదా ! దోషముక.

396

ప. కావుననేతద్ద్యాపారంబుదగదనివెఱచి నేనొర్పకమానినను, నితండుకంఠంబునుఖండించు
కొనుటనిక్కువంబు. మదీయవల్లభుండితనికి నన్ను సమర్పించుసమయంబుననెట్టికార్యంబుఁ
జెప్పిననునితనిమాటకుమారాడక యాజ్ఞానువర్తినివై ప్రవర్తింపుమనిశాసించియున్నవాఁడు
సత్యసంఘంఁదై నపతిశాసనంబునతిక్రమించుటయు క్తంబుగాదు. కానమునీర్ష్యనియాజ్ఞ
ప్రకారంబునడుచుకొనుటయు క్తంబుగాదోఁచుచున్నయది. సర్వంబునుభగవత్సంకల్ప
ప్రకారంబునఁబ్రవర్తిల్లుచుండు, నీవిషయమైచింతించుటవలనఁ బ్రయోజనంబుగలుగదు.
ఇంకనుగొంతయతనికడంకమాన్వఁ బ్రయత్నించిమాచిపట్టువీడకున్నచో నేనఖండించి
భూపాలునికట్టిడి నుల్లంఘింపక మెలంగినదాననయ్యెడనిమ్మునీంద్రుండు సెప్పినలాగున
యావనయావంబునొందిపునర్జీవితుండయ్యె నేనిసంతోషంబ. కాదేనికాఁగలరీతినిగాఁ
గలదనిచివారించి, తొలుతనతనియూఁతువనుడుపనిశ్చయించినిస్త్రీశంకంబెత్తి ప్రవేశింప
గమకించుచున్నయతనిఁగాంచివారించియిట్లనియె.

397

క. తగునయ్య ! యిట్టిపనికిం | దెగువపహించుటయు, మీకుఁ - దెలుపఁగఁగలవా
రుగలరె ? లోకములోనక | మగువనునేననఁగనెంత - మాత్రముచెప్పఁదా !

398

క. ఎలదుడుగుడనిన, యతఁడే | ఎలవనిమాటలనువిడుము - వారింపగనీ
ఎలనంగాదూరకయా | ఎలబొమ్ముభయంబులేదు - పనితరొ ! మాకుక.

399

క. కాసనముమీరినపుడే | నీసవ్వడిఁదెలిసికొంటి - నీకుకమానై
వ్యాసంగమేల ? చావం | గాసన్నద్ధుండైన - కాలములోనక.

400

శీ. అనతివీటిఁబుచ్చియిపు - డొసనికాదనివల్కుచున్నని
న్నీనిశితానినేసిపాలి - యింపుదుఁగాని, యటైనగిన్ననా
లోనఁదొలంగడికిఁ ద్రుటి - లోకొలనీయొడిఁగట్టియేవఁగాఁ
బూనితి, నాటచేబ్రతికి - పోవఁగఁగల్గెనునీకుపూపిసి !

401

- చ. పుడమియురాజ్యముకొభట స - మూహమునింకనుఁగల్గెనర్వ మే
 గుడఁగొఱలేకఁగైకొనిన - వాడనుభూపతి నైనవాడనా
 సుధువునులేక్కనేయపు గ - నుంగొనుమయ్యెడిలాగు, నెత్తబో
 యెడిబరువెద్దుతోఁదొలుత - నింతనిచెప్పనడేటికింజూమి! 402
- గీ. అనుచుమునివల్కుటయు, నింతి - యైనమీర | లేమిగావింపుమనియెడ - రిపుడునన్ను
 తెలుపుఁదా! యంచునడిగె; నేఁ - దెలుపలేదె! యవిష్టధంబునునీతోడఁననియెనతఁడు. 403
- వ. ఇట్లువచ్చియించి ముని తనమనఁబున, నిష్పండికప్పరగంధినామ్రయత్నంబు ననుసరించినడు
 చుకొనునదియునుబోలె తోఁచుచున్నది. యటులనగునేని నాయుద్దేశంబు నెఱవేఱంగల
 దనిసంతసించుచుండ నయ్యంతియొక్కింత విచారించియతనింజూచి. 404
- క. అన్నియుఁదెలిసినమీరే | నన్నీదుష్కార్యమిపుడో - నర్పమనెదరే
 మున్నదికననఁగయ్యాకొల | కున్నే నెటుబాలుపడుదు? - ఘోరంబక! 405
- క. మీమాటనువివవండిన | నేమోమఱివిన్న నేమొ - యేకీడిపుడిం
 దేమాడ్కిఁగలుగునోనా | లోమిక్కిలికొంకువెఱగ - లుగఁగాఁదొడఁగెన్. 406
- క. ఎటుల? నననుముఖుఁడైయా | జటియిట్లనునబల | వలదు - సందేహమునీ
 విటురమ్ముకొనుమునాలుం | దటుకునఖండింపుమపుడె - తరుణుడనగుదున్. 407
- క. పిమ్మటజరతుడననియెడి | పిమ్మటవర్జించిచాలఁ - బ్రియమునఁబలుచుం
 దమ్ములనింపగునయ్యై | దమ్ములదొరకేళిలోన - నలరింతునినున్. 408
- క. పేలా! వ్యర్థంబుగనే | నేలాచావంగనెంతు? - నిందుననాకున్
 మేలాదవకయుండెడివో, | నాలోచింపకుముదీని - కైయనివేడ్కన్. 409
- మ. మునినిస్త్రింశ మొసంగినంగొనియధా - పూర్వంబుగానాత్మయం
 దుననెంతేనియుభీతినొందియిపుడీ - దుష్కార్యముకొనాహసం
 బుననేనేవిధిఁజేయనేర్పనకటా! - పూన్కికొనినారింపనెం
 చినయత్నంబుఫలింపదయ్యెననర - ట్లింపంగదేయిశ్వరా! 410
- గీ. ఇంతకదన్న మనివయం - డింగలమున | నేయిఁజిలికినయట్లగు - నిశ్చయంబు
 చెల్లరే! యిపుడేనేమి - నేయుదాన | నిట్టిపాపంబు నెట్లాడి - గట్టుకొందు. 411
- గీ. అనుచుఁజింతింపుచున్నల - తొంగిఁజూచి | యతఁడువేగిరపెట్టియి - ట్లనియెనహహ!
 వనిత! యెంతనేవద్యనే - వాలునొసఁగి | సంహరింపుమువేవేగ - జాగువలదు. 412
- ఆ. లేకపైననుకులేదుపాపము, సత్య | మిదియధర్మమునుచు - నెంచుకొను
 నేనెఱుంగనట్టిఁగింతిలేదెందు | ర్పజ్ఞాడండ్లుదాని - వలననన్ను. 413

చ. తలకకుమింకఁబాపముగ - దా! యని మానసమందుస్వర్గముం
దెలియఁగవచ్చునీకువిను - తింపఁగఁజాలినరీతిమీఁదటఁ
కొలయొనరించుటెట్లనుచు - గుండెదుఱే! భయంబుగల్గునే!
యలఘుతపఃప్రభావయుతు - లై నమునీంద్రులొనర్చునేతలఁ.

414

క. కావునసత్కార్యంబని | భావంబుననెంచియొందు - భావింపకల
క్షీవిభునిరూపమేర్పడ | వేవేగంద్రుంచియనుభ - వింపుముసుఖముఁ.

415

క. అనిచెప్పినపుతపత్నిం | ద్వరఁజేసినయతినియాజ్ఞఁ - గదప్పఁగలేమిఁ
కగమునఁదాఁబట్టినయా | కరవాలముఁజూచిమునిని - గనిమైవదఁకఁ.

416

చ. పరమకృపాలవాలుబుధ - భావవిలోలునుశీలునద్దుజా
కరుసంహలునీలతను - గాంచనచేలునిశాటకాలునుం
దననుకపోలుభూధరుని - తామరసాక్షుని భక్తజాలునిఁ
శరధినుతానుకూలునెద - సంస్కరియించి నమస్కరించితాఁ.

417

ఉ. ఓకమలోద్భవారమణి! - యోసుజనావన! యోపరాత్మరా!
యోకలుపాట వీడహన! - యోమరమద్దన! యోజనార్దనా!
యోకరిపాల! యోవిమల! - యోసకలాత్మక! యోదయాకరా!
యోకమనీయవేష! కుగ - రోద్ధర! నామొరనాలకింపవే!

418

సీ. నీలాంబుదశ్యామ - నీశామనః కామ - శ్రితజనపాల పో - షితకుచేల
నాగభూషణమిత్ర - నాగరాణ్ణతిప్రా - విమలాంతరంగ దు - ర్విషయభంగ
విశ్వకల్పధార - విశ్వేశసుకుమార - ప్రకటవై రివిరామ - భవ్యనామ
సామజానీతకాల - సామగాన విలోల - రాజితహార స - ర్వజ్ఞధీర

గీ. సన్నతశుభాంగ యోగిహృ - జ్జలజభృంగ | తరణికోటి ప్రకాశ సం - తాపనాశ
యాదిమధ్యాంతరహిత వి - ఖ్యాతచరిత | కలుషముల నొందనీయక - గావువరద.

419

శా. నీవేదిక్కిఁకదుష్టసంహర జగ - నిర్మాణ పాండిత్య పూ
ర్ణా! వేదాంతపద స్వరూప! నిరతా - నందా! ముకుందా! యుపేం
ద్రా! వాణీపతి ముఖ్యవందిత! యనం - తా! శాంత! సత్యప్రియా!
దేవా! నామొరనాలకించి మదిసం - దేహంబు వారింపవే!

420

ఉ. ఈమునితల్లజుండు ధృతి - నిత్రేటి 'జంపుమునన్న'టందు నా
చేమొగినిచ్చె ఖడ్గమును - చెల్లెర! యింతటి ఘోరకృత్యముఁ
భామిని నేయఁగాఁదరమే! - పాపమునిట్లాడిఁగట్టి పోవఁగా
నేమొకొపూనెనేడితఁడు - హేపరమేశ్వర! గావవేషఘట.

421

మ. సభలోదాయలు కోకనూడుపుత్రతీనో - శారీ! జగన్నాయకా!

సభసంకాశవి నీలవర్ణ! వనదా! - నారాయణా! శ్రీధరా!

శుభదా! కాపుమటంచు గృష్ణమదిలో - స్తోత్రంబుఁగావింప, వే

గభయంబుజ్జ దొలఁగించి ప్రోచినవిధిజ్జ - గాంతజ్జనమఁగానవే! 422

క. ఖండింపననినఁ దానే | ఖండించుకొనంగఁ బూనె - గడుకోపముతో

యొండనఁగలేకనే నీ | దుండగ మొనరింప భృతినె - దోడరఁగవలసెజ్జ. 423

ఆ. ఆడినమాటచెల్లనని - యాజ్ఞయొసంగెను మారువల్కఁగా

నోడియకార్యమయ్య నిపు - దొప్పితిఁ జంపకదీఱింకఁ జే

యాడిననాడమన్న; మది - యందునినుజ్జ స్మరియించి పూనినే

గూడునుమాడదంచనక - గొంకకమానిని సహరించెదజ్జ. 424

గీ. అనిజనార్దను నతిభక్తీ - నాత్మనెంచి | భయమువర్జించి ధైర్యంబు - బాదుకొలిపి

వెలదికరవాలమును ఝుళిపించియెత్తి | యనఘ! కర్తవ్యమెఱిగింపుఁ-డనినమాని. 425

క. లలనా! మాటికిమాటికిఁ | బలుకఁగావలెనె? యిన్ని - పలుకులుగలవే?

తలఁపున సందేహింపక | వెలయఁగఁబడించి పిదప - వేడుకఁగనుమీ! 426

క. ఇదెవత్తుకఁ జూచితిని | యృదవదతో బ్రాద్దువోయె - నాలస్యముఁజే

సెదవేలా? యొకవ్రేటునఁ | బడరకఁద్రుంపుచు శుభంబు - బడియందుమనినజ్జ. 427

స. కలికికరంబునందుఁగల - ఖడ్గముతద్దృహ దీపకాంతిచేఁ

దళితళలాడ ముంగురులు - దాపలిచే నెడఁబాపు కొంచుఁదాఁ

దొలఁగిన వైఱుకొంగుఁ జను - దోయిపయిజ్జ సవరించుకొంచు ని

శచ్చలమతినిల్చి వేలుపులఁ - జాలఁగభక్తిదలంచి యాత్మలోజ్జ. 428

క. నావలనలేదునేరము | గావింపఁగరానిపాప - కార్యంబునునే

గావింపవలసెనోభూ | దేవ! ద్యోవాణి! మీరు - దీనికెసాక్షుల్. 429

నీ. సృష్టిస్థితిక్షయ - సిద్ధసంకల్పలై - కీర్తింపఁబడుయోత్రి - మూర్తులార

ప్రజ్ఞావిశేషలై - భవపరిపూర్ణలై - ప్రణితినివెలయుది - కాబులార!

ప్రాప్తానుకూలం - పద్విపత్ఫలదులై - ఘనతఁజెందిన నవ - గ్రహములార!

మానితోన్నతసత్య - మార్గసంచారులై - చాలభాసిలుసూర్య - చంద్రులార!

గీ. తపసియాజ్ఞను నేదలఁ - దెల్పియిపుడు | కొలయొనర్పఁగమదినియ్య - కొంటినమ్ముఁ

గలుమ మొందఁగనీయకఁ-గావరయ్య! | మిగులవేఁడెదమిముమిము-మిమ్ముమిమ్ము. 430

ప. అనిసంస్మరించిసాహసంబునభండానురసంహారోద్ధృక్తయైన సమయంబునఁదోచినచా

హుండియంబోలెయప్పుడు,

క. అశీఘ్రపాదయైకర । వాలమునంకించియైతి - పనితానుజీయా
భీలగతి నే సెమునితల । నేలపయిందునిపిపడఁగ - నిమిషార్థమునకొ. 432

కా. అనారీమణియవిధిధంబుననిజా - జ్ఞానీనయైద్రుంప, యు
గ్రానేజచ్చితిజచ్చితింజెడిపెనకొ - శుండింపఁగాఁబూనెగ
మా ! నన్దాపుమ ! యందుజచ్చునపుడా - మారీమఁడెట్లార్చెనో
తానాలక్ష్మణుఁజీరి, యట్లఁబయిం - తంగ్రిందఁగూలెకొవెనకొ. 433

ఆ. మునివరుండునచ్చి - భువిమీఁదబడుటయుఁ । గాంతవజఁగుఁజెంకి - చింతమీఁ
నేమి నేయుదాన - నికనందుఁగ్రభమ । మడరినిలిచికనుమ - మిడుకఁదొడఁగె. 434

ప. అనిచెప్పిన, యవ్వలివృత్తాంతంబెట్టిదనియడుగుటయు. 435

ఉ. దారుణవహ్నిభక్షణ ! ముద్రప్రదః ! తాపసలోకరక్షణ !
భూరహయుగ్మభంజన ! ను - భూషణోభిత ! భక్తగంజనా !
సారసమిత్రణోటిసమ - సన్నతతేజ ! హరీ ! కిరీటివం
ద్యా ! రిపుజాలభీకర ! జ - యంకర ! భూశమణా ! దయాకరా ! 436

క. పంచాయుధగఢ ! పావన ! । పంచాయుధజనక ! దాన - వన్విపపటరీ
పంచానన ! కమలాసన । పంచాననముఖ్యవినుత ! - పావననరితా ! 437

భుజంగప్రయాతము

త్రిమూర్తిస్వరూపా ! స - తీపుష్పచాపా !
రమాలోలభూపా ! ప - రా ! నుప్రతాపా !
సమీచీనభావా ! ప్ర - శస్తప్రభావా !
దుమాకాంతపాలా ! ని - యాధార్థమూలా ! 438

గద్య.

ఇది. శ్రీమద్వేంకటేశ్వర వరప్రసాద లభానర్గళచతుర్విధ కవిత్వమహత్వైభి
రామ, భూసురకుల క్షీరపారావారపవ్వశ్వరీసోమ, శ్రీవత్సగోత్ర
పవిత్రాప స్తంబనూత్ర, సావిత్రీలక్ష్మీనృసింహృపుత్త్ర,
సుకవిజనవిధేయ, పిచ్చయనామ గేయ ప్రణీతంబగు
విజయాశ్వనరిత్రంబను ప్రబంధంబున నుత్తర
భాగంబునం ద్వితీయాశ్వాసము
సంపూర్ణము.
శ్రీమద్వేంకటేశ్వరార్చనము.

శ్రీరస్తు.

విజయాశ్వ చరిత్రము

ఉత్తరభాగము

తృతీయాశ్వాసము.

- క. శ్రీరస్తు! దేవకీపను | దేవస్తత! పాపనాథి - ధేయ! చిదానం
దా! విశ్వంభర! ఘణిరా | ధ్రావాగ్రస్థలనివాస! - రాజవిలాసా! 1
- ప. దేవా! అవధరింపుము. సద్గుణగణవిశారదులగు శౌనకాదులకు, సన్నతపుణ్యకథాశతాం
గనూతుండగునూతుండిట్లనియె. నవ్విధంబునఖండితంబైన మునికేబరంబునుగాంచి
యశోవతివిద్రమాకులమానసయొక ర్తవ్యంబుదోషక ఖడ్గహస్తయైయట్టెనిలిచి యుండ
నయ్యవసరంబున. 2
- ఉ. వాకిటనున్న యుగ్రుడుక - వాటముచెంతకుఁ బోయిమాచిహి!
చీకుమునికృపాధాయిటులఁ - జెందుదురే? తగునే! దురాత్మురా
లా! కలుషంబుగల్గటఁద - లంపనె? ధగ్మమె? నీకటంచుదెక
వ్యాకుల మొందికేకలిడి - యారట మొప్పగఁ జిందులాడుచుకొ. 3
- క. కలదే యీయన్యాయం | బిబ; భూపతిధర్మపత్ని - యివ్విధమునఁదాఁ
గొలసేయఁదగునె? యెవ్వరు | గలరిచ్చటమాకుదిక్కు - గాఁగలవారల్. 4
- మ. జరతుండుకొనుగుణాన్వితుండునుమహా - శాంతాత్మఁడుకొనద్రవ్యతా
చరణాసత్తుఁడు నుత్తమోత్తముఁడునా - జ్ఞానాధికుకొబూజ్యమ
ద్దురునిండుంచిన పాపదూషిణిలో - కులైత్తురే? సంపదల్
స్థిరమైయుండునె? దుస్వభావులకుఁగ - సిద్ధించునేభద్రముల్. 5
- క. ఇలువంటిదానిసెందును | గటకటనేజూచియెఱుంగఁ - గడపటనిట్టి
చ్చటఁజెడిపెచేతనిసిజ | చ్చటకుకొవిధియుండెనేమొ - చూడఁగనయయో! 6
- ఉ. మాయలకూరియవ్వనిత - మానినిఁగూడుకఁగాపురంబుఁదాఁ
జేయుటకిచ్చరేకచెడు - చెద్దికిఁబాల్చడిమచ్చరంబులో
బాయఁగలేనిరక్తిఁగల - భంగిసటించినీధివేళన
నాన్వయముగావధించెనమ - యంబునుగన్గొనియిట్లు; చెల్లరే! 7

ఉ. దాతయ్యవోలెనన్వమును - తాపనవర్జనకిచ్చిమించువి
భ్యాతినిగాంచిపిమ్మటఁగు - లాంగనతోఁ దడిఁజూచిరేయినీ
వీతనిజంపు'మంచువచి - యించియొకండు నెఱుంగనట్లుగా
భూతలభర్తరాజ్యమును - బొందుటకై తటివేచి యుండెడున్. 8

ఆ. నృపతికలుకలేక - నెలఁతయీదుష్కార్య | వెటులనేయనేర్చు? - దిటవుగాఁగ
యతనికృత్రిమంబె - యగునింతయునునమ్మి | ప్రాణములనుగోలు - పడియెమాని. 9

ఉ. ఇప్పురిలోనయోగ్యుడొకఁ - డేనియులేడె! మహాత్ముడౌమునిం
గప్పురగంధిజంపినయ - కార్యమువేగ మెహోయి రాజుతోఁ
జెప్పఁగజాలఁడే? యిటుల - నేయుటపాడియె? రాజపత్నియే
తప్పినరించి నందగిన - దండనకాస్త్రములందుఁ గల్గదో! 10

ఉ. ఓపురవాసులార! వినుఁ - డుత్తమలార! వినుండువద్దురున్
బాపముటంచుఁ గొంకక నృ - పాలునిపత్నివధించె జూడుఁడా!
యోపిన జీవనాషధము - బుండినవే బ్రతికింపుడయ్య! సం
తాపముఁబాపుడయ్య! సుకృతంబునుఁ గీర్తియమీకుఁగల్గెడిన్. 11

ఉ. ప్రాపకు వారలెవ్వరికఁ - బాయక పుత్తుని భంగి నెంచి యెం
తోపరితోష మొప్పునను - దూఱకఁగొట్టక యిండుకేనియున్
గోపముఁ జూపకల్గెపుడు - నుండయనారయు తండ్రిమఱి యీ
తాపనవర్జునిందునిమె - ధర్మముధర్మముఁ జర్చనేయుఁడా! 12

ఉ. కానలలోననుండి కల - కాలముఁ గష్టములొందలేక 'యే
మైనను నయ్యెనై హిక ను - ఖాప్తిమెలంగెద, సంచునచ్చియీ
మానవనాథు వేడిముని - మండనుఁడెల్లసిరుల్ గడించెనీ
చానసహింపలేకపుడు - చంపెను నిర్దయనేమి నేయుదున్? 13

ఉ. కోరినృపాలు రాజ్యమును - గొన్నపు డేంతయె చాలునింతియై
గోరికియున్నచోడగిన - కోమలి నెచ్చటనైనఁ దెచ్చిసం
సారముఁజేయవచ్చు'నని - సమృత్తినుండకరాజ పత్నియై
నేరకవాంఛ నించెనది - నేరముగానిపు డేర్పడెకఁగనన్. 14

ఉ. జిత్తురెఱుంగఁ డీచెడిపె - నెప్పిన మాటలు నిక్కమంచుఁ దాఁ
జిత్తములోన నెంచెను గు - కిలల మాటలుదు స్వభావమున్
బత్తియు నమ్మఁజెల్లనె? వి-పత్తినిఁజెందఁగఁ బోవువేళ యే
యుత్తముఁడేనియుం దెడును - యోజననేయఁగ నేరఁడెన్నుగన్. 15

- ఆ. ఇంతి తెగునక తై - యింతటి డటుబుట్టై | రాచకులమునందు - రామరామ !
పారికాంక్షీవరుని - ప్రాణాపహరణార్థ | మవతరించె నొక్కొ - యవనిలోన. 16
- ఆ. ఐనదయ్యెహని - యాయవంతియయింక | యురక దీనివిడిచి - యరుగరాదు
కుట్టకున్నచేలు - కుమ్మరపురుగుండ్రు | తెలియఁజేతు నేమ - దీయకత్తి. 17
- క. నమ్మించిగొంతుఁగోసిన | దిమ్మయలమారి దీని - నెల్లజనంబుల్
నమ్మఁగరాదని తిట్టఁగ | నమ్మించెదనొక్కరూక - కంకడివీధిక్. 18
- ఆ. మాని పరుఁడు జన్న - మాకుబాధ్యతలేదె ? యతనిశిష్యుడను మ-హాప్రియుండ
నదియఁగాక మంత్రి - నగుదునుగావున | రామనలఁతుఁగొందు - రాజ్యమెల్ల. 19
- చ. అనికడునుగ్ర వాక్యముల - నాడుచునల్లరినేయ, యుగ్రుండే
లనొనడు రేయినిట్లు బను - లంబెనుకూతలువెట్టి చీరతా
గనలుఁగలల్లు-చుండెడిని - కాలి మెద్దియె యంచుమానికా
ననునఁగాఁపుగాఁగ మొగ - సాలజరించునృపాలుఁ డెంచితాక్. 20
- ఆ. అంతకంత కధిక - మైన యుగ్రునికేక | లాలకించి తపసి - కట్టివేళ
నేయపాయ మొదవె - నోయంతిపురమున | నెఱుఁగవలయునుచు - నేగుదెంచె. 21
- ఆ. అటులవచ్చి కేలి - కాగాని సామీప్య | మందునిలిచియున్న - యట్టియుగ్రు
నుగ్రమూర్తిఁజూచి-యెయ్యనఁ దామొక్కి | భయముభక్తిమీఱఁబలుకరించి. 22
- క. ఓవిప్రోత్తమ! యిట్టిపు | డీవెగటగుకేకలిడుట - కేమినిమిత్తం
బోవివరింపుడ, వినినే | గావింపఁగఁదగినరీతిఁ - గావించుఁడగక్. 23
- ఆ. ఈనిశీధివేళ - నిచటనొంటిగనిల్చి | యుండుటయునుఁజాల - యుగ్రమైన
మాటలాడుటయును-నేటికి? నచియింపుఁ | డయ్య! మదినిసంత-యంబువాడమె. 24
- క. జననన్నుతుండైనతపో | భనునకునేదేనియచట - దక్కవపడెనే ?
వనితామణిచెప్పినలా | గునమెలఁగుటలేదో? మీకు - కోపంబేలా? 25
- క. ఆరమణిసేరమోనా | నేరంబోహేతువెద్ది? - నిజమెఱుఁగుటకుం
గోరవనుదెంచివాడను | భూరిగుణాధాగ! విషయ - ముండెలుపుఁడొగిక్. 26
- చ. అనిప్రార్థించిన విజయాశ్వునింజూచి. 27
- మ. అపుడుగ్రుండుపుత్రయీహరణకా - లాత్మ్యగ్రకోపోజ్వల
త్రిపతాకాననుఁడైనదర్పకవిరో - ధింబోలె రూక్షంబుగా
స్పృహతింగన్తోనివల్కెనోరి! కుమతీ! - నిర్దోషియుంబోలెన
న్నిపుడికారణమేమటంచుడుగనా - నే? తోచదోనీమదిక్. 28

- చ. అడిగినవాని నెల్లనుగు - తాధ్యునిభంగినొసంగిచాలఁగా
నడఁచునూటలాడినూద - యంబునమచ్చర మొప్పుమధురక
మృదసమునిందపోధనుని - మేలునుఁగీడును నెంచకీనిసిక
ముడుఁగకనీపునీతరుణి - మూలముగాఁగడ తేర్చికానవే? 29
- ఆ. అన్ని కార్యములును - సన్నద్ధమొనరించి | మిన్న కెఱుఁగనట్లు - నన్ని దేమి
హేతువంచునడుగు - తెంతయుఁజెత్రంబు | మెచ్చవచ్చునిన్ను - మేఱిసహస. 30
- ఉ. ఉత్తముఁడైనమానివరు - నోడకపాపము నెంచకయ్యయో!
రిత్తకురి త్రచంపుమన - రేచెనె? బుద్ధివివేకదూర! యీ
మెత్తనీమాటలుంబ్రియము - మిక్కిలిభక్తియుఁజాలుఁజాలనీ
చిత్త మెఱుంగనయ్యెనుయి - నీ! నినుఁజూచినరోతపుటైడిక. 81
- క. ఇంతటికిఁదెగించిననీ | నెంతటికిఁదెగింపకుండు - వికనోరి! ధరా
కాంతుడవకారియైనకొ - వంతకుపాల్గొకజనులు - వర్ణిల్లుదురే? 82
- క. తెలియనివారలునిన్నుకొ - బలుకుదురుఘనుండవనుచు - బ్రజ్జరహితుల్
తలపంఘావాగులు; కడుఁ | గలునాత్ముడవీవుబాగు - గాఁగనుఁగొంటిక. 83
- గీ. విప్రుఁజంపుటయగ్రజా - వెలఁదితోడ | గలయుటయుసాధువులగేలిసలుపుటయును
గడఁగియొరులగేహంబులు - గాల్పుటయును | హోగ్రకిల్మిషునొసిద్ధి - నొందఁజేయు.
- క. దయమానిసంతయుంపక | భయ మొందకసత్పురుషుల - భంజించినని
శ్చయముగనిరిచెడవంశ | తయముగు; దుర్జయునకేల - గల్గి? శుభంబుల్. 85
- ఆ. తపసియడిగినపుడు - ధనరాజ్యములనతి | నొసఁగయన్నలేక - యన్నుఁదెలియఁ
జెప్పియనుపరాదే? - తప్పేమి? లేదన్న | నిచ్చి, చంపికొనన - దేల? చెప్పుమి? 86
- క. మాకరయఁగహితశత్రుడ | వైకపటముగానటించి - యన్యాయముగాఁ
జీవమునింజంపించితి | వీకార్యముతగునె? నృపతి - వే? నీవైనకొ. 87
- క. నాశక్తినింకఁజూడుము | నీశర్మంబడఁగునటుల - నిర్హతనమం
బాశాపమొనఁగియిపుడే | నాశనమొనరింతువిడతు - నా? నేనురకకొ. 88
- క. అనినటుఁడొగ్రహమునఁ బ | ల్కిన, యశ్చ్యంబుభీతి - కించయుఁగదురక
జనపతికడుశాంతోత్తుల | వినమితుఁడైయిట్లునియె - వివర మెఱుఁగకకొ. 89
- మ. జగతీనిర్దరవంశభూషణ! భవ - చ్ఛాపోగ్రదావాగ్నికొ
ర్వగిరీకుండునునోపఁడోపుదునె? నే - భవ్యాత్ముడొమానియె
వ్వగఁదామానినిచేవధింపఁబడెనో - వాదంబుఁగల్పించియా
మృగరాశ్మధ్యయదేలఁజంపెనొకొత - ద్వైతంతముంబల్కుఁడొ! 40

- క. ఇంగముఁదెలియనినామిఁ | దంగనలినసేమిఘటము ? - తగనవ్విధమె
బృంగియొవినఁగోరితిఁదీ | రృంగఁదెసఁతయమువేగఁ - బ్రవిమలహృదయా ! 41
- క. నూచింపక నాఁదైనిటు | నీచబగునిందమోపి - నిందించెదరే
మోచిత్రమనిన, నైఁపక | వాచయమిశిష్యుఁడవుడు - వారనికినకక. 42
- మ. విజయాశ్వావనిభర్త కిట్లనియె నీ - విశ్వాసముకొ ధర్మముకొ
నిజముకొదేవుఁడెఱుంగుఁబొమ్ము ; చనిమా - నింజంపిరమ్మంచునీ
రజప్రతాప్తీనిమున్నుబంచిననుఁ జే - రకొవచ్చినాలోడన
క్రొజపుంబల్కులునల్పదేల ? యిదిసీ - కార్యంబుగాదే ? నృపా ! 43
- మ. చనవుకొభక్తియునింకఁజాలుమదిలో - సుంకల్పసంస్థియ
య్యెను రాజ్యంబులభించెఁ జచ్చెఁగద మా - నీంద్రుండునాపత్నిఁజే
కొనిజీవింపఁగనేర్చునే ? యిపుడుచి - క్కులోదీతఁబో, యంచునీ
వసుమానింపకఁగోలినేయుటిది, యా - హా ! తోచెనాబుద్ధికిక. 44
- చ. తేలఁచిననాదుకార్యము నృ - థాయగునో యగునో యటంచున
గ్గలమగుసందియంబున వి - కారమునొందుచుఁగూర్చుమానివీ
ధులఁజరియించుచుండివగ - తోయిటనేమొరపెట్టినంత నే,
తేలియనివానిభంగిఁజను - దెంచితివీస్థితిఁగాంచిపోవఁగక. 45
- క. లేకున్న ? నిన్నుఁజీరితి | నే ? కడువడినింతరాత్రి - నివోచితికినీ
వేకారణమునవచ్చితి | వాకస్మికముగ ; వచింపు - మాకూతంబుక. 46
- ఉ. మించెనుకార్య, మాతపసి - మిమ్మెటకేనియుఁ బోవఁబంచియా
న్దించినరాజ్యసంపదలఁ - జెల్లుబడిందనయిచ్చులాగుగా
వించుకొనంగరాదె ? యవి - వేచనకుకొ ఫలమిట్టిదయ్యెఁదా
వంచితుఁడయ్యెఁబోతుదకు - వాంఛనునొందకవీడజీవముల్. 47
- క. నీయాజ్ఞాకాయుండినఁ | దోయజముఖియింతపనికి - దొడరునె ? తానై
చేయంగఁదలఁచినంతయుఁ | జేయించితివింక నేమి - జేసెదు ? చెపుమా ! 48
- క. తిట్టెనొకొట్టెనొనిర్దయఁ | బెట్టంగారానిబాధఁ - బెట్టెనొ ? నిన్నుం
జట్టనద్విజ్ఞాఁడనియెంచకఁ | గట్టడివై యిట్టిపనికిఁ - గడఁగఁడుగునే ? 49
- గీ. ఇచ్చితివిరాజ్యమడిగిన - నిచ్చగలుగ | కిచ్చినదికొన్నఁగైకొందు - వెన్నలేదు
గానినిమ్మరణంబుగా - మానివరుని | నింతిలోఁజెప్పించుపించు - కేల ? యనిన. 50
- ఆ. నృపతియిట్టులనియె - నేనుమీరనెడి పృ | త్రాంతమందు లేక - మైననెఱుంగ
వంచనయు నెఱుంగ-వాచయమినిఁ జంపఁ | దలచునెఱుంగ మీపదంబులాగ. 51

- మ హరికింబ్రీతిగ రాజ్యముక సిరులునే - నర్పించితిక మానికిం
దరుణిక గోరనసంతసంబమరఁగా - దత్తంబుఁగావించితిక
గురువుం దైవముఁదానె యంచు భయభ - క్తులై నేవించితిక
పరమార్థంగాగ నిన్ని నేసితుడఁ జం - పంబుద్ది నేనెంతునే ? 52
- చ. స్మగహారతుల్యుడైన ముని - నంద్రునకర్పణజేసియున్న యా
సిరినిఁగొనంగ నేమరలఁ - జిత్తమునందలపోసి చంపిత
ద్వరితము నొందఁగాఁడఁగు - దుర్మతిఁగాను, గుణాఘ్య ! యింత దు
ష్కరమగునట్టి కార్యముచు - చానయొనర్చుటకేమి హేతువో. 53
- చ. సూనిజనాభు పాదములు - సాక్షిగఁజెప్పెదనయ్య ! మానిశే
ఖరుఁడు నిధింపఁగాఁబడిన - కారణమెట్టిదియో యెఱుంగనే
హరిహరి ! కృష్ణకృష్ణ ! దురి - తాత్ముడనంచుఁ దలంచినన్నని
ష్కరుణను దూఱరాదువినఁ - జాలను కర్ణములంద దుక్తులక. 54
- ఉ. అవనుధామరేశ్వరుని - యానతిఁబూని హజారమందునేఁ
గావలియుండి మీరిచట - గట్టిగఁగూతలు వెట్టుచున్న యా
రావము నాలకించి యిటు - రాత్రినిఁదాముని శిష్యుడైవైవా
పోవఁగలే ! యంచెఱిగి - పోవుటకై యరుదెంచితిక వడిక. 55
- క. ఇంతకు మిక్కిలి నేనొ ! క్రింతయు నెద్దియునెఱుంగ - నిదిసత్త్వం బీ
వంతయగు ఘోరకృత్యముఁ | గాంతయొనర్చుటకుఁడగిన - కతముంజెప్పుడా ! 56
- క. కనలు డిగియావి శేషము | వినదగినదియైనవేగ - వినిపింపుడు న
న్నవలదేమియునే త | ప్పను నాయెడలేదటన్న - బూమెవడుగుతాక. 57
- గీ. కొంతకాంతి వహించి భూ-కాంతుఁజూచి | పరుషభాషలుమాని య - చెప్పువుగాఁగఁ
జెప్పఁదొడఁగెను మానిజ-చ్చిన విధంబు | నెంతయును దైవ్యమున దుఃఖ-మినుమడింప.
- క. వినవోయి నీకులొంగన | మునినొల్లకయతఁడు చాల - మోహవశంబై
తనకోర్కెఁ దీర్చువనఁగాఁ | గనలునఁగడుటోతఁజెంది - గర్వముమీఱక. 58
- సీ. బాగాలనిమ్మన్న - బండ్లుగీటుచునంత - యధికారమానీ క - టంచుఁగనరి
మడుపులందిమ్మన్న - బడుగునకిదికొంత - విభవమా ? యనితిట్టి - వినరివైచి
ముద్దుఁబెట్టుమటన్న - మూతిఁద్రిప్పిబికారి - కదియొకటా ? కొఱ-యనుచునవి
కాఁగిలింతునటన్న - గావరంబడఁతు నీ - వవలఁబొమ్మంటకు - మనియదల్చి
- గీ. కేళిఁగలయంగరమ్మన్న - కేలిఁజేసి | వినయమున వేడుకొన్నఁదా-వెగటుఁజెంది ?
సరసముగ మాటలాడిన - విరస నొంది | యంటఁబోయివఁడే ! యని - యవలికేగి. 59

- గీ. కనికరములేక వెతఁబెట్టె-మునివరుండు | నన్నటకుఁ జీరివనిత దు-ర్గ్గ యముఁడెలిసి
వెలఁదిననుకూలవతినిఁ గా - విందుకొనఁగఁ | దగిన సదుపాయ మెట్లన్న-వగచి నేను. 61
- చ. గురువరుండట్లుకష్టమున - కుంగురియైసుఖమింతలేకవం
దురుటఁదలంచియేమియును - దోచకయోజనఁజేసిచేసివీ
రిరువురునుంబ్రియంబునయ - ధేచ్చ నుగూడి మెలంగుటొకనె
ప్పరునునోయటంచుఁదలు - పందగుమాటఁదలంచియంతటక. 62
- వ ఎడఁగలగఁబిలిచి యాకాంతకువినఁబడక మెల్లనట్లనిచెప్పితి. 63
- గీ. అయ్య! నేనెంతవాడ? మీ - యంతవారి | కాశ్మీరదోచనియుక్తినే - నరసిపలుకఁ
గలనె? యైననునడిగిన - కారణమున | విన్న విందెదకొకమాట - వినుడుమీర. 64
- క. త్వరపడకమంచిమాటల | విరసంబగుబుద్ధిఁదోలఁచి - విరిబోజినిఁజూ
తురిమిర నేలుకొనవలెఁ | బురుషుండని ఘనులుమిమ్ము - బోంట్లనవిందుక. 65
- చ. వలనగుపల్కులంగ్రియల - వాంఛితవస్తు సమర్పణంబునం
గలిమినిమించుమైత్రినొడి - కంబుననీవినిబాంధవంబునం
జెలువపంబగుంబురుషు - జేకొనివేడుకఁ గూడుఁజాలఁగా
వలపునంచునేర్పుగల - వారలువల్కుదు రోమునీకృపా ! 66
- ఆ. మీకుఁజెప్పనేల ? - మీరెఱుంగనివిష | యంబులేదుగాని - యతివచిత్ర
మనుసరించిమెలఁగి - యనుకూలవతినిఁగాఁ జేసికొనుఁడటంచు - జెప్పినేను. 67
- క. అటనుండితొలఁగియప్పుడు | జటియునునీసతియుఁజేయు - సంభాషణ మె
ప్పటిదోటనుండిచెయిడి | దిటపుగవినుచుంటినంత - తెఱకువమీఱక. 68
- క. మునిపతిసరసోక్తులచే | వనితనులాలించుచుండ - వైరస్యమునం
గనలొందికసరితిట్టుదు | ననాదరముగాహసించి - యపుడిట్లనియెక. 69
- క. ఓరి బికారీ! ననుమదిఁ | గోరినమాత్రమునఁగొల్పి - కొనసాగునె? నీ
కేరితిలభించుకొన్నపు | దారాసంగమసుఖంబు - దగుననికొన్నక. 70
- క. ఊరతిటకప్రేలకుచని | కారడపులలోనఁగాయ - కసరులుదినిమేల్
నీరానిదైదికవ్యా | పారంబుననుండుమదికు - భంబగునీకుక. 71
- క. చేపచడయొగధారణఁ | గావించుచుజీవయాత్రఁ - గడపకయారా!
జీవచ్ఛవముంబోలిన | నీవుననుంగోరుటొప్పు - నే! యవివేకి! 72
- నీ. అద్వైతహోమార్హ - మైనపురోహిత - ములభించునేశ్వాన - మునకుఁదినఁగ
నూనపకాసార - మంజులవీచికారి - దోళననుఖమునొం - దునెలకంబు

సన్నతనిర్జర - త్నాదుహప్రపసా - రభ్యంబులునకే - రహిఘటిల్లుఁ
బ్రవిమలోజ్వలతర - ఫణిరోగత్నంబు - దొరకునేభువిదరి - ద్రునకుడలఁచ

ఆ. నిరుపమానభోగ - నిరతయుజస్వని | యైనవృతతిపత్ని - నభిలషించి
సంతనిన్ను బోలు - నగమునకెవ్విధిఁ | గలయుపుణ్యఫలము - గలుగుఁజేపును. 78

క. కట్టా! నీకీకోరిక | పుట్టంగాఁదగునె? తపముఁ - బోవిడుచుటయీ
గిట్టనిపనికిందొడరుట | చెట్టకుమూలంబునీకుఁ - జెప్పితినుమ్మా! 74

క. తగఁబరిహాసమునకునను | జగతీపతియొసఁగెనీకు - సత్యమగునె? యే
మగవాఁడుభార్యనింకొక | మగవానినంబుఁజేయు? - మహినిజమైకొ. 75

క. పతిపరిహాసించిఁమ్మని | కుతుకంబునఁబనిచెనన్ను - గొబ్బాననీతో
రతికేళింబెనఁగఁగవ | చ్చితిసనితలపోసిబుద్ధి - చెడిపలుకకుమా! 76

క. ఏపాటివాడవనినే | నీపొందునకిచ్చయింతు? - నీచాత్మా! చీ!
పో! పొమ్మనినిరసించినఁ | దాపసపతివంతఁజెంది - తానిట్లనియెకొ. 77

క. ఎట్టెట్టా? యింకొకపరి | గట్టిగనచియింపుమేమి - గాయెసఁగెనొ? తా
నిట్టిదియా? కథ; మంచిని | యెట్టునుమీ! నిజమఁబలుక - కుండిననీకుకొ. 78

క. ఈనడవడినింతకుమును | నేనెఱుంగనునమ్మియుంటి - నిక్కమెయని, య
శ్లేనిననుగేలిజేయఁగ | దానెవ్వఁడు? నేనెవఁడు? తటమటతగునే? 79

క. వాచంయమిసనితలఁచక | నీచునిఁగానెంచియిట్లు - నిందించితివో
రా! చేదుకాయనైతిసె? | యాచెడురాజునకునీకు - సంబుజవదనా! 80

క. రాజింతటిపనిజేయఁగ | యోజించునె? నమ్మజాల - యొడబడితానే
లాభాయనొసఁగునొల్లని | గో, శిత్తులుగావె? నీవు - సెప్పెడిమాటల్. 81

ఆ. నీకుమనసురాని - దేశారణముగాని | యొండుగాదునుమ్ము - యువిద! నిన్ను
నేఁడుకొనెదనింక - విపరీతచర్యలు | విడిచికొఁగలిమ్ము - తడయవలదు. 82

క. తిట్టినఁగొట్టిననీవిపు | డెట్టాడిననోర్చియుందు - నిట్టట్టనజే
పట్టితమిదీర్పకెవ్విధి | నట్టేటంబుట్టిముంప - నాయమె? చెపుమా! 83

ఆ. ఎపుడునిన్నుగొందు.- నెపుడబ్బునీపొంద | టంచుడలఁచుచుండి - నట్టినన్ను
నవనిశాల్మలీఫ - లాసక్తిఁగాచిన | చిలుకవంటివానిఁ - జేయదగునె? 84

క. అపుడెచ్చయించవలకితి | విపుడీట్లుమఁమీమాట? - యిదిధర్మముగా
దపుడేయసమ్మతంబును | కపటంబునువీడిచెప్ప - గారాదె? ధృతికొ. 85

ఆ. కానిపోనివట్టి - కలహంపుఁబల్కులే | కాని, యింకనేమి - గలదుఫలము;
కోరికొంటినిన్ను - గుణవతివనియెంచి | యకట! యలఁచెదీల! - యబల! యనిన. 86

- క. కడుగనలిగిమిట్టిమీనై । పడిపటపటబండ్లుగీటి - పడఁతుక, యోరీ !
జడదారీ! చెడుబుద్ధిక । విడువవుగద ; నుంతయును వి - వేకములేదే ? 87
- నీ. నెఱసిజారినయట్టి - నిడుదలొజటలును - శోతఁగాఁదోచువి - భూతిపుత్ర
శిథిలంపుచిఱునార - చీరకాపీనంబు - నేహ్యంపుమోముమే - నెల్లవళులు
లాట్టచెక్కిళ్లును - లోవంపుపెనుగోళ్లు - రోహివంబునువోలె - రోమరాజి
పాలలేకకుష్కించి - పోయినదేహంబు - తలవడంకునుమించు - దగ్గనలతె 88
- గీ. పెనుశివాక్షసరంబులు - చీచుదాడి । కలిగిదువ్వుపికాచంబు - కరణినుండు
నిన్నుఁగూడిపెనంగువ - నితయుఁగలదె ? । చీ ! పలుకమవిద్విధినింకఁ-సిగ్గుచేటు. 88
- క. సరివాడవొసరనుడవో । పరువోప్రాయంబొలేక - శాంధవ్యంబో
పరికింపఁగనీపైనే । మరులొందఁగఁగారణంబు - మసలకజెపుమా ! 89
- క. తెలివిచెడినిష్ఫలంబగు । తలఁపుదలంచితివి, యోరీ ! - తరమా ? నాతోఁ
గలయఁగ, నాకున్నీకును । గలయంతరమెన్నవలదె ? - కైకొనువేళక. 90
- క. పోపొమ్మిటనుండకుమని । కోపమునదిరస్కరించె - కోమలి, మునిసం
తాపంబునదీనుండై । యోపికచెడిడిల్లవోయి - యువిదంగనితాక. 91
- క. ఇదిరాజునియోగమెయో । మదవతి కాకున్నయిటుల - మాటాడునె ? యం
చెడనెంచియువిడవైడన । మదివలపుంబాయలేక - మఱియిట్లనియెక 92
- చ. కుమతియుదుశ్చరిత్రుఁడును - గ్రూరుఁడనైనభవద్విభుండు స
త్యముగనొంగెభక్తినిను - నంచుదలంచితి, మోసపుంబయ
త్నమును నెఱుంగనైతిగల - దా ? యిటువంటిదురాకృతంబిలక
క్రమమునుసక్రమంబును జ - గంబయెఱుంగునుగాకఁదప్పకక. 93
- అ. ఉండనిమ్మరాజు - కండక్రొవ్వుడఁగింతు । నింతలోనఁజెడిన - దేమికలదు ?
కాని, యైనదయ్యె - గరుణఁజూడుమటంచు । హానికొగలింపఁబూనుటయును. 94
- క. మించినకిమకంగని యిది । మంచిదిగాదోరీ ! నీకు - నుదముననాతోఁ
పంచాక్షురీకేళిగలయఁగ । నెంచుటకర్తుడవె ? నీవు - మీనుడవుగడుక. 95
- క. నాపతినినిండఁజేయుచు । బాపాత్ముడ ! యింతపనికి - బాల్పడితివిగా ?
తాపనుడవోదవే ? నీ । కీపంతంచేల ? చెడక - యిఁకమనఁగలవే ? 96
- క. పోతరమడఁగించెదనా । చేతంజిక్కితివివోలఁగ - జేసెదమరులుక
భీతికఁబట్టవచ్చెద । నీతఱిసీపాటుఁజూడు - మేమగునొక్క. 97
- క. అనితానువెంటఁదెచ్చిన । నునిశితఖడ్గంబుఁగొని బ్ర - నూనాంగివచిం
చిననిను నేఱుండించెద । ననుటయునునివరుని మోహ - మాగ్రహమయ్యెక. 98

- క. ఆరీతిగినిసిరాద్రా | కారంబుననతివజూచి - కటములదరదాఁ
సిరీతిసనియె, నోసీ ! | కూరిమిఁగైకొనవుమేము - కొఱయే ? నీకుక. 99
- చ. వలచియనూనమోహమున - వాంఛనుదీర్చుమటన్నయిన్నిధిక
మలవనిమాటలూడెదవు - వాయికొలందినివారివీరితోఁ
బలికినలాగునందగునె ? - భామినికింతటిగర్వమొప్పునే ?
తెలిపెదనాప్రభావముల - తిక్కవిడరాదికనిన్నునావుఁడుక. 100
- ఉ. అమదిరాక్షిభీతిలక - యంత మహత్వముఁగల్గియున్ననీ
వేమియొనర్పనేర్తువోము - నీంద్రుడవేమియొనర్పమంచును
ద్వామగతిందటాలునవి - తావితమానిగళంబుఁద్రుంచెనిం
కేమనిపల్కుదుక ? నృపర ! - యెవ్వరదిక్కిటమాకుఁగావఁగక. 101
- ఆ. వారివాదమెఱిగి - వారించుటకునేను | బోవునంతలోనఁ - బొలఁతియతని
జంపినన్నులోనజననీకవచ్చినఁ | జాపుసిద్ధమనుచు - సాటిచెప్పె. 102
- ప. తటాలునకవాటంబుబంధించె. కావునలోపలంజొచ్చుటకుమలనుగాక ధైర్యంబు సాలక
దుఃఖాక్రాంతుడవైనైయిటనుండి మొరఁజెట్టదొడంగితి. కార్యంబుమించిపోయినపిమ్మట
నేనరిగియుండేయునది యెద్దియునులేదుగదా! 103
- క. ఇంతదయలేకయిన్నిధి | నెంతటిదుష్టులునుజేయ - నెంచరుధరణీ
కాంత ! మముబోంట్లఁజంపుట | సంతసమోపుణ్యమోయ - శంబోమీకుక. 104
- క. దాతపుధర్మజ్ఞుడవని | భూతలమునఁజాలఁజేరుఁ - బొందితివావి
ఖ్యాతితోలంగదె ? నీకుం | బాతకముఘటిల్లదే ? నృ - పాలా ! యనినక. 105
- గీ. అధిపుఁడామాటలాలించి - యాత్మవెఱచి | హరిహారీ ! శివశివ ! యని - కరయుగమునఁ
గర్జములు మూసికొని యెంత - కార్యమయ్యె | నెంతమాటను వింటి ? నిం - కేమిగలదు,
- క. ఇంతటిపనిఁ గావించుట | కింతటిదుర్మధ్దియతిన - కేలఁగలిగనో
వింతగఁదోఁచెడినార ! యి | దెంతయు సాహసముచేతు - రెట్లాడెనొక. 107
- క. అనిపలికి మానసంబున | ఘనమగుదుఃఖంబుఁజేంది - కడుదైన్యముమో
మునఁదోఁపగవటుకునిఁదా | గనుఁగొనినోపంబుబొడలఁ - గానిట్లనియెక. 108
- చ. గుణవతియోకానటంచుముని - కుంజరుఁడింతినిఁ గోరెనాఁగదా!
గుణవతి యంచునెంచిముని - కుంజరువాంఛనుఁ దీర్చినిచ్చితిక
ఘృణాయునుధర్మముక విడిచి - కీడనియెంచక భక్తిమానిమా
రణమొనరించెదాపసుని - రాతిరివేళఁదెగించి, మాయురే! 109

- కా. పాతివ్రత్యము వీడకెల్లపుడునా - పల్కుల్విధానంబుగాఁ
 బ్రీతించావినభక్తిమై మెలగుబృ - ణ్వికసాధ్వినాఁజెంచెవి
 ఖ్యాతిక, నమ్మితి, నిట్టిదాటెఱుంగన - న్యాయంబుగా విప్రుఁజేఁ
 జేతంజంపి మహాఘమివ్విధమునం - జేకూర్చినేడక్కటా! 110
- ఆ. అహహ! యెంతక్రూర - మతివలహృదయంబు | వారిసాహసంబు - వారితలఁపు
 నెఱుంగదగముకాదు - యెంతదుస్కార్యంబు | నైనజేయుదురును - హాప్రియమున.
- ఉ. ఆశకుమేరలేడు, పను - లక్రమముల్ ధృతియెక్కుడశ్శ్రుం
 కాశముమానసంబుదయ - గల్గదుమందునకైన సత్యమో
 లేశముగా నివారియెడ - లేదుతలంకను మాటనున్నయా
 కాశముమీఁదఁ గూలినను - కాంతలుభీతినిఁ జెందరప్పడుక. 112
- క. సుతుఁగోయించెనొక యుక్త | పతినింగికురించివేళ్ళు - బరపురుషునితో
 రతిఁకేళిఁగలిసెనొక్కతె | మతిసొల్లక విఘనివిడిచె - మగువయొకతెతాక. 113
- గీ. ఇంతులిటువంటివారట - నెఱిఁగియునును | నముననిససాధ్వయగుకాస - నంబుమీఱి
 నడువదనిసేను మిక్కిలి - నమ్మియుంటి | లలనవిడదయ్యెఁ దనజాతి - లక్షణంబు. 114
- క. అనికొంత వడివించారం | బునుఁజెందుచు నుండిపిదప - భూసురపుత్రుం
 డునుఁదనలోరాఁజనియె | య్యనదలుపునుఁ దీయుమని ల - తాంగికబిలిచెక. 115
- క. పిలిచియటనిరుత్తరుడై | బలిమిఁగవాటంబునెడలఁ - బాపినరేంద్రుం
 డలుకువమీఱఁగఁగేళి | నిలయంబునుఁ జొచ్చియచట - నిబ్బరమొప్పక. 116
- సీ. ఎండివట్టులుగట్టి - యుండునెత్తురుచాఱ - లొప్పుఖడ్గముఁబూని - యున్నదాని
 తానొసర్చియొక్క - త్యమునెంచి వెఱుగొంది - నిలిచికున్నులనీరు - నించుదాని
 సత్యంబెఱుంగక - జనులునన్నెంతనిం - దింతుకోయనుచుఁజిం - తించుదాని
 మునిసెప్పిననుధర్మ - మునుఁదలంపకఁబోతి - ననుచుఁబాపైత్రాప - మందుదాని
- గీ. నెట్టిపందానమిక్కిలి - విభ్రమించి | సొంపుచెడి యట్టెదిక్కులు - నూచుదాని
 నడలుమదిమించిగడగడ - వడఁకుదాని | దనఁతిని ఖండితుండైన - తపసిఁగాంచె. 117
- మ. కనికోపాతికయాన్వితాత్మఁడునును - ధ్రాఢోగ్రభీతావహా
 ననుఁడుకొనిపర్కరుణావలోకనుఁడునై - వారీమణికదాయఁగాఁ
 జనితద్భిక్తఁగలోకసంపారణచి - ధృక్ప్రహరంబుఁగ
 గ్నినియాశ్చర్యముఁజెందియిట్లనుచు గం - కోచించియోజించెదాక. 118
- ఈ. విరియొకఁడేనియుకొనలిగి - వీడఁగలేదు, ముఖంబునందుముం
 గురులువిశ్లేర్ణతంబొరసి - కొండుకయైననుసొంపుఁబాయలే

- దరయఁజెమర్చలేదు, సాగ - టండఁగలేదు, వరాంగరాగముల్
గరఁగఁలేదలంకృతినిఁ - గల్గదులోప మొకించుకేనియుక్. 119
- క. ఈలక్షణములుగాంచిన | చోలనమునీంద్రుఁగూడి - సురతక్రీడం
దేలమి నిజమనితోచెడి | నాలంభముఁజేయెల్ల - దానిదితపసిక్. 120
- ఆ. ఇప్తు మొదవకున్న - నిప్తుంబులేదని | పలుకరాదే ? చంప - బాడియగునె ?
తునిమినంతనని-తోడునుసాయునటంచుఁదనమశుభమటంచుఁదలచెనొక్కొ ? 121
- చ. పరమగుణాధ్యుడేవటుపు - ఎల్లినదంతయుగత్యమయ్యెయీ
తరుణివిభంబుఁగన్న విశ - దంబగుమాధునకైనఁగాని, య
ద్వి ! కయిలాటక తైయిది - దీనిముఖంబునుఁజూడరాదుయీ
గురణమెఱుంగనై తిఁదడి - గడ్డలగొంతులుగోతురంగనల్. 122
- క. దిట్టతనంబునదెనచేఁ | బట్టినఖిల్లంబుపిడక - బట్టిమనికెనై
పుట్టినరాక్షసియోయన | నిట్టనిలిచియున్న దెంత - నిశ్చలమహహా ! 123
- క. ఇంతటికార్యముఁజేసిన | కాంతనుమన్నించుటెట్లు ? - కటకట ! వినిపై
రింతుచె ? లోకులుదీనిం | గాంతయనందగదుశక్తి - కాబోలు బలీ ! 124
- చ. ఇలమలినాన్వితంబయిన - హేమముఁగైకొనిభర్తృకారుఁడు
త్కలికఁబుటంబుఁబెట్టికడుఁ - గాంతినినొందఁగఁజేసినట్లుయీ
కలుషమతిక్ వధించితల - కొన్నయరిష్టమడంచియింకమ
తులమకలంకమైవెలయు - కోపుడలంచుటయు క్తమెన్నఁగక్. 125
- క. అనివిజయాశ్వమహీపతి | యనుపమకోపోగ్రలక్ష - జాననుడైయో
జననేయుచుండుసమయం | బునమునివర్మండలంచి - పారిఁజేర్కొనితాక్. 126
- క. మునిశిష్యుఁడుకడుదుఃఖం | బుననిల్వఁగలేకనేల - బోరలుచునయ్యో
వనజాననసన్నిభ | మీ ! కొనరునె ? దుర్మరణమిచట - నొకభామినిచేక్. 127
- క. ఇవిభమునదనురేయిని | జన్వనిచేజాపుమనుచు - జతురాన్యఁడుతా
నెవ్వగవ్రాసెనొబచ్చితి | రెవ్వరుగర్మంబధర్మ - మెఱిఁగెడివారల్. 128
- చ. పలుకరదేమి ? సన్నిపుడు - బాయనిసత్ప్రసనాదరింపఁగాఁ
దలచరదేమి ? మీనుడువుఁ - దప్పక జెప్పినయట్టికార్యముల్
కలుపఁగలేదా ? మీయెడల - జాలఁగభక్తిజరింపలేదా ? హా !
తెలుపఁగరాదే యట్లయిన - తేటపడంగమునీంద్రశేఖరా ! 129
- ఉ. భామినులన్నచోవిరస - భావమునంగడుఁగంటగించుమీ
కిమదిరాక్షిపైలప - దేటికిఁగల్గెనొకానరాదుని

స్కాములుమీరునేడువర - కాంతసుగోరినదోషమివ్వినది

సోముదొలించినది పెనోయ - జాండెటుమీనుదుటకొ లిఖించెనో.

130

ఉ. వేడుకమీఱగా యనుభ - వింపగగోరినదైన యిట్లుయీ

చేడియనిర్దయందొడరి - చెండునో? మిమ్మువధింపజేతులె

ట్లాడెనొకానినేదలచి - నంతనెగుండెలు తల్లడిల్లెడికొ

వీడనిచింతనిట్లుపల - వింపగమాన్వగదయ్య! ధీమణి!

131

కా. ఓనుజ్జానవికారదా! గుణనిధి! - యోసత్కృపాధార! యో

వ్యాస క్షవ్రత! యోమునీశ్వరసమా - హస్తుత్య! సేనుగ్రుడకొ

మీసేవాప్రియ మానసుండ నెపుడుకొ - మీశిష్యుడకొసత్కృపకొ

నాసంతాపమడంపవే వలదుదై - న్మంబంచు నూరార్చవే.

132

క. ఎక్కడ మరణంబాశ్రమ / మెక్కడ? తపమెందుబోయే? - నిపుడుమహాత్మా!

దిక్కివ్వరింకనాకుకొ / మిక్కిలి మిమునమ్మియుంటి - మేరువునులకొ.

133

క. ననునగ్రా! యిటురమ్మని / చనవునఁ జెంగటికిలించి - పద్విషయంబులొ

గనికరమునబోధించెడి / ఘనులెవ్వరింకగలరు? - కలుషవిదూరా!

134

సీ. అరుణోదయంబయ్యె - నదెచూడుదా! స్నాన-మునకుబోదమురండు - మునివరేణ్య!

యాహ్నికంబున కర్హ - మైనట్టివస్తువు - ల్లెవొలేవో చూచి-తెలుపుడయ్య!

తేటగానిన్నబో - ధించినపాతంబు - నప్పగింపుమటంచు - నడుగరేమి?

సతతంబుహరినామ - సంస్మరణంబుగా - వింపుదురిపుడేల - విడువదులె?

గీ. మీరుకావించుపూజలు - మీజపంబు / మీమహాభక్తినిష్ఠయు - మీతపంబు

నెటులమఱచితిరయ్య! యూ - హించినేను / చేయఁగావలసినపను - లైప్పురాదో? 135

గీ. తరుణిక్వంబులేకున్న - తగదుపామ్మ / టనుచువచ్చింపఁగూడదో యనఁకులె!

తెంపునకుఁజొచ్చి మిమ్ముఁదాఁ - జంపనేల? తలఁపఁదనకేమిలాభంబు - గలిగెనిపుడు

కా. ఏలావచ్చితి మీపురంబునకు మీ - రీకాంతనిమ్మంచునే

దేలావేడితిరయ్య! మోహమునభూ - మీశుకకటా! కిడటం

చాలొచ్చింపక; హానివృద్ధులనుము - న్నాత్మకొవిచారింపరా

దో? లోకస్థితిమీరెటుంగరే మహా - ధీమంతులైయుండియుకొ.

137

క. మిమ్మెల్లననినయపుడే / పొమ్మనఁగారాదలేని - పోనికువాదం

బమ్మెయినొన్నదగునో? / కొమ్మలతోమించిపలుకఁ - గూడునో? తండ్రి!

138

మ. పరులఁడిట్టగలేదు లగ్గనియైన - ర్వుకలేదుదుసార్కృమలొ

పరిహాసంబుగఁ బల్కలేదొరులదు - రాఘవంబుతోబూనియె

ప్రసాదము హరియింపలేదుగద; కో - పంబే! చేకొన్నమీ

రరితిం జెంతకురమ్మటన్నయదిత - పుయ్యెక్కవని వెళ్ళమిముక్క.

139

క. మిమువిడిచియెచటికేగుదు? | బ్రమదంబున నిరువురమును - వద్దితిమిపుడే

నుమరలియొక్కడంబోవుట | కుమననురాదయ్యెమాని - కుంజర! లెండా !

140

క. అనివనవివన వివనితం | గనిమనలేడి నూ నెమిడె - గంకణముల జి

ల్పినభంగినై యతడు తగ | దని యెంచక దూఱదొడగె - నతికోపమునక. 141

గీ. అతనిదుఃఖంబుగని - విజయాశ్వవృత్తి | బాలివడినిజపత్నివై - బాలగినిసి

పొట్టుగీటుచు దారుణ - భాషణముల | దర్శనముజేసి యిట్లను - దలఁకుగదూ. 142

ఆ. ఓసి! దుష్టరాల! యీసంయ మిశ్వరుం | డేమికి దొనర్చె - నిపుడునీకు

పాపభీతిమాని - పాపనమానను | గరుణలేక జంప - గానదే ?

143

క. నాయాజ్ఞమించి మెలగెం | గా యోగ్యంబగు నె ? యెంత - గావించితివే

మాయలమారీ ! యెవ్విధి | జేయాడెను ? నీకు మాని - శిరమును దునుముక. 144

క. నినునితని కొనఁగుకాలం | బుననాయెడ వోలెభావ - మునుడెరిసినయం

బున మెలగుచుండుమని చె | ప్పనె ? నామాటలను మఱవ-బాడియె ? నీకుక. 145

క. పతికపయశముంగూర్చెడి | సతియుండిన నేమిఫలము ? - సర్వవిధములక

సతిగాదది శత్రువుబో | పతికిందగదట్టిదాని - వైఁబ్రయమిడఁగక.

146

క. అనిగద్దించి విభుండడి | గినభయమున జేతివారు - గ్రిందవయిచియా

వనితామణి యపుడెంతయు | వినయంబున నిట్టులనియె - వివరముగాఁగక. 147

ఉ. నేనుమునిక వధించినది - నిక్కిముచ్చలభ ! యైన యొక్కనుం

తేనియులేదు నాయెడల - నిందుననేరము; యావనాకృతిక

బూనుదుఃఖంపుమంచునను - బూన్పెమునీంద్రుడి దేటిమాటయి

శ్రేణిసరింపలేననిన - యేలభయంబు వధింపుమి ననుక.

148

గీ. నేపునర్జీ వినగుదును - నిశ్చయంబు | ముదిమితోలఁగను పిమ్మట - ముదముమీ

ననయమును నిన్నుగూడి పెం- పొనరననుభ | వింతు సౌఖ్యంబుననియె నే-వివరమున్న.

గీ. ఎంత సెప్పిన వినక యిట్టిపుడునీవు | సలుపకుండిన శపియింతు - జత్తులెదప

ననిశపింపక ఖండించు-కొనఁగఁబూనె | దనకుఁదానదిగనిదిగు - ల్లోనిమనమున. 150

క. ఈమునియాజ్ఞను మీఱిన | నేమగునో నేయుటొప్పు - నెదియైననగుక

భూమికుడితని మాటల | కేమాత్రమునడ్డవలుక - శత్రుదునుననియెక. 151

వ. ఎట్లునునితఁడుఖండించుకొనుటకు సిద్ధపడియున్న వాఁడుచెప్పినభంగిలవర్తింపనినేరంబు

వై డెచ్చుకొననేల ? యనిచింతించి పరమేశ్వరునిమనంబునధ్యానించియెట్లకేలకుడై ర్థం

బువలంబించి ఖండించితి.

152

- క. ఘాతుకురాలనటంచు | బాతకురాలననుచు మది - భావించిమనః
ప్రీతిగనికడైమిరే | రీతినినర్పినను సుహ - రించినవగవక్. 153
- క. ఇదిసత్యమనిన యుగ్రుం | డదివిని యదలించి, కల్ల - లాడకుమిదిస
మ్ముదురా ? లోకులు తనకుక్ | ముదిమితోలగుఁ జంపుమనెడి - మూర్ఖుడున్నే 154
- ఉ. నెప్పురెవాడువార ! యిది - నిక్కమె ? తన్నువధింపు మంచుదాఁ
జెప్పెనె ? బాసనేయుము ? కు - శీల ! మునుంగికురింపఁబూనినీ
విప్పటికివ్వధిం బలుక - నిచ్చదలంచితివొక్కొ ? నీవు నీ
తప్పనదేలఁదెల్పుదువు ? - దైవమెఱుంగు నిజంబుఁగల్గయుక్. 155
- క ఇతఁడు నినువేఁడుటయునీ | వితనినిరసించితెగడి - యెట్లాడినయు
ద్ధృతియునుఁ బిమ్ముటనడిచి | గతియును నాకెఱుకలేదె ? - గట్టిగఁజెపుమా ! 156
- గీ. ఎంతవేడిననీవిచ్చ - యింపకున్న | మునిసనుంజీరి మొరఁదెట్టు - కొనఁగలేదె ?
యబ్బయుండఁగతినిఁదెట్టె - నతనికనిన | భంగిఁబలికెద వెఱిఁగిన - వానియెడుట. 157
- క. నీవిభునకిపుడునమ్మిక - గావింపఁగఁ దలఁచిపలుక - గానెంచిననీ
వేవిధమునననుననున | మీవిపరీతంపుమాట - లేవిననొల్లక్. 158
- గీ. ఆవులించినయంతనె - ప్రేవులెంచు | వాడుభూపతియెఱుంగని - వాడుగాఁడు
నీవువేయించించిన - నిజముకల్లఁ | దెలిసికొననేర్పుఁ జెప్పము - పలసినట్లు. 159
- ఆ. కడఁగియింతనేర్పుగా బొంకలేనివా | రెటులసాహసించు - రింతపనికి
ధూర్తపీఠునిన్నుఁ - దొడరిమాటాడరా | దనియె నతనిపలుకు - లాలకించి. 160
- మ. జగతీనాథుఁడు వారిభాషణములుక్ - సందర్భముందామదిం
దగయొజించి, కుశీలగాదతివయే - తత్సూర్యమిబ్రహ్మచా
రిగురుదేవకుఁ దూతీనాడననిగు - గ్వృత్తంతముంజెప్పెద
ప్పుగుమాటల్పచియించు నీతఁడెపుడుక్ - వ్యాకృంబుఁబుట్టించెడిక్. 161
- న. ఆపుడటువల్కెనొటయిపు - డవ్విధినేవచియించునంటకుం
దపనీవధింపఁగాఁబడియె - దానువధించితిసం మఁజెప్పెని
క్కపు తెఱఁగిపెగాననిది - కల్లయనంజనదొర ! కాంతతాఁ
గృపవిడిచంపుమంచుముని - గేలికిఁజెప్పినఁజంపఁబాడియే. 162
- క. మునియాజ్ఞనుమీఱఁగరా | దనిచెప్పిన, యంతెచాలు - ననిమానింజం
పెనుయోగ్యామోగ్యక్రియ | లనుఁదెలిసియొనర్పఁగావ - లయుననకధృతిక్. 163
- క. కాపునపాముడగుభూ | దేవునిసాహసముతో వ - ధించిననేరం
బీదెలదియెడలఁగలవెక | నేవిధిజంపిననుపాప - మేగద ; తలఁపక్. 164

వ. అనితలంచి మాచంచలాక్షి మొసరించిన దుష్కృత్యంబునకాగ్రహంబువహించియోతండు.

ఘ. కుటిలభూమటిదుర్నిరీక్షణమహా - క్రూరామణాస్యండును

తక్కుటకోపజ్వలనస్ఫులింగజనితో - దృద్ధీకరాక్షుండునై

చటులానేకపతుండసన్నిభకర - స్థప్తచ్ఛకాతాసివి

స్ఫుటరోమల్ మిఱుమిట్లుగొల్పనపుడ - స్తోకప్రతాపంబునక.

168

ఆ. నీతిలేనిదాన! - నిర్భాగ్యురాల! హా! స్వమునకితఁడుజంపు - మననందోడరి

చంపజనునె? నిన్ను - జంపినగాని యీ | దోషమొందుపగిది - చోలఁగదిపుడు. 167

క. పెదవులదడి పెదవేలా? | బెదరునబరువిడిననెంత - వేడినవిడఁజం

పుదుననుటయునుగ్రుండా | మదనతీపై నలుకమించి - మహిపతిఁగనితాక.

168

చ. విడువకుమయ్య! దీనిఁబల - వించినవేడినశంకమానిచ

క్కడఁపుములోకమందుభవ - చన్వయ మెంతయునిశ్చలంబగుక

గడునిదిమాయలాడిదయ - గల్గువిధికోనటియించునీనయై

యొడిక మెటింగివల్కునన్య - తోదరినామముదీనికిందగుక.

169

ఆ. నిరపరాధియాము - నిక వధించినయట్టి | దోషకారివిడిచి - దూఱుఁజెందఁ

జనదుచనదునీకు - చంపిపత్నిత్రిని | గాచికోనుముఘాప! - కరుణవలదు. 170

క. ఘోనడఁచియన్దంబగు | మణిఁగైకొనుభంగిఁగపట - మానసయునుదు

ధ్వుణకలితయునగుదీనిం | దృఢముంబరెనెంచితునిమి - తృప్తిగొనుమా.

171

క. అనిబోధించిననానని | మనుజేశుఁడుపత్నిమీడి - మమతనువిడిచ

య్యనచంద్రహాసునియెడు | తనైదుపునెత్తివ్రేయ - దమకించుటయుక.

172

క. వ్రేయుమువ్రేయుముఘావర! పోయెంబోయెంబోలంగి - పోయెంబోయెక

జాయయనితలఁపకుమునీ | వ్రేయంబుంగోరియిటుల - జెప్పెదజమ్మి! 173

చ. తటుకుననెందునేనిజని - దాఁగినయూనిసివేళనిట్టిచి

కటితఱిదీనిఁగన్గొనుట - కష్టముకార్యముఁదప్పిపోవునం

తటనెటునేయునోమిగుల - దండనకత్తియ, నేనువోయివా

కిటఁజననీకనిల్చియురు - గేళ్లనునడ్డెదసేపుద్రుంపుమా!

174

క. అనిపలికియగ్రుండొయ్యన | గనుమొజుఁగెక మానితనుపు - గరవాలంబుక

గనిపింపదయ్యెవిడువకు | వనితనువధియింపుమమర - పమువినబడియెక.

175

ఆ. అటుఁనూయమైన - యాచిత్రమెఱుంగక | ధర్మచరితుఁడైన - ధరణివిభుఁడు

నింతనొందియట్టై - కొంతసేపరసితా | నింతిడునుభుమరల - నెత్తెవాల.

176

- క. ఎత్తియపుడించుకేనియుఁ | జిత్తెంబునసంశయంబుఁ - డెందకధర్మా
యత్తమత్తినైసధించెద | నిత్తరుణిసటుంచుబూనె - నేయుటకంతక. 177
- క. వలదువలదుగుముడుగుము | కలికియెడక లేదుతప్ప - ఖండింపంగాఁ
దలఁపకుముమానవేశ్వర ! | చలమునజాయక వధింపఁ - జరునే? నీకుక. 178
- క. అనియెత్తిననిజకరముక | ఘనబలుఁడొక్కండుగట్టి-గాబట్టినలా
గునఁదోచిననివ్వెఱపడి | జననాధుఁడునిలిచి నలుసి - శల్లనుచుండుక. 179
- క. దిగ్గనొక్కమహాప్రభ | దృగ్గోచరమయ్యెనాస - తీపతులకుయీ
నిగ్నేటులగలిగెననివా | రగ్గలముగసంభ్రమించి - రాసమయముక. 180
- శ్రీ. ఇంద్రసింబుల - కెనయైననెమ్మేని - కాంతులుమించిన - ల్లడలబర్వ
నుందరవదనార - విందంబుమందహా - సస్కూర్తి నెంతయు - జానుమీఱ
జలదంబునందలి - చంచలాలతవోలె - డందై నరుక్మచే - లంబు మెఱయ
నదమలమణిగా - ఘృతవిభూషణ - స్తోమంబుమిక్కిలి - శోభిలగ
- గీ. శంకచక్రద్వయంబు హ - స్తములవెలయ | నమరఖగవాహనారూఘం - డైరమాన
హితముగావారిరక్షింప - నెంచయపుడు | కంజనాధుండుశౌరిసా-క్షాత్కరించె. 181
- క. కారదనీరదరాజ్జ | క్షీరమరాలోగ్రుక్తుల్ప - నితదేహుండ
నారదుఁడునుఁబొడనూపెక | శ్రీరమణుడనమదిక స్మ - రింపుచునచటక. 182
- ప. అటులజగధీశ్వరుండైన రమానాధుండుప్రత్యక్షంబగుటయు, నఖండమారాండకోటి ప్రభా
మండితమందును, పుండరీకదళలోచనుండును, సుందరతరేందుధరతానందపురం
దరాదిబృందారకబృందసందిత పాదారవిందయుగళుండును, దుష్టజననిగళుండును, నకలంక
నిరుపమమణి గణనికరసంఘటితా నర్హ విభూషణభూషితాంగుఁడును, నజ్జినసంగుండును,
భానురమందహాసకలితవిలాసపరిపూర్ణకోమలవదనుండును, నద్గుణగదనుండును, సకలభ్యువన
సంరక్షణదీక్షాసత్సంకల్ప ప్రమోదనిరంతరహృదయుండును, నిత్యసదయుండును, భక్త
పోషుండును, ముక్తదోషుండును, దీనపాలుండును, గానలోలుండును, పరమశాంతుండును,
విరహితాంతుండును, నగునపున మేశ్వరు, వేదవేద్యు, నిందిరేశు, భుజంగతల్ప, నాదిమహ్యం
తరహితుఁ, జిహాసందస్వరూపుం, గాంచితదీయకుభలక్షణంబులవలన వైకుంఠుండని
యెఱింగి, పులకితగాత్రుండై విజయాశ్వనరేశ్వరుండు భార్యాసహితుండై సాష్టాంగదండ
ప్రణామంబులాచరించి భయభక్తివినయంబులు ముప్పిరిగొన, కరంబులుముకుళించి
యిట్లనెన్నుతించె. 183

దండకము.

శ్రీమత్పయఃకంధిజాహృత్సోజాతసంచారమత్తద్విరేఖం, లసత్సువ్యహాపం, సుర
శ్రీష్టముఖ్యామరశ్రేష్ఠసంస్తాయమానప్రసిద్ధప్రభావం, మహానుస్వభావం, గిరిద్విబ్దద్విషత్కుం

భీమంభస్థలో ఘాటనాటోపగంభీరపంచాస్యవర్ణం, మహాశౌర్యధర్మం, సర్వసర్వం సహాభారనిర్వా
 షణోద్వ్యోగ సంకల్పసంసక్తచిత్తం, సుఖాధారవృత్తం, ముముక్షుప్రియస్వాంత సంయుక్త
 యోగీంద్రసందోహవాంఛాప్తిమూలం, నవస్వర్ణచేలం, విపన్నప్రజ్ఞేశదూరీకృతాయోగ
 నిత్యాను విద్యప్రమాదం-వినిర్మూలభేదం-బలివ్యాసగాంగేయభీభత్సదాల్యాభ్యుదిసద్భక్తజాలా
 ర్చిత శ్రీపదాబ్జద్వయం, భవ్యతేజోమయం, నిష్కలాన్తర్న సదత్త్వసంకల్పితానూనశోభాభిరా
 మోల్లసత్కంఠహారం, సుధీప్యద్విహారం, జగత్స్పృష్టిపంఠక్షణధ్వంసకార్యత్రయాక్షీణ పూర్ణ
 స్వతంత్రాధికారం, యశోదాకుమారం, గదాశార్ఙ్గనిష్క్రింశచకాగ్నిజ్ఞముఖ్యాయుధోపేతరక్తార
 విందోపమానప్రభాసమృతాస్తం, త్రిలోకపరీత స్తం, దయాసంయుతాపాంగసద్వీక్షణాసాదనా
 త్యంతకాతూహలాయత్తసాధుపరీతానం, పవిత్రాభిధానం, మునిస్తోమపోషం, సమస్తం సు
 వేషం, చిదానందతత్త్వం, విదీర్ఘారసత్త్వం, శుభాధారవక్షం, విభుంజైత్యక్షిం, గతాభీలతాపం
 జితాపిపరీతాపం, ప్రబుద్ధంప్రసిద్ధం, నిరీహం, నిరంతం, పరీశాంతం, మదియేష్టసంధాయకం,
 సర్వదాభావయామ్యమృతంత్వంపరీభోపాహిమాంపాహిసర్వేశ్వరా నిర్వికారా నమస్తేన్న
 మస్తేన్నమః.

184

సీ. జయజయ నగధీర - సకలలోకాధార - పాకారసతమిత్ర - పద్మనేత్ర
 జయజయబుధపాల - శత్రుదానవశాల - సన్నతదరహాస - సత్యవాస
 జయజయనిర్మోహ - జలదసన్నిభదేహ - హర్షక్షగంభీర - హతవికార
 జయజయశివబాణ - శరణాగతత్రాణ - రవికోటిభానుడు - ర్జననిరాస

గీ. జయజయహరీసదానంద - జయముకుంద | జయజయ రమామనఃకాంత - జయయనంత
 జయజయపరేశోత్తర - జయసురరీ | జయజయ జనార్దనామార - జనకధీర. 185

ఉ. పావనభక్తప్రోపమధు - భంజనపాపహరా నమోస్తుతే
 భావభవారిమిత్రభవ - బంధవిదారనదానమోస్తుతే
 దేవసమూహసేవ్యవను - దేవకుమారసుఖినమోస్తుతే
 స్థావరజంగమాదిసము - దాయభరావదానమోస్తుతే.

186

క. మందేముచుకుందావన | మందగధరనుండరాంగ - మంజులభాషా
 బృందారకసందోహ | సంద్రప్రదరహితకోప - నయగుణరూపా.

87

ఉ. శ్రీరమణీయధామతుల - నీడశోభాయుడేంద్రగోపితా
 జారమరాదిదైత్యహర - సత్వరజస్తమరూపఘోరసం
 సారమహర్ణవోత్తరణ - సర్వసమానశుభప్రదానమ
 స్కారమునీకునిందిరఘట - గామితదాయక లోకనాయకా.

188

రగడ.

వేంద్రముహూరి - పడముకుందా | నుండరవేనా - నుజుసానంబా
 దామోదరగుణ - ధామసుఖీలా | క్షేమంకరల - క్షిప్రాల్లాలా
 లోకేశార్చిత - లోకాతీతా | వైకుంఠాధిప - వైరివిజేతా
 నీరజనాభము - నిన్దుతపాదా | కారవకులహర - కంసచ్ఛేదా
 సింధుగభీరవి - జితపద్మర్థా | సింధురహోషా - క్రితసంసర్థా
 మణిమకుటాస - న్మానితకుజ్జా | ఫణితల్పకుభ - ప్రహస్తాబ్జా
 మధురాపురచర - మారాకారా | విఘ్నహరిలోచన - విశ్వాధారా
 నిత్యధరాధర - నీలాకాంతా | సత్యాప్రియని - స్కామప్రశాంతా
 పురుషోత్తమనర - పోషపవిత్రా | శ్ధిరవైభవవం - దితమవరితా
 బలివిద్వంసక - భాస్కరతేజా | బలభద్రదాసుజ - భక్తసమాజా
 గర్భమివర్ధన - తిత్వాధారా | నిర్మలకరుణా - నిత్యసమమారా
 గరుడధ్వజసం - కటహరశౌరీ | పురుషోత్తయజ - భూధరధారి
 అక్రూరాశ్రయ - యజ్ఞోద్ధారా | నక్రివిఖండన - నందకుమారా
 మంజులదేవీ - మాయాతత్వా | కుంజరభంజన - గురుతరసత్వా
 సృష్టిస్థితిలయ - చిత్తోన్మోగా | దుష్టభయంకర - దుఃఖత్యాగా
 నీనునెరసమృతి నిగమవిహారా - ననుగృహగమమా - నందవిచారా
 మౌక్తికాదనీపద - ములకసమానా | దిక్కినిసేవిను - తింతుననూనా
 జయజయజయజయ - జయసద్భావా | జయజయజయజయ - జయజయ దేవా. 189

ఈ. శ్రీరసముద్రవాసబుధ - జీవనజీవనజారిహస్తదే
 వారికుమారపాల పర - మాత్మచరాచరవర్గరక్షకా
 భూరివివేక ధామసుర - భూసురపూజితపాదయోగిమం
 దారయుదారభావనుకృ - తపద్రకాపుమునన్నుమాధవా ! 190

ఈ. దీనుడమాధుండకృతులుండ - దేవగణాశ్రయయోగ్యమైనదా
 మానులంభక్తిమైనగమ - మంత్రములందగబూజసేయు నీ
 జ్ఞానదభవ్యరూపమును - గాంచికృతార్థుడనైతిసత్కృపకా
 బూనిసముద్ధరింపుమహి - భుగ్వరవాహానలోకమోహనా ! 191

ద. సనకసనందనప్రముఖ - సంయములైననునాత్మయోగసా
 గ్రహములబూనినిత్యమును - తత్త్వవివేచనజేసికానక జా
 లనిభవదంఘ్రిలక్షగను ఫ - లంబుఘటిల్లెనునన్నువంటి య
 బుద్ధనకిదిపూర్వజన్మకృత - పుణ్యమటంచుడలంతునమృతా ! 192

మ. తొలగెగ్గదోషములెల్ల నేడు కడుగుం - తోషంబువాటిల్లెనా
కులముకాబావనమయ్యెచింతలకెం - గోర్కల్పలింపెకాశుభం
బులు జేకూతెంగొఱంతలేదికభవ - త్పుణ్యస్వరూపంబుం గ
న్నులజూడంగ నెసర్వముంబొసగె ధ - న్ముండకగడుగ్గనీలకా. 193

క. శరణాగతావనానిను | శరణంటింగావుమంటి - సమయంబంటికా
కరుణాకరభవసాగర | తరణానుజనాత్రిహరణ - ధర్మాచరణా. 194

నిరోష్ఠ్యకందము.

క. సురరాజరక్షకాసా | గరతనయాహృదయజలజ - కంజహితాకం
ధరనీలదేహకరుణా | కరనారాయణయనంత - ఖిహరణహరీ ! 195

చతుర్విధకందము.

క. చింతావిదూరభవ్య | స్వాంతావరచేలదురిత - సాగరతరణా !
కాంతేయసౌఖ్యదాయక | కాంతాకరిపాలయోగి - సన్నతచరణా ! 196

గోమూర్తికాబంధము.

క. భూనుతహరఃఖయనీభా | జ్ఞానదగర్భజవిజయవ - శంవదకృష్ణా !
ధేనుకహరనదయశుభా | ఖ్యానగధరజయజయాన - హేవరకృత్యా ! 197

నాగబంధము.

చ. రవిసమతేజపావనధ - రాధరనిత్యశకుంతవాహమా
నవసురజాలనేవితఘ - నాఘనవర్ణజయాంకమానివై
భవమతకాశలావనజ - భంజన నిర్మలనామదేవకీ
భవనకలేశదేవకుల - పాలమహత్స్వశవీరధనిధీ ! 198

ద్వ్యక్షరకందము.

క. నినునేమృతమునమీసన్ | ననునోముమునెమ్మనీమ - ననమునునేమా
ననుమాననమామిమనో | న్మనమన్నననిమ్మనిమ్మ - నానానామా ! 199

మ. భవదీయప్రకట ప్రభావనుగుణ - పృజ్ఞావిశేషంబు లా
దివిజశ్రేష్ఠునకేనియుం దెలియఁగాఁ - దెల్పంగరాదంధ్ర మా
నవమాత్మగిండ నెఱుంగనాకుడరమే ? - నాశికపత్రాక్ష ! నే
• నవివేకింగడుదోచినట్టిపుడు ని - న్నాసక్తి వర్ణించితికా. 200

ఉ. ధారుణీనెండవేడిమికి - చాఁయించి మహీరుహంబు వి
స్వారముచానహంబయన - ఛాయనుమర్త్యుల కిచ్చునట్లు నీ

- వారలు నొందుకట్టములు - వావిరి నీవవహించి వారి నొ
 ప్పారగఁగబోతు నెల్లపుడుఁ - నాదట సౌఖ్యములిచ్చిభూధరా ! 201
- చ. అని విజయాశ్వభూపతి ర - థాంగధరుక్ భయభక్తులేర్పడక
 వినుతియొనర్చుచున్న గని - విశ్వమయమందు మదంబుఁజెంది యి
 ట్లనియొగభీరభావల; జ - నాధిపనీవసమాన ధర్మవ
 ద్దనడపు బాలమెచ్చితి ధ - రక్ మఱిలేరు నృపుల్బవాద్యకుల్. 202
- క. ఘనుడవు నీవివ్విధిఁ బ | త్నినిజంపఁగఁ బూనఁజనునె ? - తెలుపుము ? మదియో
 జనఁజేయకెట్టికార్యం | బు నొనర్పగరాదటంచు - బుధులనవినవే ? 203
- గీ. అనుచు వల్కినిరు త్తరుం - డైయతండు | విన్నవైనిల్చి భక్తిమై - దన్నుఁజూచు
 చున్న గనినవి, వెఱవకు - మోనృపాల | లేదు నీదోషమిందొక - లేకమేని. 204
- ఉ. పూర్వభవంబునక వినుము - పుణ్యజనేశ్వరుపట్టి వీవుయీ
 భర్తనుధాకరాస్యనినుఁ - బాయఁగఁ జాలనిరంభనుమ్ము ! మీ
 రిద్దరు మా శిష్యమున - నివ్విధి బుట్టితి రయ్యజంతుమి
 మ్ముర్షినిఁగూర్చెఁ జాలబ్రయ - మొప్పునతీపతులై మెలంగఁక. 205
- వ. మున్ను మునీందుండు మిమ్ముశపించుకాలంబునఁ ద్రిమూర్తులకుఁదక్కఁదక్కినవారికి
 మీవరిత్రంబొకంతయుం దెలియకుండఁగలదనియు, మీకుముదీయదర్శనంబునంపాప్తిం
 చుననియుం జెప్పియున్నకతంబునఁ బ్రత్యక్షంబయితి మీవృత్తాంతంబెఱుంగఁజాలమిచే
 నారదుండుసామాన్యమానవులనుగాఁదలంచి నాతోడ మిమ్మువర్ణించియుగ్గడించె, నది
 నేనెఱింగియుండియుఁ దెలియనివానివలెయాకర్ణించి, యొకవినోదనాటకముంగల్పించి
 మీసత్యశీలంబులు లోకంబున నుద్ధిరమైనిలుచునట్లు నేయనెంచి యిన్నివిచిత్రకార్యం
 బు లొనరించితీ. ఇంకమీకెట్టియాపదలునుఁ బొసంగ నేరవు. అని పూర్వజన్మవృత్తాంతం
 బాదిగా సర్వవిషయములుం జెప్పిన వినియాశ్వగృంబుఁ జెందుచున్న విజయాశ్వసకును,
 నారదుసకునుఁ దక్కినవారికిని ముకుందుఁడు స్వకీయమాయంగవియించిన దక్షణంబునవా
 రలు పామరత్వంబువహించిరంతసగ్గజ్ఞుడైన జనార్దనుండు విజయాశ్వనింజూచి మరల
 నిట్లనియె. 206
- శా. నీసత్యంబును ధర్మబుద్ధిగుణముల్ - నీయావినీధైర్యము
 ల్లాసంబొప్పఁగఁగాంచిమేలొనఁగవా - లాయంబుభావించినే
 నాన క్షీణభవదంగనక సిరులమా - యామానినైవేడిసి
 చేసర్వంబునుఁ గొంటినారదుఁడునా - శిష్యుండుగానుండెతాక. 207
- క. ధనదారాగేహదులఁ | గనికరమును మానియడిగి - కైకొన్నమహా
 మునివరుడనెనయుగృం | ఉనుకతఁడీనారదుడన - రాధిపవింఛే! 208

కా. ఆరీతిక సకలంబునీవలననే - సర్థించియాల్లించియీ
సారంగాక్షి నలంచి తద్గుణములుక - శాంతంబుసంకల్పముక
తీరుకనీతియు సత్ప్రసర్తనముఁబా - తివ్రీశ్రమంగాంచఁగా
నారూఢిందలపోసి పోయిమృగుప - ద్భంకంబుపైఁజేరితిక. 209

ఉ. మానినిభక్తిమీఱనను - మాన మొకించుకడైనలేకను
మానమెల్లఁగాశయన - మందిరముక నడిజేరితయ్యై
దానుపవిష్టమైమదన - తంత్రములం బొసరింపనెంచెనే
నానియమంబెఱింగినను - నంటకుమీ! యనియానఁబెట్టితిక. 210

గీ. అపుడు నాయానకిగజ - యానవెఱచి | యట్టెనిలిచినమాయాసి - నతివకొసఁగి
చంపుమీనమ్ముదీనితో - జుతొలంగు | యావనమునొందిజీపింతు - నంతనంటి. 211

ఉ. కోమలియాదురు క్తివిని - కొంకురుడత్తొ పాటుమీఱఁగా
పేర్గుడలంకిదుఃఖమునఁ - బెక్కువిధంబుల దుష్కృతంబునే
నేమనినేతు? మీయెడల - నెంతయుఁగూర్చి మెలంగెడకమహా
తా! మదిలోనమీముదిమి - మాటడలంపను సత్యమింతయుక. 212

క. ముదిసినవారై ననునే | యడవదయునులేదునేబిలి - యంబొందితియీ
కొడుకేలే మానుఁ, డనియెక | బెదరించిశపింతునంటి - చిమ్మటనతివక. 213

గీ. ఎంత బెదరించిననుఁజంప - నిచ్చలేక | యున్నఁగనినేను సౌఖ్యంబు - నొందుటరయఁ
జాలవై తివిననునేన - చంపుకొనెడఁ | గలుగునీకేదనీకని - ఖడ్గ మొడిసి. 214

క. కొనిగొంతుకనేనేది | గ్లననంగనసూచుచుండఁ - గోనీకొనంబూ
నినభీతిలిమానిచినా | యనుమతిఁదామీఱలేక - యడలుచుఁదనుమెక. 215

వ. పిమ్మట యుగ్రుండువాపోవుటయు, నార్తగ్వనివిని నీవు సనుదెంచి విచారించుటయు, సతఃఘోరమణీమణిమునీంద్రునినిజంపెనని యసత్యంబైననేగంబుంబూన్చినతోడఁ జెప్పుటయు, సతనివాక్యంబులు సత్యంబులనిభావించియగర్భప్రసర్తనమునకువెఱచినదొప్పియైనయీసాధ్యరత్నమును దోషింగానెంచినపుసంహరింపఁబూనుటయు, నిత్యాదివిషయములునెఱింగినవియ, మీయరుపురిచి త్రేకున్దియుంబరిఁగింపఁడలంచి నేనిట్టికపటనాటకంబుఁబ్రదర్శింపందలంచి సాంతంబుగానిర్వహించితి. విజయాశ్వనృపాలా! నీవుగర్భస్వరూపుడవు సత్యసంధుడవు దయాశాలివి శాంతచిత్తుడవు నిన్ను సామాన్యునింగాఁదలంపరాదు. ఈపనితామణికిసమానమైన సాధ్యముల్లోకములయందునుగలుగదు. సద్గుణగణమత్సర్యయు, జగద్వందితపరిశుద్ధచరిత్రయునైనయీమెయందెపుడును నెట్టికళంకంబును గలుగనేరదు. మిమ్ము మెచ్చినర్థవిధంబులను శుభంబులొందింపఁజెల్పితిఁగావును. 216

- క. నరవరమితుక్ వలసిన | వరములూసంగెడమళంక - నలదళుగుముస
త్వరముగనచటమువినితాఁ | బరమానుదంబునొంది - భక్తిదలిర్చుక. 217
- ఉ. పాణియుగంబుమోడ్చినిజ - ఘోరతలంబునఁజేర్చినసం
- త్రాణమొన్న మోసకల - తాపవిదారనమొన్న మోజగ
త్రాణమొన్న మోపరమ - పావనయాపన మొన్న మోఖు
క్షీణమో స్తవటంచునుతిఁ - జేసినమృత్యుతిపల్పిరాజుతాక. 218
- ఉ. ఓగజరక్షకా! పరమ - యోగులక్షై ననుదోచనట్టిసి
యాగమవేద్యమూర్తిగను - సంతటిభాగ్యము గల్గినంత నా
లోగుడి గొన్న కోరికలు - లోపములేక ఫలించెదధర్మక
వేగవొసంగవేరద - వేడితినవృక్షునొల్ల నెద్దియుక. 219
- క. ఈవరము దక్కవలదిఁక | యేవరమునటంచు మాన - వేద్యుడడిగినక
దావినహరియిట్లనియెద | యావిలసిత మతినిమద - హాసముదనరక. 220
- క. సంతోషించితినవని | కాంత ! భవద్వాంఛయుపుడు - గలుగదు నమి ! ని
శ్చింతనిఁకఁ గొన్ని నాకులు | కాంతిగరాజ్యంబునేలఁ - గావలయుభువిక. 221
- క. అలుపిమ్మటపద్ధతిఁజెం | దుటకర్తుడవగుచువిత - తొందరపడనే
మిడికదియొడటఁగలుగును | దిటపుగనీక్తిర్తిమిచు - దిగ్దేశములక. 222
- క. ఇంకనువలసినవరముల | శంకింపక వేడుమనిన - సంభ్రమమువయా
పంకజదళలోదనుడగు | శంకరనుతుకరుణకలరి - జనపతిమరలక. 223
- మ. అమితస్వాంతుననంతునింబొగడిసా - హైంగంబుగాఁదాఁబ్రణా
మముఁగావించిపలేక ! యట్లయిన స - న్నార్గంబునకబుద్ధిని
త్థమువర్తిల్లననుగహించియొక పు - న్నాచక్షుడౌపుత్రువం
శముపర్ణిల్లవొసంగవేయనుచు వాం - ఛంజెందిప్రాధించినక. 224
- చ. అతనిమురాసురాశిసద - యామృతదృష్టులఁగాంచినల్కినో
క్షితవర ! నీకుపుత్రులనుఁ - జెందెడియోగములేదునుమ్మియా
శతదృతినిర్ణయించిది వి - చారముఁజెందమమింకనర్హు
ద్రవతినిమించియొప్పుమత - భవ్యచరిత్రనుకూతునిచ్చితిక. 225
- ఉ. అంకిలిలేకఁతల్లిపథ - కూర్మదొంగక ధర్మమొప్పఁగా
వింకనుఁగొన్ని నాళ్లఁజని - నేలిజనంబులుమెచ్చునత్రియలో
గొంకకొనర్చినాధుబుధ - కోటులరక్షణఁజేసియంతమై
బొంక మెల్లమోక్షమునుఁ - బొందెదవీపునతీయులంబుగక. 226

- ఆ. పరమసాధ్యుడైన - భవదీయపత్నినిఁ | గడుఁబవిత్రచరితఁ - గాఢబంధి
మున్ను వోలెతప్పు - లెన్నక చేపట్టి | రాజ్యమేలుమయ్య ! - రాజచంద్ర ! 227
- వ. మఱియొక్క-విశేషంబుఁ జెప్పెదనాకర్ణింపుము. 228
- చ. ముదమొదవంగ నీచరిత - ముక్ బియ్య మొప్పుగ నెవ్వరుర్విలోఁ
బదివినవిన్న నాయువును - శాశ్వతకీర్తియు పుత్రపౌత్రగం
పదయును భోగభాగ్యములుఁ - బన్నుగఁనొంది సుఖించియంత మ
త్సదనముఁ జేరనేర్తురిది - సత్యముసత్యము మానవేశ్వరా ! 229
- క. అనుచురమారమణీపతి | జనపతికానతి యొసంగెఁ - జల్లెనెవ్వరి
చెనుపుష్పవన్న మంబర | ముననుండి సుపర్వసమితి - ముగ మొం చెఁగఁగట్ట. 230
- ఉ. చల్లఁగవీచె మారుతము - శాంతివహించిరి సజ్జనులొ స
త్పిల్లలితంబులుంగు సుమి - తంబులునయ్యెను భూజముల్పిరా
జిల్లెను దిక్కులన్నియును - సింధుప్రలేంతయుఁబొంగె జీవకో
ల్లెల్లముదంబుఁజెందెనుతి - యించిరి సిద్ధులుపారికాంక్షులుక. 231
- ఆ. ఆడిరప్పరసలు - పాడిరిగంగధ్వ | లమఁకోటిజయ జ - యధ్వనులు నె
లంగ నారదుండు - పొంగిగంతులువైచెఁ | నొగఁదెఱబాలహరిని - భూవిభుండు. 232
- క. తనయతోవతిభక్తిం | దనశక్తికొలందిఁబొగడె - దామరసాక్షుక
వినుతమహాశుభవక్షుక | కనకాంబరునుజనపక్షు - గజసంరక్షుక. 233
- వ. తత్సమయంబునక్రొక్కాఁటు మెఱుంగునుంబోలెదిగ్గననొకయద్భుతకాంతితోఁచెనంతట.
- సీ. దిశలెల్ల వెలిగించు - దివ్యతేజముతోడ - గమణీయభర్మాంబ - రంబుతోడ
శంఖచక్రిగదాది - సాధనంబులతోడ - డంబై నమణికిరీటంబుతోడ
వాహనంబై నట్టి - వైనతేయునితోడ - రాజిల్లుభార్గవ - రమణితోడ
చెంగటఁగల సుర - శ్రేష్ఠైశ్వర్యజానితోడ - పరివాహపరిధవ - పృథితోడ
- గీ. యట్టైవిజయాశ్వ నృపతియు-సతనిసతియు | వింతపడిచూచుచుండఁ బృశ్నీధరుండు
వేదవేద్యుండు వైకుంఠ-విభుడజుండు | దిచ్చమొగమయ్యె మోదంబు-నీటుకొనఁగ. 235
- క. కలహాశనుఁడుర మేకుని | విలసితకరుణా సమ్పత్తి - వీక్షించిమదిక
దలఁచినుతియించి భక్తిక | వెలయఁగనేపించిచాల - వేడకమోఱక. 236
- వ. అచక్షుఁగొని నిజేచ్ఛంజనుమండి యాత్మగతంబున. 237
- చ. తొడరి మురాసురాంతకుని - తో విజయాశ్వనరేంద్రుని సత్కథక
నుడివితినాలకించెను వి - నోదముగానతఁడంతె కాడ్కుతాఁ

జడిముడిపెట్టి భూవిభుని - శిలమొంగడలంచి యప్పుడే

వెడలెను మాయవేషమున - వెంట నెవోయితి నేను నుంగనె.

238

ఆ. తలచుకొననగవు - దట్టైదునుటుసోయి | చేయవలసినంత - శేసినార

మిరుపునమునుతుడును - నగపతిగుణములు | మెచ్చినములిచ్చె - లచ్చిమగఁడు.

239

క. ఇది నా నేరుపు కాదా? | పదిలంబుగ నెపుడునిట్టి - పనులకు నెపముల్

వెదకును నావ్రేమిట్టిద | కడ; కడఁక ఫలించెద్యుప్తి - గలిగెకమనికి.

240

ఉ. మూడంబుగంబులందును - మున్ను వినంబడనట్టిదై నయా

వేడుకమించు త్రుఱును - విన్నజనుల్ నను మెచ్చిచాలఁగాఁ

బోడఁడు సారదుండఁరె? - భోగిశయానునుతింపకుందురే?

యాడిన దప్పనట్టివిమ - లాత్ముఁడుగాంచు మున్నసౌఖ్యముల్

241

క. అనిలపోయుచుగాఁ | బునుఁజేయుచుహరినిమనని - బొగడుచున్సృష్టం

బొసరించుచుమీఁదటియో | జనఁగావింపుచునతండు - ననియెనిజేచ్చు.

242

క. అంతలధాత్రిసతినిజ | కాంతాయుతుఁడైరమేతు - గరుణాకరు స

ర్వాంతర్యామినిబొగడుచు | చింతలుమదివిడిచి తుష్టి - జెందెవెలయఁగె.

243

క. హరియానతి లాగునందాఁ | బగమానందమునరాజ్య - భారముఁబూనె

నగపతులువొగడఁదొల్లిటి | కూడిక భోగంబులెల్ల - గడలుకొంగె.

244

క. జనులకుమిక్కిలినుఖమగు | వినుతక్రిమవిధులుచెలిసి - విజయాశ్వుఁడు రా

మునివలెగర్వంబుగమిం | చినకడిమినిరాజ్యమేలె - జిరవత్సరముల్.

245

క. గురుదేవతాధరిత్రీ | సురులందాభక్తిగొలుచు - చుందొడరిమహా

ధ్వజములుపెక్కులొనరె | స్థిగముగనిజక్తిచకల - నెక్కులనెరయె.

246

క. అనుపమమగునీనక్కభి | వినినంజదివిసనునిత్య - విభవములాదపు

దసరినకప్తములడగుం | గనకాంబరుఁడిచ్చునెల్ల - కామ్యార్థంబుల్.

247

క. అనివిజయాశ్వుచరిత్రం | బునుసూతుఁడుశౌనకాతి - మునులకువినిపిం

చినవినివారలుమునమున | వినుతిండిరి | మొనసిపెక్కు - విధములనతిని.

248

క. విశ్వధరాంబుధిశహరి | దశ్యులుఁదారకములుండు - నంతటిదనుక

శాశ్వతమై యాత్రాత్రి | విశ్వంబులవెలయుఁగాత - వినుతంబగుచు.

249

శా. లోకారాధ్య! యభేధ్యశక్తియుత! ని - ల్లోపప్రిభావాన్వితా!

పాకారిప్రముఖామరప్రియకరా! - పద్మామనోనాధ! ను

ల్లోకా! వేంకటశైలవాస! నుజన - స్తోమావనా! పావనా

స్తోకానందమయస్వరూప! గుణసం - వోహశ్రియా! నుస్థితా!

250

క. గాంగేయాంశుకశోభిత ! ! గాంగేయాశూరసరశు - కప్రిముఖునతా !
సంగీతప్రియ ! మాయా ! సంగీ ! తత్వప్రధాన ! సత్యనిధానా !

251

కృతికర్తృనామగర్భితగభబంధము.

క. శ్రీగోపికావియచ్చర ! యోగీంద్రదాశ్రయ ! సరోరు - హారదగ ! రవితే
జా ! గజరాజవిసుత ! పు ! జ్యా ! గతతాపా ! యనూన - నామ ! నమస్తే ! 252

మంగళమహాశ్రీవృత్తము.

మందగశుభాంగ ! పరి - శుద్ధ ! సుకాదియుని - శోధితచరిత్ర ! సురలోకా
నంద ! ముచుకుందనుత - నామ ! కరుణాకర ! స - నాతన ! శుభస్కర ! వివేకా
మందగుబృందముత ! మందగనగోద్ధరణ ! - మంజులకలాప ! వగదా ! శ్రీ
మంగళ ! జనార్దన ! స-మస్తమఖపూర్ణ ! పర - మప్రహళ ! మంగళమహాశ్రీ.

గద్య.

ఇని. శ్రీమద్వేంకటేశ్వర వరప్రసాద లభానర్గళచతుర్విధ కవిత్వమహత్త్వాభి
రామ, భూనురకుల శ్రీరపారావారపర్వశర్వరీసోమ, శ్రీవత్సగోత్ర
పవిత్రాపస్తంబనూత్ర, సావిత్రిలక్ష్మీస్థనింహార్యపుత్త్రీ,
సుకవిజనవిధేయ, పిచ్చయనామధేయ ప్రణీతంబగు
విజయాశ్వచరిత్రంబను ప్రబంధంబున నుత్తర
భాగంబున తృతీయాశ్వాసము
సంపూర్ణము.

శ్రీమద్వేంకటేశ్వరాగృణమస్తు.

